

Helsingin kadunnimet

TOINEN KORJATTU PAINOS

HELSINGISSÄ 1981

HELSINGIN KAUPUNGIN JULKAISUJA 24
ISBN 951-771-220-0

Kirjan synty ja tarkoitus

Vuoden 1946 alusta tapahtunut suuri alueliitos aiheutti toimenpiteitä myös laajentuvan Helsingin kadunnimikysymyksessä. Kaupunginhallituksen suostumuksella kiinteistölautakunta asetti jo keväällä 1945 erityisen *kadunnimikomitean*, joka hetimiten ryhtyi sopeuttamaan uusien esikaupunkialueiden ja kantakaupungin kadunnimistöjä käyttökelpoiseksi kokonaisuudeksi ja laatimaan nimiä asemakaavoitettavien alueiden uusille kaduille. Jo alkuvaiheessa herätettiin kysymys kirjan julkaisemisesta Helsingin kadunnimistä sen jälkeen, kun uusien kaupunginosien kadunnimet olisivat kunnossa, julkaisun »Göteborgs gatunamn» tapaan, johon komitean jäsenet saivat tutustua työtään aloittaessaan. Suunnitelma kirjan sisällöksi laadittiin ja anomus sen julkaisemisesta jätettiin kesäkuussa 1951 kaupunginhallitukselle, joka hyväksyi esityksen 28.1.1952 myöntäen samalla komitean käyttöön määrärahan Helsingin kadunnimistön historian selvittämiseksi ja voimassa olevien kadunnimien selitystietokarttien kirjoittamiseksi. Pääosa tästä työstä saatiin tehdyksi jo 1950-luvulla, ja sen jälkeen, *nimistötoimikunnan* tultua vuoden 1960 alusta lukien kadunnimikomitean työn jatkajaksi, on kadunnimien selitystietokarttoja täydennetty sitä mukaa kuin uusia nimiä on jatkuvasti valmistettu uusiin asemakaavoihin vahvistettu.

Ajankohta kauan valmisteilla olleen kirjan julkaisemiseen on nyt katsottu sopivaksi. Pääosa esikaupungeistakin on jo asemakaavoitettu ja käyttöön tulevat kadunnimet vielä kaavoittamattomilla alueilla suurelta osalta tiedossa. Nimistötoimikunnan anomuksesta kaupunginhallitus on oikeuttanut toimikunnan vuoden 1969 aikana painattamaan Helsingin kadunnimien selitystietokartan sekä suomenkielisenä että ruotsinkielisenä painoksena. Kaupungin hankintatoimiston myötämielisellä avulla kirja saatetaan nyt julkisuuteen.

Kirjan sisältö on syntynyt kadunnimikomitean ja nimistötoimikunnan jäsenten tutkimusten ja työn tuloksena. Erikoisartikkelien kirjoittajina ovat olleet arkistoneuvos, fil.tri Aulis Oja, professori Åke Grandlund, arkkitehti Berndt Aminoff ja fil.maisteri Leo A. Pesonen. Suurimman sivumäärän vievän osan, kadunnimien ja muiden paikannimien selitystietokartat, jotka ovat valmistuneet pitkänä ajanjaksona 1952—69 ja sen johdosta ovat ehkä asultaankin toisistaan eroavia, on kirjoittanut maisteri Pesonen ja kadunnimikomitea ja nimistötoimikunta kulloisessakin koostumuksessaan tarkastanut. Esitutkimuksillaan ovat selitystietokartat

lien sisältämiä tietoja lisänneet sekä arkkitehti Aminoff että komitean ja toimikunnan pitkäaikainen puheenjohtaja professori Ragnar Rosén ja saariston paikannimien osalta myös dipl. insinööri Eirik Krogerus kaupunkimittaosastolta. Fil.maisteri Eeva Maria Närhi on suomentanut professori Granlundin ruotsinkielisen käsikirjoituksen ja fil.tri Sulo Haltsonen tarkistanut venäläisten kadunnimien suomen kielen kirjoitustapaan mukauttamisen.

Kirjan toimitustyön on suorittanut kadunnimikomitean ja nimistötoimikunnan jäsenenä ja sihteerinä alusta alkaen toiminut maisteri Pesonen.

Saattaessaan nyt julkisuuteen vuosia kestäneen työn tulokset nimistötoimikunta toivoo, että kirjalle kertyisi paljon lukijoita. Kadut muodostavat kaupunkiyhteiskunnassa sen toimintaa jäsentävän rungon, ja niiden nimet eri aikoina ja eri tavoilla syntyneinä sisältävät paljon monenlaista tietoa. Tieto kadunnimen taustasta elävöittää kadut, joiden varrella asutaan ja liikutaan. Jos tästä kirjasta saatava kotiseututietous hiukankaan lähentää helsinkiläisiä heidän jokapäiväiseen ympäristöönsä, kirja on saavuttanut tarkoituksensa.

Helsingissä joulukuussa 1969

NIMISTÖTOIMIKUNTA

Olavi Terho

Ake Granlund

Terho Itkonen

Aulis Oja

Leo A. Pesonen

Olavi Valpas

TOISEN PAINOKSEN SAATESANAT

Kirjan painosmäärän loppuminen ja jatkuva mielenkiinto kadunnimiin on aiheuttanut uuden painoksen julkaisemisen. Sen tarpeellisuutta on lisännyt myös syksyllä 1979 ilmestynyt Helsingin kadunnimet — Helsingfors gatunamn 2, koska tämän täydennysosan nimihakemisto käsittää kaikki vuoden 1978 loppuun mennessä käyttöön hyväksytyt nimet ja täydennysosaan sisältyvämmien nimien kohdalla viitataan aiempaan kirjaan. Uuteen painokseen on korjattu ne muutamat vuosilukuja ja nimiasuja koskevat painovirheet, jotka ovat jääneet kirjan ensimmäiseen painokseen.

Nimistötoimikunta

Sisällys

	Sivu
Kirjan synty ja tarkoitus	3
Aulis Oja: Suomen keskiaikaisten kaupunkien paikannimistä	7
Åke Granlund: Keskiaikaisia nimiä nykyisessä Helsingissä	13
Berndt Aminoff — Leo A. Pesonen: Helsingin kadunnimistön synty ja kehitys vuoteen 1946 mennessä	31
Leo A. Pesonen: Venäläiset kadunnimet	65
Leo A. Pesonen: Kadunnimistön tarkistus vuoden 1946 alueliitoksen johdosta ja nimistön laatiminen uusiin kaupunginosiin	69
Kaupunginosien sekä katujen, puistojen, torien ja muiden yleisten paikkojen ja luonnonpaikkojen nimet selityksineen	86
Nimihakemisto	242
Karttaliite	

Aulis Oja:

Suomen keskiaikaisten kaupunkien paikannimistä

Kun Helsingin nimistön taustaksi koetetaan esitellä Suomen keskiaikaisten kaupunkien paikannimiä, on käytettävissä jokseenkin suppea aineisto. Ensinnäkin kysymykseen tulee vain kuusi kaupunkia: Turku, Viipuri, Porvoo, Ulvila (1558 perustetun Porin edeltäjä), Rauma ja Naantali. Ja toiseksi näistäkin on jälkimaailmalle säilynyt paikannimiä valaisevia asiakirjoja oikeastaan vain Turun, Viipurin, Rauman ja Naantalin osalta, kun sen sijaan Porvoon ja Ulvilan keskiaikaisesta nimistöstä ei tiedetä juuri mitään.

KAUPUNKIEN SYNTY JA NIIDEN NIMET

Suomen keskiaikaisten kaupunkien syntyvaiheet ovat suurelta osalta hämärän peitossa. Lukuun ottamatta siihenastiselle syrjäseudulle vuonna 1443 perustettua Naantalia kaupungit ovat näet järjestään kehittyneet ikivanhoista kauppaloista, joiden varhaishistoriaa mikään asiakirjatieto ei valaise. Asianomaisten kaupunkien historiategoksissa on tultu siihen tulokseen, että Turku on saanut kaupunginoikeudet jolloinkin 1200-luvun lopulla sekä Porvoo vuonna 1346, Ulvila vuonna 1365, Viipuri vuonna 1404 ja Rauma vuonna 1442. Turun, Porvoon ja Ulvilan osalta arvelut lienevätkin osuneet oikeaan, mutta Viipuri ja Rauma varmaan ovat kaupunkeinakin huomattavasti vanhempia kuin sanotut vuosiluvut osoittavat.

Turku on keskiaikaisista kaupungeistamme ainoa, jolla on kaksi täysin erilähtöistä nimeä: suomenkielinen *Turku* ja ruotsinkielinen *Åbo*. Näistä *Turku* on vanha slaavilainen lainasana, joka on merkinnyt 'toria, markkinapaikkaa' ja joka yhä elää sellaisissa sanontatavoissa kuin »maailman turulla» ja »turhuuden turuilla». *Åbo* taas on alkuaan merkinnyt 'jokiasutusta'. Ruotsalaisesta nimestä puolestaan on polveutunut kaupungin latinankielinen nimi *Aboa*.

Viipurin suomenkielinen nimi on kansanomaisen lainautuma kaupungin ruotsinkielisestä nimestä *Viborg*, joka on merkinnyt 'pyhää linnaa'. Ensimmäinen tämänniminen linna on sijainnut jo ennen Karjalan ristiretkä Viipurin Linnansaareissa myöhemmän Monrepos'n puiston alueella. Vanha perimätieto kertoo, että linnan alkuperäinen suomenkielinen nimi olisi ollut *Suomenlinna*. Sijaitsihan se Suomenlahden siinä pohjukassa, jonka nimi jo keskiajalla oli Suomenvedenpohja.

Porvoon suomenkielinen nimi on niin ikään johtunut kaupungin ruotsinkielisestä nimestä, *Borgå* 'linnajoki'. Nimen lähtökohtana on ollut Porvoon Linnamäellä (*Borgbacken*) sijainnut varhaiskeskiaikainen linna, jonka mukaan ensin joesta, sitten pitäjästä ja lopulta kauppapaikastakin on ruvettu käyttämään nimeä *Borgå*.

Samoin *Ulvila* perustuu ruotsinkieliseen nimeen *Ulfby*, jonka alkuosana on henkilönnimi *Ulf* ja jälkiosana sana *by* 'kylä'. Jalmari Jaakkola on olettanut, että kyseinen Ulf on ollut Ulvilan pitäjän perustaja, 1300-luvun alkupuolella elänyt Kokemäen kirkkoherra Stigulf.

Suomenkielinen *Rauma* sen sijaan on alkuperäinen nimi ja sen ruotsinkielinen vastine *Raumo* laina suomesta. Vanha germaaninen lainasana *rauma* on kielessämme merkinnyt 'virtaavaa salmea', jollaisen rannalle Raumakin muinoin perustettiin.

Naantali taas on lainautunut kaupungin ruotsinkielisestä nimestä *Naddendal*, joka puolestaan on käännöslaina Naantalalin luostarin alkuperäisestä latinankielisestä nimestä *Vallis gracie* (= Vallis gratiae) 'armon laakso'. Nimet siirtyivät valmiina nykyiseen Naantaliin vuonna 1443 Maskun Karinkylästä, jossa luostari oli toiminut kolme ensimmäistä vuottaan (1440—1443).

LUONNONPAIKKOJEN NIMET

Ennen kuin siirrymme varsinaisiin asutusnimiin, on syytä pikimmältään tarkastaa niitä keskiaikaisia luonnonpaikkojen nimiä, joita asiakirjat ovat kaupunkiemme piiristä talletaneet. Tosin tällaisia nimiä on löydettävissä vain Turusta ja Viipurista.

Turussa tätä nimistöä edustavat joennimi *Aurad* 'Aurajoki', puononimi *Gropen* 'Kruoppi', järvennimi *Mätäjärvi*, lähteennimet *Djäknekällan* 'Teinilähde' ja *Kuppiskällan* 'Kupittaanlähde', suoninimi *Viljasuo* sekä mäennimet *Aningaisbacken* 'Aninkaistenmäki', *Gertrudsbacken* 'Kerttulimäki', *Klosterbacken* 'Luostarinmäki', *Lybecksbaken* 'Lyypekinmäki', *Puolalabacken* 'Puolalanmäki', *Ryssbacken* 'Ryssänmäki', *Sampalinnaberget* 'Samppalinnanvuori' (samppa = sampaan = patsaan), *Unikangaris* 'Unikankare' ja *Vårberget* 'Vartiovuori'. Niistä Samppalinnanvuori ja Vartiovuori ovat muistoina esihistoriallisesta puolustusjärjestelmästä, Aninkaistenmäki ja Puolalanmäki vanhoista Aninkaisten ja Puolalan talonpoikaisasutuksista, Lyypekinmäki ja Ryssänmäki Turun muinaisista saksalais- ja venäläiskauppiaista, Kerttulimäki ja Luostarinmäki Pyhän Kerttulin kiltasta ja Pyhän Olavin luostarista sekä Teinilähde Turun katedraalikoulun opetuslapsista.

Viipurin keskiaikaisia luonnonpaikkojen nimiä ovat olleet ainakin merenlahdennimi *Suomenvedenpohja*, saarennimi *Linnansaari*, niemennimet *Katapää* ja *Sanden* 'Santa' sekä lähteennimi *Munkekällan* 'Munkkilähde' ja mäennimi *Munkekällsbacken* 'Munkkilähteenmäki'. Viimeksi mainittu mäki oli kaupungin tärkeimpiä paikkoja, koska se palveli hirsipuumäkenä samalla tavoin kuin Turussa Kerttulimäki.

KORTTELIEJEN NIMET

Yleiseurooppalaiseen tapaan, joka otettiin huomioon myös kuningas Maunu Eerikinpojan vuonna 1349 säätämässä Ruotsin valtakunnan kaupunginlaissa, keskiajan kaupungeissa tuli olla neljä neljänestä eli kortteliä. Suomessa tätä tapaa kuitenkin voitiin noudattaa vain Turussa ja Viipurissa, koska muut kaupunkimme olivat liian pieniä kortteleihin jaettaviksi.

Turun korttelit olivat ikä- ja arvojärjestyksessä lueteltuina *Kyrkkokvarteret* 'Kirkkokortteli', *Klosterkvarteret* 'Luostarikortteli', *Mätäjärvikvarteret* 'Mätäjärven kortteli' ja *Aningaiskvarteret* 'Aninkaisten kortteli'. Kirkkokortteli sijaitsi Aurajoen etelärannalla tuomiokirkon ympärillä, Luostarikortteli niin ikään Aurajoen etelärannalla luostarin ympärillä, Mätäjärven kortteli Kirkkokorttelin eteläpuolella Mätäjärven rantamalla sekä Aninkaisten kortteli Aurajoen pohjoisrannalla Aninkaisten talonpoikaiskylän entisillä tiluksilla. Monissa keskiajan asiakirjoissa sanotaan Aninkaisten korttelin talojen olevan »over aana», mikä määrittely yhä meidänkin päivinämme elää sanonnassa »toispual jokke».

Viipurin kortteleilla ei ollut sen kummempia nimiä kuin ensimmäinen, toinen, kolmas ja neljäs kortteli.

KATUJEN JA KUJIEJEN NIMET

Koska Porvoosta ja Ulvilasta ei ole tiedossa yhtäkään keskiaikaista kadunnimeä, aineistomme rajoittuu tältä osin Turkuun, Viipuriin, Raumaan ja Naantaliin.

Asiakirjojen tallettamat Turun keskiaikaisten katujen ja kujien nimet olivat seuraavat: *Aningaisgatan* 'Aninkaistenkatu', *Biskopsgatan* 'Pispankatu', *Biskopstvärgatan* 'Pispankuja', *Djäknegatan* 'Teinikatu', *Fägatan* 'Karjakatu', *Gropgatan* 'Kruoppikatu', *Helgeandsgränden* 'Pyhänhengenkuja', *Helgalekamensgränden* 'Pyhänruumiinkuja', *Katindhändä* 'Katinhäntä', *Klostermellangatan* 'Keskinen Luostarikatu', *Klosternedergatan* 'Alinen Luostarikatu', *Klosterövergatan* 'Ylinen Luostarikatu', *Kyrkogatan* 'Kirkkokatu', *Napaturugatan* 'Napaturunkatu', *Pyhähenkigatan* 'Pyhänhengenkatu', *Rddstugugatan* 'Raastuvankatu', *Sankt Laurentii gatan* 'Pyhän Lauritsan katu', *Skolstugugatan* 'Koulutuvankatu', *Slottsvägen* 'Linnantie', *Tavastgatan* 'Hämeenkatu' ja *Ågatan* 'Jokikatu'. Kaupungin pääkadut olivat Satakuntaan johtaneiden maanteiden alku Aninkaistenkatu, Hämeeseen johtaneen maantien alku Hämeenkatu ja Uudellemaalle johtaneen maantien alku Karjakatu, jotka kaikki lähtivät Turun sillan eteläkorpissa olleelta kuuluisalta Turun torilta (sittemmin *Stortorget* 'Isotori'). Kuten yllä olevasta luettelosta näkyy, useimmat kadut olivat saaneet nimensä niiden varrella sijainneitten kirkollisten laitosten mukaan.

Viipurista tunnetaan nimiltään vain kolme keskiaikaista katua: linnansillalta itään johtaneet *Övergatan* 'Yläkatu' ja *Nedergatan* 'Alakatu' eli *Tyskagatan* 'Saksainkatu' sekä niiden poikkikatu *Korsgatan* 'Ristikatu'.

Sekä Raumalla että Naantalissa oli vain yksi katu, kaupunkiin johtaneen maantien jatke. Ainakin 1600-luvulla Rauman ainoan kadun nimenä oli *Långgatan* 'Pitkäkatu' ja Naantalin kadun nimenä *Storgatan* 'Isokatu'.

JULKISTEN RAKENNUSTEN NIMET

Kunnallisten raatihuoneiden sekä kirkollisten pappiloiden ja koulujen ohella maamme keskiaikaisissa kaupungeissa oli koko joukko muitakin julkisia rakennuksia, nimittäin kirkkoja, luostareita, kiltatupia, sairaaloita ja prebendataloja, joilla kaikilla oli omat katoliset nimensä.

Turussa oli Pyhän Neitsyen ja Pyhän Henrikin tuomiokirkko, Pyhänhengenkirkko (Helgeandskyrkan), Pyhän Olavin dominikaaniluostari, Kolmen Pyhän Kuninkaan, Pyhän Annan, Pyhän Erasmuksen, Pyhän Kerttulin, Pyhän Nikolauksen ja Pyhän Ursulan kiltatuvat, Pyhänhengenhuoneen (Helgeandshuset) vanhainkoti, Pyhän Yrjänän hospitaali sekä Turun tuomiokirkon Kolmen Pyhän Kuninkaan, Pyhänmiesten, Pyhän Annan ja Pyhän Andreaan, Pyhän Henrikin ja Pyhän Eerikin, Pyhän Johanneksen, Pyhän Kaarinan, Pyhän Lauritsan, Pyhän Neitsyen, Pyhän Perttelin, Pyhän Pietarin ja Pyhän Paavalin, Pyhän Ristin, Pyhän Ruumiin, Pyhän Sigfridin ja Pyhän Yrjänän alttarien ynnä Sielujen alttarin prebendatalot.

Viipurissa oli Pyhän Neitsyen ja Pyhän Olavin kirkko, Pyhän Dominicuksen eli mustainveljesten ja Pyhän Franciscuksen eli harmaidenveljesten luostarit, Pyhänhengen kilta, Pyhän Maria Magdaleenan hospitaali sekä Viipurin kirkon Pyhän Annan, Pyhän Kaarinan ja Pyhän Maria Magdaleenan alttarien prebendatalot.

Porvoossa oli Pyhän Neitsyen kirkko ja nimeltään tuntematon kiltatupa, Ulvilassa Pyhän Olavin kirkko ja Pyhän Kerttulin kiltatupa, Raumalla Pyhän Kolminaisuuden kirkko ja Pyhän Ristin fransiskaaniluostari sekä Naantalissa Pyhän Birgitan nunnaluostari.

Lueteltujen kirkollisten laitosten lisäksi Viipurin julkisiin rakennuksiin kuului 1400-luvun lopulla rakennettu kaupunginmuuri monine portteineen ja torneineen, joista useimpien nimet ovat 1540- ja 1550-luvuilla laadittujen kaupungintilien lehdillä säilyneet jälkimaailman tietoon. Porteista mainitaan *Hdkonsporten* 'Haakoninportti', *Karjaporten* 'Karjaportti', *Katapäporten* 'Katapäänportti', *Munkeporten* 'Munkkiportti' ja *Vattuporten* 'Vesiportti', torneista taas *Hdkonsportstornet* 'Haakoninportintorni', *Karjaportstornet* 'Karjaportintorni', *Lakamundstornet* 'Lakamundintorni', *Pämpalatornet* 'Pamppalantorni', *Sankt Andreas torn* 'Pyhän Antrean torni', *Rddstornet* 'Raadintorni', *Vattuportstornet* 'Vesiportintorni' ja *Winterstornet* 'Winterintorni'.

YKSITYISTALOJEN NIMET

Paitsi julkisilla rakennuksilla, myös yksityisten omistamilla kaupunkitaloilla oli entisaikaan omat nimensä. Aina meidän päiviimme saakka ne ovat säilyneet ainakin Naantalissa, jonka vanhassa kaupunginosassa yhä on porttien yläpuolella nähtävissä asianomaisten talojen nimet, monet niistä jo keskiajalta peräisin. Keskiajan ja 1500-luvun asiakirjoissa tapaamme tällaisia talonnimiä kaikista suomenkielisistä kaupungeista, mutta emme ruotsinkielisestä Porvoosta. Nimet ovatkin yksinomaan suomenkielisiä kaikkialla muualla paitsi Turussa, jossa oli myös joukko ruotsinkielisiä talonnimiä.

Alkaaksemme ruotsinkielisistä löydämme Turusta seuraavat nimet: *Bagge* 'Oinas', *Blank* 'Kirkas', *Brink* 'Ahde', *Brun* 'Ruskea', *Brännare* 'Polttaja', *Fadder* 'Kummi', *Falebur* 'Aitta', *Fotgångare* 'Jalkamies', *Grip* 'Aarnikotka', *Grd* 'Harmaa', *Helsing* 'Helsinglantilainen', *Hop* 'Kasa', *Hundfadder* 'Koirankummi', *Klen* 'Hoikka', *Konst* 'Konsti', *Krus* 'Kihara', *Ljugare* 'Valehtelija', *Nylänning* 'Uusmaalainen', *Rensel* 'Reppu', *Riddare* 'Ritari', *Runsala* 'Ruissalo', *Skaffars* 'Hankkijan talo', *Skolman* 'Koulumies', *Skåning* 'Skoonelainen', *Släpsko* 'Arki-kenkä', *Stack* 'Suova', *Stallbock* 'Tallipukki', *Stig* 'Polku', *Storbjörn* 'Isokarhu', *Stut* 'Mulli', *Svart* 'Musta', *Svin* 'Sika', *Tridygn* 'Kolmipäivä', *Tysk* 'Saksalainen', *Töfsala* 'Taivassalo' ja *Ölänning* 'Öölantilainen'. Kuten näkyy, ensin osa nimistä on selvästi muinaisten isäntien liikanimistä syntyneitä.

Turun suomenkielisistä talonnimistä mainitaan seuraavat: *Alapää*, *Ankka*, *Arola*, *Avosuu*, *Finskilä*, *Fläski*, *Friisilä*, *Haikka*, *Hako*, *Hakola*, *Halla*, *Haloinen*, *Hanhoja*, *Haukka*, *Heinä*, *Helveti*, *Hiljainen*, *Hirvi*, *Hollo*, *Holsti*, *Hoppu*, *Housu*, *Huittila*, *Humalainen*, *Huru*, *Hyvänmuorinpoika* (myöhemmin *Muorinpoika*), *Häme*, *Härkä*, *Härmälä*, *Iivari*, *Innamaa*, *Juuti*, *Jämpsä*, *Järvihauki*, *Kaija*, *Kalanliottaja*, *Kaljankaataja*, *Kalkkinen*, *Kamppari*, *Kamppi*, *Kanis*, *Kankainen*, *Kankare*, *Kankuri*, *Kantaja*, *Kanituri*, *Kappa*, *Kara*, *Karhu*, *Karjanpaimen*, *Karroi*, *Karsoi*, *Karva*, *Karvas*, *Karvatasku*, *Karvatti*, *Karviainen*, *Kaski*, *Katava* (= kattaaja), *Kattelus*, *Katunpää*, *Kauhainen*, *Kaukoi*, *Keipi*, *Keisari*, *Kemppilä*, *Kervänen* (= kärpänen), *Ketara*, *Keturi*, *Kiiskinen*, *Kiltilä*, *Kivisauna*, *Kivisilta*, *Knaapi*, *Knuuttila*, *Kohma*, *Kokkila*, *Kokko*, *Kokkola*, *Kolka*, *Kontia*, *Koppa*, *Koppeliuono* (= kytkytkuono), *Koppelo*, *Korppolainen*, *Koukkari*, *Kouko*, *Koura*, *Kousa*, *Kouttula*, *Kraatari*, *Krankka*, *Kreivi*, *Krouvi*, *Kruoppila*, *Kryytimaa*, *Krööpilä*, *Kukka*, *Kukola*, *Kulhosilmä*, *Kulmala*, *Kuohari*, *Kuopus*, *Kurittu*, *Kurki*, *Kyröläinen*, *Känsä*, *Käpälä*, *Käyrä*, *Köppi* (= keppi), *Lampaanroska*, *Lastikainen*, *Laulaja*, *Lehtinen*, *Leipälä*, *Lempiläinen*, *Lemu*, *Lentäjä*, *Lepainen*, *Lietoinen*, *Liipoinen*, *Linna*, *Linnanpaltta*, *Lintula*, *Liukko*, *Lonki*, *Lähteenkorva*, *Marjavuori*, *Menki*, *Mesileipä*, *Metsämäki*, *Mulli*, *Munkki*, *Mustakulli*, *Muurainen*, *Mylläri*, *Möyröi* (= mäyrä), *Naatti*, *Nahkala*, *Nauvolainen*, *Nohti*, *Nunnala*, *Nuppa*, *Nurkka*, *Näppä*, *Ohrapä*, *Oravainen*, *Paanula*, *Pahajalka*, *Paharauta*, *Pakkainen*, *Paljaspää*, *Palo*, *Palsa*, *Palttu*, *Pappi*, *Papuhousu*, *Parma* (= paarma), *Paroinen*, *Patarauta*, *Paturi*, *Peikko*, *Pelto*, *Peltari*, *Pihkala*, *Piikkilä*, *Piimäinen*, *Piinokka*, *Pilpoila*, *Pirro*, *Pispala*, *Pitkäparta*, *Pohjalainen*, *Porsaanjalka*, *Porsas*, *Prinkkala*, *Pruukka*, *Pukka*, *Pukkila*, *Punasaapas*, *Punasaksa*, *Punkila*, *Puolikkoi*, *Puontila*, *Pursiainen*, *Puska*, *Puujalka*, *Puuvesi*, *Päivänouseva*, *Pässi*, *Rahkapää*, *Raisio*, *Rajakarhu*, *Rajalainen*, *Rakinpenikka*, *Ranta*, *Rauma*, *Ruotsi*, *Saunala*, *Savi*, *Seikkoi*, *Skinnari*, *Sonni*, *Sorminen*, *Spinkki*, *Stormila*, *Suikki*, *Suikkila*, *Sukka*, *Suolenkääntäjä*, *Susi*, *Suurpää*, *Sylltylä*, *Sysmäläinen*, *Säämiskä*, *Takkila*, *Talpia*, *Tammelainen*, *Tammio*, *Tanskila*, *Tarhala*, *Tavastila*, *Tiirikka*, *Tikku*, *Tuiskula*, *Tunkio*, *Tyhjätasku*, *Tyhjätontti*, *Utupää*, *Valkiapää*, *Vanhalinna*, *Vasuri*, *Veräjänkorva*, *Viakka*, *Viiainen*, *Viiala*, *Viikari*, *Viisas*, *Vilu*, *Vuohenparta*, *Aijälä*, *Ämmälä* ja *Öylättilä*.

Jo pikainenkin silmäys näihin nimiin osoittaa, että niiden lähtökohtana on ollut joko jokin asianomaisen talon ominaisuus tai jokin sen muinaiseen omistajaan liittynyt seikka. Talon sijaintiin viittaavat mm. *Alapää*, *Katunpää* (ei siis vielä silloin *Kadunpää*) ja *Lähteenkorva*, rakennuksiin *Kivisauna* ja *Tyhjätontti*, puutarhaan *Kryytimaa*, tehtävään *Krouvi* ja maineeseen *Helveti* (ettei vain ollut 'punaisen lampun talo'). Jonkun muinaisen omistajan kansallisuudesta taas kertovat *Friisilä*, *Juuti*, *Punasaksa* ja *Ruotsi*, kotimaakunnasta *Häme*, koti-

pitäjistä Jämsä, Korppolainen, Kyröläinen, Lietolainen jne., kotikylästä Anka (vrt. Liedon Anka), Innamaa (vrt. Nauvon Innamo) ja lukuisat muut, kotitalosta Hollo (esim. Nousiaisten Hollo), Holsti (Urjalan Holsti), Härmälä (Maskun Härmälä), Kankainen (Maskun Kankainen), Lehtinen (Mietoisten Lehtinen), Prinkkala (Kaksikerran Prinkkala) ja vielä lukuisimmat muut, sukunimestä Haloinen, Kiiskinen, Lastikainen ja Oravainen, etunimestä Iivari, Knuutila ja Tiirikka, yhteiskunnallisesta asemasta Knaapi sekä ammatista Kankuri, Kraatari, Kuohari, Mylläri ym. Kaikkein suosituin talonnimien aihe oli kuitenkin jonkun omistajan liikanimi, joka kansainväliseen tapaan yleensä ilmensi hersyvää kansanhuumoria. Tämän lajin nimihelmiä keskiajan Turussa olivat esim. Avosuu, Hyvänmuorinpoika, Järvihaiki, Kalanliottaja, Kaljankaataja, Karvatasku, Lampaanroska, Ohrapää, Paljaspää, Papuhousu, Rakinpenikka, Suolenkääntäjä, Tyhjätasku, Utupää ja Vuohenparta.

Samat ainekset ovat olleet esillä keksittäessä Suomen muiden kaupunkien keskiaikaista talonnimistöä. Niinpä voidaankin seuraavassa ilman selityksiä mainita ne Viipurin, Ulvilan, Rauman ja Naantalın kaupunkitalojen nimet, jotka vähäiset asiakirjamme ovat tietoomme tallettaneet.

Viipurin nimiltään tunnetut keskiaikaiset talot olivat *Gerdilä* (ääntämys tuntematon), *Hallikkala*, *Haminala*, *Hepola*, *Hilsko*, *Hinnola*, *Hoijala*, *Kaivola*, *Kalliola*, *Kankaanpää*, *Kankuri*, *Katapä*, *Kauko*, *Kemppilä*, *Kiiskilä*, *Kokkola*, *Kontula*, *Kouru*, *Kultala*, *Kumila*, *Kynnäppä*, *Laaskola*, *Lankola*, *Luiskala*, *Maitula*, *Mullila*, *Multiala*, *Nokka*, *Olkinuora*, *Paikkala*, *Paju*, *Pakkala*, *Pamppala*, *Pelkola*, *Perikkälä*, *Pimppulainen*, *Pyssylä*, *Pönnkä*, *Roskala*, *Sankila*, *Tiipola*, *Toivila*, *Tuimala*, *Uotila* ja *Vihkola*.

Ulvilassa edustanevat keskiaikaisia talonnimiä seuraavat silloisten porvarien liikanimet: *Kiusa*, *Lavilainen*, *Nurkka*, *Pappi* ja *Ruski*.

Raumalla olivat uuden ajan alussa olemassa seuraavat talot, joiden nimikanta varmaan ainakin suurimmalta osaltaan oli peräisin keskiajalta: *Ammala*, *Anundila*, *Einvalla*, *Elsala*, *Essbjörni*, *Hakkari* (Nortamon Hakri Iiron kotitalo), *Harmaa*, *Haukka*, *Heikkala*, *Helsinki*, *Jussoila*, *Juusela*, *Järilä*, *Kainu*, *Kalli*, *Kaukela*, *Keijola*, *Kirvelä*, *Klupula*, *Konstari*, *Koppala*, *Kouhi*, *Käkelä*, *Lella*, *Lonkila*, *Lukkari*, *Luontila*, *Luvila*, *Lyydi*, *Maalari*, *Mestilä*, *Mälkkilä*, *Neula*, *Pahala*, *Pakila*, *Palkki*, *Paltsari*, *Patola*, *Pesämäki*, *Pinnula*, *Punkila*, *Puonti*, *Pusala*, *Päiväinen*, *Rautila*, *Renneri*, *Riikola*, *Ruonila*, *Saukko*, *Seppälä*, *Siuru*, *Suikkari*, *Sonkki*, *Sonnila*, *Sorkka*, *Sorvari*, *Sukka*, *Suutari*, *Taari*, *Talala*, *Tavasti*, *Tenkku*, *Teppola*, *Teräväinen*, *Tiula*, *Torniainen*, *Tyykilä*, *Vasikkala*, *Voijoila*, *Välkkilä*, *Välmilä* ja *Vänni*.

Piskuisen Naantalın luostarikaupungin keskiaikaiset talot vihdoin olivat *Allila*, *Forssi*, *Friisilä*, *Hasila*, *Haveri*, *Hiihlola*, *Hirvo*, *Huittila*, *Kaukoi*, *Kirri*, *Kolloinen*, *Kylänperä*, *Lorkka*, *Lotila*, *Luukka*, *Lääkiäinen*, *Pentti*, *Raumalainen*, *Sakari*, *Saksa*, *Sillanpää*, *Sipilä*, *Tasainen*, *Tuisku*, *Vaski*, *Vilu* ja *Väskilä*.

Edellä luetelluista Suomen kaupunkien keskiaikaisista talonnimistä useimmat ovat vuosisatojen kuluessa joutuneet unhoon. Eräät niistä ovat kuitenkin jättäneet jälkensä maamme kulttuurihistoriaan sillä tavoin, että jotkut kysymyksessä olevien talojen asukkaat ovat kunnostautuneet urallaan ja säilyttäneet kotitalojensa nimet jälkimaailman tietoon omina liikaniminään. Mainittakoon heistä tässä vain Turun Sylttilän poika, Mikael Agricolan työtoveri Pietari Syltity (ei Silta, niin kuin kirkkohistoriassa kerrotaan), Rauman Jussoilan pojat, jesuiittaveljekset Johannes, Mikael, Lauritsa ja Joosef Jussoila, Turun Innamaan ja Karvataskun emännät, suurkauppiaat Valpuri Innamaa ja Kerttuli Karvatasku, Turun Piimäisen isäntä, kirkonrakentaja Antti Piimänen sekä Turun Kryytimaan, Mesileivän, Ohrapään ja Pihkalan taloista lähteneet Rydman-, Melartopoeus-, Arppe- ja Gummerus-sukujen kantasäät; Rydman ja Arppe ovat Kryytimaan ja Ohrapään ruotsalaisvivahteisia muokelmia, Melartopoeus ja Gummerus taas Mesileivän ja Pihkalan latinalais-kreikkalaisia käännöksiä (mel = mesi, artos = leipä, artopois. = leipuri, gummi = pihka).

Ainakin yksi keskiaikainen turkulaistalo on säilyttänyt muistonsa myös suomalaisessa puheenparressa. Kautta maamme tunnetaan näet vikaan menemisen tunnuksena sanonta »päin Prinkkalaa». Varmaan se on syntynyt siten, että kun Turun keskiaikainen porvarikaarti harjoitteli sulkeista Turun torilla, jota reunustivat pohjoisessa joki ja silta, idässä toripuodit,

etelässä raatihuone ja lännessä Kaksikerran Prinkkalan kartanon herrojen omistama Prinkkala, on joku muun ilmansuunnan sijasta länteen käännähtänyt porvariparka saanut osakseen karjumiset »päin Prinkkalaa» kääntymisestä.

LÄHTEET:

Käsiteltyjä kaupunkeja koskevat keskiaikaiset asiakirjat *Reinh. Hausenin* teoksissa *Regstrum ecclesiae Aboensis* (Helsingfors 1890) ja *Finlands medeltidsurkunder I—VIII* (Helsingfors 1910—1935).

Samojen kaupunkien vanhimmat veroluettelot valtionarkistossa (1500-luvulta) sekä vanhimmat kartat maanmittaushallituksen arkistossa (1600-luvulta).

Kristian Hald (Danmark), *Per Hovda* (Norge), *Ragnar Rosén* (Finland), *Harry Ståhl* (Sverige), *Gadenavne* (Kulturhistoriskt Lexikon för nordisk Medeltid V, København 1960).

Torsten Hariman, Borgå stads historia I (Borgå 1906).

Jalmari Jaakkola, Porin historia I (Pori 1958).

Aina Lähleenoja, Rauma vuoteen 1600 (Rauma 1946).

Aulis Oja, Maskun historia (Turku 1966) s. 146—154 (Naantalin luostari Karinkylässä).

Aulis Oja, Naantalin asemakaava 1640-luvulla (Historiallinen Aikakauskirja 1944).

J. W. Ruuth, Viipurin kaupungin historia I (Viipuri 1931).

J. W. Ruuth, Åbo stads historia under medeltiden och 1500-talet I (Helsingfors 1909).

Ake Granlund:

Keskiaikaisia nimiä nykyisessä Helsingissä

Selonteko Helsingin seudun keskiaikaisesta nimestöstä alkaa sopivimmin pääkaupungin nimestä **Helsinki**, ruots. **Helsingfors**. Molemmilla nimimuodoilla on näet suora yhteys pitäjän-nimeen *Helsinge*, joka esiintyy asiakirjoissa jo v. 1351 ja on varhaisimmin muistiinpantu tämän seudun nimestä. Vajaata vuosisataa myöhemmin, jo vuonna 1417, mainitaan ensi keran myös *Forsbyn* kylä, suom. Koskela, joka on saanut nimensä Vantaan (ks. myös tätä nimeä) suulla olevasta koskesta; samainen koski tuli myöhemminkin, *Helsingfors*-nimen muodostuessa, aktuaaliseksi nimiaiheeksi. On vaikea luotettavasti ratkaista, miten itse nimenmuodostus yksityiskohdittain on tapahtunut. Monet seikat viittaavat joka tapauksessa siihen, ettei 1500-luvun puolivälissä ollut vielä yhdysnimeksi kiteytynyttä *Helsingfors*-asua. Ensiksi-kin kosken äärellä olevalla paikalla oli jo ennen kaupungin perustamista nimi *Forsby* ja siten uusi nimi ei oikeastaan ollut tarpeellinen, ja toiseksi *Helsingfors*-nimessä, kun se kaikesta huolimatta alkaa esiintyä 1548, on se omituisuus, että nimenosat kirjoitetaan tavallisesti erilleen: mm. *Helsinge forsz*, *helsingo forss*, *helsingo Fors*¹⁾. Tämä todennäköisesti on tulkit-tavissa osittain niin, että nimeä ei vielä tuolloin äännetty yhdyssanana, osittain niin, että jälkiosa *fors* on suoraan liitetty pitäjän- tai joennimeen *Helsingå* (ks. tuonnempana). Merkit-tävää on sekin, että kaupungin nimi on ruotsia puhuvien Uudenmaan synnynnäisten mur-teessa ollut ja on vanhimman polven kielessä yhä vielä *Helsing*; tämä viittaa siihen, että *Helsingfors*-nimiasu on uudismuodoste, joka ei ole kotiutunut murteisiin. Kosken tähdentä-minen juuri kaupungin perustamisen aikaan — erotukseksi jo olemassa olevasta *Forsbystä* (Koskelasta) — voi osaksi johtua siitä, että Helsingin kuninkaankartanon päärakennukset pystytettiin vv. 1550—51 juuri Vanhankaupunginkoskessa sijaitsevaan pitkänomaiseen saa-reen ja että sinne oli alettu rakentaa varsinaista linnaakin uuden kaupungin puolustukseksi.

Suomenkielinen nimiasu *Helsinki* perustuu jo aiemmin mainittuun ruotsalaiseen murre-muotoon *Helsing* tai normaaliasuun *Helsinge*.

Paljon on keskusteltu kysymyksestä, mitä kaupungin nimessä keskeisenä oleva pitäjän-nimi *Helsinge* varsinaisesti merkitsee. Kaikki tutkijat ovat olleet yksimielisiä siitä, että nimi alkuaan on joennimi; se kirjoitettiin 1351 *Heelsingaa* ja *Helsinga*, 1362 *Heelsingha*, ja saman-kaltaisia *-aa* tai *-a* -loppuisia nimiasuja on tavattavissa läpi 1400-luvun, mutta 1428 esiintyy myös *Helsingo* ja 1498 *Helsingå*, jotka osoittavat nimen jälkiosana olevan substantiivin *d* 'juokseva vesi'.

¹⁾ Kirjoituksessa käsiteltyjen nimien vanhat kirjoitusasut ovat, ellei muuta ole mainittu, peräisin Greta Hausenin kirjoitusnimien kokoelmasta *Ny lands ortnamn. Deras former och förehomst till år 1600: Helsingfors 1920-24*. Helsingin seudun ruotsinkielisiä pitäjän- ja kylännimiä kirjoit-taja on perusteellisemmin käsitellyt tutkimuksessaan *Studier över östnyländska ortnamn Borgå 1956*.

Nimen määriteosan *Helsing*-merkityksestä ovat mielipiteet sitä vastoin menneet jyrkästi eri suuntiin. Kantasana on substantiivi *hälsing*, mutta eri tutkijat ovat selittäneet sen eri tavoin. Yleisesti on kannatettu käsitystä, jonka mukaan sana on johdettu maastotermistä *hals* 'kapea, kahden veden välinen paikka (tavallisesti maata)' ja se on merkinnyt tällaisella paikalla tai sen vierellä asuvaa henkilöä. Tähän merkitykseen liittyy sana yleisesti omaksutun käsityksen mukaan mm. Ruotsin maakunnan nimessä *Helsingland* ja kaupungin nimessä *Hälsingborg* sekä Tanskan kaupungin nimessä *Helsingör* ja niin ikään tanskalaisessa nimessä *Helsinge*. Jos sana liittyisi samaan merkitykseen pitäjännimessä *Helsinge*, pitäisi voida osoittaa jokin vanhalle Helsingille tyypillinen ja keskeinen 'kaula, kannas' -merkitykseen sopiva maaston kohta. Sellainen todella onkin, nimittäin Töölönlahden länsirannan ja Taivallahden välillä. Mutta tätä kapeaa paikkaa (Hesperiankadun mittaa) on todistettavasti luonnehdittu sanalla *ed*, joka yhä on aineksena nimessä *Edesviken* (suom. Taivallahti) ja on merkinnyt kapeaa paikkaa, maakannasta eli taivalta, jonka yli on kuljettu vedeltä toiselle, usein taivaltaen ts. vetäen alukset kannaksen yli. Kun muita merkittäviä kannasta, taivalta muistutettavia maaston kohtia ei ole voitu osoittaa, on myös pohdittu sitä mahdollisuutta, että *hals* olisi voinut merkitä 'kapeaa kohtaa, erityisesti vesireitin kapeinta paikkaa' ja että sana olisi tarkoittanut pitäjän asemaa Suomenlahden kapeimman osan kohdalla (Ralf Saxén, *Vad våra ortnamn lära oss s. 6*) tai että vesireitin kapeikkoa, kaulannetta merkinneellä *hals*-sanalla olisi tarkoitettu mm. kyseistä »Vantaan tunnettua koskea Koskelassa» (T. E. Karsten, *Det svenska Finland II:1 s. 60*). Huolimatta siitä, että tätä 'vedenkapeikko, kaulanne' -merkitystä ei ole tavattu vanhasta ruotsista eikä suomenruotsalaisista murteista, on periaatteellisesti mahdollista, että sellainen merkitys on sanalla aiemmin ollut; tanskalaiset tutkijat itse asiassa pitävät kiinni sanan tällaisesta sisällöstä. Kuitenkin tuntuu perustelemattomalta puheen ollessa kapeahkosta joen kohdasta, kaulanteesta, jossa samalla muodostuu voimakas koski, pitää ensisijaisen tärkeänä kaulanne-käsitettä, koska kokemus osoittaa päinvastoin koski-käsitteen astuvan sellaisissa tapauksissa etusijalle. Vantaan kosken partaalla oleva kylä on sen vuoksi johdonmukaisesti nimeltään *Forsby* (Koskela) eikä kuten muutoin olisi odotettavissa *Halsby* (*Kaulala). Karstenin tulkintaehdotuksen täytyy sen vuoksi raueta, samoin kuin muuten Saxéninkin selityksen, koska Helsingin pitäjän ei voida sanoa olevan Suomenlahden kapeimalla kohdalla.

Vaikeuteen löytää hyväksyttävä kaulanne-muodostelma yhtyy yksi puhtaasti kielihistoriallinen seikka, joka puhuu sitä vastaan, että pitäjännimessä oleva *hälsing*-sana olisi muodostettu täällä Suomessa. Se ns. i-äänteenmukaus, joka on muuttanut *a:n* alkuperäisessä *halsing*-sanassa *ä:ksi* sanassa *hälsing*, on vaikuttanut myöhäisintään noin v:een 950 jKr. Tämä puolestaan edellyttäisi, että ruotsalaiset olisivat asuneet Uudellamaalla jo tuona varhaisena ajan-kohtana, mikä taas ei ole luultavaa arkeologisista eikä osittain muistakaan syistä. Todennäköisintä sen vuoksi on, että se *hälsing*-sana, johon pitäjännimi on pohjautunut, on ollut kielessä jo aikoja sitten valmiiksi muotoutuneena.

Jos pidetään kiinni niistä merkityksistä, jotka on osoitettu todella olevan *hälsing*-sanalla, voivat vain seuraavat kaksi merkitystä tulla kysymykseen: 'nuori uroshaahka (Somateria mollissima)' ja 'Hälsinglannista kotoisin oleva henkilö'. Edellinen merkitys on tavattu mm. Uudeltamaalta, Turun seudulta, Ahvenanmaalta ja Tukholman saaristosta, mutta vastaava merkitys on esiintynyt myös muinaisislannin kielessä, ja tämän merkityksen asettaa mm. A. O. Freudenthal Helsingin pitäjännimen tulkintansa perustaksi (Om svenska ortnamn i Nyland s. 6). Mitä tulee sentyyppisiin nimiin kuin *Helsinggrundet*, *Helsinggrynnan* ja vieläpä *Helsingholmenkin*, jotka ovat aivan avomerren äärellä — sulkasatoisten uroshaahkojen olinpaikoilla —, on perusteltavissa liittää sellainen merkityssisältö määriteosaan *Helsing*-, mutta tämä merkitys ei voi tulla kyseeseen joennimestä *Helsingä* puheen ollen. Tähän asti sanotusta siis ensin osa puhuu sen puolesta, että olemme tekemisissä toisen, 'Hälsinglannista kotoisin oleva henkilö' -merkityksen kanssa.

Uudellamaallakin on ryhmä ns. siirrynnäisnimiä eli siirrynnäisiä, jotka on muodostettu tiettyjen Ruotsin maakuntien ja seutujen asukkaiden nimityksistä ja joiden yleisesti katsotaan sisältävän todisteen uudisasukkaiden kotipaikasta. On *Gästerby* Sipoossa (Gästrikland),

Dalkarby Snappertunassa (Dalarna) ja peräti kolme *Tjusterby*tä: Pernajassa, Porvoossa ja Siuntiossa (Tjustin kihlakunta pohjois-Smoolannissa). Näihin liittyy vielä Pernajan *Helsingby* (Hälsingland). Useiden tutkijoiden — mm. O. F. Hultmanin (Finsk Tidskrift 1920 s. 431) ja Gunvor Kerkkosen (Kalender utgiven av Svenska Folkskolans Vänner 1945 s. 17) — mielestä voi mainittujen nimien mukaisesti myös *Helsingå* sisältää asukkaannimityksen. Tällaista oletusta vastaan T. E. Karsten kuitenkin esitti sen painavan huomautuksen, että »Suomen ruot-sinkieliset joennimet eivät yhdessä ainoassakaan varmassa tapauksessa perustu henkilön-nimeen» (Germanska namnstudier tillägnade Evald Lidén s. 251), ja tämä lausahdus on sitten vähitellen tullut niin käsitetyksi, että joennimiä ei ylimalkaan voi muodostua henkilönnimistä. On kuitenkin unohdettu yksi pohjoismainen alue, jossa esiintyy lukuisia, ei ainoastaan puh-taisiin henkilönnimiin vaan jopa henkilöiden lisänimiin perustuvia joennimiä; tämä alue on Islanti. Kun tietää, että Islanti ja Uudenmaan rannikkoseutu ovat uudisasutusalueita ja että kumpikin alue ennen uudisasukkaiden tuloa oli käytännöllisesti katsotta vailla kiinteää asu-tusta, ei hämmästyttä, että näiden alueiden nimistö on muodostunut samankaltaisesti. Kum-mallakaan taholla ei ollut valmiiksi muovautunutta tai uudisasukkaiden tuntemaa luonto-nimistöä, vaan heidän oli aluksi pakko suhteuttaa paikat toisiinsa nimittämällä esim. joensuut sen henkilön mukaan, joka oli asettunut sinne asumaan ja joka kenties oli ollut jonkinlainen suurehkon ryhmän johtaja. Tällä tavalla henkilönnimet kiintyivät myös jokien nimiin. Pitä-mällä tätä lähtökohtana voidaan muutoin luontevasti selittää, paitsi *Helsingå*, myös — ja mikä tässä yhteydessä on erittäin merkityksellistä — neljä muuta Uudenmaan joennimeä, joista tutkijoiden on Karstenin selviönä esittämän väitteen vuoksi ollut vaikea päästä selville: *Ingå*, *Sjundedå*, *Sibbo* ja *Svartså* (huom. genetiivin s), jotka sisältävät henkilönnimet *Inge*, *Sjunde*, *Sibbe* ja *Svart* (ks. tarkemmin Åke Granlund, Studier över östnyländska ortnamn).

Nimistöntutkimuksen tulokset pitävät siis yhtä sen perimätiedon kanssa, joka väittää hälsinglantilaisten maahanmuuttajien asuttaneen Helsingin. Tämä muistitieto ilmenee mm. 2. lokakuuta 1639 päivätyistä kirjeistä, jossa Ruotsin hallitus tiedottaa Pietari Brahelle Suo-meen Helsingin kaupungin muuttamisesta Sörnäisten niemeen: »Mitä muutoin mainitun kaupungin nimeen tulee, olemme Me harkinneet monia ajatuksia puolelta ja toiselta; mutta ottaen huomioon että Sörnäisten niemi (Södernäs Udd), jonne tämä kaupunki rakennetaan, ei sijaitse kaukanakaan Helsingin koskesta (Hellssingforss), mikä nimi myös on esi-isiemme voitokkaiden aseiden ja Hälsinglannista (Hellssingelandh) sinne ensiksi muuttaneiden uudis-asukkaiden muisto; niin olemme Me siitä syystä hyväksi nähneet nimittää paikan Helsingiksi (Hellssingeforss) . . .» (Tigerstedt Handlingar s. 340—).

Baggböle, suom. **Pakila**. — Nimi esiintyy ensi kerran vuodelta 1417 olevassa tuomiossa, jossa kahdentoista lautamiehen luettelossa mainitaan *Magnus i Byggiabola*. Kylännimen muoto *Byggiabola* on selvä kirjoitusvirhe, mikä ilmenee mm. sellaisista 1500-luvulla aivan säännöllisesti toistuvista kirjoitusasuista kuin *Baggeböle* 1527, *Bagböle* 1540, *Baggebölby* 1543, *Baggböle* 1558, *Bagböl* 1569. Satamääräisessä kirjausjoukossa päätyypistä poikkeaa vain pari, nimittäin *Baackböl* 1556 ja *Bagböldh* 1581.

Nimen määriteosana on sana *bagge*, joka skandinaavisissa kielissä ja murteissa yleisesti merkitsee jotain paksua ja kömpelöä ja joka sen vuoksi on hyvin sopinut kömpelöiden eläin-ten, kuten pässin, nimitykseksi (tässä tapauksessa kuitenkin vasta 1600-luvulta alkaen), mutta aiemmin henkilöidenkin nimitykseksi. Kyseisen *Baggböle*-nimen juontuminen juuri henkilön lisänimestä näkyy selvästi siitä, että kun kylä 1443 tulee huomion kohteeksi Tallin-nan perinnön yhteydessä, asia koskee talonpoikia *Magnus Bagge* ja *Jon Magnusson Bagge*. Sitä paitsi vuonna 1491 mainitaan muuan *Olof Bagge* Helsingin pitäjän lautamiehenä (Gunvor Kerkkonen, Helsingin pitäjä I s. 46).

Suomalainen vastine on äänteellisenä mukaelmana tullut käyttöön 1900-luvun alussa, en-sin asussa Pakinkylä, myöhemmin Pakila, joka viralliseksi 1946.

Blåbärlandet, suom. **Mustikkamaa**. — Nimen kirjoitusasuina *Blåbärsholmen* 1639, *Blå-bergs Landet* 1739, *Blåbärs Landet* 1777.

Nimen alkuosa esiintyy ensi kerran Mustikkamaan ja Kulosaaren välisen salmen — nyk. Hopeasalmen — vanhassa nimessä, joka kirjoitettu 1575 Blåbers sund, 1581 Blåböresund, 1582 Blåbersundh. Kun nimelle Blåbärssund (marjan nimestä blåbär = mustikka) — kuten Ivar Westman aivan oikein toteaa (Nyländska önamn I s. 73) — ei löydy mitään hyväksyttävää asiallista selitystä, täytyy salmen nimen olla syntynyt typistäen saaren nimestä, joka Westmanin mukaan on ollut joko Blåbärlandet tai Blåbergslandet. Edellisessä olisi nimi aiheutunut mustikkain esiintymästä, mihin nähden on kuitenkin sanottava, että marjan nimi — mansikkaa lukuunottamatta — esiintyy harvoin Uudenmaan saarten nimistössä. Jälkimmäisessä olisi kallioiden väri aiheuttanut nimen. Westman antaa etusijan viimeksi mainitulle selitykselle.

Nykyinen suomalainen nimi vahvistettu käyttöön 1928, sitä ennen oli viralliseksi 1909 vahvistettu Sinivuoremaa.

Bocksbacka, suom. **Pukinmäki**. — Kirjoitettu mm. Boxbacka 1435 (Gunvor Kerkkonen, Helsingin pitäjä I s. 76), Booxbacka 1556, Boxbacka 1560, Buxbacka 1568, Båxbacka 1577, Bockzbacka 1578.

Määriteosa on sana *bock* 'pukki', jota on käytetty henkilön liikanimenä. Kylännimi kuuluu yhteen sen Per Larenson *Bokin* kanssa, joka vuonna 1511 esiintyy oikeuden edessä Helsingissä erään Tallinnan perintöjutun yhteydessä. *Petter Bocker* mainitaan sitä paitsi 1528 Tallinnan porvarin Helmer Ficken velkakirjoissa (Gunvor Kerkkonen, mts. 77, 167). Vrt. myös Sipoon kylännimeen *Box*.

Käännösnimi Pukinmäki on tullut käyttöön 1900-luvun alussa ja vahvistettu 1925 virallisesti sekä Boxbackan rautatiepysäkin että yhdyskunnan suom. nimeksi.

Botby, suom. **Vartiokylä**. — Vanhoista asiakirjamuodoista mainittakoon Boteby 1543, 1544, Böteby 1544, Botby, Botheby 1551, Bååteby 1566, Boutteby 1570. *o*:lliset kirjaanpanot ovat enemmistönä, *ö*:lliset, *d*:lliset ja *ou*:lliset satunnaisia.

Jos jätetään huomiotta yritys johtaa nimen alkuperä lapista (H. Reinholm, Finska Fornminnesföreningens Tidskrift 6 s. 14), voidaan esittää kolme aiempaa ehdotusta alkuosan selitykseksi: 1. miehennimi *Bote* (A. O. Freudenthal, Nyländska mans- och kvinnonamn s. 11), 2. aiemmin tavoittamaton sana *bote*, joka olisi muka vartiotulta, merkkirovicta tarkoittavan *böte*-sanan rinnakkaisasu (V. Voionmaa, Historiallinen Arkisto 34:2 s. 9, T. E. Karsten, Folkmålsstudier 6 s. 5, Namn och Bygd 1940 s. 56—59), 3. paikannimivartalo *bot* 'lahti', jonka vastine on saksassa *Bucht* (H. Pipping, Finländska ortnamn s. 91). Näistä ehdotuksista on toisena mainittu otettu — pahimmoiksi — suomalaisen käännösmuodon *Vartiokylä* perustaksi, minkä vuoksi pari selitystä on paikallaan.

Ne tutkijat, jotka pitävät kiinni siitä teoriasta, että *böte* 'vartiotuli' -sanan rinnalla on ollut sana *bote*, nojautuvat vaihteleviin *o*:llisiin ja *ö*:llisiin kirjoitusasuihin, mutta niihin ei voi mitään perustaa. Kuten vanhimmista kirjoitusmuodoista voidaan nähdä, esiintyy myös *d*:llisiä ja *ou*:llisiä merkintöjä; nämä neljä kirjoitustapaa todistavat vain, että on ollut vaikea ilmaista sitä äännettä, joka on esiintynyt määriteosassa *Bot*-. Oikeastaan vaihtelevat kirjoitusasut eivät kuvasta mitään muuta kuin pitkän *o*-äänteen ääntämystä, joka Uudellamaalla lähinnä on ollut *ou*-diftongin luonteinen. Sen vuoksi ei olekaan mikään sattuma, että Vartiokylän naapurin Nordsjön (suom. Vuosaari) nimi 1500-luvulla samoin kirjoitettiin Noorsö, Nöörsö, Näärsö ja Noursö. Suuri todistusarvo on annettu myös sille tosiseikalle, että Vartiokylässä on esiintynyt nimi *Botbergstorp*, joka muka viittaisi torpan sijaintiin muinaisella »vartiovalkeavuorella». *Botberg*-nimistä vuorta ei aivan taatusti ole koskaan esiintynyt Vartiokylässä. Torpan nimi perustuu torpparin, tässä tapauksessa ruotusotamiehen nimeen. Uudenmaan jalkaväkirykmentin pääkatselmusluettelo mainitsee nimittäin v. 1767 Helsingin kompaniasta ruotusotamiehen n:o 91 *Johan Botbergin*, joka on saanut nimensä ruotujakolaitoksen aikana vallinneiden periaatteiden mukaisesti: ruotusotamiehen sukunimen alkuosa seipetettiin sotamiehen kotikylän nimestä. Vertailukohtana voidaan mainita, että rakuuna n:o 91 Vuosaarissa 1720 on nimeltään *Hindrik Rassberg*, joka on peräisin nykyisestä Rastböle-nimestä,

ja että rakuuna n:o 47 Munkkiniemessä on *Jacob Munckberg*, sotamies n:o 60 Länsisalmessa (Västersundom) *Isak Wästerberg* ja sotamies n:o 74 Nahkelassa (Nackskog) *Johan Nacksberg*. Kannattaa lopuksi mainita, että Johan Botbergiä seurasi *Eric Botvik*. Teoria, että *Botby*-nimi olisi tekemisissä *böte*-sanana tai vartiovalkeavuoren kanssa, on kaikesta päättäen harhaan osunut.

Ei voi ilman muuta hylätä *Botby*-nimen *bot* 'lahti' -selitysehdotusta, joskaan tähän mennessä ei Suomesta ole tavattu nimeä, joka varmasti sisältäisi tämän sanan. Mutta tässä on huomattava lisäksi, että *bot*-sana ei ilmeisesti ole voinut tarkoittaa varsinaista nykyistä Vartiokylänlahtea (*Botbyviken*), koska se keskiajalla kuului osana silloiseen Vuosaaren ja mantereen väliseen salmeen.

Jos pidetään kiinni sellaisista kantasanoista, joita tosiasiallisesti on voitu osoittaa paikanimistämme, näyttää ensimmäinen ehdotus todennäkösimimältä. Jo Uudellamaalla on puolitunusina *Botas*-nimisiä tiloja, joihin kaikkiin sisältyy miehennimi *Bote*.

Botby-nimen suomalaisena vastineena oli 1900-luvun alussa käytössä Puotinkylä eli Puodinkylä, mutta 1946 vahvistettiin viralliseksi Vartiokylä.

* **Brakvik.** — Nytemmin hävinnyt kylä. Summittainen paikka voidaan määrittää 1754 ja 1764-vuoden karttojen avulla, joissa Viikiin kuuluva *Brakwikin torppa* näyttää asetetun erään Vanhankaupunginselän lahden rannalle Herttoniemen rajalle. Vanhoja kirjoitusasuja: Brockvick 1555, Brackvik 1556, Braghevick, Brackwijk 1558 jne.

Nimen ensiosana on sana *vrak* 'alus tai muu vedessä ajelehtiva tavara; hylky, jäännökset'. Sana esiintyy murteessa asussa *brak* ja merkitsee yleensä 'vedessä kelluvaa vanhaa kaislaa tai ruokoa, rantaan ajautunutta ruokoa' ja on varmasti hyvin kuvannut sitä maatonutta lahtea, jonka rannalla kylä on sijainnut.

Bredvik, suom. **Laajalahti**. — Leveä lahti Munkkiniemen länsipuolella on antanut nimen muinaiselle Espoon Bredvikin kylälle; vuosina 1540—1600 nimi esiintyy sellaisissa asuissa kuin Bredwijkby, Bredwijck, Breduik, Bredeuik jne. Kirjaukset Breiduik ja Breidwijk 1598 kuvastavat murteellista ääntämystä.

Suomalainen käännösnimi tullut käyttöön 1900-luvun alussa.

Brändö, suom. **Kulosaari**. — Nykyisen kaupunginosan paikannimenä *Brändö* ei ole vanhempaa perua kuin vuodelta 1808. Vielä 1700-luvulla saari oli nimeltään *Stuguön* tai *Stugulandet* siellä sijainneen kalastajantorpan mukaan. Nykyinen nimi näyttää siirretyn siltä mantereelta puoleiselta niemeltä, jossa on Kulosaaren kartano ja joka aiemmin on ollut erillinen saari, varsinainen Kulosaari, Brändö. Nimi kirjoitetaan 1543 Brendöö, 1544 Brendö, 1547 Brändöö jne. ja sisältänee partisiippimuodon *bränd* 'poltettu' verbistä *bränna* 'polttaa'. Saaren nimen merkityksen suhteen voidaan viitata Pohjanmaan ruotsalaismurteiden sanoihin *brändland* 'kaskimaa; maa, metsäalue tai saari, missä metsäpalo on raivonnut' ja *brändskog* 'metsä, jonka kulovalkea on hävittänyt' (Ivar Westman, Nyländska önamn I s. 85 ja siinä mainittu kirjallisuus).

Suomalainen nimi Kulosaari vakiintui yleiseen käyttöön 1910-luvulla ja vahvistettiin viralliseksi 1925.

Busholmen, suom. **Jätkäsaari**. — Nimi kirjoitetaan asiakirjoissa Busholmen 1696, Busholm 1750, Buus Holmen 1777.

Vaikka nimi esiintyy asiakirjoissa melko myöhään, juontaa se todennäköisesti keskiajalta saakka. Uudenmaan Bus-alkuisia nimiä käsitellyt Ivar Westman (Nyländska önamn I s. 87—88) on esittänyt niille kaksi selitystä. *Busholmen*, joka esiintyy myös Pernajan Våtskär'issä ja Ruotsinpyhtään Vahterpäässä, sisältäisi muin. ruots. sanan *bo*, *bu* 'boskap', kun taas *Busö*, joka tunnetaan myös Porvoon Kardrag'issa, Sipoossa (mahdoll. nyk. Norkullalandet), Tammissaarella (Busö ja Hästö-Busö) ja Hiittisissä, viittaisi muin. ruots. sanaan *buza* 'kauppalaiwa; suuri leveä laivatyyppi'. Periaatteellisesti oikein on tulkita molemmat nimet samalla

tavalla. Tällöin on etusija ilman muuta annettava jälkimmäiselle selitykselle, jonka mukaan Bus-nimet liittyvät vanhaan satamapaikkaan (Åke Granlund, Namn och Bygd 1962 s. 140).

Suom. nimi oli ehdolla jo 1908, mutta virall. vastineeksi vahvistettiin 1909 Busholma ja vasta 1928 Jätkäsaari. Tämä aiheutunut vääristä tulkinnasta, että bus liittyisi sanaan hamnbuse 'satamajätkä'.

Båtsvik, suom. **Laivalahti**. Herttoniemessä. — Nimi kirjoitetaan 1553 Boxsuik, 1556 Båsuic, 1558 Booswick, Boosviik, 1565 Botzuick, 1571 Båtzwiick, 1579 Boosswiich, jonka jälkeen aina 1500-luvun loppuun saakka vaihtelevat *t*:lliset ja *t*:ttömät asut keskenään; v. 1670 Båsswich ja 1692 Båswik.

Meidän aikanamme nimi spontaanisti tajutaan muodostuneen sanasta *bdt* 'vene, laiva', mutta tällöin unohdetaan se tosiseikka, että nimeen sisältyy *s*, jota ei tavata Uudellamaalla monilla tahoilla esiintyvässä valkaman nimityksessä *Båtviken*. Todennäköisintä on, että nimen alkumuoto on ollut *Båsvik*, johon myöhemmin on liitetty *t*, jotta nimi saisi järjellisen sisällön. Nimen määriteosa lienee niin ollen sana *bds*, joka merkitsee jompaakumpaa kahdesta seuraavasta: 1) 'navetan väliseinä, karsina, hinkalo, tallin pilttuu', 2) 'loukku, karhun, suden, ketun, ilveksen pyydys', mikä merkitys *bds*-sanalla on mm. Helsinglannin lain ilmauksessa *ögör basae i scoghia* 'tekee loukkuja metsässä'. Edellisessä merkityksessään nimi on ns. yhtäläisyynimi, toisin sanoen lahtea on verrattu navetan karsinaan tai hinkaloon taikka tallin pilttuuseen, ja sellainen vertaus onkin ollut täysin aiheellinen, kun kyseessä on tämänlainen lahti, joka korkeine luotisuorine kalliorantoinen työntyy kulmikkaana mantereeseen; *Båsen* (*Båsarva*) on muutoin Ruotsin kallioidella länsirannikolla tavallinen lahtien, rotkojen ja maastosyvänteiden nimi. Merkitystä 'loukku, sadin' ei voi kuitenkaan jättää kokonaan huomiotta. Paikkoihin, missä tiedettiin suurriistalla olevan kulkureittinsä — saaristossa usein mantereen ja suurten saarten välille —, oli entisaikaan tapana virittää satimia, ja jos ne olivat pysyviä, niin ne saattoivat antaa nimen itse paikalle. Tämän tyyppinen on todennäköisesti mm. kylännimi *Spjutsund*, joka esiintyy sekä Sipoossa että Pyhtäällä (suom. Keihässalmi). Kummassakin tapauksessa lienee määriteosana sana *spjut*, joka on merkinnyt 'itsestään ponnahtavaa keihästä, itsestään laukeavaa pyydystä.' Lähinnä tätä taustaa vasten voidaan tarkastella nimeä *Björnbåset* Oravaisissa Pohjanmaalla ja *Björna boss Ång* -nimeä Myrskylän Kankkilassa. Muissa tapauksissa on vaikea määrittää merkitystä. Uudeltamaalta voidaan mainita lahdennimi *Båset* Pernajan Sondaröstä, tilannimi *Båsen* Inkoon Västankvarnista, kylännimi *Båsa* Snappertunasta, *Båsberget* Pernajan Tavastbystä ja *Båskärr* Sipoon Linnanellostä.

Suomalainen käännösnimi otettu käyttöön 1950-luvulla.

Degerö, suom. **Laajasalo**. — Aiemmista kirjoitusasuista voidaan mainita Degeröby 1543, Deger öö 1545, Degerby 1546, Digeröö 1547, Degrö 1556, Daegraeöö 1558, Dägreöö 1566, Degriö 1577 ym. Useat muodot viittaavat siihen, että nimi 1500-luvun jälkipuoliskolla äännettiin Degre tai Degri, johon kirjoituksessa on lisätty *ö*. Ensiosana on uusmaalaisissa paikannimissä hyvin tavallinen adjektiivi *diger* 'täyteläinen, paksu' ja 'suuri (laajuudeltaan)'. Vrt. ilmaukseen *diger luntta* 'paksu luntta, kirjajätti(läinen), tiiliskiviteos' ja sanaan *digerödöden* 'hirmukuolema'.

Suomalainen käännösnimi vahvistettiin viralliseksi kylän nimenä 1946 ja kaup.osan nimenä 1959.

Dickursby, suom. **Tikkurila**. — Vuodelta 1501 peräisin olevassa alkuperäisasiakirjassa nimi kirjoitetaan Dikursby, minkä jälkeen esiintyy sellaisia kirjaanpanoja kuin Dicvrsby 1543, Dekursby, Dickursby 1544, Dekorsby 1545 jne. Nimen ensiosa on muinaisruotsin sana *deker* 'kymmenys; kymmenkunta nahkaa tai pe-gar:enttia', joka on lainattu suomeenkin muodossa *tikkuri*. Teoreettisesti on olemassa kolme mahdollisuutta selittää sanan esiintymisen paikannimen määriteosana: 1. paikalla on alun alkaen ollut suoranaisesti jotain tekemistä nahkojen tms. laskemisen tai pakkaamisen kanssa, 2. määriteosa viittaa parseleihin, jotka on

suoritettu tietyn alueen ostohintana tai vuokrana tai 3. määriteosa on henkilön liikanimi. Määriteosan s-muoto puhuu selvästi viimeksi mainitun mahdollisuuden puolesta. Syytä siihen, että jotain henkilöä on nimitetty *Dikuriksi*, on tietysti vaikea saada selville, mutta mahdollista on, että hänellä on ollut jotain tekemistä taljojen ja vuotien kanssa (Gunvor Kerkkonen, Helsingin pitäjä I s. 140).

Suomalainen mukaelmanimi on tullut käyttöön 1800-luvun lopulla.

Domarby, suom. Tuomarinkylä. — Nimi esiintyy jo 1417 maininnassa, joka koskee lautamies *Jonista* Tuomarinkylästä (Jonis i Domarby). Poikkeukset nykyisestä kirjoitustavasta ovat harvat: Domarreby 1546, Domarsby 1566, Dommerby 1570.

Ensiosana on ammatin nimitys *domare* 'tuomari', jonka omistaja on sosiaalisen asemansa vuoksi tullut nimeämisperusteeksi. Saman henkilönnimityksen — varmaan hiukan erimerkityksisinä — sisältävät monet muut Uudenmaan kylän- ja talonniemet, mm. tilannimi *Domars* Vartiokylässä. (Gunvor Kerkkonen, Helsingin pitäjä I s. 41, 73.)

Suomalainen käännösnimi tullut käyttöön 1900-luvun alussa ja vahvistettu kaup.osan nimeksi 1959. Myös nimiasua Tuomarila käytetty välillä.

Drumsö, suom. Lautasaari. — Nimi kirjoitetaan mm. Drommensö 1540, Drommensby 1543, Dromansö 1556, Dromssö 1556, joka sittemmin on tullut vallitsevaksi muodoksi.

Ensiosa on aiemmin yhdistetty — tosin kestävämmän perustein — sanaan *dromundr*, joka merkitsee 'suurehkoa laivaa' (A. O. Freudenthal, Om svenska ortnamn i Nyland s. 18). Kaikki myöhemmin nimeä käsitelleet ovat olleet yksimielisiä siitä, että saarenimi sisältää genetiivin määräisen muodon henkilön liikanimestä eli köllistä *Drumber*, joka on lähinnä tarkoittanut 'paksua ja kömpelöä ihmistä'. Henkilökölli on tunnettu mm. Ahvenanmaalta lautamies *Björn Drumberista* 1418 ja se sisältyy myös Liljendalin kylännimeen *Drombom*. Saaren nimen alkuperäinen merkitys on siis ollut 'Drummenin omistama tai asuma saari' (Ralf Saxén, Finska Fornminnesföreningens Tidskrift 21:3 s. 20; Hugo Pipping, Historisk Tidskrift för Finland 1919 s. 20; Ivar Westman, Nyländska önamn I s. 100).

Suomalainen vastine vahvistettu käyttöön 1919, aiheena silloinen lauttaliikenne saareen.

Fastböle, suom. Kuninkaala, Helsingin mlk. — Kirjoitetaan 1543 Fasteböleby, 1544 Ffastebölleby, 1545 Fastebölet, 1546 Fasteböle ja vastaavasti koko 1500-luvun; Fastböle kuitenkin jo 1556.

Määriteosana on muinaisruotsalainen miehennimi *Faste*, joka alun perin on lyhentymämuoto henkilönnimestä, joissa *fast* on joko alkuosana (esim. Fastulv) tai jälkiosana (esim. Sighfast). Vertailun vuoksi voidaan viitata todistajana mainittuun *Faste Magnussoniin* Inkoossa 1447 ja erääseen *Paeder Fastolfsoniin* Pernajassa 1421. *Fastböle* esiintyy myös niityn nimenä Snappertunan Gebbelbyssä. — *Fastholmen*-nimen mahdollisesta yhteydestä *Fastböleen* ks. Staffansby.

Fastbölen rautatiepysäkin suom. vastineena ollut Puistola 1926—54. Sen jälkeen pysäkin nimenä Puistola — Parkstad. Fastbölen kylän suom. vastineeksi vahvistettu Kuninkaala 1957 (kylässä olleen vanhan Konungs'in tilan mukaan).

Finnvik. — Vuosina 1770—90 laaditussa kartassa on Laajasalon etelärannalla nimi *Finnvik* (Suomalaislahti), joka on sikäli, merkillinen, että se kartan mukaan tarkoittaa lahden pohjaa (myöhemmin mainittu myös Finnviksträsket-nimellä), kun taas ulompi osa, lahden suu, on nimeltään *Lappvik* (Lappalaislahti) (Gunvor Kerkkonen, Finsk tidskrift 1957 s. 111—). Kansannimityksen *finne* sisältäviä nimiä on tosin käytännöllisesti katsoen voinut muodostua aina meidän päiviimme asti, mutta puheena olevan nimen esiintyminen yhdessä Lappvikin kanssa oikeuttaa lukemaan sen keskiaikaisiin nimiin.

Vastaavanlaisten paikkojen nimityksinä on voitu osoittaa muillakin tahoilla Uttamaata nimipareja, joiden määriteosina ovat *Finn-* ja *Lapp-*. Niinpä Rolf Pipping on huomauttanut Siuntion Palmgårdin nimivaihtelusta *Palmfins* — *Lappans* ja Eric Anthoni on puolestaan teh-

nyt vastaavan rinnastuksen Kirkkonummen *Finnbolet* ja *Lappböle* -nimien kesken (Historisk tidskrift för Finland 1945 s. 144). Tämänlaiset nimiparit on yleensä haluttu selittää siten, että sanaa *lapp* on käytetty merkityksessä 'lappalaisten tapaan elävä henkilö, suomenkielinen henkilö, suomalainen', niin kuin todistettavasti joillakin tahoilla onkin käytetty, ja että rannikon ruotsalaiset uudisasukkaat todennäköisesti eivät ole tehneet suurtakaan eroa sisämaan suomalaisten ja suomea puhuvien lappalaisten välillä (T. I. Itkonen, Lapin verotus ja kauppa ennen vanhaan s. 15, Väinö Voionmaa, Uudenmaan lappalaiset s. 89). Tämä selitys saattaa olla oikea nimiparista puheen ollen, mutta monien tutkijoiden mielestä ei ole mitään estettä olettaa, että ruotsalaiset ovat joutuneet kosketuksiin varsinaisten lappalaistenkin kanssa ja että osa *Lapp*-nimistä olisi ns. aitoja lapinnimiä. Sellainen on mahdollisesti *Lappviken* (suom. Lapinlahti) Helsingin länsiosassa. Ks. myös *Tavastholmen*. (Vrt. myös Helmer Tegengren, En utdöd lappkultur s. 243, 265 ja Gunvor Kerkkonen mt., jossa käsitellään syvempiä syitä lappalaisten ja suomalaisten sekaannukseen.)

* **Grannböle.** — Haltialan - Niskalan mailla sijainneen kylän nyttemmin kadonnut nimi. Kylännimi tavataan vielä 1691 pellonnimessä *Granbols ödes åker* tai *Granbölz åkeren*. Vuonna 1770 liitetään jakokunnan torppareiden joukkoon myös Granbölen torppari (Torparen uti Granböle) ja jakotoimituskirjassa v:lta 1792 puhutaan taas, että mm. *Lindon* ja *Granbölen* torpat joutuivat Niskalaan. Toimituskirjaa seuraavaan karttaan on Granbölen torppa merkitty suoraan länteen Niskalan tontista.

Vanhimmat kirjaanpanot ovat Granneböll 1544, Granne bölett 1545, Granböle 1552 jne. Määriteosana on sana *granne*, jota tässä on kaiketi käytetty lähinnä varsinaisessa merkityksessään 'vieressä asuva, saman paikan asukas'. Perusosana on sana *böle*, joka on syntynyt sanasta *bol* (vrt. prästbol 'papin virkatalo, pappila') ja joka merkitsee, kuten *bol*-sanakin, alun perin 'asunto, asuinpaikka, talo'.

Gumtäkt, suom. **Kumpula**. — Kirjoitetaan 1460 Gumtecht, 1481 Gumtächt, 1540 Gomtectby, 1545 Gomtect jne. Nimen perusosa on sana *täkt* 'viljelyyn otettu tilus, uudisviljelmä, raivio' tai sama sana, joka sisältyy yhdyssanoihin *grustäkt* 'soranottoaika', *lertäkt* 'savenottoaika' yms. Vrt. sitä paitsi sellaisiin Uudenmaan kylännimiin kuin Bromarvin *Täktom* ja Inkoon *Täkter* (Carl-Eric Thors, Studier i nordisk filologi 42:2 s. 25). Määriteosana on lyhennyksi *Gumme*, joka on syntynyt miehennimestä *Gudmund* (vrt. Frille, joka on peräisin Fridolf-nimestä) ja joka esiintyy mm. Sipoon kylännimessä *Gumböle*.

Suom. mukaelmanimi vahvistettu 1928, sitä ennen 1909 alkaen käytössä Gumtähti.

* **Heikby.** — Helsingin pitäjän tileihin on merkitty vuodesta 1540 alkaen Munkkiniemen ja Talin kylien väliin kylä, jonka nimi tavallisesti kirjoitetaan Heijkeby, Heickeby ja Heicheby ja vielä 1670 Heickby. Kylän summittainen sijainti voidaan määrittää parin nimen avulla, jotka sisältävät kylännimen ja jotka on merkitty vuodelta 1681 olevaan Munkkiniemen karttaan: *Heijckby åcker med Heijckby Stoor Engen* (Heikbyn pelto ynnä Heikbyn Isoniitty) Talin rajan vieressä sekä *Heickby holma*, joka on nimenä nyttemmin vesijättöisellä, aivan Talin rajaan kiinni ottavalla saarella. Vuodelta 1732 olevassa kartassa viimeksi mainittu nimi on vaihtunut *Häitbakudden*-asuun, joka osoittaa, että vanha kylännimi on tuohon aikaan korvattu muodolla Heitbacka, joka kielihistorialliselta kannalta katsoen on säännönmukainen kehittymä *Heikbacka*-nimestä. Vuonna 1838 tavataan nimet *Heibacken* ja *Heibacka bergen* alueella, joka lähinnä vastaa Munkkivuoren läntistä osaa.

Nimen määriteosa on henkilönnimi *Heike* eli *Heikki*.

Hertonäs, suom. **Herttoniemi**. — Vanhimmat kirjoitusasut ovat Hertones 1548, Hiertenäs, Hiernäs, Härtugenäs 1555, Hertugnäs 1556, jonka jälkeen on vaihtelevia asuja Hertog-, Hert(t)o- ja Härto(g)-.

Määriteosana on muinaisruotsin sana *hertoghe* 'sotapäällikkö; herttua', joka kymmenkunta kertaa esiintyy Suomessa lisänimenä. Porvoon tutkintakäräjien lautakunnassa istui v. 1405

mm. eräs Laurens Hertoghe, joka ilmeisesti oli aatelismies ja joka on suoranaisesti yhteydessä Herttoniemen kanssa (Eric Anthoni, *Historisk Tidskrift för Finland* 1955 s. 9). Mahdotonta on kuitenkin ratkaista, onko Herttoniemi saanut nimensä tämän aatelismiehen vai jonkun hänen samannimisen edeltäjänsä mukaan.

Suomalaisina vastineina on 1800-luvulla ja 1900-luvun alussa käytetty vaihdellen Herttonainen, Herttonääs, Herttuaniemi ja Herttoniemi. Viimeksi mainittu viralliseksi 1928.

* **Hindersnäs**, kadonnut, nykyisen Meilahden paikalla ollut kylä. Nimi kirjoitetaan v. 1544 Hindersnes, 1558 Hindersznäs, 1569 Hindersnäs jne. sekä Hindersby 1564, 1565. — Määriteosana on miehennimi *Hindrik* (Heikki), joka paikannimissä on käynyt läpi saman kehityksen kuin sanassa *hindersmässa* (Henrikin markkinat).

Hoplax, suom. **Huopalahti**. — Nimi esiintyy ensi kerran maininnassa eräästä Helsingin lautamiehestä v. 1417, *Magnus i Hapalax*. Sen jälkeen esiintyy Hopelax 1527, Hoplax 1540 ynnä muita o:llisia kirjoitusasuja aina vuoteen 1556 asti, jolloin nämä kirjoitusasut alkavat vaihdella d:llisten kanssa, esim. Håppelax, Håplax, Håpelax, Hååplax yms.

Nimi on suomalaista alkuperää ja sisältää määriteosana suomen *haapa*-sanana ja perusosana suomen sanan *laksi*. Ääntämys on kirjaanpanoista päätellen ollut ainakin 1500-luvun alusta lähtien *Håplax*, minkä vuoksi on mahdollista, että suomen diftongi *uo* on kehittynyt jo tuohon aikaan. Myöhemmin on *laksi* vaihtunut *lahdeksi*. Ruotsin o:llinen ääntämys on ns. lukuääntämys. Vrt. Liljendalin järvennimeen *Hopjärvi*, jossa on vanhemmassa ääntämyksessä *d* ja nuoremmissa *o*.

Suomalainen mukaelmanimi käyttöön 1900-luvun alussa.

Kottby, suom. **Käpylä**. — Kirjoitetaan 1556 Kätte böL, 1563 Kattby, Kotteby, 1564 Kättby jne.

Määriteosana on sana *kotte*, joka alun perin on merkinnyt jotain lyhyttä, paksua tai kömpelöä ja joka siksi on sopinut henkilökölliksi. Sana esiintyy myös suomessa, missä sillä on mm. merkitys 'poika, pojankoltainen'. Paikannimistä, jotka ovat muodostuneet henkilönnimestä, voidaan mainita tilannimi *Kottas* Pernajan Malmgårdista.

Suomalaiseksi vastineeksi Käpylä vahvistettiin 1927.

Kånala, suom. **Konala**. — Kirjoitetaan mm. 1540 Konalby, 1546 Konnalby, 1547 Konal, 1555 Konall, 1556 Kånale, 1564 Kånala by, 1563 Kona, 1565 Konalaby, 1599 Konala.

Heikki Ojansuu on ehdottanut nimen kantamuodoksi *Konholaa*, jossa *Konho* olisi sama sana kuin suomen sanassa *konhopää* 'suuripäinen' ja jota olisi käytetty henkilön liikanimenä (Suomalaista paikannimitutkimusta I s. 265). Henkilönnimen sisältäminen tähän nimeen on jokseenkin varmaa, mutta tuskin Ojansuun ehdottaman. Aikaisemmin tunnetuista nimistä, jotka tässä voivat tulla kyseeseen, mainittakoon *Kona* (tai taipumattomassa asussa *Koni*), jonka tunnemme Mustankirjan maininnasta s. 174 *Thore* ja *Inghe Konasson* Lemusta 1380 sekä Ilmajoelta 1550 nimestä *Morten Kona*. Edelleen voidaan viitata närpiöläiseen tilannimeen *Konn*, joka on 1701 kirjoitettu Kånj, 1810 Kåni (T. E. Karsten, *Svensk bygd i Österbotten* 2 s. 31).

Suom. vastine käyttöön 1949, viralliseksi kaup.osan nimenä 1959.

Kårböle, suom. **Kaarela**. — Nimi tavataan ensi kerran 1417 ja kirjoitetaan silloin Karisbola. Sen jälkeen ovat tavallisimpia sellaiset muodot kuin Korböleby 1543, Korböle 1544, Korbööl 1545 jne.

Kuten niin monissa muissa *böle*-nimissä on tässäkin määriteosana varmasti henkilönnimi, tässä tapauksessa *Kare*, joka on Ruotsissa tavattu sekä etu- että sukunimenä ja joka luultavasti sisältyy Bromarvin nimeen *Kårböle*. Kielirajan lähellä olevia nimiä tutkittaessa on otettava huomioon myös suomalaiset henkilönnimet, ja sen tähden ei ole aivan mahdotonta, että

tähän sisältyisi suom. henkilökölli *Kaari*, joka on voinut merkitä 'pitkä, kumara ihminen' (Heikki Ojansuu, Suomalaista paikannimitutkimusta I s. 98).

Suom. vastine Kaarela vahvistettu käyttöön 1928 Helsingin kaupungin nimikomitean ehdotuksesta.

Malm, suom. **Malmi**. — Kirjoitetaan 1543 Malm, 1551 Malmbj ja sen jälkeen tavallisesti Malm, mutta myös Malme 1589, Malmsby 1590, Malmn 1592.

Nimi on sama kuin Uudenmaan ruotsalaismurteessa yleisesti esiintyvä sana *malm* 'tasainen ja hiekkainen metsämaa', jota tavallisesti on käytetty ylävistä metsäisistä somerikoista, erityisesti soraharjuista. Sana näyttää olleen yleinen Helsingin pitäjässä päätellen sellaisista 1700-luvun nimistä kuin Keimolan *Tappermalmen*, Myllymäen *Kanumalm*, Voutilan-Viinikkalan *Mottmalmen*, Tikkurilan-Hakkilan *Haxmalm* sekä Länsisalmen *Brändmalm* ja *Sandmalm*.

Suomalaiset vastineet Malmi ja Malminkylä tulivat käyttöön 1800-luvun lopulla.

Mejlans, suom. **Mellahti**. — Vastaa muinaista *Hindersnäs*-nimistä paikkaa ja kirjoitetaan 1670 Mäjlans, 1681 Meilantz, Meilantz Land, 1684, 1765—67 Meilans.

Heikki Ojansuu on sivumennen ehdottanut nimen lähtömuodoksi *Maijalaa*, joka olisi muodostunut naisennimestä *Maija* (Suomalaista paikannimitutkimusta I s. 265). Ehdotusta vastaan ei ole muuta muistuttamista kuin se, että hyvin yhtenäisessä länsi-uusmaalaisessa *-ans*-loppuisessa paikannimityypissä on melkein poikkeuksetta kantasana henkilö(n)liika-nimi eikä valmiiksi muovautunut paikannimi kuten *Maijala*. Vrt. mm. nimiin *Botans* (Botenimestä), *Jutans* (Jute-nimestä), *Kusans* (Kuse-nimestä), *Mankans* (Manke-nimestä) ja *Siggans* (Sigge-nimestä). Nimessä *Mejlans* haluaisi kernaasti nähdä kantasana henkilö(n)liika-nimen *Meile*, ja tällainen on todellisuudessa osoitettavissakin Helsingin *Mejlby*stä, missä muuan talonpoika 1545 oli nimeltään *Lasse meijle*. Talonpojan lisänimi on epäilemättä suoranaisesti yhteydessä kylännimessä *Mejlby* esiintyvän määräiteosan kanssa, ja on todennäköisintä, että sama nimi ainakin sekundaaristi on *Mejlans*-nimen kantana. Lisänimi *Meile* on mahdollisesti saksalaista alkuperää. Itse *ans*-muoto on verrattavissa *-ens*-muotoon, joka puhekielessä esiintyy yhä edelleen sellaisissa perheen nimityksissä kuin (vi skall gå till) *Ekens* (sukunimestä Ek), *Bergens* (sn:stä Berg), *Friskens* (sn:stä Frisk), *Raskens* (sn:stä Rask) (Åke Grandlund, Folkmålsstudier 19 s. 86).

Suom. vastineeksi Meilans 1800-luvun lopulla ja Mellahti 1900-luvun alussa.

Mellungsby, suom. **Mellunkylä**. — Vanhoja kirjoitusasuja ovat Medlunxby 1543, Medelvngsby, Medlungsby 1544, Melunxby 1556 yms. Kantasana on vanha miehennimi *Medlung*, joka alkuaan luultavasti on ollut liikanimi ja jonka on arveltu merkinneen 'keskimmäistä kolmesta sisaruksesta'.

Suom. mukaelmanimi käyttöön 1900-luvun alussa.

Mjölö, suom. **Isosaari**. — Saaren nimi mainitaan ensi kerran jo 1500-luvun ensi puoliskolla ja kirjoitetaan silloin Miölöö 1530, jonka jälkeen Mölöö 1578, Miöllöö, Mjölö 1581. — On esitetty kolme erilaista tulkintaehdotusta. Määriteosa olisi 1. *mjöl*-sana, joka olisi tarkoittanut saarella olevaa hienoa valkoista hiekkaa, 2. väännös muinaisruotsin sanasta *mykil* 'iso', joka todistettavasti sisältyy myös karjaalaiseen nimeen *Mjölbolsta* (suom. Meltola), 3. muinaisruotsin *miö* 'kapea', joka olisi tarkoittanut Isonsaaren hyvin kapeaa ja kauas pistävää Penin niemettä (Pennudden) (Ivar Westman, Nyländska önamn I s. 253). Epätodennäköisin lienee viimeksi mainittu selitysehdotus, koska sen mukaan odotettava muoto olisi *Mjöö*, ts. vastine mm. Bromarvin saarennimelle *Möön*. Missään tapauksessa ei *l*-äänne tule tämän tulkinnan mukaan tyydyttävästi selitetyksi. Suurin heikkous toisessa selitysehdotuksessa on ensiksikin se, että *Mjölbolsta* (1427 kirjoitettu Myklebolstad) vielä 1500-luvun jälkimmäisellä puoliskolla viittaa sellaisiin asuihin kuin Mögelbolsta ja Möglebolsta, *Mjölö*-nimestä taas ei ole tavattu mitään samankaltaisia kirjoitusasuja, ja toiseksi se, että sana *mykil* — sikäli kuin

Westmanin selitys on oikea — on säilynyt porkkalalaisessa nimessä Mickelskären. Joskaan tätä tulkintaa ei voida kokonaan hylätä, lienee ensimmäistä selitysehdotusta kaikessa yksinkertaisuudessaan pidettävä parhaimpana, ainakin toistaiseksi. Johan Månsson sanoo teoksessaan *Een Siö-Book 1644* Mjölöstä, että se on yltyleensä tasaisen metsän peittämä ja valkoisen kivirannan ympäröimä. Ks. myös Torra Mjölö (suom. Kuivasaari).

Suom. nimi vahvistettu viralliseksi 1929.

Munksnä, suom. **Munkkiniemi**. — Vanhoja kirjoitusasuja ovat Mungxnesby 1543, Mvngsnes 1544, Munx ness 1545 yms. Nimen synty on iätty virolaisen Paadisten luostarin munkkien Helsingissä oleskelun aikaan 1300-luvun jälkimmäiselle puoliskolle tai 1400-luvun alkuun (Gunvor Kerkkonen, *Västnyländsk kustbebyggelse* s. 105). Ensiosan yksilöllinen smuoto viittaa siihen, että paikka on saanut nimensä yhden ainoan miehen mukaan, joka on joko itse ollut munkki tai jolla on ollut lisänimenä *Munk*.

Suom. käännösniimi käyttöön 1900-luvun alussa.

Munkholmen, suom. **Munkkisaari**. — Nimen kirjoitusasuina Munckholmen 1696, Munckholm 1781—82.

Uusmaalaiset munk-sanan sisältävät nimet selitetään kahdella tavalla. Katolisen ajan munkeilla on ollut jotakin tekemistä kysymyksessä olevalla paikalla tai paikan kalliomuoto tai muu ulkonäkö jotenkin muistuttaa munkkia — esim. päähinettä — (Ivar Westman, *Ny-ländska önamn I* s. 257). Jälkimmäistä tulkintaa on vaikea tässä tapauksessa enää tarkistaa tienoolla tehtyjen täyttämistöiden takia, joten lopullista selitystä nimelle ei voida antaa. Hyvin todennäköistä on kuitenkin, että munkkien oleskelusta tai toiminnasta on aiheutunut paikannimiä sellaisella seudulla kuin Helsingin tienoot, missä Paadisten luostarin munkeilla aikanaan oli paljon tehtävää. Tietäen munkkien esiintymiset tärkeiden laivaväylien liepeillä voidaan mahdollisena lisätodisteena tähän esittää, että Munkkisaari on lähellä Jätkäsaarta (Busholmen), joka, riippumatta sen nimen tulkinnasta on ollut käyttökelpoinen satama Helsinginniemen länsipuolella.

Suomalainen nimi on ollut julkisessa käytössä ainakin 1866 lähtien.

Nackböle, suom. **Niskala**. — Varhaisimmat kirjoitusasut eivät poikkea merkittävästi nykyisestä: Nackeböle 1541, Nackaböle 1542, Nackebölleby 1543 jne. — Jos jätetään huomiotta J. A. Lopmeren heikkoerustein selitys, jonka mukaan määriteosa olisi lähtöisin suomen sanasta *nakka* 'pieni vasara' (Vanhan Vehmaan kihlakunnan pitäjien ja kylien nimet II s. 105), jää jäljelle seuraavat tulkintamahdollisuudet: määriteosa voi olla 1. henkilön liikanimi *Nacke*, 2. kukkula, vuotta (harjannetta) tarkoittava sana *nacke*, 3. sana *nacke*, joka merkitsee kosken- tai virranniskaa, sitä vedenjuoksun osaa, mistä koski alkaa. Epätodennäköisin selitys on toisena mainittu. Sana *nacke* 'kukkula' esiintyy tosin useissa Norjan, Tanskan ja Ruotsin nimissä — vrt. mm. Nacka Tukholman laitamalla — mutta tähän mennessä ei ole voitu osoittaa Suomesta yhtään ainoaa nimeä, jossa sanalla olisi tämä merkitys. Ensimmäinen ehdotus voidaan ottaa vakavasti huomioon. Uusmaalaiset *-böle*-nimet sisältävät useimmissa tapauksissa henkilönnimen, ja niin on varmasti laita Siuntion *Nackbölessä* ja ennen kaikkea saman pitäjän nimessä *Nackans* (nyk. Grotbacka), joka 1517 esiintyy yhdessä tietyn *Jacob Nacken* kanssa (Åke Granlund, *Folkmålsstudier XIX* s. 90). Helsingin *Nackböle*-nimeen sopii kuitenkin myös kolmannen ehdotuksen mukainen tulkinta. Vanhoista kartoista ilmenee, että Niskalan alkuperäinen asema on ollut aivan Vantaan etelärannalla, sillä paikalla mistä ns. Pitkäkoski saa alkunsa. Itse sana *nacke* 'kosken alku' on tuttu tosin vain Ruotsista, mutta se on varmasti esiintynyt samaa merkitsevänä myös Uudellamaalla. Oletusta vahvistaa se, että läheisiltä alueilta on tavattu ainakin kaksi muuta paikannimeä, jotka sisältävät tämän sanan juuri samaa merkitsevänä: *Nackkern* 1773 Viinikkalassa Vantaan rannalla siinä paikassa, mistä Myllykoski saa alkunsa, ja *Nackhagen* Strömin tilalla Malmilla puron varrella yläpuolella pientä koskea, joka on antanut itse tilallekin nimen. Monet seikat viittaavat siihen, että viimeksi esitetty selitys on todennäköisin. Verrattakoon esitettyä lopuksi vielä

siihen, että suomen sanaa *niska* 'nacke' käytetään vastaavassa merkityksessä (koskenniska), minkä vuoksi suomenkielinen nimiasu *Niskala* onnistuneesti kattaa tämän nimitulkinnan.

Suom. käännösnimi vahvistettu 1946.

Nordsjö, suom. **Vuosaari**. — Kirjoitetaan 1540 Norsby, 1543 Norsöby, 1544 Norseby ja vuonna 1556 asussa Norssöö, joka sitten esiintyy vähän erilaisina kirjauksina aina vuoteen 1698 asti, jolloin esiintyvät asut Nords Öö ja Nordtziöö.

Kuten vuosisataiset *d:t*tömät kirjaanpanot osoittavat, ei nimellä ole mitään tekemistä pohjoista merkitsevän *nord-* tai *norr-*san kanssa. Määriteosana on sana *nor*, joka tarkoittaa kahden järven tai järven ja meren välillä olevaa kapeaa salmea (Ivar Westman, *Nyländska önamn I* s. 163; Åke Granlund, *Studier över östnyländska ortnamn* s. 129). Sama sana esiintyy muutamissa muissakin Uudenmaan nimissä, esim. *Norsängen* Pernajan Gammelbyssä ja *Lappnor* saman pitäjän Sarvilahden kylässä sekä *Pörtnor* (suom. Pirttinuora) Pyhtäällä. Suomalainen nimiasu rakentuu nimen alkumerkitykselle, ruotsinkielinen asu taas on väännös. Suom. nimi vahvistettu viralliseksi 1957.

Rastböle, suom. **Rastila**. — 1500-luvun puolivälissä nimi kirjoitetaan Rasbölleby 1543, Rasbölle 1544, Rasbölett 1545, Rasböle 1553 jne., ts. ilman *t:tä* aina vuosisadan loppuun saakka. Muoto Rastböle esiintyy 1625.

Koska *t* ensi tavussa ei ole alkuperäinen, täytyy kaikkia *Rast*-muotoon perustuvia selityksiä pitää virheellisinä (ks. mm. Reinholm, *Finska Fornminnesföreningens Tidskrift* 6 s. 14). Nimet, jotka loppuvat *-böle*-sanaan, sisältävät useimmissa tapauksissa henkilönnimen. Ralf Saxén onkin tämän mukaisesti yhdistänyt nimen määriteosan henkilönnimeen *Rasi* (Virittäjä 1900 s. 107). Jos yhdistys olisi oikea, olisi kuitenkin kielihistoriallisista syistä odotettavissa asu *Rasaböle, ja tämän vuoksi selitystä täytyy pitää perin epävarmana.

Todennäköisin on selitys, joka lähtee tavallisesta ruotsin sanasta *ras* 'vieremä, putous, (veden)juoksu', mutta sanan nykyinen merkitys ei kovinkaan hyvin sovi kyseiseen kohteeseen. Mutta *ras*-sanalla sukuisella sanalla *rds* on ruotsin murteissa mm. seuraavat merkitykset: 1) 'suo; soinen paikka muutoin kiinteällä ja kuivalla maalla, mistä lähtee vedenjuoksu', 2) 'pitkä, matala laakso, joka syksyin kevään on veden vallassa', 3) 'avoin railo jäätyneessä joessa tai järvessä'. Luultavaa on, että *ras*-sanalla on aiemmin ollut samanlaisia merkityksiä. Suomen länsimurteissa esiintyy nimittäin sana *rasi*, joka useista seikoista päätellen ainakin osittain on ruotsalaislaina ja jolla on mm. seuraavat merkitykset: 1) 'suurehko, korkeatöyräinen luonnonoja niityillä ja pelloilla', 2) 'luonnon muovaama notkelma pelloilla ja niityillä (läpi juoksee tavallisesti puro)', 3) 'karu (pieni) laakso pelloilla ja niityillä' (ks. tarkemmin Åke Granlund, *Studier över östnyländska ortnamn* s. 289—).

Rastböle-nimen johtaminen edellä esitettyjä merkityksiä sisältävästä sanasta *ras* saa tukea paikallisista maastosuhteista. Varsinainen »böle», on vielä nykyisinkin vierureunainen laakso, ja laakson läpi virtaa puro. Lisätukea selitys saa Espoon Kivenlahden nimestä *Rasböle* (1762—63 kirjoitettu Storrasböle, Lillrasböle); se tarkoittaa vanhaa viljelyspalstaa, jonka muodostaa Kunusbäck-nimisen puron halkaisema laakso. Edelleen tässä voidaan viitata mm. Paraisten *Rasböleen*, Kirkkonummen *Rassdkern* ja *Rassängen* -nimiin sekä Myrskylän *Rasängen*-nimeen.

Suom. mukaelmanimi käyttöön 1960-luvulla.

Sandhamn, suom. **Santahamina**. — Paikka mainitaan erään laivan suolatilauksen yhteydessä ensi kerran 1423 alaksalaisessa asussa Santhauene. Vuosina 1429—31 Santahamina nimitään useita kertoja (suunniteltujen) neuvottelukokousten paikaksi ja silloin asuissa Santhaven ja Sandhaffn. V. 1476 mainitaan muuan Peter i Santhauen ja 1509 perämies Erich i Sandhamffn (Gunvor Kerkkonen, *Helsingin pitäjä I* s. 45). 1500-luvun puolivälistä alkaen nimi kirjoitetaan tavallisesti Sandhamn, kunnes nykyinen asu vuosisataa myöhemmin tulee vallitsevaksi.

Alkuperäisen sataman, joka on ollut ns. »jokatuulensatama», on luultavasti muodostanut

se lahti Santahaminan saaren itärannalla, joka on Lehmäsaaren ja pohjoisen rannan välillä. Satama on voinut saada nimensä suoraan hiekkapohjan ja -rannan mukaan, mutta vähintään yhtä todennäköistä on asialliselta kannalta ja nimien synnyn kannalta yleensä, että alkuaan on ollut saarenimi *Sandö, josta on muodostunut satamanimi *Sandöhamn*.

Suom. käännösniminä käytössä 1900-luvun alusta alkaen Santasatama ja Santahamina, joista jälkimmäinen viralliseksi 1946.

Skomakarböle, suom. **Suutarila**. — Kun nimi 1500-luvun keskivaiheilla alkaa esiintyä, se ei näy olleen täysin vakiintunut. Se kirjoitetaan Skommarböleby 1540—43, Bölleby 1544, Bölet 1545, ja nämä kirjoitustavat vaihtelevat jatkuvasti, kuitenkin enemmistönä Skomarböle. Sen lisäksi tulee 1552 Skomarby.

Nimen määriteosa on ammattinimi *skomakare* 'suutari', joka sisältyy myös Myrskylän kylänniemeen *Skomarböle* (suom. Hallila). Vrt. myös käsityöläisnimityksiä sellaisissa uusmaalaisissa kylännimissä kuin Sipoon Skräddarby, Snappertunan Skräddarböle, Lohjan Skräddar-skog (suom. Lieviö) sekä Smedsby Esboossa (suom. Sepänkylä), Kirkkonummella ja Karjaalla.

Suom. käännösnimi Suutarinkylä käyttöön 1900-luvun alussa ja Suutarila kaup. osan nimeksi 1959.

Sonaby, suom. **Sunila**. — Nimi kirjoitetaan jo 1417 asiakirjoissa Sonaby, ja tämä asu on sitten tavallisin 1500-luvun jälkipuoliskollakin. Poikkeavia asuja ovat v:sta 1540 lähtien kymmenkunta kertaa esiintyvä Sonaby malm ja Sånaby, samoin kymmenisen kertaa, sekä Soneby 1578, Soonaby 1592, Sunaby 1593.

Määriteosana on vanha *a*-päätteinen genetiivimuoto muinaisruotsalaisesta miehennimestä *Sune*, *Sone*, joka on syntynyt sukulaissanasta *son* ja jota voidaan verrata sellaisiin entisaikojen etunimiin kuin *Broder* ja *Fader*. Henkilönnimi on Uudellamaalla tuttu mm. seuraavista yhteyksistä: *Swny Laugh* Karjaalla 1424 ja *Suni Person* Pohjan pitäjässä (A. O. Freudenthal, *Nyländska mans- och kvinnonamn* s. 49). Vrt. myös Esboon Söyrikin tilannimeen *Suna*.

Suom. mukaelmanimi käyttöön 1950-luvulla.

Staffansby, suom. **Tapaninkylä**. — Nimi esiintyy nykyisessä asussaan jo 1540, ja aina 1560-luvulle saakka poikkeukset ovat pieniä ja vain oikeinkirjoitusta koskevia. Vuonna 1565 esiintyy kirjaanpano Stafansby ja lisäksi myöhemmin kymmenkunta kertaa, 1578 esiintyy Standzby ja 1585 Staffansböll.

Määriteosana on muinaisruots. henkilönnimi *Staffan*, *Stefan*-nimen (kreik. Stephanos) vastine. Kylännimen vanhat kirjoitusasut viittaavat, kuten olemme nähneet, kehitykseen pitkä-*f*:llisestä ääntämyksestä lyhyt-*f*:lliseen, joka lopulta päättyy muotoon *Standzby*. Tämä ilmenee toisessa Helsingin nimessä, Laajasalon *Stansvikissä* (1794 kirjoitettu Stansviken; suom. Tahvonlahti). Uudenmaan lahdennimet sisältävät tosin aniharvoin henkilönnimen, mutta *Stansvik* on epäilemättä muodostunut henkilönnimestä Staffan, ja muina vertailukohina voidaan tässä mainita saarenimi Stansholm (suom. Kevo) Kustavissa; se kirjoitetaan 1540 Staffansholm, mutta 1589 Stantzeholm. *Staffansbyn* (Tapaninkylän) ja *Stansvikin* (Tahvonlahden) välinen yhteys mahdollisesti ei ole pelkästään kielellinen. Jos Tapaninkylällä, kuten monilla toisaalla sijaitsevilla sisämaan kylillä, on ollut ulkopalstoja tai nautinta-alueita saaristossa, on luonnollista etsiä niitä juuri Laajasalon alueelta, ja siten kylän- ja lahdennimellä olisi konkreettinenkin yhteys. Vastaava tapaus on ehkä Herttoniemessä Viikin rajalla sijaitseva *Fastholmen* (1567 kirjoitettu Fastholm, Fast holmann, 1574 Fastholmen), joka voi olla Tapaninkylän naapurin, Helsingin pitäjän *Fastbölen* (suom. Kuninkaalan) vanha nautinta-alue. Tämän mukaisesti voisi vihdoinkin yhdistää myös Laajasalon *Häkansvik*-nimen (suom. Haakoninlahti) mantereella olevan, Helsingin pitäjään kuuluvan kylän nimeen *Häkansböle* (suom. Hakunila) (kirjoitettu 1794 Håkansvjk). Paul Nybergin tiedon mukaan (Sibbo sockens historia I s. 166) Hakunilalla ei kuitenkaan ole ollut omaa kalavettä ennen kuin vasta 1600-luvun alussa, jolloin se on alkanut harjoittaa kalastusta Itäsalmessa (Östersundomissa). Tämä ei kuitenkaan kokonaan estä sitä mahdollisuutta, että Håkansbölellä olisi ollut aiemmin toisaalla pyyntipaikkoja kausikalastusta varten.

Suom. vastineena Tapaninkylä tuli käyttöön 1800-luvun lopulla ja vahvistettiin kaup.osan suom. nimeksi 1959. Nimiasu Tapanila on ollut käytössä 1900-luvun alusta lähtien tarkoittaen ensin vain kylän keskiosaa, myöhemmin koko kylääkin, ja vahvistettiin 1959 kaup.osan osa-alueen nimeksi ruots. rinnakkaisnimenä Mosabacka.

Tall. — Kirjoitetaan Taliby 1540, Talliby 1544, Talleby 1545, Tallij by 1553, Tali, Tali, 1556, jonka jälkeen vaihtelevia asuja joko ilman perusosaa *-by* tai perusosallisia.

Ei ihme, että on oltu kahden vaiheilla, onko Tali-nimi suomalaista vai ruotsalaista perua. Heikki Ojansuu vertaa sitä suomalaisella taholla sellaisiin nimiin kuin Talikka ja Talikkala (Suomalaista paikannimitutkimusta I s. 265), kun taas Hugo Pipping, joka myös viittaa Viipurin pitäjän Leitimojärven rannalla olleeseen Talin kartanoon, yhdistää nimen ruotsin *dal*-sanana kantamuotoon (Finländska ortnamn s. 103). Lähimmäksi totuutta pääsee Pipping; kuitenkin on tehtävä se varaus, että nimi ei varmaankaan perustu sanan germaaniseen *i*:lliseen kantamuotoon vaan huomattavasti nuorempaan muinaisruotsin muotoon *dal*, joka suomen ääntämyksessä samoin saa lisäksi *i*:n. Sopivina vertailukohtina voidaan esittää Karjaan — Lohjan pellon- ja niitynnimi *Talinkurkku* sekä mäennimi *Talimäki*, jotka merkitsevät laaksossa ja sen vieressä olevia paikkoja.

Tarvo. — Saaren nimi esiintyy aikaisimmin seuraavissa yhdistelmissä: Tarfwo Rää 1704, Tarfholma 1775, Tarvo Holmen 1781—82. Nimen periytyminen keskiajalta ei ole varmaa.

Nimen tulkinnaksi on ehdotettu useita mahdollisuuksia: 1. Määriteosana on mahdollisesti ruotsalainen murrenana *tarva*, joka on sanan *tarv* 'tarve, puute' rinnakkaisasu; 2. se on ehkä suomen sana *tarvo*, joka taas on rinnakkaisasu sanalle *tarvoim* 'nuijapäinen seiväs, jolla ajetaan kaloja verkkoon, porkka' (Ivar Westman, Nyländska önamn I s. 355); 3. se on suomalaisessa kansanrunoudessa esiintyvän eläintä tarkoittavan *tarvas*-sanana johdos (Arvo Meri, Vanhan Vehmaan kihlakunnan pitäjien ja kylien nimet I s. 169—). Ensimmäistä tulkintaehdotusta on ehdottajan itsensäkin mielestä vaikea asiallisesti perustella, toista taas ei voida pitää aivan mahdottomana. Kolmannen selityksen tekee todella monimutkaiseksi se, että *tarvo*-johdos näyttää Meren esimerkistön mukaan esiintyvän milloin luontanimien aineksena — esim. *Tarvonsaari*, *-mäki*, *-suo* — milloin henkilönnimenä tai kylän- ja talonnimien aineksena — esim. *eric tarvuonpoyca* 1424, *lafrintz tarffuo* 1450, *Paul Tarvaynen*, *Tarvola*, *Tarvonen* — mutta johdoksen suuri esiintymistajuus toisaalta vahvistaa oletusta, että juuri tämä sana on nimen perustana. Jos *Tarvo* olisi ollut kylän- tai talonnimi, olisi se luontevasti liittynyt siihen Uudenmaan suomalaisen asutusnimityyppiin, jota edustavat Haiko (suom. Haikkoo), Hitä (= Hiito), Kerkko (suom. Kerkkoo), Kervo (suom. Kerava), Mentso (= Mäntsälä, vielä 1600-luvulla) ja Tirmo, mutta nyt on kyse pienestä saaresta, jolla ei ole alkuaan ollut kiinteää asutusta. Sen vuoksi tuntuu houkuttelevalta pitää kiinni Kustaa Viikunan teoriasta, jonka mukaan *tarvas*- ja *tarvo*-nimet ovat merkinneet paikkoja, missä on metsästetty hirviä tai missä hirviä on alituisen nähty (Kalevalaseuran Vuosikirja 19 s. 78—), ja tällöin ei varmasti ole merkityksetöntä, että *saari*-on-keskellä kapeaa vesiväylää Laajalahden ja Ison Huopalahden välillä, ja sen vuoksi saaren kautta on arvatenkin käynyt hirvien kulkureitti itäpuolelta Munkkiniemestä Pellavaniemeen länteen. Tämä tulkinta näyttää kuitenkin edellyttävän, että nimi on ruotsinkielisessä ympäristössä joutunut jonkinlaisen typistykseen tai uudelleen tulkinnan kohteeksi — ehkä juuri kielitajun yhdistäessä nimen ruotsin sanaan *tarv* 'tarve, puute'.

Tavastholmen Laajasalossa, mm. 1795 kirjoitettu Tavasteholmen, 1644 Tafuestehällman, ja *Tavastvarpsviken* (Hämeenapajalahti) Laajasalossa, 1778 kirjoitettu Tavasthvarpsviken, sekä *Tavastvarpet* Herttoniemessä ovat todisteena hämäläisten muinaisista kalastuspaikoista (Gunvor Kerkkone, Historisk tidskrift för Finland 1956 s. 49—63). Sana *tavast* merkitsee muutoin Itä-Uudenmaan ruotsin murteessa suomalaista yleensä. Vrt. Finnvik.

Tomtbacka, suom. **Haltiala**. — Kirjoitetaan mm. Tomtebackäby 1540, Tomtbackeby 1543, Tomtebacka 1544, Tomptbacka 1581.

Suomalaisen nimiasun sepittäjä on lähtenyt siitä, että nimen alkuosana on sana *tomte* (vrt. suom. *haltija* 'suojelushenki, tonttu'), mutta tämä lähtökohta on perin epävarma. Ruotsin sana-asu *tomte* on nimittäin nuori lyhentymä vanhemmista *tomtegubbe*, *tomtebisse* 'tonttu-ukko' yms. sanoista, missä ensimmäinen yhdysosa on rakennustonttia merkitsevä sana *tomt*. Kun otetaan huomioon, että *Tomtbacka* on keskiaikainen nimi, on vähintään yhtä todennäköistä, että kantana on *tomt* eikä *tomte*. Uudenmaan ruotsin murteesta ja vanhoista karttaselityksistä tunnetaan muutoin yhdysana *tomtbacke*, jolla on merkitys 'paikka mihin asuintalo on rakennettu ja sen lähin ympäristö' ja joka siis on *tomt*-sanon synonyymi. Eri tahoilla esiintyy paikannimi *Tomten*, mm. Helsingin pitäjän Rekolassa, missä se tarkoittaa »paikkaa jossa sanotaan olleen joskus talo»; tähän voidaan verrata H. A. Reinholmin tietoa (Finska Fornminnesföreningens Tidskrift VI s. 15), jonka mukaan Vartiokylässä tavataan nimi *Tomtbacka*.

Suom. vastine Haltiala vahvistettu viralliseksi 1946.

Torra Mjölö, suom. **Kuivasaari**. — Isonsaaren yhteydessä mainitsee Johan Månsson kirjassaan Een Siö-Book 1644 myös Isonsaaren (Mjölö) naapurisaaren *Skarp Mjölön*. Vuonna 1750 se esiintyy rinnakkaisasuissa *Torr* eli *Skarp Mjölön*, mutta v. 1752 sitä nimitetään yksinomaan *Tärr Mjölön* -nimellä. Sana *skarp*, jolla muinaisruotsissa on tavallisesti juuri merkitys 'kuivunut, kuiva', on todennäköisesti tarkoittanut maanlaatua. Vrt. Mjölö.

Suom. käännösnimi vahvistettu viralliseksi 1929.

Turholm, suom. **Tullisaari**. — Nimen vanhimmat kirjoitusasut ovat Tulo holm 1550, Tulholma 1555, Tulholm 1558, Twlholma, Twlholms gård, Twllhålm 1565, Tuleholmen 1566, Twlholm 1575. Vuoden 1590 jälkeen alkaa tyyppi *Tullholm* (kaksi-*l*-llinen) esiintyä hiukan useammin ja sitä paitsi esiintyy Tuholmenn 1590 ja Tuholma 1598. Vuonna 1692 ilmestyy ensi kerran *r*-llinen Turholm.

Ainoan tähänastisen selitysehdotuksen mukaan nimen määriteosana olisi sana *tull* 'maksu' ja alkuperäinen saari olisi saanut nimensä tulliasemasta, joka muka oli siellä ollut Vantaanjoen suussa sijainneessa Vanhassakaupungissa poikkeavia aluksia varten (Ivar Westman, Nyländska önamn I s. 371). Monet seikat viittaavat siihen, että tämä tulkinta ei voi olla oikea. Muinaisen saaren tosin voi sanoa olleen Vanhankaupungin sataman suussa, ja se mainitaan ensi kerran 1550 eli samana vuonna kuin Helsinki perustettiin, mutta ensiksikin tuona vuonna pidettiin kesällä markkinat edelleen Santahaminassa, toisekseen v. 1550 Tulo holm -nimeä ei mainita — kuten olisi syytä odottaa — tullinkannon yhteydessä vaan tiedonannossa, joka koski Helsingin pitäjän veronkannon yhteydessä mainittua kalkinlouhintaa (Valtionarkisto 2985 f 10). Nimen selitystä vastaan puhuvat ennen kaikkea puhtaasti kielelliset tosiot. Ratkaisevaa tässä yhteydessä on, onko *u* äännetty lyhyenä vai pitkänä. Kaikki n. 30 kirjaanpanoa ennen vuotta 1575 viittaavat, paria lukuun ottamatta, pitkään *u*:hun ja tämän varmistaa nykyinen *u*:n ääntyminen pitkänä nimessä Turholm. Sitä seikkaa, että kaksi-*l*-llinen *Tullholm*-asu pääasiallisesti esiintyy vasta 1590-vuoden jälkeen, täytyy sen vuoksi pitää kirjurien yrityksenä selittää heille käsittämätön nimi. Alkuperäinen nimiasu on ollut *Tul(o)holm* tms., ja sen edelleen kehittyminen *Turholm*iksi on todennäköistä tulosta siitä puhtaasti kielellisestä ilmiöstä, jota kielitieteessä on tapana nimittää dissimilaatioksi. Sitä vastoin ei ole helppoa ratkaista, mikä sisältö on ollut määriteosalla *Tul*-. Ainoa, mihin sen jollakin tapaa voi liittää, on joko miehennimi *Tule*, joka tunnetaan Gotlannista mutta ennen kaikkea Skoonesta, tai pohjoismaisissa murteissa aika hajanaisesti esiintyvä henkilönnimitys *tule* 'veitikka', jonka vastineita ovat Etelä-Pohjanmaan ruotsalaismurteiden *tula*, typerää tyttöä tarkoittava haukkumana, ja *tulare* 'hupsu, puolihullu; hirtehin; sivistymätön henkilö'. Tämän henkilönnimityksen rinnakkaismuoto on muutoin se *ture*-sana, joka tapaa esiintyä sanonnassa »en lustig ture» 'hauska vekkuli'.

Lopputulos on, että saarenimi todennäköisesti sisältää henkilöä tarkoittavan sanan, mahdollisesti henkilönnimenä käytetyn, ja henkilönnimiin pohjautuvat saarenimet ovat saaristossamme tavallisia. Suomalainen nimiasu *Tullisaari* rakentuu valitettavasti ruotsalaisen nimen väärään tulkintaan.

Suom. vastineena 1900-luvun alussa Tuurholma ja 1957 lähtien Tullisaari.

Tölo, suom. **Töölö**. — Varhaisimmat kirjoitusasut ovat Töloby 1543, Tölom 1545, Tölleby 1546, jonka jälkeen sellaiset kirjaanpanot kuin Töloo, Tölo ja Thöle alkavat olla enemmistönä. Nimeä on arveltu alkuperältään sekä suomalaiseksi että ruotsalaiseksi. Väinö Voionmaa on teoksessa Helsingin kaupungin historia I s. 85 yhdistänyt nimen hämäläiseen *Tölö*-nimeen, mitä kuitenkin on pidettävä virheellisenä, koska mainittu nimi on lyhyttävuihin, kun taas helsinkiläisnimen ensi tavussa on pitkä *ö*. Enemmän perää voisi sittenkin olla Heikki Ojansuun arvelussa, jonka mukaan nimi on yhteydessä suomen adjektiivin *työläs* 'isotöinen, vaivalloinen, tukala, vaikea' ja nimi *Työlöi* eli *Työlöilaksi* (Töloviken) on merkinnyt vaikeakulkuista lahtea (Suomalaista paikannimitutkimusta I s. 228—). Ei kuitenkaan tunnuta uskottavalta, että hyvin suojainen lahti olisi ansainnut sellaisen nimen. Erityisen vakuuttavia eivät liioin ole ne selitykset, joita ruotsinkieliset tutkijat ovat esittäneet, mutta osoittamalla monia muita paikannimesiintymiä, jotka perustuvat samaan kantasanaan kuin *Töölö* — *Tölö* (esim. *Tölby* ja *Tölmossen* Korsholmassa, *Tölbäcken* ja *Tölmossen* Maalahdella Pohjanmaalla sekä *Töläng* Brändössä Ahvenanmaalla), he ovat kuitenkin tehneet nimen ruotsalaisperäisyyden ilmeiseksi. Hugo Pipping näkee *Tölö*-nimessä vastineen muinaislantilaiselle sanalle *thaul*, joka esiintyy yhdyssanassa *thaularvagr* 'lahti, johon helposti voi jäädä sulkeuksiin' (Finländska ortnamn s. 116). Ensimmäisenä vastaväitteenä tälle tulkinalle voidaan esittää, että nimen muodostumisen aikaan ei ole ollut aihetta nimittää Töölönlahtea »umpiperäksi». Lahdella oli vielä 1700-luvulla kaksi suuta itään, toinen pohjois-, toinen eteläpuolelta Hiirisaarta (Musholmen; nyk. Siltasaari), ja joitakin vuosisatoja sitten oli kolmas salmi Kluuvilta nykyiseen Eteläsatamaan. Jos jotakin voi päätellä aiemmin mainituista pohjalaisista ja ahvenanmaalaisista *Töl*-nimistä, näyttäisi kantasanaalla olevan jotain tekemistä vesistön tai vesiperäisen maan kanssa. Väinö Solstrand tulee lähimmäksi totuutta sanoessaan: »määrteosa on epäilemättä alkuun ollut maastotermi, joka on merkinnyt lähinnä poukamaa, lätäkköä, suota» (Brages Årsskrift 1910 s. 167). Tältä kannalta on kiintoisuutta eräällä 1776-vuoden karttaselityksellä, jonka mukaan ulottuu »suo Myhrin niityltä [suunnilleen nykyiseltä Eläintarhan urheilukentältä] Töölönpohjaan (Kjerr ifrån Myhrs äng till Tölo botten)» (Åke Granlund, Studier över östnyländska ortnamn s. 95).

Suom. vastine Töölö käyttöön 1800-luvun loppupuolella, viralliseksi 1909.

Vanda å, suom. **Vantaa** eli **Vantaanjoki**. — Nimi on varmasti keskiaikaista perua, mutta esiintyy Helsingin alueella jokseenkin myöhään. Kun joen alkuperäinen nimi *Helsingå* (ks. Helsinki) oli *Helsinge*-asussa siirtynyt merkitemään itse pitäjää, aletaan joesta käyttää 1800-luvun alkupuolella tavallisesti nimeä *Helsinge å* (*n*). Monet seikat viittaavat kuitenkin siihen, että *Vanda å* -nimi on ollut pitäjässä tuttu tuolloin ja ehkä jo jokin vuosisata aiemminkin. Vuonna 1670 merkitään nimittäin silloisessa Helsingin pitäjässä (nyk. Tuusulaa) sopimusverolisten ulkopalstojen joukkoon *Wandankorpi* ('takamaa Vantaanjoen varrella'), ja erään 1769-vuoden kartan (ei alkuperäiskappaleen) jäljennöksessä tavataan nimi *Wanda-Åen* merkittynä Silvolan eteläpuolella olevaan suureen joen mutkaan. Nimi tarkoittanee jo tällöin joen koko mittaa seuraavasta sanamuodosta päättäen, jota Henrik Forsius 1755 käyttää väitöskirjassaan Akademisk afhandling om den ryktbara nyländska stapelstaden Helsingfors (Skrifter utgivna av Svenska Litteratursällskapet i Finland LXXII s. 60): Seudun halki virtaa *Vantaan joki* — ja syöksee täällä vetensä pauhulla ja jylinällä merenlahteen ("Midt igenom denna trakt stryker *Vanda å* — och störtar här sin bölja med buller och brak i en hafsvik").

Nimen sisällöstä ovat mielipiteet menneet ristiin. T. E. Karsten arveli v. 1932 nimen alkumuodoksi asua *Vadande å, jossa *vadande* olisi partisiipin preesens verbistä *vada* 'kahlata'. Nimi olisi siis merkinnyt 'jokea, jonka yli voi kahlata' (Germanska namnstudier tillägnade Evald Lidén s. 252). Tästä tulkintaehdotuksesta on nyttemmin luovuttu toisen, realistisemmän hyväksi. Kuten edellä olemme nähneet, *Vanda* esiintyy varhimminkin Helsingin pitäjän pohjoisosassa ja siitä pohjoiseen olevalla alueella. Jos jatketaan matkaa yhä pohjoisemmaksi Riihimäen itäpuolella oleville seuduille, tavataan Vantaanjoen varrelta kylä nimeltä *Vantaa* eli *Vantaankylä*, ja tämän kylän nimen Väinö Solstrand haluaa nähdä joennimessä *Vanda* (Budkavlen 1939 s. 67—70). Kylä mainitaan aikaisimmin Jaakko Teitin valitusluettelossa

1555—56 s. 233 muodossa *Wandas*, joka sitten seuraavien vuosikymmenien ja -satojen aikana vaihtelee asuina *Wandalzby*, *Wandaila* ja *Wandais* (Väinö Solstrand mt. sekä Gunvor Kerkkonen, Helsingin pitäjä I s. 25—). Solstrand ryhtyy selvittämään myös itse kylännimeä *Vantaa*, jonka hän tulkitsee yhdyssanaksi *Vanan + *taa*, jossa ensi osana olisi Vantaanjoen alkuperäinen nimitys, nimittäin suomen sana *vana* 'juova, uoma, erityisesti joenuoma; uurre, ura, erityisesti jäässä', ja jälkiosana suom. *taa* 'toisella puolella (taivalta) oleva alue'. Vertailukoh-tana hän mainitsee toisaalta *Kymentaan* Iitistä ja *Vuorentaan* Halikosta, toisaalta *Vanantaka*-nimen Janakkalasta.

»Nimi *Vanda* (Vantaa) edustaa siis pohjoisesta, suomalaisesta sisämaasta, peräisin olevaa nimeä, samalla kun *Helsinge* heijastaa rannikkoväestön ja ulkomaailman seudulle antamaa nimeä», sanoo Gunvor Kerkkonen nimiparista *Vanda* — *Helsinge* (mt. s. 27).

Suom. vastineina 1800-luvulla Vandan virta ja Vantaan joki, jälkimmäinen viralliseksi 1909.

Vik, suom. **Viikki**. — Tilikirjoissa esiintyy kylän- ja neljänneskunnan nimi Vijch ensi kerran 1543. Eräässä jäljennöksenä säilyneessä laamannintuomiassa vuonna 1417 tavataan kuitenkin lautamies, jonka nimi on luettu vuoroin *Job Vie*, vuoroin *Job Vir*, ja kuten Gunvor Kerkkonen (Helsingin pitäjä I s. 44) on osoittanut todennäköiseksi, kumpikin lukutapa edustaa alkuperäistä *Vic*-asua, joka siis merkitsee lautamiehen kotipaikkaa Viikkiä. 1540-luvun alusta lähtien on tämä merkittävä kylä jaettuna *Västervik* ja *Östervik* -nimisiin osiin.

Suom. mukaelmanimi vahvistettu kaup.osan nimeksi 1959.

Villinge, suom. **Villinki**. — Kirjoitetaan 1544 *Villingby*, 1545 *Villingh*, 1556 *Wilinge*, 1558 *Willinge* jne.

A. O. Freudenthalin mukaan nimi on *ing*-johdos muinaisruotsin sanasta *vidher* 'metsä' (oikeastaan sama sana kuin ruotsin *ved*) (Album utg. af Nylänningar V s. 62). Häneen ovat yhtyneet monet muut tutkijat, viimeksi Ivar Westman (Nyländska önamn I s. 385).

Suom. mukaelmanimi käyttöön 1900-luvun alussa.

Värdö, suom. **Vartiosaari**. — Kirjoitetaan 1567 *Wordöö*, 1567 *Wärdöö*, 1577 *Wärdzhö*, 1588 *Wärdönn* jne., 1777 *Värdön*.

Määriteosa on muinaisruotsin *vardher* 'vartio, vartiointi, valvonta'; sana esiintyy Uudella-maalla monissa nimissä, jotka tarkoittavat korkealla sijaitsevia paikkoja — usein seudun korkeinta vuorta —, mihin keskiajalla oli vihollisten silmällä pito järjestetty. Suomen *vartija* on sama sana, joten suomalainen nimiasu on ruotsinkielisen nimen tarkka vastine.

Suom. käännösnimi vahvistettu viralliseksi 1959.

Äggelgy, suom. **Oulunkylä**. — Tavallisia kirjaanpanoja 1500-luvun puolivälistä lähtien ovat *Ogleby* 1543, *Ogelby* 1544, *Ågelby* 1563, mutta lisäksi esiintyy satunnaisesti sellaisiakin kirjoitusasuja kuin *Ögleby* 1545, *Vggleby* 1556 ym.

Nimi on vaikeaselitteinen mm. siksi, että on mahdotonta ratkaista, onko määriteosa ruotsalaista vai suomalaista alkuperää. Jos voitaisiin lähteä suomenkielisestä muodosta *Oulunkylä*, ongelma olisi yksinkertainen. Joidenkin tietojen mukaan suomen kielessä on tulvavettä tarkoittava sana *oulu*, jonka on oletettu sisältyvän sellaisiin nimiin kuin *Oulu* (Uleåborg), *Oulainen* ja *Oulanka* ja joka muutoin voidaan selittää lappalaislainaksi, mutta *Oulunkylä* (*Äggelby*) -nimen vanhimmat kirjoitusasut osoittavat suomalaisten kielentutkijain mukaan, että tätä sanaa ei voi ottaa lukuun (Heikki Ojansuu, Suomalaista paikannimitutkimusta I s. 166, 265; E. A. Tunkelo, Virittäjä 1939 s. 438). Tuskin vähempää tulee eteen vaikeuksia oletettaessa määriteosa ruotsalaisperäiseksi. Niistä teoreettisista mahdollisuuksista, joissa sanaa *d* 'joki' on pidetty kantana, voidaan mainita seuraavat: 1. *Å* + *glo* + *by*, jossa *glo* merkitsee 'soinen paikka; suurehko seisova vesilammikko; matala merenlahti'; 2. *Å* + *gårdho* + *by*, jossa *gårdha* merkitsee 'aidattu alue' (nimettömän kirjoittajan esittämä ehdotus Nya Pressenissä 1.8.1949); 3. *Å* + *göl* + *by*, jossa *göl* merkitsee 'joen tai järvenpohjan syväne' ja

voisi tarkoittaa mm. 1789 mainittua syvänettä Pikkukoskessa («giölen vid Lillfors»); 4. *Å + kulla + by*, jossa *kulla* tarkoittaisi sitä jyrkkää kukkulaa, jolla kantakylä on sijainnut. Mikään ehdotus ei tunnu erityisen todenperäiseltä, jonka vuoksi nimeä täytyy edelleen pitää selvittämättömänä.

Suom. mukaelmanimi käytössä jo 1880-luvulla, viralliseksi kaup.osan nimeksi 1959.

Helsingin kadunnimistön synty ja kehitys vuoteen 1946 mennessä

VANHA HELSINKI VANTAAN SUULLA

Kun Kustaa Vaasan suunnitelmaa uuden kauppakaupungin perustamiseksi Suomenlahden rannikolle alettiin kesällä 1550 toteuttaa Vantaanjoen suiston länsirannalla, ei rakentamisen ohjeena ollut mitään erityistä asemakaavaa. Lokakuussa 1550 kuningas kyllä kehotti paikallisia hallintomiehiään valvomaan, että uuteen kaupunkiin muuttavien asukkaiden rakennustontit tulisivat oikein mitatuiksi ja kadut suoraan viitotetuiksi, mutta asiantuntevaa rakennusmestaria hän ei, rakennuttajien ja porvarien pyynnöistä huolimatta, katsonut aiheelliseksi lähettää paikkakunnalle. Näin ollen parhaimmillaan 600—700 henkeen nousevan asujaimiston asuin- ja ulkorakennukset olivat ryhmittyneet joen ja meren rannan sekä tienoolla olevien mäennyppylöiden väliseen maastoon hiukan epämääräisesti, päättäen siitä ainoasta Vantaan Helsingin kartasta, joka jäljennöksenä vuodelta 1696 on säilynyt meidän päiviimme. Tämän Lars Forssellin tekemän ylimalkaisen karttapiirroksen perusteella on vaikea päätellä, mikä on katu, kuja, tori tai käyttämätön maa-alue tonttien välillä. Sen mukaan kaupungissa olisi ollut vain yksi pitkä suorahko katu pitkin rantaa ja sen länsipuolella toinen vähän lyhempi katu sekä näiden sivuilla lyhyitä kujia. Myös rakennusten reunustama torin tapainen aukio näkyy sijainneen rakennetun alueen eteläosassa nykyisen Annalan mäen tuntumassa.

Katujen nimiä ei Vantaan Helsingistä ole säilynyt muita kuin tuomiokirjassa tavattu *Westergatan* 'Länsikatu'. Todennäköisesti se oli toinen pitkistä kaduista (jolloin toinen olisi ollut *Östergatan* eli Itäkatu). Nimellä *Klockberget* 'Kellovuori' on perimätiedon mukaan kutsuttu kosken kohdalla olevaa vuorenyppylää, jonka länsipuolella sijaitsevat ainoina näkyvinä jäännöksinä Vantaan Helsingistä kirkon esiin kaivetut peruskivet ja hautausmaan kiviaita. Ilmeisesti kirkon kellotapuli on sijainnut vuoren rinteellä. Kaupungin rakennetun alueen eteläpuolelta mainitaan asiakirjoissa mestauspaikkaan viittaava *Galgberget* ja *Galgörn* 'Hirsipuuvuori' ja 'Hirsipuusaari' ja pohjoispuolelta taas sotaväen harjoituskenttään tai muuhun aukeaan alueeseen viittaava *Kampen*. Keskellä koskea olevaa saarta, jonka siltojen kautta maantie kulki toiselle rannalle, kutsuttiin nimellä *Broholmen* 'Siltasaari'. Saarella puolestaan sijaitsi *Kungsgården* 'Kuninkaankartano'. Joen itärannalla oli *Bornäs*-nimellä (Pornais-nimisenä mm. 1700-luvulla) mainittu tienoo. Lisäksi on joen suulta säilynyt nimi *Kaskuholmen*.

Kaikki edellä mainitut nimet ovat säilyneet vain ruotsinkielisinä, koska asiakirjakielenä ja yleensä virallisena kielenä tuolloin oli ruotsi. Nimien suomenkielisistä vastineistä ei ole mitään tietoa, mutta luultavasti sellaisiakin on ollut käytössä, koska Vantaan Helsingissä on väestön ruotsinkielisen valtaosan lisäksi asunut myös suomen kieltä puhuvaa väkeä.

Ruots. nimen vieressä on suom. vastine sulkeissa ( ), milloin on kysymyksessä yleisessä käytössä ollut nimiasu; pelkkä suomennos on 'pilkutettu'.

UUSI HELSINKI VIRONNIEMELLÄ

AIKA ENNEN ISONVIHAN HÄVITYSTÄ

Mataloituvan satamansa äärellä kyyhöttävälle Helsingille parempaa paikkaa etsittäessä oli v. 1639 annetuissa privilegioissa kaupungin paikaksi määrätty »Södernäs udd» eli Södernäsin niemi. Tälle alueelle insinööri Anders Torstensson laati valtaneuvoston määräyksestä ajan vaatimusten mukaisen asemakaavan ruudutettuine kortteleineen ja suorine katuineen. Asemakaava, johon asukkaiden suojaksi sisältyi myös linnake meren puolella ja korkea muuri mantereen puolella, jäi kuitenkin vain paperille ja Uuden Helsingin lopulliseksi paikaksi tuli Södernäsiä laajempi, eteläinen »*Estnäs skatan*» eli Vironniemi.

Uudella kaupunkialueella Tukholmasta lähetetty maanmittari Olaus Rudbeckius suoritti mittauksia ja kartoituksia syksyllä 1640, mutta vasta vuoden 1644 alkupuolella tehtiin kaupunkia varten alustava rakennussuunnitelma ja keväällä 1645 insinööri Torstensson kävi viimeistelemässä asemakaavan, minkä jälkeen varsinaiset rakennustyöt pääsivät vauhtiin. Vuonna 1654 tulipalo tuhosi suurimman osan siihen mennessä pystytetyistä rakennuksista kirkkoa myöten eikä Uusi Helsinki ehtinyt isoonvihaan mennessä kehittyä enempää alueeltaan kuin väkiluvultaankaan paljoa edeltäjänsä suuremmaksi.

Säilyneessä asemakaavaluonnoksessa 1640-luvun alkuvuosilta on katuverkko piirretty koko Vironniemelle, nykyisestä Pohjoisrannasta Vuorikadulle ja Kaisaniemestä Kauppatorille ulottuvalle alueelle. Lars Forssellin v. 1696 piirtämässä ja Nils Avanderin v. 1707 korjaamassa kartassa käsittää rakennettu alue vain Vironniemen tyviosan nykyiseltä Kauppatorilta Vironkadun tienoille. Tällä alueella oli Avanderin v:n 1709 paikkeilla tekemän tonttiluettelon mukaan 270 rakennettua tonttia. Saman luettelon mukaan kaupunki oli silloin jaettuna seuraaviin neljään osaan: *Kärrqvarteret* 'Suokortteli' torilta koilliseen, *Gloogvarteret* 'Kluuvinkortteli' luoteeseen, *Wester Tull qvarteret* 'Länsitullin kortteli' lounaaseen ja *Fijskarback qvarteret* 'Kalastajamäen kortteli' kaakkoon. Näissä kaupunginosissa sijaitsevat tontit olivat yleensä pieniä ja sijaitsivat suoraan linjattujen pitkien katujen ja niiden väliin jäävien lyhyiden kujien varsilla.

Paikkojen määrittäminen ja ihmisten asuintalojen löytäminen ei Vironniemen ensimmäisessä Helsingissä tuottanut vaikeuksia. Välimatkat olivat yleensä pienet, ja helposti löytyviä kiintopisteitä olivat nyk. Senaatintorin kaakkoiskulmassa sijainnut tori ja sen läntisellä sivulla kirkko ja itäpuolella kellotapuli, Töölönlahdelta yli nyk. Rautatientorin Esplanadikappelille saakka ulottuva Kluuvinlahti ja kapean maakannaksen toisella puolella sijaitseva merenlahti, sekä nyk. Meritullintorin kohdalla *Stadz hampnen* eli kaupungin satama laitureineen. Talojen ja kaupungin porvareiden asuntojen sijainti määriteltiin Vironniemellä aina pääkaupungiksi tuloon asti tavallisesti vain talon tai talonomistajan nimen tai naapuritalojen mukaan. Usein käytettiin määrittelyssä myös kaupunginosan nimeä tai läheisen vuoren, mäen, niemen tai muun maastonkohdan nimeä, julkisia rakennuksia, kaupungin tulleja jne. Niinpä esimerkiksi porvari Erik Eskilssonin talo sijaitsi Jöran Styfin ja Hans Bergerin talojen välissä ja raatimies Hans Burgmanin talo Laivasillan luona ja kolme ranta-aittaa tuulimyllykallion alapuolella.

Nimiäkin myös tärkeimmillä kaduilla sentään jo oli. Vuodelta 1667 säilyneen merkinnän mukaan kaupungin kadut olivat *Siöögathan* 'Merikatu', joka sijaitsi nyk. Pohjois-Esplanadikadun alkupään paikkeilla, kaupungin toria sivuava *Konungzgathan* 'Kuninkaankatu' sekä *Tafwastgathan* 'Hämeenkatu', joka vei torilta nyk. Snellmaninkadun alkupäätä seuraten ja Säätytalon kohdalla oikealle kaartuen Hämeentulliin, mistä siltojen yli jatkui maantie Vanhaankaupunkiin. Myös *Nya gatan* 'Uusi katu' on myöhemmin mainittu Kluuvinlahden rannalta. Muista, lyhemmillä kaduilla ja kujilla mahdollisesti jo ennen isoavihaa olleista nimistä ei ole tietoa.

Runsaampi on sen sijaan kaupungin alueelta ruotsinkielisenä tunnettu muu täsmällinen paikannimistö. Edellä jo mainittiin nimet *Gloo* eli *Gloviken* 'Kluuvi' eli 'Kluuvinlahti' ja *Kärret* 'Suo', joka sijaitsi nyk. Säätytalon itäpuolella. Nykyisen Eteläsataman nimenä oli *Stads-wijken* 'Kaupunginlahti'. *Tölö tegelbruk* 'Töölön tiilitehdas' sijaitsi kaupungille Töölön kylässä

kuuluneen tilan maalla Töölönlahden rannalla, ja tie, joka Turun ja Espoon suunnalta Töölön kautta johti kaupunkiin, oli vaihdellen *Åbo-* tai *Esbo landsvägen* tai *Töölövägen* 'Turun' tai 'Espoon maantie' tai 'Töölöntie'. *Esbo tullport* 'Espoon tulliportti' sijaitsi Kluuvin rannalla nyk. Runebergin patsaan tienoilla ja *Tavastull* 'Hämeen tulli' nyk. Pitkäsillan eteläpäässä. Kluuvinlahden länsipuolella oli koulupoikien pallonlyöntipaikkanaan käyttämä ja myöhemmin sotaväen harjoituskenttänä ollut *Kampen* (Kamppi), joka ulottui aina *Sandviken* (Hieta-lahti) nimiseen merenlahteen saakka. Sen läheiset rantakalliot tunnettiin nimellä *Rödberget* (Punavuori). Vironniemen kaakkoinen niemenkärki, josta käytettiin nimityksiä Estnäs skatan — Skatan — Skata udden, oli jo 1600-luvun lopulla kalastajien ja merimiesten asuttamaa ja sen länsiosan korkea kohta, missä nykyisin sijaitsee Uspenskin katedraali, oli nimeltään *Fiskarbacken* 'Kalastajamäki', mistä koko kaupunginosa sai nimensä. Niemen pohjoisrannalla sijainneen tullituvan tienoolla — nyk. Upseerikerhon rakennuksen paikka — oli nimenä *Tullhülle* 'Tullikallio'. Vironniemen pohjoisosassa oli *Brobärgen* (Siltavuori) ja *Stadsens broar* (Kaupungin sillat).

Edellä mainittuun nimistöön lukeutuvat myös kaupunginalueen ulkopuolelta sille kuuluvien lähisaarten nimet *Musholmen* (Hiirisaari?, nyk. Siltasaari), *Tjärholmén* (Tervasaari), *Stareholmen* (Kottaraissaari?, nyk. Nihtisaari), *Sompareholmen* (Sompassaari). *Blåbärsländet* (Mustikkamaa), *Höije hollmen* (Korkeasaari) ja *Rijsholmarnen* (nyk. Valkosaari ja Luoto). Eteläpuolella oleva niemi oli *Helsingenäs* (Helsinginniemi) ja siellä oli mm. *Ryssdahl* 'Ryssänlaakso' sekä *Johannisbärgen*, jolla nuoriso juhannuksena poltti tervatynnyreitä ja rikkinäisiä veneitä.

Niin kadunnimet kuin muutkin paikannimet olivat vielä luonnollisia, asianomaisen paikan sijaintia, laatua tai tarkoitusta selittäviä nimiä. Vain Kuninkaankatu ilmensi muuta: mahtavuuden ajan pyrkimystä sijoittaa komeita Kuninkaan- ja Kuningattarenkatuja kaupunkien nimistöön. Myös kaupungin kirkolla oli erityinen nimi. Vuonna 1654 palanut kivikirkko oli Kristiinankirkko ja sen tilalle rakennettu puukirkko Pyhän Hengen kirkko.

LINNOITUKSEN SUOJASSA

Uuden Helsingin ensimmäinen vaihe päättyi kaupungin polttamiseen toukokuussa 1713. Tätä hävitystä, jonka kaupungin puolustajat itse toimeenpanivat estääkseen kaupungin joutumasta eheänä ylivoimaisen venäläisen armeijan käsiin, venäläiset miehittäjät vielä täydensivät niiden kahdeksan vuoden aikana, jotka kaupunki oli heidän hallussaan. Rauhan palatessa v. 1721 kaupungin maastoa oli niin perin pohjin muuteltu, että asukkaiden palatessa pitkältä evakko-retkeltään heidän oli vaikea tunnistaa entisten katujen ja tonttien paikkoja. Paitsi muutamia miehityksen aikana vanhoille perustuksille rakennettuja taloja venäläiset jättivät jälkeensä vain yhden parakkirakennuksen ja joukon kaupunginalueelle ja sen liepeille pystytettyjä hökkeitä ja kauppakojuja. Vähitellen onnistuttiin kuitenkin palauttamaan katujen ja tonttien jaotus entiselleen ja rakentamaan kaupunki uudelleen entisten ja uusien asukkaiden tyysijaksi. Pikkuvihan vuosina 1742—43 Helsinki joutui jälleen venäläisten haltuun, mutta vihollismiehitys kesti tällä kertaa vain vuoden päivät ja oli lisäksi suhteellisen lieväotteista. Asukkaiden enemmistö jäi paikoilleen, ja kaupunkilaisten kärsimät aineelliset vahingot rajoittuivat enimmäkseen irtaimistotappioihin. Kaupungin rakennukset jäivät eheiksi ja kaupunkikuva entiselleen. Päinvastoin koitui hävitystä sodasta kaupungin kehitykseen myönteisesti vaikuttavia seurauksia, kun valtakunnan itäisen osan puolustuksen tehostamiseksi Helsingin seudulle päätettiin rakentaa suuri linnoitus.

Keväällä 1748 alkaneet rakennustyöt *Sveaborgin* linnoituksen ('Ruotsinlinnan, Viaporin) kohottamiseksi Helsingin edustalla oleville Susisaarille (alkuperäisen *Vargskär*-nimen iästä ja saarten nimistä selonteko s. 230) toivat uutta elämää myös Vironniemelle. Pommerin sodan puhkeamiseen vuoteen 1757 saakka kiihkeästi jatkunut rakennustoiminta ulottui linnoitussaitien ohella ajoittain myös mantereelle, missä muinainen, vihollisen tulosta varoittavaan rannikon tiedotusketjuun kuulunut *Kasaberg* ('Roihuvuori', nyk. Tähtitornivuori) sai laelleen pienen *Ulricasborg*-nimisen linnakkeen (Ulrikanlinnan, Ullanlinnan). Vironniemelle rakennettiin mm. suuria majoitusparakkeja. Rakentajia oli enimmillään yli 6 000 miestä eli

2—3 kertaa kaupungin väestö ja näin suuren joukon majoitus ja huolto antoivat monenlaista puuhaa helsinkiläisille. Sekä kauppiaille että käsityöläisillä oli tilaisuus ansaita hyvin, vaikka rakentajien pääosan, sotaväen oleilusta kaupungissa joskus koitui haittaakin, mm. pakko-majoitustapauksissa. Rakennuskauden hiljennettyäkin merkitsivät linnoitussaarille sijoitettu varuskunta ja kaupunkiin sijoitettu kenttätykistöpataljoona sekä naimisissa olevien sotilashenkilöiden perheet Helsingin normaalin asukasmäärän runsasta kaksinkertaistumista pysyvästi. Linnoitustyöt vaikuttivat myös kaupunkilaisten omaan rakennustoimintaan ja kivitaloja alkoi kohota kaupungin keskustaan, torin ympärille. Myös merenkulku vilkastui. Tosin Ehrensvärdin kaksoislinnoitussuunnitelma — merilinnoituksen ohella maalinnoitus Helsingin ympärille — aluksi rajoitti laajentumista torin ääreltä kauemmas, mutta *Larm-gatan* 'Hälytyskatu' eli rakennetun alueen rajoille suunniteltu vahvojen kivitalojen varustusvyö jäi rakentamatta ja Ruotsin vallan päättyessä asutusta oli jo levinnyt sekä Vironniemen itäosaan että maakannaksen etelä- ja länsipuolelle, samoin Katajanokalle.

Suurin merkitys Helsingille Viaporin rakentamisesta ja sen muodostamisesta suuren saaristolavaston tukikohdaksi oli se uusi elämänusko, turvallisuuden tunne ja luottamus tulevaisuuteen, jonka se loi sodista kärsineisiin kaupungin asukkaisiin. Suotuisa kehitys vuosisadan loppua kohti jatkui ja Ruotsin vallan viimeisinä vuosina Helsinki oli kohonnut järjestyksessä neljänneksi koko valtakunnan merenkulkaupunkien joukossa.

Kaupunkikuva 1700-luvun päättyessä oli monessa suhteessa toisenlainen kuin sen alkaessa. Talot olivat edelleenkin yleensä puusta, mutta joukossa jo monia kaksikerroksisia ja useimmat punamullalla siveltyjä. Olipa kaupungissa pääkadun varrella jo 11 kivitaloakin, joista useimmat ovat muuteltuina vielä jäljellä. Käymäläin ja eläinsuojien hoito tonteilla oli siistiytynyt eikä kaupunki enää ollut niin likainen ja pahanhajuinen kuin vuosisadan alkupuolella. Lautaitojen reunustamat kadut eivät enää olleet yhtä löyhkääviä ja upottavia keväisin ja syksyisin, vaan useimmat oli jo maistraatin kovenemisilla saatu kivetyiksi. Monilta kaduilta ja kujilta oli kulkua haittaavia kiviä räjäytetty ja katuja puhdistettiin myös pahimmasta liasta ja lumiaurojen avulla liiasta lumestakin. Talotkin oli numeroitu, ei kuitenkaan katunumeroin, vaan juoksevin talonumeroin erikseen kussakin kaupunginosassa. Tuulimyllyjä pyöri kallioilla eri puolilla kaupunkia. Ympäristön pellot olivat muuttuneet ryyti- ja kaali- maiksi, ja Kluuvinlahden pohjukassa sekä Kaupunginlahden reunamilla oli mataloituvia rantoja täytetty tonttimaiksi ja laituriin paikoiksi.

Kaupungin asemakaava pysyi Vironniemen Helsingissä samana koko Ruotsin vallan ajan, ja katujen nimetkin pysyttelivät samantapaisina, luonnollisiin nimiin pohjautuvina kuin ennen isoavihaa. Paikkojen määrittäykseen kelpasivat kaupungin lähiympäristössä yleensä vanhat kylien, saarten ja erillisten maastonkohtien nimet ja varsinaisella kaupunginalueella niin ikään mäkiin, kallioihin ja vesialueihin sekä julkisiin rakennuksiin liittyvät nimet.

Töölöstä päin kaupunkiin saavuttaessa oli asutusta jo ennen edellä mainittua Espoon tulliporttia. Tämä esikaupunkialue oli *Ulricasborgs Trachten* (Ullanlinnan alue) ja nimi johtui etelämpänä vuorella olevasta linnakkeesta. Linnake, samoin kuin v. 1727 valmistunut kirkko, oli saanut nimensä kuningatar Ulrika Eleonoran (k. 1741) mukaan. Tunnettuja paikkoja tällä seudulla oli vielä *Skeppsvarvet* (Laivatelakka), joka sijaitsi rannassa linnakkeen ala- puolella.

Espoontulli, samoin kuin kaupungin pohjoisrajalla oleva Hämeentulli, oli ristitty seudun mukaan, jonka suuntaan tullista oli maantieyhteys. Edellisen nimenä oli ajoittain myös *Åbo Tull* tai *Väster Tull*, jälkimmäisen myös *Kronobergs Tull* 'Kruunuvuoren tulli'. Muut tullit, *Sjötullen* (Meritulli) nyk. Pohjoissatamassa ja *Vintertullen* 'Talvitulli', jonka paikkana talvisin oli *Bästnäs* eli nyk. Liisantorin seudulla ollut niemeke Vanhankaupungin lahden yli kulkevan talvitien päätekohtana, olivat saaneet vain työalansa mukaiset nimet. Maatullien välille rajoittui merenlahtien ympäröimänä varsinainen kaupungin asuttu alue ja tällä alueella oli Ruotsin vallan lopulla erillisiä nimettyjä katuja ja kujia noin 30, toreja 3, siltoja ja laitureita 4—5 sekä luonnonpaikkoja kymmenkunta.

Tärkein kiintopiste kaupungissa liikkuville oli kaupungin tori. Siellä sijaitsi Ulrikankirkko, raatihuone (vv. 1730—85 pystyissä puinen ja v:sta 1804 uusi kivinen rakennus) ja kaupungin

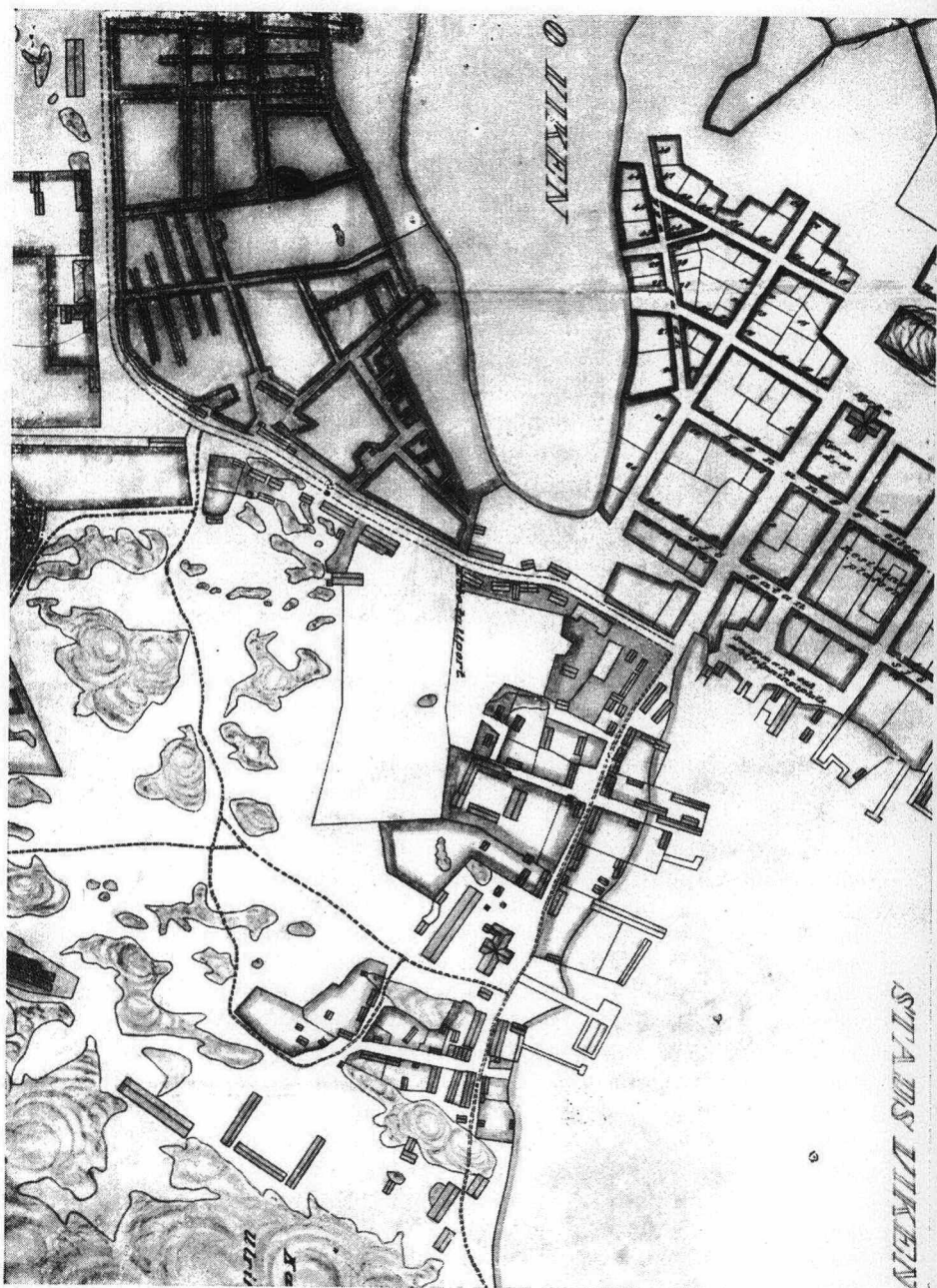
varuskunnan päävartio. Torin tuntumassa sen itäpuolella olivat kallioillaan — nyk. valtioneuvoston rakennuksen paikkeilla — kellotapuli ja triviaalikoulun kivinen talo, edellisen tienoona *Klockberget* ja jälkimmäisen *Skolberget*. Muina kiintopisteinä olivat jo mainitut Kluuvinlahti, Suo ja Siltavuori sekä Katajanokka ja Kalastajamäki, sekä eräät muut korkeat mäet. Näitä olivat *Stallbacken* (Tallimäki), jolle nyk. Tuomiokirkko on rakennettu — nimi aiheutui siellä sijainneesta kenttätykistöpataljoonan hevosten tallista —, sen pohjoispuolella oleva kalliionnyppylä *Kvarnberget* eli *Suusksvarnsberget* 'Nuuskamylynkallio' sekä *Estnäsbacken* (Vironniemenmäki), joka sijaitsi nyk. Viron- ja Meritullinkatujen risteuksen tienoilla. Nyk. Marian- ja Hallituskadun risteystienoo oli *Tyghusbacken* 'Tykkivajamäki', ja sen eteläpuolella oli *Stora Sjötullhuset* 'Suuri meritullitalo', joka korjattuna on edelleen jäljellä poliisi-asemana.

Näiden paikkojen mukaan ruvettiin kutsumaan myös niiden lähellä olevia katuja ja kujia. Niinpä Espoon tulliportilta johti Esbo Tullsgatan 'Espoontullin katu' Kaupunginlahteen ja Kluuvinlahdesta saivat nimensä Kluuvin kaupunginosassa sijaitsevat kadut. Nyk. Fabianinkadun suunnassa kulkenut pitkä katu oli vaihdellen *Glogatan* tai *Stora, Större, Öfre* ja *Östra Glogatan* 'Iso, Isompi, Ylempi ja Itäinen Kluuvikatu' ja Kluuvin lännenpuoleinen rannan suuntainen katu *Glostrandsgatan* 'Kluuvin rantakatu' tai *Lilla, Mindre* ja *Nedre Glogatan* 'Pieni, Pienempi, Alempi Kluuvikatu' taikka *Nedre Strandgatan vid Gloet* 'Alempi rantakatu Kluuvin luona'. Näiden katujen lyhyillä poikkikujilla oli eri aikoina sellaisia nimiä kuin *Gloe Tvärgatan* 'Kluuvin poikkikatu', *Gloe Öfre Tvärgatan* 'Kluuvin yläpoikkikatu', *Norra Glogatan* 'Pohjoinen Kluuvikatu', *Gatan mot Gloet* 'Kluuvin vastakatu', *Öfre Glostrandsgatan* 'Ylinen Kluuvin rantakatu', *Strandtvärgatan under Kyrkan* 'Rantapoikkikatu kirkon alapuolella' ja *Norra gränden* 'Pohjoiskuja'.

Kaupungin tärkein katu oli nyk. Aleksanterinkadun paikalla suunnilleen Fabianinkadulta Pohjoisrantaan kulkenut *Stora gatan* eli *Storgatan* 'Suurkatu', jolla 1800-luvun alussa eräässä kartassa on nimenä myös *Konungsgatan eller Långa gatan* 'Kuninkaankatu' eli 'Pitkäkatu'. Sen eteläpuolella, nyk. Pohjois-Esplanadin alkupään paikkeilla oli toinen pitkä katu, jonka eteläisivua reunustivat rantatontit pitkine mereen pistävine laitureineen. Tämän nimenä oli *Södra Strandgatan* tai *Stora, Nedre Strandgatan* 'Eteläinen', 'Iso', 'Alempi rantakatu', joskus poikkeuksellisesti myös *Sjögatan* tai *Södra, Stora Sjögatan* 'Eteläinen', 'Iso merikatu'. Kirkon ohittavilla kaduilla oli luonnollisesti niminä *Västra, Norra* ja *Östra Kyrkogatan* 'Läntinen', 'Pohjoinen' ja 'Itäinen kirkkokatu'. Västra Kyrkogatan, joka seurasi nyk. Unioninkadun linjaa, oli jakson lopulla ajoittain myös *Stora Kyrkogatan* ja sen eteläinen osa *Södra Kyrkogatan* 'Iso kirkkokatu ja Eteläinen kirkkokatu'. Koulutalolle johti Suurkadulta *Skolgatan* eli *Skolgränden* 'Koulukatu, Koulukuja' nyk. Helenankadun jatkona, ja nyk. Ritarikadun suunnassa johti Suurkadulta Vironniemenmäelle *Berggatan* (Vuorikatu) ohi Kello- ja Kouluvuoren.

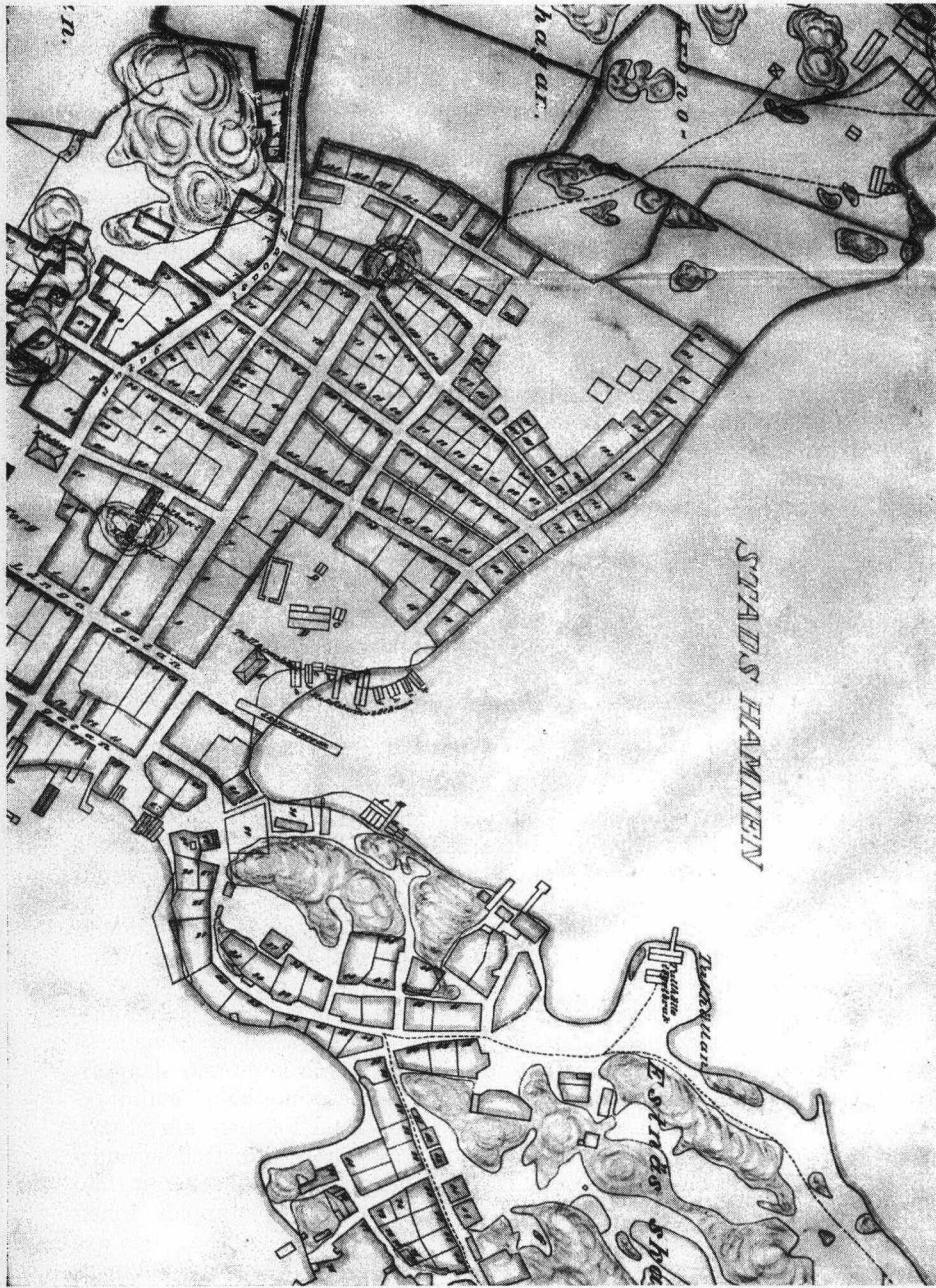
Kaupungin tori oli yleensä *Stadstorget* tai *Stora Torget*, joskus myös *Gamla Torget* 'Vanha tori'. Toinen aukio oli *Lilla Torget* eli *Gouvernementsplatsen* tai *Paradplatsen* 'Kuvernementin aukio', 'Paraatiaukio' nyk. Ritarihuoneen puistikon tienoilla. Kolmas torin tapainen oli *Narinken* (Narinkka) nyk. Päävartion edustalla. Nimi periytyi paikalla isonvihan aikana olleista venäläisten kauppakojuista (ven. na rinke = torilla).

Kaupungintorin koillisnurkasta johti Hämeentulliin aiemmin mainittu Hämeenkatu, jonka nimenä joskus oli myös *Stora Tavastgatan* 'Suuri Hämeenkatu' ja jonka maantieksi muuttuva pohjoisosa tunnettiin nimellä *Brobergsgatan* (Siltasaarenkatu). Sen itäpuolella levittäytyi köyhempi kaupunginosa Kärret — Suo, jossa risteilivät *Östra Kärrgatan, Södra, Stora* eli *Öfre Kärrgatan, Lilla* eli *Nedre Kärrgatan* sekä *Norra Kärrgatan*. Viimeksi mainitulla oli kuitenkin yleisemmin nimenä *Estnäs gatan* (Vironniemenkatu). Tienoon vanha, edellä jo mainittu paikannimi Bästnäs — myös muodoissa Bässnäs, Bessnäs, Bestnäs ja joskus jopa Hästnäs — sai kadunnimessä rinnalleen muunnoksen Estnäs ja oli 1700-luvun lopulla jo kokonaan hävinnyt käytöstä. Nyk. Pohjoisrannan suuntaisena, vain yhden tonttirivin kadun ja meren väliin jättäen kulki *Östra Strandgatan* 'Itäinen rantakatu' Kaupungin satamasta Talvitullin ohi nyk. Liisanpuistikkaan asti.

Helsingin asemakaava Ruotsin-ajan lopulla, läntinen osa. Keskellä ylhäällä Kluuvinlahden pohjukka. Oikeassa alakulmassa Kaupunginlahti, nyk. Eteläsatama.

Helsingin asemakaava Ruotsin-ajan lopulla, itäinen osa. Keskellä oikealla Kaupungin satama, nyk. Pohjoissatama. Alakulmassa Katajanokkaa.

Pisimpien katujen lisäksi oli lyhyilläkin kujilla jo yleensä nimiä, vaikka ne mainitaankin asiakirjoissa harvoin ja epämääräisinä. Niinpä pieni kuja koulutalon pohjoispuolella raatihuoneen tuntumassa oli *Magistratsgränden* 'Maistraatinkuja'. Tallimäelle päättyviä kujia kutsuttiin yleensä nimillä *Stallgränden* tai *Stallgatan*, sen jälkeen kun koko kalliainen alue oli 1700-luvun puolivälissä saanut Stallbacken-nimen. Suurkadun ja Rantakadun väliin jääneistä neljästä kujasta oli nyk. Sofiankatu jo mainitun Itäisen kirkkokadun osana ja nyk. Katariinan- ja Helenankadulla sekä Mariankadun eteläosalla oli yhteisnimenä vain *Strandgatan mot Stads-viken*. Katajanokalle maakannaksen yli kiertelevä kuja mainitaan joskus nimellä *Skatuddsgatan* (Katajanokankatu) ja kruununleipomon lähellä oli *Öfre gränden*, 'yläkuja'.

Vironniemen paikannimistö oli kauttaaltaan ruotsinkielistä kuten muukin virallinen elämä kaupungissa. Aukkaista kyllä huomattava osa lukeutui suomenkielisiin, mutta tähän väestöosaan kuului yleensä vain palveluammattaja harjoittavia, kalastajia yms., joten sen vaikutus jäi vähäiseksi nimistönkin synnyttämisessä. Vain kolme paikannimeä suomenkielisessä asussa on löytynyt kartoista ja asiakirjoista Vironniemen Helsingin ajoilta. Ne ovat *Lepikko*, mylläri Johan Korckmanin talo ja tontti Suon kaupunginosassa, *Paskalampi*, törkyinen ja löyhkäävä lampi Vironkadun syvimässä notkossa, joka täytettiin 1790-luvun alussa, sekä *Harakka* (Kaivopuiston edustalla).

Kuten edellä on selvinnyt, pohjautuivat Vironniemen Helsingin kadunnimet yleensä luonnonnimiin tai ilmaisivat asiallisesti kadun luonnetta. Yksinäinen poikkeus tästä nimityypistä oli *Forsvägatan vid Gloet* 'Forsiuksenkatu Kluuvin luona', jolla nimellä 1700-luvun puolivälissä kutsuttiin edellä mainittua Kluuvinkadun pohjoista poikkikatua, koska porvari Hinrich Forsiuksella, Helsingin ensimmäisen historian kirjoittajan Henrik Forsiuksen isällä, oli siellä talo. Hiukan uutta väriä Helsingin nimistöön tuli myös Viaporin linnoituksen mukana, kun sotaväen hevosten laiduntaminen Vironniemen pohjoisosassa toi Brobergshagenin nimen rinnalle nimen *Kronohagen*, ja kirkon pohjoispuolelle Tallinmäen maastoon rakennettu suuri kaksikerroksinen hirsikasarmi *Gyllenborgska baracken* tuli yhdeksi tienviitaksi kaupunkilaisille.

Kadunnimien yleistymisen isonvihan jälkeisessä Helsingissä merkitsi talojen ja tonttien paikannuksen helpottumista. Tosin saatettiin esim. perukirjoissa mainita, että raatimies Hindrich Forsmanin talo sijaitsi Kluuvin varrella porvari Hentmanin tonttia vastapäätä, suutarimestari Elias Ekholmin talo Suon tienoilla hirsirakennuksesta länteen ja kellonsoittaja Michel Michelssonin talo Gyllenborgin parakkien yläpuolella kallioiden välissä. Samoin rajoitui talon ja tontin määrittäminen usein vain sanontaan »vid Erhardtts brygga», »på Estnäsbacken», »på södra sidan om Skeppsbron», »vid Paskalampi», »vid Bagarbron» tai »på Skatudden». ('Erhardtinsillan luona, Vironniemenmäellä, Laivasillan eteläpuolella, Paskalammen luona, Leipurinsillan luona, Katajanokalla').

Mutta vuosisadan loppupuolella alkoi jo vakiintua tarkka määrittäminen kadun avulla; katunumeroiden vielä puuttuessa tuli täydennykseksi kortteli eli kaupunginosa ja kussakin neljässä korttelissa erikseen juokseva talon numero. Usein otettiin avuksi myös lähimmät naapuritalot. Niinpä seppämestari Johan Tillmanin talo sijaitsi — muutamia esimerkkejä mainitaksemme — Suuren Suokadun varrella pohjoisessa korttelissa tinanvalaja Petterssonin ja porvari Oickolinin talojen välissä, kauppia Mathias Enningin talo oli itäisessä korttelissa Suurkadun varrella ravintoloitsija Fischiersin taloa vastapäätä, porvari Erich Kaharbergin talo oli Etelä-Kirkkokadun varrella läntisessä korttelissa n:o 14 ja raatimies, kauppia Johan Myhrin talo läntisessä korttelissa kirkon vieressä.

Kaupungin talojen lukumäärä, joka v. 1757 oli 326, lisääntyi Ruotsin vallan loppuun mennessä vain noin 10 prosentilla, joten edellämaintua tarkempia osoitteita ei vielä 1800-luvun alussakaan tarvittu.

PÄÄKAUPUNKIAIKA

J. A. EHRENSTRÖMIN ASEMAKAAVA

Vuosi 1808 oli Helsingin historiassa jälleen kohtalokas. Helmikuun 21 päivänä oli vihollinen ylittänyt rajan Kymijoen ja 2. maaliskuuta oli venäläinen sotaväki jälleen miehittänyt Helsingin, tällä kertaa sinne myös jäädäkseen. Sodan vielä jatkuessa pääsi tuli marraskuun 17 päivän vastaisena yönä irti eräässä Suurkadun talossa ja pari päivää riehuen hävitti maan tasalle kaupungin asutuimmat, itäiset ja pohjoiset osat. Kolmas osa asukkaista jäi kodittomiksi, ja edessä oli kaupungin jälleenrakentaminen.

Jälleenrakennustoimiin ryhdyttiin vasta syyskuussa 1809 solmitun Haminan rauhan jälkeen. Uudenmaan ja Hämeen läänin maaherraksi keväällä 1810 nimitetty Fredrik Stjernvall teki saman vuoden lokakuussa hallintomiehille Pietariin sitä koskevan esityksen ja marraskuussa keisari Aleksanteri I määräsi jälleenrakennusta suunnittelemaan kenraalikuvernööri Fabian Steinheilin johdolla komitean, jossa maaherra Stjernvallin lisäksi oli kaksi kaupungin porvariston valitsemaa jäsentä. Komitea kokoontui Turussa joulukuussa 1810 ja laati suunta-aviivat uutta asemakaavaa ja rakennustoimintaa varten, ja sen toimeksiannosta piirsi armeijan laivaston entinen opetusupseeri luutnantti Anders Kocke asemakaavan paperille. Tämä Kocken nimissä kulkeva asemakaavasunnitelma lähetettiin komitean lausunnon mukana Pietariin, missä keisari helmikuussa 1811 vahvisti sekä asemakaavan että muut komitean ehdotukset Helsingin jälleenrakentamiseksi. Samalla määrättiin asetettavaksi maaherra Stjernvallin puheenjohtolla varsinainen uudelleenrakentamiskomitea.

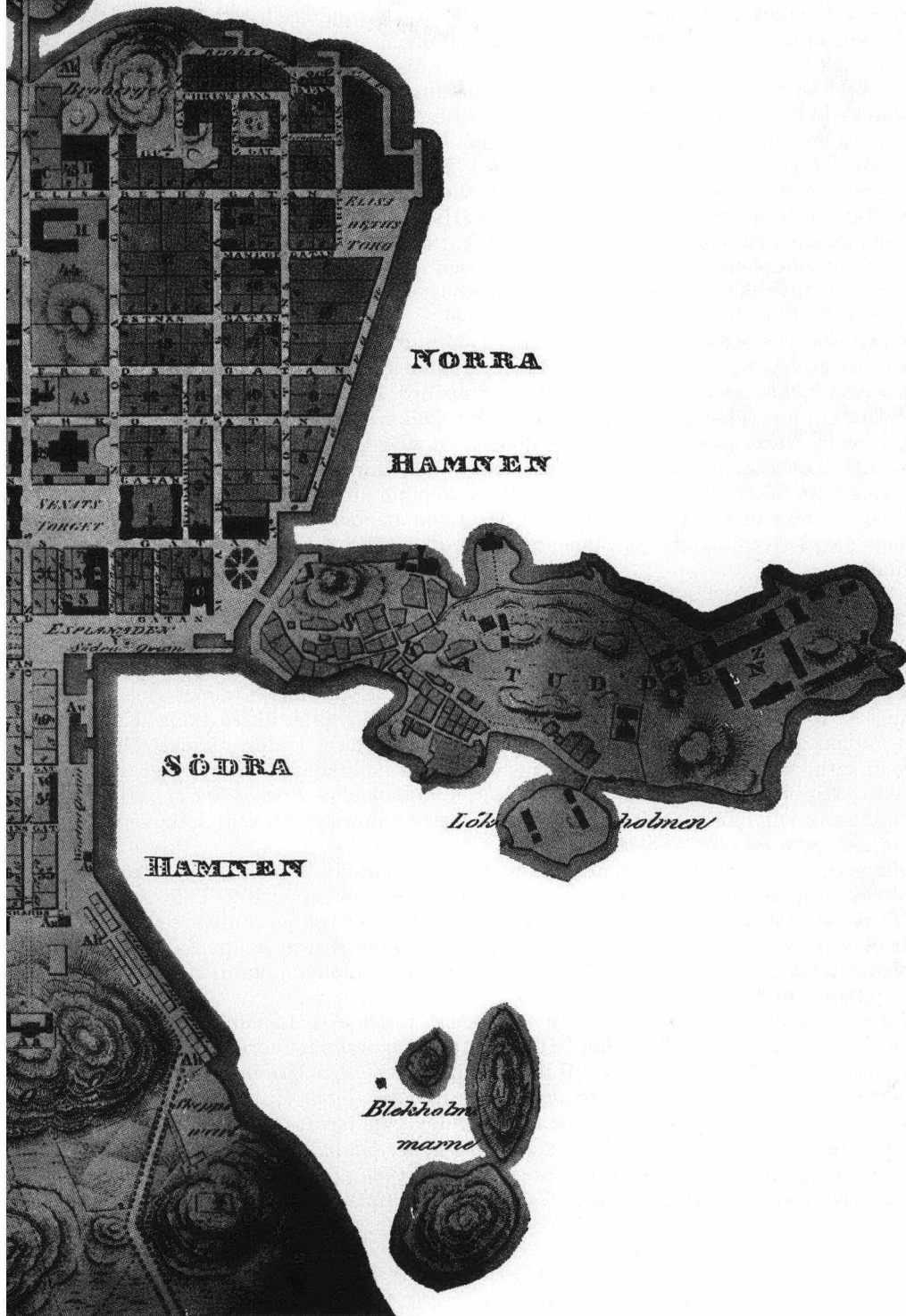
Uusi asemakaava, jonka yksityiskohtia alustavan piirroksen pohjalta edelleen kehitettiin, rakentui paljolti vanhan tonttijonon ja katuverkon linjoille, ilman suuria muuttoksia. Hämeenkatua piti hiukan oikaistaman, Suurkatu tulisi levennetyinä jatkumaan täytettävän Kluuvilahden yli Turun maantiehen — nyk. Mannerheimintiehen — saakka, samoin Eteläinen rantakatu. Suuri Kirkkokatu ja Itäinen Kluuvikatu tulisivat oikaistuin ja levennetyinä jatkettaviksi puutarhatilkkujen yli Ullanlinnanvuoren juurelle. Uusi esikaupunkialue oli ruudutettu entisen kaupungin alueen länsi- ja lounaispuolelle. Sinne oli sijoitettu myös uusi tori. Itäinen rantakatu oli siirrettävä merenrantaan, Katajanokka erotettava kanavalla mantereesta paremman liikenneyhteyden saamiseksi molempien satamien välille ja kaupungin vanhaa toria laajennettava länteen päin.

Ennen kuin rakennustöitä uuden asemakaavaluonnoksen pohjalta päästiin aloittamaan, sai koko jälleenrakennus aivan uuden ratkaisun. Fredrik Stjernvall oli maaherraksi tultuaan ryhtynyt kehittämään ajatusta hallitusvirastojen siirtämisessä Turusta Helsinkiin ja esittänyt sen Pietarissa oleville hallitusmiehille, lähinnä Suomen asiain komitean puheenjohtajalle Gustaf Mauritz Armfeltille. Samanaikaisesti oli Armfeltin kehotuksesta pyydetty Johan Albrecht Ehrenströmiltä, syksyllä 1811 Ruotsista Suomeen siirtyneeltä ja synnyinkaupunkinsa Helsingin liepeille asettuneelta entiseltä Viaporin linnoitusupseerilta ja myöhemmältä Kustaa III:n sihteeriltä, lausuntoa Kocken piirtämästä asemakaavasta. Ehrenström, jolle Armfelt oli vihjaissut tämän lausuntoa tarvittavan tukemaan suunnitelmaa anoa Helsinkiä pääkaupungiksi, totesi Kocken asemakaavan pysyttelevän liikaa vanhoissa katusuunnissa ja korjaili sitä suurpiirteisemmäksi, Suomen suuriruhtinaskunnan siviili- ja sotilashallinnon keskuksen vaatimuksen huomioon ottavaksi. Asemakaavaehdotukseensa liittyvässä lausunnossaan hän asettui puoltamaan Helsingin muuttamista pääkaupungiksi. Tuloksena näistä toimista oli, että keisari Aleksanteri I huhtikuun 8 päivänä 1812 julisti Helsingin Suomen tulevaksi pääkaupungiksi ja määräsi sen rakennettavaksi Ehrenströmin asemakaavasunnitelman mukaan. Samalla Ehrenström määrättiin uudelleenrakentamiskomitean puheenjohtajaksi tästä toimesta eroon pyrkivän Stjernvallin tilalle.

Perusasetelma Ehrenströmin asemakaavassa oli sama kuin ensimmäisen komitean suunnittelemassa Kocken piirtämässä kaavassa. Vironniemellä sijaitti *Egentliga staden* 'Varsinainen kaupunki' ja laajennus tapahtui ainoaan mahdolliseen suuntaan, lounaaseen ja länteen, minne oli rakennettava uusi *Nyländska förstaden* 'Uudenmaan esikaupunki'. Siinä oli myös säilytetty aikakauden tyylin mukainen katuverkon ruudutus, mutta säännöllisempänä ja

Helsingin asemakaava 1800-luvun alkupuolella. Kaupungininsinööri C. W. Gyldeńin kartta v:lta 1838.

väljempänä. Monet Euroopan pääkaupungit nähnyt Ehrenström toi sen sijaan yksityiskohdissa asemakaavaansa omat kehittyneen tyylijajunsa mukaiset ratkaisut, joissa oli tuntua suuresta maailmasta. Ensimmäistä asemakaavaansa hän kehitteli vielä myöhemmin pääkaupungin vaatimukset huomioon ottaen. Parannettu asemakaava sai keisarin vahvistuksen v. 1817.

Ehrenströmin lopullinen asemakaava muutti kaupungin kasvoja oleellisesti. Tosin oli täytettävän Kluuvinlahden kohdalle suunnitellusta Eteläsatamaan johtavasta kanavasta suurten kustannusten vuoksi luovuttava ja samoin lykkääntyi Katajanokan kanavan rakentaminen 1840-luvulle. Myöskään ei Tykkivajanmäelle suunnitellusta keisarillisesta palatsista tullut mitään, enempää kuin sen lähelle sijoitetusta keisarillisesta puutarhastakaan. Mutta muilta osin asemakaava toteutettiin. Kadut linjattiin läpi kallioiden ja yli Kluuvinlahden niin kuin Suon kosteiden paikkojenkin. Leveä *Esplanaden* (Esplanadi) raivattiin erottamaan varsinaisen kaupunki uudesta esikaupungista, jonka keskeiseksi väyläksi tuli pitkä puistokatu *Boulevarden* (Bulevardi) päätteenään *Sandviks Torget* (Hietalahden tori). Esplanadin ja Bulevardin yhtymäkohtaan jäi suuri aukio *Skillnaden* (Erottaja). Kaupungin vanha tori laajennettiin mahtavaksi Suurtoriksi, jonka ympärille vuosien mittaan kohosivat uudelleenrakentamiskomitean arkkitehdiksi v. 1816 ja yleisten rakennusten intendentiksi v. 1824 nimitetyt Carl Ludvig Engelin luomat suuret julkiset rakennukset.

Jo ensimmäiseen asemakaavaansa Ehrenström oli antanut nimiä uusille toreille ja kaduille. Entisiä olivat *Västra Kyrkogatan* (Läntinen kirkkokatu) uuden Hämeentullista Ulrikanlinnanvuorelle ulottuvan kadun nimenä sekä *Stora Torget* (Suurtori). Uusia olivat jo mainitut *Esplanaden* ja *Nyländska förstaden* sekä pidennettävän Suurkadun nimenä *Nylandsgatan* (Uudenmaankatu), samoin *Norra Stora Hamnen* 'Pohjoinen iso satama' ja *Södra Hamnen* (Eteläsatama). Aiempi Kuvernementinaukio oli nyt *Slottsplatsen* 'Linnanaukio' ja Suon alueella *Kejserliga Trädgården* 'Keisarillinen puutarha', jotka kumpikin jäivät vain paperille keisarillisen palatsin suunnitelman rauettua. Nykyisen Säätytalon tienoille sekä Eteläsatamaan oli sijoitettu *Salu Torget* (Kauppatori) ja vanhaan Siltavuoren hakaan *Stadens Trädgård* (Kaupungin puutarha).

Keisari Aleksanterin käydessä syyskuussa 1819 Helsingissä tarkastamassa suuriruhtinaskuntansa uuden pääkaupungin rakennustöiden edistymistä Ehrenström esitti keisarille, että juuri valmistunut, Hämeentullista Suurtorille johtava uusi pitkä Läntinen Kirkkokatu saisi kantaa keisarin ja tähän katuun poikkikatuna yhtyvä uusi katu Kruununhaassa keisarinna nimeä. Lisäksi hän pyysi, että joku viranomainen määrättäisiin antamaan nimet Helsingin muille kaduille ja toreille, mikä oli välttämätöntä varsinkin palovakuutuksen takia. Keisari torjui oman nimikkokatunsa ehdotuksen ja määräsi uuden komean kadun nimeksi *Unions Gatan* (Unioninkatu) merkiksi Venäjän ja Suomen välisestä hallitsijayhteydestä. Sen sijaan hän hyväksyi toisen ehdotuksen ja antoi puolisolleen nimikkokadun *Elisabeths Gatan* (Elisabetinkatu eli Liisankatu). Samalla määrättiin muiden katujen nimeäminen kenraalikuvernööri Steinheilin ja Ehrenströmin tehtäväksi.

Kenraalikuvernööri ja uudelleenrakentamiskomitean puheenjohtaja tekivät työtä käskettyä ja mahdollisesti nimikysymystä pohdittiin myös komitean omassa piirissä. Tuloksena oli, että v. 1820 vahvistetun palojärjestyksen yhteydessä saivat vahvistuksensa myös seuraavina luetellut nimet, tietenkin vain ruotsinkielisessä muodossa. Varsinaiseen kaupunkiin tulivat, jo mainittujen kahden nimen lisäksi, seuraavat (muiden kuin henkilönimikatujen suomennos sulkeissa tai pilkutettuna):

Marie Gatan, *Constantins Gatan*, *Nicolai Gatan*, *Michaels Gatan*, *Freds Gatan* (Rauhankatu), *Senats Gatan* 'Senaatinkatu', *Kyrcho Gatan* (Kirkkokatu), *Berg Gatan* (Vuorikatu), *Trädgårds Gatan* (Puutarhakatu), *Östra Mellan Gatan* 'Itäinen välikatu', *Wästra Mellan Gatan* 'Läntinen välikatu', *Slotts Gatan* (Linnankatu), *Fabians Gatan*, *Riddare Gatan* (Ritarikatu), *Mauritz Gatan*, *Catherine Gatan*, *Helena Gatan*, *Sophie Gatan*. Nämä sijaittivat varsinaisessa kaupungissa ja esikaupunkiin tulivat seuraavat kadut: *Caserne Gatan* (Kasarmikatu), *Norra Magazins Gatan* (Pohjoinen makasiinikatu), *Södra Magazins Gatan* (Eteläinen makasiinikatu), *Högbergs Gatan* (Korkeavuorenkatu), *Ludvigs Gatan*, *Richards Gatan*, *Lilla Roberts Gatan* (Pieni

Roobertinkatu), *Stora Roberts Gatan* (Iso Roobertinkatu), *St. Wladimirs Gatan* (Vladimirinkatu), *St. Georges Gatan* (Yrjönkatu), *St. André Gatan*, (Antreankatu), *St. Annae Gatan* (Annankatu), *Fredrics Gatan*, *Nylands Gatan* (Uudenmaankatu), *Regerings Gatan* (Hallituskatu), *Wästra Sandviks Gatan* (Läntinen Hietalahdenkatu), *Östra Sandviks Gatan* (Itäinen Hietalahdenkatu). Asemakaavaan oli lisäksi merkitty seuraavat nimet: *Stora Torget* (Suurtori), *Slotts Plattsen* 'Linnanaukio', *Elisabeths Torg*, *Trädgårds Torget* 'Puutarhatori', *Förstads Torget* 'Esikaupungintori', *Trekantiga Torget* (Kolmikulmantori), *Skillnaden* (Erottaja), *Sandviks Torget* (Hietalahden tori), *Boulevarden* (Bulevardi), *Esplanaden* (Esplanadi), *Östra Quain* 'Itäinen rantalaituri', *Södra Quain* 'Eteläinen rantalaituri', *Magazins Quain* 'Makasiinirantalaituri' ja *Norra Quain* 'Pohjoinen rantalaituri'.

Uusi pääkaupunki oli siis näin saanut ensimmäiset viralliset kadunnimensä. Tämä kantanimistö oli peräisin varsin erilaatuisista aihepiireistä. Empire eli keisarityyli, joka hallitsi uutta asemakaavaa ja sen julkisia ja yksityisiä rakennuksia, löi leimansa myös kadunnimistöön, ja huomattavimpana ryhmänä olivat ns. keisarilliset nimet. Niihin kuuluvat venäläisten pyhimysten ja ritarikuntien mukaiset Andreaksen-, Annan-, Vladimirin- ja Yrjönkatu sekä keisarillisten henkilöiden mukaan ristityt Marian-, Konstantinin-, Nikolain-, Mikaelin-, Katriinan-, Helenan- ja Sofiankatu sekä Elisabetinkatu ja -tori, kaikki tärkeiden katujen kohdalla. Nimikkokatuja saivat myös eräät keisarin alamaiset, nimittäin pääkaupungin kehittämiseen osallistuneet hallintomiehet. Heidän mukaansa nimettiin Fabianin-, Fredrikin-, Ludvigin-, Maurin-, Rikhardin- ja Roobertinkatu. (Henkilöviittaukset kuten yleensä muutkin selitykset löytyvät asianomaisten nimien kohdalta kadunnimiluettelosta.) Suurin osa nimistä on kuitenkin luonnollisia ja asiallisesti perusteltuja, aiemmista paikannimistä johdettuja, kadun tai torin maastoa kuvaavia tai sen varrelle tarkoitettujen rakennuksen mukaisia nimiä. Ulkomaisia vaikutteita ilmenee sellaisissa nimissä kuin Esplanadi, Bulevardi ja laiturien nimien quain- jälkiliitteessä.

Ehrenströmin asemakaavan toteutus oli vielä kesken uudelleenrakentamiskomitean päätäessä työnsä v. 1825. Kesti aina vuosisadan puoliväliin saakka, ennen kuin kaikki asemakaavan ja Engelin siihen tekemien lisäysten mukaiset kadut olivat rakennetut. Vuonna 1820 ei kaikkia katuja saatu vielä ristityksi ja loput nimet annettiin myöhemmin. Vuonna 1833 maaherra G. M. Armfelt teki ehdotuksen eräksi muutoksiksi kaupungin rakennussuunnitelmaan, joukossa mm. eräiden korttelien ja kadunnimien järjestelyjä. Ehdotuksessa, joka vahvistettiin virallisesti v. 1836, on kaupunginosien luku kuusi ja kadunnimistö saanut seuraavan täydennyksen. Senaatinkatu muutettiin Nikolainkaduksi (nyk. Snellmaninkatu), koska se kulki uuden Nikolainkirkon sivuitse. Alkuperäinen Nikolainkatu, jonka piti johtaa Kluuvinlahdelta Pohjoissatamaan, oli jaettu kahdeksi lyhyeksi kaduksi *Trädgårds Gatan* (Puutarhakatu) ja *Manege Gatan* (Maneesikatu) ja alkuperäisestä Puutarhakadusta tehtiin Rauhankatu. Vanhan Suurkadun tilalle aiemmin sijoitetusta Rauhankadusta tuli nyt *Alexanders Gatan* (Aleksanterinkatu), koska se kulki Aleksanterin yliopiston ohi. Suurtorista tuli *Senats Torget* (Senaatin-tori) ja Esikaupunkitorista *Kasern Torget* (Kasarmintori). Erottajalta luoteeseen kulkevat kadut saivat nimet *Wästra* ja *Östra Henrics Gatan* (Läntinen ja Itäinen Heikinkatu) ja alkuperäinen Linnankatu nimen *Regerings Gatan* (Hallituskatu). Viimeksi mainittu oli alkuaan sijoitettu esikaupunkiin ja sen tilalle tuli nyt *Alberts Gatan* (Albertinkatu). Esplanadilta Hallituskadulle ulottuva lyhyt katu sai nimen *Glo Gatan* (Kluuvikatu). Alkuperäisestä Läntisestä Välikadusta tuli *Wilhelms Gatan* (Vilhonkatu) ja Itäisestä Välikadusta *Estnäs Gatan* (Vironniemenkatu). Nimet *Norra* ja *Södra Esplanad Gatan* (Pohjoinen ja Eteläinen Esplanadikatu) tulivat käyttöön, ja nimitys Esplanaden ulotettiin käsittämään myös nyk. Kauppatorin. Alkuosa St. jäi pois venäläisten ritarikuntien nimikkokaduista. Itäinen Hietalahdenkatu sai nimen *Abrahams Gatan* (Abrahaminkatu), Kokonaan uusia nimiä olivat *Brobergs Quain* (Siltavuorenlaituri), *Christians Gatan* (Kristianinkatu), *Gen Gatan* (Oikokatu), *Winkel Gatan* (Kulmakatu), *Kronohags Gatan* (Kruununhaankatu), *Brunns Gatan* (Kaivokatu), *Hagasunds Gatan* (Hakasalmenkatu), *Eric's Gatan* (Eerikinkatu), *Simons Gatan* (Simonkatu), *Sandviks Quain* (Hietalahdenlaituri), *Ulricaborgs Gatan* ja *Bernhards Gatan* (Bernhardinkatu).

Uusia keisarillisia nimiä ei täydennysnimistöön tullut, mutta muuten oli pysytty samalla

linjalla kuin aiemmin. Eräät huomattavat maan ja pääkaupungin hallintomiehet saivat jälleen nimikkokatuja, ja loput nimet olivat joko katua selittäviä tai vanhoihin paikannimiin perustuvia.

KAUPUNGIN LAAJENEMINEN VENÄJÄN VALLAN AIKANA

Ehrenströmin laatima asemakaava oli pääkaupungin ensimmäinen, ja sen vuoksi sitä on edellä yksityiskohtaisesti selostettu. Siihen liittyvä uudelleenrakentamisaika päättyi virallisesti v. 1855, jolloin lainavarojen hoitokomissio lakkautettiin. Tällöin olivat kaupungin keskiosat tiivistyneet ja asutus levittäytynyt Helsinginniemen poikki Pohjois- ja Eteläsatamasta Hieta-lahteen. Tämän jälkeen oli kasvutilaa lähdeittäviä hakemaan uusilta, ensimmäisen asemakaavan etelä- ja pohjoispuolella olevilta alueilta.

Jo pian Engelin v. 1840 tapahtuneen kuoleman jälkeen tuli tarpeelliseksi asemakaavan jatkaminen etelään päin. Vuonna 1841 vahvistettiin kaupungininsinööri C. W. Gyldénin valmistama asemakaava Kaivopuiston kylpyläalueelle Ulriikaporinvuoren eteläpuolelle. Venäläisten ylhäisövieraiden ansiosta kylpylä eli loistokautta, ja se antoi aihetta mm. sellaisiin kadunnimiin kuin *Badhus Gatan* (Kylpyläkatu) ja *Främlings Gatan* (Muukalaiskatu). Samassa yhteydessä Gyldén laati asemakaavaehdotuksen myös Roobertinkatujen etelä- ja Kaivopuiston länsipuolella olevalle alueelle. Asemakaavaansa hän sijoitti kaduille myös valmiit nimet, joista osa myös tuli käyttöön, vaikka itse asemakaava vahvistettiin lopullisesti vasta v. 1875.

Gyldénin kadunnimistä vain muutamat liittyivät aiempiin paikannimiin. Pääosaltaan ne edustavat uutta aihepiiriä, merenkulun ja käsityöläisten ammatteja. Tällaisia ovat mm. *Båtsmans Gatan* (Pursimiehenkatu), *Sjömans Gatan* (Merimiehenkatu), *Skeppsredare Gatan* (Laivanvarustajankatu), *Styrmans Gatan* (Perämiehenkatu), *Tunnbindare Gatan* (Tynnyrintekijänskatu), *Fiskare Gatan* (Kalastajankatu) ja *Wäfvare Gatan* (Kankurinkatu). Nimistöehdotukseen sisältyivät läheisiin Kaartinkasarmiin ja -maneesiin liittyvinä myös *Skarpskytte-, Jägare- ja Ryttare Gatan* (Tarkka-ampujan-, Jääkäri- ja Ratsastajankadut).

Katajanokalle tehtiin ensimmäinen asemakaava-suunnitelma v. 1832, mutta siinä ei vielä ollut kaduilla nimiä. Seuraavat asemakaavaehdotukset vuosilta 1859 ja 1866 sisälsivät myös kadunnimiä, jotka useimmat sitten vahvistettiin käyttöön asemakaavan yhteydessä v. 1875. Nimet liittyivät kaupunginosan julkisiin rakennuksiin Merivän kasarmiin ja Rahapajaan, paikannimiin sekä satamaan ja kanavaan.

Kaupungin toreille annetut nimet vakiintuivat pysyviksi. Senaatintori pysyi 1890-luvun alkuun saakka kaupungin tärkeimpänä kauppatorina, mutta sai silloin luovuttaa tämän tehtävän siihen asti vain kalatorina olleelle Esplanaditorille, jonka nimeksi jo 1850-luvulta alkaen vakiintui *Salutorget* (Kauppatori). Esikaupunkitorin nimeksi palautui 1860-luvulla sen alkuperäinen nimi muodossa *Trekanten* (Kolmikulma). Rautatien valmistuttua muodostui rautatieaseman edustalle, täytetyn Kluuvilahden pehmeälle alueelle 1870-luvulla uusi tori *Järnvägstorget* (Rautatientori).

Kaupunginalueelle, asemakaavan ulkopuolelle muodostui vanhoista Turun eli Espoon ja Porvoon eli Sipoon maanteistä kaksi tärkeätä liikenneväylää, kun nämä päällystettiin 1850-luvulla. Niiden entiset käyttönimet muuttuivat myös tämän jälkeen; edellinen sai nimen *Wästra Chausseen* (Läntinen viertotie) ja jälkimmäinen *Östra Chausseen* (Itäinen viertotie).

Niiden kuudenkymmenen vuoden aikana, joka Ehrenströmin asemakaavasta ehti kulua, ennen kuin Helsingille v. 1875 vahvistettiin seuraava asemakaava, kadunnimet olivat huomattavasti lisääntyneet asemakaavan täydennysten johdosta. Kun nimistö v. 1820 käsitti 38 kadunnimeä, 11 torien, aukkioiden ja rantalaturien nimeä sekä 2 puistoa, niin 1860-luvun alussa oli asemakaavaan merkittyjä kadunnimiä jo 83, toreja ja laitureita 15 sekä puistoja 3. Asemakaavoitettu alue oli kasvanut kaksinkertaiseksi, pyöreän luvun 400 hehtaariin.

Vuoden 1875 asemakaava, joka sisälsi kaikki vuoden 1836 jälkeen tehdyt asemakaavan muutokset, laajensi kaupungin aluetta enimmäkseen etelään päin ja lisäsi samalla kaupunginosien luvun kahdeksaan. Siihen sisältyi mm. Erottajalta Punanotkon kautta meren rantaan kulkeva leveä bulevardi *Röddäldsesplanaden* (Punanotkon esplanadi), johon liittyi nykyisen Tehtaanpuiston tienoilla tätä kolme kertaa suurempi puisto. Punavuorten seudulle vahvistet-

tiin edellä mainittuun käsityöläisten ja merenkulkijain nimiryhmään kuuluva kadunnimistö ja Neitsytpolun itäpuolelle mm. *Parkgatan* (Puistokatu) ja uuden katolisen kirkon päätyä koristavien apostolien Paavalin ja Pietarin patsaista aiheutuneet *Paulsgatan* ja *Petersgatan*. Länteen päin lisättiin mm. *Repslagaregatan* (Köydenpunojankatu), *Gräsviksgatan* (Ruoholahdenkatu) ja *Lappviksgatan* (Lapinlahdenkatu) ja pohjoiseen Kampille mm. *Malmgatan* (Malminkatu). Vuonna 1886 tehtiin tähän asemakaavaan kuitenkin jo muutoksia. Komea Punanotkon esplanadi poistettiin suunnitelmista ja isoa puistoaluetta supistettiin tuntuvasti. Tilalle tuli tehdasalueita ja asuntokortteleita sekä lisää katuja. Kolmen kadun linja Paulsgatan — *Kapstensgatan* — Fiskaregatan tehtiin yhdeksi *Fabriksgatan* (Tehtaankatu) -nimiseksi kaduksi ja Kampille tuli lisää mm. *Folkskolegatan* (Kansakoulukatu) uuden kansakoulutalon vierelle sekä *Malmbrinken* (Malminrinne) ja *Lappbrinken* (Lapinrinne). Nimet *Kampgatan* (Kampinkatu) ja *Kamptorget* (Kampintori) sijoitettiin aluelleen lopullisesti 1890-luvulla. Kapteeninkatu, joka olisi tahdottu muotoon *Sjökapstensgatan* 'Merikapteeninkatu', jäi käyttöön Tehtaankadun poikkikatuna. Vuonna 1886 hyväksyttiin myös asemakaava kadunnimiseen — *Stora Alleén, Östra Alleén, Brovägen, Villavägen* ym. — Itä-Kaivopuistoon, jonka huvilatontit kaupunki oli ostanut Ullanlinnan Kylpylaitosyhtiöltä ja myynyt tonttien vuokraajille. Vuonna 1900 vahvistettiin vielä kerran muutos eteläisten osien asemakaavaan. Tehdasalueita ei haluttu levittämään meritulpen mukana savua keskikaupungille, vaan ne poistettiin Hietalahden telakkaa ja Sinebrychoffin panimoa lukuun ottamatta ja tilalle tuli asuntokortteleita. Vain nimi Tehtaankatu jäi kertomaan hylätyistä suunnitelmista.

KAUPUNGIN »VILLAT»

Vaikka Helsingin asemakaavoitettu alue vuoteen 1875 mennessä rajoittuikin vain vanhalle Vironniemelle ja sen eteläpuolella leviävälle Helsinginniemelle, ulottui kaupungille kuuluva alue, eräiden lähisaarten lisäksi, sen pohjoispuolelle aina Vanhaankaupunkiin sekä Oulunkylän ja Pikku-Huopalahden kylän rajoille asti. Nämä kaupungin omistamat maat jaettiin 1840-luvulla kaupungininsinööri Gyldenin laatiman ehdotuksen mukaan moniksi kymmeniksi palstoiksi, jotka sitten vuokrattiin, sikäli kuin sitä ei ollut tehty jo aiemmin, huvilatonteiksi ja kesäasunnon paikoiksi, puutarhoiksi, viljelysmaiksi tai laitumiksi taikka varasto-, lastaus- tai teollisuusalueiksi. Vuokra-alueiden jakosuunnitelmaan, jonka Gylden v. 1842 laati ja maistraatti seuraavina vuosina käsitteli ja vahvisti, sisältyi useimmille huvila-alueille myös valmiit nimet. Näistä oli osa jo ennestään käytettyjä paikannimiä, osa vasta tässä vaiheessa muodostettuja. Koska näin syntynyt »kaupungin villain» nimistö vielä nykyään elää asianomaisilla tienoilla katujen, osa-alueiden tai kaupunginosien nimissä, se ansaitsee tässä tarkemman katsauksen.

Vanhoina paikanniminä kuuluvat nimistöön *Forsby* (Koskela), *Arabia, Gumtäck* (Kumpula), *Bachas* (Mäkelä) ja *Södernäs* (Sörnäinen). Uusista, vasta tässä yhteydessä yleistyvistä, silti ehkä ennestään jo paikallisessa käytössä tunnetuista nimistä liittyvät useimmat maastoon ja paikan sijaintiin. Tällaisia ovat — vain tärkeimmät mainiten — mm. *Vallgård* (= karjatarha, Vallila), *Ås* (Harju), *Hörneberg* (Kulmavuori), *Fågelvik* (Lintulahti), *Aspnäs* (Haapaniemi), *Hagnäs* (Hakaniemi), *Berghäll* (Kallio), *Alpen* (Alpit, Alppila), *Tallberg* (Mäntymäki), *Stengård* (Kivelä), *Hagasund* (Hakasalmi), *Fjelldal* (Tunturilaakso), *Jungfruberg* 'Neitsytpuori' ja *Dal* (Laakso). Henkilöihin liittyviä nimiä ovat *Anneberg* (Annala), huvilatontin vuokraajan vaimon mukaan jo 1830-luvulla annettu nimi, *Sofielund* (Sofianlehto) sekä *Röddäld* 'Röönnotko'. Viimeksi mainittu liittyy sillä paikalla köydenpunontarataa pitäneen tehtaailija Erik Röön nimeen, vaikka nimi on myöhemmin kirjoitettu muotoon Röddäld (Punanotko). Ajankohdan romanttisia, klassillisuuden ihailuun liittyviä virtauksia ilmentävät *Arkadia* ja *Hesperia*. Runollisia nimiä ovat lähinnä *Eko* (Kaiku), *Necken* (Näkki), *Fågelsång* (Linnunlaulu), *Lugnet* 'Rauha', *Hvilan* 'Lepo' ja *Rosavilla* (Ruusula).

Myös joukko suomalaisia nimiä on »villojen» joukossa. Töölössä on vierekkäisinä palstoina *Toivo*, *Salli*, *Kaavi* ja *Savila* sekä Taivallahden — Töölönlahden kannaksella *Taipale*. Töölönlahden koillisrannalla sijaisi *Ilola* ja Sörnäisissä *Surutoin*.

Muutamat nimet selittyvät myös alueen käyttötarkoituksesta. Sellaisia ovat mm. *Lastage-*

plats 'Lastauspaikka' ja *Qvarntomi* 'Myllytontti' Vanhassakaupungissa, *Artillerigården* (Tykistöpiha) Töölössä ja *Hvarfsberget* 'Telakkavuori' Kaivopuistossa. Myös *Djurgården* (Eläintarha), joka 1850-luvulla annettiin eräitä Töölönlahden rantatontteja yhdistämällä syntyneelle alueelle, oli tarkoitettu ilmaisemaan tälle puistoalueelle suunniteltua, toteutumatta jäänyttä käyttöä. Myöhemmin tuli nimistöön Hörnebergin alueen naapuriksi *Wilhelmsberg* (Vilhonvuori), näiden tonttien vuokraajan tehtailija Wilhelm Andstenin antamana.

KYSYMYKSET KADUNNIMIEN KIELESTÄ JA KATUKILVET

Helsinki oli pääkaupungiksi noustessaan edelleenkin ruotsinkielinen kaupunki. Jatkuvat rakennustyöt aiheuttivat tosin muuttoliikettä pääkaupunkiin myös suomalaiselta maaseudulta, mutta vielä 1800-luvun puolivälissä oli suomenkielisiä asukkaita kaupungissa vähän ja nämäkin enimmäkseen palvelus- ja työväkeä, jonka ääni ei kantanut kauas. Sen sijaan pääkaupungin toiseen vähemmistöön lukeutuvien venäläisten sotilashenkilöiden, virkamiesten ja kauppiaiden tarpeet otettiin huomioon, kun maistraatti v. 1833 ylempien hallitusviranomaisien käskystä määräsi talonomistajat täydentämään kadunkulmissa olevat, siihen asti vain ruotsinkieliset katukilvet myös venäläisillä kadunnimillä. Lisäksi sisältyi talonomistajien velvollisuuksiin asettaa talojensa porttien päälle peltikilpi, jossa oli talon numero, korttelin numero ja nimi, kaupunginoman numero sekä talonomistajan nimi. Venäläiset kadunnimet muodostettiin ruotsalaisista nimistä venäläiseen asuun mukailten ja kirjoitettiin tietysti venäläisin kirjaimin. Ensimmäisessä, Fredrik Berndtsonin matkailijoita (lähinnä Kaivopuiston kylpylävieraita) varten v. 1847 julkaisemassa Helsingin oppaassa ne myös esiintyvät karttalitteessä ruotsinkielisten nimien rinnalla.

Myös suomenkielisen nimistön tarve alkoi kasvaa, kun suomenkielisten helsinkiläisten määrä hiljalleen lisääntyi ja suomen kieleen kohdistuva huomio oli pääkaupungissa lisääntynyt mm. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran perustamisen (v. 1831) jälkeen. Puhekielessä kadunnimet saivat omat suomalaiset käännos- tai mukaelmamuotonsa ja sen jälkeen, kun pääkaupunki v. 1847 sai ensimmäisen suomenkielisen sanomalehtensä Suomettaren, alkoivat nämä suomenkieliset nimet vakiintua käyttöön myös painetun sanan kautta. Aikaisimpina esiintyminä voidaan Suomettaresta poimia mm. seuraavat nimet: *Unioninkatu* ja *Lappwiki* (1848), *Senaattitori*, *Esplanaati*, *Etelä-satama*, *Kruununhaka*, *Pohjois-satama*, *Estrnäsma* ja *Wironniemi* (1852), *Töölö* ja *Ulrikan linnan puisto* (1853), *Nikolainkatu* ja *Pohjois-esplanaatikatu* (1854), *Santalahti* ja *Ulriikkapori* (1855), *Katajanokka*, *Kauppatori* ja *Pitkä silta* (1856).

Vuosisadan puolivälissä voimistuneet pyrkimykset ja toimenpiteet suomen kielen aseman parantamiseksi sekä maan hallinnossa ja oikeustoimissa että opetuksen alalla heijastuivat myös pääkaupungin kunnallisessa elämässä. Suomalaisuusmiehet tekivät 1860-luvun alkupuolella Helsingin maistraatille useita ehdotuksia suomen kielen käyttämisestä kaupungin hallinnossa ja oikeuden istunnoissa, mutta ne äänestettiin kumoon kerta toisensa jälkeen. Antaessaan lausuntonsa senaatille vuoden 1863 kieliasetuksen — suomi ruotsin vertaiseksi suomalaista väestöä koskevissa asioissa — täytäntöönpanosta maistraatti esitti, että tuomioistuimissa ja virastoissa oikeutta hakevien joukossa vain pieni osa taisi yksinomaan suomea ja etteivät kaupungin virkamiehet voineet ilman erityistä apua aikaansaada suomenkielisiä asia- ja pöytäkirjoja. Kaupunki lupasi samassa yhteydessä kyllä palkata asiakirjojen kääntäjän umpisuomalaisia varten, mutta kaupungin hallinto pysyi edelleen ruotsinkielisenä.

Suomen kieltä koskeviin ehdotuksiin kuului myös kysymys kadunnimien kielestä. Syksyllä 1862 otettiin Suomalaisen Kirjallisuuden Seurassa esille kysymys suomenkielisten nimien tarpeesta Helsingin kaduille, yleisille paikoille ja julkisille rakennuksille ja todettiin niiden puuttuminen epäkohdaksi, joka oli herättänyt yhtä paljon ihmettelyä ulkomaalaisten kuin paheksuntaa maan suomenkielisten keskuudessa. Lokakuun 8:tenä päivätyllä kirjelmällä Seura kääntyi kaupungin maistraatin puoleen ja pyysi toimenpiteitä asiassa tarjoutuen samalla antamaan suomentamisessa maistraatille sen tarvitsemaa apua. Kirjelmän johdosta maistraatti kutsui saman vuoden marraskuun 12. päiväksi kaupungin vanhimmat koolle keskustelemaan nimikysymyksestä. Kutsua noudatti vain 11 talonomistajaa. Keskustelussa mm. kauppaneuvos F. A. Gadd katsoi kysymyksen herätetyn sata vuotta liian aikaisin; lehtori K. A.

Gottlundin mielestä talonomistajat voisivat omalla kustannuksellaan lisätä katukilpiin, jos niin tahtoivat, suomenkielisen tekstin; professori O. E. A. Hjelt taas katsoi jokaisen maan kunnioittavan omaa kieltään ja käyttävän sitä siellä, missä sitä tarvittiin. Suomettaren toimittaja fil. tohtori Rietrikki Polén yhtyi Hjeltiin, mutta oli samalla sitä mieltä, että venäläinen teksti voitaisiin »antikviteettina» jättää pois. Läsnäolijoista kuusi kannatti suomen kielen sijoittamista katukilpiin, neljä vastusti sitä ja yksi oli ehdotukseen valmis, jos Suomalaisen Kirjallisuuden Seura kustantaisi kilvet. Tuloksena tästä vähän kiinnostusta herättäneestä kokouksesta oli, ettei Seuran kirjelmä aiheuttanut maistraatin taholta mitään toimenpiteitä tässä vaiheessa.

Kysymys tuli kuitenkin parin vuoden kuluttua uudelleen esille. Lokakuun 31. päivänä 1864 luettiin maistraatin kokouksessa Uudenmaan läänin kuvernöörin kirjelmä, jossa ilmoitettiin senaatin määränneen, että virastojen ja muiden yleisten laitosten nimitekstit samoin kuin tienviitat ja kestikievariin ja muiden maantietoloppien tekstit oli laadittava myös suomeksi. Maistraatti päätti heti ryhtyä toteuttamaan määräystä päätettyään jo viisi päivää aiemmin asettaa kaupungille kuuluviin yleisiin rakennuksiin suomenkieliset nimikilvet. Kadunnimistä ei kuvernöörin kirjelmässä mainittu mitään, mutta kysymys niiden kielestä tuli samanaikaisesti esille toista tietä.

Helmikuun 8. päivänä 1864 läänin kuvernööri oli »Helsingin Maakanselissa» päivännyt »Poliisijärjestyksen Helsingin kaupungille» ja sen 16 §:ssä määrättiin jokainen talonomistaja asettamaan talonsa portille viisi tuumaa korkea numero erityisen numerojärjestyksen mukaan, jonka maistraatti »kadun kulkua myöten» määrää. Samassa pykälässä määrättiin myös, että »kulmatalon omistaja eli haltija laittakoon huoneen eli plankun kumpaisellekin kulma-puolelle ploatun, johon talon sivuise kulkevain katujen nimet ruotsin, suomen ja venäjän kielillä ovat selvillä puustaveilla pantavat». Tähän liittyvästi maistraatissa oli 2. marraskuuta käsiteltävänä Helsingin poliisikamarin kirjelmä, jossa poliisikamari huomautti poliisijärjestyksen katukilpiä koskevasta määräyksestä pitäen suotavana, että nimet suomeksi ja venäjäksi olisivat samanlaiset saman paikan kaikilla kohdilla. Tämän johdosta poliisikamari esitti, että maistraatin toimesta saataisiin yhtäpitävät käännökset suomeksi ja venäjäksi tai maistraatti määräisi pari henkilöä talonomistajien käytettäväksi tässä asiassa tiettyä korvausta vastaan. Muussa tapauksessa tai jos kääntäminen jää yksityisille, voisi helposti sattua, että sama katu tai paikka on toisessa kulmassa toisenniminen kuin toisessa kulmassa, ja etsijä voi joutua harhaan. Maistraatti ei tälläkään kertaa ryhtynyt mihinkään toimiin suomenenempää kuin venäjänkielistenkään nimien suhteen, vaan ilmoitti poliisikamarille pysyvänsä 26.10.1864 tekemässään päätöksessä, että yksityisten talonomistajien asiana on itse huolehtia määrättyistä käännöksistä.

Kun viranomaiset eivät ryhtyneet mihinkään toimenpiteisiin yhtenäisen suomenkielisen kadunnimistön aikaansaamiseksi, oli yksityisten henkilöiden siihen ryhdyttävä. Syksyllä 1866 painatti yliopiston kirjaston amanuessi E. O. Edlund Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjapainossa Helsinkiä esittelevän opaskirjasen »Helsingfors. Historiska, topografiska och statistiska notiser om Finland nuvarande hufvudstad.» Kirjan alkulauseessa hän ilmoitti julkaisevansa sen lähinnä pääkaupungissa käyvien maalaisten oppaaksi, mutta myös kaupungin omien asukkaiden käyttöön, koska edelliset vastaavat julkaisut olivat jo 20 vuotta vanhoja. Kirja oli ruotsinkielinen ja sen liitteenä oli Helsingin kartta, jossa myös kaikki nimet olivat ruotsinkielisiä paitsi kolmea: Kaisaniemi, Kallioliina ja Rauhaniemi (kaksi viimeistä Kaivopuiston huviloita). Mutta kirjan lopussa oli »osviitta Helsingin kaupungin kartalle» eli luettelo »katuain, torien ynnä muutamien yleisten paikkain ja wirkahuonetten» ruotsinkielisten nimien suomalaisista vastineista.

Ensimmäisen kerran saatettiin nyt painettuna julki täydellinen luettelo Helsingin paikkanimistä suomenkielisissä asuissa, yhteensä 180 nimeä. Kun kadunnimien selityksartikkeleissa on vanhojen katujen kohdalla mainittu myös nimien suomenkieliset ensiesiintymät, on yksityiskohtainen esittely tässä yhteydessä tarpeeton. Kiintoisaa on kuitenkin luettelon valossa tarkastella, minkälaisia suomenkielisiä vastineita 1860-luvun sanasepot tekivät erityyppisille ruotsinkielisille kadunnimille.

Vanhat paikannimet ja niistä johdetut kadunnimet ovat luettelossa suomalaisina mukaelmina tai enemmän tai vähemmän onnistuneina käännöksinä. Edellisinä ovat Estnääsinkatu (Estnäsgatan), Haakasunninkatu (Hagasundsgatan), Kamppi (Kampen), Kluuvi ja Kluuvikatu (Gloet, Glogatan), Lappviikinkatu (Lappwiksgatan), Lööksaarenkatu (Lökholmsgatan), Pleikisaari (Bleholmen), Sandwiikki eli Santalahti (Sandwiken), Töölönlahti (Tölöwiken) ja Ullaporinwuoret (Ulrikasborgsbergen). Jälkimmäisiä ovat mm. Katajanokankatu (Skatuddsgatan), Kruununhaankatu (Kronohagsgatan), Munkkisaari (Munkholmen), Hämeentulli (Tawasttull), Punavuoret (Rödbergen) ja Siltasaari (Broholmen).

Henkilönnimien suomalaistaminen on eräiden nimien kohdalla käynyt helposti, näin esim. nimissä Aapraminkatu, Alpertinkatu, Annankatu ja Eerikinkatu, myös Elisapetinkatu. Oudoilta ehkä nykyisin tuntuvat sellaiset ratkaisut kuin Faapianinkatu, Freetrikinkatu, Lutwiikinkatu, Pernartinkatu (Bernhardsgatan), Rikartinkatu ja Simunankatu (Simonsgatan). Samoin on outo käännös nimissä Henrikin Itäkatu ja Läntiskatu (Östra, Westra Henriksgatan) ja Ropertin Pikkukatu ja Suurikatu (Lilla, Stora Robertsgatan).

Asiayhteyttä ja ammatteja ilmaisevat nimet on järjestään käännetty, monet kestäviin muotoihin heti osuen, monet puolitiehen jääden. Kestäviä käännöksiä ovat olleet mm. *Kauppa tori*, *Päävartio*, *Maneesikatu*, *Rahapaja* ja *Tarkk'ampujankatu*. Välivaihetta edustavat Esplanadi eli Käyntikenttä, Kolmikantti, Laiwanisännänkatu, Eteläkaji, Lehtokatu (Boulevarden), Köysilyöty (Repslagerbanan), Erätori, Makasiinin Eteläkatu ja Pohjoiskatu (Södra, Norra Magasinsgatan), Mynttikatu (Myntgatan), Tyyrynkatu (Styrmansgatan), Tähtitutkimo (Astronomiska observatorium) ja Wesilän puisto (Brunsparkan).

Kesti vielä vuosikymmeniä, ennen kuin edellä mainitut ja yleensäkin suomalaiset kadunnimet vahvistettiin käyttöön virallisesti, vaikka niitä jo ruvettiinkin käyttämään yhä enenevässä määrässä. Väestönlaskennassa v. 1870 oli pääkaupungissa suomenkielisiä vasta 26 % koko asujaimistosta ja ensimmäisen kaupunginvaltuuston v. 1875 kokoontuessa sen esityslistat julkaistiin vain ruotsinkielisissä sanomalehdissä. Vasta kun suomenkieliset olivat 1900-luvun alussa päässeet enemmistöön Helsingissä — v. 1900 suomenkielisiä 50,7 %, ruotsinkielisiä 42,5 % ja muunkielisiä 6,8 % — pääsi myös suomen kieli kuuluville kaupungin hallinnossa. Vuonna 1902 valtuusto päätti sallia sekä suomen että ruotsin kielen käytön kaupungin asioissa ja pöytäkirjat pidettäväksi molemmilla kielillä, ja v. 1906 päätettiin, että kaikki kaupungin painettavat asiakirjat julkaistaan sekä suomeksi että ruotsiksi.

Viimeksi mainitusta päätöksestä seurasi, että vuodesta 1906 lähtien vahvistetuissa asemakaavoissa nimet ja teksti olivat myös suomeksi. Kun aikaisemmin käytössä olleiden ruotsinkielisten kadunnimien suomalaisilta vastineilta puuttui virallinen vahvistus ja tekeillä olevan Helsingin yleisen kartan suomalaisen painokseen oli saatava asianomaiset nimet, rahatoimikamari, joka vastasi nykyistä kaupunginhallitusta, esitti 16. huhtikuuta 1908 päivätyssä kirjelmässä maistraatin harkittavaksi, eikä tarvittaville suomalaisille nimille olisi saatava vahvistus. Kirjelmässään rahatoimikamari viittasi siihen, että eräillä kaduilla oli käytössä kaksikin suomalaista nimenmuotoa sekä lisäksi tarpeettomia käännöksiä, ja esitti samalla oman kantansa siitä, mitkä nimet oli säilytettävä sellaisinaan ja mitkä suomennettava. Kääntämättä oli jätettävä ne vahvistettujen asemakaavain saarten, lahtien, salmien ja merenselkien vanhat nimet, jotka esiintyvät luotsilaitoksen kartoissa ja merikorteissa. Myös huviloiden ja tiluksien sekä sellaisten maa-alueiden nimet kuin esim. Sörnäs, Aspäs, Eko, Wallgård, samoin kuin näistä johdetut kadunnimet oli jätettävä muuttamatta. Vain sellaiset katujen ja alueiden nimet kuin esim. Bangatan, Albertsgatan, Brunnsparcken, Djurgården tuli suomentaa ja nimiä suomennettaessa otettava huomioon, että monet kadut on ristitty tiettyjen henkilöiden etunimien mukaan ja nämä nimet siksi säilytettävä muuntamattomina.

Maistraatti, joka samassa asiassa sai kirjelmän myös Helsingin Suomalaiselta Seuralta, pyysi 25. huhtikuuta asiasta lausuntoa valtuustolta ja tämä asetti 12. toukokuuta kysymystä valmistelemaan komitean, jonka puheenjohtajana toimi pormestari Lennart Cajander ja muina jäseninä fil. tohtori, valtionarkiston aktuaari J. W. Ruuth ja lakit.kand., vakuutusjohtaja E. W. Walldén. Komitea, kuultuaan nimikysymyksessä sekä Kotikielen Seuraa että

Helsingin Suomalaista Seuraa, laati luettelon ruotsalaisten nimien suomalaisiksi vastineiksi ja jätti sen lokakuun lopussa ehdotuksenaan kaupunginvaltuustolle.

Komitea oli ehdotuksessaan antanut, vastoin rahatoimikamarin ohjetta, suomalaiset nimet myös kaupungin alueella oleville saarille ja vesialueille, koska kaupungin kartta tehtiin vallan muihin tarkoituksiin kuin merenkulkuun. Maakirjaan merkittyjen kaupungin tiluksien nimet (mm. Backas, Forsby, Kottby ja Reimars) komitea jätti kääntämättä, mutta otti yleensä huomioon jo käyttöön vakiintuneet katujen ja yleisten paikkojen suomenkieliset nimet. Yksinomaan ruotsinkielisinä tunnettuja nimiä komitea ilmoitti joutuneensa suomentaamaan runsaasti sen tähden, että niiden käyttö komitean mielestä olisi suomalaisten puheessa ollut vaikeata ilman rumia väännöksiä.

Valtuusto käsitteli komitean ehdotusta 1. joulukuuta jättäen rahatoimikamarille nimi-luettelon yksityiskohtaisen tarkastuksen ja kaupunginkartan suomenkieliseen painokseen tulevien paikannimien vahvistamisen. Valtuuston ruotsinkielisten jäsenten ehdotuksesta annettiin evästyksiksi samat periaatteet, joita rahatoimikamari jo aiemmin oli tähdentänyt. Merikortteihin ja maakirjoihin merkityt nimet oli säilytettävä muuttamatta. Samoin oli henkilönimistä johdetut kadunnimet jätettävä alkuosaltaan koskematta. Ruotsalaiset lainasanat kadunnimissä oli pysyttävä ennallaan. Poikkeuksen saivat tehdä vain ne suomennokset, jotka jo olivat saavuttaneet yleisen käytön ja olivat oikein käännetty. Rahatoimikamari teki työtä käskettyä ja maistraatille jätetyssä lopullisessa nimiluettelossa, jonka maistraatti vahvisti 6. toukokuuta 1909, oli moni nimi saanut toisen asun.

Niinpä kajen-loppuisissa nimissä komitean ehdottama ranta korvattiin kahta nimeä lukuunottamatta sanalla rantakatu (esim. *Långbrokajen* — Pitkäsillanranta — *Pitkäsillanrantakatu*). Komitean henkilön- ja ammattinimiin sijoittama genetiivimuoto muutettiin, lähinnä uusien katujen nimissä, nominatiiviksi (esim. Aurorankatu — *Aurorakatu*, Dagmarinkatu — *Dagmarkatu*, Sandelsinkatu — *Sandelskatu*, Merimiehenkatu — *Merimieskatu*, Kapteeninkatu — *Kapteenikatu*, Papinkatu — *Pappikatu*). Eräiden paikannimien suomennokset muutettiin takaisin alkumuotoon (esim. Haapaniemenkatu — *Aspnäsinkatu*, Kulmavuorenkatu — *Hörneperinkatu*, Tunturilaaksonkatu — *Fjälldalinkatu*). Myöskään kaikkia komitean ehdottamia suomalaisia nimenmuotoja erälle etunimille ei hyväksytty, vaan säilytettiin alkuperäinen (esim. Antinkatu — *Antreankatu*, Mikonkatu — *Mikaelinkatu*, Maurinkatu — *Mauritsinkatu*, Vilhonkatu — *Wilhelminkatu*). Kaikkiaan neljäsosa komitean ehdottamista nimistä sai toisen asun.

Maistraatin vahvistamassa luettelossa oli 400 nimeä — komitealla niitä oli ollut 409 — ja näistä 393 oli saanut suomalaisen vastineen ja lopuille merkitty ruotsalainen nimi suomalaisiksi käyttönimeksi. Saarten, huvila-alueiden ja erilaisten luonnonpaikkojen nimiä luettelossa oli 83 ja kadunnimistöön kuuluvia 317. Katu-loppuisia oli 234 nimeä, loput kujia, teitä, rinteitä ja linjoja, olipa yksi polkukin *Neitsytpolku*. Torin lisäksi oli aukeiden paikkojen niminä esplanadi, puisto, puistikko ja aukio.

Vahvistetuiksi näin tulleista suomalaisista nimistä useimmat olivat jo tyydyttävissä asuissa. Paljon nimiä jäi kuitenkin suomen kielen vaatimusten kannalta puolitekoisiksi sen tähden, että useiden henkilön- ja paikannimien suomalaiset käännösmuodot etäännyivät päätävän elimen enemmistöjäsenten mielestä liiaksi perinteellisistä alkumuodoista. Uusia nimiä tämän jälkeen uusiin asemakaavoihin laadittaessa suomenkielisten nimienkin asu jo parani ja vanhoille ruotsinkielisille paikannimillekin saatiin ajan mittaan hyväksyttävä suomenkielinen muoto.

Eräs muutos katukilvissä vielä toimeenpantiin ennen itsenäisyyttä. Kuten edellä mainittiin, kadunnimet oli 1830-luvulta lähtien ollut merkittävä katukilpiin myös venäjäksi ja vuosisadan lopulle saakka oli talojen nurkkiin asetettuihin peltikilpiin maalattuna asianomaisen kadun nimi siten, että ylempänä oli nimi ruotsiksi ja alempana venäjäksi. Kun suomenkieliset nimet alkoivat vakiintua käyttöön, alkoi kilvissä esiintyä myös asianomainen suomenkielinen nimi, usein toisella sijalla ruotsin- ja venäjänkielisten nimien välissä. Sortovuosien koittaessa ulottui venäläistyttäminen myös katukilpiin. Tammikuun 17. päivänä 1903 annetulla keisarillisella asetuksella määrättiin, että katujen ja torien nimitauluissa nimi oli

ensin merkittävä venäjäksi, toisella sijalla suomeksi ja alimpana ruotsiksi. Kovin hanakasti tätä määräystä ei liene maan kaupungeissa noudatettu, koska kenraalikuvernööri v. 1912 pani mm. Uudenmaan läänin kuvernöörin ottamaan selvää siitä, missä määrin katukilvet oli missäkin kaupungissa muutettu asetuksen mukaisiksi. Helsingissä kilvet kyllä olivat kunnossa, siitä pitivät pääkaupungin venäläiset viranomaiset itse huolen. Venäjän vallan päättyessä venäläiset nimet tietysti poistettiin Helsingin katukilvistä ja jäljelle jäivät nimet säilyttivät entisen järjestyksensä, suomalainen ylempänä ja ruotsalainen sen alapuolella.

UUSI KAUPUNGINOSA PITKÄNSILLAN POHJOISPUOLELLE

Rautatien rakentamista ja elinkeinoelämän vapautumista seurannut teollisuuden ja kaupan kasvu 1800-luvun jälkipuoliskolla lisäsi myös Helsingin väkilukua, ja teollisuuslaitosten mukana alkoi asutus vuosisadan viimeisinä vuosikymmeninä hakeutua vuokra-alueille asemakaavoitetun alueen pohjoispuolelle, Pitkängsillan taakse. Tehtaiden omistajat koettivat omasta puolestaan lievittää asuntopulaa rakennuttamalla suurehkoja puutaloja mm. Surutoin-nimiselle vuokratontille, mutta alueiden vuokrasopimukset estivät vuosikausiksi kaupunkia luovuttamasta tontteja rakentamista varten. Vasta kun Harjun tilan vuokra-aika v. 1883 päättyi, päästiin sinne laatimaan jakosuunnitelma ja muutamassa vuodessa oli Harjunkadun — nyk. Vaasankadun — varrella luovutettu ja rakennettu 26 tonttia. Vuonna 1887 voitiin kaupungin rakennuskonttorille antaa tehtäväksi laatia jaotuskaava 30 hehtaarin suuruiselle Kallion alueelle. Tämän vielä samana vuonna hyväksytyyn suunnitelman lähtökohtana oli suorakulmainen ruutujärjestelmä pitkine yhdensuuntaisine katuineen, jotka siihenastisista kaduista ja kujista poiketen saivat linjojen nimet, lopullisesti luvultaan viisi, *I, II, III, IV* ja *V linja*. Kymmenessä vuodessa oli tälle alueelle vuokrattu ja rakennettu n. 150 tonttia, niin että Harjun alueen asuinrakennusten luku kaksinkertaistui. Vilkkaan rakennustoiminnan teki täällä osaltaan mahdolliseksi se, että alue oli asemakaavan ulkopuolella eikä kaupunki sen vuoksi vaatinut rakennusjärjestyksen kaikkien määräysten noudattamista. Lisääntyvälle työväelle saatiin asuntoja nopeasti, vaikka se tapahtuikin asuntojen tason kustannuksella. Kun Kallion taloissa niiden huokeiden vuokrien takia asui kunnollisen työväen joukossa myös irrallista, levotonta väkeä, sai linjojen tienoo vähitellen oman maineensa ja linja kadunnimienkin muita huonomman kaiun.

Vuonna 1893 vahvistettiin asemakaava uuteen X kaupunginosaan, joka käsitti mantereeseen täyttämällä yhdistetyt Ison ja Pienen Siltasaaren sekä Hakaniemen alueen, ja sinne samalla kadunnimistö. Se pohjautui tienoon vanhoihin paikannimiin ja sisälsi mm. nimet *Hagnäskajen, Aspnäsगतan, Broholmsgatan, Ekogatan* ja *Näckensgränd* (Hakaniemen-, Haapaniemen-, Siltasaaren- ja Kaikukatu, Näkinkuja). Asemakaavassa nimet olivat ruotsiksi ja lisäksi venäjäksi. Vuonna 1901 seurasi sitten Sörnäisten, Harjun ja Kallion jo asutettujen alueiden asemakaavoittaminen ja uudet kaupunginosat XI ja XII liitettiin entisiin, samalla kun X kaupunginosa laajeni. Katujen nimet rakennuskonttori ehdotti otettaviksi etunimien joukosta (mm. Gabriel, Elias, Ester, Jakob ja Leo); rahatoimikamari halusi puolestaan nimistössä kunnioittaa — Kallioon ennestään sijoitettuihin suurmiesten nimiin viitaten — kaupungin omia merkkihenkilöitä (mm. Ehrenström, Engel) sekä suurlahjoittajia (mm. Kiseleff, Borgström, Semigradsky). Kaupunginvaltuuston asettama valiokunta hylkäsi kummankin ehdotuksen ja puolsi nimikkokatujen antamista Ruotsin kuninkaille ja kuningatarille sekä maan merkkihenkilöille ja lisäksi katujen nimeämistä myös maakuntien ja kaupunkien mukaan. Valiokunnan nimilinja voitti, ja niin ilmestyivät asemakaavaan sellaiset henkilönnimet kuin *Vaasa, Kristiina, Kustaa, Aadolf, Fleming, Brahe, Torkel, Kaarle, Sture* ja *Zachris*. Maantieteellisinä niminä tulivat mukaan *Karjala, Savo, Porvoo, Kotka, Viipuri, Saimaa, Kajaani, Sipoo, Heinola* ja *Helsinge*. Vanhat vuokra-alueiden nimet sijoitettiin tässäkin asemakaavassa asianomaisilla tienoilla sijaitseville kaduille.

TÖÖLÖN ASEMAKAAVOITTAMINEN

Jo v. 1883 tehtiin ensimmäinen ehdotus Töölön alkupään asemakaavaksi, johon sisältyivät myös Kamppi ja Hietaniemi. Tämä Töölö-suunnitelma, joka ei saanut vahvistusta, sisälsi

joukon erilaisia kadunnimiä, aiheina henkilöt, ammatit ja paikannimet. Ehdolla olivat mm. Gustaf Wasa Allén ja Drottning Christinas Allén, Brahe-, Horns-, Borgare- ja Muraregatan sekä Sandnäs-, Edesviks-, Vanda-, Helsinge-, Tavast-, Ålands ja Hoglandsgatan (Kustaa Vaasan ja Kuningatar Kristiinan puistotie, Brahen-, Hornin-, Porvarin- ja Muurarinkatu, Hietaniemen-, Taivallahden-, Vantaan-, Helsingen-, Hämeen-, Ahvenanmaan ja Suursaarenkatu). Osa näistä nimistä tuli myöhemmin X ja XII kaupunginosien asemakaavaan v:ltä 1901.

Töölön alueen asemakaavoitus tuli uudelleen esille v. 1898, ja samana vuonna kaupunginvaltuusto julisti sitä koskevan asemakaavakilpailun. Kilpailussa ensi palkinnon saanut prof. Gustaf Nyströmin ja kaupungininsinööri Herman Norrménin ehdotus ei sisältänyt kadunnimiä, mutta toisen palkinnon saaneen arkkitehti Lars Sonckin ehdotuksessa sellaiset olivat. Sonckin kadunnimistöön sisältyi samoja aihepiirejä kuin vuoden 1883 nimistöehdotukseenkin eli kuninkaita ja merkkimiehiä sekä seudun omia paikannimiä. Arkadian huvila sai katusa ja tämä nimi veti nimistöön myös Apollon ja Neptunuksen. Vironniemen Helsingin pormestari Anders Ehrendt oli saanut nimikkokadun, samoin Töölön sairaalan perustanut tohtori Lybeck. Artillerigårdenin vierelle oli sijoitettu Artillerigatan (Tykistökatu). Sen sijaan tuli muista poiketen mukaan myös Navigationsgatan (Merenkulkukatu) sekä Styrbords- ja Babordsgatan (Ylähanka- ja Alahankakatu). Ajan ilmiöihin liittyi Stråjkatan (Lakkokatu). Uuden kutsukilpailun toisessa ehdotuksessa, jonka arkkitehdit Jung, Sonck ja Thomé tekivät, oli myös kadunnimehdotuksia, mm. Kuninkaantie, Vapaudenkatu ja Aurorankatu.

Lopullisen asemakaavan saivat tehdä Gustaf Nyström ja Lars Sonck ja se vahvistettiin v. 1906 sekä ruotsalaisen että suomalaisen kadunnimistön sisältävänä. Tämä nimistö, joka sisälsi monia Sonckin jo ehdotuksissaan käyttämiä nimiä, oli peräisin kolmesta aihepiiristä ja joukosta muita nimiä. Luonnollisin ryhmä olivat Töölön alueen vanhat paikannimet, joista osa oli myös suomennettu. Siellä sijainneita kaupungin »villoja» olivat *Hesperia*, *Arkadia*, *Stengård* — *Kivelä*, *Kammio*, *Rosavilla*, *Kaavi*, *Salli*, *Savila*, *Toivo*, *Alkärr* — *Leppäsuu*, *Fjelldal* ja *Sandudd* — *Hietaniemi*. Lahtien ja saarien nimiä olivat *Edesvikén* — *Edeslahti*, *Hummelvikén* — *Humallahti*, joista saatiin *Humalkatu*, sekä *Råholmen* — *Rajasaari*. Myös etäisistä nimistä *Mejlans*, *Grejus* ja *Esbo* — *Espoo* johdettiin kadunnimiä.

Toisena aihepiirinä olivat tunnetut historian henkilöt. Siihen kuuluivat mm. Värikki Stoolin tarinoista tutut *Adlercreutz*, *Döbeln*, *Sandels*, *Duncker* ja *Kulneff*, runoilijat ja kirjailijat *Runeberg*, *Topelius*, *Aleksis Kivi*, *Creutz*, *Freese*, *Choraeus*, *Ahlqvist*, tiedemiehet *Nordenskiöld*, *Calonius*, *Nervander* ja *Cygnaeus* sekä uskonpuhdistaja *Luther*, hyväntekeväisyydestä tunnettu *Aurora Karamzin* ja keisarinna *Dagmar*.

Kolmas ryhmä muodostui mytologisista paikoista ja henkilöistä. Suomalaista mytologiaa edustivat *Aino*, *Ilmarinen*, *Sampo* ja *Väinölä*, pohjoismaista *Valhalla* ja roomalaista *Apollo*, *Juno*, *Jupiter* ja *Minerva* sekä kreikkalaista jo ennestään huvilain niminä käytetyt *Arkadia* ja *Hesperia*. Tähän ryhmään kuului myös metsästäjä *Nimrod*.

Loput nimistä kertoivat kadun sijainnista (*Pohjois-* ja *Etelä-Rautatiekatu*, *Länsi Rantatie*), sen varrelle suunnitelluista rakennuksista (*Museokatu*, *Temppelikatu*) tai kadun luonteesta (*Syrjäkatu*, *Poikkikatu*, *Isotori*).

Edellä selostettua asemakaavaa, jossa entisiin kaupunginosiin liitettiin osat XIII ja XIV, ei sellaisenaan toteutettu. Vuonna 1917 siihen tehtiin melkoisia muutoksia, minkä vuoksi joukko edellä mainittuja nimiä katujen mukana jäi pois asemakaavasta ja uusia lisättiin siihen. Uusina niminä tulivat nyt mukaan *Lemminkäisenkuja*, *Mechelinkatu*, *Ulfásatie*, *Päivärintakatu*, *Stenbäckkatu*, *Minna Canthkatu*, *Messeniuskatu* sekä *Bjällbokatu*.

LAITA-ALUEET ASEMAKAAVAN PIIRIIN

Eteläisiin kaupunginosiin v. 1900 tehty asemakaavanmuutos oli jo saattanut asutuksen piiriin Tehtaankadun ja meren välisen alueen VII kaupunginosassa ja mm. *Villagatan* (Huvilakatu) saanut sijaintinsa sekä varrelleen matalia kivitaloja. Vuonna 1908 vahvistettiin asemakaava sen länsipuoliseen VI kaupunginosaan. Tälle huvilakaupungiksi tarkoitettulle alueelle, jota ruvettiin kutsuma nimellä *Eira* Tehtaan- ja Laivurinkadun kulmassa sijaitsevan Eiran

sairaalan mukaan, vahvistettiin samalla myös kadunnimistö suomeksi ja ruotsiksi. Jo muualla omaksuttuun tapaan se sisälsi Suomen historiasta poimittuja merkkimiehiä, tällä kertaa vuorossa *Horn, Ehrensward, Armfelt, Reh binder, Galitsin, Speransky, Chydenius, Engel, Edelfelt* ja *Wecksell*. Nimien jälkiosana oli tie, ja henkilönnimet olivat suomalaisissa nimissä nominaatiivissa, poikkeuksena *Hornintie*. Asemakaavaan sisältyi myös merenranta-alueelle sijoitettu *Helsinginiemen puisto*.

Eiran alueen länsipuolelle Munkkisaareen oli jo v. 1887 vahvistettu katuverkko, ja nimiä olivat mm. vanhoista paikannimistä johdetut *Ärtholmsgatan* (Hernesaarenkatu) ja *Munkholm sgatan* (Munkkisaarenkatu). Lännepuoleiset Hieta- ja Jätkäsaari saivat asemakaavansa kadunnimiseen v. 1916, ja nimet, paitsi paikannimen sisältämää *Santaholmankatua*, liittyivät seudun luonteeseen (satama- ja varastoalue). Niinpä mm. *Ahtikatu* ja *Neptunikatu* edustivat merimytologiaa, *Majakkaranta, Laivaranta* ja *Jaalaranta* merenkulkua sekä *Ajurin-, Lastauttajän-* ja *Meklarinkadut* satamatyöhön liittyviä ammatteja. Seuraavana vuonna tehtiin alueen asemakaavaksi uusi ehdotus ja sen mukaan sijoitettiin sinne vahvistusta odottamatta kadunnimiäkin. Niitä olivat mm. *Melkökatu*, jäänmurtajien suvehtimispaikkojen mukaan *Pohjoinen* ja *Läntinen Samporanta* ja *Tarmonkatu* sekä komeat *Englannin ranta* ja *Europan ranta*. Vuosina 1918—26 järjesteltiin Ruoholahden tienoita ja kadunnimiksi otettiin merellisistä aihepiiristä mm. *Itämerenkatu* ja *Porkkalankatu*. Tänne sai myös läheisen Lauttasaaren omistaja kauppaneuvos Julius Tallberg nimikkokatunsa.

Läntisistä laita-alueista sai Töölöön rajoittuva, kaupungille v. 1871 ostettu ja v. 1906 kaupunkiin liitetty Meilahden alue ensimmäisen asemakaavaehdotuksensa v. 1911. Ehdotuksessa tuli kadunnimien joukkoon vallan uusi aihepiiri, kasvimaailma. Etelän rikasta flooraa edustivat siinä *Palmu-, Magnolia-, Akacia-, Hyacint-, Mimosa-, Oleander-, Camelia-* ja *Tulpanvägen*, kotimaista — nimet vain ruotsiksi — *Primula-, Ranunkel-, Veronica-* ja *Rosavägen*. Uudessa ehdotuksessa v. 1913 oli etelän ja pohjolan kukat hylätty ja tilalle pantu kotimaisia puita ja pensaita sekä huvilain ja tilojen nimiä. Edellisiä edustivat mm. *Kuusi-, Pihlaja-, Honka-, Sireeni-* ja *Mustikkatie*, jälkimmäistä ryhmää taas *Huopalahdenkatu-, Grejus-* ja *Munksnäsinkatu* sekä *Toivolän-, Korpan-, Hindersnäsin-, Talin* ja *Reimarinkatu*. Lisäksi oli mukana joukko sekalaisia nimiä, kuten esim. *Snellmankatu, Skyttenkatu, Valpurinkatu, Lääkärinkatu, Sudenkatu* ja *Läntinentie*. Vuonna 1921 oli esillä vielä kolmas asemakaavaehdotus, jossa nimistöön oli edelleen lisätty puita, mm. *Läntinentie* muutettu *Tammitieksi*. Lopullisesti Meilahden eli XV kaupunginosan asemakaava vahvistettiin v. 1925, jolloin pohjana oli kahden viimeksi tehdyn ehdotuksen kadunnimet ja mm. *Mansikka-* ja *Puolukkatiet* tulivat lisiin mukaan. Perusteellisessa asemakaavanmuutoksessa v. 1938 joukko katuja, teitä ja aukioita nimineen kuitenkin poistettiin. Jäljelle jäävissä mm. Skyttenkadusta tehtiin *Jalavatie* ja Sudenkadusta *Töölöntullinkatu* ja uusi aukio *Töölöntulli* sijoitettiin tämän lähelle entisestä Töölön tullin paikasta muistuttamaan.

Meilahden lisäksi oli kaupunkiin v. 1906 liitetty Greijuksen eli Reijolan tila sekä Kumpulan kartano, jotka molemmat, kuten Meilahdenkin, kaupunki oli aiemmin hankkinut hallintaansa. Vuonna 1908 liitettiin kaupunkiin myös Bölen maistraatintila ulkopalstoineen, minkä jälkeen Helsingin raja pohjoisessa oli saavuttanut sen linjan, joka sillä oli vuoden 1946 suuren alueliitoksen tapahtuessa. Uusista alueista oli *Böle* eli *Pasila* — tuleva XVI kaupunginosa — jo ehditty rakentaa ennen liitosta ja sen vuokratonteille vahvistettiin v. 1910 jaotuskaava, jossa vahvistettiin myös kadunnimet. Aiheena olivat naisten, mm. Raamatun naisten nimet, lähtökohtana *Herthagatan* alueen esikaupunkiasutuksen alullepanijan tyttären mukaan.

Kumpulan kartanon alueelta oli sen omistaja parooni Herman Standertskjöld-Nordenstam ryhtynyt 1890-luvun alussa vuokraamaan tontteja kaupunkimaiseen asutukseen ja painattanut v. 1892 vuokra-alueestaan kartan, jossa vuokrattava alue oli jaettu osiin *Hermanstad I, Hermanstad II* ja *Majstad*, kussakin omat kadunnimensä. 'Hermanninkaupunki I' joka oli lähinnä merenrantaa, sisälsi mm. kadut *Holmgatan* 'Saarikatu', *Ängsgatan* 'Niittykatu', *Bärggatan* 'Vuorikatu' ja *Strandgränd* 'Rantakuja'. 'Hermanninkaupunki II':n alueella oli *Hermansgatan* sekä lisäksi muita paroonin perheenjäsenten etunimien mukaisia katuja. Majstadin eli Toukolan alueelle oli Kumpulassa v. 1848 vietetty kuuluisa kevätjuhla inspiroi-

nut mm. nimet sellaiset kuin *Majgatan* 'Toukokatu', *Runebergsgatan* 'Runeberginkatu', *Topeliusgatan* 'Topeliuksenkatu', *Paciusgatan* 'Paciuksenkatu', *Studentigatan* 'Ylioppilaankatu' ja *Cygnaeusgatan* 'Cygneuksenkatu'. Kun Kumpulan alue v. 1906 liitettiin kaupunkiin — kaupunginosiksi XXI, XXIII ja XXIV — oli monta nimeä jäänyt pois käytöstä eivätkä kaikki olleet, varsinkaan Toukolassa, tulleet koskaan käyttöönkään. Hermannin I:n nimet muutettiin kaikki ja tilalle tuli lähinnä Suomen Höyrylaiva Oy:n laivojen mukaisia, alkuaan tähdistöstä otettuja nimiä, kuten esim. *Vegankatu*, *Orioninkatu*, *Oihonnankatu* ja *Vellamonkatu*.

Vasta v. 1921 Toukola sai entisten suunnitelmien tilalle jaoituskaavan ja siihen tuli kokonaan muuta kuin vuoden 1848 kevätkuulan muistoja. Vanha *Arabian* huvilannimi, joka oli aikanaan muodostettu jo 1700-luvulta tunnettujen niitynimien *Kanaanland* 'Kaanaanmaa' ja *Jerikohagen* 'Jerikonhaka' mukaan, inspiroi ympärilleen muita itämaisia nimiä, ja niin ilmesyivät Helsingin pohjoiseen maastoon *Intia*, *Syria*, *Kairo*, *Korea*, *Japani*, *Jaava*, *Kongo*, *Sumatra*, *Damaskus* ja *Siam*, jälkiosina katu tai tie. Viereinen Kumpulan pääalue sai vv. 1923—25 jaoituskaavansa ja siihen kotimaista nimitystä. Oman paikallisen nimen *Sofianlehdonkadun* lisäksi tuli alueelle Suomen maantiedettä, mm. *Isonkyrön-*, *Aavasaksan-*, *Kymen-* ja *Imatrantie*, *Limingan-* ja *Vuoksentie* sekä *Vallinkoskentie*.

Naapurialue Vallila — XXII kaupunginosa — sai ensimmäisen jaoituskaavansa v. 1908. Asutus oli Kalliosta ja Sörnäisistä alkanut laajentua sinne. *Vallilantien* lisäksi tuli kadunnimistöön järvien nimiä eri puolilta Suomea, mm. *Inarin-*, *Keiteleen-*, *Keuruun-*, *Päijänteen-* ja *Ätsärintiet*. Vähän myöhemmin laajennettiin kaavaa myös Backas-tilan alueelle, jonne *Bakkaskadun* lisäksi tuli Suomen pitäjien nimiä, mm. *Anjalan-*, *Euran-*, *Hauhon-*, *Karstulan-*, *Mäntsälän-*, *Sammatin-* ja *Pälkäneentiet*. Poikkeuksina joukossa olivat *Teollisuuskatu*, koska alueelle oli varattu myös teollisuustontteja, ja *Vesijohtokatu*, jonka alla kulki kaupungin päävesijohto. Vuonna 1920 lisättiin kaavaan mm. *Työpajakuja* ja *Vesannontie*.

Vuonna 1918 tehdyssä yleiskaavaehdotuksessa Sörnäisten rantaradan ja Vanhankaupungin väliselle alueelle sai kaksi pääkatua komeat nimet *Koskelan Viertotie* ja *Käpykylän Viertotie*. Vuonna 1920 vahvistettiin jaoituskaava ns. Kottbyn alueelle, jolloin siitä käytetty suomalainen nimi Käpykylä muutettiin *Käpyläksi*. Samalla Käpylän puutarhakaupunki sai kadunnimistön, jonka lähteenä oli Kalevala. *Pohjolankatu*, *Väinölänkatu*, *Joukolankatu* ja *Kullervonkatu* saivat ympärilleen kaikki kalevalaiset henkilöt, joita ei ollut vielä sijoitettu muihin kaupunginosiin, jälkiosana kaikilla tie. *Annikit*, *Ilmattaret*, *Untamot*, *Nyryrikit* ym. saivat myöhemmin Mäkelänkadun länsipuolelle lisää kalevalaista seuraa, kun kaavaa v. 1921 laajennettiin sinne ja mm. *Kimmo*, *Turja*, *Turso* ja *Vipunen* otettiin mukaan. Käpylän pohjoisosa sai jaoituskaavansa v. 1923, mutta sinne ei enää riittänyt Kalevalaa. Myöhäsyntyisestä *Taivaskallio-* nimestä johdettiin *Tähtitie* ja *Kuutamotie* ja muiksi nimiksi sijoitettiin *Onnentie*, *Metsätie* ja *Kotipolku*.

KADUNNIMIEN YLEINEN TARKISTUS VUOSINA 1923—1927

Kuten edellä todettiin, jäivät useat pääkaupungin suomenkieliset kadunnimet maistraatin vahvistuksessa v. 1909 epätydyttäväksi. Lisääntynyt suomen kielen käyttö kunnallis- ja liike-elämässä sekä kaupungin sanomalehdissä oli sen jälkeen epävirallisesti enemmän tai vähemmän suomalaistanut kaupungin alueen nimitystä. Vuonna 1920 rahatoimikamari asettikin — tilastokonttorin toivomuksesta — komitean tarkistamaan kaupungin katujen ja muiden yleisten paikkojen nimityksiä. Komiteaan valittiin kamarin jäsenet pankinjohtaja A. V. Makkonen ja OTK:n johtaja Paavo Raittinen, yliopiston apulainen Heikki Ojansuu ja fil.lis. E. A. Tunkelo sekä kaupungingeodeetti W. O. Lille. Tarkistustehtävänsä ohella komitean tuli kiinnittää huomiota siihen, että vastedes kaduille nimiä annettaessa suomalaiset ja ruotsalaiset nimet olisivat mahdollisimman »samoin kuuluvia» ja karttetaisiin sellaisia alkuaan ruotsalaisista paikannimistä johdettuja nimiä, joita suomenkieliset henkilöt eivät kykene väaristelemättä lausumaan. Komitea ryhtyi tarkistustyöhönsä ja ehti saadakin aikaan paljon selvityksiä siihen mennessä, kun työ sen osalta keskeytettiin.

Helmikuun lopussa 1923 eräät Kalliossa asuvat talonmestajat ja liikemiehet jättivät kaupunginvaltuustolle esityksen »linjojen» varustamisesta »oikeilla kadunnimillä» ehdottaen

samalla, että I linjasta tehtäisiin Diakonissainkatu, II linjasta Aleksis Kiven katu, III linjasta Snellmaninkatu, IV linjasta Kallion Kirkkokatu ja V linjasta Kalliokatu. Valtuuston valmistusvaliokunta pyysi 6. maaliskuuta esityksestä lausuntoa rahatoimikamarilta, joka puolestaan 9. maaliskuuta lähetti sen lausunnon antamista varten yleisten töider hallitukselle. Kun kysymys kadunnimistä näin oli tullut esille, kamari päätti sihteerinsä Aimo Ervastin ehdotuksesta 10. maaliskuuta asettaa erityisen komitean kaupungin kaikkien kadun- ja paikannimien yleistä tarkistusta ja täydennystä varten. Samalla kamari vapautti tehtävästään v. 1920 asetetun komitean. Uuteen komiteaan valittiin rahatoimikarin jäsenet pankinjohtaja Tor Grotenfelt ja lakit.kand. K. V. Holma sekä kaupungingeodeetti W. O. Lille ja asiantuntijoina prof. Hugo Bergroth ruotsin kielen ja fil.tri. E. A. Tunkelo suomen kielen osalta.

Uusi komitea, jonka puheenjohtajana toimi Lille, teki perusteellista työtä käyttäen hyväkseen edeltäjänsä aikaansaannoksia. Sen tuloksena komitea kolmen vuoden kuluttua jätti rahatoimikamarille 21. huhtikuuta 1926 päivätyn mietintönsä, jossa se teki suuren määrän muutos- ja korjausehdotuksia siihenastiseen nimestöön. Suomalaista vastinetta kokonaan vailla oleville paikannimille ehdotettiin virallisesti vahvistettavaksi jo käyttöön tulleet suomennotokset (esim. Forsby — Koskela ja Kottby — Käpylä) ja lukuisille väännöksille täysin suomalaiset muodot. Viimeksi mainittuihin kuuluivat mm. sentapaiset muutosehdotukset kuin Busholma — Jätkäsaari, Fjälldalinkatu — Tunturilaaksonkatu, Hörneperinkatu — Kulmalankatu, Meilanskatu — Meilahdenkatu, Ruusuwillakatu — Ruusulankatu ja Vrakholma — Hylkysaari. Eräille etunimille ehdotettiin virallisiksi niiden kansanomaisia muotoja ja siten esim. Antreankatu Antinkaduksi, Elisabetinkatu Liisankaduksi, Mikaelinkatu Mikonkaduksi ja Ulriikankatu Ullankaduksi. Nimen alkuosaan komitea ehdotti kaikista erisnimistä genetiiviä, kuten vuosisadan alun komiteakin, ja maistraatin v. 1909 vahvistamat nimityinmuotoiset nimet vastaavasti muutettaviksi (esim. Arkadiakatu Arkadiankaduksi, Edelfelttie Edelfeltintieksi, Kapteeninkatu Kapteeninkaduksi ja Vuorimieskatu Vuorimiehenkaduksi). Oikeinkirjoitusta myös muutettiin ja mm. Adolfista tuli Aadolf, Fredriksperistä Fredriksberg, Lovisasta Loviisa ja Senatintorista Senaatintori.

Myös ruotsinkielisiin nimiin komitea ehdotti eräitä korjauksia. Sellaisten vanhojen mallien kuin Alberts-, Roberts-, Alexandersgatan mukaan tuli genetiiviä käyttäen kirjoittaa myös Armfelt-, Edelfeltsvägen ja Dunckers-, Luthersgatan, ennen Armfelt-, Edelfeltvägen ja Duncker-, Luthergatan. Oikeinkirjoitusta ajanmukaistaen oli kirjoitettava Berg- ja -berg, ennen Bärge- ja -bärg, samoin Böle, ennen Böhle, ja Nikolaiatan, ennen Nikolajatan.

Molempia kieliä koskevia muutoksia olivat Bulevardi — Bulevarden entisen nimen Bulevardinkatu — Boulevardsgatan tilalle ja Ilmarinkatu — Ilmarigatan nimen Ilmarisenkatu — Ilmarinengatan tilalle, samoin jälkiosan tori — torg muuttaminen muotoon puistikko — skvär eräissä risteävien katujen välisten paikkojen nimissä (esim. Tokantori — Tokanpuistikko, Dockstorget — Dockskvären, Koulutori — Koulupuistikko, Skolstorget — Skolskvären).

Nimen kokonaan muuttamista posti- ym. liikenteessä harhaan johtavana komitea ehdotti eräissä tapauksissa. Tällaisia olivat mm. Katajanokalla sijaitsevan Länsisatamakadun, uudesta Länsisatamasta etäällä olevana, muuttaminen Satamakaduksi, Länsi-Rantakadun muutos Etelärannaksi ja Hietalahden eteläisen ja pohjoisen rantakadun yhdistäminen Hietalahdenrannaksi. Entinen »nuohtunut» Ullanlinnanvuori ehdotettiin vaihdettavaksi jo käyttöön vakiintuneeseen Tähtitorninvuoreen. Komitea teki myös suuren joukon ehdotuksia nimeä vailla oleville paikoille. Nämä olivat yleensä entisistä nimistä johdettuja katuja, teitä, kujia ja puistikkoja. Sekä uusia nimiä että vanhojen nimien muutoksia koskevia ehdotuksia komitea oli työnsä aikana saanut sekä kaupungin elinten taholta että yksityisiltä helsinkiläisiltä.

Komitean liikkeelle lähdön aiheuttaneeseen linjojen muuttamista koskevaan aloitteeseen komitea asettui myönteiselle kannalle: ne oli vaihdettava kaduiksi, koska linjojen numeroiden oli valittu aiheuttavan sekaannusta ja koska »tämä nimittämistapa alkuunkin lienee ollut vain väliaikaiseksi ajateltu». Nimiehdotukset tulivat kuitenkin toisiksi kuin aloitteessa. I linjasta piti kyllä tuleman — muotoa vähän muuttaen — Diakonissakatu — Diakonissgatan,

mutta sen sijaan II linjasta Juhani Ahon katu — Juhani-Aho-gatan, III linjasta Aleksis Kivenkatu — Aleksis-Kivi-gatan, IV linjasta Tornikatu — Tornigatan ja V linjasta Kirjastokatu — Biblioteksgatan. Kaikkiaan komitea teki korjauksia 162 suomalaisen ja 69 ruotsalaiseen nimeen niistä 400 molemminkielisestä paikan- ja kadunnimestä, jotka maistraatti oli v. 1909 virallisiksi vahvistanut. Lisäksi komitean nimiluettelossa oli 218 suomalaista ja 202 ruotsalaista vuoden 1909 jälkeen käyttöön otettua, komitean tarkistamaa tai ehdottamaa nimeä.

Komitean esitykseen liittyi neljä eriävää mielipidettä. Pankinjohtaja Grotenfeltin mielestä vanhat alkuperäiset ruotsalaiset nimet Andrea, Elisabets, Vilhelm, Gumtäck jne. oli säilytettävä sellaisinaan ja katulinjalla Unioninkatu — Siltasaarenkatu — Hämeenkatu riitti pelkkä Unioninkatu. Kaupungeingeodeetti Lille kannatti venäläiskaikaisten Kulneffin-, Galitzinin-, Speranskin-, Konstantinin-, Vladimirin-, Nikolain- ja Aleksanterinkadun hävittämistä nimiluettelosta ja mm. Snellmaninkatua Nikolainkadun, Suurtoria Senaatintorin ja Suurkatua Aleksanterinkadun tilalle. Prof. Bergroth halusi englannin kielestä lainatun skvär-jälkiosan tilalle sanoja plats, plan tai torg ja tohtori Tunkelo Grejunkadun tilalle Reijolankatua.

Rahatoimikamari käsitteli komitean nimiluettelon perusteluineen syyskuun 21. päivään mennessä, jolloin se jätti oman ehdotuksensa kaupunginvaltuustolle. Kamari totesi lausunnossaan komitean tehneen ansiokasta uudistustyötä tarkistaessaan nimien muodollisen ja kielellisen puolen, mutta sen mielestä tarkistustyö oli ulotettava laajemmaksi, kun kerran kadunnimistöä oli käyty muuttamaan. Rahatoimikamarin ehdotus sisälsikin joukon radikaalisia muutoksia. Ensinnäkin oli erinäiset maan entisestä yhteydestä Venäjän kanssa muistuttavat nimet vaihdettava uusiin nimiin. Aleksanterinkatu liikekatuna ja Senaatintori ja Nikolainkirkko vanhoina nimityksinä oli säilytettävä, mutta muut vastaavat nimet sen sijaan muutettava. Nikolainkadusta olisi tehtävä Snellmaninkatu, Antinkadusta Lönnrotinkatu, Vladimirkadusta Kalevankatu, Konstantininkadusta Meritullinkatu ja Unioninkadusta Yliopistonkatu, tärkeimmät kadut mainiten. Toiseksi oli saatava suomalaisia nimiä sellaisille alueille, joilla on ollut ruotsinkielestä muovailtu nimi; siten oli tehtävä mm. Gumtäckistä Kumpula, Kårbölestä Kaurila, Grejuksesta Reijola, Sumpparista Sompassaari ja Herttonäistä Herttoniemi. Muita huomattavia muutosehdotuksia oli Juhani Ahon tien sijoittaminen Eiraan Galitzintien tilalle, koska Aho oli asunut siellä viime vuotensa, ja Hakasalmenkadun ja sen uuden jatkeen muuttaminen Keskuskaduksi.

Linjoille kamari kannatti uusia nimiä, jolloin II linjasta piti tulla Linnankoskenkatu ja IV linjasta Kallionkatu, muista komitean ehdottamat.

Rahatoimikamarinkin lausuntoon pankinjohtaja Grotenfeltin jäsenenä esitti vastalauseensa. Hänen mielestään vanhat paikkojen ja katujen nimet ovat syntyäaikojensa ja historiallisten olojen ilmauksia, jolloin on rikos historiallista käsitystä ja perinnäistapoja vastaan ryhtyä niitä muuttamaan uskossa, että täten voitaisiin hävittää joitakin kansan elämyksiä ja muistoja, jotka ehkä ovat nykyajalle vähemmän miellyttäviä. Tämän perusteella hän katsoi, että venäläisointuiset nimet oli säilytettävä muuttamattomina, samoin sellaiset vanhat kauniit nimet kuin Hakasalmenkatu. Ruotsalaisten nimien suomen kieleen jo mukautuneet muodot oli Grotenfeltin mielestä myös säilytettävä niitä suomalaistamatta. Kehitystä ruotsalaisesta nimestä ei kuitenkaan voitu tehdä olemattomaksi, ja oli aliarvioitu suomalaisten kielen taipuvaisuutta aiheetta, kun perusteluna suomentamiselle oli esitetty, ettei suomalaisten puhekieli kykenisi lausumaan ruotsalaisissa nimissä esiintyviä äänneitä. Anneberi, Gumtähti, Grejus, Kårböle jne olivat hänestä kauniimpia kuin Annala, Kumpula, Reijola ja Kaurila, jotka vaikuttivat »nousukasmaisilta».

Kaupunginvaltuusto käsitteli rahatoimikamarin nimistöehdotuksen 17. marraskuuta 1926 ja valitsi, asiasta pitkään keskusteltuaan, sitä edelleen valmistelemaan viisihenkisen komitean. Komiteaan valittiin valtionarkistonhoitaja Kaarlo Blomstedt, toimitsija J. E. Janatuinen, taloudenhoitaja Heikki Moisio, lakikand. Gustaf Norrmén ja toimitusjohtaja Henrik Ramsay, ja se valitsi puheenjohtajakseen Norrménin. Komitea aloitti työnsä jo samassa kuussa ja lähti käsittelemään rahatoimikamarin ehdotusta kaupunginvaltuuston lähetekeskuste-

lussa lausuttujen toivomusten pohjalla. Niiden mukaan olisi muutoksia siihen tehtävä mahdollisimman vähän, kadunnimien historialliset kerrostumat olisi otettava huomioon muutospyrkimyksissä ja vain huomattavia ääntämisvaikeuksia suomalaisille tuottavia nimiä muutettava. Vuosien 1917—18 historiallisten tapahtumien muistamista myös toivottiin.

Saamansa evästyksen komitea otti huomioon. Nimistön perinperin pohjaista muuttamista se asettui vastustamaan, koska siitä aiheutuisi epäselvyyksiä mm. lainhuudatus- ja kiinnitysoasioissa sekä hankaluuksia lukuisille kiinteistöyhtiöille, jotka on nimetty »nykyisten kadunnimien mukaan». Lisäksi sellainen muuttaminen edellyttäisi nimien historiallisen synnyn ja perustelun tarkkaa tuntemista. Komitea rajoittikin muutosehdotuksensa vain eräisiin Venäjän yhteydestä muistuttaviin nimiin sekä tapauksiin, joissa ääntäminen tuotti vaikeuksia tai sekaannukset muihin nimiin aiheuttivat hankaluuksia. Kielellisiä korjauksia tehtiin erinäisiin nimiin. Kaikkiaan komitea esitti rahatoimikamarin luettelon 544 nimeen nähden muutosehdotuksia vain 61 nimen kohdalla.

Huomattavimpia muutosehdotuksia oli Unioninkadun jättäminen paikoilleen ja Narinkkanimen — sijaitsi silloin Simonkadun yläpäässä — poistaminen sekä linjojen säilyttäminen. Komitea yhtyi valtuustossa lausuttuun mielipiteeseen, että linjat edustivat ns. »amerikkalais-tamisivaihetta» kaupungin asemakaavan kehityksessä ei vain nimiin, vaan myös asemakaavan muodostukseen nähden, ja olivat sen vuoksi säilyttämisen arvoiset. Choraeksuksenkatu muutettiin Välskärinkaduksi ja Creutzinkatu Vänrikki Stoolin kaduksi, koska molemmissa oli ääntämisvaikeuksia ja edellisessä lisäksi vaikea ortografia. Ahlqvistinkatu muutettiin Oksasenkaduksi ja otettiin tähän siten henkilön runoilijanimi, kuten oli aiemmin tehty Julius Krohnin nimikkokadun eli Suonionkadun kohdalla. Metsästäjänkatu muutettiin Jääkärikaduksi, koska arveltiin alkuperäisen Jägaregatan-nimen alkuosan tarkoittaneen sotilasta. Tätä muutosta vastustivat työväen piirejä valtuustossa edustaneet Janatuinen ja Moisio. Backas-nimen suomalaisvastine Pakaa muutettiin Mäkeläksi, Kärbölen vastine Kaurila Kaarelaksi, Skällare-saaren vastine Sellari Kellosaareksi ja Kulmalankatu Kulmavuorenkaduksi erotukseksi Kulmakadusta. Edelleen Bjälbonkadusta tuli Linnankoskenkatu sekä Saunakadusta Etelärantatie ja Floorantiestä Urheilukatu, koska jälkimmäisen vieressä oli Urheilukenttä, ja Saunakatu oli aiheeton. Linjoilta pois otettu Aleksis Kiven katu panttiin Fredriksberginkadun tilalle.

Läntinen ja Itäinen Viertotie, joista rahatoimikamari halusi tehdä Turun valtatie ja Viipurin valtatie, saivat komitean ehdotuksessa lyhemmät nimet Turuntie ja Hämeentie. Myöskin komeakaikuiset Koskelan, Kumpulan, Käpylän ja Toukolan Viertotiet — Forsby, Gumtäckts, Kottby ja Majstads Chaussé saivat yksinkertaiset nimet siten, että Viertotien tilalle tuli tie ja Chaussén tilalle vägen. Eri ehdotuksissa vaihdellen esiintyvistä muodoista Kasarmikatu — Kasarminkatu ja Makasiinikatu — Makasiininkatu komitea valitsi nomaatiivin. Muut komitean muutosehdotukset olivat yleensä kielellisiä korjauksia suomalaisissa ja ruotsalaisissa nimissä.

Kaupunginvaltuustossa lausuttua toivomusta maallemme tärkeiden vuosien 1917—18 historiallisten tapahtumien muistamisesta kadunnimistössä komitea ei lähtenyt toteuttamaan, vaan arveli siihen tarjoutuvan sopivia tilaisuuksia myöhemmin syntyvissä uusissa kaupunginosissa.

Komitean lausunto rahatoimikamarin ehdottamista nimistä päivättiin 13. kesäkuuta 1927 ja siinä ehdotettiin kamarin nimiluettelon hyväksymistä komitean ehdottamien muutoksin ja lisäyksin. Valtuusto käsitteli asian 21. syyskuuta ja silloin käytiin viimeinen taistelu entisten muutettaviksi ehdotettujen nimien puolesta. Äänestyksessä hylättiin kuitenkin Ahlqvistinkadun, Floravägenin (suom. vastineena Kukkaistie) ja Metsästäjänkadun säilyttämistä koskevat ehdotukset; muut vastalauseet eivät johtaneet edes äänestykseen. Samoin hylättiin ehdotus Tehtaankadun muuttamisesta Eirankaduksi. Pari muutosta katsottiin aiheelliseksi. Eläintarhankatu muutettiin *Tuusulankaduksi*, jottei tulisi sekaannusta Eläintarhantiehen, Katriinankatu muutettiin *Katriinankaduksi* ja Huvilatie *Kallioliinantieksi*. Muuten komitean ehdotus hyväksyttiin sellaisenaan ja tämän jälkeen lopultakin valmiiksi

saadut ehdotukset pääkaupungin katujen, torien, yleisten paikkain, saarien ja maatilojen ym. nimien muutoksiksi saatettiin lähettää sisäasiainministeriön vahvistettaviksi.

Ministeriön vahvistus nimille saatiin vasta 12. joulukuuta 1928 ja muutokset hyväksyttiin ehdotetuissa muodoissa. Muutamia lisäyksiä ministeriössä kuitenkin tehtiin. Uuden Kallion urheilukentän länsipuolella oleva osa Vaasankatua sai nimen *Vaasanrinne*, Tähtitornin- ja Vuorimiehenkadun välisestä puistikosta tehtiin *Ullanpuistikko* ja luterilaisen ja kreikkalais-katolisen hautausmaan väliselle kadulle annettiin nimi *Lapinlahdentie*. Lisäksi rakennettavan eduskuntatalon korttelia rajoittaville uusille kaduille vahvistettiin nimet *Eduskuntakatu*, *Puhemiehenkatu* ja *Kansliakatu*.

MUUTOKSET KADUNNIMISTÖSSÄ VUOSINA 1928—1945

Suuren kadunnimistön tarkistuksen jälkeen ei kaupunkialueella ennen vuoden 1946 alueliitosta enää suoritettu uusien kaupunginosien kokonaiskaavoituksia. Siihenastinen alue oli jo kaikki otettu asutukseen ja suurin piirtein asemakaavoitettukin. Kaupunkia kuitenkin jatkuvasti rakennettiin ja kadunnimistöäkin siellä täällä täydennettiin. Vanhoissa kaupunginosissa I—IX Siltavuorenkatu muutettiin Kirjatyöntekijänkaduksi, uuden postitalon viereinen vanha Kaasutehtaankatu sai uuden suunnan ja nimen *Postikatu*, ja Kampin alueelle tuli kaksi uutta katua ja niille ketään määrähenkilöä tarkoittamattomat nimet *Olavinkatu* ja *Jaakonkatu*. Sinebrychoffin panimon alueelle kaavoitettiin uudet kadut *Sinebrychoffinkatu* ja *Mallaskatu*. Munkkisaaren ja Hernesaaren tienoilla täytettiin salmia ja merenlahtia ja saatiin mm. uudet kadut *Matalasalmenkatu*, *Kalastajankatu*, *Pihlajasaarenkatu*, *Sirpalesaarenkatu* sekä *Liuskasaarenkatu*, joka v. 1945 muutettiin *Henry Fordin kaduksi* sen varrelle rakennetun Fordin autotehtaan mukaan. Nimet ranta-alueille rakennetuille kaduille muodostettiin yleensä läheisten saarten nimityksiä.

Kaupunginosaan X—XII tuli korttelijärjestelyiden ja vesialueiden täytön kautta myös muutamia uusia katuja, joille nimet annettiin yleensä vanhojen paikannimien mukaan tai johdettiin entisistä kadunnimistä kujaa tai rinnettä jälkiosana käyttäen. Mainittava nimenmuutos oli Sirkuskadun muuttaminen arvostetun sosiaalipoliitikon *Matti Paasivuoren* nimikkokaduksi sekä Porthaninpuistikon muuttaminen tunnetun raittityöntekijän *Alli Trygg-Heleniuksen puistikoksi*. Tuoreen Tuusulankadun tilalle tuli asemakaavanmuutoksen johdosta *Savonkatu*.

Useita muutoksia tehtiin myös XIV kaupunginosassa. Muun muassa nimet Adlercreutzinkatu, Taivallahdentori ja Kaavinkatu poistettiin ja Sutelantiestä tuli *Lastenlinnantie*. Merkittävä ja samalla kallein kadunnimen muutos Helsingissä oli Heikinkatujen ja Heikinpuiston sekä pitkän Turuntien muuttaminen v. 1942 *Mannerheimintieksi* marsalkan 75-vuotispäivän johdosta. Sodan mainingeissa syntyi vähän myöhemmin uudelleen järjestettyyn Ruskeasuon kaupunginosaan nimitysehdotus, joka sisälsi talvisodan taistelupaikkoja kuten Kannaksentie, Summantie, Kollaantie, Tolvajärventie jne.

Vallilan kaupunginosassa täydennettiin pitäjännimistä tehtyä kadunnimistöä samantapaisilla uusilla nimillä kuten *Puijontie*, *Vääksynkuja*, *Nokiankuja* ym. Vanhankaupunginselän rantakaistaletta järjestettäessä panttiin ehdolle mm. Arabianranta, Kokkosaarentie, Hylkysaarenkatu, Viikinkatu ym. paikannimistä otettuja nimiä.

Vuonna 1936 vahvistettiin asemakaava XXVI kaupunginosaan Käpylän ja Oulunkylän välillä ja sijoitettiin sinne Itä-Uudenmaan ja Kymenlaakson nimiä, mm. *Artjärven-*, *Askolan-*, *Iitin-*, *Jaalan-*, *Myrskylän-* ja *Pyhtääntie*. Seuraavana vuonna Käpylä sai lisäasemakaavan sekä lisää mm. kalevalaisnimisiä katuja. Entisten seuraan tulivat nyt *Panuntie*, *Pellervontie*, *Kaukonkatu* ja *Vuorelankatu* sekä joukko entisten teiden poikkikujia näistä johdettuine nimeen.

Viimeisiä kadunnimiä kuvatulta ajanjaksolta olivat *Mustikkatie*, *Muuraintie*, *Kirsikkatie* ja *Vadelmatie*, jotka annettiin v. 1945 sodan aiheuttaman asuntopulan poistamiseksi rakennetun pikataloalueen kaduille XXIV kaupunginosassa. Sen jälkeiset kadunnimet ovat jo syntyneet kiinteistölautakunnan v. 1945 asettaman kadunnimikomitean ja kaupunginhallituksen v. 1959 sen seuraajaksi asettaman pysyvän nimitystoimikunnan ehdotuksesta.

KORTTELIEN NIMET

Kaupungit oli Ruotsi-Suomessa vuoden 1350 tienoilta alkaen Maunu Eerikinpojan kaupunkilaissa määrätty jaettavaksi neljään osaan, ja tämä kaupungin »neljannes» sai myöhemmin latinalaisperäisen nimen *kuarter* 'kortteli'. Kvarter-nimitys sai Tukholmassa jo 1600-luvun puolivälistä alkaen virallisesti merkityksen »neljän tai useamman kadun rajoittama kiinteistömaa», mutta mm. Helsingissä kortteli vielä Ruotsin vallan lopussa tarkoitti yhtä kaupungin neljästä osasta, joilla kaupungissa oli nimet eteläinen, läntinen, pohjoinen ja itäinen kortteli. Kussakin korttelissa tontit olivat erikseen juoksevasti numeroituina ja tontit ja talot voitiin siten määrittää kortteli ja numero mainiten.

Kun J. A. Ehrenström syksyllä 1811 siirtyi Tukholmasta pysyvästi Suomeen ja joutui täällä laatimaan asemakaavan pääkaupungiksi korotetulle Helsingille, hänellä oli asemakaavan terminologiassa ja numeroinnissa esikuvanaan lähinnä Ruotsin pääkaupungin vastaavat olot. Kesällä 1810 oli Tukholmassa tullut voimaan uusi määräys, jolla kaupunginosittain juoksevat tonttien numerot kortteleissa poistettiin ja kussakin katujen rajoittamassa korttelissa tontit määrättiin numeroitaviksi erikseen. Lisäksi oli kulmatalojen omistajien asetettava taloihinsa kilvet, joissa oli korttelin nimi. Kortteleille oli Tukholmassa ruvettu antamaan numeron ohella myös nimiä siitä lähtien, kun ne alkoivat tarkoittaa katujen rajoittamaa taloryhmää. Nimet annettiin alueittain erilaisista aihepiireistä, mm. ammasteista, henkilönimistä, merieläimistä ja linnuista. Myöhemmin v. 1832 Tukholmassa lisäksi määrättiin talot katujen varsilla numeroitaviksi parittomin numeroin vasemmalla ja parillisin numeroin oikealla puolella katua. Numeroinnin piti pääkaduilla alkaa Kuninkaanlinna lähinnä olevasta kohdasta tai, jos se oli vaikeasti määrättävissä, kasvaa idästä länteen ja etelästä pohjoiseen. Samaa järjestelmää on noudatettu Helsingissäkin, parittomien numeroiden ollessa kuitenkin oikealla ja parillisten vasemmalla puolella.

Ehrenströmin asemakaavassa kaupunki oli jaettu varsinaiseen kaupunkiin ja Uudenmaan esikaupunkiin; numeroidut kaupunginosat syntyivät myöhemmin. Hänen kaavassaan oli myös kvarter eli kortteli, mutta tarkoittamassa samaa kuin Tukholmassakin, ja näille katujen rajoittamille tonttialueille vahvistettiin numerot ja nimet samassa vuoden 1820 palojärjestyksessä kuin pääkaupungin ensimmäiset kadunnimetkin. Varsinaisessa kaupungissa kortteleita oli numeroitu 1:stä 39:ään ja esikaupungissa 40:stä 82:een ja kullekin oli annettu nimi Ehrenströmin ilmeisesti osallistuessa näihinkin ristiäisiin. Nimet olivat kaupungissa koti- ja villieläinten (hevonen, lammas, susi, karhu jne) ja esikaupungissa kalojen ja lintujen (ahven, hauki, hanhi, haukka jne) nimiä. Tähän ensimmäiseen korttelijakoon tuli muutoksia jo 1830-luvulla. Korttelit 10, 11, 18 ja 19 yhdistettiin yhdeksi kortteliksi, samoin korttelit 25 ja 26 yhdeksi ja korttelit 17 ja 21 niin ikään yhdeksi. Keisarilliselle palatsille Kruununhakaan varastusta alueesta muodostettiin 7 uutta korttelia, jotka saivat numerot 85—91 ja nimet kukkien mukaan, seassa kuitenkin yksi »pantteri». Myös Kluuvin rannalle lisättiin kortteli 83, josta tuli »joutsen» ja 84, josta tuli »taivaanvuohi». Kun tehdyt asemakaavanmuutokset v. 1836 vahvistettiin, muutettiin myös korttelien numerojärjestys säännölliseksi, numerointi alkoi edelleenkin vanhalta kaupungialueelta. Samalla muutettiin myös nimiä siten, että kukat Kruununhaan uusilta kortteleilta ja joutsen ja taivaanvuohi Kluuvin rantamilta vaihdettiin nisäkkäisiin, jotta vanhan alueen korttelinimistö olisi kokonaan samasta aihepiiristä.

Kaupungin asemakaavaa seuraavina vuosikymmeninä laajennettaessa jatkui uusien korttelien numerointi ja nimien antaminen niille. Nimet otettiin edelleenkin nisäkkäistä, kaloista ja linnuista, täydennyksenä kuitenkin jonkin verran myös erilaisia puita. Vuosisadan loppuun mennessä olivat kaupunginosat I—IX saaneet asemakaavansa ja niiden mukana myös korttelinsa numeroineen ja nimineen. Kun seuraavien kaupunginosien asemakaavoittaminen Pitkäsillan pohjoispuolella tuli ohjelmaan 1890-luvulta lähtien, jatkui korttelijärjestelmä ja myös korttelien numerointi, mutta nimiä ei niille enää tässä vaiheessa annettu. Myös aikaisemmin annettujen nimien käytöstä luovuttiin kaikessa hiljaisuudessa 1910-luvun alussa, kun tonttikarttoja tehtiin ja annettiin niitä tarvitseville. Korttelit merkittiin siitä lähtien vain numeroilla.

Korttelien nimet olivat virallisesti ruotsinkielisiä, mutta edellä mainitussa Edlundin Helsingin oppaassa vuodelta 1866 oli myös kortteleista suomenkielinen nimiluettelo. Tätä suomalaista nimiluetteloa ei koskaan vahvistettu viralliseksi, mutta sitä ruvettiin käyttämään, kun tarvetta tuli mainita korttelien nimiä suomalaisessa puheessa tai tekstissä. Korttelien numero- ja nimiluettelossa vuonna 1900 on kuitenkin ruotsinkielisten nimien rinnalla myös suomalaiset nimet ja samoin myös vuodelta 1920 säilyneessä luettelossa.

Seuraavassa luetellaan Helsingissä vuodesta 1820 vuoteen 1920 käytössä olleet korttelien nimet viimeksi luehdetun numeroinnin mukaan. Luetteloon on merkitty samasta nimestä esiintyneet eri muodot ja kunkin nimen jälkeen vuosi, jolloin nimi on vahvistettu tai ensi kerran julkaistu.

<i>Kaup. osa</i>	<i>N:o</i>	<i>Ruotsalainen nimi</i>		<i>Suomalainen nimi</i>	
I	1	Senatshuset	1836	Senatin kartanonala	1866
»	2	Gräfsvinet	1820	Senaatin talo	1900
»		Grävsvinet	1900	Mäyrä	1866
»	3	Servaalen	1836	Servaali	1866
»		Liljan	1830		
»	4	Elephanten	1820	Norsu	1866, 1920
»		Elefanten	1866	Elehvantti	1900
»	5	Leoparden	1820	Leopartti	1866
				Leoparti	1900
				Leopardi	1920
»	6	Högvakten	1882	Päävahti	1920
»		Tigern	1826	Tiikeri	1866
»	7	Pantern	1836	Partti	1866
»		Törnrosen	1835	Pantteri	1900
»	8	Bältan	1836, 1875—1920	Wyötiö	1866
»		Bältarn	1837—1870	Vyötiäinen	1900
»		Tulpan	1835		
»	9	Uttern	1820	Saukko	1866
»	10	Hermelinen	1820, 1900	Kärppä	1866
»		Neglikan	1835		
»		Hermelin	1866—1876		
»	11	Lodjuret	1836	Ilwes	1866
»		Solrosen	1835		
»	12	Bäfvern	1820	Majava	1866
»		Bävern	1920		
»	13	Mullvaden	1820	Myyrä	1866
»	14	Igelkotten	1836	Siili	1866
»	15	Buffeln	1820	Puhlu	1866
»				Puhveli	1900
»	16	Mården	1820	Näätä	1866
»	17	Wildsvinet	1820	Metsäsika	1866
				Villisika	1920
»	18	Björnen	1820	Karhu	1866
»	19	Rehnen	1820	Poro	1866
»		Renen	1920	Peura	1920
»	20	Hjorten	1820	Peura	1866
				Kauris	1920
»	21	Rådjuret	1820	Wuohipeura	1866
				Metsävuohi	1900
				Metsäkauris	1920
»	22	Bocken	1820	Pukki	1866
»	23	Fåret	1820	Lammas	1866
»	24	Stengeten	1820	Wuorikauris	1866
				Vuorivuohi	1920
»	25	Wåduren	1820	Oinas	1866
»	26	Oxen	1820	Härkä	1866
II	27	Giraffe	1820	Kamelipartti	1866

<i>Kaup. osa</i>	<i>N:o</i>	<i>Ruotsalainen nimi</i>		<i>Suomalainen nimi</i>	
II	27	Giraffen	1837	Sirahvi	1920
•	28	Zebern	1836	Seeprahepo	1866
		Zebran	1838	Seebra	1900
I	29	Kyrko Qvarteret	1820	Luterilaisten	
		Lutherska Stora Kyrkan	1836	Nikolaikirkko	1866
		Nikolaikyrkan	1900	Nikolainkirkko	1900
•	30	Leijonet	1820	Jalopeto	1866
		Lejonet	1836	Jalopeura	1900
•	31	Rhinoceros	1820	Sarwikuono	1866
		Rinoceros	1870		
II	32	Dromedarien	1820	Nopsakameeli	1866
		Dromedaren	1900	Dromedaari	1900
•	33	Enhörningen	1820	Yksisarvinen	1866, 1920
				Yksisarviainen	1900
•	34	Antelopen	1836	Kauris	1866
		Antilopen	1866	Antilooppi	1900
		Svanen	1835		
•	35	Hamstern	1836	Jywähiiri	1866
		Beckasinen	1835	Hamsteri	1900
•	36	Äsnan	1820	Aasi	1866
•	37	Elgen	1820	Hirwi	1866
		Älgen	1900		
•	38	Kamelen	1820	Kameeli	1866
				Kameli	1900
•	39	Apan	1820	Apina	1866
•	40	Ekorren	1820	Orawa	1866
•	41	Kaninen	1820	Kaniini	1866
•	42	Räfven	1820	Repo	1866
		Räven	1920	Kettu	1900
I	43	Grekiska kyrkan	1836	Kreekalaisten	
		Orang-Outang	1820	kirkko	1866
		Finlands Bank och		Suomen Pankki ja Vanha	
		Gamla ryska kyrkan	1900	kreikkalaisten kirkko	1900
•	44	Geten	1820	Wuohi	1866
				Kili	1900
•	45	Hästen	1820	Hevonen	1866
III	46	Whalfisken	1820	Walaskala	1866
		Walfisken	1836		
•	47	Sköldpaddan	1820	Kilpiö	1866
				Kilpikonna	1900
•	48	Tumlaren	1820	Pyöriäinen	1866
•	49	Laxen	1820	Lohi	1866
•	50	Gäddan	1820	Hauki	1866
•	51	Svärdfisken	1820	Miekkakala	1866
III	52	Stören	1820	Sampi	1866
•	53	Abborren	1820	Ahwen	1866
•	54	Magaziner	1837	Makasiinit	1866
		Packhusområdet	1920	Pakkahuoneen alue	1920
•	55	Braxen	1820	Lahna	1866
•	56	Torsken	1820	Turska	1866
•	57	Finska Lifgardets kasern	1836	Kaartin kasarmi	1866
		Gardeskasernen och manegen	1920	Kaartin Kasarmi ja maneesi	1920
•	58	Rudan	1820	Ruutana	1866
•	59	Giersen	1820	Kiiski	1866
		Gersen	1836		
VII	60	Iden	1836	Säynäs	1866
V	61	Örnen	1820	Kotka	1866
IV	62	Påfågeln	1820	Riikinkukko	1866
•	63	Hjerpen	1820	Pyö	1866
		Hjärpen	1900		
		Järpen	1920		
•	64	Tuppen	1820	Kukko	1866

<i>Kaup. osa</i>	<i>N:o</i>	<i>Ruotsalainen nimi</i>		<i>Suomalainen nimi</i>	
IV	65	Lutheriska mindre kyrkan	1836	Luteerilaisten Wanha kirkko	1866
		Gamla lutherska kyrkan	1920	Vanha luterilainen kirkko	1920
•	66	Paradisfågeln	1820	Paratiisinen	1866
•	67	Svalan	1820	Paratiisilintu	1900
•	68	Tjädern	1836	Pääsky	1866
•	69	Lärkan	1820	Teeri	1866
				Metso	1900
•	70	Papegojan	1820	Leiwo	1866
•	71	Kalkon	1820	Leivonen	1900
		Kalkonen	1836	Leivo	1920
•	72	Storcken	1820	Papukaija	1866
		Storken	1836	Kalkkuna	1866
•	73	Göken	1820	Haikara	1866
•	74	Trasten	1820	Valkea Tuonenkurki	1920
•	75	Staren	1820	Käki	1866
•	76	Näktergalan	1820	Rastas	1866
				Kottarainen	1866
•	77	Tranan	1820	Satakielinen	1866
	78	Gardets Hospital	1838	Satakieli	1900
		Sparfhöken	1820	Kurki	1866
		Militärsjukhuset	1900	Kaartin Lasaretti	1866
•	79	Dufvan	1820	Sotilassairaala	1900
		Duvan	1900	Kyyhky	1866
•	80	Rapphönan	1820	Kyyhkynen	1900
•	81	Sparfven	1820	Peltopyy	1866
		Sparven	1900	Varpunen	1866
•	82	Ankan	1820	Sorsa	1966
V	83	Gåsen	1820	Ankka	1900
•	84	Strutsen	1820	Hanhi	1866
V	85	Falken	1820	Kameelikurki	1866
				Kamelikurki	1900
•	86	Gladan	1820	Hiirihaukka	1866
				Nuolihaukka	1900
•	87	Gamen	1820	Jalohaukka	1920
				Haarahaukka	1866, 1920
•	88	Fazanen	1820	Ilmahaukka	1900
		Fasanen	1900	Kokko	1866
•	89	Ugglan	1820	Korppikotka	1900
•	90	Pelikan	1820	Faasiskukko	1866
		Pelikanen	1900	Fasaani	1900
•	91	Höken	1836	Pöllö	1866
•	92	Kräkan	1820	Kitahanhi	1866
				Pelikaani	1900
•	93	Korpen	1820	Haukka	1866
•	94	Skatan	1820	Wares	1866
II	95	Gazellen	1838	Varis	1900
		Gasellen	1900	Korppi	1866
•	96	Zobelen	1838	Harakka	1866
		Sobeln	1900	Lempikauris	1866
•	97	Haren	1838	Gaselli	1900
				Suopuli	1866
•	98	Hyenan	1838	Sopuli	1900
III	99	Flundran	1900	Jänes	1866
II	100	Hillern	1838	Jänis	1900
VII	100a	Ålen	1841	Hyeena	1866
				Kampela	1900
				Hilleri	1866
				Airokas	1866
				Ankerias	1900

<i>Kaup. osa</i>	<i>N:o</i>	<i>Ruotsalainen nimi</i>		<i>Suomalainen nimi</i>	
VII	100b	Vimban	1900	Sulkava	1900
»	101	Hajen	1841	Hajikala	1866
»	102	Mörten	1841	Haikala	1900
II	103	Karpen Gasverket	1863 1900	Särki	1866
				Touta	1866
				Kaasutehdas	1900
				Kaasulaitos	1920
VII	104	Makrillen	1842	Teräskala	1866
»		Guldfisken	1875	Kultakala	1900
»	105	Rockan	1863	Rauska	1866
»		Makrillen	1875	Makrilli	1900
»	106	Laken Sillen	1863 1875	Made	1866
»		Sillen	1875	Silli	1900
»	107	Guldfisken Strömmingen	1866 1875	Kultakala	1866
»		Strömmingen	1875	Silakka	1900
»	107a	Norsen	1887	Kuore	1900
»	108	Simpan	1842	Simppu	1866
»	109	Sillen	1842	Silli	1866
»	110	Mujkan	1842	Muikku	1866
VI	111	Hackspiken	1842	Tikka	1866
»	112	Grönsiskan	1842	Wehriäsirkku	1866
				Vihreävarpunen	1900
»	113	Snöripan Trappen	1842 1875	Riekko	1866
»		Trappen	1875	Trappi	1900
»	114	Bofinken	1842	Peippo	1866
»		Snöripan	1875	Riekko	1900
»	115	Steglitsan Bofinken	1842 1875	Tikli	1866
»		Bofinken	1875	Peippo	1900
»	116	Stensqvättan Steglitsen	1842 1887	Kivitasku	1866
				Steglitsi	1900
				Tikli	1920
VI	117	Hämplingen	1866	Hamppunen	1866
				Urpiainen	1900
				Hempponen	1920
»		Ejdern	1866	Haahka	1866
»	118	Pracken Snippan	1875 1866	Tukkakoskelo	1875
»		Snippan	1866	Wikla	1866
»	119	Lomen Stenskvättan	1842 1887	Kuikka	1866
»		Stenskvättan	1887	Kivitasku	1900
»	120	Pracken Hämplingen	1866 1900	Koskelo	1866
»		Hämplingen	1900	Urpiainen	1900
»	121	Eidern Snippan	1866 1842	Hahko	1866
»		Snippan	1842	Wikla	1866
»	122	Tärnan Lommen	1866 1875	Tiuro	1866
»		Lommen	1875	Kuikka	1900
»	123	Gräsanden Svanen	1863 1875	Joutsen	1900
IV	124	Nya Paradisfogeln	1863	Paratiisilintu	1866
VI	124	Sidensvansen	1887	Tilhi	1900
»	125	Svanen Tärnan	1866 1887	Jouhten	1866
»		Svanen	1866	Tiira	1900
»	126	Sidensvansen	1866	Tilhi	1866
VII	126	Kolibrin	1887	Mesilintu	1887
				Kolibri	1900
»	127	Sädesärlla Kajan	1863 1887	Wästäräkki	1866
»		Kajan	1887	Naakka	1900
»	128	Kolibri Beckasinen	1866 1887	Mesilintu	1866
»		Beckasinen	1887	Kurppa	1900
»	129	Kajan Löjan	1863 1887	Naakka	1866
»		Löjan	1887	Salakka	1900
»	130	Beckasinen Måsen	1863 1887	Kurppa	1866
»		Måsen	1887	Lokki	1900
»	131	Löjan	1863	Salakka	1866
I		Tigern	1887	Tiikeri	1900

<i>Kaup. osa</i>	<i>N:o</i>	<i>Ruotsalainen nimi</i>		<i>Suomalainen nimi</i>	
VII	132	Delfinen	1863	Merisika	1866
I	132	Proviantmagasinet	1900	Muonamaksiini	1900
VII	133	Forellen	1866	Mullo	1866
»		Hägern	1875	Haikara	1900
»	134	Rockan	1875	Rausku	1900
»	135	Laken	1875	Made	1900
»	136	Bläckfisken	1866	Läkkikala	1900
VIII	137	Nya ryska kyrkan	1860	Mustekala	1920
»				Uusi venäläinen kirkko	1900
»	138	Granen	1895	Kuusi	1900
»	139	Enen	1866	Kataja	1900
»	140	Akasien	1876		
I	140	Brobergs Terassen	1920	Siltavuoren pengermä	1920
VIII	141	Eken	1882		
»	142	Rönnen	1875	Pihlaja	1900
»	143	Björken	1875	Koivu	1900
»	144	Eken	1892		
»	145	Aspen	1895	Haapa	1900
»	146	Tallen	1895	Mänty	1900
»	147	Lärkträdet	1875	Lehtikuusi	1900
»	148	Kastanjen	1892	Kastanja	1900
»	149	Alen	1895	Leppä	1900
»	150	Linden	1895	Lehmus	1900
»	151	Almen	1895	Jalava	1900
»	152	Poppeln	1895	Poppeli	1900
VI	153	Knipan	1875	Telkkä	1900
»	154	Allan	1875	Alli	1900
IV	155	Svärtan	1875	Meriteiri	1900
»				Pilkkasiipi	1920
»	156	Doppingen	1875	Uikko	1900
»				Uikko	1920
»	157	Rödstjärten	1875	Leppäkerttu	1900
»	158	Sommargyllingen	1875	Kuhankeittäjä	1900
VIII	159	Häggen	1895	Tuomi	1900
»	160	Asken	1895	Saarni	1900
»	161	Boken	1895	Pyökki	1900
IV	162	Talgmesen	1887	Tiainen	1900
VII	163	Rättan	1892	Pakkastiainen	1920
»	164	Mösset	1892		
»	165	Vesslan	1892		
IV	166	Sädesärlan	1887	Västaräkki	1900
»	167	Kanariefågeln	1887	Kanarialintu	1900
»	168	Morkullan	1887	Kurppa	1900
»				Lehtokurppa	1920
»	169	Nötskrikan	1887	Närhi	1900
»	170	Maria sjukhus	1900	Maarian sairaala	1900
»	171	Krickan	1887	Tavi	1900
»	172	Strömstare	1887	Koskikara	1900
»	173	Spillkråkan	1887	Palokärki	1900
»	174	Snösparfven	1887	Pulmunen	1900
»		Snösparven	1920		
»	175	Vakteln	1887	Pieni peltopyy	1900
VI	176	Skeppsdockan	1875	Vüriäinen	1920
»				Laivatokka	1900
»	177	Munkholmen	1887	Laivatelakka	1920
»	178	Domherren	1887	Munkkisaari	1900
IV	179	Perlhönan	1892	Punatulkku	1900
VII	180	Hvassbuken	1892	Helmikana	1900
»		Siken	1900		
»	181	Ådan	1887	Siika	1900

<i>Kaup. osa</i>	<i>N:o</i>	<i>Ruotsalainen nimi</i>		<i>Suomalainen nimi</i>	
VII	182	Brushanen	1892	Suokukko	1892
»	183	Karpen	1903	Karppi	1920
»	183	Sarven	1903	Sorva	1920
VIII	184	Pilen	1895	Paju	1900
VII	185	Hvitlingen	1892	Valkea turska	1900
		Vitlingen	1920		
VIII	186	Lönnen	1892	Vaahtera	1900
»	187	Sälgen	1895	Raita	1900
»	188	Flädern	1895	Seljapuu	1920
»	189	Nypon	1895	Orjantappura	1920
»	190	Hagtorn	1903	Orapihlaja	1920
»	191	Syrenen	1903	Sireeni	1920
I	193	Riddarhuset	1859	Ritarihuone	1900
IV	194	Åbo kasärn	1887	Venäläinen kasarmi	1900
III	195	Svenska normallyceum	1878	Ruotsalainen normaalilyseo	1900
»	196	Tyska kyrkan	1863	Saksalainen kirkko	1900
VII	197	Kirurgiska sjukhuset	1875	Kirurginen sairaala	1875
IX	199	Blåklinten	1887	Ruiskukka	1900
»	200	Konvaljen	1887	Kielo	1900
»	201	Smörblomman	1887	Voikukka	1900
»	202	Prästkragen	1887	Päivänkukka	1900
»	203	Näckrosen	1887	Lumme	1900
»	204	Liljan	1887	Lilja	1900

LÄHTEITÄ

Helsingin kaupungin kartat ja painetut asiakirjat

Maistraatin pöytäkirjat 1843—1845, 1862, 1864

Kaupunginvaltuuston pöytäkirjat 1908, 1926, 1927

Helsingin Utiset 1862

Helsingfors Tidningar 1862

Berndt Aminoff: Gatunamn i Helsingfors (Vår stad. Holger Schildts Förlag. Helsingfors 1947).

Yrjö Blomstedt: Johan Albrecht Ehrenström. Helsinki 1963.

Erik Ehrström: Helsingfors stads historia från 1640 till Stora ofreden. Helsingfors 1890.

Gösta Langenfelt: Namnproblem i de svenska städerna. Stockholm 1939.

P. Nordman: Bidrag till Helsingfors historia I—V. Helsingfors 1905—1908.

Birger Åkerman: Bouppteckningar i Helsingfors stad 1679—1808. Helsinki—Helsingfors 1937.

Helsingin kaupungin historia I—V. Helsinki 1950—1967.

Venäläiset kadunnimet

Kuten edellä (siv. 46) on mainittu, oli Helsingissä vuodesta 1833 alkaen Venäjän vallan loppuun saakka käytössä myös venäjänkieliset kadunnimet. Näitä nimiä ei ollut virallisesti vahvistettu, vaan niiden venäjäntäminen virallisista ruotsinkielisistä nimistä ja katukilpiin sijoittaminen oli katujen kulmauksissa sijaitsevien talojen omistajien huolena. Tästä syystä nimien asu oli vaihteleva ja yleiseksi ratkaisuksi 1800-luvulla tuli, että voimassa olevat ruotsinkieliset kadunnimet yleensä vain äänteellisesti mukailtiin venäjänkieliseen asuun. Vasta myöhemmin, 1900-luvulla, tulee kadunnimien venäläisiksi vastineiksi myös kokonaan venäjäksi käännettyjä nimiä.

Käytössä olleet venäläiset kadunnimet on seuraavaan luetteloon merkitty — latinalaiseen kirjoitusasuun muuntaen — sellaisina kuin ne esiintyvät Helsingin venäläisessä kartassa vuodelta 1900 (Plan Gelsingforsa 1900) ja venäjänkielisessä Helsingin osoitekalenterissa vuodelta 1911 (Adres-Kalendar na 1911 god). Vastaavat suomalaiset ja ruotsalaiset kadunnimet on merkitty rinnalle maistraatin 1909 vahvistamissa asuissa.

<i>Suomalainen nimi</i>	<i>Ruotsalainen nimi</i>	<i>Venäläinen nimi</i>
Abrahaminkatu	Abrahamsgatan	Avramskaja ulitsa
Albertinkatu	Albertsgatan	Albertskaja ulitsa
Aleksanterinkatu	Alexandersgatan	Aleksandrovsckaja ulitsa
Ankkurikatu	Ankaregatan	Ankarsckaja ulitsa
Annankatu	Annegatan	Anninskaja ulitsa
Antreankatu	Andraegatan	Andreevskaja ulitsa
Aspnäsinkatu	Aspnäsgatan	Aspnesckaja ulitsa
Bernhardinkatu	Bernhardsgatan	Berngardskaja ulitsa
Bulevardinkatu	Boulevardsgatan	Bul'varnaja ulitsa
Dagmarkatu	Dagmargatan	Dagmarsckaja ulitsa
Eerikinkatu	Eriksgatan	Eriksckaja ulitsa
Elisabetinkatu	Elisabetsgatan	Jelizavetinskaja ulitsa
Elisabetintori	Elisabetstorget	Jelizavetinskaja ploštšad'
Erottajakatu	Skillnadsgatan	Šilnadsckaja ulitsa (1900)
		Razdelnaja ulitsa (1911)
Erottaja	Skillnaden	Šilnadsckaja ploštšad'
Esplanaadikatu, Etelä	Esplanadsgatan, Södra	Južnaja Esplanadnaja ulitsa
» Pohjois	» Norra	Severnaja Esplanadnaja ulitsa
Fabianinkatu	Fabiansgatan	Fabiansckaja ulitsa
Fredrikinkatu	Fredriksgatan	Fridrihsckaja ulitsa (1900)
		Fredriksckaja ulitsa (1911)
Hakasalmenkatu	Hagasundsgatan	Hagasundskaja ulitsa
Hallituskatu	Regeringsgatan	Regerinskaja ulitsa

Suomalainen nimi

Heikinkatu, Itä
Länsi

Helenankatu
Hernesaarenkatu
Hietalahdenkatu
Hietalahdenrantakatu
Huvilakatu

Hämeenkatu
Itäinen Satamakatu
Kaikukatu
Kaivokatu

Kluuvikatu
Kammionkatu
Kampinkatu
Kanavakatu
Kanavatori
Kanavaranta
Kankurinkatu
Kansakoulukatu
Kapteeninkatu
Kasarminkatu
Kasarmintori
Kauppiaskatu

Katajanokankatu
Katariinankatu
Kirkkokatu
Kirkkomaankatu
Kivenhakkaajakatu
Kolmas linja
Konstantininkatu
Korkeavuorenkatu

Kristianinkatu

Kruununhaankatu
Koulutori
Kruunuvuorenkatu
Kulmakatu
Köydenpunojankatu
Laivanvarustajankatu

Laivastokatu
Laivurikatu
Lapinlahdenkatu
Lastenkodinkatu
Linnakatu
Ludviginkatu
Luotsikatu
Lyökkisaarenkatu
Läntinen rantakatu
Länsi Satamakatu
Makasininkatu, Eteläinen
Pohjoinen

Makasiinirantakatu
Malminkatu
Malminrinne
Maneesinkatu
Mariankatu
Mauritsinkatu
Merikatu

Ruotsalainen nimi

Henriksgatan, Östra
Västra

Helenegatan
Ärtholmsgatan
Sandviksgatan
Sandvikskajen
Villagatan

Tavastgatan
Östra Hamngatan
Ekogatan
Brunnsgatan

Glogatan
Kammio­gatan
Kampgatan
Kanal­gatan
Kanal­torget
Kanal­kajen
Välvaregatan
Folkskolegatan
Kaptensgatan
Kasärngatan
Kasärntorget
Köpmansgatan

Skatuddsgatan
Katrinegatan
Kyrkogatan
Kyrkogårdsgatan
Stenhuggaregatan
Tredje linjen
Konstantinsgatan
Högbergsgatan

Kristiansgatan

Kronohagsgatan
Skoltorget
Kronbergsgatan
Vinkelgatan
Repslagaregatan
Skeppsredaregatan

Maringatan
Skepparegatan
Lappviksgatan
Barnhemsgata
Slottsgatan
Ludvigsgatan
Lotsgatan
Lökhölm­sgatan
Västra kajen
Västra Hamngatan
Magasinsgatan, Södra
Norra

Magasinskajen
Malmgatan
Malmbrinken
Manegegatan
Mari­egatan
Mauritzgatan
Havsgatan

Venäläinen nimi

Vostotšnaja Genrihskaja ulitsa
Zapadnaja Genrihskaja ulitsa (1900)
Zapadnaja Genrihovskaja ulitsa (1911)

Elenniskaja ulitsa
Ertgolmskaja ulitsa
Sandvikskaja ulitsa
Sandvikskaja naberežnaja
Villa ulitsa (1900)
Datšnaja ulitsa (1911)
Tavastskaja ulitsa
Vostotšnaja gavanskaja ulitsa
Ehoulitsa
Brunskaja ulitsa (1900)
Kolodešnaja ulitsa (1911)

Gluskaja ulitsa
Kammioskaja ulitsa
Kampskaja ulitsa
Kanalnaja ulitsa
Kanalnaja ploštšad'
Kanalnaja naberežnaja
Vevarskaja ulitsa
Folkskuls­kaja ulitsa
Kapitanskaja ulitsa
Kazarmennaja ulitsa
Kazarmennaja ploštšad'
Tšepmanskaja ulitsa (1900)
Kupetšeskaja ulitsa (1911)

Skatudenskaja ulitsa
Ekaterinskaja ulitsa
Tserkovnaja ulitsa
Kladbištšenskaja ulitsa
Stenhjuggarskaja ulitsa
3ja linija
Konstantinovskaja ulitsa
Hegbergskaja ulitsa (1900)
Vysokogornaja ulitsa (1911)
Kristianskaja ulitsa (1900)
Hristianovskaja ulitsa (1911)
Krunuhagskaja ulitsa
Škulnaja ploštšad'
Krunberskaja ulitsa
Uglovaja ulitsa
Replagarskaja ulitsa
Šeppsredarskaja ulitsa (1900)
Sudovladeltšeskaja ulitsa (1911)

Morskaja ulitsa (1900)
Šepparskaja ulitsa
Lapvikskaja ulitsa
Barnhemskaja ulitsa
Slotskaja ulitsa
Ludvikskaja ulitsa
Lotsmanskaja ulitsa
Leggolmskaja ulitsa
Zapadnaja Naberežnaja
Zapadnaja gavanskaja ulitsa
Južnaja Magazinnaja ulitsa
Severnaja Magazinnaja ulitsa
Magazinnaja naberežnaja
Malmskaja ulitsa
Malmbrink
Manežnaja ulitsa
Mariinskaja ulitsa
Mavritskaja ulitsa
Havskaja ulitsa (1900)
Morskaja ulitsa (1911)

<i>Suomalainen nimi</i>	<i>Ruotsalainen nimi</i>	<i>Venäläinen nimi</i>
Meritori	Havstorget	Havskaja ploštšad'
Merimieskatu	Sjömansgatan	Šemanskaja ulitsa (1900)
Metsästäjäkatu	Jägaregatan	Matrosskaja ulitsa (1911)
Mikaelinkatu	Mikaelsgatan	Egerskaja ulitsa
Munkkisaarencatu	Munkholmogatan	Mihailovskaja ulitsa
Muukalaiskatu	Främlingsgatan	Munkgolmskaja ulitsa
Neitsytpolku	Jungfrustigen	Fremlingskaja ulitsa (1900)
Neljäs linja	Fjärde linjen	Tšužežemnaja ulitsa (1911)
Nervanderkatu	Nervandergatan	Devitšja tropa
Nikolainkatu	Nikolajgatan	4ja linija
Mynttikatu	Myntgatan	Nervanskaja ulitsa
Mynttirantakatu	Myntkajen	Nikolajevskaja ulitsa
Näkinkuja	Näckensgränd	Mjuntskaja ulitsa
Oikokatu	Gengatan	Mjuntskaja naberežnaja
Perämieskatu	Styrmansgatan	Nekenskaja pereulitsa
Pietarinkatu	Petersgatan	Enskaja ulitsa (1900)
Pohjoinen rantakatu	Norra kajen	Bližnaja ulitsa (1911)
Pohjoinen Rautatiekatu	Norra Järnvägsgatan	Šturmskaja ulitsa
Porthaninkatu	Porthangatan	Petrovskaja ulitsa
Puistokatu	Parkgatan	Severnaja nabjerježnaja
Punanotkonkatu	Röddäldsgatan	Severnaja Železnodorožnaja ulitsa
Punavuorenkatu	Rödbärgsgatan	Portanskaja ulitsa
Pursimieskatu	Båtsmansgatan	Parkovaja ulitsa
Puutarhakatu	Trädgårdsgatan	Reddelskaja ulitsa
Päävahdintori	Högvaktstorget	Redberskaja ulitsa
Raatimiehenkatu	Rådmansgatan	Botsmanskaja ulitsa
Ratakatu	Bangatan	Tredgordskaja ulitsa
Rauhakatu	Fredsgatan	Gauptvahnaja ploštšad'
Rautatietori	Järnvägstorget	Rodmanskaja ulitsa
Rikhardinkatu	Richardsgatan	Banskaja ulitsa
Ritarikatu	Riddaregatan	Fredskaja ulitsa (1900)
Robertinkatu, Iso	Robertsgatan, Stora	Mirnaja ulitsa (1911)
Pieni	Lilla	Železnodorožnaja ploštšad'
Ruoholahdenkatu	Gräsviksgatan	Rihardskaja ulitsa
Ruoholahdenrantakatu	Gräsvikskajen	Rytsarskaja ulitsa
Ruusavillakatu	Rosavillagatan	Boļšaja Robetskaja ulitsa
Saunakatu	Badhusgatan	Malenkaja Robertskaja ulitsa
Senatintori	Senatstorget	Gresvikskaja ulitsa
Sepänkatu	Smedsgatan	Gresvikskaja naberežnaja
Siltasaarencatu	Broholmogatan	Rozavilskaja ulitsa
Siltavuorencatu	Brobärgsgatan	Badgjuškaja ulitsa
Simonkatu	Simongatan	Senatskaja ploštšad'
Sofiankatu	Sofiegatan	Smedskaja ulitsa (1900)
Sörnäsän rantatie	Sörnäs strandväg	Kuznetšnaja ulitsa (1911)
Tarkka-ampujakatu	Skarpskyttegatan	Broholmiskaja ulitsa
Tehtaankatu	Fabriksgatan	Bruberskaja ulitsa
Tehtaanpuisto	Fabriksparken	Simonskaja ulitsa (1900)
Toinen linja	Andra linjen	Simonovskaja ulitsa (1911)
Tokankatu	Docksgatan	Sofiisaja ulitsa
Tokantori	Dockstorget	Sernesskaja Naberežnaja
Työmieskatu	Arbetaregatan	Skarpsjuškaja ulitsa
Tähtiorninkatu	Observatoriegatan	Fabritšnaja ulitsa
Ulriikinkatu	Ulrikagatan	Fabrinyi park
Ulriikaporinkatu	Ulrikasborgsgatan	2ja linija
Unioninkatu	Unionsgatan	Dokskaja ulitsa (1900)
Uudenkirkonrinne	Nykyrkobrinken	Dokovaja ulitsa (1991)
Uudenmaancatu	Nylandsgatan	Dokovaja ploštšad'
		Arbetarskaja ulitsa
		Observatornaja ulitsa
		Ulrikskaja ulitsa
		Ulrikaborgskaja ulitsa (1900)
		Ulrikaborskaja ulitsa (1911)
		Unionskaja ulitsa
		Novaja Tserkovnaja doroga
		Njulandskaja ulitsa

Suomalainen nimi

Viertotie, Itäinen
» Läntinen
Viides linja
Vilhelminkatu
Vironkatu
Vladimirinkatu
Vuorikatu

Vuorimieskatu
Vyökatu

Yrjönkatu

Ruotsalainen nimi

Chaussén, Östra
» Västra
Femte linjen
Vilhelmsgatan
Estnåsgatan
Vladimirsgatan
Bårggatan

Bårgmansgatan
Gördelgatan

Georgsgatan

Venäläinen nimi

Vostotšnoje šosse
Zapadnaja šosse
5ja linija
Vilgelskaja ulitsa
Estnjeskaja ulitsa
Vladimirskaia ulitsa
Berskaja ulitsa (1900)
Gornaja ulitsa (1911)
Bergmanskaja ulitsa
Gerdelskaja ulitsa (1900)
Pojasnaja ulitsa (1911)
Georgijevskaja ulitsa

Leo A. Pesonen:

Kadunnimistön tarkistus vuoden 1946 alueliitoksen johdosta ja nimistön laatiminen uusiin kaupunginosiin

KOMITEAN ASETTAMINEN

Vuoden 1946 alussa tapahtunut Helsingin suuri alueliitos aiheutti monen muun toimenpiteen ohella myös kadunnimistön tarkistamisen kaupungin laajentuneella alueella. Sen jälkeen kun v. 1926—28, lähinnä suomenkielisten nimien asun parantamiseksi, oli suoritettu edellinen yleinen kadunnimistön tarkistus, oli nimiä keksitty uusille kaduille samoin kuin entisiä nimiä muutettukin asianomaisissa elimissä melko sattumanvaraisesti, ilman asiantuntijakomiteoita ja ottamatta aina riittävästi huomioon uusien nimien yleistä soveltuvuutta kadunnimistössä. Monia ratkaisua kaipaavia nimikysymyksiä oli siten kehkeytynyt varsinaisen kaupunginkin alueella. Ensisijaisesti oli kuitenkin uusien liitosalueiden asuntoteiden ja muiden liikenneväylien nimistöt, jotka kukin omilla alueillaan syntyneinä sisälsivät monia täysin samoja tai eksyttävästi toisiaan muistuttavia yleisiä nimiä, sopeutettava sekä Kanta-Helsingin nimistön että toisiinsa. Lisäksi oli odotettavissa, että alkaisi suurisuuntainen uusien alueiden asemakaavoitustyö ja että tällöin tarvittaisiin joukoittain uusia paikannimiä. Täten hahmoteltua ohjelmaa valmistamaan kaupunginhallitus kiinteistölautakunnan esityksestä 15. helmikuuta 1945 päätti oikeuttaa lautakunnan asettamaan 5-jäsenisen asiantuntijakomitean, joka samalla sai oikeuden ottaa itselleen sihteerin sekä käyttää ulkopuolisia asiantuntijoita. Kun komitea kiinteistölautakunnan kokouksessa 5. maaliskuuta 1945 asetettiin, sen puheenjohtajaksi valittiin lautakunnan silloinen puheenjohtaja fil.maisteri *Yrjö Harvia* sekä jäseniksi I apulaisasemakaava-arkkitehti *Berndt Aminoff*, fil.tohtori *Ester Margaret von Frenckell*, varatuomari *R. G. Kallia* ja fil.maisteri *Leo A. Pesonen*.

Kiinteistölautakunnan kadunnimikomitea aloitti työnsä 8.5.1945 valiten varapuheenjohtajakseen varatuomari Kallian ja sihteerikseen maisteri Pesosen. Maisteri Harvian pyydettyä vielä samana vuonna muiden töidensä vuoksi eroa komitean jäsenyydestä kiinteistölautakunta valitsi 6.12.1945 uudeksi puheenjohtajaksi varatuomari Kallian sekä uudeksi jäseneksi toimittaja (sittemmin sosiaalineuvos) *Vihtori Karpion*. Komitea puolestaan nimesi tämän jälkeen maisteri Pesosen toimimaan varapuheenjohtajana sihteerin tehtävänsä ohella. Myöhemmin, 11.6.1946, kiinteistölautakunta täydensi komiteaa sen omasta pyynnöstä nimeämällä jäseneksi myös kaupunginarkistonhoitajan, fil.maisteri *Ragnar Rosénin*. Vielä kerran komitea joutui vaihtamaan puheenjohtajaa, kun varatuomari Kallia toukokuussa 1947 vakavan sairauden johdosta pyysi sairauslomaa komitean työstä ja 7.9.1947 omasta pyynnöstään kokonaan vapautettiin komitean jäsenyydestä. Uudeksi puheenjohtajaksi kiinteistölautakunnan kokouksessa 8.9.1947 valittiin kaupunginarkistonhoitaja Rosén, joka jo 23.5. lukien oli toiminut komitean va. puheenjohtajana, sekä uudeksi jäseneksi komiteaan Kallian tilalle kansatieteen professori *Kustaa Viikuna*. Viimeinen muutos komitean kokoonpanossa ta-

pahtui 4.12.1950, jolloin kiinteistölautakunta vapautti komitean jäsenyydestä arkkitehti Berndt Aminoffin hänen omasta pyynnöstään, syynä lisääntyneet työt ja eräät erikoistehtävät asemakaavaosastolla. Komitean työhön arkkitehti Aminoff oli antanut erittäin suuren panoksen selvittämällä Helsingin siihenastisten kadunnimien ja muiden vanhojen paikannimien alkuperää. Uudeksi jäseneksi hänen tilalleen valittiin pohjoismaisen filologian professori *Olav Ahlbäck*, jota jo aiemmin oli käytetty komitean asiantuntijana.

Pääosa komitean työstä oli kadunnimistöjen laadintaa uusiin kaupunginosiin, ja työtä suoritettiin sitä mukaa kuin asemakaavoja liitosalueelle valmistui. Siihen liittyi vähäisempi tehtävä: tarkistettiin viimeksi vanhojen kaupunginosien nimistö. Näiden varsinaisten tehtäviensä ohella komitea joutui toimimaan asiantuntijaelimenä useissa muissakin nimiasioissa ja laatimaan ehdotuksia mm. vanhojen maakirjakylien suomalaisiksi nimiksi, eräiden Helsingin nykyiseen alueeseen rajoittuvien asutusalueiden tiennimistöiksi, kaupungin retkeilyalueiden paikannimistöiksi ja julkisten laitosten nimityksiksi.

Kaikkiaan sisältää tässä teoksessa esitelty Helsingin paikannimistö 3 800 kadun, torin, puiston, sataman, vesialueen ja saaren suomenkielistä ja yhtä monta ruotsinkielistä nimeä, joista 2 140 on kokonaan uusia, komitean ja sen työn jatkajan nimistötoimikunnan työskentelyn tuloksena syntyneitä. Seuraavilla sivuilla selostetaan yksityiskohtaisesti nimistöön liittyviä erikoiskysymyksiä ja sitä tapaa, millä nämä kysymykset on ratkaistu ja uusi nimistö muutenkin luotu.

TYÖSSÄ NOUDATETUT PERIAATTEET

Kadunnimien ensisijainen tehtävä kaupungissa on käytännöllinen. Niiden avulla määritetään paikat kaupungissa hiukan samaan tapaan kuin pituus- ja leveysasteiden mukaan merellä sekä ilmoitetaan kaupungin asukkaiden osoitteet. Tärkein vaatimus kaupungin kadunnimistöön nähden on niin ollen mahdollisimman suuri selvyys ja käyttökelpoisuus, oli sitten kysymyksessä vanha tapa käyttää kadunnimen runko-osana sanaa tai esim. New Yorkin keskustassa käytännössä oleva järjestelmä, jonka mukaan pääkadut (avenue) ja poikkikatut (street) seuraavat toisiaan kasvavana numerosarjana.

Itse merkitsemistavasta oli kadunnimikomitea alusta alkaen sitä mieltä, että uusienkin kaupunginosien nimistöt oli pysytettävä samalla linjalla, jota Helsingissä oli jo aiemmin noudatettu. Amerikkalaisen numerojärjestelmän käyttö todettiin meidän oloihimme soveltumattomaksi ei ainoastaan historiallisista syistä ja erilaisten elämäntapojen johdosta, vaan nimenomaan sen vuoksi, että uusi asemakaavoitus, joka suosi katujen mukauttamista maastoon, oli lähes kokonaan luopunut »amerikkalaisen» järjestelmän edellyttämästä ruutumaisesta katu- ja korttelikaavasta.

Edellä esitetyn näkökohdan hyväksytyään komitea työnsä johtavaksi periaatteeksi omaksui sen kannan, että alueliitoksen kautta moninkertaisesti laajentunutta Helsingin aluetta oli käsiteltävä yhtenä kokonaisuutena, jossa ei saa olla kahta samanlaista eikä sekaannuttavasti toista muistuttavaa nimeä. Eräissä suurkaupungeissa — esim. Berliinissä — vallitseva tapa, että kaupungin eri alueet (suurkaupungiksi yhdistetyt entiset pikkukaupungit, kauppalat ja yhdyskunnat) jatkuvasti säilyttävät erilliset nimensä, jotka on katuosoitteeseen lisättävä, hylättiin meillä epätarkoituksenmukaisena. Viimeksi mainittu järjestelmä tosin olisi helpottanut komitean työtä, koska eri liitosalueiden nimien sisällyttäminen pakolliseksi osoitteen osaksi kadunnimen ohella olisi sallinut samojen kadunnimien esiintymisen useammassakin paikassa Helsinkiä. Mutta komitea oletti vakavasti, että nimenomaan asutuksen tiivistyessä liitosalueilla ja eri tiivistymien vähitellen sulautuessa toisiinsa kaupunkilaisten osoitteista käytännössä kuitenkin usein jäisi pois aluenimi, ja osoite Helsinkiin osoitettavissa kirjeissä rajoittuisi vain kadunnimeen. Siksi komitea valitsi ensiksi mainitun, yksilöllisten kadunnimien järjestelmän. Periaatetta, että Helsingin asemakaavoitetulla alueella ei saa esiintyä kahta samanlaista nimeä aiheuttamassa sekaannusta enempää postinkäytössä kuin muussakaan paikantamisessa, on noudatettu uusien kadunnimien antamisessa senkin jälkeen, kun Helsin-

gin alue on postin jakelun nopeuttamiseksi vuoden 1966 alusta lukien jaettu numeroituihin postialueisiin ja numerotunnus yleistynyt osoitmerkintään.

Komitean työn toisena johtavana periaatteena oli pyrkimys luoda tarkoin paikallistettuja nimiryhmiä. Tiettyyn aihepiiriin kuuluvien kadunnimien sijaitseminen tietyissä kaupunginosissa helpottaa ajan mittaan niiden sijaintipaikan muistamista (verrattakoon kantakaupungissa seuraavat nimiryhmät: henkilöiden etunimistä muodostetut Mikon-, Fabianin-, Sofian-, Katariinan-, Helenankatu-, Ludvigin-, Rikhardin-, Fredrikin- ja Albertinkadut ym. vanhassa keskustassa; Kalevalasta otetut Joukolan-, Louhen-, Ilmattaren-, Untamon- ja Nyyrikintiet ym. Käpylässä; pitäjien nimistä muodostetut Elimäen-, Pälkäneen-, Nilsiän-, Lemun- ja Somerontiet ym. Vallilassa sekä kirjailijain nimikkokadut Topeliuksen-, Linnankosken-, Eino Leinon ja Minna Canthin kadut ym. Töölössä). Lisäksi on eri kaupunginosissa asuvien helpompi kiintyä oman asuinseutunsa kadunnimiin, jos ne jollakin tavalla liittyvät toisiinsa, jolloin kadunnimet omalta osaltaan vahvistavat sitä paikallistuntua, joka ajan mittaan suurkaupunkien eri osille muodostuu. Ryhmäperiaatteen noudattaminen helpotti myös suuresti komitean työtä sen saatua tehtäväkseen yhä uusien kadunnimien keksimisen laajojen liitosalueiden korjattuihin tai uusiin asemakaavoihin, vaikka toisaalta oli varottava tämän periaatteen kaavamaisista, yksitoikkoisuuden tunnetta herättävää soveltamista.

OMAVARAISET NIMET

Luonnollisin lähtökohta uusia katuja ristittäessä on paikkakunnan oma nimistö: kylien, talojen, niittyjen, kukkuloiden, saarien, vesialueiden yms. nimet. Milloin tällainen nimi on yhä käytössä tai vanhojen asukkaiden muistissa eikä samanlaista esiinny muualla kaupungin paikannimistössä, on sen sijoittaminen kadun nimeksi ilman muuta selvää. Niinpä kylän tai yhdyskunnan siihenastinen nimi sopii luonnostaan alueen pääkadun nimeksi (esim. Kaarela — Kaarelantie, Malmi — Malmin raitti, Pukinmäki — Pukinmäentie), ja samoin on suotavaa, että hävinneiden tai häviävien kantatalojen nimet säilyvät tulevaisuuteen kadun tai puiston nimeksi muuttuneena. Vielä elävien paikannimien ohella ovat tervetulleita nimenaiheita myös jo unohtuneet vanhat paikannimet, jotka tavataan asiakirjoista ja vanhoista kartoista (esim. Hämeenapajantie — Tavastvarpsvägen rantapaikan nimestä »Tavastvarpet» Laajasalossa ja Nahkahousuntie — Skinbyxvägen saarten nimestä »Skinbyxor» Lauttasaaressa). Vanhoilla paikannimillä on aina oma historiallinen merkityksensä, ja on arvokkaampaa jälleen elvyttää niiden käyttöä uudessa kadunnimistössä kuin omaksua sinne pelkästään keksittyjä nimiä. Yleensä paikkakunnan vanhaan nimistöön liittyvät, omavaraiset kadunnimet helpommin näyttävät saavuttavan asukkaiden hyväksymisen kuin keinotekoisesti luodut nimet — näin silloinkin, kun alkuperäiselle ruotsalaiselle paikannimelle on ollut tehtävä enemmän tai vähemmän osuva suomalainen vastine.

Omavaraisina niminä voidaan tavallaan pitää myös paikkakunnan entisiin asukkaisiin tai paikallishistoriallisiin muistoihin liittyviä kadunnimiä. Paikkakunnan entiset kartanoherrat ja maanomistajat, sen kehittämisessä ansioituneet tai siellä asuneet muut merkittävät henkilöt ansaitsevat monessa tapauksessa tulla muistetuiksi nimistössä, varsinkin jos he ovat aikanaan kuuluneet silloisen Helsingin tai sen ympäristön merkkihenkilöihin. Myös vaatimatomat eläjät kuten entiset torpparit ja ruotusotilaat on pyritty muistamaan, sikäli kuin heidän nimensä on säilynyt asiakirjoissa. Yleensä on tällöin käytetty asianomaisten oikeita nimiä ja tehty mm. sellaisia nimikkokatuja kuin Artturi Kanniston tie (Haaga), Tallbergin puistotie (Lauttasaari), Johan Sederholmin tie (Herttoniemi), Gert Skytten puisto (Munkkiniemi) sekä Henrik Borgströmin tie ja Lauri Mikonpojan tie (Laajasalo). Mutta usein on ollut pakko tyytyä vain viittauksellisiin nimityksiin, kun asianomaisen henkilön nimi on liian vaikea lausuttavaksi ja kirjoitettavaksi tai hänen ammatistaan ja henkilöydestään saatava nimi on muutenkin sopivampi kuin ristimä- ja sukunimi. Tällaisia ovat esim. Linnanrakentajantie (Herttoniemi), Vuorineuvoksentie (Kulosaari), Ison-Antin tie ja Kunnallisneuvoksentie (Marjaniemi) sekä Hollantilaisentie (Munkkiniemi). Paikkakunnan historiasta, sen menneistä oloista ja elämänmuodoista saadaan myös monta kiitollista nimenaihetta. Esimerkkeinä tällai-

sista mainittakoon Ruotutorpantie ja Leiritie (Malmi), Vuorilinnakkeentie (Kaarela), Vanhanväylänkuja (Tammisalo), Sahamyllyntie (Viikki) ja Vanha talvitie (X kaup.osa).

Uusia katuja, toreja ja puistoja ristittäessä on asianomaisen paikkakunnan omavarainen nimistö ensimmäiseksi tutkittava ja myös hyväksi käytettävä. Mitä runsaampi se on, sitä vähemmän tarvitsee nimenantajien turvautua keksittyihin, läheisistä tai etäisistä aihepiireistä otettuihin nimiin.

KEKSITYT NIMET

Vanha paikannimi lähtökohtana. Nimiä keksimään jouduttaessa tarjoaa usein sopivan aihepiirin jokin paikkakunnan vanhoista paikannimistä. Siten esimerkiksi koko alueen nimi voi olla lähtökohtana suurellekin ryhmälle kadunnimiä. Niinpä on mm. Paloheinän alueen nimestä (alkuper. ruotsinkielinen nimi »Svedängen») saatu sellaisia kasken- ja tervanpolttoon liittyviä nimiä kuin Kaskenpolttajantie, Tervastie, Pikipolku, Sysimiehentie, Miilutie, Raivontie jne. Tuomarinkylän alueen nimi (alkuper. ruotsal. nimi »Domarby») on antanut aiheen nimiin Lainkaarentie, Käräjätuvantie, Lautamiehenpolku, Lakikuja, Valapolku ym. Ja pienistä, parin kolmen nimen ryhmistä voidaan mainita esimerkkinä Pakinkylästä kadunnimet Maanmittarintie, Mittakuja, Ketjukuja, jotka on johdettu nimestä »Landtmätars», suomennettuna Maanmittarila, sekä Herttoniemen itäosasta Vuorenpeikontie, Jättiläisentie, Keijukaistenpolku ym. satuaiheiset nimet, jotka on johdettu vuorisen maaston vanhasta kukkulan nimestä »Kasaberg», suomennettuna Roihuvuori. Omavaraisesta kadunnimestä on tarpeen vaatiessa pyritty johtamaan ainakin yksi käyttökelpoinen nimi jollekin lyhyelle poikkikadulle, esim. Särkiniementie ja Särkikuja, Laurinniityntie ja Laurinmäentie, Puuskaniementie ja Puuskakuja, Lukkarinmäentie ja Lukkarintie jne.

Maaston antamat aiheet. Paikkakunnan luonnonsuhteet ja maasto antavat tavallisesti hyviä aiheita katujen ja puistojen nimiksi. Rantaseuduille on täten tehty esim. sellaiset nimet kuin Länsiulapanniemi ja Lielahdentie. Mäkiseen maastoon on sijoitettu esim. Satulamäentie, Kolmenmäentie, Mäenharju, Solavuorentie, Kalliotie, Kuoppatie ja Kalliosolantie, tasaisille aukeille paikoille taas mm. Tasankotie, Niitynperä ja Viitasuontie. Tiettyjen seutujen erikoispiirteitä heijastavat esim. Isonkaivontie, Kiitäjänkuja ja Radanvierustie (molemmat viimeksi mainitut rautatien vieressä) sekä Kanavasillantie.

Rakennusmuistot ja seudun nähtävyydet aihepiirinä. Jos paikkakunnalla on jäljellä tai siellä tiedetään olleen aikoinaan syystä tai toisesta merkittäviä rakennuksia, teitä yms., ne kelpaavat luontevasti asianomaisille paikoille tulevien katujen nimien aiheiksi. Tällaisia nimiä ovat Kaartintorpantie, Sotilastorpantie, Vanha viertotie, Vanha sotilastie ja Kantakyläntie. Kadetintie sopii hyvin entisen kadettikoulun lähelle (Munkkiniemessä) ja Tiiliruukinpuisto Viaporin rakennusvaiheessa toimineen tiilitehtaan sijaintipaikalle (Tammisalossa). Vantaan Pikkukoskelle johtavan tien nimeksi on Pikkukoskentie itsestään selvä (Oulunkylässä) samoin kuin Mäenlaskijantie hiihtomäen vierelle (Herttoniemessä). Vanhaan paikannimeen (Vackerberg) ja maaston luonteeseen perustuu sellainen nimi kuin Kirjokalliontie (Kaarelassa). Tällainen keksittyjen nimien ryhmä liittyy tavallaan omavaraisiin nimiin ja on sellaisena erittäin tervetullut nimenantajille.

Historialliset nimet. Historiasta voidaan ammentaa nimiä ja nimenaiheita melkein loputtomiin, ellei muualta nimiä keksitä. Yleisiin historiallisiin nimiin turvaututtaessa — paikkakunnan oman historian nimet on edellä laskettu kuuluviksi omavaraiseen nimistöön — on vaikeutena sopivien käyttökelpoisten nimiryhmien löytäminen. Yksityisiä nimiä voidaan helposti poimia esille, mutta niiden käyttö irrallisina on tuskin perusteltavissa. Lisäksi ovat yleisimmin käytetyt historian nimet henkilönnimiä ja kaikkia niitä — varsinkaan vaikeasti äännettäviä ja kirjoitettavia — ei voida käyttää. Käyttökelpoista tähän nimiryhmään kuuluvaa nimiainesta on silti runsaasti tarjolla. Menneitten aikojen huomattavat valtiomiehet ja yhteiskunnalliset merkkihenkilöt, tieteen ja taiteen edustajat, kirkonmiehet, kirjailijat ja arkkitehdit ovat löytäneet tiensä Helsinginkin kadunnimistöön. Jo Kanta-Helsingin alueella historiallista henkilönnimistöä on melkoisesti, ja samoin v. 1946 pääkaupunkiin

liitetyille uusille alueille on tätä aihepiiriä laajentamalla sijoitettu historiallisia nimiä. Ilman jonkinlaista syy-yhteyttä ei yleisiäkään historiallisia nimiä silti, joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta, ole kadunnimistöön otettu. Harvoin ovat esim. nimikkokadun itselleen Helsingissä saaneet henkilöt kaupungille täysin vieraita, vaan yleensä he ainakin jonkin aikaa ovat asuneet ja vaikuttaneet Helsingissä. Esimerkkeinä viime vuosina pääkaupunkiin sijoitetuista historiallisista kadunnimistä mainittakoon Kustaa Vaasan tie ja Ehrenströmintie, Helsingin vanhoista markkinapaikoista muistuttavat nimet Anianpellontie ja Turkkhaudantie ja Suomen kirkkohistoriaan viittavat Henrikintie, Hemmingintie ja Tanelintie.

H u o m i o n o s o i t u k s e t. Jonkun historiaan siirtyneen henkilön sijoittaminen kadunnimistöön merkitsee aina eräänlaista arvonantoa hänelle ja hänen elämäntyölleen. Varsinaiseksi huomionsoitukseksi muodostuu nimikkokadun antaminen kuitenkin vasta silloin, kun kysymyksessä on vielä elävä tai hiljattain kuollut henkilö, jonka toiminta ja ansiot erityisesti ovat kohdistuneet asianomaiseen kaupunkiin tai laajemmalle kantavina ovat tuoreessa muistissa, historian lopullista arvostelua vielä saamatta. Aikaisemmin, jo 1880-luvulla Helsingissä annetuista tämäntapaisista nimistä mainittakoon esimerkkeinä keisarinna ja keisarin nimikot Elisabetinkatu ja Aleksanterinkatu sekä eräiden hallintomiesten etunimien mukaiset Mikonkatu, Fabianinkatu, Roobertinkatu, Maurinkatu, Rikhardinkatu ym. (Viimeksi mainitun ryhmän takia henkilöiden etunimien käyttöä on pyritty välttämään muualla Helsingin alueella ja esim. liitosalueilla annetuissa nimikkokaduissa käytetty joko sukunimeä yksinään tai yhdessä etunimen kanssa). 1900-luvun alusta voidaan näihin esimerkkeihin lisätä edelleen sellaiset nimet kuin Topeliuksenkatu, Mechelininkatu, Cygnaeuksenkatu, Edelfeltintie ym.

Tällaisiin henkilökohtaisiin huomionsoituksiin nähden kadunnimikomitean periaatteena oli, että eläville henkilöille ei anneta nimikkokatuja. Ainoana poikkeuksena tästä säännöstä on ollut — ennen komitean asettamista annetun Mannerheimintien nimen ohella — Sibeliuksen puisto, Helsingin kaupungin kunnianteko säveltäjämestari Jean Sibeliukselle hänen 80-vuotispäivänään, sekä muutamien liitosalueiden paikallisten merkkihenkilöiden kunnioittamiseksi nimetyt kadut ja puistot. Esimerkkeinä komitean toiminta-aikana annetuista ja todelliseksi huomionsoituksiksi tarkoitetuista nimikkokaduista mainittakoon Eino Leinon katu, Katri Valan puisto, Aino Acktén tie, Sigurd Steniuksen puisto ja Otto Brandtin tie. Huomionsoituksia kadunnimistössä voidaan kohdistaa myös muihin kuin henkilöihin, esim. paikkakuntiin. Tällaisia ovat mm. ne Tukholman ja sen lähiyhdyskuntien nimikkokadut, jotka on sijoitettu Kanta-Helsinkiin ja liitosalueille kiitokseksi näiden ruotsalaisten kummikuntien sodan johdosta tšekäläisille ystävyyskunnilleen antamasta avusta. Näitä ovat mm. Tukholmankatu, Solnantie, Nackapuisto, Håsselbynpuisto ja Täbyn kallio.

N i m e n l a i n a u k s i a m u u a l t a. Edellä mainittujen nimilähteiden syystä tai toisesta ehtyessä voidaan lähteä myös lainaamisen tielle käyttämällä muualla esiintyviä kaupunkien, pitäjien ja kylien sekä järvien, jokien ja koskien nimiä. Pääkaupungin kadunnimistöä luotaessa on tätä nimivarastoa jo aikaisemmin käytetty runsaasti hyväksi ja myös liitosalueilla on siihen jouduttu turvautumaan. Komitea koetti kuitenkin välttää irrallisten nimien lainaamista ja pyrki tässäkin pieniin tai suuriin ryhmiin, jotka on muodostettu samanlaatuisista nimistä. Niinpä itäisen Vartiokylän alueelle on sijoitettu Itä-Suomen paikkakuntien nimiä: Kaukopääntie, Valkealantie, Pällinpolku, Lappeentie, Sippolankuja jne. Läntisen Ruskeasuon alueelle on sijoitettu Lounais-Suomen pitäjien nimiä: Kiskontie, Maskuntie, Nousiaistentie, Raisiontie, Sauvontie jne. Edelleen on liitosalueilla käytetty koskien nimiä: Ahvenkoskenpolku, Korkeakoskenkuja ja Langinkoskenkuja sekä arkeologisten löytöpaikkojen nimiä: Hummikkalantie, Arasalontie, Hakostarontie, Kultakummuntie, Rikalantie, Untamalantie jne.

V a p a a s t i v a l i t u t n i m e t. Lopuksi on mainittava se lähde, johon kadunnimiä keksittäessä joudutaan aina turvautumaan, ellei muualta aiheita saada, nimittäin vapaa mielikuvitus. Sieltä voidaan nimiä ammentaa vapaasti, ilman muuta rajoitusta kuin se, että runkosana on helposti äännettävissä ja kirjoitettavissa ja että se ei synnytä mitään syystä tai toisesta vastenmielisiä miellelyhtymiä. Hyvin suuri osa kadunnimikomitean rakentamista uusista paikannimistöistä onkin tällä lailla luotu. Suuren nimentarpeen johdosta ja samanlaa-

tuisten nimien ryhmiksi sijoittaminen työperiaatteenaan komitea joutui haravoimaan hyvin monet yleiset aihepiirit. Niinpä on poimittu esille kelvolliset nimet sekä eläin- että kasvikunnasta, kivien ja metallien joukosta, jopa tähtimaailmastakin. Edelleen on sopivaa nimenä valittu sellaisilta inhimillisen elämän aloilta kuin kirjallisuus, kansanrunous, musiikki, teatteri, metsästys ja kalastus, merenkulku, kansanomaiset puuteollisuus ja sotilaselämä, soittimet sekä muinoin käytetyt aseet, puvut ja koristeet. Niin ikään maanviljelyksen laaja piiri, entisajan kyläyhteiskunta sekä vanhat käsityöläisammattit ovat saaneet antaa monia nimenaiheita Helsingin uusille kulkureiteille.

Tässä vapaasti tapahtuvassa ja mielikuvituksen ohjaamassa nimien valinnassa noudatettavia, jo edellä mainittuja soveltuvuusnäkökohtia on selostettu seuraavilla sivuilla.

KAKSIKIELISYYS

Maamme kaksikielisissä kaupungeissa, joihin myös Helsinki kuuluu, virallinen kadunnimistö on laadittava molemmilla kotimaisilla kielillä. Tämä vaatimus on tehnyt kadunnimikysymyksen Helsingissä paljon vaikeammaksi kuin muissa, yksikielisissä suurissa kaupungeissa. Kahdentuhannen nimen asemesta on ollut laadittava neljä tuhatta nimeä, tosin eri kielillä ja käännöksinä, mutta kuitenkin moniin vaikeuksiin joutuen.

Pulmien lähtökohtana on jo se seikka, että kumpikin kieliryhmä tietenkin haluaa omat kadunnimensä täysin omakielisessä asussa. Tätä pääsääntöä ei näet voi noudattaa silloin, kun kadunnimi on muodostettu joko henkilönnimestä tai paikannimestä. Kun väestön suomenkielinen enemmistö mm. ääntämisvaikeuksien vuoksi vastahakoisesti alistuu käyttämään ruotsalaisperäisiä henkilö- ja paikannimiä suomalaisissa kadunnimissä ja ruotsinkielinen väestö niinkään mielellään näkisi suomalaiset sanat poissa ruotsalaisista kadunnimistä, rajoittaa tämä seikka kiitollisen henkilö- ja paikannimiaineoksen käyttöä uusia katuja ristittäessä (ks. lähemmin siv. 80—82). Henkilönnimien kohdalla tähän »epäkohtaan» yleensä alistutaan, koska suku- ynnä muita sentapaisia nimiä luonnollisestikaan ei voi kääntää toiselle kielelle (esim. Snellmaninkatu — Snellmansgatan, Stenbäckinkatu — Stenbäcksgatan, Linnankoskenkatu — Linnankoskigatan ja Väinämöisenkatu — Väinämöingatan). Enintään yleisön arvostelu kohdistuu siihen, miksi sellainen ja sellainen henkilönnimi sijoitetaan kadunnimistöön. Paikannimien suhteen asia on jo toinen, koska paikkojen nimet yleensä ovat muodostuneita henkilöiden nimistä tai verrattain helposti käännettävissä olevista tavallisista sanoista.

Ellei kadunnimeksi käytettävällä vanhalla paikannimellä (seur. esimerkeissä kursivoituna) ole jo ennestään vakiintunutta vastinetta toisellakin kielellä (esim. Lauttasaari — *Drumsö*, Tapanila — *Staffansby*, Oulunkylä — *Äggelby*), se on yleensä pyritty kääntämään mahdollisimman sanatarkasti (esim. Laajasalo — *Degerö*, Ollilantie — *Ollasvägen*, Pirkkolantie — *Britasvägen*, Kirjokalliontie — *Vackerbergsvägen*, Kaitalahdentie — *Hälviksvägen*). Eräissä tapauksissa ei nimeä kuitenkaan ole katsottu aiheelliseksi kääntää, vaan sijoitettu sellaisenaan tai foneettisesti mukailtuna myös toiseen kieleen. Näin on tehty silloin, kun kadunnimeksi sijoitettu paikannimi on kysymyksessä olevalla alueella ollut jatkuvasti käytössä näihin päiviin saakka vain toisenkielisenä eikä sopivaa käännöstä ole tarjolla tai nimi muuten on käyttökelpoinen myös toisenkielisen kadunnimen runkosanana (esim. *Iloäentie* — Iloäki-vägen, *Lepolantie* — Lepolavägen, *Alkutie* — Alkuvägen, *Kallioniementie* — Kallioniemi-vägen, *Strömsintie* — *Strömsvägen*, Jollaksentie — *Jollasvägen*, Nissaksentie — *Nissasvägen*, Lemissaari — *Lemisholm*, Tammissalo — *Tammelund*, Furuviikintie — *Furuviiksvägen*, Reposaari — *Reposholm*, Melkonkatu — *Melkögatan*). Jos taas kadunnimeksi on sijoitettu muualta Helsingin ulkopuolelta lainattu paikannimi, josta on virallisesti käytössä vain yhdenkielinen muoto, on se otettu sellaisenaan runkosanaksi kadunnimen sekä suomalaiseen että ruotsalaiseen muotoon (esim. *Kangasalantie* — Kangasalavägen, *Simsiönkuja* — *Simsiögränden*, *Karunantie* — Karunavägen, *Norrtäljentie* — *Norrtäljevägen*, Strömstadin puisto — *Strömstadsparken*). Näin syntyneitä »toisenkielisiä» kadunnimiä vastaan toisen kieliryhmän taholta esitetty arvostelu on jo ymmärrettävissä, ja se on myös otettava sikäli huomioon, että pel-

kästään suomen- tai ruotsinkielisinä käytettäviä paikannimiä sijoitetaan Helsingin kadunnimistöön vain silloin, kun tietty tämäntapainen nimi syystä tai toisesta välttämättä halutaan kadunnimeksi.

Edellä esitetystä huolimatta on kaksikielisessä kadunnimistössä kuitenkin, yleistä käytäntöä ajatellen, ihanteellinen nimityyppi sellainen henkilön- tai paikannimestä johdettu kadunnimi, jossa nimen pääosaa — genetiivin päätettä lukuun ottamatta — ei tarvitse lainkaan kääntää. Tällainen nimi (esim. Mannerheimintie — Mannerheimvägen, Topeliuksenkatu — Topeliusgatan, Aleksis Kiven katu — Aleksis Kivis gata, Hattulantie — Hattulavägen, Kalevankatu — Kalevagatan, Solnantie — Solnavägen) on sekä suomen- että ruotsinkielisten asukkaiden ja myös ulkomaalaisten helppo muistaa ja käyttää, tuli se eteen kummassa muodossa hyvänsä. Sen sijaan jonkin nimen toisenkielistä vastinetta, milloin se asultaan kokonaan poikkeaa toisenkielisestä muodosta (esim. Kaivokatu — Brunngatan, Kaskitie — Svedvägen, Allikkokuja — Gölgränden), on usein vaikea muistaa, jos on tottunut käyttämään asianomaisesta kadusta vain jompaakumpaa nimeä. Paitsi henkilön- ja paikannimistä ihanne-nimiä voidaan muodostaa myös sanoista, jotka kuuluvat kummankin kielen yhteiseen sanavarastoon joko lainattuina toisesta kielestä toiseen tai kolmannelta kielestä saatuina kulttuurilainoina. Usein tällainen yhteissana kirjoitetaan samalla tavalla kummassakin kielessä (esim. Bulevardi — Bulevarden, Radiotie — Radiovägen, Vespertie — Vespervägen, Korsutie — Korsuvägen, Kummeltie — Kummelvägen).

Usein nimen ääntämis- ja kirjoittamistavassa on vähäistä eroavuutta, mutta molemminpuolinen ymmärtäminen silti säilyy (esim. Alppikatu — Alpgatan, Floorantie — Floravägen, Postikatu — Postgatan, Töölönkatu — Tölögatan, Museokatu — Museigatan, Dosentintie — Docentvägen, Mestarintie — Mästarvägen).

Edellämainitunlaisia, samanrunkoisia nimiä on ollut käytettävissä valitettavan vähän. Eniten niitä on Kanta-Helsingin vanhoissa kaupunginosissa, joissa yhteiset runkosanat pääosaltaan ovat henkilönnimiä. Jonkin verran niitä on riittänyt myös uusille liitosalueille. Mutta suurin osa uusista nimistöistä on ollut luotava keinotekoisista nimistä, jolloin tarkoitustaan vastaavien rinnakkaisuotojen keksiminen kummallakin kielellä on ollut sekä vaikeata että aikaa vievää.

Ensiksi on täsmällisen ja sopivan ruotsalaisen vastineen löytäminen jollekin suomalaiselle sanalle, kuten myös päinvastoin, usein ollut vaikeata. Etsittäessä käännöstä jollekin suomen sanalle, varsinkin jos se on otettu rikkaasta kansankielestä, on usein jouduttu toteamaan, että vastineeksi sopivin ruotsin sana, kun sillä taholla on pääasiassa ollut turvaututtava vain normaalikielen sanavarastoon, on jo käytössä jonkin toisen suomenkielisen nimen käännöksenä, jolloin asianomainen kadunnimiehdotus on ollut kokonaan hylättävä. Toiseksi on monta suomenkielistä käyttökelpoista nimeä jouduttu hylkäämään sen tähden, että ruotsinkielinen vastine on sekaannuttavasti muistuttanut jotakin toista käytössä olevaa ruotsalaista kadunnimeä tai sisältänyt jonkin lisämerkityksen, jonka puolesta sana ei sovi yleiseksi nimeksi. Samoin on usea ruotsinkielinen vanha paikannimi täytynyt jättää kääntämättä, koska sille ei ole löydetty sopivaa, entisiin nimiin sekaantumaton suomenkielistä käännöstä. Edellä mainituista syistä on silloin tällöin ollut pakko puolin ja toisin turvautua enemmän tai vähemmän vapaisiin käännöksiin, kun ei ole tahdottu luopua toisella kielellä hyvästä nimestä. Esi-merkkejä tällaisista nimistä (lähtökohtana kursivoitu nimi) ovat mm. *Mehiläistie* — *Bisvärmsvägen*, *Pikkipolku* — *Beckbrännarstigen*, *Suvitie* — *Högsommarvägen*, *Takaniementie* — *Taxnäs*vägen. Vapaasti muodostettuja käännöksiä ovat myös ne mukailut, joita on tehty sellaisista vanhoista ruotsalaisista paikannimistä, joita ei ole voitu tai tahdottu kääntää suomeksi eikä siirtää aivan sellaisenaankaan suomenkielisen väestön käyttöön. Näitä ovat mm. *Askartie* — *Askarlättsvägen*, *Lokkalantie* — *Locklais*vägen, *Melkonkatu* — *Melkögatan*, *Ripusuontie* — *Ripukärr*svägen ja *Kinnarpurontie* — *Skinnarbäck*svägen. Näihin voidaan tavallaan rinnastaa myös ruotsalaisiin henkilönnimiin liittyvistä vanhoista talonnimistä johdettujen kadunnimien suomalaiset muodot. Tällaisia ovat mm. *Heikkiläntie* — *Heikas*vägen, *Immolantie* — *Immus*vägen, *Perttulantie* — *Bertas*vägen, *Reimarlantie* — *Reimars*vägen ja *Polttilantie* — *Brännas*vägen.

Lopuksi on Helsingin kaksikielisen paikannimistön erikoisuuksina mainittava ne nimet, joissa suomen- ja ruotsinkieliset muodot kokonaan poikkeavat toisistaan joko tietoisesti tapahtuneen »suomentamisen» tai väärän tulkinnan johdosta. Esimerkkeinä tällaisista nimistä (alkuperäinen nimi kursivoitu) mainittakoon jo vuosikymmeniä käytössä olleet Lauttasaari — *Drumsö*, Jätkäsaari — *Busholmen*, Marjaniemi — *Marudd*, Pasila — *Böle*, Ruskeasu — *Brunakärr* ja Seurasaari — *Fölisön* sekä komitean toimiessa muodostuneet Kivikko — *Stensböle*, Laivalahti — *Båtsvik* ja Vartiokylä — *Botby*.

KADUNNIMEN JÄLKIOSA

Tavallinen kadunnimi on muodostettu kahdesta osasta, alkuosasta eli varsinaisesta nimiosasta sekä jälkiosasta, joka ilmaisee sanan kadunnimeksi ja määrittelee kadun luonnetta. Jälkiosana yleisin maamme kadunnimistöissä on ollut *katu* — *gata*, josta on tullut myös kaupunkiemme asunto- ja liikennereittien yleisnimitys. Muina nimityksinä on Helsingissä jo varhain ollut käytössä myös *mäki* — *backe*, *kuja* — *gränd* ja *tori* — *torg*. Sen sijaan sellaiset jälkiosat kuin *ranta* — *kaj* (ensin muodossa *qvain*) ja *polku* — *stig* ovat tulleet Helsingin kadunnimistöön myöhemmin, 1800-luvun alkupuolella, ja *rinne* — *brink*, *tie* — *väg* ja *puistotie* — *allé* vasta 1800-luvun jälkipuoliskolla. Muut nykyisin käytössä olevat kadunnimien jälkiosat — *aukio* — *plats*, *puistotie* — *parkväg*, *ranta* — *strand*, *kaari* — *sväng*, *väylä* — *led* (*passage*); *raitti* — *bygata* (*bytdg*) ja *valkama* — *hamn* — ovat vasta viime vuosikymmeniltä peräisin, eräät niistä vasta v. 1945 asetetun komitean käytäntöön ottamia. Rinnakkain molemmilla kielillä on edellä mainittuja nimityksiä käytetty vasta 1800-luvun jälkipuoliskolta lähtien, jolloin alkuaan pelkästään ruotsinkielisten kadunnimien rinnalla alettiin julkisesti käyttää myös suomenkielisiä vastineita.

Siinä nimenannossa, jota v:n 1945 kadunnimikomitea on suorittanut, on kadunnimen jälkiosan valinnassa pyritty siihen, että tietty jälkiosa liittyy samanluonteiseen ja -kokoiseen katuun. Samalla on kiinnitetty huomiota myös vaihtelun ja äänteellisen sujuvuuden aikaansaamiseen. Seuraavassa selostetaan lyhyesti eri jälkiosien käyttöä.

— *katu* — *gata*. Käytetty vanhastaan Kanta-Helsingissä, jonne myös komitea on sen rajoittanut nimenannossaan lukuun ottamatta paria poikkeusta (Herttoniemen ja Lauttasaaren teollisuusalueet). Sopii lähinnä suorien, ei aivan kapeiden reittien nimitykseksi.

— *tie* — *väg*. Käytetty yleisenä jälkiosana liitosalueilla, mutta esiintyy myös eräissä Kanta-Helsingin viimeksi rakennetuissa, huvila- ja omakotiasutusta käsittävässä kaupunginosissa (Eira, Vallila, Toukola, Kumpula ja Käpylä). Sopii hyvin sellaisten leveiden liikennereittien nimitykseksi, jotka johtavat kaupungista maaseudulle ja samalla usein ovat myös eri liitosalueiden pääliikenneväyliä. Edelleen sopiva niihin kaupunginosiin, joiden asemakaavat edellyttävät vapaata ja puistojen väljentämää rakennustapaa, jolloin käyttöasteikko ulottuu pieniinkin asuntokatuihin.

— *kuja* — *gränd*. Käytössä koko Helsingin alueella lyhyen kadun nimityksenä, Kanta-Helsingissä vain siellä täällä ja ilman selvää johdonmukaisuutta sijoitettuna, liitosalueilla sen sijaan runsaasti. Liitosalueilla on kuja yleensä pantu jälkiosaksi silloin, kun kysymyksessä on jonkin isomman kadun lyhyt poikkikatu tai tällaiselta lähtevä umpitie. Tällöin on tämän poikkikadun nimikin usein johdettu itse pääkadun nimestä joko sellaisenaan (esim. Oskarintie — Oskarinkuja, Alkutie — Alkukuja, Kettutie — Kettukuja, Kylävoudintie — Kylävoudinkuja) tai tyypistettynä (esim. Särkiniementie — Särkikuja, Lauri Mikonpojan tie — Mikonpojankuja, Osuuskunnantie — Osuuskuja). Kuja-liitettä on usein käytetty myös itsenäisesti, ilman että kujan nimi (esim. Selim Lindqvistin kuja, Pornaistenkuja, Vartijankuja, Tallikuja) liittyy mihinkään läheisen isomman kadun nimeen, mutta tällöinkin on aina kysymyksessä lyhyt, kujamainen katu. (Ruots. nimissä nimistötoimikunta on toimiaikanaan omaksunut käyttöön asun -*gränden* ja tähän asuun on tässä kirjassa painettu nekin -kuja-loppuiset nimet, jotka virallisesti on vahvistettu -*gränd*-loppuisiksi.)

— *polku* — *stig*. Käytetty harvaa poikkeusta lukuun ottamatta vain liitosalueilla ja tarkoittaa yleensä kapeanpuoleista, lyhyehköä, mutkittelevaa katua, myös vain jalankulkuun tar-

koitettuja katuja. Tätä kuten myös edellistä ja seuraavaa jälkiosaa on usein käytetty yhtä-aikaa saman pääkadun nimen yhteydessä, jolloin sopivien nimien puutteessa tai käyttökel-poisten nimien säästämiseksi yhden nimiosan avulla on saatu 3—4 katua, toria ja puistoa ristityksi (esim. Sunilantie, Sunilankuja, Sunilanpolku ja Koudantie, Koudankuja, Koudan-polku, Koudanrinne). Eri jälkiosia samaan nimeen liitettäessä on siten periaatteena se, että näin saadut nimet annetaan lähekkäisille, mieluummin toisiaan leikkaaville tai toisistaan alka-ville kaduille.

— *rinne* — *brink* ja *-mäki* — *backe*. Näitä mäkiseen maastoon sijoitettujen katujen nimityksiä on käytössä sekä vanhoilla että uusilla kaupungin alueilla, mutta nimien laadun takia niiden käyttö edellisiin verrattuna on rajallista.

— *puistotie* — *allé* tai *parkväg*. Nimitys edellyttää puiston tai istutettujen puiden reunusta-maa katua, ja se on vain harvojen teiden nimeksi sopiva ja sen vuoksi harvoin käytetty.

— *ranta* — *kaj* tai *strand*. Kuten edellinen sopii tämäkin nimitys vain tietynlaisille kaduille. Käytetty pitkin rantaa kulkevien katujen nimissä jälkiosana, jolloin ruotsalaisissa nimissä vanha kaj-muoto (vain Kanta-Helsingissä) liittyy laiva- tai venelaituria sivuvaan katuun ja uudempi strand-muoto tavallisiin rantateihin.

— *väylä* — *led*. Käytetty jälkiosana Laajasalon purjelaiva-aiheisissa nimissä (Fregattiväylä — Fregattleden, Kuunnariväylä — Skonertleden, Prikiväylä — Briggleden) sekä suurilla Helsingin tulo- ja poistumisteillä (esim. Länsiväylä — Västerleden ja Itäväylä — Österleden). Ruotsalaisella vastineella *passage*¹ muodostettu kolme kadunnimeä myös Lauttasaaressa (Koillisväylä — Nordostpassagen, Lounaisväylä — Sydvästpassagen, Luoteisväylä — Nordvästpassagen).

— *kaari* — *sväng*. Käytetty parissa nimessä mm. Lauttasaaressa (Isokaari — Storsvängen, Pohjoiskaari — Norrsvängen, Puistokaari — Parksvängen); edellyttää kaartuvaa katua.

— *raitti* — *bygata*. Käytetty joskus entisen kylänseudun vanhan päätien nimenä (Malmin raitti — Malms bygata, Puistolän raitti — Parkstads bygata).

Edellä lueteltujen, kadunnimen loppuun liitettävien sanojen tarkoituksena on lähinnä osoittaa, että kysymyksessä on kaupunkiin kuuluva paikannimi, kadunnimi. Yleisestä käy-tännöstä poiketen on kuitenkin uusilla liitosalueilla aivan lyhyille kadunpätkille annettu ni-miä ilman mitään jälkiosaa. Esimerkkeinä tällaisista, ei yleensä suositeltavista, mutta pientä vaihtelua nimistöön tuovista kadunnimistä mainittakoon seuraavat: Kannus — Sporren, Kuitu — Lintågan, Myllynsiipi — Kvarnvingen, Keriharju — Vikubacka, Kolkka — Klubban, Nappula — Parveln, Härkähaka — Oxhagen, Puikkari — Nätstickan, Piennar — Åkerrenen, Tatti — Soppen, Suurkaski — Storsveden ja Väylänsuu — Ledsund.

Omana ryhmäänään kaupungin nimissä ovat torien nimet. Niissä on yleisimmin jälkiosana -tori — *torg* tai -aukio — *plats*, mutta myöskin on nimiä ilman jälkiosaa (esim. Karhunpesä — Björnidet, Raivio — Rödjan). Toisen ryhmän muodostavat puistojen ja kenttien nimet, joissa on käytetty erilaisia jälkiosia sen mukaan, minkälaisesta puistoalueesta kulloinkin on kysymys. Näitä jälkiosia on käytetty seuraavasti:

— *puisto* — *park*: suuri tai suurehko, puita ja pensaita kasvava alue.

— *puistikko* — *skvär*: pieni, puita tai pensaita kasvava alue².

— *lehto* — *lund*: pieni, lehtipuita tai korkeita pensaita kasvava alue, jolla vihreä väri kesällä on hallitsevana.

— *nurmikko* — *linda*: pieni, matalia pensaita ja kukkia kasvava ruohoinen alue.

— *kenttä* — *plan*: pääasiassa urheilu- ja leikkialueeksi varattu ruohopeitteinen tai hiekkai-nen alue.

1) Passage-sana on tässä otettu käyttöön lähinnä eräänlaisena pohjoisten napaseutujen nimistöä jäljittelevänä, uutta vaihtelua tuovana sanaleikkinä, johon Nordenskiöldin purjehtima »Nord-ostpassagen» on antanut aiheen. Muuten »passage» esiintyy kadunnimistössä vain kauppakujien yhteydessä.

2) Skvär-sana on muualla Pohjoismaissa tuntematon eikä sitä myöskään Helsingissä ole käytetty samassa mielessä kuin alkuper. englantil. »square» nimitystä Englannissa (nelisivuinen katujen reunustama aukio puu- ja ruohoistutuksineen).

Lopuksi mainittakoon vielä kaupungin muiden paikannimien kohdalta seuraavat jälki-
osat, jotka ilmaisevat kukin selvästi laatunsa:

— saari — holm tai ö, -niemi — näs, -lahti — vik, -nokka tai kärki — udd, -laakso — dal,
-vuori tai kallio — berg, -selkä — fjärd, -laituri — kaj, -salama tai valkama — hamn.

NIMEN MUOTO JA RAKENNE

Kielellinen rakenne. Hyvän kadunnimen on muotonsa ja rakenteensa puolesta täytettävä tietyt vaatimukset. Nimen tulee yleensä olla moitteetonta *kirjakieltä*. Murteellisia muotoja ei ole käytettävä, vaan pysyteltävä niin paljon kuin mahdollista sellaisissa yleiskielen sanoissa, jotka ovat tuttuja myös tavalliselle kaupunkilaiselle. Johdonmukaisesti ei näitä periaatteita kuitenkaan ole voitu Helsingissä soveltaa, koska erilaisten nimien tarve on ollut suuri ja, kuten kokemus on osoittanut, tavallisen kaupunkilaisen käyttämä sanasto on verraten suppea. Päinvastoin on erässä tapauksissa ollut syytä elvyttää lähinnä maaseutuväestön sanastoon kuuluvia lyhyitä, ytimekkäitä nimityksiä.

Toiseksi nimen tulee olla *lyhyt*, koska pitkät nimet ovat aikaavieviä kirjoittaa ja lausua ja koska standardikokoisiin katukilpiin mahtuu vain rajallinen määrä tekstiä. Tämä vaatimus on ollut vaikeampi täyttää suomen kielellä kuin ruotsin kielellä, koska edellisessä sanat tunnetusti ovat pitempiä kuin jälkimmäisessä. Lyhyitä, yksi- tai kaksitavuisia — pakollinen jälki-osa ei kuulu tähän tarkasteluun — on suomenkielisissä (ennen vuotta 1970 vahvistetuissa tai ehdotetuissa) kadunnimissä vain vajaat 31 % (esimerkkejä: Vyökatu, Elontie, Oraspolku, Ajopolku, Syystie, Päätie, Ratakatu, Alppikatu, Oikokatu, Susitie, Lähdepolku). Vain 25 % nimistä on alkuosaltaan 3-tavuisia (esimerkkejä: Hallituskatu, Albertinkatu, Leipurintie, Kinkeri polku, Ruutanatie, Patolantie) ja 4-tavuisia on 34 % (esimerkkejä: Kylävoudinkuja, Kiviaidankatu, Etumetsäntie, Huopalahdentie). Noin 10 % nimistä on 5- tai useampitavuisia (esimerkkejä: Korkeavuorenkatu, Hollantilaisentie, Kalastajatorpantie, Abraham Wetterin tie, Haakoninlahdentie). Ruotsiksi käännettyinä tai alkuperäisinä vastaavat nimet ovat, jotakuta poikkeusta lukuunottamatta, huomattavasti lyhyempiä. Ruotsinkielisistä nimistä on 62 % yksi- tai kaksitavuisia (esimerkkejä: Gördelgatan, Höstvägen, Huvudvägen, Bangatan, Alpgatan, Gengatan, Vargvägen, Källstigen, Albertsgatan, Bagarvägen, Rudvägen, Damnvägen, Murbacksgatan) ja 29 % on 3-tavuisia (esimerkkejä: Regeringsgatan, Läsförhörstigen, Byfogdegränd, Holländarvägen, Fiskartorpsvägen, Håkansviksvägen). Vain 7 % on 4-tavuisia ja 2 % on 5- tai useampitavuisia.

Lyhin kadunnimi suomeksi sisältää ilman jälkiosaa 4 kirjainta (Kela) ja jälkiosineen 6 kirjainta (mm. Vuotie) ja pisin nimi 22 kirjainta (mm. Pohjoinen Esplanadikatu). Pisin nimi ilmansuuntanimen jälkeen ja eräiden muiden kolme- ja kaksisanaisten nimien (mm. Pastori Jussilaisen tie ja Munkkiniemen puistotie) ohella on yhtenä sanana — 21 kirjainta — Kunnallisneuvoksentie ja lisäksi on muutamia 20-kirjaimisia nimiä (mm. Laivanvarustajankatu). Lyhin nimi ruotsiksi supistuu ilman jälkiosaa viideksi kirjaimeksi (mm. Liden) ja jälkiosineen seitsemäksi kirjaimeksi (mm. Axvägen). Pisimmissä nimissä on 22, 21 tai 20 kirjainta (mm. Pietari Hannikainens väg, Artillerikaptens väg, Gamla Staffansbyvägen, Befallningsmansvägen).

Kolmas huomiota ansaitseva seikka kadunnimen kielellisessä rakenteessa on *nominatiivin ja genetiivin käyttö*. Tässä kohden on käytäntö yleensä ollut se, että suomenkielisen nimen alkuosa on aina genetiivissä, milloin se ilmoittaa kadunsijainnin paikallisuutta (Töölönkatu Töölössä, Oulunkyläntie Oulunkylässä) tai milloin se ilmoittaa »omistajaa» — usein henkilöä, ammattia tai vierasta paikkakuntaa — jonka muiston säilyttämiseksi tai josta sopivan aiheen saaden katu on ristitty (esim. Topeliuksenkatu, Albertinkatu, Asesepäntie, Eurantie, Tukholmankatu). Muulloin alkuosa on nominatiivissa (esim. Tullikatu, Kirkkokatu, Apajapolku, Mäntytie, Purotie). Yhdyssanoissa jälkimmäinen osa on genetiivissä (esim. Meritullinkatu, Sotilastorpantie, Lohiapajantie, Käpylinnuntie, Metsäpurontie, samoin Västäräkintie, Punatulkuntie). Edellä mainitun säännön vastaisesti on kuitenkin käytössä mm. Luotsikatu, Teh-

taankatu, Eduskuntakatu, jotka ovat muodostuneet ennen komitean toiminta-aikaa. Suotavaa olisi, että tällaiset hyvän kielenkäytön vastaiset muodot vähitellen voitaisiin korjata kadunnimikiilpiä uusittaessa.

Äännteellinen rakenne. Hyvän kadunnimen ominaisuuksiin kuuluu äännteellinen *sujuvuus*. Vaikeasti lausuttavia nimiä, joiden vääntymisestä saattaa aiheutua hyvinkin ikäviä erehdyksiä, on pyrittävä välttämään. Tämä koskee — väestön suomenkielistä enemmistöä ajatellen — lähinnä vanhojen ruotsalaisten ja vieraskielisten nimien käyttöä. Moni maamme historiassa ja Helsingin omassa elämänpiirissä tärkeä henkilö on valitettavasti täytynyt jättää ansaittua nimikkokatuaan vaille, koska hänen nimensä on ollut liian vaikeamuotoinen suomalaisen asujaimiston käyttöön. Toisaalta on puhtaasti suomenkielisiäkin kadunnimiä muodostettaessa valittava niille äännteellisesti paras muoto. Tällöin on lähinnä kysymys nimen pääosan ja jälkiosan sujuvasta yhteen ääntymisestä. Jos nimen pääosaksi on tarjolla samasta aihepiiristä eri rinnakkaismuotoja, on sanaa valittaessa kiinnitettävä huomiota myös äännteelliseen puoleen. Samoin myös edellä selostetusta nominatiivin ja genetiivin käyttämässäänöstä on joskus tehtävä poikkeus, jos sen kautta saavutetaan sujuvampi muoto tai vältetään sekaantuminen toiseen sanaan (esim. Kipparvuori eikä Kipparinvuori, Leivosentie eikä Leivos-tie, Kerttusen-tie eikä Kerttustie, Hiirakonkuja eikä Hiirakkokuja). Edelleen on toisinaan jälkiosaksi valittava tie, polku tai kuja sujuvimman ääntämisen mukaan, vaikka kadun luonne paremmin edellyttäisikin toista jälkiosaa.

Nimen kirjoittaminen. Kadunnimen tulee olla selvä ja yksinkertainen kirjoittaa. Nimen kirjoittaminen ei saisi yleensä tuottaa vaikeuksia kenellekään kirjoitustaitoiselle asukkaalle. Tähän nähden pitää paikkansa sama suositus vaikeiden henkilö- ja paikannimien välttämisestä, mistä jo edellä on huomautettu. Usea Kanta-Helsingissä jo aikaisemmin sijansa saanut, ruotsalaisnimen henkilön mukaan ristitty katu on tähän mennessä osoittautunut varsin vaikeasti kirjoitettavaksi suomalaisenemmistöön lukeutuville tavallisille kansalaisille. Tällaisia eivät ole ainoastaan sellaiset kuin Nordenskiöldinkatu, Tavaststjernankatu, Mechelininkatu ja Sinebrychoffinkatu, vaan jopa Lönnrotinkatu ja Fabianinkatukin. Sen vuoksi onkin vaikeimpien ruotsinkielisten henkilönnimien käytöstä uusissa kadunnimissä luovuttu, vaikka asianomaisten henkilöiden katsottaisiinkin ansaitsevan itselleen nimikkokadun. Suomalaisen nimien vastaavasti ruotsinkielisille asukkaille aiheuttamat vaikeudet on niin ikään koetettu nimiä valittaessa ottaa huomioon, vaikka useimmissa tapauksissa onkin pääväestön vaatimukset täytynyt asettaa etusijalle.

Kadunnimen varsinaisen pääosan ohella voi nimen kirjoittamiseen nähden muutenkin vallita epätietoisuutta. Tämä koskee nimen eri osien yhteen tai erikseen kirjoittamista. Yleinen sääntö on, että pääosa ja jälkiosa kirjoitetaan — sekä suomen- että ruotsinkielisissä nimissä — aina yhteen, jos pääosa on yksi sana ja jälkiosana katu, tie, kuja, polku, rinne, väylä, ranta tai kaari (esim. Runeberginkatu — Runebergsgatan, Alkutie — Alkuvägen, Teininkuja — Djäknegränden, Munkinpolku — Munkstigen, Laivurinrinne — Skepparebrinken, Priki-väylä — Briggleden, Munkkiniemenranta — Munksnässtrand, Isokaari — Storsvängen). Jos alkuosa käsittää kaksi sanaa, yhdistetään jälkimmäinen sana jälkiosaan sellaisissa tapauksissa kuin Vanha Hämeenkylläntie — Gamla Tavastbyvägen, Vanha sotilastie — Gamla militär-vägen, Haagan pappilantie — Haga prästgårdsväg). Kun alkuosana on etu- ja sukunimi, kirjoitetaan kaikki sanat erikseen (esim. Eino Leinon katu — Eino Leinos gata, Juhani Ahon tie — Juhani Ahos väg, Larin Parasken polku — Larin Paraskes stig, Gert Skytten puisto — Gert Skyttes park). Jälkiosan ollessa puistotie, puisto, tori, aukio tai valkama ja alkuosan yksisanainen henkilön- tai paikannimi, kirjoitetaan sanat suomen kielessä yleensä erikseen ja ruotsin kielessä vaihdellen (esim. Munkkiniemen puistotie — Munksnäs allén, Kulosaaren puistotie — Brändö parkväg, Sibeliuksen puisto — Sibeliusparken, Haagan puisto — Hagaparken, Lahnalahden rantapuisto — Braxvikens strandpark, Oulunkylän tori — Äggelby torg, Viertotien aukio — Chausséplan, Pikkuniemen valkama — Lillnäs hamn). Milloin edellisen tyyppisissä nimissä alkuosana on muu sana kuin henkilö- tai paikannimi, se kirjoitetaan tavallisesti yhteen jälkiosan kanssa (esim. Eränkävijäntori — Jägartorget, Kauppatori — Salutorget, Linnaleirin aukio — Borglägersplatsen, Asema-aukio — Stationsplatsen).

Lopuksi on nimen kirjoittamisesta todettava vielä ne ison ja pienen alkukirjaimen käyttämissäännöt, jotka komitea on omaksunut ja jotka jo pääasiassa ovat käyneet lukijalle selviksi edellä mainituista esimerkeistä. Jos kadunnimi käsittää vain yhden sanan, se aloitetaan luonnollisesti isolla kirjaimella samoin kuin useampisanaisenkin nimen ensimmäinen sana. Jos nimessä on kaksi tai kolme erilleen kirjoitettua sanaa, aloitetaan alkuosaan kuuluvat henkilön- tai paikannimet aina isolla, mutta jälkiosa pienellä kirjaimella (esim. Otto Brandtin tie — Otto Brandts väg, Vanha Tapanilantie — Gamla Staffansbyvägen, Sigurd Steniuksen puisto — Sigurd Stenius park, Kartanon puisto — Herrgårdsparken, Laajalahden aukio — Bredviksplatsen). Nimen jälkiosan ollessa yhdistettynä muuhun kuin henkilön- ja paikannimeen aloitetaan tämä sana aina pienellä kirjaimella (esim. Lauttasaaren urheilupuisto — Drumsö idrottspark, Vanha talvitie — Gamla vintervägen, Haagan sankaripuisto — Haga hjältepark).

NIMEN YMMÄRRETTÄVYYS

Paitsi kielellisen, äänteellisen ja kirjoituksellisen rakenteen selkeyttä vaaditaan normaalilta kadunnimeltä, että sen tulee olla myös merkitykseltään selvä. Ensimmäiset kadunnimet Helsingissä olivat käytännöllistä tyyppiä, ne yleensä ilmoittivat, missä katu sijaitsi tai minkälainen se oli. (Esim. Långa gatan (Pitkäkatu), Nya gatan (Uusikatu), Sjögatan (Merikatu), Berggatan (Vuorikatu), Glogatan (Kluuvikatu), Kyrkogatan (Kirkkokatu), Kärrgatan (Suokatu), Strandgatan (Rantakatu) jne. Mutta sitä mukaa kuin kaupungin alue vuosikymmenien kuluessa laajeni ja katuja tuli lisää, laajeni myös nimien asteikko. Edellä mainitun laisista luonnollisista nimistä oli siirryttävä myös annettuihin nimiin, vanhempien paikannimien mukaisiin, joko henkilöistä saatuihin tai suorastaan mielikuvituksesta otettuihin nimiin.

Keksittyjenkin nimien täytyy aina merkitä jotain, vaikka nimen luonteeseen yleensä kuuluukin, että se on vain tunnus, mitään muuta merkitsemättä. Vieraista kielistä otetut sanat samoin kuin umpimähkäiset kirjainyhdistelmät on hylättävä. Samoin on hylättävä numeroiden käyttö, joka on saanut hiukkasan jalansijaa Helsingissäkin Kallion kaupunginosassa (I, II, III, IV ja V linja), koska tällainen järjestelmä — kuten edellä jo todettiin — on vieras vanhoissa, vähitellen kasvaneissa eurooppalaisissa kaupungeissa ja vain lisää sitä koneellisuuden tuntua, mikä suurilla kaupungeilla muutenkin on. Parasta nimiainesta ovat yleiskielen kaikille tutut sanat. Tätä toivomusta ei suuren nimentarpeen takia ole kaikin paikoin voitu noudattaa, vaan on jouduttu joskus rakentamaan nimiä eri alojen harvinaisista ammattisanoista tai kaupunkilaisille tuntemattomista kansanomaisista nimityksistä. Sellaisia ovat mm. puuastiajn tekoon liittyvät nimet Kimpitie, Kövelipolku ja Pannipolku, maanviljelyn piiriin kuuluva Kamppiaistie ja kalastukseen liittyvät Vatakuja ja Lanakuja.

KADUNNIMEN PAIKALLINEN SOPIUUS JA TUNNEARVO

Kadunnimen alkuosaa valittaessa on sen puhtaan asiasisällyksen eli merkityksen lisäksi otettava huomioon myös sanan herättämät sivumielleet ja sen tunnepitoisuus. Tämän seikan johdosta eri kadunnimillä voi olla erilainen arvo, joka vaihtelee ajan, paikan ja asukkaiden sosiaalisen tason mukaan. Suurin osa Helsingissä käytetyistä nimistä on sellaisia, että ne vankan asiallisuutensa puolesta sopivat mihin aikakauteen ja mihin ympäristöön hyvänsä. Tällaisia »värittömiä» nimiä, joihin ei liity mitään ärsykettä millekään taholle, ovat mm. ympäröivään luontoon tai paikan historiaan liittyvät nimet kuten esim. Vuorikatu, Kanavakatu, Kasarmikatu, Pihlajatie, Telkkäkuja, Kluuvikatu ja Ratakatu. Niitä ovat edelleen useimmat vanhoista paikannimistä johdetut kadunnimet, samoin kuin henkilöiden etunimien mukaiset nimetkin.

Kadunnimet, joiden tunnearvo on muuttunut ajan mukana, ovat harvinaisia ja lähinnä valtiollisiin ja kansallisiin kehitysvaiheisiin liittyviä. Sellaisia ovat mm. olleet ne Venäjän keisarikuntaan liittyvät nimet, jotka itsenäisyyden aikana on muutettu kotimaisiksi (esim. Nikolainkatu Snellmaninkaduksi, Konstantininkatu Meritullinkaduksi ja Vladimirinkatu

Kalevankaduksi). Niihin voidaan niinkään lukea kantakaupungin monet ruotsinkielisten henkilönnimien mukaiset kadun nimet, jotka pääkaupungin väestön yhä enemmän suomalaisuudessa ovat viime vuosikymmeninä saaneet suomalaisia nimiä toivovien taholta arvostelua osakseen, arvostelun kuitenkin johtamatta nimenmuutoksiin.

Sen sijaan on jo suuri joukko sellaisia kadunnimiä, joiden arvo vaihtelee ympäristön mukaan. Nimi, joka jossakin ympäristössä on aivan luonnollinen ja sopiva, saattaa toisenlaisessa ympäristössä vaikuttaa ristiriitaiselta ja ärsyttävältä. Esim. sellaiset »hienot» kadunnimet kuin Apollonkatu, Minervankatu, Hesperiankatu, Hallituskatu, Mannerheimintie, Bulevardi ja Senaatintori sopivat hyvin keskikaupungille ja komeita kivitaloja käsittäviin kaupunginosiin, mutta olisivat varmasti outoja joissakin laitakaupungin puutalokortteleissa. Samoin taas sellaiset »arkiset» nimet kuin esim. Lautatarhankatu, Telakkakatu, Varastokatu, Työpajankatu, Vesisäiliönkatu ja Teollisuuskatu ovat parhaassa sopu-soinnussa ympäristön kanssa siellä, missä on nimien mukaisia varastoja, telakoita ja teknisiä laitoksia, kun ne sen sijaan jossakin arvokkaassa, pelkkiä asuntokortteleita käsittävässä kaupunginosassa olisivat sopimattomia. Oikeassa ympäristössään ovat niinkään esim. Bensiinikatu ja Naftakatu, kun ne sijaitsevat öljysatamassa, ja Ruusutarhantie ja Sireenitie, kun ne sijaitsevat hiljaisessa puutarhakaupunginosassa, mutta päinvastaisissa ympäristöissä ne tuntuisivat tyylivirheiltä.

Edellä mainittujen lisäksi on paljon kadunnimiä, jotka pääsanana yleisen merkityksen puolesta joko miellyttävät tai ärsyttävät ihmisiä. Tällaisia ovat mm. tiettyjen henkilöiden nimikkokadut, eri ammatteihin ja arvoasemiin liittyvät nimet sekä liian runolliset tai liian arkiset nimet. Suhtautuminen tämääntapaisiin kadunnimiin riippuu tavallisesti asianomaisen sosiaalisesta porrastuksesta yhteiskunnassa, yleisestä sivistystasosta ja yksilöllisestä mausta.

Se mitä edellä on esitetty kadunnimien sopivuudesta tehtävänsä, ei yleensä koske vanhoja, kauan käytössä olleita nimiä. Niillä on jo oma historiallinen patina ja asianomaisten katujen varsilla asuvat harvoin enää ajattelevat katunsa nimen yleismerkitystä. Mutta entisiä katuja uudelleen nimitettäessä ja uusille kaduille nimiä valittaessa tulee uuden nimen sosiaalinen arvostus ja sen tunnearvo ratkaisevasti esille. Kukaan ei tahdo mielellään asua jonkin Pöllötien, Nokkoskujan, Humalatien tai Yökehrääjänpolun varrella, vaikka kysymyksessä olisikin puhtaasti eläin- tai kasvitieteellinen nimiryhmä.¹⁾ Jos tämääntapaisia nimiä joskus on satuttu ehdottamaan, ovat paikalliset asukkaat yleensä heti nousseet vastarintaan ja saaneet myös usein äänensä kuuluville ja nimiehdotukset muuttumaan. Samoin on epäillen suhtauduttu myös sellaisiin nimiin kuin Härkähaka, Veijarivuoren puisto ja Nahkahousuntie, vaikka ne ovatkin vanhoista paikannimistä saatuja. Tämän vuoksi kadunnimien valinnassa onkin vältettävä sellaisia sanoja, joihin sivumielteenä yhtyy jotain epämiellyttävää tai jotka helposti saattaisivat asianomaisten katujen asukkaat naurunalaisiksi, tai sijoitettava ne sellaisien paikkojen nimiksi, joita ei käytetä osoitteina. Myös voivat ennestään asutulle alueelle sijoitetut uudet, asialliset ja käyttökelpoiset nimet synnyttää asukkaissa närkästystä, jos ne eivät vastaa heidän käsityksiään »oikeista kadunnimistä», vaan esim. jollakin tavalla muistuttavat tienoon entisestä kyläläimästä. Tällaisista »halventaviksi» tulkituista nimistä ovat esimerkkejä Malmin raitti, Kylänraitti, Markkinatie ja Savikylänkuja.

Yleisenä syynä siihen, että asukkaat varsinkin esikaupunkialueilla ovat saaneet aiheutta uusien kadunnimiensä arvosteluun, on ollut suuri nimentarve, joka on pakottanut käyttämään kadunnimistössä aikaisemmin näkemättömiä nimiä. Suurena joukkona ihmiset ovat vanhoillisia ja haluavat kaduilleen mieluummin tavallisia tuttuja nimiä. Uudet tavallisuudesta poikkeavat nimet herättävät helposti vastustusta. Käytännöllisistä syistä on kuitenkin parempi, että kadulla on vaikkapa huonokin, mutta selvästi yksilöllinen nimi kuin sellainen, joka tulipalon tai onnettomuuden sattua kesityttää palokunnan tai poliisin väärälle suunnalle.

Silloinkin kun kysymyksessä on nimien antaminen vielä rakentamattomille kaduille eikä siis mikään asukkaiden tunnereaktio ole nimien sopivuutta kontrolloimassa, on kunkin nimen laatuun kiinnitettävä huomiota. Varsinkin on kadun tärkeys ja pituus otettava huomioon parempia ja huonompia nimiä jaettaessa. Pitkälle ja leveälle liikenneväylälle on annettava

¹⁾ Samaa käsitettä tarkoitavan sanan tunnearvo voi olla erilainen eri kielissä. Esim. pöllö on suomen kielessä yleensä tyhmyyden, mutta ruotsin kielessä viisauden vertauskuva.

merkitykseltään painokkaampi ja avarampi nimi kuin lyhyelle ja kapealle asuntokadulle tai kokonaan osoitteita vailla olevalle kujalle. Isomman kadun tyyliin sopivia nimiä ovat esim. Maaherrantie, Linnanrakentajantie, Vantaantie, Kunnallisneuvoksentie ja Nuijamiestentie ja pienemmän tien kohdalle riittäviä esim. Oppipojantie, Töllinrinne, Salakkakuja, Ryyti- maantie ja Tallikuja. Ja yleisökin edellyttää vaistomaisesti, että jokin Yhdyskunnantie tai Eliel Saarisen tie on tärkeämpi väylä kuin jokin Patakuja tai Pirttipolku, ja että Sankaritie tai Vespertie kulkee hartautta herättävämpien paikkojen (sankarihauta, rukoushuone) ohi kuin Höyläämötie tai Karvaamokuja.

NIMIEN TOISIINSA SEKAANTUMISEN VÄLTÄMINEN

Kuten edellä on mainittu, on johtavana periaatteena Helsingin kadunnimistöä tarkistettaessa ja täydennettäessä ollut se, että kaupungin alueella ei saa esiintyä kahta samanlaista tai toisiaan erehdyttävästi muistuttavaa paikannimeä. Tämä on vinyt siihen, että Kanta-Helsingissä ja liitosalueilla olleista samanlaisista nimistä (Huvilakatu — Huvilatie, Kirkko- katu — Kirkkotie, Kylätie, Hämeentie, Malminkatu — Malminrinne, Ruusulankatu — Ruusankatu — Ruusantie — Ruusutie, Suvitie, Kaivokatu — Kaivotie, Linnankatu — Linnan- tie, Iso Puistotie, Harjukatu — Harjutie, Vuorikatu — Vuoritie, Urheilukatu — Urheilutie, Honkatie — Honkapolku, Koulutie, Rajatie, Alppikatu — Alppitie jne.) on voitu jättää vain yksi jäljelle ja toisen tai toisten tilalle on ollut keksittävä uusi nimi. Tällöin kiistanalai- nen nimi on yleensä jätetty sinne, missä se on ollut kauimmin käytössä tai missä asianomainen katu on ollut tiheimmin asutettu. Yleensä Kanta-Helsinki on nimikiistassa aina vetänyt pitemmän korren, milloin se on ollut nimestä kilvoittelemassa. Sen sijaan itse kantakaupungin alueella on tämän periaatteen vastaisesti ollut pakko jättää paikoilleen eräitä sekaannutta- via nimiä, koska ne ovat olleet jo niin vakiintuneita, että niistä ei ole tahdottu luopua (esim. Malminkatu, Ruusulankatu ja Ruusankatu, Kristiansgatan — Kristinegatan, Maringatan — Mariegatan).

Milloin kysymys on ollut täsmälleen samanlaisista nimistä, on toinen ollut ilman muuta muutettava. Milloin samanlaisuus on rajoittunut nimien alkuosiin, on muutoksen välttä- mättömyyttä pidetty silloinkin selvänä. Jälkiosan erilaisuuden ei ole katsottu vielä riittä- västi estävän eri kaupunginosissa sijaitsevien nimien ja katujen toisiinsa sekoittamista, vaikka samassa kaupunginosassa enemmän tai vähemmän lähekkäin voikin — käyttökelpoisten, vielä »vapaina» olevien nimien säästämiseksi — esiintyä esim. Marjaniementie ja Marjaniemen- ranta, Kansantie ja Kansankuja, Laulurastaantie ja Laulurastanpolku, Töllinmäki ja Töl- linrinne jne. Mutta sen sijaan on tuottanut vaikeuksia ratkaista, milloin kahden nimen sa- mankaltaisuus on niin sekaannuttavaa, että toinen on muutettava.

Kahden samankaltaisen nimen välillä voi olla kuulosekaannusta, kirjoitussekaannusta tai käsitesekaannusta, joskus kaikkia näitä. Esimerkkejä sekaantumisvaarasta pelkän kuulemisen nojalla ovat mm. seuraavat nimet: Jalavatie (Almvägen) — Salavatie (Sälgvä- gen), Patakuja (Grytgränd) — Vatakuja (Vadgränd), Pakilantie (Baggbölevägen) — Takila- tie (Tackelvägen), Vakkatie (Vackestigen) — Takkatie (Spiselvägen), Kaskitie (Svedvägen) — Koskitie (Forsvägen), Maringatan (Laivastokatu) — Mariegatan (Mariankatu), Kaija- vägen (Kaijantie) — Kajavägen (Naakkatie), Kristiansgatan (Kristianinkatu) — Kristine- gatan (Kirstinkatu), Lauttasaari (Drumsö) — Laukkasaari (Löckholmen). Nimen lukemisessa aiheutuu pahin sekaannus *n*- ja *n*-kirjaimista (Rautapolku — Rantapolku), mutta muutkin nimiä erottavat kirjaimet (esim. *a* ja *o*) voivat edellä luetelluissa esimerkeissä epäselvästi kirjoitettuna aiheuttaa sekaannuksen. Milloin nimet merkitsevät suunnilleen samaa, voivat ne sekaantua toisiinsa käsitteellisesti, vaikka nimien runko-osat muuten riittävästi eroaisi- vatkin toisistaan. Tällaisista mainittakoon esimerkkeinä Solakalliontie — Kalliosolantie, Toukola — Toukotie, Tammistontie — Tammitie, Ruusulankatu — Ruusankatu — Ruusu- tie, Töölöntorinkatu — Töölöntullinkatu ja Lastenodinkatu — Lastenlinnantie.

Kun edellä mainituista seikoista aiheuttavat sekaannukset ovat sekä postin että myös palokunnan ja poliisin kannalta aina valitettavia ja saattavat asianomaista katua etsivän viedä pahastikin harhaan elleivät näin sekaantuvat kadut satu olemaan samassa kaupunginosassa, on niitä koetettava vähentää entisestä nimistöstä ja välttää uusia sekaannuttavia nimiä. Valitettavasti ei kuitenkaan läheskään kaikkia samantapaisuuksia ole voitu Helsingin kädunnimistöstä saada pois. Jo vakiintuneista nimistä on ollut vaikea luopua, varsinkin jos asianomaisten katujen varsilla on paljon liikkeitä, ja katuja osoitteinaan käyttävien asukkaiden luku on suuri. On tingitty selvyydestä, kunhan nimet vain jotenkin eroavat toisistaan. Samoin on uusillekin kaduille jouduttu antamaan vain kirjaimella tai kahdella toisistaan eroavia nimiä, koska tarvittavien nimien lukumäärän noustessa moniin satoihin on lyhyistä ja kummallakin kielellä hyvin ääntyvistä nimistä ollut puutetta eikä kaikista sopivia ryhmiä muodostavista sanoista ole tahdottu luopua. Sitä paitsi tämä on — niin Helsingissä kuin esim. Kööpenhaminassa ja Tukholmassa — voinut joskus tapahtua huomaamattakin, kun uusien nimistöjen laatiminen osaksi on ollut suoritettava melkein sanakirjamaisesti ja kulloinkin ehdotettavan nimen ennestään muualla olemista tarkistettaessa on voitu — tuhansien nimien ollessa kortistossa aakkosjärjestyksessä — kiinnittää huomiota vain muihin samalla kirjaimella alkaviin nimiin.

NIMIEN MUUTTAMINEN JA SEN HAITAT

Edellä on jo viitattu siihen, että vakiintuneet kadunnimet yleensä tahdotaan säilyttää. Tämä pyrkimys on sinänsä suotava, vaikka se joskus vaikeuttaakin nimikysymyksiä käsittelevän elimen pyrkimyksiä muuttaa kokonaisuutta silmällä pitäen sellaisia nimiä, jotka helposti sekaantuvat toisiinsa. Suurkaupungissa ja varsinkin pääkaupungissa ilmenee aina monenlaista aktiivisuutta myös katujen uudelleen nimittämisessä; milloin ovat asialla poliittiset tai kaupalliset tai sivistykselliset voimat tahtoen oman alansa merkkihenkilöille nimikko-katuja, kuten viime vuosina on tapahtunut monissa Euroopan maissa ja meilläkin, milloin taas kansallistunnon noustessa tahdotaan kadunnimistöstä poistaa vieraskielisiä nimiä, kuten esim. Helsingissä on koettu itsenäisyyden aikana. Lisäksi tehdään tuon tuostakin eri tahoilta ehdotuksia, että milloin mikin katu muutettaisiin jonkin laitoksen, järjestön tai ansioituneen kansalaisen nimikkokaduksi. Tällaisten pyrkimysten vastapainona on edellä mainittu terve konservatismi.

Kadunnimen muuttamista vastaan puhuvat näet monet seikat. Ensiksikin jokainen vanhan ja rakennetun kadun nimen muuttaminen tietää aina suurempaa tai pienempää häiriötä sen varrella asuvien tai työskentelevien ja siellä asioituvien kaupunkilaisten elämässä. Nämä häiriöt ovat ensinnäkin taloudellisia — kustannukset mm. uusista katukilvistä ja osoitteiden muuttamisista —, mutta ne voivat vaikuttaa käytännössä muutenkin, kun uusi nimi on saatava asettumaan muistiin entisen tilalle. Toiseksi jokainen, yhdenkin miespolven käytössä ollut kadun tai torin nimi on jo niin vakiintunut kaupunginosansa ja koko kaupunginkin elämään, että sen muuttaminen aina loukkaa vanhan asukaspolven tunteita ja vähentää niiden kiintopisteiden lukua, joita vanhat kadut ja katunäkymät merkitsevät kaupunkilaiselle hänen suhteessaan kaupunkiinsa. Lisäksi vanhat kadunnimet ovat alati kasvavassa ja uusia rakennuksia vanhojen tilalle nostattavassa kaupungissa usein ainoa konkreettinen silta kaupungin menneisyyteen. Näistä syistä asukkaat yleensä kaikkialla tahtovat säilyttää katujensa ja teidensä entiset nimet. Kolmanneksi jokainen muutos vanhassa nimistössä provosoi esille muitakin muutosesityksiä ja antaa kaupungin asukkaille ja ehkä kaupungin hallinnostakin vastaaville henkilöille sen käsityksen, että katujen nimet ovat helposti vaihdettavaa kauppatavaraa.

Näin ollen kadunnimien muuttamiseen on otettava mahdollisimman pidättyväinen asenne. Mitä vanhempi nimi on kysymyksessä, sitä pieteettisemmin on siihen suhtauduttava. Kadunnimi, joka periytyy monen sukupolven takaa, on erityisen vaalimisen arvoinen historiallinen muisto, menneiden polvien ja nykyisen polven yhteinen omaisuus, jota ei saa hävit-

tää. Myös nuoremmat kadunnimet jo asuilla seuduilla on rauhoitettava ja niitäkin muutettava vain erittäin painavista, yleisluonteisista syistä, kuten tämän kirjan julkaisemista edeltäneessä suuressa kadunnimistön tarkistamistyössä on tehty.

NIMISTÖTOIMIKUNTA KADUNNIMIKOMITEAN TYÖN JATKAJANA

Kadunnimikomitean ensimmäisessä kokouksessa oli sen tehtäväksi määritelty kadunnimistön tarkistaminen Helsinkiin vuoden 1946 alusta liitettävällä alueella ja siitä aiheutuviissa tapauksissa myös nykyisellä kaupunkialueella. Jo 1950-luvun puolivälin mennessä komitea oli saanut tarkistetuksi ja kokonaisuuteen sopeutetuksi ennestään rakennetuilla esikaupunkialueilla käytössä olleet kadunnimistöt ja täydentänyt niitä asemakaavoihin lisättyjen uusien katujen osalta. Sen ohella laadittiin kadunnimistöjä myös rakentamattomille alueille, sitä mukaa kuin niille valmistui asemakaavoja. Vaikka laajan liitosalueen asemakaavoittaminen edistyi hitaasti ja suuri osa siitä oli 1950-luvun lopulla vielä asemakaavaa vailla, pääosa komitean tehtävästä oli kuitenkin jo tällöin suoritettu ja sen toiminta tilapäisenä komiteana lopetettavissa. Tämä tapahtui vuoden 1959 lopussa; komitea ehti vielä viimeisinä toiminaan valmistaa ehdotuksen liitosalueelle muodostettujen uusien kaupunginosien nimiksi ja samoin ehdotuksen niiden kymmenien osa-alueiden nimiksi, joihin sekä vanhat että uudet kaupunginosat — kaikkiaan 53 — jaettiin.

Komitean lakkauttaminen, joka tapahtui 30.12.1959, ei kuitenkaan merkinnyt katkeamista vuosikausia jatkuneessa kadunnimikysymyksen hoitamisessa, jossa tietyn asiantuntemuksen avulla oli päästy eräänlaiseen johdonmukaisuuteen. Samalla kertaa kaupunginhallitus näet asetti nimistökyseysten valmistelua varten 5-jäsenisen *nimistötoimikunnan*, jonka puheenjohtajaksi määrittäin kadunnimikomitean johdossa ollut kaupunginarkistonhoitaja, professori *Ragnar Rosén* sekä jäseniksi lakkautetusta komiteasta akateemikko *Kustaa Vilkkuna*, professori *Olav Ahlbäck* ja fil.maisteri *Leo A. Pesonen*. Uudeksi jäseneksi tuli asemakaava-arkkitehti *Olavi Terho*. Osoitekäyttöön liittyviä kysymyksiä käsiteltäessä toimikuntaa kehoitettiin kuulemaan Helsingin postikonttorin apulaiskonttorinhoitajaa *Olavi Valpasta*. Valpas tuli siten kuulumaan toimikuntaan asiantuntijana, joita toimikunta oikeutettiin tarvittaessa muutenkin käyttämään. Toimikunta oikeutettiin myös ottamaan itselleen sihteeri, jona edelleen tuli toimimaan jo komitean sihteerinä ollut maisteri Pesonen.

Ajatus kadunnimikomitean muuttamisesta pysyväksi ja kaikkia nimikysymyksiä valmistelevalle toimikunnaksi oli lähtöisin professori Rosénista ja esikuvana mm. Tukholman vastaava elin. Tällaisessa toimikunnassa tuli olla suomalaisen ja ruotsalaisen kielitieteen edustajia, Helsingin ja sen menneisyyden erikoistuntijoita sekä kaupungin asemakaavaosaston edustaja. Näin oli ollut laita jo kadunnimikomiteassa, ja sama tuli jatkumaan myös nimistötoimikunnassa.

Uusi järjestely merkitsi muutosta aikaisempaan vain siinä, että aiemman kiinteistölautakunnan komitean asemesta nimistökyseksiä hoiti nyt pysyvä asiantuntijaelin välittömästi kaupunginhallituksen alaisena ja että sen tehtäväpiiriin tuli asemakaavanimien käsittelyn ohella kuulumaan ehdotusten tekeminen ja lausuntojen antaminen kaupungin viranomaisille ja elimille myös saarien, retkeilyalueiden, koulujen, sairaalain, liikennepysäkkien ym. paikkojen nimiä koskevissa kysymyksissä. Pääosa komitean jäsenistä siirtyi uuteen toimikuntaan ja heidän mukanaan myös ne periaatteet ja käytännön menettelytavat, jotka pääkaupungin nimikysymysten hoidossa oli omaksuttu komitean 15-vuotisen työskentelyn aikana. Vuodesta 1960 lähtien on kadunnimien antaminen uusiin asemakaavoihin ja jo rakennettuja kaupunginosia koskeva nimistön tarkistaminen ja täydentäminen tapahtunut entiseen, edellä luonnehdittuun tapaan. Näin tapahtui mm. silloin, kun uusi alue Vuosaari v. 1966 liitettiin Helsinkiin 54. kaupunginosaksi.

Nimistötoimikunnan koostumuksessa on vuosien varrella tapahtunut muutoksia. Professori Rosén vapautettiin omasta pyynnöstään puheenjohtajan tehtävästä ja toimikunnan jäsenyydestä 15.3.1964 ja uudeksi puheenjohtajaksi nimitettiin 30.4.1964 toimikunnan jäsen professori Ahlbäck. Kun akateemikko Kustaa Vilkkuna, varapuheenjohtaja, samanaikaisesti

myös erosi toimikunnasta, oli toimikuntaa tällöin täydennettävä kahdella uudella jäsenellä. Näiksi määrättiin arkistoneuvos, fil.tohtori *Aulis Oja* ja fil.tohtori, sittemmin suomen kielen professori *Terho Ithonen*. Kun prof. Ahlbäck syksyllä 1965 muutti pois Helsingistä eikä siten voinut enää taata mukana oloaan kaikissa kokouksissa, toimikunta valitsi varapuheenjohtajakseen arkkitehti Olavi Terhon ja kokoontui kesäkuusta 1966 lähtien säännöllisesti hänen johdolla, kunnes prof. Ahlbäck 10.6.1968 muodollisestikin vapautettiin tehtävästään. Uudeksi puheenjohtajaksi kaupunginhallitus määräsi asemakaavapäällikkö Olavi Terhon. Jo 28.10.1965 kaupunginhallitus oli nimistötoimikunnan esityksestä valinnut toimikunnan lisäjäseneksi professori *Ake Granlundin*, joka prof. Ahlbäckin pois jäätyä tuli toimikunnassa varsinaisesti edustamaan ruotsin kielen asiantuntemusta. Prof. Granlund on toiminut myös toimikunnan varapuheenjohtajana.

KADUNNIMIEN NYKYISET SYNTYVAIHEET

Entisinä aikoina kadunnimen synty oli Helsingissä kuten yleensä muuallakin Suomessa enemmän tai vähemmän sattumanvaraista. Vasta 1800-luvun alussa, Helsingin kohotessa pääkaupungiksi, tuli siihen suunnitelmallisuutta, ja siitä lähtien on jokainen Helsingissä käytöön otettu kadunnimi sitä ennen tullut hyväksytyksi yhdessä tai useammassa virallisessa hallintoelimessä. Nykyisin kadunnimi Helsingissä syntyy seuraavalla tavalla, mikä koskee myös kaikkia v. 1945 asetetun kadunnimikomitean ja sen seuraajan, nimistötoimikunnan, laatimia nimiä.

Kun kaupunkisuunnitteluviraston (ennen vuotta 1964 kiinteistöviraston) asemakaavaosasto tarvitsee uutta asemakaavaa tai aiemman asemakaavan muutosta koskevaan ehdotukseensa kadunnimiä, se pyytää nimistötoimikunnalta nimiehdotuksia. Toimikunta käsittelee tällöin asian alle esitetyn asemakaavaluonnoksen pohjalla ja lähettää nimistöehdotuksensa asemakaavaosastolle, joka tämän jälkeen toimittaa nimillä varustetun asemakaavaehdotuksensa kaupunkisuunnittelulautakunnan käsiteltäväksi. Jos lautakunnalla ei ole mitään huomauttamista ehdotusta vastaan, se lähettää sen puoltolauseineen edelleen kaupunginhallitukselle. Jos lautakunta ei hyväksy tehtyjä nimiehdotuksia — itse asemakaava on eri asia — asia palautuu takaisin nimistötoimikunnalle, joka tehdyt huomautukset varten ottaen laatii uuden ehdotuksen tai, ellei se halua luopua jo tekemästään ehdotuksesta, esittää lisäperusteluja sille, minkä jälkeen nimiehdotus palautuu lautakunnan uuteen käsittelyyn. Milloin kaupunginhallitus tekee päätöksensä nimistötoimikunnan ehdotuksen pohjalla, toimikuntaa ei enää asian myöhemmissä vaiheissa tarvita. Mutta jos kaupunginhallitus ei katso voivansa hyväksyä toimikunnan esittämää ratkaisua, asia palautetaan tavallisesti toimikunnalle uuden ehdotuksen tekemistä varten, minkä valmistuttua asiakirjavihko aloittaa uudelleen edellä selostetun vaelluksen. Kadunnimistön laajuuden takia on näet katsottu tarpeelliseksi kysyä jokaisesta nimiasiasta ennen lopullista päätöstä nimistötoimikunnalta sen mielipidettä, jotta välttyttäisiin ottamasta käyttöön nimiä, jotka jo ennestään ovat jossakin osassa laajaa kaupunkialuetta tai eivät ehkä muista syistä ole käyttökelpoisia.

Myös yksityinen henkilö tai yhteisö voi tehdä nimikysymyksiä koskevia esityksiä kaupungin virallisille elimille, parhaiten suoraan kaupunginhallitukselle, joka tällaisessa tapauksessa pyytää esityksestä nimistötoimikunnan lausunnon. Lausuntonsa toimikunta lähettää tällöin suoraan kaupunginhallitukselle, paitsi asemakaavan muutosta edellyttävissä tapauksissa, jolloin toimikunnan lausunto kiertää asemakaavaosaston kautta.

Kaupunginhallituksen päätös kadunnimiasioissa muodostuu yleensä asian ratkaisuksi, mutta sekin tarvitsee vielä vahvistuksen kahdessa ylemmässä elimessä. Kaupunginhallituksen päätökselle on näet saatava myös kaupunginvaltuuston hyväksyminen ja sen jälkeen alistettava päätös sisäasiainministeriön vahvistettavaksi. Kadunnimet liittyvät nimittäin asemakaavaan ja esitetään hyväksyttäväksi samalla kuin uusi asemakaavakin. Myös entisen kadunnimen muutos on muodollisesti asemakaavan muutos ja tarvitsee samoin ministeriön vahvistuksen, koska rakennuslain mukaan valtioneuvosto (sisäasiainministeriö) vahvistaa kaupunkien

asemakaavat ja niiden muutokset. Uusia kadunnimiä voi kuitenkin kaupunginhallituksen päätökselläänkin tulla väliaikaiseen käyttöön jo ennen sisäasiainministeriön lopullista ja yleensä muodollista vahvistusta. Tämä tapahtuu silloin, kun ennestään asutulle alueelle tarvitaan osoitteita postinkantoa ym. varten jo ennen lopullisen asemakaavan valmistumista, ja ennenaikaisen nimenannon pohjana on tällöin tavallisesti seudun vanha tieverkko tai asemakaavan luonnos.

Kadunnimikomitean ja sen seuraajan nimistötoimikunnan ehdotukset kadunnimikysymyksissä ovat yleensä tulleet hyväksytyiksi päättävissä elimissä. Vain harvoin on uusiin asemakaavoihin laadittuja nimistöjä muuteltu, ja samoin on käytössä olevia kadunnimiä koskevat esitykset yleensä ratkaistu komitean tai toimikunnan lausuntojen mukaan. Luottamuksen syntymiseen komitean niin kuin toimikunnankin asiantuntemusta kohtaan on osaltaan vaikuttanut se tosiseikka, että sen ehdotukset ja lausunnot ovat aina syntyneet yksimielisesti, ilman äänestyksiä ja vastalauseiden merkitsemisiä pöytäkirjoihin.

Kaupunginosien sekä katujen, puistojen, torien ja muiden yleisten paikkojen ja luonnonpaikkojen nimet selityksineen

Seuraava luettelo sisältää kaupunginosittain vuoden 1969 loppuun mennessä Helsingin kaupungin alueella käytössä olleet ja nykyiset paikannimet. Katujen, puistojen ja torien lisäksi on luetteloon otettu myös urheilukenttien, laiturien, saarien, vesialueiden ynnä muiden yleisten ja tunnettujen maaston paikkojen nimet. Kantakaupungissa, joka käsittää kaupunginosat 1—27 eli kaupungin alueen ennen vuoden 1946 suurta alueliitosta, nimet on sijoitettu aakkosjärjestykseen yhtenäiseksi luetteloksi. Muissa kaupunginosissa 28—54 eli Helsinkiin vuoden 1946 alusta ja myöhemmin liitetyillä alueilla nimet sen sijaan on esitetty kaupunginosittain aakkosjärjestyksessä. Sekä kantakaupungissa että liitosalueilla nimet on sijoitettu aakkosjärjestykseen suomenkielisen nimen mukaan ja vastaava ruotsinkielinen nimi merkitty viereen. Nimien selityksissä on noudatettu seuraavaa tapaa:

Lähtökohtana luettelossa on virallisesti vahvistettu tai muuten käytössä ollut tai käyttöön ehdotettu vahvistusta vailla oleva *nimi* ja sen *sijainti* (kaupunginosa, lyhennettynä ko). Sen jälkeen on ilmoitus *vuodesta*, jolloin nimi on vahvistettu tai muuten otettu käyttöön sekä *selitys* nimen aiheellisuudesta. Jos nimi on johdettu vanhasta paikannimestä, jonka käsitteellisyys ei ole selvä, on tätäkin selitetty. Erikseen mainitaan, milloin nimi on ns. ryhmänimi, jolloin se muistamisen ja paikallistamisen helpottamiseksi liittyy samaan aihepiiriin toisten läheisten kadunnimien kanssa. Milloin nimen aiemmat muodot tai paikan aiempi nykyisestä poikkeava nimi on asiakirjojen tai paikannimikokoelmien perusteella tiedossa, niin tämä mainitaan ikätietoineen. Luetteloon on otettu myös käytöstä poistetut nimet. Ne on merkitty *tähdellä. Samoin on otettu mukaan mielenkiintoisimmat käyttöön vahvistamatta jääneet nimiehdotukset. Nämä on luettelossa tähdellä merkittyinä esitetty sulkeissa (*). Milloin nimellä ei ole ollut vahvistettua suomenkielistä vastinetta, on suomennos merkitty sulkeisiin.

KANTAKAUPUNKI

KAUPUNGINOSAT 1—27

Kantakaupungin kaupunginosat on liitetty Helsinkiin pääosaltaan vuosina 1550 ja 1643 ja eräiden pienempien alueiden osalta 1906 (nykyiset Toukola, Kumpula, Käpylä, Reijola ja Meilahti), 1912 (Böle eli Pasila), 1926 (Ruskeasuo) ja 1927 (nyk. Salmisaaren eteläosa vesialueineen). Asutuksesta, asemakaavoituksesta ja käytetyistä kadunnimistä vanhassa Helsingissä Vantaan suulla ja varhaisina aikoina uudessa Helsingissä Vironniemellä sekä kehityksestä pääkaupunkiaikana on yksityiskohtainen esitys tämän teoksen sivuilla 31—64. Asemakaavoitus on aloitettu eli ensimmäinen jaoitus- tai asemakaava vahvistettu eri kaupunginosiin seuraavasti:

I	kaup.osa	Kruununhaka	— Kronohagen	1812
II	»	Kluuvi	— Gloet	1812
III	»	Kaartinkaupunki	— Gardesstaden	1812
IV	»	Kamppi	— Kampen	1812
V	»	Punavuori	— Rödbergen	1812
VI	»	Eira	— Eira	1875
VII	»	Ullanlinna	— Ulrikasborg	1841
VIII	»	Katajanokka	— Skatudden	1859
IX	»	Kaivopuisto	— Brunnsparcken	1875
X	»	Sörnäinen	— Sörnäs	1893
XI	»	Kallio	— Berghäll	1887
XII	»	Alppiharju	— Åshöjden	1883
XIII	»	Etu-Töölö	— Främre Tölö	1906
XIV	»	Taka-Töölö	— Bortre Tölö	1906
XV	»	Meilahti	— Mejlans	1925
XVI	»	Ruskeasuo	— Brunakärr	1937
XVII	»	Pasila	— Böle	1910
XVIII	»	Laakso	— Dal	1945
XIX	»	Mustikkamaa	— Blåbärslandet	
		Korkeasaari	Högholmen	
XX	»	Länsisatama	— Västra Hamnen	1916
XXI	»	Hermannin	— Hermanstad	1892
XXII	»	Vallila	— Vallgård	1908
XXIII	»	Toukola	— Majstad	1920
XXIV	»	Kumpula	— Gumtäkt	1923
XXV	»	Käpylä	— Kottby	1920
XXVI	»	Koskela	— Forsby	1936
XXVII	»	Vanhakaupunki	— Gammelstaden	1938

Asemakaavojen mukaan rakennetut kadut, torit ja puistot ovat yleensä saaneet nimensä asemakaavojen vahvistamisen yhteydessä. Ennen vuotta 1909 nimet vahvistettiin käyttöön ruotsinkielisinä ja suomenkieliset nimet, joita suomenkielinen väestö oli käännöksinä tai mukaelmina käytellyt epävirallisesti jo 1800-luvun loppupuolelta saakka, tulivat virallisiksi mainitusta vuodesta lähtien ruotsinkielisten nimien rinnalla. Virallisesti ensimmäisenä ruotsinkielinen nimi pysyi vuoteen 1928 asti, jolloin suomenkielinen nimi vahvistettiin ensimmäiselle sijalle.

Tapa merkitä katujen nimet korttelien kulmauksiin sijoitettuihin seinäkilpiin tuli käyttöön 1800-luvun alkupuolella. Nimet merkittiin aluksi vain ruotsiksi, mutta v. 1833 määrättiin kilpiin merkittäväksi myös venäjänkielinen nimi. Vuoden 1864 poliisijärjestyksessä määrättiin, että nimet on katujen kulmiin merkittävä ruotsiksi, suomeksi ja venäjäksi. Vuonna 1903 määrättiin venäjänkielinen nimi katukilvissä ensimmäiseksi säilyen nimien päällekkäisjärjestys venäjä, suomi, ruotsi venäläisajan loppuun asti. Sen jälkeen on katukilvissä suomenkielinen nimi ollut ruotsinkielisen nimen yläpuolella.

Aadolfinkatu = **Adolfsgatan** ko 11, 1901, ryhmänimi (Ruotsi-Suomen hallitsijoita). Suom. nimeksi vahvistettiin 1909 Adolfinkatu ja 1928 Aadolfinkatu. Asemakaavanmuutoksessa 1914 virall. nimeksi Adolfintie — Adolfsvägen, mutta aiempi muoto jäi käyttöön. (Ehdolla 1899 myös Arosinsgatan kaupungille lahjoituksen tehneen Anna Sara Arosin'in mukaan).

Aadolfinrinne — **Adolfsbrinken** ko 11, 1928, Aadolfinkadun poikkikuja. Ei käytössä.

(***Aallonmurtajankatu** — **Vågbrytaregatan**) ko 20. Ks. Neptunuksenkatu.

Aavasaksantie — **Aavasaksavägen** ko 24, 1923, ryhmänimi (maantieteellisiä nimiä Suomessa).

Abrahaminkatu — **Abrahamsgatan** ko 4, 1836 muodossa Abrahamsgatan, todennäköisesti Johan Abraham Logren'in mukaan, joka oli mm. Helsingin uudelleenrakentamiskomitean pöytäkirjurina 1811—25 ja kunnallisormestarina 1829—48. Aiempi nimi Östra Sandviks Gatan 1820. Suom. nimeksi vahvistettiin Abrahaminkatu 1909. (Ehdolla 1926 myös Aabrahaminkatu).

* **Adlercreutzinkatu** — **Adlercreutzgatan** ko 14, 1906, ryhmänimi (*Vänrikki Stoolin tarinain sankareita), kenraali Carl Johan Adlercreutzin (1757—1815) muistoksi. Osa kadusta poistettiin asemakaavasta 1917 lopun jakaantuessa kahteen osaan, joista toinen jäi entiselle nimelleen ja toinen sai nimen Sandelsinkatu. Suom. nimi muutettiin Adlercreutzinkatu 1928, sitä ennen Adlercreutzkatu. Katu ja nimi poistettiin kokonaan asemakaavasta 1932.

Agricolankatu — **Agricolagatan** ko 11, 1901 muodossa Agricolagatan, ryhmänimi (historiallisia merkkimiehiä), piispa Mikael Agricolan (n. 1508—1557) mukaan. Suom. nimeksi 1909 Agricolankatu ja 1928 Agricolankatu. (Agricolagatan ehdolla jo 1883 Kampin alueelle).

Agricolankuja — **Agricolagränden** ko 11, 1914, Agricolankadun mukaan, johon kuja liittyy. Ruots. nimen asuksi 1928 Agricolagränd.

* **Agricolanpuistikko** — **Agricolaskvären** ko 11, ks. Karhupuisto.

Ahdinkatu — **Ahtigatan** ko 20, 1916, ryhmänimi (merenkulkuun ja satamaan liittyviä nimiä). Tässä Ahti = vedenhaltija suom. tarustossa. Nyk. suom. muoto viralliseksi 1928, sitä ennen Ahtikatu. (Ehdolla 1911 myös Varastokuja — Upplagsgränd).

* **Ahqvistinkatu** — **Ahqvistgatan** ko 13, ks. Oksasenkatu.

Ahtaajankatu — **Stuvaregatan** ko 20, 1913 muodossa Stufvaregatan — Lastauttajankatu, ryhmänimi (merenkulkuun ja satamaan liittyviä nimiä). Ruots. nimi nyk. asussa kadunnimiluetteloon 1928. Suom. nimi nyk. asuun 1954.

* **Ahvenkuja** — **Abborgränd** ko 21, 1950, ryhmänimi (kalastus, läheisestä kalasatamasta johdettuna). Katu poistettu asemakaavasta 1963.

Ainonkatu — **Ainogatan** ko 13, 1906, ryhmänimi (kalevalaisia nimiä). Suom. nimeksi alkuaan Ainokatu, nyk. asu 1928.

* **Ajurinkatu** — **Formansgatan** ko 20, 1916, ryhmänimi (satamaan liittyviä nimiä). Suom. nimi alkuaan Ajurinkatu ja 1928 Ajurinkatu. Katu poistettu asemakaavasta 1968.

Akseli Toivosen kenttä — **Akseli Toivonens plan** ko 25, 1956, Käpylän huvila-asutuksen perustamisvaiheessa ansioituneen arkkitehti Akseli Toivosen (1887—1953) muistoksi.

* **Alavudenkatu** — **Alavogatan** ko 13, 1917, ryhmänimi (*Vänrikki Stoolin tarinain taistelupaikkoja). Katu yhdistettiin Perhonkatuun 1928. Ks. Perhonkatu.

Albertinkatu — **Albertsgatan** ko 4, 5, 6. 1836 muodossa Albertsgatan, Helsingin uudelleenra-

kentamiskomitean puheenjohtajana 1812—25 ja senaatin talousaston jäsenenä 1820—25 toimineen valtioneuvos Johan Albrecht (Albert) Ehrenströmin muistoksi. Suom. nimenä 1856 lähtien epävirall. Alpertinkatu ja 1890-luvulla Albertinkatu, joksi se vahvistettiin 1909. Aiempi nimi Regeringsgatan 1820 (luultavasti tarkoitettu Ehrenströmin nimikkokaduksi muodossa Regeringsrådsgatan ja lähemmäksi silloista keskustaa, mutta E:n tahdosta sijoitettu kauemmas keskustasta ja vaatimattomasti toisessa muodossa). Albertinkadun piti alkuaan ulottua etelässä nyk. Pursimiehenkatuun, mutta 1875 Punavuoren- ja Pursimiehenkatujen välinen osa siitä sai erillisen nimen Timmermangatan, jonka suom. vastineena oli 1880-luvulla käytössä Kirvesmiehenkatu. Asemakaavaa 1887 muutettaessa viimeksi mainittu nimi poistettiin ja Albertinkatu ulotettiin Sepänkatuun asti eli nyk. pituuteensa.

Aleksanterinkatu — Alexandersgatan ko 1, 2. 1833 muodossa Alexandersgatan, Aleksanterin Yliopiston mukaan, jolle 1832 valmistui pää-rakennus saman kadun varrelle (sekä yliopisto että katu Aleksanteri I:n mukaan). Kadun itä-pää satamasta nyk. Fabianinkatuun asti on ollut katuna jo 1640-luvulta alkaen ja sen varhaisin nimi oli Stora gatan eli Storgatan. Myös nimi Stora långa gatan oli käytössä 1700-luvun alkupuolella. 1700-luvun lopulla kadun itäpään nimenä oli Norra gatan. 1800-luvun alussa oli samasta kadusta vaihdellen käytössä seuraavat nimet: Långa gatan, Nylands-gatan, Konungsgatan — Kungsgatan — Kongsgatan. Käydes-sään Helsingissä 1819 keisari Aleksanteri I hyväksyi kaupungin edustajien ehdotuksesta kadulle nimen Fredsgatan, hyljäten samalla ehdotuksen, että nyk. Unioninkatu olisi nimetty Aleksanterinkaduksi. Tämän jälkeen käytetty myös nimeä Stora Fredsgatan. 1830-luvulla täytettiin nyk. katulinjan yli Esplanadille ulottunut Kluuvinlahti ja katu rakennettiin nyk. pituuteensa, jota koskevan asemakaavanmuutoksen yhteydessä tuli myös esille kadun nimikysymys. Rakennustöitä johtaneen arkkitehti Engelin ehdotus uudeksi nimeksi oli Nicolaigatan kadun tuntumaan valmistuvan Nikolainkirkon mukaan, mutta maistraatin mielestä oli sopivampi johtaa uusi nimi Aleksanterin Yliopistosta. Maistraatin ehdotus sai maaherran kannatuksen ja lähetettiin keisari Nikolai I:n vahvistettavaksi. Kadusta käytetty alkuaan vain ruots. nimeä ja suom. nimenä ollut v:sta 1866 lähtien epävirall. Aleksanterinkatu, joksi se vahvistettiin 1909. (V:n 1926 kadunnimikomiteassa ehdotettiin kadun nimeksi jälleen Suurkatu — Storgatan, mutta ehdotus ei saanut kannatusta).

Aleksis Kiven katu — Aleksis Kivis gata ko 12/1928 nyk. paikalleen. Ruots. nimi vahvistettu nyk. muotoon 1954, aiemmin muodossa Aleksis Kivi gatan. Kadun nimeksi vahvistettiin 1901 Fredriksbergsgatan ja 1909 sen suom. vastineeksi Fredriksperinkatu. Jo 1906 vahvistettiin nimi Aleksis Kivi gatan — Aleksis Kiven katu eräälle

kadulle 14. kaup.osaan, mutta tämä katu poistettiin asemakaavasta 1917, jolloin nimi siirrettiin nyk. Rajasaarentieltä pohjoiseen lähteväksi suunnitellulle tielle. Myös tämä rakentamatta jäänyt katu poistettiin asemakaavasta 1930. Nimi oli täten kahden vuoden ajan virall. sekä 12. että 14. kaup.osassa. Aleksis Kivi, ensimmäinen suuri suomalainen kirjailija, eli 1834—72.

Allastie — Bassängvägen ko 24, 1957, maauimalan mukaan, jonne tie johtaa.

Alli Tryggin puisto — Alli Tryggs park ko 11, 1939 lastenraittiustyön, raittiuskasvatuksen ja settlementtitoiminnan uranuurtajan Maria Alexandra (Alli) Trygg-Heleniuksen (1852—1926) mukaan, jonka työkenttä oli mm. tämän puiston ympärillä oleva työväen kaupunginosa. Puisto vahvistettiin asemakaavaan nyk. laajuudessaan 1938 ja sai 23.3.1939 ensin nimekseen Porthanin puistikko — Porthans skvären ja 27.9.1939 nykyisen nimensä.

* **Allmänna Promenaden — (Yleinen kävely-puisto)** ko 2, ks. Kaisaniemi.

* **Allmänna Trädgården — (Yleinen puisto)** ko 2, ks. Kaisaniemi.

Alppiharju — Åshöjden ko 12, 1959 kaup.osan nimeksi vanhoista paikallisista vuokra-alueiden nimistä Alppi — Alpen ja Ås.

Alppikatu — Alpgatan ko 11, 1901 muodossa Alpgatan, läheisen puistoalueen nimestä Alppila — Alphyddan (ks. Alppila). Suom. nimeksi vahvistettu 1909 Alppikatu.

Alppila — Alphyddan ko 11. Nyk. Alppilan puistoalue kuului niihin vuokra-alueisiin, jotka 1840-luvulla kaupungin toimesta muodostettiin Pitkäsillan pohjoispuolelle nyk. rautatienlinjan ja meren väliselle alueelle. Korkean vuorisen maaston takia vuokra-alueen nimeksi merkittiin Alpen, suom. vastineena Alppi, ja käyttöön tuli myös nimi Alphyddan alueelle 1870 rakennetun ravintolan nimenä. Viimeksi mainitun nimen suom. vastineeksi tuli Alppila, joka virall. vahvistettiin 1909 koko puistoalueen nimeksi. Osa-alueen nimeksi 1959.

Alppipuisto — Alpparken ko 11, 1951, vanhasta paikannimestä Alpen — Alppi.

Alppirinne, Itäinen, Läntinen — Alpbrinken, Östra, Västra ko 11, 1928, Alppikadun-mukaan, jonka poikkikujia nämä viettävät kadut ovat.

(* **Amerikankatu — Amerikagatan**) ko 19, 22, 23, 24, 1918 asemakaavaehdotuksessa Kumtähden alueen pääkadun nimiehdotuksena, mutta jäänyt vahvistamatta.

Anjalantie — Anjalavägen ko 22, 1913, ryhmä-nimi (pitäjien nimiä).

Ankkurikatu — Ankargatan ko 8, 1895, ryhmä-nimi (kauppa ja merenkulku). Asemakaavaehdotuksissa aiemmin nimet Kommers Gatan 1859, Upplagsgatan kartassa 1866 (karttaliitteessä suom. nimenä Tawarakatu) ja Mellersta Håmngatan 1894. Suom. nimi vahvistettu 1909.

Annala — Anneberg ko 27. Tämä entinen Forsbyn tilaan kuulunut huvila-alue on saanut ni-

mensä alueen vuokraajaksi 1830 tulleen kauppias Gustaf Otto Waseniuksen puolison Annan mukaan. Wasenius (1789—1852) oli yliopiston kirjakauppiaina, monitoimisena liikemiehenä ja pääkaupungin kunnallisiin johtomiehiin kuuluvana aikanaan Helsingin tunnetuimpia porvareita. Hän rakennutti vuokra-alueelleen huvilan ja puutarhan, jolle antoi nimen Anneberg. Suom. nimeksi vahvistettiin Anneperi 1909 ja Annala 1927.

Annalankuja — Annebergsgränden ko 23, 1941, paikannimestä Annala — Anneberg (ks. Annala). Pitemmäksi alkuaan tarkoitetun tien nimenä ensin Annalan puistotie — Anneberg parkväg 1938, mutta asemakaavassa on sekä tie että sen nimi myöhemmin muutettu lyhemmäksi.

Annalantie — Annebergsvägen ko 23, 1938, paikannimestä Annala — Anneberg (ks. Annala). Ehdolla 1918 Annavuorenkatu — Annebergsgatan, 1921 Anneberginkatu — Annebergsgatan ja 1930 Annalantie — Annebergsvägen.

Annalan puisto — Annebergsparken ko 27, 1956, paikannimestä Annala — Anneberg (ks. Annala).

Annalan urhellukenttä — Annebergs idrottsplan ko 24, 1956, paikannimestä Annala — Anneberg (ks. Annala).

Annankatu — Annegatan ko 4, 5, 1820 muodossa St. Annae Gatan kreikkalaiskatolisen pyhimyksen ja venäl. ritarikunnan mukaan. 1836 vahvistettiin muoto Annae Gatan. Suom. nimenä karttaliitteessä 1866 epävirall. Annankatu. Nyk. nimet vahvistettu 1909.

Anninkinkuja — Annikkigränden ko 25, 1920, ryhmänimi (kalevalaisia nimiä). Nimi vahvistettu asemakaavaan lopull. 1937.

* **Antinkatu — Andraegatan** ko 4, ks. Lönrotinkatu.

Apollonkatu — Apollogatan ko 13, 1906, ryhmänimi (antiikin mytologista nimitystä), liittyy läheisiin Minervankadun ja -polun sekä Hesperiankadun ja -puiston nimiin samoin kuin myös läheisiin runoilijain ja muiden oppineiden merkimiesten nimikkokatuihin. Apollo oli antiikin tarustossa valon ja auringon jumala. Suom. nimi alkuaan Apollokatu, nyk. asuun 1928.

Apollonpuistikko — Apolloskvären ko 13, 1928, läheisen Apollonkadun mukaan.

Arabia ko 23. Nyk. Arabian tehdasalue oli yksi niistä vuokra-alueista, joita 1800-luvun alkupuolella kaupungin toimesta muodostettiin Pitkäsillan pohjoispuolelle. Alue erotettiin Forsbyn tilasta 1840 ja nimeksi merkittiin Arabia, seudun muihin kansanomaisesti syntyneisiin eksotisiin paikannimiin Jerikohagen ja Kanaansland liittyvän nimen Arabi-Åkern mukaan. Arabian huvila-alue siirtyi posliinin valmistusoikeudet maassamme saaneen ruotsalaisen Rörstrand-yhtiön hallintaan 1874 ja sinne rakennettiin posliini- ja fajanssitehdas, joka 1884 itsenäistyi Arabia Aktiefabrik -nimiseksi. Ks. Jerikonniitty.

* **Arablankatu — Arablagatan** ko 23, 24, 25, 1909 Arabian tehdasalueen lähellä olevan kadun nimeksi. Asemakaavaehdotuksessa 1918 nimi annettiin kadulle, joka ulottui Arabian alueelta Käpylään, mutta 1936 vahvistetussa asemakaavassa nimi säilytettiin vain Käpylässä ja muu osa kadusta poistettiin. 1954 nimi poistettiin Käpylästä aiheettomana ja harhaanjohtavana. Ks. Kullervonkatu.

Arablanranta — Arablastranden ko 23, 1969 ehdotettuna, sijainnin mukaan. Ks. Arabia.

Arkadianaukio — Arkadiaplan ko 4, 1928, vie-reisen Arkadiankadun mukaan. Käytössä jo ennen vahvistusta (ehdolla 1899 Arkadiaplatsen). Ks. Arkadiankatu.

Arkadiankatu — Arkadiagatan ko 4, 13, 1906, vanhasta huvila-alueen nimestä Arkadia ja Arkadiateatterista, joka 1861—1908 sijaitsi kadun alkupäässä. Arkadia oli yksi niistä vuokra-alueista, joita 1800-luvun alkupuolella kaupungin toimesta muodostettiin Töölön suunnalle. Suom. nimi vahvistettu nyk. asuun 1928, aiemmin Arkadiakatu. Asemakaavaehdotuksessa 1883 jo nimi Arkadiagatan nyk. Nervanderinkadun tienoille sijoitettuna. Muinaisen Kreikan Arkadia-maakunnasta, jonka väestö oli paimenkansaa, on myöhemmässä kirjallisuudessa tehty ihannoidun idyllisen paimenelämän kotimaa.

Arkadianpuisto — Arkadiaparken ko 4, 1956, vie-reisen Arkadiankadun mukaan. Ks. Arkadiankatu.

Armfeltintie — Armfeltsvägen ko 6, 1908, ryhmänimi (historiallisia merkkimiehiä) suomalaisurin ja valtiomiehen kreivi Kustaa Mauri Armfeltin (1757—1814) muistoksi. Nimen nyk. muoto vahvistettu 1928, aiemmin Armfeltvägen — Armfelttie.

Artjärventie — Artsjövägen ko 26, 1936, ryhmänimi (Itä-Uudenmaan pitäjiä).

Asema-aukio — Stationsplanen ko 2, 1938, vie-reisen rautatieaseman mukaan.

Asematunneli — Stationstunneln ko 2, 1968, sijainnin mukaan.

Askolantie — Askolavägen ko 26, 1936, ryhmänimi (Itä-Uudenmaan pitäjiä).

Aurorankatu — Auroragatan ko 13, 1906, Aurora Karamzinin muistoksi. Everstinrouva Aurora Karamzin (1808—1902) omisti Helsingissä Aurorankadun pohjoispään kohdalla sijaitsevan Hakasalmen huvilan (nyk. Kaupunginmuseona) ja asui siinä elämänsä loppuajan. Suurta varallisuuttaan hän käytti laajaan hyväntekeväisyystoimintaan perustaan mm. Helsingin Diakonissalaitoksen ja tehden lahjoituksia Helsingin köyhien hyväksi. Hän edisti anteliaasti myös taitaita ja kirjallisuutta. Tästä kaikesta johtuen hän nautti aikanaan suurta kunnioitusta pääkaupungissa. Ks. Karamzininkatu.

* **Bakkaskatu — Backasgatan** ko 22, 24, 25. Ks. Mäkelänkatu.

* **Bakkaspuistikko — Backas skvär** ko 22, 1913, vanhasta talonpoikaistalon nimestä Backas. Nimi vain jaotuskaavassa, josta poistettiin 1929.

Bernhardinkatu — Bernhardsgatan ko 3, 1833 muodossa Bernhardsgatan, todennäk. Helsingissä olleen kenraalikuvernöörin kanslian tihetöörinä 1835—40 toimineen Ernst Bernhard von Witten (aateloituna von Weissenberg) mukaan. Suom. nimenä karttaliitteessä 1866 Pernartin katu ja 1890-luvulla käytössä Bernhardinkatu, joka vahvistettiin virall. 1909.

* **Biskopsgatan — (Pilsbankatu)** ko 23, 1892 Toukolan vuokratonttialueen kartassa, jonka Kumpulan kartanon omistaja ja tonttien vuokraaja painatti.

(* **Bjällbonkatu — Bjällbogatan**) ko 15. 1912 asemakaavaehdotuksessa nimenä osalle nyk. Paciuksenkatua kadun varrella sijainneen Bjällbo-nimisen huvilan mukaan, joka ennen oli kenraalikuvernöörin kesäasuntona ja nyt on Kesäranta-nimisenä pääministerin virka-asuntona. (Bjällbo oli ruotsal. valtiomiehen Birger Jaarlin (k 1266) asuntolinna Ruotsissa).

* **Bleholma, Pohjoinen, Eteläinen — Blekholmen, Norra, Södra** ko 9, ks. Valkosaari.

* **Borgarhagen — (Porvarishaka)** ko 13, ks. Hakasalmi.

Brahenkatu, Itäinen, Läntinen — Brahegatan, Östra, Västra ko 12, 1901 muodoissa Östra, Västra Brahegatan, ryhmänimi (historiallisia merkkimiehiä), kenraalikuvernöörin kreivi Pietari Brahen (1602—1680) muistoksi. Suom. nimiksi vahvistettiin Itäinen ja Läntinen Brahekatu 1909 ja nyk. asut 1928. Läntisen Brahenkadun nimeksi ehdolla 1898 Violagatan ja Sedmigradskysgatan.

Brahenpuistikko — Braheskvären ko 12, 1969 ehdotettuna, Brahenkadun varrella.

* **Brobergshagen — (Siltavuorenhaka)** ko 1, ks. Kruununhaka.

* **Broholmsvägen — (Siltasaarentie)** ko 10. Isolla Siltasaarella sillalta toiselle johtanutta maantietä kutsuttiin 1800-luvun puolivälissä ja sitä ennen nimellä Broholmsvägen.

* **Brändönkatu — Brändögatan** ko 10, ks. Kuloasaarenkatu.

Bulevardi — Bulevarden ko 4, 5, 1820 muodossa Boulevarden, ulkomaisten esikuvien mukaan. Suom. nimenä karttaliitteessä 1866 Lehtokatu ja Pulewardinkatu. 1870-luvulta lähtien ruots. nimenä käytössä Boulevardsgatan ja suom. nimenä 1880-luvulla Boulevardinkatu ja 1890-luvulta lähtien Bulevardinkatu, jotka vahvistettiin 1909. Nyk. nimiasut vahvistettu 1928.

(* **Busholmankuja — Busholmagränd**) ko 20, 1916, vanhasta saaren nimestä Busholmen. Nimeä ei ole otettu käyttöön. Ks. Jätkäsaari.

* **Bästnäs — (Lehmusniemi)** ko 1. Tällä niinipuuhun eli lehmukseen liittyvällä niemellä (bast = niemi) on todennäk. aiemmin kutsuttu nyk. Liisanpuistikon pohjoispuoleista Vironniemen kärkeä. Nimi kirjoitettu 1700-luvulla vaihdellen Bästnäs, Bäsänäs, Bässnäs, Bestnäs ja sekoitettu Estnäs-nimeen.

* **Böhlenkatu — Böhlegatan** ko 17, ks. Pasilankatu.

* **Böle** ko 17, ks. Pasila.

Calonluksenkatu — Caloniusgatan ko 13, 1906, ryhmänimi (historiallisia merkkimiehiä), Matias Caloniuksen (1737—1817) muistoksi. Hän oli aikanaan Pohjoismaiden kuuluisimpia lakimiehiä toimien 30 v. lainopin professorina Turussa ja mm. maamme prokuraattorina eli oikeuslaitoksen ylimpänä valvojana 1809—16. Nyk. suom. muoto vahvistettu 1928, aiemmin Caloniuskatu.

Castréninkatu — Castréngatan ko 11, 1901 muodossa Castrengatan, ryhmänimi (historiallisia merkkimiehiä), Matias Aleksanteri Castrénin (1813—52) muistoksi. Hän oli kuuluisa kielentutkija ja kansatieteilijä ja ensimmäinen suomenkielen professori Helsingin yliopistossa. Nimet Castréninkatu — Castréngatan vahvistettu 1909 ja nyk. ruots. muoto 1928.

Castrénin puistikko — Castrénslunden ko 11, 1963 ehdotettuna viereisen Castréninkadun mukaan. Ks. Castréninkatu.

* **Choraeuksenkatu — Choraesusgatan** ko 14, ks. Välskärinkatu.

Chydeniukseentie — Chydeniusvägen ko 6, 1908, ryhmänimi (historiallisia merkkimiehiä). Kirkkoherra Antti Chydenius (1729—1803) on ensimmäisenä maassamme edustanut uudenaikaisena taloudellista ajattelua ja sekä talouspoliittisena kirjailijana että valtiopäivämiehenä toiminut elinkeinojen vapauttamiseksi hallinnollisesta holhouksesta. Nyk. suom. muoto vahvistettu 1928, aiemmin Chydeniustie 1909.

* **Creutzinkatu — Creutzgatan** ko 14, ks. Värikki Stoolin katu.

Cygnaeuksenkatu — Cygnaeusgatan ko 13, 1906, ryhmänimi (historiallisia merkkimiehiä), suom. kansakoulun perustajan Uno Cygnaeuksen (1810—88) muistoksi. Nyk. suom. muoto vahvistettu 1928, aiemmin Cygnaeuskatu 1909.

(* **Cygnaeigatan**) ko 23. Kartassa v:lta 1892, joka esittää Kumpulan kartanon omistajan alueelleen Toukolassa laadituttamaa vuokratonttien jaoituskaavaa, on mm. Cygnaeigatan lähellä sitä niittyä, jolla 1848 pidetyssä ylioppilaiden keväthuhlassa Fredrik Cygnaeus (1807—81) piti kuuluisan puheensa isänmaalle.

Dagmarinkatu — Dagmarsgatan ko 13, 1906, kunnianosoitukseksi Venäjän leskikeisarinalle Maria Feodorovnalle (1847—1928), joka ennen Aleksanteri III:n puolisoiksi tuloaan oli Tanskan prinsessa Dagmar ja syntyperänsä takia keisarinna Suomea kohtaan hyvin myötämielinen. Nyk. nimiasut vahvistettu 1928, aiemmin Dagmargatan — Dagmarinkatu 1906 ja Dagmargatan — Dagmarkatu 1909. (Dagmarsgatan on myös kadunnimenä 1892 painetussa kartassa, joka esittää Kumpulan kartanon omistajan alueelleen Toukolassa laadituttamaa vuokratonttien jaoituskaavaa).

Damaskukseentie — Damaskusvägen ko 23, 1922, ryhmänimi (eksoottisia paikannimiä), aiheena läheiset vanhat paikannimet »Arabia», »Jerikohagen» ja »Kanaansland». Aluksi vain jaoitus-

kaavaan sisältynyt nimi vahvistettu 1938 asemakaavan yhteydessä. Ks. Jerikonnitty.

Dunckerinkatu — Dunckergatan ko 14, 1928, ryhmänimi (Vänrikki Stoolin tarinain sankareita). Everstiluutnantti Joakim Zachris Duncker (1774—1809) oli huomattavimpia päälliköitä Suomen sodassa 1808—09. Aiempi nimi Kulneffgatan — Kulneffkatu (suom. nimi myöhemmin epävirall. muodossa Kulnevinkatu). Kenraalimajuri Jakov Petrovits Kulnev (1764—1812) oli Suomen sodassa 1808—09 urhoolliseksi ja ritarilliseksi tunnettu venäl. sotapäällikkö. Asemakaavakilpailun ehdotuksessa 1899 oli kadulle pantu nimeksi Robshamskatan (Robshaminkatu) tienoolla sijainneen Taipaleen huvilan vuokraajan tehtailija C. A. Robshamin mukaan.

Döbelninkatu — Döbelngatan ko 14, 1906, ryhmänimi (Vänrikki Stoolin tarinain sankareita). Kenraaliluutnantti Georg Karl von Döbeln (1758—1820) oli etevimpiä päälliköitä Suomen sodassa 1808—09. Alkuaan vahvistettu vain muodossa Döbelngatan, mutta suom. nimenä ollut sen rinnalla Döbelnkatu. Nyk. muodot vahvistettu 1928.

Edelfeltintie — Edelfeltsvägen ko 6, 1908, ryhmänimi (historiallisia merkkimiehiä), kuuluisan taidemaalarin Albert Gustaf Aristides Edelfeltin (1854—1905) muistoksi. Alkuaan muodoissa Edelfeltvägen — Edelfelttie, nyk. nimiasut vahvistettu 1928.

* **Edesudden — (Talvalniemi)** ko 13. Edesviken-nimisen merenlahden eteläpuoleista niemeä kutsuttiin 1800-luvulla nimellä Edesudden. Kartassa 1866 on niemen nimenä Slaktarudden (Lahtarinniemi) sinne rakennetun kunnallisen teurastamon mukaan. Ks. Taivallahti.

Eduskuntakatu — Riksdagsgatan ko 13, 1928, paikalle rakennettavan ja 1930 valmistuneen eduskuntatalon mukaan. Aiemmin samalla tienoin 1906 Tvärgatan — Poikkikatu ja 1917—26 Oopperakatu — Operagatan, joka katu ollut rakentamaton.

(* **Eduskunta-Talon aukea — Riksdags-Huset**) ko 13, 1928 ehdolla arkkitehti Oiva Kallion asemakaavaehdotuksessa.

Eerikinkatu — Eriksgatan ko 4, 1836 Ericsgatan, myöhemmin Eriksgatan. Nimeä annettaessa muistettu luultavasti senaattoria ja kreiviä Carl Erik Mannerheimiä (1759—1837), joka ansiokkaasti osallistui maamme hallintoon 1809—26, tai köydenpunojamestaria Erik Röö'tä (1780—1866), joka kunnallisraatimiehenä 1831—59 merkittävästi osallistui Helsingin kunnallishallintoon.

Eevankatu — Evagatan ko 17, 1909, ryhmänimi (raamatun naisten nimiä). Suom. nimi nyk. muotoonsa 1928, aiemmin Evankatu. Ks. Raakelinkatu.

Ehrenströmintie — Ehrenströmsvägen ko 9, 1950, valtioneuvos Johan Albrecht Ehrenströmin (1762—1847) muistoksi. Hän toimi Helsingin uudelleenrakentamiskomitean puheenjohtajana 1812—25 ja laati Helsingin keskustan

asemakaavan. Aiempi nimi Kaivopuiston Rantatie — Brunnsparkens Strandväg 1940. Nimi Ehrenströmsgatan jo 1899 ehdolla 12. kaup. osaan. Ks. Albertinkatu.

Ehrensördintie — Ehrensördsvägen ko 6, 1908 muodossa Ehrensördsvägen — Ehrensördtie, Suomenlinnan rakennuttajan Augustin Ehrensördin (1710—72) muistoksi. Nyk. muodot vahvistettu 1928. Ks. Linnanrakentajantie.

Eino Leinon katu — Eino Leinosgata ko 14, 1948, runoilija Eino Leinon (1878—1926) muistoksi Eino Leinon Seuran esityksen johdosta. Runoilijan nimikkokadun sijoittamisen tähän aiheutti se, että kadun nimeä oli muutenkin aiottu muuttaa ja että kirjailijain nimikkokatuja on tässä kaup.osassa. Lisäksi arveltiin runoilijan patsaalle saatavan paikka kadun luoteispäässä, mihin sitä ei kuitenkaan sittemmin pystytetty. Aiempi nimi Mejlsangatan — Meilanskatu 1906, Mäjlsangatan — Mäilahdenkatu 1917 ja Meilahdenkatu — Mejlsangatan 1928, jolloin tämän Meilahteen johtaneen kadun länsipää asemakaavanmuutoksessa yhdistettiin Linnankoskenkatuun.

Eira, kaup.osan nimeksi 1959. Ks. Eiran puisto.

Eiran puisto — Eiraparken ko 6, 1956, lähellä sijaitsevan 1905 perustetun Eira-nimisen sairaalan mukaan, josta nimi Eira vähitellen laajentunut lähiympäristön epävirall. nimeksi. Eiran sairaala saanut nimensä Tukholmassa jo 1816 lähtien toimineen Eira-nimisen sairaalan mukaan. (Eira = lääkäintäitöiden jumalatar pohjoismaisessa muinaistarustossa).

Elimäenkatu — Elimäгатan ko 22, 1920, ryhmänimi (pitäjien nimiä). Aiempi nimi jakosuunnitelmassa Vesijohtokatu — Vattenledningsgatan 1913, aiheena se, että kadun alla kulkee osa Vanhastakaupungista Alppilan vesisäiliöihin rakennettua vesijohtoa.

Elimäenkuja — Elimägränden ko 22, 1954. Katu on Elimäenkadun poikkikuja. Aiempi Työpajakuja — Verkstadsgränd 1919.

Elimäen puistikko — Elimäskvären ko 22, 1956, viereisen Elimäenkadun mukaan.

* **Ellisabetinkatu** ko 1, ks. Liisankatu.

* **Ellisabetintori** ko 1, ks. Liisanpuistikko.

Eläintarha — Djurgården ko 14. Tällä alueella, entisessä Tölön kylässä sijaitsi jo 1770-luvulla tunnettu terveyslähde (hälsobrunn) vielä 1851, jolloin alueen vuokrasi kaupungilta kauppaneuvos Henrik Borgströmin perustama osakeyhtiö rakentaakseen sinne puiston ja vesiparantolan. Rautatien pengerrystöiden (1859—60) johdosta vanha kivennäisvesilähde kuitenkin kuivui ja suunnitelma toteutui vain puiston osalta. Puistoa nimitettiin aluksi Töölön puistikoksi (Tölö park), mutta kun sinne myöhemmin suunniteltiin eläintarhan perustamista, ruvettiin puistoa kutsumaan vähitellen Eläintarhaksi ja 1880-luvulla tämä nimi oli jo yleisesti käytössä. Vaikka eläintarha sittemmin perustettiin Korkeasa-

relle, jäi kaupungille 1877 luovutetun puiston pysyväksi nimeksi Eläintarha — Djurgården, joka sai virallisen vahvistuksen 1909.

* **Eläintarhankatu — Djurgårdsgatan** ko 12, ks. Savonkatu.

Eläintarhanlahti — Djurgårdsviken ko 11, 1909, läheisen puiston ja huvila-alueen nimestä Eläintarha — Djurgården. Nimi Djurgårdsviken esiintyy kartalla 1888 lähtien.

Eläintarhan laiturit — Djurgårdskajen ko 11, 1969, sijainnin mukaan. Ks. Eläintarha.

Eläintarhantie — Djurgårdsvägen ko 11, 14, 1901 muodossa Djurgårdsvägen, puiston nimestä »Djurgårdens». Suom. nimeksi vahvistettu 1909 Eläintarhantie. Alkuaan nimi tarkoitettu Ensi linjan jatkeelle rautatien pohjoisuuntaan, mutta myöhemmin tullut sen tien nimeksi, joka johtaa Hakaniemen torilta Helsinginkadulle, ja ulotettu 1950 edelleen myös sille kadulle, joka viimeksi mainitusta kohdasta jatkuu Mannerheimintielle. Ehdolla 1912 nimeksi Runeberg puistotie — Runebergallén. Katu lyheni, kun rautatien ja Helsinginkadun välisen osan nimeksi 1969 ehdotettiin Linnunlaulutie—Fågelsångsvägen ja Helsinginkadun ja Mannerheimintien välinen osa Helsinginkadun jatkeeksi. Ks. Eläintarha.

Eläintarhan urhellukenttä — Djurgårdens sportplan ko 14, 1928, ympäröivän puistoalueen nimestä Eläintarha — Djurgården. Nimi käytössä rakennusvaiheesta 1907 lähtien. Sitä ennen paikalla »Zweybergin niitty». Ks. Eläintarha.

Engelinaukio — Engelplatsen ko 6, 1908 muodossa Engel-platsen — Engel-tori, arkkitehti Johan Carl Ludvig Engelin (1778—1840) muistoksi. Hän toimi 1816—24 Helsingin uudelleenrakentamiskomitean arkkitehtinä ja sen jälkeen yleisten rakennusten yli-intendenttinä. Kirjoitusasu Engelplatsen — Engeltori vahvistettiin 1909 ja nyk. suom. nimi 1928.

(* **Engelsgatan**) ko 11, ks. Sakarinkatu.

(* **Englannin ranta — Engelska kajen**) ko 20, 1917 laaditussa asemakaavassa »Läntistä satamaa» varten oli ehdolla myös nimi Engelska kajen — Englannin ranta, mutta nimeä ei ole otettu käytäntöön.

Englantilaiskallio ko 10. Epävirall. nimi ranta-kalliolle Sörnäisten sataman alueella, josta 1800-luvun lopulla lastattiin paljon puutavaraa mm. englantilaisiin laivoihin ulkomaille vietäväksi.

Ensi-Kodin tie — Ensi-Kotivägen ko 22, 1954, kadun varrella olevan Ensi Koti-laitoksen mukaan. Aiemmin Salmintie — Salmisvägen 1913 jakosuunnitelmassa ja 1940 asemakaavassa, ryhmänimi (pitäjien nimiä).

Ensi linja — Första linjen ko 11, 1887 vahvistettiin Berghäll — Kallion vuokra-alueen jakosuunnitelmassa nimet 1sta, 2dra, 3dje Linien ja 1890-luvulla lisäksi 4de, 5te, 6te Linien. Näiden suom. vastineiksi on merkitty karttaan Ensimmäinen, Toinen, Kolmas, Neljäs, Viides, Kuudes Linja. Kirjoitusmuodot 1—5 Linien vahvistettiin 1901 ja I—V Linjen - I—V Linja 1909.

Kadunnimien tarkistusehdotuksissa 1926—27 ehdotettiin linjoille seuraavia nimiä: I linjalle Diakonissakatu — Diakonissgatan, II linjalle Juhani Ahon katu — Juhani Aho Gatan ja Linnankoskenkatu — Linnankoskigatan, III linjalle Aleksis Kiven katu — Aleksis Kivi gatan, IV linjalle Tornikatu — Torngatan ja Kallionkatu — Berghällgatan, V linjalle Kirjastokatu — Biblioteksgatan. Kaupunginvaltuusto hylkäsi kuitenkin muutosehdotukset, koska linjat edustivat asemakaavoituksessa ns. amerikkalaisvaihetta (New Yorkissa kadut numeroitu) ja oli säilytettävä eräänlaisena kadunnimistön historiallisena kerrostumana. Nyk. nimiasut vahvistettu 1928.

* **Erhardtts brygga — (Erhardtin laiturit)** ko 3, ks. Kauppatori.

Erottaja — Skillnaden ko 3, 1820 muodossa Skillnaden. Nimi johtunut siitä, että tämä tori erotti varsinaisen kaupungin ns. Uudenmaan esikaupungista. Suom. nimenä 1866 Erätori ja ruots. nimen asuna Skilnaden. Kartassa 1890-luvulla nimet Skilnadstorget — Erottaja tori. Nyk. nimiasut vahvistettu 1909.

* **Erottajan kaivo — Skillnadsbrunnen** ko 3. Erottajalla nyk. Ruotsal. teatterin eteläpuolella sijaitsi 1838 lähtien kaupungin toimesta rakennettu kaivo, josta jaettiin aluksi lähdevettä ja 1876 lähtien vesijohtovettä. Kaivo oli hyvin suosittu ja käytössä 1800-luvun lopulle saakka.

Erottajankatu — Skillnadsgatan ko 3, 5, 1820 muodossa Skillnadsgatan, aiheena se, että tämä katu ja edellä mainittu tori erottivat varsinaisen kaupungin ns. Uudenmaan esikaupungista. Kartassa 1890-luvulla Skilnadsgatan — Eroittajakatu ja 1909 vahvistettiin muodot Skillnadsgatan — Erottajakatu. Nyk. suom. muoto vahvistettu 1928. (1875 vahvistetussa ja 1887 hylätyssä asemakaavaehdotuksessa oli Erottajalta Merikadulle asti merkitty leveä Förstadesplanaden — (esikaupungin esplanadi), jonka molemmille puolille Erottajalta nyk. Koulutorille oli nimetty kadut Östra Skilnaden — (itäinen Erottaja) ja Västra Skilnaden — (läntinen Erottaja)].

Esplanadikatu, Pohjoinen, Eteläinen — Esplanadgatan, Norra, Södra ko 1, 2, 3, 1820 muodossa Esplanaden (ks. tätä). Erilliset nimet tämän puiston etelä- ja pohjoislaidassa kulkeville kaduille vahvistettiin 1836 muodossa Norra Esplanads Gatan ja Södra Esplanads Gatan (painetuissa kartoissa 1837—42 kirjoitettu Norra, Södra Esplanad Gatan). Suom. vastineena käytössä 1866 Esplanaatin Pohjoiskatu ja Esplanaatin Eteläkatu sekä 1880-luvulla Pohjois- ja Etelä-Esplanaadikatu. Nimenmuodot Norra, Södra Esplanadgatan — Pohjois, Etelä Esplanaadikatu käytössä jo 1880-luvulla ja vahvistettiin 1909 ja suom. nimet nyk. muotoon 1928. Suom. nimi kirjoitettu muodossa Esplanaadikatu 1965 saakka, jolloin se vahvistettiin muotoon Esplanadikatu. Ks. Södra Strandgatan.

Esplanadi — Esplanaden ko 1, 2, 3. Nyk. Kaupparin ja sen jatkoksi länteenpäin suunnitellun puistovyöhykkeen nimeksi vahvistettiin 1820 Esplanaden. Tämä jo asemakaavassa 1812 käytetty nimitys liittyy nyk. Tähtitornivuorella vielä 1800-luvun alussa olleeseen linnoitukseen: tori ja puistovyöhyke muodostivat näet eräänlaisen linnoitusplanadin eli avoimen ampumalueen mainitun Ruotsin vallan aikaisen linnoituksen edustalla. Nimitys jäi koskemaan vain puistovyöhykettä, jonka itäinen Unionin- ja Fabianinkadun välinen osa ensin kunnostettiin puistoksi. Tästä käytettiin 1800-luvulla leikkisää nimeä Lilla Kalfhagen (pikku vasikkahaka), koska se oli suosittu lasten leikkipaikka. Keskimmäistä Fabianin- ja Mikonkatujen välistä osaa kutsuttiin vastaavasti nimellä Stora Kalfhagen (iso vasikkahaka). Läntinen osa sai puolestaan, sen jälkeen kun sinne 1827 oli kohonnut teatterirakennus, nimen Teateresplanaden (teatteriesplanadi). Koko puistoa kutsuttiin 1800-luvun puolivälissä myös nimellä Allmänna promenaden ja suom. vastineena oli karttaliitteessä 1866 Esplanaati eli Käyntikenttä. (Puiston keskiosan eteläistä jalkakäytävää kutsuttiin 1880-luvulla nimellä Finnspängen, koska silloisen suom. puolueen johtomiehet suorittivat siellä päiväkävelyänsä). Puiston eri osille vahvistettiin 1909 seuraavat, jo kartassa 1888 käytetyt nimet: itäinen osa Kapellesplanaden — Kappeliesplanaadi (siellä olevan Kappellet — Kappeli nimisen ravintolan mukaan), keskimäinen osa Runebergs Esplanaden — Runebergin Esplanaadi (siellä olevan Runebergin patsaan mukaan) ja läntinen osa Teater Esplanaden — Teatteri Esplanaadi (siellä olevan teatterirakennuksen mukaan). Nimien kirjoitusasuut muutettiin 1928 seuraaviksi: Kappeliesplanaadi — Kapellesplanaden, Runeberginesplanaadi — Runebergesplanaden ja Teatteriesplanaadi — Teateresplanaden sekä 1955 suom. nimien jälkiosa muotoon -esplanadi ja eri sanoiksi Runebergin esplanadi. Kappeli-nimellä on seuraava syntytarina: Ko. alue oli 1800-luvun alkupuolella lehmähakana, jossa lehmien paimen myi maitoa kaupunkilaisille. Kun paimen oli latinaksi = pastor, alettiin hänen myyntikoujuaan kutsua »kappeliksi», joka nimi sittemmin siirtyi paikalle 1840 rakennetulle ravintolalle.

* **Espoonkatu** — Esbogatan ko 14, ks. Paasikivenkatu.

* **Espoon tulli** — Esbo tull ko 3, 4. Tulliporttia, joka 1640-luvulta 1820-luvulle sijaitsi nyk. Etel. Esplanadikadulla Runebergin patsaan ja Fabianinkadun välillä, kutsuttiin nimellä Esbo tull (Espoon tulli), poikkeuksellisesti 1740-luvulla myös nimellä Åbo tull (Turun tulli). Tulliportti muutettiin myöhemmin nyk. Mannerheimintielle, ensin Aleksanterinkadun länsipään kohdalle ja 1830-luvulla nyk. Arkadiankadun kohdalle. 1900-luvun alussa tulli siirrettiin 3 km pohjoisemmaksi nyk. Töölöntullinkadun ja Mannerheimintien välimaille ja sai siellä nimen Töölön tulli.

Esterinkatu — Estersgatan ko 17, 1910 asemakaavaehdotukseen, ryhmänimi (Raamatun naisten nimiä). Nyk. ruots. muoto vahvistettu 1927, aiemmin Esthergatan. (Nimi jo 1898 ehdolla 12. kaup.osaan). Ks. Raakelinkatu.

* **Estnäs gatan** ko 1. Nyk. Vironkatua hiukan etelämpänä sijaitsi 1700-luvulla ja 1800-luvun alussa kapea katu, jonka nimenä oli Estnäs gatan. Samasta kadusta käytettiin 1740-luvulla myös nimiä Hästnäs gatan ja Bestnäs- eli Bästnäs Öfra gatan sekä sen matalimmasta osasta 1750-luvulla nimeä Kärrgatan ja 1760-luvulla Nedre Kärrgatan. Ks. Vironkatu.

Eteläinen Esplanadikatu — Södra Esplanadgatan ko 3, ks. Esplanadikatu.

Eteläinen Hesperiankatu — Södra Hesperlagatan ko 13, ks. Hesperiankatu.

* **Eteläinen Kaanaantie** — Södra Kanansvägen ko 27, ks. Kaanaantie.

Eteläinen Makasiinikatu — Södra Magasinsgatan ko 3, ks. Makasiinikatu.

Eteläinen Rautatiekatu — Södra Järnvägs gatan ko 4, ks. Rautatiekatu.

Eteläinen Stadiontie — Södra Stadionvägen ko 14, ks. Stadiontie.

Eteläinen Uunisaari — Södra Ugnsholmen ko 7, ks. Uunisaari.

Eteläranta — Södra kajen ko 3, 1928, sijainnin mukaan. Tämän rantakadun nimeksi vahvistettiin 1820 Östra Quain ja 1836 Västra Quain. Vuodesta 1866 epävirall. nimet Vestra Kajen — Läntinen Kaji. Nimenmuodot Västra kajen — Läntinen rantakatu vahvistettiin 1909 (Läntinen Rantakatu käytössä jo 1889) ja nyk. nimet 1928. Alkuaan nimi Västra Quain käsitti myös laiturialueen, mutta se osa laituria, jossa myöhemmin on sijainnut Kauppahalli, sai jo 1830-luvulla nimen Våguskajen (Vaakahuoneen lauri) ja 1881 nimen Strandtorget (Rantatori). Pakkahuoneeksi muutetusta ent. venäl. muonamaksiinista tori sai 1888 nimekseen Packhus-torget, jonka suom. vastineeksi 1909 vahvistettiin Pakkahuoneentori. Tämä nimi oli vielä kartalla 1911, mutta hävisi sen jälkeen käytöstä. Ks. Kauppatori.

* **Etelärantatie** — Södra Strandvägen ko 7, 9, 1928, sijainnin mukaan. Tämän Kaivopuiston kylpylään johtaneen liikenneväylän nimenä oli 1840-luvulta lähtien Badhusgatan, joka vahvistettiin 1887. Suom. vastineeksi vahvistettiin Saunakatu 1909. Karttaliitteessä 1866 oli tällä kadulla epävirall. nimi Brunnsbusgatan — We-silänkatu. Myös nimi Kaivopuiston tie käytössä 1880-luvulla. Uudeksi nimeksi 1969 Laivasillan-katu — Skeppsbrogatan. Ks. Hvarfsqvären ja * Veistämönkatu.

Eteläsatama — Södra hamnen ko 3, 7, 8, 9, 1910 muodossa Södra hamnen. Suom. vastineeksi 1866 Etelä Satama. Virall. vahvistus nyk. nimille 1909. Aiemmin 1600-luvun lopulta lähtien tätä merenlahtea kutsuttu nimellä Stadsviken (Kaupunginlahti) ja 1760-luvulla myös Södra Stadshamnen (Etel. kaupunginsatama).

Etu-Töölö — Främre Töölö, kaup.osan nimeksi 1959.

Eurantie — Euravägen ko 22, 1913, ryhmänimi (pitäjien nimiä). Aluksi vain jakosuunnitelmasa, lopull. vahvistus asemakaavassa 1940.

(* **European ranta — Europakajen**) ko 20. 1917 tehdyssä asemakaavasuunnitelmassa Länsisatamaa varten oli mm. ehdolla nimi European ranta — Europakajen, mutta nimeä ei ole otettu käyttöön.

Fabianinkatu — Fabiansgatan ko 2, 3. 1820 muodossa Fabians Gatan, kenraalikuvernööri Fabian Steinheilin (1762—1831) muistoksi. Aleksanteri I määräsi 1819 Steinheilin ja Ehrenströmin antamaan nimet Helsinkiin suunnitelluille uusille kaduille ja tavallaan he siten toimivat Helsingin ensimmäisenä kadunnimikomiteana. Opaskirjassa ja kartassa 1866 nimet Fabiansgatan — Faapieninkatu. Nyk. nimet vahvistettu 1909. Nyk. Kirkko- ja Esplanadikadun välisellä osalla Fabianinkatua oli Ruotsin vallan aikana pieni kapea katu, jolla 1740-luvulta 1820-luvulle oli vaihdellen seuraavia nimiä: Glogatan, Stora Glogatan, Öfre Glogatan, Nedre Glogatan, Västra Glogatan, Stora Västra Glogatan, Större Glogatan, Gloegatan. Näistä Glogatan ja Stora Glogatan tarkoittivat koko katua sekä Öfre Glogatan nyk. Aleksanterinkadusta laskien kadun pohjoisosaa ja Nedre, Västra ja Stora Västra Glogatan kadun eteläosaa. Nyk. Kirkko- ja Hallituskadun välisen kadunosan nimenä oli 1720-luvulla Spärrmakarsgatan siellä asuneen kannuksentekijän Lars Larssonin mukaan. Ks. Kluuvikatu.

Fannynkatu — Fannygatan ko 17, 1910, ryhmänimi (naisten nimiä).

Fleminginkatu — Flemingsgatan ko 11, 12. 1901 muodossa Flemingsgatan, ryhmänimi (historiallisia merkkimiehiä), Flemingien kuuluisan suom. soturi- ja valtiomiessuvun muistoksi. Nimenmuodot Fleminggatan — Flemingkatu vahvistettiin 1909 ja nyk. muodot 1928. (Asemakaavaehdotuksessa 1899 ehdolla Kiseleffgatan lahjoittajan Alexandra Kiseleffin mukaan).

Florantie — Floravägen ko 23, 1948, viereisellä niityllä 1848 vietetyn kuuluisan Flooranjuhlan 100-vuotismuistoksi. Aiemmin Niilintie — Nilvägen 1938 itämaisten paikannimien ryhmässä. (Nimi Floravägen — Floratie vahvistettu 14. kaup.osaan 1909, mutta tämä katu saanut siellä nimen Urheilukatu — Idrottsgatan 1928).

* **Formanshagen — (Ajurinhaka)** ko 13, ks. Hakasalmi.

* **Forsligatan** ko 2, ks. Gloe Öfra Tvärgatan.

* **Fortifikationsbron — (linnoituksen laitur)** ko 3, ks. Kauppatori.

Franzéninkatu — Franzéngatan ko 11, 1901 muodossa Franzéngatan, ryhmänimi (historiallisia merkkimiehiä), Frans Mikael Franzénin (1772—1847) muistoksi. Franzén toimi mm. professorina Turussa 1798—1811 ja Ruotsiin muutettuaan Härnösandin piispana 1831—47 ja kuuluu runoilijana Suomen ruotsinkiel. klassikojen joukkoon Runebergin ja Topeliuksen

edelläkävijänä. Nimiasut Franzéngatan — Franzéninkatu vahvistettiin 1909 ja nyk.ruots. muoto 1912.

Franzénin pulstikko — Franzénsskvären ko 11, 1928, läheisen Franzéninkadun mukaan. Nimeä ei ole merkitty karttoihin.

Fredrikinkatu — Fredriksgatan ko 4, 5, 13. 1820 muodossa Fredrics Gatan, todennäköisesti Uudenmaan-Hämeen läänin maaherran Gustaf Fredrik Stjernvallin (1767—1815) muistoksi, joka innokkaasti ajoi Helsingin muuttamista maan pääkaupungiksi. Nimeä annettaessa ajateltu ehkä myös kreivi Johan Fredrik Aminoffia (1756—1842), joka kuului asemakaavan laatijan Ehrenströmin ystäviin. Nimi vahvistettiin 1836 muotoon Fredriks Gatan ja 1876 Fredriksgatan. Suom. vastineena kartassa 1866 Freetrikinkatu ja 1890-luvulla Fredrikinkatu, joka vahvistettiin virallisesti 1909. Katu käsitti alkuaan vain Eerikin- ja Iso Roobertinkatujen välisen osuuden, mutta vahvistettiin 1887 ulottumaan etelässä nyk. Pursimiehenkatuun asti ja 1906 pohjoisessa nyk. Temppeleiaukiolle.

Fredrikintori — Fredrikstorget ko 5, 6. 1887 muodossa Fredrikstorget, Fredrikinkadun mukaan. Suom. nimeksi vahvistettiin 1909 Fredrikintori. Tori oli asemakaavassa 1875 vahvistettu karusellin paikaksi ja oli aluksi ilman nimeä.

Fredriksberg ko 19, ks. Pasila.

Fredrik Stjernvallin pulsto — Fredrik Stjernvalls park ko 7, 1956, Helsingin pääkaupungiksi saamista innokkaasti ajaneen maaherra Fredrik Stjernvallin (1767—1815) muistoksi.

* **Freds Gatan — (Rauhankatu)** ko 1, 2, ks. Aleksanterinkatu.

Freesenkatu — Fresegatan ko 13, 1906, tunnetun Viipurissa syntyneen runoilijan Jakob Freesen (1691—1729) muistoksi. Nyk. suom. asu vahvistettu 1928, aiemmin Freesekatu.

(* **Frihetsgatan — (Vapaudenkatu)** ko 13. Nimi oli ehdolla kilpailuehdotuksessa, jonka arkkitehdit Jung, Sonck ja Thomé laativat 1900 Töölön asemakaavaksi.

(* **Föllsgatan — (Seurasaa-renkatu)** ko 13, 14. 1899 arkkitehti L. Sonckin laatimassa Töölön asemakaavakilpailun ehdotuksessa nimenä kadulle, joka suunnilleen vastasi nyk. Mechelininkatua. Myös arkkitehtien Jung, Sonck ja Thomé 1900 laatimassa kilpailuehdotuksessa nimenä kadulle, joka vastasi nyk. Ruusulankadun eteläosaa.

(* **Förstadesplanaden — (esikaupunginesplanadi)** ko 3, 5. 1875 vahvistettuun asemakaavaehdotukseen sisältyi Erottajalta Merikadulle asti ulottuva leveä puistovyöhyke Förstadesplanaden, jota nyk. Koulutorilta Tehtaanpuistoon reunustivat Norra ja Södra Röddäldsgatan nimiset kadut. Suunnitelma hylättiin asemakaavanmuutoksessa 1887. Ks. Erottajankatu.

* **Förstadstorget — (esikaupungintori)** ko 3, ks. Kasarmitori ja Kolmikulma.

* **Gallitzintie — Gallitzinvägen** ko 6, ks. Juhani Ahon tie.

* **Gloe Öfra Tvärgatan — (Kluuvin yläpoikkikatu)** ko 2. Tämän nimenen katu sijaitsi 1700-luvulla nyk. Hallituskadun pohjoispuolella Unionin- ja Mikonkatujen välillä. Silloisen Kluuvikadun (= nyk. Fabianinkadun pohjoisosa) pohjoisimpana poikkikatuna sitä kutsuttiin 1700-luvulla nimillä Glogatan, Gloe Öfra Tvärgatan, Öfre Glogatan tai Norra Glogatan. Eräissä asiakirjassa 1751 on kadun nimenä myös Forsiigatan sen johdosta, että kadun varrella, nyk. yliopiston instituuttirakennuksen Porthanian tontilla, sijaitsi kauppaporvari Henrik Forsiuksen talo, joka oli Helsingin ensimmäisen historioitsijan, rehtori ja kirkkoherra Henrik Forsiuksen lapsuudenkoti. Kadun itäistä osaa kutsuttiin 1790-luvulla ja 1800-luvun alussa nimellä Stallgatan tai Stallgränden, läheisen Stallbacken'in mukaan (tällä mäellä nyk. Tuomiokirkon (Nikolainkirkon) ja Yliopistonkirjaston tienoilla sijaitsi kruununtalli tykistön hevosille). 1820-luvulla kadun nimenä oli Glostrands Öfregatan ja Öfre Gloe Tvärgatan. Uudessa asemakaavassa 1812 katu merkittiin poistetuksi. Ks. Fabianinkatu ja Nedre Glogatan.

(* **Gustaf Wasa plan — Kustaa Vaasan aukio**) ko 13. Asemakaavakilpailun ehdotuksiin 1899 ja 1900 Töölön kaup.osaa varten sisältyi myös aukio nimeltä Gustaf Wasa platsen I. plan.

* **Haapakuja — Aspränd** ko 15, 1925, ryhmänimi (puiden nimiä). Sekä kuja että nimi poistettiin asemakaavasta 1939. Katu ollut rakentamaton.

Haapaniemekatu — Aspnäs gatan ko 10, 1893 muodossa Aspnäs gatan, vanhasta vuokra-alueen nimestä Aspnäs. (Ehdolla Aspnäs allén). Suom. nimeksi 1909 Aspnäsinkatu ja 1928 Haapaniemekatu, joka ollut ehdolla jo 1908.

* **Haapaniemekuja — Aspnäsgränden** ko 11, 1911 muodossa Aspnäsgränd — Aspnäsinkuja, läheisen samannimisen kadun mukaan. Suom. nimeksi 1928 Haapaniemekuja. Uudeksi nimeksi 1969 Ässärinne—Ässäbrinken.

Haapaniemen urheilukenttä — Aspnäs sportplan ko 10, 1928, vanhasta paikannimestä Aspnäs. Käytössä jo ennen virall. vahvistusta. Ks. Haapaniemekatu.

* **Haapatie — Aspvägen** ko 15, 1925, ryhmänimi (puiden nimiä). Sekä katu että nimi poistettiin asemakaavasta 1939. Katu ollut rakentamaton.

Haartmaninkatu — Haartmansgatan ko 15, 1954, kuuluisien Turussa vaikuttaneiden lääkärien, ensi sijassa »Suomen lääketieteen isänä» tunnetun Johan Haartmanin (1725—87) sekä Gabriel Erik von Haartmanin (1757—1815) muistoksi (kadun varrella sairaaloita). Alkuaan (v:sta 1925) katu muodosti luoteisosan pitkästä Topeliuksenkadusta ja samanaikaisesti tämän kadun luoteispään toisen, pohjoisen haarautuman nimenä oli Huopalahdenkatu — Hoplaxgatan. Asemakaavanmuutoksessa 1939 viimeksi mainittu haarautuma muutettiin Topeliuksenkadun jatkeeksi ja nimi Huopalahdenkatu —

Hoplaxgatan siirrettiin luoteisen haarautuman nimeksi. Kun Munkkiniemeen 1938 vahvistettu Haapalahdentie — Hoplaxvägen myöhemmin alueiutoksen jälkeen pysytettiin siellä muodossa Huopalahdentie — Hoplaxvägen, sinne vanhana paikallisena nimenä paremmin kuuluvana, oli Huopalahdenkatu poistettava sekaannuksen välttämiseksi 15. kaup.osasta.

Hakaniemekatu — Hagnäs gatan ko 11, 1909, vanhasta paikannimestä Hagnäs, mutta kadun nimenä käyttöön vasta v:n 1922 jälkeen. Ks. Hakaniemi.

Hakaniemekuja — Hagnäsgränden ko 11, 1909, vanhasta paikannimestä Hagnäs, Hakaniemenkadun poikkikuja. Ks. Hakaniemi.

Hakaniemeranta — Hagnäskajen ko 11, 1893 muodossa Hagnäskajen, vanhasta paikannimestä Hagnäs. Suom. nimeksi 1908 Hagnäsin rantakatu ja 1909 Hakaniemen rantakatu. Nyk. suom. nimi vahvistettu 1928. Ks. Hakaniemi.

Hakaniemen silta — Hagnäs bro ko 1, 11, 1961, vanhan paikannimen Hakaniemi — Hagnäs mukaan, jonka alueella sillan toinen pää sijaitsee. Ks. Sörnäisten silta.

Hakaniemen tori — Hagnäs torg ko 11, 1893 muodossa Hagnästorg, vanhasta paikannimestä Hagnäs. Suom. vastineena 1890-luvulla Hagnäsin tori. Jo 1909 vahvistettiin nimet Hagnästorg — Hakaniementori. Nyk. nimiasut vahvistettu 1928. Ks. Hakaniemi.

Hakaniemi — Hagnäs ko 11. Hagnäs kuuluu niihin kaupungin vuokra-alueihin, joita muodostettiin 1840-luvulla Pitkän sillan pohjoispuolelle. Tämä huvila-alue oli nyk. Hakaniemen torin itäpuolella, jossa 1700-luvun lopulla oli laidunhaka nimeltä Generalshagen. Tästä on peräisin alueen nimi Hagnäs, jonka suom. vastineena oli 1880-luvulla Hagnäsi ja 1909 lähtien Hakaniemi. Huvila-alueelle perustettiin 1853 konepaja, josta 1871 lähtien muodostui edelleenkin toimiva Stenbergin konetehdas. Alue jaettiin 1893 asunto- ja tehdaskortteleihin.

* **Hakasalmekatu — Hagasundsgatan** ko 2, 1837 muodossa Hagasunds Gatan, vanhasta salmen nimestä Hagasund, joka salmi sijaitsi entisen Kluuvinlahden ja Töölönlahden välillä nyk. ratapihan tienoilla. Katu ulottui alkuaan Aleksanterinkadulta Kaisaniemen asti, mutta käsitti myöhemmin vain Aleksanterin- ja Kaivokatuja välisen lyhyen osan. Suom. nimenä 1866 Haakasunninkatu, 1880-luvulla Hagasundinkatu ja viralliseksi vahvistettiin 1909 Hakasalmekatu. Asemakaavanmuutoksessa 1920 katu jatkettiin etelään Esplanadille saakka ja myös jatko sai aluksi saman nimen, kunnes 1928 Hakasalmekatu nimenä poistettiin ja tilalle vahvistettiin Keskuskatu — Centralgatan. Ks. Hakasalmi ja Keskuskatu.

Hakasalmen puisto — Hagasundsparken ko 13, 1928, vanhasta paikannimestä Hagasund. Ks. Hakasalmi.

* **Hakasalmi — Hagasund** ko 13. Entinen Kluuvinlahti kapeni nyk. Kaisaniemen puiston ja Eduskuntatalon välimailla salmeksi, jonka ni-

menä jo ainakin 1800-luvun puolivälissä oli Hagasund, koska salmen kummallakin rannalla oli haka, itärannalla nyk. Kaisaniemessä Stads-hagen, nimenä myös Borgarhagen tai Borgar Hästhagen (Porvarien hevoshaka) ja länsirannalla Formanshagen (Ajurinhaka). Salmi täytettiin 1860-luvulla rautatien alueeksi. Nimi Hagasund otettiin myös sen alueen nimeksi, jonka prokuraattori C. J. Wallén 1843 vuokrasi kaupungilta mainitun Formanshagenin pohjoispuolelta, ja alueelle rakennettua huvilaa (nyk. Kaupunginmuseo) kutsuttiin nimellä Villan Hagasund (Hakasalmen huvila). Suom. käännös Hakasalmi ollut käytössä ainakin jo 1909.

* **Hallikonkatu — Hallikogatan** ko 22, 1913 muodossa Halikkovägen — Halikontie, ryhmänimi (pitäjien nimiä). Asemakaavaehdotuksessa 1920 nimi esiintyy muodossa Halikkogatan — Halikonkatu. Nimi on vielä 1928:n kadunnimiluettelossa, mutta jäi käyttöön ottamatta sen tähden, että Kumpulantie — Gumtåktsvägen myöhemmin ulotettiin myös tämän kadun käsittäväksi. Ks. Kumpulantie.

Halkolaituri — Vedkajen ko 1, 1969. Jo ennestään epävirallisessa käytössä.

Hallituskatu — Regeringsgatan ko 1, 2. 1836 muodossa Regeringsgatan, kadun varrella sijaitsevan Senaatin talon (nyk. Valtioneuvoston rakennus) mukaan. Kadun itäpään paikkeilla oli vielä 1800-luvun alussa katu, jonka nimenä oli Skolgatan sen varrella 1755 rakennetun triviaalikoulun kivirakennuksen mukaan. Uuteen asemakaavaan v:ltä 1812 merkittiin kadun kohdalle uusi katu leveämpänä, ja se sai 1820 nimeksen Slotts Gatan, koska se johti Kruununhakaan varatulle keisarillisen linnan alueelle. Kun suunnitelma linnaksi raukesi, vahvistettiin kadun uudeksi nimeksi asemakaavanmuutoksessa 1836 Regeringsgatan, joka nimi oli aikaisemmin sijoitettu toiseen paikkaan (ks. Albertinkatu). Suom. nimi Hallituskatu oli käytössä jo 1866, mutta vahvistettiin viralliseksi vasta 1909.

Hammarskjöldintie — Hammarskjöldsvägen ko 14, 1962. Yhdistyneitten Kansakuntien pääsihteerinä 1953—61 toimineen ja Kongon kriisiä selvittäessään lento-onnettomuudessa Kongossa 1961 surmansa saaneen ruots. Dag Hammarskjöldin muistoksi.

Hanasaarenkatu — Hanaholmsgatan ko 10, 1960, vanhasta paikannimestä Hanasaari — Hanaholmen. Ks. Hanasaari.

Hanasaaren laituri — Hanaholmskajen ko 10, 1969 ehdotettuna, sijainnin mukaan. Ks. Hanasaari.

Hanasaari — Hanaholmen ko 10. 1909 muodossa Hanaholmen — Hanaholma. Nimi Hanaholmen esiintyy jo kartassa 1639. Nimi (hane = kukko) liittyy viereisen pienemmän saaren nimeen Hönan — Kana ja muodostaa sen kanssa saarten nimistössä tavallisen nimiparin. Nyk. suom. nimi vahvistettu virall. 1928, mutta ollut käytössä jo 1880-luvulla. Nyk. saari yhdistetty mantereeseen.

Hangonkatu — Hangögatan ko 12, 1907 muodossa Hangögatan, ryhmänimi (maakuntia, kaupunkeja ja pitäjiä). Suom. nimi esiintyy kartassa jo 1909, mutta virall. kadunnimiluettelossa vasta 1928.

Hangon puistikko — Hangöskvären ko 12, 1969 ehdotettuna, Hangonkadun varrella.

Hannankatu — Hannagatan ko 17, 1909 muodossa Hannagatan, ryhmänimi (Raamatun naisten nimiä). Suom. nimi esiintyy jo 1910 asiakirjoissa, mutta on virall. kadunnimiluettelossa vasta 1928. Ks. Raakelinkatu.

Harakan laituri — Räntbryggen ko 9, 1969 ehdotettuna, läheisen Harakan saaren mukaan. Ks. Harakka.

Harju — Ås ko 12, 1959 kaup.osan osa-alueen nimeksi vanhasta vuokra-alueen nimestä Ås.

Harjukatu — Åsgatan ko 12, 1901 muodossa Åsgatan, vanhasta vuokra-alueen nimestä Ås. Suom. käännösnimi vahvistettu 1909.

Harjutori — Åstorget ko 11, 1901 muodossa Åstorget, vanhasta paikallisesta vuokra-alueen nimestä Ås. Suom. käännös virall. kadunnimiluettelossa vasta 1928.

Harjutorinkatu — Åstorgsgatan ko 11, 1928, vanhasta paikallisesta vuokra-alueen nimestä Ås. Aiempi nimi Torggatan 1901, jonka suom. käännös Torikatu vahvistettiin 1909.

* **Harmajankatu — Gråharagatan** ko 20, 1928, ulkosaaristossa olevan Harmajan majakan mukaan. Asemakaavanmuutoksessa 1939 katu liitettiin Tallberginkatuun, jolloin nimi Harmajankatu poistettiin. Ks. Harmaja kaup. osa-53.

Hattulan lehto — Hattulalunden ko 22, 1956, viereisen Hattulantien mukaan.

Hattulantie — Hattulavägen ko 22, 1940, ryhmänimi (pitäjien nimiä). Nimi esiintyy jo 1916 vahvistetussa Vallilan alueen jakosuunnitelmassa.

Hauhon puisto — Hauhoparken ko 22, 1956, viereisen Hauhontien mukaan.

Hauhontie — Hauhovägen ko 22, 1940, ryhmänimi (pitäjien nimiä). Nimi esiintyy jo 1916 vahvistetussa Vallilan alueen tontinjakosuunnitelmassa.

Haukilahdenkatu — Gäddviksgatan ko 23, 1950, vanhasta paikannimestä Gäddvik. Liittyy samalla kalastuksesta johdettuun nimiryhmään.

* **Heikinkatu — Henriksgatan** ko 2, 3, 4, ks. Mannerheimintie.

* **Heikinpuisto — Henriksallén** ko 2, 4, ks. Mannerheimintie.

Heinolankatu — Heinolagatan ko 12, 1901 muodossa Heinolagatan, ryhmänimi (maakuntia, kaupunkeja ja pitäjiä). Nimi siirrettiin nyk. paikalleen 1907 ja suom. nimeksi vahvistettiin Heinolankatu 1909.

Helenankatu — Helenegatan ko 1, 1820 muodossa Helena Gatan. Kadun paikalla oli 1600-luvulta alkaen kuja (kenties = silloinen Postgatan), joka ulottui nyk. P. Esplanadikadulta nyk. Hallituskadulle asti. Uudessa asemakaa-

vassa 1812 kujan paikalle jätettiin leveämpi, mutta Aleksanterinkatuun päätyvä lyhempi katu, joka samoin kuin useat muutkin 1800-luvun alkupuoliskolla nimetyt kadut sai nimensä keisarihuoneen jäsenten tai yhteiskunnan huomattavimpien henkilöiden mukaan. Nimen aiheena todennäköisesti suuriruhtinatar Helena, ven. pyhimys, ja kenties myös katujen nimiä suunnittelemassa olleen kenraalikuvernööri Fabian Steinheilin Helena-tytär. Ruots. nimi on eri aikoina kirjoitettu eri tavalla: Helena Gatan tai Helenae Gatan (1860-luvulle asti), kerran (1824) St. Helenegatan ja 1860-luvulta alkaen Helenegatan. Suom. nimenä esiintyy kartalla 1866 Heleenankatu ja virall. vahvistuksen sai muoto Helenankatu 1909.

Helminkatu — Helmgatan ko 21, 1941, liittyy naisen nimenä läheiseen Violankatuun. Jaotuskaavassa jo 1928.

* **Helsingfors Fjärden** ko 8, 9, 10, 19. Uuden Helsingin perustamisasiakirjassa 1639 on Sörnäisten niemen ja Kulosaaren eteläpuolella olevan vesialueen nimenä Helsingfors Fjärden (Helsingin selkä). Nimi on myöhemmin jäänyt pois käytöstä. Ks. Vanhankaupungin selkä.

* **Helsinginjoki — Helsingå**. Ruots. nimi tunnetaan jo keskiajalta, asiakirjoissa mm. Heelsingaa ja Helsinga 1351, Helsingaa 1417 ja Helsingå 1460. Alkuaan joen nimenä, mistä yleistynyt myös joen halkoman seudun nimeksi. Joen nimenä mm. 1776 Wanda- eller Helsingå ja vielä eräässä kartassa 1808 Helsing ån, mutta sen jälkeen nimeksi vakiintuu jo aiemmin käytetty Vanda å. Suom. käännösnimi vasta 1800-luvulta eikä koskaan yleisessä käytössä. Nimen alkuperästä lähemmin siv. 28. Ks. Vantaanjoki.

Helsinginkatu — Helsingegatan 11, 12, 1901 muodossa Helsingegatan, Helsingin pitäjän mukaan. Suom. nimi vahvistettiin 1909. Nimi ollut jo aiemmissa asemakaavaehdotuksissa 1883 (13. kaup.osaan), 1891 (leveänä esplanadina nyk. paikallaan ja sen kahden puolen kadut Norra ja Södra Helsingegatan) sekä 1899 (14. kaup.osaan). Nimi ulotettiin 1969 rautatien ja Mannerheimintien väliselle kadulle, joka aiemmin osa Eläntarhantietä.

* **Helsinginkosken selkä — Helsingforsfjärden** ko 10, 21, 23, 36, 42, 43. Ks. Vanhankaupungin selkä.

* **Helsinginkoski — Helsingefors** ko 27. Ruots. nimi tunnettu jo keskiajalla, asiakirjoissa mm. Helsingefors 1548. Suom. käännösnimi vasta 1900-luvulta eikä koskaan yleisessä käytössä. Nimen alkuperästä lähemmin siv. 13. Ks. Vanhankaupungin koski ja Vantaanjoki.

Helsinginkuja — Helsingegränden ko 12, 1914, viereisen Helsinginkadun mukaan.

Helsinginniemen pulsto — Helsingensparken ko 6, 1909, vanhasta paikannimestä Helsingens, joka jo 1600-luvun puolivälissä laaditussa kartassa tarkoittaen silloin Kaivopuiston kaakkoisosaa.

Helsingin pitäjä — Helsing socken. Ruots. nimi tunnettu jo keskiajalta, asiakirjoissa mm. Helsing 1401 ja Helsing 1469. Suom. nimi vasta 1800-luvulta. Nimen alkuperästä lähemmin siv. 13.

* **Helsingin tori — Helsing torg** ko 11, 12, muodossa Helsing torg ja suom. nimi Helsingin tori jo kartassa 1909. Tori suunniteltu nyk. Kallion urheilukentän tienoille. Jäänyt käyttämättömänä myöhemmin pois nimistöstä.

Helsinki — Helsingfors. Helsinkiä perustettaessa määriteltiin sen paikaksi «amynningen vid Helsingefors» ja kaupungin virkakirjeet päivätettiin 1500-luvun loppupuolelle saakka «i Helsingefors». Sen rinnalla esiintyy jo 1500-luvulla silloin tällöin muoto Helsingfors. Kaupungin uudessa perustamiskirjassa 1639 nimeksi määrättiin «Helssingefors» ja sen jälkeen nimi kirjoitetaan asiakirjoissa vaihdellen Helsingfors ja Helsingfors, joskus vielä Hellsingefors (1655) sekä Häl(l)singfors (1655, 1683). Asuun Helsingfors nimi on vakiintunut jo 1700-luvulla ja sitä käytetään kaupungin yksinomaista virallisenä nimenä 1800-luvun alkupuolelle asti. Helsingissä annetut viranomaisten käskykirjeet on suomenkielissä käännöksissä 1600-luvulla päivätty «Helsingforsin Caupungis» tai «Helsingforsis» ja myöhemmin aina 1800-luvun alkuun saakka «Helsingforsisa». Suom. almanakassa v:ltä 1783 mm. on maininta «Helsingforsista». Kun keisarillisia asetuksia ja julistuksia, jotka senaatin Helsinkiin muutettua 1.10.1819 alkaen virallisesti ruotsinkielisinä julkaistiin Helsingfors-päiväyksellä, käännettiin suomeksi, tuli niihin päiväyspaikaksi «Helsingissä» tai «Helsingin kaupungissa». Myös Helsingissä painetuissa suomenkielissä kirjoissa on 1820-luvulta alkaen jo painopaikkamerkintänä «Helsingissä» ja kaupungin viranomaisten toimesta on mm. 1848 painettu «Satama-Asetus Helsingin kaupungille». Nominatiivimuotona on suomenkielisessä tekstissä 1800-luvulla yleisesti käytetty sanaparia Helsingin kaupunki, ja pelkkä Helsinki vakiintuu käyttöön vasta 1800-luvun lopulla, aiemmin joskus Helsingi (mm. Turun Wiikko-Sanomatt 1821).

Nimen alkuperästä lähemmin siv. 13.

* **Hemholmen — (Kotisaari)** ko 23, ks. Kyläsaari.

* **Henrikinkatu — Henriksgatan** ko 2, 3, 4, ks. Mannerheimintie.

* **Henrikin pulstikko — Henriksallén** ko 2, 4, ks. Mannerheimintie.

* **Henriks Esplanadi — (Henrikin Esplanadi)** ko 2, 4, ks. Mannerheimintie.

Henry Fordin katu — Henry Fords gata ko 20, 1945, kadun varrelle tehtaansa ja autohallinsa rakentaneen Oy Ford Ab:n esityksestä. Aiempi nimi Liuskasaarenkatu — Skifferholmogatan 1941 lähettyvillä olevan Liuskasaaren mukaan. Ks. Liuskasaari.

Hermanninkatu — Hermansgatan ko 22, 1892 muodossa Hermansgatan, vapaaherra Herman

Sigfrid Standerskjöld-Nordenstamin mukaan. Suom. muoto vahvistettu 1909. Ks. Hermanni.

Hermanni — Hermanstad ko 21, 22. 1883 vapaa-herra Herman Sigfrid Standerskjöld-Nordenstamin (1854—1934) erotutti omistamastaan Kumpulann kartanosta kolme aluetta, joilta hän ryhtyi vuokraamaan asuntotontteja. Hänen mukaansa annettiin kahdelle asuntoalueelle nimet Hermanstad I ja II ja nämä esiintyvät painetussa kartassa 1892. Kaupungin ostettua 1893 Kumpulann kartanon vuokra-alueet ne myös kameraalisesti liitettiin Helsinkiin 1906. Asuntoalueiden suom. nimenä ruvettiin käyttämään muotoa Hermanni, jonka maistraatti vahvisti 1909. Alueelle Hermanni I, joka kuuluu 21. kaup.osaan, vahvistettiin asemakaava 1941. Hermanni II sisältyy 22. kaup.osaan, jonka asemakaava vahvistettiin lopullisesti 1940.

Kaup.osan nimeksi 1959.

Hermanninranta — Hermanstadsstranden ko 21, 1969 ehdotettuna kartassa, sijainnin mukaan. Ks. Hermanni.

Hernematalankatu — Ärtgrundsgatan ko 20, 1962. Nimi liittyy vanhaan paikannimeen Hernesaari — Ärtholmen.

Hernesaarenkatu — Ärtholmsgatan ko 20, 1887 muodossa Ärtholmsgatan, läheisen Ärtholmen nimisen saaren mukaan. Suom. muoto Hernesaarenkatu vahvistettiin 1909. Ks. Hernesaari.

Hernesaaren laituri — Ärtholmskajen ko 20, 1969 ehdotettuna. Jo ennestään epävirallisessa käytössä.

Hernesaarenranta — Ärtholmskajen ko 20, 1941, vanhasta paikannimestä Hernesaari — Ärtholmen. Ks. Hernesaari.

Hernesaari — Ärtholmen ko 20. Saaren nimenä kartoissa Ertholmen 1696, 1766, Ärt Hollmen 1775 ja Ärtholmen 1869. Suom. käännösnimi Hernesaari vahvistettiin 1909. Saarella lienee nimen antamisen aikoina kasvanut huomattavasti vicia-heimon (virna) kasveja. Saari on nyk. yhdistetty mantereeseen ja asemakaava alueelle vahvistettu 1931.

Hertankatu — Hertagatan ko 17, 1909 muodossa Hertagatan, Hertha Kronqvistin mukaan, jonka isä J. W. Kronqvist Böhlen tilan hallinta-oikeuden haltijana vuosisadan vaihteessa pani alulle nyk. Pasilan esikaupunkiasutuksen ja joka itse oli mainitun tilan viimeinen haltija sen siirtymässä kaupungille 1908. Suom. muoto Hertankatu merkittiin asemakaavaehdotukseen 1910. Ks. Pasila.

Hesperian esplanadi — Hesperiaesplanaden, ko 13, 1956, Hesperiankadun mukaan. Ks. Hesperian puisto.

Hesperiankatu, Eteläinen, Pohjoinen — Hesperlagatan, Södra, Norra, ko 13, 1906 muodossa Hesperlagatan — Hesperiakatu, läheisen Hesperia-nimisen puiston mukaan. Suom. nimi muotoon Hesperiankatu 1909. Katu muutettiin 1911 puistovyöhykkeeksi, jonka laiduille nimettiin kadut Södra, Norra Hesperlagatan — Etelä- ja

Pohjoinen-Hesperiankatu. Nyk. suom. muodot vahvistettiin 1928. Kadun suunnassa kulkenut Taivallahdesta Töölönlahteen vanha talvitie, jonka nimenä 1770-luvun kartoissa Edesviksvägen, ja kaup.osan asemakaavakilpailun ehdotuksissa 1899—1900 tässä ehdolla Edesviksgatan. Asemakaavaehdotuksessa 1883 ehdolla Drottning Kristina allén. Samaa tietä kutsuttiin 1898 nimellä Fattiggårdsvägen (Köyhäintalontie), koska se johti kaupungin silloiselle köyhäinhuoltolaitokselle Stengård (Kivelän) huvilan alueella. Ks. Hesperian puisto.

Hesperian puisto — Hesperiaparken ko 13, 1928, vanhasta paikannimestä Hesperia. Tällä alueella sijaitti 1820-luvulta alkaen vuosisadan lopulle saakka helsinkiläisten suosima huvipuisto ja ulkoravintola, jota kutsuttiin Töölön ravintolaksi. Kun asemakaavoitetun alueen ulkopuolella olevat kaupungin maat 1840-luvun alussa muodostettiin vuokra-alueiksi, tuli tästä tienoosta Hesperian huvila-alue ja siellä olevan ravintolan nimeksi myös Hesperian ravintola. Sen vuokra-aika päättyi 1892, jolloin alue jäi puistoksi. Hesperia-nimitystä antiikin kreikkalaiset käyttivät Kreikasta länteen sijaitsevista maista (Hesperos = iltatähti) ja sen — kuten myös Arkadia-nimen — käyttöön ottaminen huvila-alueen nimenä ilmentää 1800-luvun alkupuolen romanttisia virtauksia.

Hesperiantunneli — Hesperiatunnelin ko 13, 14, 1967, paikannimestä Hesperia, kadun tunnelimaiseksi suunnitellun rakenteen mukaan.

Hiekkarannantie — Sandstrandsvägen ko 13, 1942, läheisen uimarannan mukaan. Ks. Hieteranta.

Hiekkaranta — Sandstrand ko 13, ks. Hieteranta.

Hietakannaksentie — Sandnäs vägen ko 13, 1954, Sandnäs-nimisen vuokra-alueen mukaan. Aiemat nimet: Navigationsgatan 1899 asemakaavakilpailuehdotuksessa, Sampogränd — Sampokuja ja Sampogatan — Sampokatu (osalla tiestä) 1906 ja Sidovägen — Sivutie 1917. Sandnäs-gatan ehdolla tähän kaup.osaan jo 1883.

Hietakannas — Sandnäs ko 13, 1956, puisto, vuokra-alueen nimestä Sandnäs, joka tullut käyttöön 1842.

Hietalahdenallas — Sandviksbassängen ko 20, 1969 ehdotettuna. Jo ennestään epävirallisessa käytössä. Ks. Hietalahti.

Hietalahdenkatu — Sandviksgatan ko 4, 1820 muodossa Östra ja Västra Sandviks Gatan. Nimi muutettiin 1836 asuun Sandviks Gatan. Suom. nimenä kartassa 1866 Sandviikinkatu ja 1890-luvulla Hietalahdenkatu. Nyk. nimiasut vahvistettu 1909. Ks. Hietalahti.

Hietalahden laituri — Sandvikskajen ko 20, 1969 ehdotettuna. Jo ennestään epävirallisessa käytössä. Ks. Hietalahti.

Hietalahdenranta — Sandvikskajen ko 4, 1836 muodossa Sandviks Quain, paikannimestä Sandviken. Suom. nimenä kartassa 1866 Sandviikin kaji. Ruots. nimi vahvistettiin 1887 muodossa

Sandvikskajen. Kartassa 1888 on kadun osien niminä Sandviks norra kajen ja Sandviks södra kajen. Näille maistraatti vahvisti 1909 suom. vastineet Hietalahdenkatu, Hietalahden pohjoinen rantakatu ja Hietalahden etelärantakatu. Nyk. nimiasut vahvistettu 1928. Ks. Hietalahti.

Hietalahden satama — Sandvikshamnen ko 4, 5, 6. Nimi Sandvikshamnen kartassa 1882 ja Hietalahden satama 1890-luvulla. Virallisessa nimiluettelossa kumpikin muoto vasta 1928. Ks. Hietalahti.

Hietalahdentori — Sandvikstorget ko 4, 1820 muodossa Sandviks Torget, paikannimestä Sandviken. Suom. nimenä kartassa 1866 Sandwiikintori ja 1890-luvulla Hietalahdentori. Myös nimi Santalahden tori käytössä 1880-luvulla. Nyk. nimiasut vahvistettu 1909. Ks. Hietalahti.

Hietalahti — Sandviken ko 4, 5, 6. Nimi Sandviken kartoissa ja asiakirjoissa 1660-luvulta lähtien ja suom. käännös käyttöön 1800-luvun jälkipuoliskolla. Hietalahden lähetyillä sijainneiden maa-alueiden niminä 1700-luvun kartoissa ja asiakirjoissa mm. Sandviks Malmen ja Sandviksgärdet.

* **Hietaniemen Inen, 2nen kuja — Sandudds Ista, 2dra gränd ko 13, 1906,** vuokra-alueen nimestä Sandudd. Rakentamattomat kujat ja nimet poistettiin asemakaavasta 1917 ja alueesta tehtiin puisto.

* **Hietaniemen huvillatie — Sandudds villaväg ko 13, 1906,** paikannimestä Sandudd tienoolle suunniteltujen huvilakortteleiden teiden nimiksi. Rakentamattomat tiet nimineen poistettiin asemakaavasta 1917 ja alueesta tehtiin puisto.

Hietaniemen karit — Sanduddsgrunden ko 13. Näille pikkusaarille annettu nimet läheisen paikannimen Hietaniemi — Sandudd mukaan ja nimi kartassa 1800-luvun lopulla muodossa Sanduddsgrunden. Suom. nimi karttaan 1958.

Hietaniemenkatu — Sanduddsgatan ko 13, 1906 paikannimestä Sandudd. Eräässä asemakaavakilpailuehdotuksessa 1900 jo ehdolla Sanduddsgatan samalle tienoolle.

Hietaniemi — Sandudd ko 13, 1909, puisto, 1840-luvulla muodostetun vuokra-alueen nimestä Sandudd, joka kartassa 1888.

Hietaranta — Sandstrand ko 13, 1931, uimarannaksi 1930 järjestetyn ranta-alueen maaston mukaan. Alueesta käytetty myös nimityksiä Hietaniemen uimaranta — Sandudds plage, Hietaniemen rantakylpylä ja Hiekkaranta.

Hietasaarenkatu — Sandholmsgatan ko 20, 1916, saaren nimestä Hietasaari — Sandholmen. Katu ja nimi jo asemakaavaehdotuksessa 1911. Katu poistettu asemakaavanmuutoksessa 1949, mutta nimi jätetty toistaiseksi tälle satama-alueella sijaitsevalle katualueelle. Ks. Hietasaari.

Hietasaari — Sandholmen ko 20. Tämän nyk. mantereeseen yhdistetyn saaren nimenä kartoissa 1696, 1766, 1842 Sandholman ja 1900

Sandholm. Suom. käännösnimi käyttöön 1900-luvun alussa.

Hillikatu — Kolgatan ko 10, 1960. Kadun varrella läheisen kaasulaitoksen hiili- ja koksivara-
rastot.

* **Hillikatu — Kolgatan ko 20, 1916,** alueelle suunnitellun hiilisataman mukaan. Katu jäänyt rakentamatta.

Hirsipuunkalilo — Galgberget ko 23, 1969 ehdotettuna kartassa, vanhasta paikannimestä Galgberget, joka viittaa näillä tienoin sijainneeseen vanhimman Helsingin mestauspaikkaan.

Hollolan puisto — Hollolaparken ko 22, 1956, vieraisen Hollolantien mukaan.

Hollolantie — Hollolavägen ko 22, 1940, ryhmänimi (pitäjien nimiä). Jaotuskaavassa jo 1924 lähtien.

Honkatie — Furuvägen ko 15, 1925, ryhmänimi (puiden nimiä). Nimi jo asemakaavaehdotuksessa 1913.

Hornntie — Hornsvägen ko 6, 1908, ryhmänimi (historiallisia merkkimiehiä), Hornien kuuluisan suom. soturi- ja valtiomiessuvun muistoksi. Hornsgatan ollut sijoitettuna myös 13. kaup. osan asemakaavaehdotukseen 1883.

Humallisto — Humleberg ko 14. Nyk. Humalahden ja Mannerheimintien välinen tienoo kuului huvila-alueihin, jotka kaupunki vuokrasi 1840-luvun alussa. Huvila-alueen nimeksi annettiin Humleberg läheisen merenlahden Hummelviken mukaan. Suom. nimi käyttöön 1900-luvun alussa. Ks. Humallahti.

Humallistonkatu — Hummelgatan ko 14, 1906 muodossa Hummelgatan — Humalkatu, Humallistokatu 1909 ja nyk. muotoon 1928.

Humallistonkuja — Hummelgränden ko 14, 1935, läheisen Humallistonkadun mukaan.

Humallahden laiturit — Hummelviksbyggarna ko 14, 1969, sijainnin mukaan. Ks. Humallahti.

* **Humallahden puisto — Hummelviksparken ko 14.** Ks. Sibeliuksen puisto.

Humallahti — Hummelviken ko 14. Nimi kartoissa 1696 Kumbelwijken ja 1700-luvulta lähtien Hummelvik. Suom. mukaelmanimi käyttöön 1800-luvun lopulla. Jos nimen alkumuoto on ollut Kummel-alkuinen, se on voinut aiheutua lahden korkeista rantakallioista ja siellä sijainneesta pronssikautisesta hautaröykkiöstä (kummel = kiviröykkiö, kummeli = merimerkki). Jos alkumuoto on ollut Hummel-alkuinen, se liittyy villihumalakasviin.

Humalluodot — Hummelgrunden ko 14. Nimi käyttöön vasta myöhään 1800-luvulla ja johdettu läheisestä paikannimestä Hummelviken.

* **Huopalahdenkatu — Hoplagatan ko 15, ks. Haartmaninkatu.**

Huvilakatu — Villagatan ko 7, 1900 muodossa Villagatan ja suom. käännösnimi vahvistettu 1909. Asemakaavassa oli tienoolle suunniteltu huvilakaupunginosaa, mistä nimi aiheutunut.

* **Hvarfssqvären ko 7, 1887** pienen istutuksen nimeksi, joka oli suunniteltu satamaradan ja sil-

loisen Badhusgatan-nimisen kadun (nyk. Laiva-sillankatu) väliin Tähtitorninmäen kohdalle. Nimi johdettiin laivaveistämöstä, joka 1700-luvulta lähtien oli sijainnut sillä kohtaa Etelä-satamassa. Ks. Etelärantatie.

Hylkeenyppytäjänkatu — Sälljägargatan ko 20, 1963. Nimi viittaa alueen entiseen kalastaja-asutukseen. Aiemmat nimet Kalastajatori ja Kalastajanaukio. Ks. Kalastajanaukio.

* **Hylkysaarenkatu — Vrakholmsgatan** ko 23, 1938, vanhasta saaren nimestä Hylkysaari — Vrakholmen, joka sijaitsee n. 4 km etelämpänä I. kaup.osassa. Tässä paikassa huonosti perusteltu nimi poistettiin 1950 ja tilalle vahvistettiin Rajasampaanranta — Rörstrand. Ks. Rajasampaanranta.

Hylkysaarensalmi — Vrakholmsundet ko 19, 1969 ehdotettuna, viereisen Hylkysaaren mukaan.

Hylkysaari — Vrakholmen ko 19. Kartoissa 1655 lähtien saaren nimenä vaihdellen Kalfholmen, Kallholmen, Kalholmen tai Kahlholmen. Nimi tarkoittanut joko »kaljuu», puutonta saarta tai isomman saaren (Korkeasaaren) vieressä olevaa pienempää saarta eli »vasikkaa» (kalf = vasikka). Nimi Vrakholmen kartoissa 1700-luvun jälkipuoliskolta lähtien. Suom. nimeksi jo 1908 ehdolla Hylkysaari, mutta virall. vahvistettiin 1909 Vrakholma ja vasta 1928 nyk. asu.

* **Hyrskyläntie — Hyrsylävågen** ko 16, ks. Karunantie.

* **Hämeenkatu — Tavastgatan** ko 10, 11, ks. Siltasaarenkatu.

Hämeentie — Tavastvågen ko 10, 11, 12, 21, 22, 23, 27. 1928, vanhan aina 1660-luvulta saakka käytetyn nimityksen mukaan. Uuden Helsingin pääkatuihin kuului 1600-luvulta lähtien Tavastgatan eli Stora Tavastgatan, joka alkaen kaupungin torilta kulki nyk. Snellmaninkadun paikalla Kirkkokadulle asti ja teki sitten mutkan itään Vironkadulle saakka kääntyen sieltä viistoon Hämeentulliin, joka sijaitsi nyk. Pitkän sillan eteläpäässä. Nimi kirjoitettiin 1700-luvulla myös Tafwastegatan tai Tavastegatan. Osa kadusta oli jäljellä vielä 1800-luvun alussa. Tullia lähinnä olevaa kadunosaa kutsuttiin myös nimellä »Nya landsvågen från Tavastull». Tullista Vanhaankaupunkiin johtavaa maantietä kutsuttiin 1600-luvulta alkaen yleensä nimellä Tavastvågen, joskus myös Sibbovågen, Borgåvågen tai Helsingvågen. Kun Helsingistä länteen ja itään johtavat tiet 1850-luvulla rakennettiin viertoteiksi, sai Tavastvågen nimityksen Östra Chausséen, joka vahvistettiin 1893. Suom. nimenä kartassa 1866 oli Wiertotie ja viralliseksi vahvistettiin 1909 Itäinen Viertotie. Nyk. nimet vahvistettiin 1928, sen jälkeen kun ehdolla oli ollut mm. Viipurin valtatie — Viborgsavenyn.

* **Hörneberg — (Kulmavuori)** ko 10. Niihin vuokra-alueisiin, joita 1840-luvun alussa muodostettiin kaupungin alueista Pitkän sillan pohjoispuolella, kuului yhtenä Hörneberg, josta 1800-luvun jälkipuoliskolla käytettiin suom.

nimeä Hörneperi. Alueen haltijaksi tuli 1847 kaakeliuunitehtailija Wilhelm Andsten, joka rakennutti sinne Wilhelmsberg-nimellä tunnetun huvilan. (Alueella 1700-luvulla paikannimi Kauraholma ja siihen liittyen samalla tienoin 1800-luvun alussa nimet Kauraholmsbacken, Kauraholmshagen ja Kauraholmsåkeren.)

Itintie — Itisvågen ko 26, 1936, ryhmänimi (pitäjien nimiä).

Ilmarinkatu — Ilmarigatan ko 13, 1906 muodossa Ilmarinengatan — Ilmarisenkatu. Nyk. asuunsa nimi vahvistettiin 1928. Nimi liittyy tässä kaup.osassa olevaan kalevalaisten nimien ryhmään. Katu oli alkuun suunniteltu kulkemaan toisin ja vahvistettiin nyk. paikalleen asemakaavanmuutoksessa 1917. Tällöin poistettiin asemakaavasta myös lähitienoolle 1906 vahvistettu Ilmarisenkuja — Ilmarinengränd.

Ilmattarenkallio — Ilmatarberget ko 25, 1956, viereisen Ilmattarenkujan mukaan, nimen jälki-osan viitatessa tämän puiston kallioiseen maastoon.

Ilmattarenkuja — Ilmatargränden ko 25, 1921. Katu on Ilmattarentien poikkikuja. Aluksi vain jaoituskaavassa, lopull. asemakaavaan 1937.

Ilmattarentie — Ilmatarvågen ko 25, 1921, ryhmänimi (kalevalaisia nimiä). Aluksi vain jaoituskaavassa, lopull. asemakaavaan 1937.

Imatrantie — Imatrarvågen ko 24, 1930, ryhmänimi (maantieteellisiä nimiä Suomessa), Imatran kosken mukaan.

Inarintie — Enarevågen ko 22, 1908 muodossa Enarevågen — Inarintie, ryhmänimi (pitäjien nimiä). Aluksi vain jaoituskaavassa ja lopull. vahvistus asemakaavassa 1940.

Inkoonkatu — Ingågatan ko 12, 1907, ryhmänimi (maakuntia, kaupunkeja, pitäjiä).

Intiankatu — Indragatan ko 23, 24, 25. 1921 muodossa Indragatan — Indiakatu, ryhmänimi (eksoottisia paikannimiä). Suom. nimen nyk. muoto vahvistettu 1928. Aluksi vain jaoituskaavassa, lopull. vahvistus asemakaavaan 1938.

Isóisännemi — Farfarsudden ko 19, 1969 ehdotettuna kartassa. Jo ennestään paikallisessa käytössä.

* **Isonkyröntie — Storkyrövågen** ko 25, 1925, ryhmänimi (maantieteellisiä nimiä Suomessa). Jäänyt pois asemakaavasta 1951.

Isonniitynkatu — Storångsgatan ko 24, 1963, 1700-luvun kartoissa säilyneestä paikannimestä Storången.

Iso Puistotie — Stora Allén ko 9, 1909, vanhan käytännön mukaan. Tie oli 1836 perustetun Kaivopuiston kylpylän alueen päätie ja sitä kutsuttiin 1800-luvulla nimellä Badhuschaussen. Kartassa 1890 on tien nimenä StoraAlleen — Iso Allee, viimeksi mainittu 1890-luvun toisessa kartassa Iso Alee. Suom. nimenä käytetty myös muotoa Iso lehtokuja.

Iso-Pässi — Stora Bässen ko 20, ks. Pässi.

Iso Roobertinkatu — Stora Robertsgatan ko 5, ks. Roobertinkatu.

Iso Siltasaari — Stora Broholmen ko 10, ks. Siltasaari.

* **Isotori — Stortorget** ko 14, ks. Töölöntori.

Itsenäisyydenaukio — Självständighetsplatsen ko 2, 1968 ehdotettu Alvar Aallon keskusta-suunnitelmaan sisältyvän, Eduskuntatalon edustalle suunnitellun terassiaukion nimeksi.

Itäinen Alppirinne — Östra Alpbrinken ko 11, ks. Alppirinne.

Itäinen Brahenkatu — Östra Brahegatan ko 12, ks. Brahenkatu.

Itäinen Kaivopuisto — Östra Brunnsparcken ko 9, ks. Kaivopuisto.

Itäinen Papinkatu — Östra Prästgatan ko 11, ks. Papinkatu.

Itäinen Puistotie — Östra Allén ko 9, 1886 muodossa Östra Allén, vanhan käytännön mukaan. Tie tehtiin Kaivopuiston kylpylälueelle 1840-luvulla, jolloin kylpyläyhtiö ryhtyi puiston itäisestä osasta vuokraamaan huvilatontteja, ja tie sai jo silloin nimen Östra Allén. Suom. nimenä on 1890-luvulla kartassa Itäinentie. Nimet Östra Brunsparkshallén — Itäinen Kaivopuiston lehtokuja vahvistettiin 1909. Myös esiintyy kartassa 1910 nimi Itäinen Lehtokuja. Nyk. nimet vahvistettiin 1928.

(* **Itäinen Samporanta — Östra Sampokajen**) ko 20. 1917 asemakaavaehdotuksessa. Ks. Samporanta.

* **Itäinen Satamakatu — Östra Hamngatan** ko 8. Ks. Pikku Satamakatu.

Itäinen Teatterikuja — Östra Teatergränden ko 2, 1937, viereisen Kansallisteatterin mukaan. Katu jo kartassa tämän nimisenä 1909, mutta kuului teatterin tonttiin 1937 saakka, jolloin se merkittiin yleiseksi kaduksi.

Itäinen Vaihdekatu — Östra Växelgatan ko 20, ks. Vaihdekatu.

* **Itäinen Viertotie — Östra Chausséen** ko 10, 11, 12, 21, 22, 23, 27, ks. Hämeentie.

* **Itäinen Viertotienkuja — Östra Chausségränd** ko 21, 1909 muodossa Chausségränd — Viertotienkuja. Vain jaoituskaavaan sisältyneen kujan nimi muutettiin 1923 muotoon Itäinen Viertotienkuja — Östra Chausségränd, mutta sekä kuja että nimi jäivät pois lopull. asemakaavasta 1941.

Itämerenkatu — Östersjögatan ko 20, 1922. Katu sijaitsee lähellä satamaa, mistä nimen aihe. Aluksi vain asemakaavaehdotuksessa, lopull. asemakaavaan 1926.

Jaakonkatu — Jakobsgatan ko 3, 1938, etunimestä Jaakko, aiheysteys tuntematon.

Jaalalaituri — Skutkajen ko 20, 1968. Jo ennestään epävirallisessa käytössä. Aiempi nimi Jaalaranta — Skutkajen 1917.

Jaalantie — Jaalavägen ko 26, 1936, ryhmänimi (pitäjien nimiä).

* **Jaalaranta — Skutkajen** ko 20, 1917, ryhmänimi (merenkulkuun ja satamaan liittyviä nimiä). Tämä rantakatu jäänyt rakentamatta ja nimi poistettu 1968. Ks. Jaalalaituri.

Jaavankuja — Javagränden ko 23, 1921. Katu on Jaavantien poikkikuja. Aluksi vain jaoituskaavassa, lopull. asemakaavaan 1938.

Jaavantie — Javavägen ko 23, 1921, ryhmänimi (eksoottisia paikannimiä). Aluksi vain jaoituskaavassa, lopull. asemakaavaan 1938. Ks. Jerikonniitty.

Jalavatie — Almvägen ko 15, 1938, ryhmänimi (puiden nimiä). Aiemmat nimet Skyttetie — Skyttevägen 1925 ja suom. muotoon korjaus Skyttentie 1928. (Ehdolla 1911 Primulantie — Primulavägen ja 1913 Skyttekatu — Skyttegatan).

Japaninkatu — Japangatan ko 23, 1921 muodossa Japanintie — Japanvägen, ryhmänimi (eksoottisia paikannimiä). Nyk. nimet vahvistettu 1938. Ks. Jerikonniitty.

* **Jerikonniitty — Jerikohagen** ko 23. Nimi Jerikohagen esiintyy kaupungin omistamia maita koskevassa 1866—72 tehdyssä luettelossa, mutta mainitaan asiakirjoissa jo 1766 muodossa Gerico, tarkoittaen Vanhankaupunginlahden rannalla Annebergin huvila-alueella sijainnutta niittyä. Tämän niityn eteläpuolella sijaisi toinen samanluontoinen alue, jonka nimenä oli Kanaansland (Kaanaanmaa). Raamatusta tutujen paikkojen nimiä annettiin 1800-luvun alkupuolella usein syrjäisten alueiden nimiksi. Tästä nimestä aiheutunut kaup. osan muu eksoottinen paikannimistö.

Johanneksen puisto — Johannesparcken ko 7, ks. Punanotkon puisto.

Johanneksenrinne — Johannesbrinken ko 7, 1928, viereisen Johanneksen kirkon mukaan. Aiemmat nimet Nykyrkokbrinken 1875 ja Kyrkobrinken (epävirallisesti) 1902. Suom. nimeksi vahvistettiin 1909 Uudenkirkonrinne. Uusi kirkko oli suunnitteilla jo asemakaavaa 1875 vahvistettaessa ja valmistuttuaan 1891 kirkko oli pitkät ajat Helsingin usuin. Kun 1900-luvulla pääkaupunkiin rakennettiin uusia kirkkoja, niin tämän kadun nimi oli asiallista muuttaa 1928 Johanneksenrinteeksi. Ks. Johannesberget.

Johanneksentie — Johannesvägen ko 7, 1902 muodossa Johannesvägen, viereisen Johanneksen kirkon mukaan. Suom. nimeksi vahvistettiin Johanneksentie 1909. Ks. Johannesberget.

* **Johannesberget — (Johanneksenvuori)** ko 3, 7. Korkeavuorenkadun tienoota kutsuttiin 1700-luvulla nimellä Johannisberget (nimi mainittu Augustin Ehrenswardin ja Henrik Forsiuksen kuvauksissa vuosilta 1747 ja 1755) ja sen korkein huippu oli nyk. pääpaloaseman tienoilla, noin 10 metriä kadun ylintä nykyistä tasoa ylempänä. Tälle vuorelle oli Helsingin nuorisolla tapana 1700-luvun alkupuoliskolla kokoontua juhannuksena (kirkon Johannes Kastajalle omistama kesäk. 24. päivä) juhlimaan ja polttamaan siellä tervatynnyreistä ja rikkinäisistä veneistä rakennettua kokkoa, minkä maistraatti tulen kaupunkiin leviämistä peläten 1700-luvun puolivälissä kielsi. Kun Korkeavuorenkadun varrelle 1887—91 rakennetulle kirkolle annettiin — lähinnä apostoli Johannesta ajatellen —

nimeksi Johanneksen kirkko, Johannes-nimi tuli tällä tienoolla uudelleen käyttöön.

Josafatinaukio — Josafatsplatsen ko 12, 1931, läheisen Josafatinkadun ja vanhan Josafatsdal-nimen mukaan. Nimeä ei ole otettu yleiseen käyttöön. Ks. Josafatinkatu.

Josafatinkatu — Josafatsgatan ko 12, 1901 muodossa Josafatsgatan, vanhasta paikannimestä Josafatsdal (Josafatinlaakso). Suom. nimeksi vahvistettiin 1909 Josafatinkatu. Vanhassa Testamentissa »Joosafatin laakso» on sen paikan vertauskuva. nimitys, jossa Jahve keran on tuomitseva pakanakansat. Nimitys Josafatsdal — Josafatinlaakso tarkoitti 1800-luvulla nyk. Josafatinkadun eteläpuolella olevaa laaksoa, joka kuului osana ns. Janssonin viljelyksiin (teurastaja Salomon Janssonille vuosiksi 1836—86 vuokrattuun alueeseen). Nimi kuuluu niihin raamatullisiin paikannimiin, joita 1700-luvun lopulla ja 1800-luvun alkupuolella sijoitettiin Helsingin pohjoispuolisille syrjäseuduille (mm. Jerikonniitty ja Kaanaanmaa).

Joukolan puisto — Joukolaskvären ko 25, 1956, Joukolantien mukaan, jonka varrella puisto sijaitsee.

Joukolantie — Joukolavägen ko 25, 1920, ryhmänimi (kalevalaisia nimiä). Aluksi vain jaotuskaavassa, lopull. asemakaavaan 1937.

Juhani Ahon tie — Juhani Aho väg ko 6, 1928, kirjailija Juhani Ahon (1861—1921) mukaan, joka asunut kadun länsipään kohdalla viereisen Armfeltintien varrella. Aiempi nimi Galitzintie — Galitzinvägen 1908 sotamarsalkka M. M. Galitzinin mukaan, joka Suomessa Isonvihan aikana venäläisten ylipäällikkönä koetti lievittää hävitetyn maan ja sen asukkaiden kärsimyksiä. Juhani Ahon katu oli 1926 ehdolla Toisen linjan nimeksi.

Junatie — Tågvägen ko 10, 21, 22, 1967. Katu on autotieksi muutettu entinen junanratapenger, nimi sen mukaan.

Jungmanninranta — Jungmanskajen ko 20, 1917, ryhmänimi (satamaan liittyviä nimiä). Tämä rantakatu jäänyt toistaiseksi rakentamatta.

(* **Junkargatan**) ko 13, 1899, asemakaavakilpailun ehdotuksessa, (jonka arkkitehti Lars Sonck laati). Nimi ns. venäl. junkkarikoulun putarhan mukaan, joka sijaitsi Arkadia-huivilan alueella.

* **Junokatu — Junogatan** ko 13, 1906 muodossa Junogatan, ryhmänimi (antiikin mytologista nimitystä). Suom. nimeksi 1909 Junokatu (Juno oli muinaisroomal. avioliiton jumalatar.) Rakentamatta jäänyt katu ja nimi poistettu asemakaavasta 1928.

* **Junokuja — Junogränd** ko 13, 1917, ryhmänimi (antiikin mytologista nimitystä). Rakentamatta jäänyt katu ja nimi poistettu asemakaavasta 1928. Ks. Junokatu.

Juolukkapolku — Odonstigen ko 26, 1946, ryhmänimi (villimarjoja).

* **Jupiterinkatu — Jupitergatan** ko 13, ks. Väinämöisenkatu.

Juutinraumankatu — Öresundsgatan ko 20, 1950, viereisen Itämerenkadun mukaan.

Jyrängöntie — Jyrängövägen ko 24, 25. 1923, ryhmänimi (maantieteellisiä nimiä Suomessa), Jyrängön virran mukaan.

Jämsänkätu — Jämsägatan ko 22, 1920, ryhmänimi (pitäjien nimiä). Aluksi vain jaotuskaavassa, lopull. asemakaavaan 1940.

Jätkäsaarenkatu — Busholmsgatan ko 20, 1954, vanhasta saaren nimestä Busholmen, joka erheellisesti suomennettu muotoon Jätkäsaari. Aiempi nimi asemakaavan muutosehdotuksessa 1917 Melkökatu — Melkögatan läheisen saaren nimestä Melkö. Nimi jäänyt vahvistamatta, mutta ollut kuitenkin käytössä, suom. nimi muodossa Melkönkatu. Kadunnimikomitea ehdottanut 1954 suom. vastineeksi äänteellistä mukaelmaa Putsaarenkatu. Ks. Jätkäsaari.

Jätkäsaaren laiturit — Busholmskajen ko 20, 1952, paikannimestä Busholmen. Aiempi nimi Laivaranta — Skeppskajen 1916. Ks. Jätkäsaari.

Jätkäsaari — Busholmen ko 20. Tämän nyk. mantereeseen yhdistetyn saaren nimenä vanhoissa kartoissa Busholman 1696, Busholm 1750, Buus Holmen 1777 ja Busholmen 1845. Mitä alkuosa bus on alkuaan tarkoittanut, on vaikea sanoa. Mahdollisuuksia on neljä: 1. bus 'mörkö', mikä tunnetaan paikallisissa murteissa ja mistä 1900-luvun alussa (osoitekalenterissa 1912) suom. nimi Mörkösaari; 2. but (gen. buts) = kumpare; 3. bu, bo = karja ja 4. butza, joka on aikoinaan tarkoittanut tiettyä keski-aikaista leveää laivatyyppiä (tähän nimeen liittyy mm. Uudenkaupungin saaristosta tunnettu Putsaari). Suom. vastineeksi vahvistettiin 1909 Busholma ja 1928 Jätkäsaari. Jälkimmäinen jo 1908 ehdotettu käännös on väärä; se johtuu olettamuksesta, että bus liittyisi tässä saanaan hambuse (satamajätkä). Todennäköisin selitys 4. kohdassa. Tästä lähemmin siv. 17.

Jääkäriinkatu — Jägaregatan ko 7, 1842 muodossa Jägare Gatan, nyk. Tehtaanpuiston tienoilla olleen vuokra-alueen nimestä Jägersdorff (nimi myös muodossa Jägardorf). Suom. nimenä 1866 Jääkerikatu ja virallisesti 1909 Metsästäjäkatu, joka ollut käytössä jo 1880-luvulla, sekä 1928 nyk. muoto. Ks. Tehtaanpuisto.

* **Kaakelikatut — Kakelgatan** ko 4, 1887 muodossa Kakelgatan, vieressä nyk. Marian sairaalan alueen eteläpäässä sijainneen sementti- ja kaakelitehtaan mukaan. Suom. nimeksi vahvistettu Kaakelikatut 1909. Katu ja nimi poistettu asemakaavasta 1915.

Kaanaantie — Kanansvägen ko 23, 1952, niityn nimestä Kanaansland (Kaanaanmaa). Kanaansland kuuluu samaan ryhmään kansanomaisia kaukaa lainattuja (eksoottisia) paikannimiä kuin Jerikohagen ja Arabiäkern, jotka tulivat käyttöön 1800-luvun alkupuolella. Aiempi nimi Eteläinen Kaanaantie — Södra Kanansvägen,

joka — samoin kuin Pohjoinen Kaanaantie — Norra Kanansvägen — hyväksyttiin jaotuskaavassa 1930 ja vahvistettiin asemakaavaan 1938. (Nimi Kanansväg — Kaanaantie jo ehdolla 1918). Ks. Arabia ja Jerikonniitty.

Kaarkenkatu — Karlskatan ko 11, 12, 1901 muodossa Karlskatan, ryhmänimi (Ruotsi-Suomen hallitsijoita). Suom. nimi vahvistettiin 1909. Kadun nimeksi ollut ehdolla myös Karlavägen ja von Beckers gata — lahjoittajan, prof. ja valtioneuvos Frans Josef von Beckerin (1823—90) muistoksi. Asemakaavanmuutoksessa 1887 nimi Karlskatan annettiin erälle kadulle 5. kaup.osassa, mutta katu poistettiin asemakaavasta jo samana vuonna.

Kaarkenkuja — Karlsgränden ko 12, 1933. Katu on Kaarkenkadun poikkikuja.

Kaartinkaupunki — Gardesstaden, kaup.osan nimeksi 1959.

Kaartinkuja — Gardesgränden ko 3, 1927, vierisen Kaartinkasarmin mukaan. Tämä Kaartinkasarmin ja entisen Kaartinmaneesin välillä sijaitseva käyntikuja rakennettiin 1880, mutta oli ilman nimeä vielä 1909. Nyk. nimet olivat kuitenkin käytössä jo ennen virallista vahvistusta 1927.

* **Kaasutehtaankatu — Gasverksgatan** ko 2, 1909 sen kadun virall. nimeksi, joka nyk. Postikadun paikkeilla 1836 lähtien muodosti alkuper. Vilhonkadun läntisen pään ja rautatieaseman valmistuttua 1862 jäi sen erottamana erilliseksi kaduksi. Nimi merkitty karttoihin jo 1870-luvulta lähtien kadun varrella 1860—1910 sijainneen kaasutehtaan mukaan, aluksi ruots. ja 1890-luvulta lähtien myös suom. asussa. Katu poistettiin asemakaavasta 1938 ja sai tilalleen uuden, toisensuuntaisen Postikadun. Ks. Vilhonkatu.

Kaasutehtaankatu — Gasverksgatan ko 10, 1956, läheisen Kaasutehtaan mukaan.

* **Kaavinkatu — Kaavigatan** ko 14, 1906 muodossa Kaavigatan, 1840-luvulta peräisin olevasta vuokra-alueen nimestä Kaavi. Suom. nimeksi Kaavinkatu 1909. Katu ja nimi poistettiin asemakaavasta 1917.

Kaikukatu — Ekogatan ko 10, 1893 muodossa Ekogatan, vuokra-alueen nimestä Eko (Kaiku). Suom. nimi vahvistettiin 1909.

Kaikukuja — Ekogränden ko 11, 1901 muodossa Ekogränd, vuokra-alueen nimestä Eko (Kaiku). Suom. nimi asemakaavaan 1911. Nyk. nimet virall. kadunnimiluettelossa vasta 1928. Asemakaavasuunnitelmassa oli 1890-luvulla tälle kadulle ehdolla nimi Kuudes Linja — 6te Linien.

Kaironkatu — Kairogatan ko 23, 1922, ryhmänimi (eksoottisia paikannimiä), aiheena läheiset paikannimet Arabia, Jerikohagen ja Kanaansland. Aluksi vain jaotuskaavassa, lopullisesti asemakaavaan 1938. Nimi ulotettiin 1938 myös sille tämän kadun jatkona olleelle kadulle, jonka nimeksi 1930 vahvistettiin Kokkosaarenkatu — Ljusarögatan, mutta 1944 tämä kadunosa poistettiin asemakaavasta. Ks. Jerikonniitty.

Kaisaniemenkatu — Kajsaniemigatan ko 2, 1915, läheisen puiston nimestä Kaisaniemi. Kadun valmistuttua 1913 oli sen nimeksi ehdolla Suurikatu — Storgatan, Fenniakatu — Fenniagatan (läheisen Fennia-hotellin mukaan) tai Murtokatu — Genombrotsgatan. Nimeksi vahvistettiin 1914 viimeksi mainittu (ven. Genombrotskaja ulitsa), koska katu oli puhkaistu rakennetun korttelin läpi ja osittain kallioiseen maastoon, mutta jo 1915 nimeksi muutettiin Kaisaniemenkatu — Kaisaniemigatan. Nyk. ruots. nimiasu vahvistettiin 1928. Ks. Kaisaniemi ja Vilhonkatu.

Kaisaniemenlahti — Kajsaniemiviken ko 2. Tämä Töölönlahden itäisen osan nimitys tuli käyttöön vasta sen jälkeen, kun rautatiepenger 1860-luvulta alkaen on jakanut Töölönlahden kahteen osaan, eli 1800-luvun lopussa. Ks. Kaisaniemi.

Kaisaniemenranta — Kajsaniemistranden ko 2, 1962, viereisen Kaisaniemen puiston nimestä. Ks. Kaisaniemi.

Kaisaniementie — Kajsaniemivägen ko 2, 1962, ympäröivän Kaisaniemen puiston nimestä. Ks. Kaisaniemi.

Kaisaniemi — Kajsaniemi ko 2. Tämä puiston nimi kartassa 1842 muodossa Kajsaniemi ravintoloitsija Catharina (Kajsa) Wahlundin (1772—1843) mukaan, joka 1836 perusti puistoon helsinkiläisten ja varsinkin ylioppilaitten suosioon tulleen ulkoravintolan. Paikan nimenä oli 1700-luvulla vuoroon Stadshagen, Borgarhagen tai Borgar Hästhagen (porvarien hevoshaka). Alueen sai maaherra Hans Henrik Boije 1763 vuokralle perustaen sinne puutarhan. Siirtyessään Ruotsiin 1773 Boije lahjoitti puutarhan ja sen vuokraoikeuden johtamalleen vapaamuurarijärjestölle sillä ehdolla, että hänen puutarhurinsa Eric Edbom sai poikineen pitää puutarhaa hallussaan vuokraa vastaan koko elinikensä. Edbomit viljelivätkin puutarhaa kolmessa polvessa ja sitä kutsuttiin nimellä Edbomska trädgården. Asemakaavassa 1812 alue sai nimet Publik Trädgård ja Allmän Promenad (yleinen kävelypuisto). Myös käytettiin nimitystä Stadsens trädgård (Kaupungin puutarha). Kun yliopiston kasvitieteellinen puutarha 1828 määrättiin perustettavaksi alueen itäosaan, tuli tämän nimeksi Botanisk trädgård. Muun osan nimeksi jäi Allmänna Trädgården tai Sällskaps-trädgården (seurustelupuisto), kunnes tilalle vähitellen vakiintui Kaisaniemi. Viralliseksi nimi Kaisaniemi — Kajsaniemi vahvistettiin 1909.

Kaivohuoneenrinne — Brunnshusbrinken ko 9, 1928, läheisen Kaivohuoneen ravintolan mukaan. Ks. Kaivupuisto.

Kaivokatu — Brunnsgatan ko 2, 1836, muodossa Brunnsgatan, yleisen nimellä Globrunnen tunnetun vesikaivon mukaan, joka sijaitsi nyk. Keskuskadun ja Kaivokadun risteyksessä. Suomal. nimenä karttaliitteessä 1866 Kaivokatu, mutta virall. nyk. nimet vahvistettiin vasta 1909.

Kaivopuisto — **Brunnsparken** ko 9. Nimi muodossa Brunnsparken käyttöön 1840-luvulla sen kylpyläpuiston mukaan, jonka 1834 perustettu kylpyläyhtiö Ulrikasborgs bad- och brunnsinrättning (Ulrikaporin kylpylä- ja kaivoyhtiö) rakennutti alueelle. Suom. nimi vahvistettiin virallisesti 1909, mutta nimi Kaivopuisto oli käytössä jo 1800-luvun lopulla. (Kylpylän ravintolarakennus Brunnsuset oli karttaliitteessä 1866 saanut suom. nimen Wesilä, koska siellä tarjottiin vieraille mm. kivennäisvesiä ajan tavan mukaan, mutta nyk. nimi Kaivohuone oli käytössä jo 1800-luvun lopulla). Seutu kuului alueeseen, jonka vanha nimi oli 1600-luvulta lähtien Helsingenäs, ja sen korkeimman kohdan nimenä oli 1700-luvulla Ugns Muns berget (Uninsuunvuori) sekä vuoren ympäristön nimenä Ugnsmunsländet (Uninsuunmaa). Itäisen Kaivopuiston korkeimman kohdan nimenä on kartassa 1777 Skifferberget (Liuskavuori), joka kartassa 1808 on merkitty edellä mainitun Ugnsmunnsberget-nimen tilalle. Koko alueen nimenä nykyiseltä Tähtitornivuorelta alas merenrantaan oli 1840-luvulta lähtien Ulricasborg eli Ulricasborgstrakten (Ulrikaporin seutu).

Kaup.osan nimeksi 1959.

Kaivopuistonpaasi — **Brunnsparckshällen** ko 9, 1969. Sijaitsee Kaivopuiston rannassa.

* **Kaivopuiston Rantatie** — **Brunnsparckens Strandväg** ko 9, 1940, tienoon nimen mukaan. Ks. Ehrenströmintie.

Kaivopuiston väylä — **Brunnsparcksleden** ko 9, 1969 ehdotettuna kartassa. Vesiväylä sijaitsee Kaivopuiston kohdalla.

Kajaaninkatu — **Kajanagatan** ko 12, 1901 muodossa Kajanagatan, ryhmänimi (maakuntia, kaupunkia, pitäjää). Suom. nimi vahvistettu 1909.

Kajanuksenkatu — **Kajanusgatan** ko 14, 1954, ryhmänimi (suomalaisia säveltäjiä), tunnetun kapellimestarin ja säveltäjän, professori Robert Kajanuksen (1856—1933) mukaan, joka toimi Hels. Kaup. orkesterin ensimmäisenä johtajana 1914—32. Aiempi nimi Lepolankuja — Lepolagränd 1930 huvilan nimestä Lepola.

Kalamatalankatu — **Fiskegrundsgatan** ko 20, 1962. Nimi liittyy kaup.osan vesillä aiemmin harjoitettuun kalastukseen.

* **Kalastajanaukio** — **Fiskarplatsen** ko 20, 1955. Aiempi nimi Fiskaretorget 1887, ryhmänimi (käsityöläisiä ja ammattimiehiä). Suom. nimenä kartassa 1910 Kalastajatori ja yleisessä kadunnimiluettelossa 1928 Kalastajatori — Fiskaretorget. Asemakaavanmuutoksessa 1955 torista tehtiin pieni aukio ja nimen jälkiosa muutettiin vastaavasti. Uudessa muutoksessa 1963 aukio muutettiin kaduksi Hylkeenpyytäjänkatu — Säljägargatan.

Kalastajankatu — **Fiskaregatan** ko 20, 1934, liittyy läheiseen Kalastajatoriin.

* **Kalastajankatu** — **Fiskaregatan** ko 20, ks. Munkisaarenkatu.

* **Kalastajatori** — **Fiskaretorget** ko 20, ks. Kalastajanaukio.

Kalervonkatu — **Kalervogatan** ko 25, 1920, ryhmänimi (kalevalaisia nimiä). Aluksi vain jaoituskaavassa, lopull. asemakaavaan 1937.

Kalevankatu — **Kalevagatan** ko 4, 1928, liittyy viereiseen Lönnrotinkatuun. Aiemmat nimet St. Wladimirs Gatan 1820 kreikkalaiskatolisen pyhimyksen ja venäl. ritarikunnan mukaan, Wladimirs Gatan 1836 ja sen suom. vastineena karttaliitteessä 1866 Wladimirinkatu. Nimiasut Wladimirinkatu — Wladimirsgatan vahvistettiin 1909.

* **Kalfhagen, Lilla, Stora** ko 1, 2, 3, ks. Esplanadi.

Kallo — **Berghäll**, kaup.osan nimeksi 1959.

Kalliolanrinne — **Kalliolabrinken** ko 12, 1954, kadun varrella olevan Kalliolan kristillis-yhteiskunnallisen työkeskuksen mukaan. Aiemmat nimet Vaasankatu — Vasagatan 1901 ja Vaasarinne — Vasabrinken 1928.

Kalliollinnantie — **Kalliollinnavägen** ko 9, 1928, Kaivopuiston historiaan liittyvän läheisen huvilan Kalliollinnan mukaan (nimi Kalliollinna käytössä 1840-luvulta lähtien). Aiempi nimi Villavägen 1886 ja sen suom. vastineena Huvilatie kartassa 1909.

Kallion kirkkopuisto — **Berghälls kyrkopark** ko 11, 1956, viereisen Kallion kirkon mukaan. **Kallion urhellukenttä** — **Berghälls sportplan** ko 12, 1928, tienoon yleisnimestä Kallio — Berghäll.

Kalliosaarenkatu — **Bergögatan** ko 20, 1917 muodossa Bergögatan — Bergökatu. Suom. nimenä kadunnimiluettelossa 1929 Kalliosaarenkatu. Nimi johdettu kalliosaaresta Uttern — Saukko, jonne katu louhimalla rakennettiin, kun tämä pieni saari yhdistettiin Hieta- ja Jätkäsaarten kanssa mantereeseen. (Saaren oma nimi käytetty erään toisen kadun nimeksi samalla alueella).

* **Kalmistokatu** — **Kyrkogårdsgatan** ko 4, 1887 muodossa Kyrkogårdsgatan, viereisen hautausmaan mukaan. Suom. vastineena kartassa 1890-luvulla Hautausmaankatu ja käytössä samaan aikaan myös Kirkkotarhankatu. Virall. suom. nimeksi vahvistettiin 1909 Kirkkomaankatu ja 1928 Kalmistokatu. Nimi Kalmistokatu poistettiin 1953 ja kadun nimeksi ulotettiin Mechelininkatu — Mechelinsgatan, jonka jatkona tämä katu on.

* **Kammionkatu** — **Kammlogatan** ko 14, 1906 muodossa Kammlogatan — Kammickatu, tri E. W. Lybeckin perustaman ja kadun varrella Kammion huvilaan 1892 sijoitetun Kammion sairaalan mukaan. Suom. nimi vahvistettiin nyk. muotoon 1909. Kammiongatan oli ehdolla kadun nimeksi samalle tienoolle jo asemakaavakilpailuehdotuksessa 1899. Katu sai 1966 uuden nimen Sibeliuskatu — Sibeliusgatan.

Kampinkatu — **Kampgatan** ko 4, 1888 muodossa Kampgatan, vanhasta jo 1600-luvun puolivälissä käytetystä paikannimestä Kampen. Nimi Kampgatan sai virallisen vahvistuksen 1900 ja nyk. suom. muoto 1909. Alkuaan lienee kadulle aiottu nimeä Exercisgatan (Harjoituskatu) vie-

rellä sijnaneeseen Turun kasarmiin liittyvän harjoituskentän mukaan ja mm. 1912 mainittu suom. nimenä Kenttäkatu. Ks. Kamppi.

Kampinkuja — Kampgränden ko 4, 1969 ehdotettuna, Kampinkadun ja -torin mukaan.

Kampintori — Kamptorget ko 4, 1909, vanhasta paikannimestä Kampen. Nimi esiintyy kartalla jo 1890-luvulla muodossa Kamptorget. Ks. Kamppi.

Kamppi — Kampen ko 4. Hiekkanutmea nyk. Bulevardin, Mannerheimintien ja Rautatiekadun välillä nimitettiin jo 1600-luvulla nimellä Kampen, koska mm. koulupojat käyttivät aluetta kisapaikkana, ja 1720-luvulta 1800-luvun alkuun saakka nimillä Kampen, Campen, Campementsplats tai Helsingfors Campen. Alueesta on käytetty myös nimiä Exercitie Plats för K. artilleriet (Kuninkaallisen tykistön harjoituspaikka) 1770-luvulla, Exercisplats 1810 ja Exercisplan — Äkserikenttä 1866. Myöhemmin on nimitystä käytetty vain Malmin- ja Kansakoulukadun pohjoispuoleisesta alueesta ja karttaliitteessä 1866 on tämän tienoon nimenä Kamppi — Kampen ja Kamppikangas — Kampmalmen.

Kaup.osan nimeksi 1959.

* **Kana — Hönan** ko 10, 1909, käytössä jo 1800-luvulla olleen nimen Hönan mukaan. Nimi liittyy viereisen isomman saaren nimeen Hanaholmen (Kukkosaari) muodostaen sen kanssa nimiparin. Saari yhdistetty nyk. mantereeseen. Ks. Hanasaari.

Kanavakatu — Kanalgatan ko 8, 1859 muodossa Kanalgatan, läheisen 1844 valmistuneen Katajanokan kanavan mukaan. Karttaliitteessä 1866 suom. nimenä Kanavakatu ja ruotsalaisena Canalgatan. Nyk. ruots. nimi vahvistettiin 1895 ja suom. nimi 1909.

Kanavapulsto — Kanalparken ko 8, 1956, läheisen kanavan mukaan.

Kanavaranta — Kanalkajen ko 8, 1895 muodossa Kanalkajen, viereisen kanavan mukaan. Nyk. suom. nimi vahvistettiin 1909.

* **Kanavatori — Kanaltorget** ko 1, ks. Meritulintori.

* **Kanervatie — Ljungvägen** ko 15, 1925. Katu poistettu asemakaavasta, rakentamattomana 1955.

Kangasalantie — Kangasalavägen ko 22, 1913 ryhmänimi (pitäjien nimiä). Aluksi vain jaotussuunnitelmassa ja lopull. vahvistus asemakaavaan 1940.

Kankurinkatu — Väwaregatan ko 6, 1842 muodossa Väware Gatan, ryhmänimi (käsityöläisiä ja ammattimiehiä). Aluksi nyk. sijaintia lännempänä samassa kaup.osassa. Suom. nimenä karttaliitteessä 1866 Kutojankatu. Asemakaavanmuutoksessa 1870 katu ulotettiin käsittämään myös sen kadun, jonka nimeksi oli annettu Äkaregatan, ja 1887 vahvistettiin katu nyk. paikalleen nimellä Väwaregatan. Suom. nimeksi oli 1908 ehdolla Kankurinkatu, mutta

nimi vahvistettiin muotoon Kankurikatu 1909. Nyk. nimiasut vahvistettiin 1928.

(* **Kannaksentie — Nässets väg**) ko 16, ks. Raisonsitie.

Kansakoulukatu — Folkskolegatan ko 4, 1887 muodossa Folkskolegatan, tämän kadun ja Annankadun kulmaukseen 1879 valmistuneen kansakoulurakennuksen mukaan. Suom. nimenä jo 1890-luvulla käytössä Kansakoulukatu, joka vahvistettiin virall. 1909.

Kansakoulukuja — Folkskolegränden ko 4, 1954. Katu on Kansakoulukadun poikkikuja. Aiemmat nimet Skolgränden 1888 ja Skolgränd — Koulukuja 1909.

Kansilakatu — Kansligatan ko 13, 1928, viereiseen kortteliin rakenteilla olleen, 1930 valmistuneen Eduskuntatalon mukaan (käynti eduskunnan kansliaan tältä kadulta).

* **Kantajankatu — Bäraregatan** ko 20, 1917 ryhmänimi (merenkulkuun ja satamaan liittyviä nimiä). Katu poistettu rakentamattomana asemakaavasta.

Kappellesplanadi — Kapellesplanaden ko 3, 1956, ks. Esplanadi.

Kapteeninkatu — Kaptensgatan ko 7, 1887 muodossa Kaptensgatan, ryhmänimi (merenkulku). Suom. nimeksi Kapteenikatu 1909 ja nyk. muoto 1928. Asemakaavaehdotuksessa 1870 kadun eteläosaa vastaavan kadun nimenä Packaregatan. Kadun nimeksi 1896 ehdolla myös Flisholmsgatan läheisen saaren mukaan. Nimi Kaptensgatan jo 1875 ehdolla 6. kaup.osaan.

Kapteeninpuistikko — Kaptensskvären ko 7, 1928, viereisen Kapteeninkadun mukaan. Nimi käytössä jo 1908, jolloin puisto varustettiin istutuksin.

Karamzininkatu — Karamzinsgatan ko 13, 1967, lahjoituksista ja laajasta hyväntekeväisyydestä tunnetun Aurora Karamzinin (1808—1902) mukaan, jonka entisen asuintalon, nyk. Kaupunginmuseon, vierellä katu sijaitsee. Ks. Auran katu.

* **Karhukatu — Björngatan** ko 14, ks. Päivärinnankatu.

Karhunmarjapolku — Björnbärsstigen ko 26, 1946, ryhmänimi (vihkimarjoja).

Karhupuisto — Björnparken ko 11, 1956, puistossa olevasta Karhu-veistoksesta käyttöön tulleen nimen mukaan. Puistikko jo asemakaavassa 1901 ja sen aiempi nimi läheisen Agricolan kadun mukaan Agricolan puistikko — Agricolaskvären, aluksi epävirallisena ja 1928 lähtien virallisena. Nimen muutoksella pyritty vähentämään sekaantumista Agricolan kirkkoon ja sen vierellä sijaitsevaan puistoon (nyk. Tehtaanpuisto) 6. kaup.osassa.

Karjalankatu — Karelargatan ko 12, 1901 muodossa Karelskagatan, ryhmänimi (maakuntia, kaupunkeja, pitäjiä). Suom. nimi vahvistettu 1909. Ruots. nimi asuun Karelskagatan 1928 ja nyk. asuun 1954.

(* **Karlaplan**) ko 13. Nimi asemakaavakilpailuehdotuksessa, jonka arkkitehdit B. Jung, L. Sonck ja W. Thomé laativat 1909, tarkoittaan suunnilleen nyk. Arkadian- ja Runeberginkadun kulmausta. Nimi ei tullut käyttöön.

(* **Karlskatan, Westra, Östra — Kaarlenkatu, Läntinen, Itäinen**) ko 6. Läntisiä kaup.osia varten 1875 vahvistetussa asemakaavassa oli mm. nyk. Eiran kaup.osaan Tehtaan- ja Merikadun välille suunniteltu nämä kadut, mutta asema-kaavanmuutoksessa 1887 kadut poistettiin.

Karstulantie — Karstulavägen ko 22, 1913, ryhmänimi (pitäjien nimiä). Aluksi vain jaoitus-kaavassa, lopullisesti asemakaavaan 1940.

Karunantie — Karunavägen ko 16, 1948, ryhmänimi (Lounais-Suomen pitäjiä). Aiempi nimi-ehdotus Hyrsyläntie — Hyrsylävägen 1943.

* **Kasaberget — (roihuvuori)** ko 7, ks. Tähtitorninvuori ja Ulriikaporinvuori.

(* **Kasakkakatu — Kosackgatan**) ko 14, 1928 asemakaavaehdotuksessa, jonka arkkitehti Oiva Kallio laati Töölön kaup.osaa varten, nyk. Tykistökadun paikkeilla. Ks. Tykistökatu ja Kulnevininkatu.

Kasarmikatu — Kaserngatan ko 3, 7, 1820 muodossa Caserne Gatan, kadun varrelle 1820—22 suom. sotaväelle valmistuneen kasarmin mukaan. Ruots. nimi 1837—1908 muodoissa Kasern Gatan tai Kaserngatan, suom. nimi karttaliitteessä 1866 Kasarmikatu. Nimet vahvistettiin 1909 muodoissa Kasärngatan — Kasarminkatu ja 1928 nyk. asuun. Ks. Kasarmitori.

Kasarmitori — Kaserntorget ko 3. Tori on alkuisin 1812 vahvistetusta asemakaavasta ja nimenä aluksi Nya Torget 1812 ja Handelstorget 1814, jolloin torin keskellä oli kaivo, sekä Förstads Torget, joka käyttöön 1815 ja vahvistettiin 1820 (1819 nimenä myös Stora Torget). Kun torin varrelle 1820—22 valmistui tuleva Kaartin kasarmi, alettiin toria kutsua myös nimellä Kasern Torget, joka kartassa 1837 lähtien. Nimi Handelstorget — Kauppatori jäi kokonaan pois käytöstä 1865, jolloin talvimarkkinain pito torilla lopetettiin. Karttaliitteessä 1866 suom. nimenä Kasarmitori. Nimet Kasärntorget — Kasarmintori vahvistettiin 1909 ja nyk. nimiasut 1928.

* **Kastanja-aukio — Kastanjeplatsen** ko 15, 1925, ryhmänimi (puiden nimiä). Suom. nimi alkuaan Kastanja-aukea ja muuton Kastanja-aukio 1928. Aukio jäänyt rakentamatta ja nimi poistettiin asemakaavasta 1939.

* **Kastanjatie — Kastanjevägen** ko 15, 1925, ryhmänimi (puiden nimiä). Rakentamaton katu ja nimi poistettiin asemakaavasta 1939.

Kasvittieteellinen puutarha — Botaniska trädgården ko 2, 1829 muodossa Kejsersliga Aleksanders Universitetes Botaniska Trädgård. Tämä nimi kartassa vielä 1863, mutta tämän jälkeen vain Botaniska Trädgården. Suom. nimenä karttaliitteessä 1866 Yliopiston Kasvitarha ja virall. Kasvittieteellinen puutarha 1928. Ks. Kaisaniemi.

Katajaluoto ko 9, ks. Katajanokaluoto.

Katajanmarjapolku — Enbärsstigen ko 26, 1946, ryhmänimi (villimarjoja).

Katajanokan kanava — Skatuddskanalen ko 8. Kanava valmistui 1844 ja sai nimensä paikannimestä Skatudden. Suom. nimi tuli käyttöön samoihin aikoihin, kun Skatudden-nimen suom. vastineeksi tuli Katajanokka. Ks. tämä.

Katajanokankatu — Skatuddsgatan ko 8, 1895 muodossa Skatuddsgatan, paikannimestä Skatudden. Suom. nimenä kartassa 1900 Katajanokkakatu, mutta virall. vahvistettiin 1909 nyk. muoto. Nimi Skatuddsgatan ja asemakaavaehdotuksessa 1859 eräällä toisella kadulla samoilla tienoilla ja sen suom. vastineena karttaliitteessä 1866 Katajanokankatu.

Katajanokan laituri — Skatuddskajen ko 8, 1952, paikan nimen mukaan. Asemakaavaehdotuksissa 1859, 1860 ja 1873 Skatudds Södra Qvain ja 1895 vahvistettiin nimi Myntkajen, jonka suom. vastineeksi 1909 Mynttirantakatu ja 1928 Rahapajaranta. Viimeksi mainittu ehdolla jo 1908.

Katajanokaluoto — Skatakobben ko 9. Tämän saaren nimenä vanhoissa kartoissa Röhällen 1696, Stäck Hollnen 1775, Röhäll 1808, Skatuddskubben 1842, Skatuddsholmen 1845, Skatuddskubban 1869, Skatuddskobban 1915 ja Katajanokankari — Skatuddskobben 1925. Suom. vastineina myös muodot Katajanokaluoto 1929 ja Katajaluoto 1933. Ruots. nimi lyhentynyt nyk. asuun jo 1940-luvulla. Ks. Katajanokka.

Katajanokan pohjoisranta — Norra Skatuddskajen ko 8, 1928, paikan nimen ja sijainnin mukaan. Asemakaavaehdotuksissa 1859 ja 1873 (myös kartoissa 1863 ja 1866) tämän rantakadun nimenä Skatudds Norra Qvain (Quain). Asemakaavaehdotuksessa 1887 nimi muodossa Skatudds Norra Kaien, joka vahvistettiin 1895 muotoon Skatudds Norra kajen. Nimet Skatudds norra kajen — Katajanokan pohjoinen rantakatu vahvistettiin käyttöön 1909 ja nyk. nimiasut 1928.

Katajanokan puisto — Skatuddsparken ko 8, 1956, paikan nimen mukaan. Puiston tienoon aiemmat nimet Mynttorget asemakaavaehdotuksessa 1887 ja Katedraltorget 1897 sekä Skatuddstorget asemakaavassa 1895. Kun alueelle myöhemmin tuli katu (Luotsikatu) ja sen molemmin puolin istutettiin puistot, ruvettiin näitä kutsumaan nimellä Skatuddsskvärerna — Katajanokan puistikot.

Katajanokan silta — Skatuddsbron ko 8. Nimi Skatuddsbron tuli käyttöön kohta Katajanokan kanavan ja sen yli johtavan sillan valmistuttua 1844 ja suom. käännösnimi vuosisadan lopulla. Virall. kadunnimiluetteloon nimet vasta 1928.

Katajanokka — Skatudden ko 8. Tämän niemen pohjoisrannalla on 1600-luvulla sijainnut tullitupa ja sen paikan nimenä Tullhälle. Koko niemen nimityksenä on 1600-luvun lopulla Estnä Skatan (Vironniemen kärki, skata = niemi, niemenkärki). Kartoissa 1700-luvulla tienoolla

myös niminä Tullskata Udden, Tullskatan ja Tull Skate Udden. Kartassa 1775 nimi asussa Skat Udden ja mm. paikannimi Skatauddshagen. Niemestä käytetty 1700-luvulla myös nimeä Fiskarnäset paikallisen kalastaja-asutuksen mukaan. Paikallisina niminä 1800-luvun alussa myös Skatuddsberget ja Skatuddsnäset. Suom. vastineena karttaliitteessä 1866 Katajanokka, jonka alkuosa äänteell. mukaelma Skata sanasta.

Kaup.osan nimeksi 1959.

Katariinankatu — Katrinegatan ko 1. Katu oli olemassa jo 1600-luvulla, mutta ilman nimeä 1800-luvun alkuun saakka (viereisen Helenan kadun kanssa vain gränden nimellä tunnettuja). Kun Helsingin uuteen asemakaavaan 1820 vahvistettiin kadunnimiä, sai tämä vanha katu nimen Catharine Gatan. Nimi kirjoitettiin sen jälkeen vaihdellen Chatrina Gatan (1830-luv.), Cathrina Gatan (1840-luv.), Katrine Gatan (1850-luv.), Katerine Gatan ja Catharine Gatan (1860-luv.), kunnes se 1800-luvun lopulla vakiintui asuun Katrine Gatan. Suom. niminä 1890-luvulla Katarinankatu, 1909 virall. Katriinankatu ja 1928. nyk. muotoon. Myös nimeä Katrinkatu käytetty 1910-luvulla. Nimen aiheena ollut joko Venäjän keisarinna Katariina II tai mahdollisesti myös kadunnimiä antamassa olleen valtioneuvos J. A. Ehrenströmin äiti Christina Catharina Sederholm (1735—70) tai puoliso (v:sta 1820) Hedvig Catharina Lagerborg (1788—1834). Ks. Helenankatu.

Katri Valan puisto — Katri Valas park ko 10, 1953, kirjailija Katri Valan (1901—44) muistoksi, jonka uurnahauta sijaitsee puiston rinteessä. Puistolla ei aiemmin virall. nimeä, mutta epävirall. sitä kutsuttiin Vilhovuoren puistoksi ja myöhemmin kansanomaisesti myös Marjatanmäeksi.

* **Kattlöpargränd** ko 1. Eräässä 1830-luvun kartassa on nyk. Säätytalon paikkeilla olleen kujan niminä Kattlöpargränd (kissanjuoksuksuja). Samoilla paikkeilla oli 1810-luvulla kuja nimeltä Gränden vid Tavastgatan (Hämeenkadun viereinen kuja).

Kauhavankuja — Kauhavagränden ko 24, 1923, ryhmänimi (maantieteellisiä nimiä Suomessa), Kauhavan pitäjän mukaan. Aluksi vain jaoituskaavassa, lopull. asemakaavaan 1951.

(* **Kaukonkatu — Kaukogatan**) ko 25, 1920, ryhmänimi (kalevalaisia nimiä). Aluksi vain jaoituskaavassa, lopull. asemakaavaan 1937. Poistettu rakentamattomana asemakaavasta 1953. (Kauko = Lemminkäisen toisintonimi).

* **Kauppakatu — Handelsgatan** ko 21, ks. Vegankatu.

Kauppatori — Salutorget ko 3, 1909, käytössä olleen nimen mukaan. Aiempi nimi Södra Quain 1820, jonka suom. vastineena karttaliitteessä 1866 Eteläkaji. Torialueen nimityksinä 1800-luvun alkupuolella myös Esplanaden, Esplanade Torget ja Hamntorget (satamatori). Kun torilla harjoitettiin kala- ja elintarvikekauppaa

(1890-luvulla sinne siirtyi viereiseltä Senaatorilta myös muiden tavarain kauppa), se sai myöhemmin nimekseen Salutorget — Kauppatori, jotka nimet jo kartassa 1866. Alueen eteläreunassa oli 1700-luvulla ja 1800-luvun alussa joukko laitureita, mm. Erhardts brygga (Erhardtin laituri) ja Fortifikationsbron (linnoitusväen laituri). Kun satama-altaat 1800-luvulla rakennettiin, oli torin läntisimmän altaan niminä asiakirjoissa Stadsfiskarens båthamn (kaupungin kalastajain venesatama) ja Fiskarhamnen (kalastajasatama) sekä 1800-luvun lopusta alkaen kansanomaisena nimityksenä Koleraabassängen — Kolera-allas, joka nimitys liittyy erääseen koleraan. kuolemistapaukseen. Torin keskimmäistä laituriuosaa, joka rakennettiin nyk. asuunsa 1894 valmistuneen satamaradan yhteydessä, nimitettiin vielä 1950-luvulla Kejsargrundskajen (keisarinluodonlaituri). Nimitys johtui laiturin alla olevasta karista, jolla oli nimenä Kejsargrundet (keisarinluoto) sen johdosta, että keisari Nikolai I:n ja keisarinna Alexandran Helsinkiin 1833 tuonut siipilaiiva oli lähtiessään koskettanut tähän kariin. Samaa laituria kutsuttiin 1880-luvulla nimellä Obeliskkajen (obeliskilaituri) sen patsaan (Keisarinna kiven) mukaan, joka 1835 pystytettiin keisarinna mainitun vierailun muistoksi maihinousupaikan kohdalle. Torista käytetty 1900-luvun alussa myös epävirall. nimeä Isotori.

Salutorget-nimen oli Ehrenström asemakaavassaan 1812 sijoittanut nyk. Säätytalon itäpuolelle suunnitellulle torille, mutta asemakaavaan tuli 1836 torin tilalle rakennuskortteli.

Kauppiaankatu — Köpmansgatan ko 8, 1895 muodossa Köpmansgatan, ryhmänimi (kauppa ja merenkulku). Suom. nimeksi 1909 Kauppiaskatu ja 1928 nyk. asu.

Kaupungin puutarha — Stadsträdgården ko 14. Nimitys tullut käyttöön sen jälkeen, kun Finska Trädgårdsföreningen 1907 myi kaupungille Eläintarhassa sijaitsevan puutarhansa sen siirtymässä tällöin kaupungin puutarhalautakunnan hoitoon. (Stadsträdgården-nimellä kutsuttiin myös 1760-luvulla istutuksia, jotka sijaittivat Kampilla Kluuvinlahden länsirannalla nyk. Ruotsalaisen teatterin tienoilla. Nimityksenä 1770-luvulla myös Stora Promenadträdgården).

* **Kauraholma** ko 10, ks. Hörneberg.

Keijontie — Keijovägen ko 25, 1922, ryhmänimi (liittyy kalevalaisiin nimiin). Aluksi vain jaoituskaavassa, lopull. asemakaavaan 1937. Aiempi nimi Louhentie — Louhivägen 1921.

Keisarinluodonlaituri — Kejsargrundskajen ko 3, ks. Kauppatori.

Keiteleentie — Keitelevägen ko 22, 1908, ryhmänimi (pitäjien nimiä). Aluksi vain jaoituskaavassa, lopullisesti asemakaavaan 1940.

(* **Keiserliga Trädgården**) ko 1, 1812 nimeksi puistolle, joka asemakaavassa oli sijoitettu Kruunuhakaan suunnitellun keisarillisen linnan pohjoispuolelle. Puisto jäi rakentamatta ja poistettiin asemakaavasta 1836.

Kellosaarenkatu — Skällargatan ko 20, 1966, läheisen Kellosaaren mukaan.

Kellosaarenranta — Skällarstranden ko 20, 1966, katuun liitetyn Kellosaaren mukaan.

Kellosaari — Skällaren ko 20, 1909 muodossa Skällarn—Kellosaari. Nimi Skällarn jo kartassa 1775. Suom. vastineena Sellari ennen nimen Kellosaari (luultavasti kansanomainen käännös) vakiintumista, ja se oli ehdolla virall. nimeksi vielä 1926.

Keskuskatu — Centralgatan ko 2, 1928, Oy Stockmann Ab:n esityksestä, jonka uusi tavartalo oli rakenteilla kadun varrelle. Nimi jo 1917 ehdolla samalle tienoolle hiukan idemmäksi suunnitellulle kadulle, mutta kadun valmistuttua 1920 nyk. paikalleen suorana jatkeena Aleksanterinkadun pohjoispuolella sijainneelle Hakasalmenkadulle myös uusi katu sai nimen Hakasalmenkatu. Kun nimen muutos lähinnä uuden kadun osalta tuli esille, ulotettiin muutos koskemaan sekä uutta että vanhaa kadun osaa. Ks. Hakasalmenkatu.

Kesäkatu — Sommargatan ko 14, 1906, ryhmänimi (liittyen Niittykatuun). Katu siirrettiin nyk. paikalle asemakaavanmuutoksessa 1917 oltuaan aiemmin nyk. Sibeliuksenpuistossa.

Keuruun puisto — Keuruparken ko 22, 1956, viereisen Keuruuntien mukaan.

Keuruuntie — Keuruvägen ko 22, 1908, ryhmänimi (pitäjien nimiä).-Suom. nimi nyk. muotoon 1928, sitä ennen Keuruutie. Aluksi vain jaoituskaavassa, lopull. asemakaavaan 1940.

Kiiskinkatu — Girsngatan ko 21, 1950, ryhmänimi (kalastus, läheiseen kalasatamaan liittyen).

Kiiskinkuja — Girsgränden ko 21, 1950. Katu on Kiiskinkadun poikkikuja.

Kimmonpuisto — Kimmoparken ko 25, 1956, viereisen Kimmontien mukaan.

Kimmontie — Kimmovägen ko 25, 1921, ryhmänimi (liittyvä kalevalaisiin nimiin). Aluksi vain jaoituskaavassa, lopull. asemakaavaan 1937.

* **Kinakatu — Kinagatan** ko 12. Tällä nimellä kutsuttiin epävirallisesti nyk. Vaasankatua sen alkuvaiheessa 1890-luvulla. Myös käytetty nimeä Kinaporinkatu. Nimen aiheena tienoon asukkaiden keskinäinen kinastelu, suukopu (talojen leikkilisenä nimenä kinapori eli toralinna).

Kirjailijanpuisto — Författarparken ko 14, 1956, viereisten Mikael Lybeckin kadun ja Tavaststjernankadun mukaan.

Kirjatyöntekijänkatu — Bokarbetaregatan ko 1, 1945, kadun varrella sijaitsevan Helsingin Kirjatyöntekijäin Yhdistyksen talon mukaan yhdistyksen täytettyä 75 vuotta 1944. Aiemmat nimet Brobergs Quain 1836, suom. vastineena karttaliitteessä 1866 Siltavuorenkaji, ja kauempana rannasta olevaksi kaduksi rajoitettuna Brobergsgatan 1887, jonka suom. vastineeksi 1909 Siltavuorenkatu. Ruots. nimi 1909 asuun Brobergsgatan ja 1928 jälleen Brobergsgatan. Ks. Siltavuorenranta.

Kirkkokatu — Kyrkogatan ko 1, 2, 1820 muo-

dossa Kyrcko Gatan, kadun varrelle suunnitellun kirkon (tulevan Nikolainkirkon) mukaan. Ruots. nimi jo 1859 nyk. asussa. Karttaliitteessä 1866 suom. nimenä Kirkkokatu, joka viralliseksi 1909. Aiemmista samannimisistä kaduista ks. Sofiankatu ja Unioninkatu.

* **Kirkkomaankatu** ko 4, ks. Kalmistokatu.

Kirkkorinne — Kyrkovreten ko 27, 1956, paikalla sijainneen Vantaan Helsingin kirkon mukaan.

* **Kirkkotori — Kyrkotorget** ko 4, ks. Lönnrotpuistikko.

* **Kirsikkatie — Körsbärsvägen** ko 15, 1925. Katu jäänyt Seurasaarentien osaksi ja nimi käyttämättä. Nimi otettu käyttöön 24. kaup. osassa 1945 ja poistettu 1955 virall. 15. kaup. osasta.

Kirsikkatie — Körsbärsvägen ko 24, 1945, ryhmänimi (hyötymarjoja).

Kirstinkatu — Kristinegatan ko 11, 12. 1901 muodossa Kristinegatan, ryhmänimi (Ruotsi-Suomen hallitsijoita), kuningatar Kristiinan mukaan, joka vahvisti Uuden Helsingin perustamiskirjan 1639. Suom. nimeksi Kristiinankatu 1909 ja Kirstinkatu 1928. (Ehdolla 1899 myös Eliasgatan Elias Lönnrothin ja Olandersgatan lahjoittajan Maria Charlotta Olanderin mukaan). Ks. Hesperiankatu.

* **Kirvesmiehenkatu — Timmermansgatan** ko 6, 1875 muodossa Timmermansgatan nyk. Albertinkadun sen osan nimeksi, joka on Punavuoren- ja Pursimiehenkadun välillä. Nimi jäi pois asemakaavasta 1887, jolloin Albertinkatu ulotettiin Sepänkatuun asti. Suom. vastineena 1880-luvulla käytössä Kirvesmiehenkatu. Ks. Albertinkatu.

Kiskontie — Kiskovägen ko 16, 1948, ryhmänimi (Lounais-Suomen pitäjiiä). Aiempi nimiehdotus 1943 Suomussalmentie — Suomussalmivägen.

Kivelänkatu — Stengårdsgatan ko 14, 1906 muodossa Stengårdsgatan — Kiveläkatu, vuokra-alueen nimestä Stengård. Suom. nimi nyk. asuun 1909. Katu suunniteltu alkuaan ulottumaan nyk. Kivelän sairaalaan asti, joka sijaitsee mainitulla Stengårdin alueella.

Kivenhakkaajankatu — Stenhuggaregatan ko 5, 1887 muodossa Stenhuggaregatan, ryhmänimi (käsityöläisiä ja ammattimiehiä). Suom. nimeksi 1909 Kivenhakkaajakatu ja 1928 nyk. muoto. Nimi ollut jo 1875—87 vahvistettuna toiseen paikkaan samassa kaup.osassa.

* **Kivinokankatu — Stenuddgatan** ko 10, 21, 23, 1930, Kivinokan kansanpuiston mukaan, joka sijaitsee Vanhankaupunginselän itäranalla. Paikannimi Kifvinokka (niemen nimi Kulomaan alueella) on peräisin 1700-luvulta, sen ruots. käännösnimi Stenudd käyttöön myöhemmin. Katu jäi pois lopull. asemakaavasta, joka vahvistettiin 1949.

Kluuvi — Gloet, kaup.osan nimeksi 1959.

* **Kluuvikaivo — Globrunnen** ko 2. Nyk. Kaivo- ja Kluuvikadun kulmaukseen rakennettiin 1820 yleinen vesikaivo, joka ehtymättömänä palveli

helsinkiläisiä 1890-luvulle asti. Sen nimeksi tuli viereisen Kluuvinlahden mukaan Globrunnen, jonka suom. vastineeksi merkitty karttaliitteessä 1866 Kluuvikaivo. Ks. Kluuvinlahti.

Kluuvikatu — Glogatan ko 2, 1836 muodossa Glogatan, vanhasta merenlahden nimestä Gloet, Gloviken. Suom. nimenä karttaliitteessä 1866 Kluuvikatu, joka vahvistettiin virall. 1909. Näillä paikkeilla ollut myös 1700-luvulla Glogatan. Ks. Nedre Glogatan.

* **Kluuvinlahti — Gloviken, Kluuvi — Gloet** ko 2. Tämä nyk. Töölönlahdelta Kappeli-Esplanadille saakka vielä 1800-luvun alussa ulottunut merenlahti tunnettiin jo 1600-luvulla nimellä Gloet (gloet = umpinainen lahti, vuopio) eli Gloviken. Lahti täytettiin uuden asemakaavan mukaan 1800-luvun alkupuolella vähitellen ja oli hävinnyt jo 1800-luvun puolivälissä. Sen suom. vastineeksi merkitty karttaliitteessä 1866 Kluuvilahti ja Kluuvi.

* **Kolvutie — Björkvägen** ko 15, 1925, ryhmänimi (puiden nimiä). Aiemmin kadun nimeksi ehdolla Kameliavägen — Kameliantie 1912 ja Reimarsgatan — Reimarinkatu 1913. Katu ja nimi poistettiin asemakaavasta 1939.

Kokkoluoto — Ljusarören ko 23. Saaren nimi Ljusarören peräisin 1600-luvulta ja suom. käännöksenä kartoissa Kokkosaari 1900-luvun alussa. Asiallisempi käännös Kokkoluoto. Tällä pikkusaarella ehkä ollut Vantaan Helsinkiin johtavaa laivaväylää osoittava merkkituoli.

Kokkosaarenkatu — Ljusarögatan ko 23, 1950, läheisen saaren nimestä Kokkosaari — Ljusarören. Aiempi nimi Lammassaarenkatu — Fårholmsgatan 1938 läheisen Lammassaaren mukaan. Kokkosaarenkatu — Ljusarögatan asemakaavaehdotuksessa 1930—38 toisen kadun nimenä samassa kaup.osassa. Ks. Kaironkatu ja Kokkosaari.

Koksikatu — Koksgatan ko 10, 1960. Kadun varrella läheisen kaasulaitoksen hiili- ja koksivarastot.

Kolera-allas — Kolerabassängen ko 3, ks. Kauppatori.

(* **Kollintie — Kollivägen**) ko 24, 1930, ryhmänimi (maantieteellisiä nimiä Suomessa). Katu ja nimi vain jaotussuunnitelmassa, jäänyt vahvistamatta lopull. asemakaavaan.

(* **Kollaantie — Kollaavägen**) ko 16, ks. Paraisentie.

Kolmas linja — Tredje linjen ko 11, 1887 muodossa 3dje Liniens. Suom. vastineena kartassa 1890-luvulla Kolmas Linja. Kirjoitusasu 3 Liniens vahvistettiin 1901 ja III Linja — III Linjen 1909. Kadunnimien tarkistusehdotuksessa 1927 ehdolla Aleksis Kiven katu — Alexis Kivis gata. Nyk. nimiasut vahvistettu 1928. Ks. Ensi linja.

Kolmikulma — Trekanten ko 5, 1820 muodossa Trekantiga Torget, torialueen muodon mukaan. Kartoissa 1837—38 ja 1842 nimenä Förstads Torget (esikaupungin tori). Viimeksi mainittua nimeä käytettiin 1819 nyk. Kasarmitorista, jolloin nyk. Kolmikulman nimenä oli Mindre

torget i Nyländska förstaden. Kartassa 1866 nimi Trekanttorget ja sen liitteessä suom. nimenä Kolmikantti. Myös nimi Kolmikulmainen tori käytössä 1880-luvulla. Kartassa 1869 Trekanten, joka samoin kuin nyk. suom. nimi viralliseksi 1909.

(* **Kommersgatan**) ko 8, 1859 asemakaavaehdotuksessa nyk. Ankkurikadun ja 1873 nyk. Kruunuvuorenkadun nimenä. Kartassa 1866 tämä käyttöön tulematta jäänyt nimi muodossa Commercegatan, suom. vastineena Kauppakatu. Kartassa 1888 tilalle muutettu nimi Kronbergsgatan. Ks. Kruunuvuorenkatu.

(* **Koneenkäyttäjänkatu — Maskinmästaregatan**) ko 20, 1918 asemakaavaehdotuksessa Salmisaaren alueelle. Nimi Konemestarin katu — Maskinmästaregatan vahvistettu 43. kaup. osaan 1954.

Kongontie — Kongovägen ko 23, 1921, ryhmänimi (eksoottisia paikannimiä), aiheena läheiset vanhat paikannimet Arabia, Jerikohagen ja Kanaansland, aluksi vain jaotuskaavassa, lopull. asemakaavaan 1938. Ks. Jerikonniitty.

* **Konstantininkatu** ko 1, ks. Meritullinkatu.

* **Konungsgatan** ko 1, ks. Aleksanterinkatu.

Koreankatu — Koreagatan ko 23, 1922, ryhmänimi (eksoottisia paikannimiä), aiheena läheiset vanhat paikannimet Arabia, Jerikohagen ja Kanaansland. Aluksi vain jaotuskaavassa, lopullisesti asemakaavaan 1938. Ks. Jerikonniitty. **Korkeasaarenluoto — Högholmsklobben** ko 19, 1969 ehdotettuna kartassa, läheisen Korkeasaaren mukaan.

Korkeasaari — Högholmen ko 19. Nimi Helsingin vanhimmassa privilegiokirjassa 1569 muodossa Högeholmen ja uuden Helsingin perustamiskirjassa 1639 muodossa Höije hollmen, vakiintuen myöhemmin muotoon Högholmen. Suom. käännös Korkeasaari käyttöön 1800-luvun jälkipuoliskolla. Kaup.osan nimeksi (Mustikkamaa-Korkeasaari) 1959.

Korkeavuorenkatu — Högbergsgatan ko 3, 7, 1820 muodossa Höbergs Gatan, vuoren mukaan (vanha nimi Johannisberget), jnka katu ylittää. Suom. nimenä karttaliitteessä 1866 Korkeakatu ja kartassa 1890-luvulla Korkeavuorenkatu, joka ollut käytössä jo 1881. Nyk. nimet vahvistettu 1909. Ks. Johannisberget.

Koroistentie — Koroisvägen ko 16, 1948, ryhmänimi (Lounais-Suomen pitäjia ja paikannimiä), Koroisten niemen mukaan, jolla Turun kaupungin edeltäjä on sijainnut.

(* **Korpaskatu — Korpasgatan**) ko 15, 1913 asemakaavaehdotuksessa nimenä osalle nyk. Paciuksentietä, Pikku-Huopalahden kylässä sijainneen Korpas-nimisen maatilan mukaan, jonka omistajana 1550-luvulla oli Helsingin kuninkaankartanon vouti Anders Korp.

Koskela — Forsby ko 26. Vantaan kosken luona sijainneen kylän nimi Forsby tunnetaan jo vuodelta 1351 ja kylän maille perustettiin Helsingin kaupunki 1550. Kun kaupungin maanomistukset Vanhassakaupungissa 1840-luvun alussa

jaettiin huvila-alueiksi, sai yksi alueista nimen Forsby, joka vahvistettiin virall. nimiluetteloon 1909. Tästä huvila-alueesta, jonne perustettiin kaupungin kunnalliskoti, käytettiin 1910-luvulla suom. nimenä käännösnuotoa Koskela, joka vahvistettiin virall. 1928.

Kaup.osan nimeksi 1959.

Koskelan omakotialue — Koskelas egnahemsområde ko 26, 1936, seudun nimen mukaan.

Koskelantie — Forsbyvägen ko 24, 25, 26, 1920 muodossa Forsbyn Viertotie — Forsby Chausseen, vanhasta paikannimestä Forsby. Nyk. asuun 1927. Aluksi vain tontinjakosuunnitelmassa, lopull. asemakaavaan 1937. Tien paikalla kulkenut Huopalahdesta Vantaan Helsinkiin johtanut maantie. Ks. Koskela.

Koskikuja — Forsgränden ko 27, 1938, läheisen Vantaan kosken mukaan. Asemakaavaehdotuksessa jo 1930.

Kotikallio — Hemberget ko 25, 1956, viereisen Kotipolun mukaan, nimen jälkiosan viitatessa tämän puiston kallioiseen maastoon.

Kotipolku — Hemstigen ko 25, 1923 muodossa Hemstigen — Kodinpolku, kaup.osaan suunnitellun Käpylän omakotialueen mukaan, jolla katu sijaitsee. Nyk. suom. nimi vahvistettu 1927. Nimet aluksi vain tontinjakosuunnitelmassa, lopull. asemakaavaan 1937.

Kotisaarekatu — Hemholmsgatan ko 23, 1950, vanhasta saaren nimestä Hemholmen. Aiempi nimi Kuusisaarekatu — Granholmsgatan 1938 läheisen saaren Kuusisaari — Granholmen mukaan. Ks. Kyläsaari.

Kotkankatu — Kotkagatan ko 12, 1901 muodossa Kotkagatan, ryhmänimi (maakuntia, kaupunkia ja pitäjiä). Suom. nimi vahvistettiin 1909.

Koulukalliot — Skolbergen ko 12, 1969 ehdottuna, Eläintarhan kansakoulun viereinen kallioalue.

Koulupuistikko — Skolskvären ko 3, 1928, läheisten oppikoulurakennusten mukaan. Alue merkitty aukiksi jo asemakaavassa 1875, mutta sen nimeksi vahvistettiin vasta 1909 Skoltorget — Koulutori. Nimi muutettiin nyk. asuun 1928.

Kreikkalais-katolinen hautausmaa — Grekisk-katolska begravningsplatsen ko 20. Hautausmaa sijaitsi 1809—15—Helsingin ja Viaporin venäl. varuskunnalle tarkoitettuna — nyk. Bulevardin itäpäässä ja 1815 lähtien nyk. paikallaan. Nimenä on aiemmin ollut Grekiska Församlingens Begravningsplan ja Grekiska begravningsplatsen sekä suom. nimityksenä 1909 Kreikanuskoisten hautausmaa. Nyk. nimitykset käyttöön 1900-luvun alkupuolella.

Krematoriontie — Krematorievägen ko 13, 1954, viereisen 1926 valmistuneen Krematorion mukaan. Aiempi nimi Kullervogatan 1906 ja suom. nimeksi Kullervonkatu 1928 (ryhmänimi, Kalevalan henkilöitä).

Kristianinkatu — Kristiansgatan ko 1, 1836

muodossa Christians Gatan, todennäköisesti kadun varrella omassa talossaan asuneen laamanni Christian Magnus Ivendorffin (1778—1837) mukaan. Katu vahvistettiin asemakaavaan jo 1812, mutta sai nimensä vasta asemakaavan muutoksen yhteydessä. Nimi kartassa 1866 Kristiansgatan ja sen liitteessä suom. nimenä Kristianinkatu, joka vahvistettiin virall. 1909.

* **Kristiinankatu** ko 11, 12, ks. Kirstinkatu.

* **Kruthusvägen** — (ruutihuoneentie) ko 7, 9. Tällä nimellä kutsuttiin 1800-luvun alkupuoliskolla tietä, joka nyk. Puistokadun paikkeilla kulkien johti nyk. Merisatamassa 1818—54 sijainneelle venäl. varuskunnan ruutivarastolle ja laboratoriolle. Ks. Puistokatu.

Kruununhaankatu — Kronohagsgatan ko 1, 1836 muodossa Kronohagsgatan, paikannimestä Kronohagen. Suom. nimenä karttaliitteessä 1866 Kruununhaankatu, joka vahvistettiin 1909. Ks. Kruununhaka.

Kruununhaka — Kronohagen ko 1. Suomenlinnan rakennustöiden alettua 1748 otettiin kruunun haltuun silloisen Vironniemen koillisosa. Tämä alue, joka etelässä rajoittui nyk. Vironkadun tienoilta ja idässä nyk. Snellmanin- ja Unioninkatuihin, käsitti laidunhaan ja 8 peltoa ja sitä kutsuttiin nimellä Brobergshagen (Silta-uoreen haka). Jo 1750-luvulta lähtien käytettiin alueesta nimeä Kronohagen, aiheena se, että armeijan tykistön hevosta laidunnettiin siellä, ja tämä syrjäytti vähitellen Brobergshagen nimen. 1800-luvun puolivälissä koko Aleksanterinkadun pohjois- ja Snellmaninkadun itäpuolella olevaa kaup.osaa alettiin kutsua nimellä Kronohagen, jonka suom. vastineena karttaliitteessä 1866 on Kruununhaka. Asikirjoissa esiintyy myös nimi Gamla Stads Kronohagen (kaupungin vanha kruununhaka) 1770-luvulla ja Kronbergshagen 1805.

Kaup.osan nimeksi 1959.

Kruunuvuorenkatu — Kronbergsgatan ko 8, 1895 muodossa Kronbergsgatan, vanhoista paikannimistä Kronberget ja Kronbergsfjärden. Katu oli merkitty Kommersegatan nimisenä asemakaavaehdotukseen 1873 ja sen nimeksi muutettu kartassa 1888 Kronbergsgatan. Suom. nimenä kartassa 1900 Kronberginkatu ja 1909 vahvistettiin muodot Kronbärgsgatan — Kruunuvuorenkatu. Ruots. nimi nyk. asuun 1928. Ks. Kruunuvuori 49. kaup.osa.

Kruunuvuoren selkä — Kronbergsfjärden ko 8, 9, 19, 49. Nimi Kronbergsfjärden on peräisin 1730-luvulta, aiheena paikannimi Kronberget Laajasalossa tämän merenselän itärannalla. Suom. käännösniimi käyttöön 1800-luvun lopussa, aiemmin Kronbergin selkä.

* **Kullervoaukio** — Kullervoplatsen ko 13, 1906 muodossa Kullervoplatsen, ryhmänimi (kalevalaisia nimiä). Suom. nimenä kartassa 1909 Kullervoaukio. Asemakaavanmuutoksessa 1917 aukio ja nimi poistettiin. Paikka varattiin krematorion tontiksi, mutta sitä ympäröivän kadun nimeksi jäi edelleen 1954 saakka Kullervokatu,

joka oli vahvistettu samalla kertaa kuin Kullervoaukio. Ks. Krematoriontie.

Kullervonkatu — Kullervogatan ko 25, 1954, ryhmänimi (kalevalaisia nimiä). Aiemmin Arabiankatu — Arabiagatan 1918 asemakaavaehdotuksessa ja tyypistetyin kadun nimenä 1936 asemakaavaan. Kullervokatu aiemmin nyk. Krematoriontien nimenä 13. kaup.osassa. (Myös ehdolla nyk. Vaasankadun nimeksi 1898). Ks. Arabiankatu, Krematoriontie ja Vaasankatu.

Kullervon puisto — Kullervoparken ko 25, 1956, viereisen Kullervontien mukaan.

Kulmakatu — Vinkelgatan ko 1, 1836 muodossa Winkel Gatan, kadun tekemän kulman mukaan. Suom. nimenä kartassa 1890-luvulla Kulmakatu, joka samoin kuin nyk. jo 1859 käytössä ollut ruots. nimiasu sai virall. vahvistuksen 1909.

Kulmavuorenkatu — Hörnebergsgatan ko 10, 1901 muodossa Hörnebergsgatan, vuokra-alueen nimestä Hörneberg. Suom. nimeksi jo 1908 ehdolla Kulmavuorenkatu, mutta virall. nimiksi vahvistettiin 1909 Hörnebärgsgatan — Hörneperinkatu. Suom. nimenä ollut tämän jälkeen käytössä Kulmalankatu, kunnes virall. vahvistettiin nyk. nimiasut 1928. Kadun nimenä mainitaan 1892 Kvarnbrinken (myllyrinne) lähellä sijainneen tuulimyllyn mukaan. Ks. Hörneberg.

* **Kulnevinkatu** — Kulneffsgatan ko 14, 1906, ryhmänimi (Vänrikki Stoolin tarinain henkilöitä). Nimi muutettiin 1928 Dunckerinkaduksi. Ks. Dunckerinkatu.

* **Kulosaa-renkatu** — Brändögatan ko 10, 1901 muodossa Brändögatan, läheisen saaren nimestä Brändö. Suom. nimeksi 1908 ehdolla Kulosaa-renkatu, mutta vahvistettiin 1909 virall. Brändönkatu. Myös muoto Palomaankatu esiintyy 1914. Nyk. suom. nimi vahvistettiin 1928. Nimi poistettiin 1954 asiallisemmin Kulosaa-ren kaup.osaan kuuluvana. Ks. Vanha talvitie.

Kulosaa-ren silta — Brändöbro ko 10. Silta rakennettiin 1918, mutta sai virall. vahvistuksen nimelle Kulosaa-rensilta — Brändöbro vasta 1928.

Kumpula — Gumtåkt ko 24. Tämä kylän nimi esiintyy jo 1460 muodossa Gumteckt ja kirjoitetaan Helsingin ensimmä. privilegiokirjassa 1569, jolla kuusi maatilaa tästä kylästä lahjoitettiin kaupungille, muodossa Gomtächt. Yksi tiloista jäi yksityisomistukseen ja lunastettiin kaupungille vasta 1893. Tämä tila jakaantui osiin Viksbergs allodialsäteri ja B. Kottby, joita yhteisesti kutsuttiin nimellä Gumtåckt gård. Viimeksi mainitun suom. nimeksi vahvistettiin 1909 Gumtähti ja 1928 Kumpula. Gumtåkt oli 1800-luvulla myös erään Vanhassakaupungissa sijainneen kaupungin vuokra-alueen nimenä. Nimen alkuperästä lähemmin siv. 20.

Kaup.osan nimeksi 1959.

Kumpulankatu — Gumtåktsgatan ko 22, 1909 muodossa Gumtåktsgatan — Gumtåhdenkatu, vanhasta paikannimestä Gumtåkt. Kadun nimenä kuitenkin vielä kartassa 1914 Backasvägen — (Pakaantie), koska se oli entinen

Backas-nimiseen torppaan johtanut tilustie. Suom. nimenä käytetty muotoa Kumtåhdenkatu jo ennen kuin se vahvistettiin virall. 1928. Kadun länsiosaa oli tontinjakosuunnitelman laajennusehdotuksessa 1925 merkitty nimellä Petsamontie — Petsamovägen erilliseksi kaduksi ja tämä nimi myös virall. kadunnimiluettelossa 1928. Nimeä, joka kuuluu maamme paikannimistä muodostettuun kadunnimiryhmään, ei kuitenkaan ole asemakaavan yhteydessä vahvistettu. Ks. Kumpula.

Kumpulän puisto — Gumtåktsparken ko 24, 1956, vanhasta paikannimestä Gumtåkt.

Kumpulän siirtolapuutarha — Gumtåkt koloniträdgård ko 24, 1928, vanhasta paikannimestä Gumtåkt.

Kumpulantie — Gumtåktsvägen ko 22, 24, 1927, vanhasta paikannimestä Gumtåkt (lopull. vahvistus 1936). Asemakaavaehdotuksessa 1918 nimenä Gumtåckt Chausséen — Kumtåhden Viertotie (1921 ja 1924 suom. asuksi ehdolla myös Gumtåhden Viertotie). Ruots. nimi nyk. kirjoitusasuun 1954, aiemmin Gumtåktsvägen. Tien pohjoispää (yhdessä Toukolantien kanssa) muutettiin 1950 Kustaa Vaasan tieksi.

(* **Kuninkaan puistotie** — Kungsvägen) ko 2, 13, 14. Arkkitehti Eliel Saarisen Suur-Helsinkiä koskevassa asemakaavaehdotuksessa 1918 oli nyk. Stadionilta Pasilaan suunnitellun pääkadun nimenä Kungsvägen — Kuninkaan puistotie. Nimenanto liittyi eduskunnan 9.10.1918 suorittamaan Suomen kuninkaan vaaliin, jonka toteutuminen raukesi, kun kuninkaaksi valittiin Hessenin prinssi Friedrich Karl Saksan hävittyä ensimmä. maailmansodan kieltäytyi tarjotusta arvoasemasta.

Kunnalliskodintie — Kommunalhemsvägen ko 26, 1918 ehdotuksessa jaoituskaavaksi, joka 1930 hyväksyttiin. Nimen aiheena oli viereinen kunnalliskoti.

* **Kuoplonkatu** — Kuoplogatan ko 12, 1931, ryhmänimi (maakuntia, kaupunkeja, pitäjiiä). Rakentamatta jäänyt katu ja nimi poistettiin asemakaavasta 1940.

Kuorekarinsalmi — Norsörssundet ko 10, 1969 ehdotettuna kartassa, viereisen Kuorekarin mukaan.

Kuortaneenkatu — Kuortanegatan ko 22, 1919, ryhmänimi (pitäjien nimiä). Aluksi vain jaoituskaavassa, lopull. asemakaavaan 1940. Nimi ehdolla jo 1913.

* **Kurunkuja** — Skurugränd ko 22, 1929, ryhmänimi (pitäjien nimiä). Vain jaoituskaavassa ja poistettu lopull. asemakaavasta 1940.

Kustaa Aadollin puisto — Gustaf Adolfs park ko 27, 1932 sen johdosta, että Kustaa II Aadollin 300-vuotismuiston merkeissä alueelle samana vuonna pystytettiin patsas kuninkaan Vantaan Helsingissä 1616 pitämien maapäivien muistoksi. Alueen nimenä lienee Vantaan Helsingin päivinä ollut Klockberget (kellovuori), koska siellä sijaitsee kirkon kellotapuli.

Kustaankatu — Gustavsgatan ko 12, 1901 muo-

dossa Gustafsgatan, ryhmänimi (Ruotsi-Suomen hallitsijoita). Nimet Gustavsgatan — Kustavin-katu vahvistettiin 1909 ja nyk. suom. asu 1928. Kadun nimeksi oli 1899 ehdolla myös Josua-gatan ja Lampasgatan, viimeksi mainittu ehdotus lahjoittajan Elsa Maria Lampan muistoksi.

Kustaa Vaasan tie — Gustav Vasas väg ko 23, 24, 1950, Helsingin 400-vuotisjuhlien johdosta Helsingin perustajan muistoksi. Aiemmin Toukolan Viertotie — Majstads Chausséen (asema-kaavaehdotuksessa 1921) sekä Toukolantie — Majstadsvägen ja Kumpulantie — Gumtäcktsvägen (pohjoispään osalta) 1927. Ks. Toukolantie.

(* **Kuudes linja — 6te Linien**) ko 11, ks. Kaiku-kuja.

Kuusamonkatu — Kuusamogatan ko 22, 1927 muodossa Kuusamontie — Kuusamovägen, ryhmänimi (pitäjien nimiä). Aluksi vain jaoitus-kaavassa, lopull. asemakaavaan 1940 nyk. asussa, johon nimi muutettiin 1933.

Kuusiluoto — Granholmen ko 23. Saaren nimenä eräässä 1600-luvun kartassa Knektholm. Myöhemmin kartassa 1781 ja sen jälkeen nimenä Granholmen. Suom. käännösnimi Kuusisaari käyttöön todennäk. 1900-luvun alussa ja 1964 asuun Kuusiluoto.

* **Kuusisaarenkatu — Granholmsgatan** ko 23, ks. Kotisaarenkatu.

Kuusitie — Granvägen ko 15, 1939, ryhmänimi (puiden nimiä). Nimi esiintyy jo 1913 ja 1925 samaa kaup.osaa varten laadituissa asemakaavaehdotuksissa.

Kuutamotie — Månskensvägen ko 25, 1923, ryhmänimi, liittyy läheisiin Taivaskallion-, Onnen- ja Tähtiteihin. Aluksi vain tontinjakosuunnitelmassa, asemakaavaan 1937.

Kyllikkinkatu — Kyllikkigatan ko 17, 1910 asemakaavaehdotukseen, ryhmänimi (naisten nimiä). Nimi merkitty virall. kadunnimiluetteloon 1928.

Kyläsaarenkatu — Byholmsgatan ko 21, 1950, läheisen saaren nimestä Kyläsaari — Byholmen. Nimi jo asemakaavaehdotuksessa 1923 toisen kadun nimenä samassa kaup.osassa ja merkitty myös virall. kadunnimiluetteloon 1928, mutta asemakaavaan 1941 vahvistettiin sen tilalle Saarenkatu — Holmgatan. Ks. Saarenkatu ja Kyläsaari.

Kyläsaari — Byholmen ko 21. Tämän nyk. mantereeseen yhdistetyn saaren nimi tunnetaan jo 1600-luvulta muodossa Byholmen, kartoissa 1808 ja 1845 nimenä Hemholmen ja 1800-luvun lopussa jälleen Byholmen, jonka suom. käännös-nimeksi 1909 vahvistettiin Kyläsaari.

Kymintie — Kymmenevägen ko 24, 1930, ryhmänimi (maantieteellisiä nimiä Suomessa). Aluksi vain tontinjakosuunnitelmassa, lopull. asemakaavaan 1955

* **Kyrkogatan, Norra — (pohjoinen kirkkokatu)** ko 1, 2. Katua, joka 1700-luvulla oli nyk. Hallituskadun läntisen osan paikkeilla silloisen (yliopiston edustalla sijainneen) Ulrika Eleonoran

kirkon pohjoispuolella, nimitettiin 1700-luvun puolivälissä nimellä Norra Kyrkogatan.

* **Kyrkogatan, Stora, Södra, Västra — (iso, eteläinen, läntinen kirkkokatu)** ko 1, 2, 3. Nyk. Unioninkadun sen osan paikalla, joka on Esplanadin ja Hallituskadun välillä, kulki 1600-luvun lopusta vuoteen 1819 katu, jota kutsuttiin vaihdellen nimillä Västra Kyrkogatan tai Stora Kyrkogatan. Sen eteläpään nimenä on 1700-luvun puolivälissä myös Södra Kyrkogatan. Ks. Unioninkatu.

* **Kyrkogatan, Östra — (itäinen kirkkokatu)** ko 1. Katua, joka 1700-luvulla oli nyk. Sofiankadun paikalla ja jatkui pohjoiseen ohi silloisen (yliopiston edustalla sijainneen) Ulrika Eleonoran kirkon, nimitettiin 1700-luvun lopulla ja 1800-luvun alussa vaihdellen Kyrkogatan tai Östra Kyrkogatan. Ks. Sofiankatu.

Kytösuontie — Brånakärrsvägen ko 16, 1962, kaup.osan alkuper. murteell. nimestä Brånakärr (= palosuo). Ks. Ruskeasuo.

Käenkuja — Göksgränden ko 10, 1901 muodossa Göksgränden, luultavasti läheiseen Lintulahdenkatuun liittyen. Nimiäset Göksgränd—Käenkuja vahvistettiin 1909.

Käpylä — Kottby rautatiepysäkki ko 25. Nimi Kottby käytössä 1911—25 ja sen jälkeen suom. rinnakkaisnimenä Käpylä.

Käpylä — Kottby ko 25, 26. Kottby tunnetaan yksinäistalon nimenä jo 1500-luvulla. Tila jaettiin 1823 osiin A ja B Kottby sekä viimeksi mainittu 1906 edelleen osiin B³ Kottby ja Lands-Kottby, joista edellinen liitettiin Helsinkiin. Tilat A Kottby ja Lands-Kottby tulivat kuulumaan 1921 muodostettuun Oulunkylän kuntaan ja liitettiin sen mukana 1946 Helsinkiin. Kun tälle 1920:n tienoilla nimellä Välitaival mainitulle seudulle 1920-luvun alussa muodostettiin esikaupunki- ja omakotialue, sai alue nimen Kottby villastad — Käpylän huvilakaupunki, vaikka se sijaitsikin Viksbergin allodialisäterin alueella ja Tråk, Gumtåkt ja Sofielund nimisten kaupungin vanhojen vuokra-alueiden pohjoisosissa, kaikki Kumpulan kylässä. Myöhemmin laajennettiin omakotialuetta edelleen tilan B³ Kottby alueelle. Myös rautatien koillispuolella olevasta vanhasta asutusalueesta on käytetty nimitystä Kottby. Suom. nimiasuksi vahvistettiin 1909 myös Kottby ja sen tilalle tuli Käpylä virall. vasta 1927, edellytyksestä, että ruots. nimi johtuisi sanasta kotte = käpy. Kottby-nimen alkuperästä lähemmin siv. 21.

Kaup.osan nimeksi 1959.

Käpylänaukio — Kottbyplatsen ko 25, 1920, tienoon nimen mukaan. Aluksi vain jaoituskaavassa, lopull. asemakaavaan 1937.

Käpyläнкуja — Kottbygränden ko 25, 1921, vie-reisen Käpyläntien mukaan, jonka poikkikuja katu on. Aluksi vain jaoituskaavassa, lopull. asemakaavaan 1937.

Käpyläntie — Kottbyvägen ko 25, 26, 1927, tienoon nimen mukaan. Aluksi vain asemakaavaehdotuksessa, lopull. asemakaavaan 1936—37

Nimi jo asemakaavaehdotuksessa 1918 asussa Kottby Chausséen ja muutettu nyk. asuun 1927.

* **Käpyläntori—Kottbyorg** ko 25, 1920, tienoon nimen mukaan. Aluksi vain tontinjakosuunnitelmassa, asemakaavaan 1937 ja poistettu siitä 1953.

Käpylän urheilupuisto — Kottby Idrottspark ko 19, 1956, tienoon nimen mukaan. Nimi ollut käytössä jo aiemmin.

* **Kärret — (suo)** ko 1. Nyk. Säätytalon ja Pohjoissataman välistä aluetta kutsuttiin 1600-luvun puolivälistä 1830-luvulle asti nimellä Kärret (suo) ja tämän tienoon käsittänyttä kaupungin koillista korttelia asemakaavaan selityksessä 1706 ja palojärjestyksessä 1750 nimellä Kiärrkvarteret (suo-kortteli), koska alueen keskellä oli suo, josta vesi valui mereen nyk. Kirkkokadun päässä. Kaup.osan rinnakkaisnimenä oli Norra kvarteret (pohjoinen kortteli).

* **Kärrgatan, Nedre — (alinen suokatu)** ko 1. Nyk. Viron- ja Rauhankatujen välillä oli 1700-luvulla ja 1800-luvun alussa kapea katu, jonka matalinta osaa kutsuttiin 1750-luvulla Kärrgatan ja 1760-luvulla Nedre Kärrgatan nimillä. Ks. Estnäsgatan.

* **Kärrgatan, Norra, Södra — (pohjoinen, eteläinen suokatu)** ko 1. Nyk. Säätytalon ja Pohjoissataman välistä aluetta kutsuttiin 1830-luvulle asti nimellä Kärret (suo). Kadulla, joka kulki tämän alueen eteläpuolella suunnilleen nyk. Kirkkokadun paikkeilla ja sen suuntaisena, oli nimenä 1720-luvulla Långa Kärrgatan ja 1700-luvun puolivälistä 1820-luvulle vaihdellen Kärrgatan, Stora Kärrgatan, Öfre Kärrgatan tai Södra Kärrgatan, viimeksi mainittu yleisimpänä. Vastaavasti alueen pohjoispuolella suunnilleen nyk. Rauhankadun paikkeilla ja sen suuntaisena kulkevan kadun nimenä oli 1720-luvulla Kärrgatan, 1700-luvun puolivälistä 1820-luvulle vaihdellen Lilla Kärrgatan, Kärrgatan, Öfre Kärrgatan tai Norra Kärrgatan, viimeksi mainittu yleisimpänä. Kun 1820-luvulla alettiin rakentaa nyk. Rauh- ja Kirkkokatuja, hävisivät molemmat Suokadut. Ks. Kärret.

* **Kärrgatan, Östra — (itäinen suokatu)** ko 1. Nyk. Mariankadun itäpuolella Kirkko- ja Rauhankatujen välimailla oli ennen 1812:n asemakaavaa katu, jonka nimenä oli Östra Kärrgatan. Katu hävisi 1830-luvulla Mariankatua rakennettaessa. Ks. Kärret.

* **Kärr Tvärgatan — (suon poikkikatu)** ko 1. Nyk. Mariankadun paikkeilla sen suuntaisena ja nyk. Kirkko- ja Vironkatujen väliin rajoittuvana oli 1700-luvulla katu, jota kutsuttiin nimellä Kärr Tvärgatan. Tällä nimellä lienee kutsuttu myös nyk. Pohjoisrannan ja Meritullinkadun välillä sijainneen Östra Strandgatan nimen kadun sitä osaa, jota rajoittivat kadut Södra ja Norra Kärrgatan.

Köydenpunojankatu — Repslagaregatan ko 4, 1875 muodossa Repslagaregatan, läheisen köydenpunomon mukaan, josta karttaliitteessä 1866 käytetty nimityksiä Köysilyötty — Rep-

slagerbanan. Suom. vastineena kartassa 1890-luvulla Nuoranpunojankatu, mutta virall. nimeksi vahvistettiin 1909 Köydenpunojankatu ja 1928 nyk. asu. Ks. Ratakatu.

Laakso — Dal ko 18. Kaup.osan nimeksi 1959 paikannimestä Dal, joka tullut Nordenskiöldinkadun pohjoispuolella olevan laakson luonnollisena nimityksenä käyttöön 1900-luvun alussa. Suom. käännösnimi käyttöön myöhemmin.

* **Laaksokatu — Dalgatan** ko 10, 1893 muodossa Dalgatan, maaston mukaan. Suom. vastineena kartassa 1890-luvulla Laaksokatu, joka vahvistettiin virall. 1909. (Ehdolla myös Laaksolankatu). Katu ja nimi poistettiin asemakaavasta 1917.

Laakson ratsastuskeskittä — Ridfältet i Dal ko 18, 1940, tienoon nimen mukaan. Ks. Laakso.

(* **Lahdentie — Lahtivägen**) kc 22, 1913 tontinjakosuunnitelmassa, Lahden kaupungin mukaan. Katu ja nimi poistettiin suunnitelmasta 1925.

Laivanvarustajankatu — Skeppsredaregatan ko 7, 1842 muodossa Skeppsredare Gatan, ryhmänimi (merenkulku). Suom. vastineena karttaliitteessä 1866 Laivanisännänkatu. Aluksi vain asemakaavaehdotuksessa, lopullisesti asemakaavaan 1875 muodossa Skeppsredaregatan. Kadulle ehdotettiin 1896 nimeä Batterigatan, koska katu sijaitsi venäl. sotaväen ent. ruutihuonealueella (Kruthusområdet), mutta nimi jäi entiselleen. Suom. nimenä 1890-luvun kartassa Laivavarustajankatu ja virall. asuksi vahvistettiin 1909 Laivanvarustajankatu. Suom. nimi nyk. asussa kadunnimiluetteloon 1928.

* **Laivapojankatu — Jungmansgatan** ko 20, 1917 muodossa Jungmansgatan — Jungmanninkatu, ryhmänimi (merenkulkuun ja satamaan liittyviä nimiä). Nyk. suom. nimiasu vahvistettiin 1928. Katu poistettu asemakaavasta 1968.

* **Laivaranta — Skeppskajen** ko 20, 1911, ryhmänimi (merenkulkuun ja satamaan liittyviä nimiä). Aluksi vain asemakaavaehdotuksessa ja asemakaavaan 1917. Nimi 1952 muutettiin Jätkäsaarenlaituri — Busholmskajen.

Laivasillankatu — Skeppsbrogatan ko 7, 9, 1969, kadun sijainnin mukaan laivasataman äärellä. Aiempi nimi Etelärantatie — Södra Strandvägen 1928, ks. tätä.

Laivastokatu — Maringatan ko 8, 1895 muodossa Marinkajen läheisen meriväenkasarmin mukaan. Suom. nimeksi Laivastokatu 1909. Kadun nimeksi 1859 ehdolla Ekvipage Gatan, joka kartassa 1866 esiintyy muodossa Ekipage Gatan. Kartan liitteessä suom. vastineena Meriväestönkatu.

Laivastoranta — Marinkajen ko 8, 1895 muodossa ~~Marinkajen~~, läheisen meriväenkasarmin mukaan. Suom. nimeksi 1909 Laivastoranta. (Esin ehdolla Meriväenranta). Aiemmin oli tämä, vielä rakentamaton rantakatu suunniteltu muodostamaan lännempänä olevan Katajanokan pohjoisrannan kanssa yhtenäisen sammimisen kadun, mutta sai 1895 erillisen nimen.

Laivurinkatu — Skepparegatan ko 6, 7, 1875 muodossa Skepparegatan, ryhmänimi (merenkulku). Suom. nimeksi 1909 Laivurinkatu ja 1928 nyk.asu.

Laivurinpuisto — Skepparparken ko 6, 1956, viereisen Laivurinkadun mukaan. Aiemmin käytössä epävirall. Ensipuistikko — Ensiskvären (vuodesta 1911 puiston äärellä toimineen Ensisaaraan mukaan).

Laivurinrinne — Skepparebrinken ko 7, 1887 muodossa Skepparebrinken, ryhmänimi (merenkulku). Suom. nimeksi 1909 Laivurinrinne ja 1928 nyk. asu. Asemakaavakartassa 1875 oli tälle tienoole suunniteltu Erottajalta Merisatamaan ulottuva leveä Röddäldsplanaden, josta tämä katu olisi ollut osa.

(* **Lakimiehenkatu** — Juristgatan) ko 11, 1969 ehdotettu Alppikadun nimeksi sen varrelle suunnitellun Oikeustalon mukaan.

* **Lammasaarenkatu** — Färholmogatan ko 23, 1938, Vanhankaupunginselällä olevan Lammasaaren mukaan. Kadun nimeksi 1950 Kokkosaarenkatu — Ljusarörsgatan. Ks. Lammasaari 36. kaup.osa.

Lapinlahdenkatu — Lappviksgatan ko 4, 1842 muodossa Lappviksgatan, läheisestä lahden nimestä Lappviken. Suom. vastineena karttaliitteessä 1866 Lappviikinkatu ja kartassa 1890-luvulla Lapinlahdenkatu, joka vahvistettiin virall. 1909. Ks. Lapinlahti.

Lapinlahden puistikko — Lappvikskvären ko 4, 1909, viereisen Lapinlahdenkadun mukaan.

Lapinlahden silta — Lappviks bro ko 20, 31, 1958, merenlahden mukaan, jonka rannalla silan toinen pää sijaitsee. Nimi jo suunnittelu-vaiheessa, silta valmistui 1966.

Lapinlahdentie — Lappviksvägen ko 20, 1928, vanhasta paikannimestä Lappviken. Tie merkitty karttaan jo 1746 ja muodosti tällöin alkuosan Lapinlahden rannalta silloiseen Vironniemelle rajoittuneeseen kaupunkiin johtaneesta tiestä. Sama tie on kaup. puol. osalta toisin kulkevana merkitty karttaan 1838 ja käytettiin tiestä jo 1800-luvulla nimeä Lapinlahdentie.

Lapinlahti — Lappviken ko 20. Nimi tavataan muodossa Lappwijken kartassa 1696, mutta lie-nee peräisin jo keskialjalta ja liittyy muihin Uudenmaan lappinimiin. Suom. vastineena 1800-luvun lopulla Lappwiiki, nyk. asu vahvistettu 1909. Nimestä Lappviken lähemmin siv. 19.

Lapinniemenluodot — Lappuddsgrunden ko 20, 1909, paikannimestä Lappuddsgrunden, joka mm. kartassa 1869. Ks. Lapinniemi.

Lapinniemi — Lappudden ko 20. Nimi esiintyy muodossa Lappudden mm. kartassa 1835 ja liittyy viereiseen Lappviken-nimeen. Suom. käännös-nimeksi vahvistettiin 1909 Lapinniemi. Kartassa 1808 saman niemen nimenä Märasunds Udden. (Niemen länsikärjen edustalla olleen, nyt mantereeseen yhdistetyn saaren aiempi nimi ollut Märaholmen ja sen ja mantereen välinen salmi Märasund). Ks. Salmisaari.

Lapinrinne — Lappbrinken ko 4, 1897 muodossa Lappbrinken. Katu on Lapinlahdenkadun poikkikatu. Suom. käännös-nimeksi 1909 Lapinrinne. **Lapuankatu** — Laggogatan ko 13, 1917, ryhmä-nimi (taistelupaikkoja Suomen sodassa 1808—09).

* **Lastauttajankatu** ko 20, ks. Ahtaajankatu.

Lastenkodinkatu — Barnhemsgatan ko 4, 1887 muodossa Barnhemsgatan, lähellä sijainneen Helsingin rouvasväenyhdistyksen 1860-luvulla rakennuttaman lastenkodin mukaan. Suom. nimiasu käytössä jo 1880-luvulla ja vahvistettiin virall. 1909.

Lastenkodinkuja — Barnhemsgränden ko 4, 1887 muodossa Barnhemsgränd, lähellä sijainneen lastenkodin mukaan. (Ehdolla myös Lugnetsgata tienoolla sijainneen Lugnet-nimisen vuokra-alueen ja huvilan mukaan). Nimet Lastenkodinkuja — Barnhemsgränd vahvistettiin 1909. Ks. Lastenkodinkatu.

Lastenlehto — Barnalunden ko 4, 1956, näillä tienoin sijainneen 1888 perustetun pääkaupungin ensimmäisen uudenaikaisen "kansanlastentarhan" sekä lähellä olleen lastenkodin muis-toksi. Ks. Lastenkodinkatu.

Lastenlinnantie — Barnets Borgs väg ko 14, 1941, kadun varrelle valmistuvan Kenraali Mannerheimin Lastensuojeluliiton ylläpitämän lastenhoitolaitoksen ja -opiston Lasten Linnan mukaan. Nyk. ruots. nimiasu vahv. 1954, sitä ennen Barnens Borgs väg. Kadun aiemmat nimet Valhallantie — Valhallavägen 1906, Ulfåsa-tie — Ulfåsavägen 1917 ja Sutelantie — Ulfåsavägen 1928.

Laukkasaarenkatu — Lökhölmogatan ko 8, 1887 muodossa Lökhölmogatan, Lökhölmönsaaren mukaan, joka 1800-luvun lopussa yhdistettiin Katajanokan satama-alueeseen. Aluksi vain asemakaavaehdotuksessa, lopullisesti asemakaavaan 1895. Suom. nimeksi Lyökkisaarenkatu 1909 (myös ehdolla Sipulisaarenkatu 1908). Nyk. suom. nimiasu vahvistettiin 1928.

Lautatarhankatu — Brädgårdsgatan ko 10, 1901 muodossa Brädgårdsgatan tienoolla sijaitsevien lautatarhojen mukaan. Suom. nimeksi 1909 Lautapihankatu ja 1928 nyk. asu.

Lauttasaarenkatu — Drumsögatan ko 20, 1919 muodossa Drumsönkatu — Drumsögatan läheisen Drumsönsaaren mukaan. Aluksi vain asemakaavaehdotuksessa ja lopull. asemakaavaan 1926, jolloin suom. nimeksi Lauttasaarenkatu. Kadun nimen sekaantueessa 31. kaup.osassa olevaan Lauttasaarentien uudeksi nimeksi ehdotettu 1969 Porkkalankatu — Porkkalagatan.

* **Lauttasaarenranta** — Drumsökajen ko 20, ks. Salmisaarenranta.

Lauttasaarensalmi — Drumsösundet ko 20, 1969 ehdotettuna kartassa, viereisen Lauttasaaren mukaan.

Lauttasaaren silta — Drumsö bro ko 20, 31 Nimeä ei ole virall. vahvistettu, mutta sitä käy

tetty Lauttasaaren kantakaupunkiin yhdistävän sillan valmistumisesta 1935 lähtien.

Leankatu — **Leagatan** ko 17, 1910, ryhmänimi (Raamatun naisten nimiä). Aluksi vain rakennussuunnitelmassa, lopull. vahvistus 1927. Ks. Raakelinkatu.

* **Lehmustie** — **Lindvägen** ko 15, 1913, ryhmänimi (puiden nimiä). Aluksi vain asemakaavaehdotuksessa ja lopull. asemakaavaan 1925, josta katu ja nimi poistettiin 1939. Kadun nimeksi ensin ehdolla Mimosantie — Mimosavägen 1912. **Lehtikuusentie** — **Lärkrädsvägen** ko 18, 1946, ryhmänimi (puiden nimiä).

Lemminkinkuja — **Lemmikkigränden** ko 25, 1920, ryhmänimi (kalevalaisia nimiä). Aluksi vain jaoituskaavassa, lopull. asemakaavaan 1937.

Lemminkälenskuja — **Lemminkälengränden** ko 13, 1917, ryhmänimi (kalevalaisia nimiä).

Lemunkuja — **Lemogränden** ko 22, 1938. Nimi johdettu Lemuntiestä, jonka jatkoksi katu muodostettiin jaoituskaavassa. Lopull. asemakaavaan 1940.

Lemuntie — **Lemovägen** ko 22, 1913 muodossa Lemontie — Lemovägen, ryhmänimi (pitäjien nimiä). Aluksi vain jaoituskaavassa, lopull. asemakaavaan 1940. Suom. nimi nyk. asuun 1928.

* **Lepolankuja** — **Lepolagränd** ko 14, ks. Kajakuksenkatu.

* **Leppäkuja** — **Algränd** ko 15, 1925, ryhmänimi (puiden nimiä). Katu ja nimi poistettiin asemakaavasta 1939.

Leppäsuu — **Alkärr** ko 4. Paikannimi Alkärr tunnetaan jo 1800-luvulta. Alueella sijaitsi M. G. Steniuksen kauppapuutarha 1875—1930. Suom. vastine Leppäsuu käytössä jo 1900-luvun alussa, mutta virall. vasta 1928.

Leppäsuonkatu — **Alkärrsgatan** ko 4, 13, 1906, paikannimestä Alkärr. (Asemakaavaehdotuksessa 1883 jo Alkärrsgatan).

* **Leppätie** — **Alvägen** ko 15, 1925, ryhmänimi (puiden nimiä). Katu ja nimi poistettu asemakaavasta 1939.

* **Lieksantie** — **Lieksavägen** ko 24, 1930, ryhmänimi (maantieteellisiä nimiä Suomessa) Lieksan yhdyskunnan mukaan. Vain jaoituskaavassa.

Liisankatu — **Elisabethsgatan** ko 1, 1819 muodossa Elisabeths Gatan, keisarinna Elisabetin, Aleksanteri I:n puolison mukaan. Helsingin uudelleenrakentamiskomitean puheenjohtaja J. A. Ehrenström esitti nimiehdotuksen keisarille tämän vieraillessa Helsingissä 11.—13.9.1819 ja keisari hyväksyi nimen hyläten sen sijaan samalla tehdyn toisen ehdotuksen, että nyk. Unioninkatu olisi saanut nimensä keisarin mukaan (ks. Unioninkatu). Suom. nimenä karttaliitteessä 1866 Eliisapetinkatu ja ruots. nimen asuna Elisabethsgatan. Nimet Elisabetinkatu, joka käytössä jo 1880-luvulla, ja Elisabethsgatan vahvistettiin 1909 ja nyk. yleisen käytännön mukainen suom. nimiasu 1928.

Liisanpuistikko — **Elisabetsskvären** ko 1, 1820 muodossa Elisabeths Torg, viereisen kadun nimestä Elisabeths Gatan (ks. Liisankatu). Karttaliitteessä 1866 nimiasut Eliisapetintori — Elisabethstorg ja 1909 vahvistettiin muodot Elisabetintori — Elisabetstorget (1907 eräässä kartassa nimet Liisanpuisto — Elisabetsparken). Nyk. nimet vahvistettiin 1928.

* **Lilla Fabriksgratan** — **(pieni tehtaankatu)** ko 6, 7, 1887, viereiseen Tehtaankatuun liittyen. Aiempi nimi Tunnsbindaregatan (tynnyrintekijänkatu) 1875. Katu liitettiin 1892 Pietarinkadun jatkoksi länteen päin. Ks. Pietarinkatu ja Tehtaankatu.

* **Lilla Malmgatan** — **(pieni malminkatu)** ko 4, ks. Malmirinne.

Lillukkapolku — **Stenhallenstigen** ko 26, 1946, ryhmänimi (villimarjoja).

Limingantie — **Limingovägen** ko 24, 1923, ryhmänimi (maantieteellisiä nimiä Suomessa) Limingan pitäjän ja niittyjen mukaan. Aluksi vain jaoituskaavassa, lopull. asemakaavaan 1955.

Linjat — **Linjerna** ko 11, osa-alueen nimeksi 1959.

Linnanallas — **Slottsbasängen** ko 3, 1969 ehdotettuna. Jo ennestään epävirallisessa käytössä.

Linnankatu — **Slottsgatan** ko 8, 1859 muodossa Slottsgatan, Keisarillisen linnan mukaan, jonka Carl Alexander Engel (J. C. L. Engelin poika) 1830-luvulla suunnitteli Katajanokan kalliolle nyk. Uspenskin katedraalin tienoille, mutta joka lopull. sijoitettiin Pohj. Esplanadikadun ja Mariankadun kulmaukseen. Suom. vastineena karttaliitteessä 1866 Linnankatu. Kadun sijotusta muutettiin asemakaavaehdotuksessa 1882 ja se vahvistettiin nyk. paikalleen 1895. Suom. nimi 1909 asuun Linnakatu ja 1928 nyk. nimiasu.

Linnankoskenkatu — **Linnankoskigatan** ko 14, 1928, ryhmänimi (kotimaisia kirjailijoita) kirjailija Johannes Linnankosken (1869—1913) mukaan. Kadun länsipään aiempi nimi Mejlanskatu — Mejlansgatan 1906, Meilanskatu — Mejlansgatan 1909 ja Mäilähdenkatu — Mäjlansgatan 1917. (Ks. Eino Leinon katu). Kadun nimeksi 1926 ehdolla myös Bjälbonkatu — Bjälbogatan.

Linnankuja — **Slottsgränden** ko 8, 1921 muodossa Slottsgränd — Linnakuja, viereisen Linnankadun mukaan. Suom. nimi nyk. asuun 1928.

Linnanlaituri — **Slottskajen** ko 3, 1887 muodossa Slottskajen, kohdalla olevan Keisarillisen linnan mukaan. Suom. vastineeksi 1909 Linnanlaituri, 1928 Linnanranta ja 1969 ehdotettuna nyk. nimiasu.

Linnanmäki — **Borgbacken** ko 12, ks. Vesilinna-nmäki.

* **Linnunlaulutie** — **Fågelsångsvägen** ko 11, 1890 muodossa Fågelsångsvägen, läheisen vuokra-alueen ja huvilaryhmän nimestä Fågelsång. Aluksi vain asemakaavaehdotuksessa ja virall.

asemakaavaan 1943, jolloin suom. nimeksi Linnunlauluntie. Katu suunniteltu rautatien itäpuolelle ja jäänyt rakentamatta.

Linnunlauluntie — **Fågelsångsvägen** ko 11, 1969 rautatien länsipuolella Töölönlahden kohdalla olevan Eläintarhantien nimeksi, joka katuosuus jäänyt rautatien sähköistystöiden takia erilleen varsinaisesta Eläintarhantiestä. Tämän katuosuuden loppuosa rautatiestä Mannerheimintielle vahvistettu samalla Helsinginkadun jatkeeksi.

Lintulahdenkatu — **Fågelviksgatan** ko 10, 1893 muodossa Fågelviksgatan läheisen vuokra-alueen ja huvilan nimestä Fågelvik. Suom. vastineena eräässä kartassa 1890-luvulla Fogelvikkatu. Nyk. suom. nimi vahvistettiin 1909.

Lintulahdenkuja — **Fågelviksgränden** ko 10, 1969. Katu liittyy Lintulahdenkatuun.

Liuskaluoto — **Skiffergrundet** ko 7. Nimi läheisen suuremman Liuskasaaren mukaan. Ruots. nimi tullut ensin käyttöön 1800-luvun lopulla ja suom. käännösnimi 1900-luvun puolella. Muotoa Liuskakarit käytetty 1900-luvun alussa ja Liuskaluodot 1940-luvulta lähtien. Nyk. nimiasut karttaan 1969.

* **Liuskasaarenkatu** — **Skifferholmsgatan** ko 6, ks. Henry Fordin katu.

Liuskasaari — **Skifferholmen** ko 7. Saaren nimi 1770-luvulla asiakirjoissa muodossa Schifferbergs holmen, 1800-luvulla Skifferholmarne ja 1890-luvulta lähtien Skifferholmen. Myös muotoa Bergholmen käytetty. Suom. käännösnimi tullut käyttöön 1900-luvun alussa.

Lohjantie — **Lojovägen** ko 22, 1908, ryhmänimi (pitäjien nimiä). Aluksi vain jaoituskaavassa, lopullisesti asemakaavaan 1940.

Louhenkallio — **Louhiberget** ko 25, 1956, Louhentien mukaan.

Louhenkuja — **Louhigränden** ko 25. Katu on Louhentien poikkikuja. Aluksi vain jaoituskaavassa, lopull. asemakaavaan 1937. Aiempi nimi Sinikankuja — **Sinikkagränd** 1921.

Louhentie — **Louhivägen** ko 25, 1921, ryhmänimi (kalevalaisia nimiä). Aluksi vain jaoituskaavassa, lopull. asemakaavaan 1937. Alkuaan nimi oli tarkoitettu paljon pitemmälle kadulle, mutta jaoituskaavan muutoksessa 1922 suurin osa kadusta sai nimen Keijontie.

Loviisankatu — **Lovisagatan** ko 12, 1901 muodossa Lovisagatan, ryhmänimi (maakuntia, kaupunkeja, pitäjiä). Nimi siirrettiin nyk. paikalleen 1907 ja suom. nimeksi Loviisankatu 1909 ja nyk. asu 1928. Nyk. Loviisankadun aiempi nimi Heinolagatan 1901. Osa kadusta sai asemakaavan muutoksessa 1907 uuden nimen Vattenborgsgatan (nyk. Vesilinnankatu).

Loviisan puisto — **Lovisaparken** ko 12, 1956, vie-reisen Loviisankadun mukaan.

Ludviginkatu — **Ludvigsgatan** ko 3, 1820 muodossa Ludwigs Gatan, arkkitehti Johan Carl Ludvig Engelin (1778—1840) muistoksi, joka toimi 1816—24 Helsingin uudelleenrakentamiskomitean arkkitehtinä ja sen jälkeen yleisten

rakennusten yli-intendenttinä. Suom. nimiasuna karttaliitteessä 1866 Lutwiikinkatu ja eräässä kartassa 1890-luvulla Ludvikinkatu. Nyk. suom. asu vahvistettiin 1909.

Luoto — **Klippan** ko 9. Tämän ja kahden muun lähisaaren nimenä 1700-luvulta lähtien Blekholmar(ne) ja 1800-luvun lopulla eteläisin eli nyt kys. oleva saari sai nimekseen Södra Blekholmen — Etelä Blekholma. Kun saarelle 1800-luvun lopussa perustettiin ravintola nimeltä Klippan ja sen suom. nimeksi tuli Luoto, vaikiintuivat nämä nimet 1900-luvun alkupuolella koko saaren nimeksi.

Luotonen — **Lillklippan** ko 9, 1969 ehdotettuna kartassa, läheisen isomman Luoto-saaren mukaan. Ehdolla suom. nimeksi myös Pikkuluoto. Kartassa 1925 saaren nimenä Blekholmankari — Blekholmsklippan. Ks. Valkosaari.

Luotsikatu — **Lotsgatan** ko 8, 1895 muodossa Lotsgatan, ryhmänimi (kauppa ja merenkulku). Suom. nimeksi 1909 Luotsikatu. Kadun paikkeille oli jo asemakaavaehdotuksessa 1859 sijoitettu katu, jonka nimeksi oli läheisestä Meriväenkasarmista johdettu Arsenalgatan (karttaliitteessä 1866 suom. vastineena Arse-naalikat).

Lutherinkatu — **Luthergatan** ko 13, 1906, ryhmänimi (historiallisia merkkimiehiä) uskonpuhdistaja Martti Lutherin (1483—1546) mukaan. Katu sivuaa kirkon paikaksi varattua Tempeli-aukiota, mistä nimen valinta aiheutunut. Suom. nimi 1909 muotoon Lutherkatu ja 1928 nyk. nimiasu.

Lyypekinlaituri — **Lybeckskajen** ko 3, 1969 ehdotettuna. Jo ennestään epävirall. käytössä (Lyypekkiin liikennöivien laivojen vanha sata-mapaikka).

* **Lyökkisaarenkatu** 8, ks. Laukkasaarenkatu.

* **Långa gatan** ko 1, 2, ks. Aleksanterinkatu.

(* **Lämmittäjäntähti** — **Eldaregatan**) ko 20, 1918 ehdolla Salmisaaren alueen asemakaavaan, ryhmänimi (ammattimiehiä).

Länsisatama — **Västra hamnen** ko 20, 1921, sijainnin mukaan. Aluksi tämän 1917 asemakaavaan vahvistetun uuden sataman nimenä oli vain Hamnen vid Sand- och Busholmarna (satama Hiekka- ja Jätkäsaarten luona).

Läntinen Alppirinne — **Västra Alprinken** ko 11, ks. Alppirinne.

Läntinen Brahenkatu — **Västra Brahegatan** ko 12, ks. Alppirinne.

Läntinen Kaivopuisto — **Västra Brunnsparken** ko 9, ks. Kaivopuisto.

Läntinen Papinkatu — **Västra Prästgatan** ko 11, ks. Papinkatu.

Läntinen Puistotie — **Västra Allen** ko 9, 1888 kartassa muodossa Vestra alléen. Tie tehtiin Kaivopuiston kylpyläalueelle 1870-luvulla, jolloin kylpyläyhtiö ryhtyi vuokraamaan puiston läntisestä osasta huvilatontteja, ja tie sai jo tällöin nimensä. Nimet Västra Brunnsparks-allén — Läntinen Kaivopuiston lehtokuja vah-

vistettiin 1909. Kartassa 1910 nimenä Läntinen Lehtokuja. Nyk. nimet kadunnimiluetteloon 1928.

* **Läntinen rantakatu — (Länsiranta) — Västra kajen** ko 3, ks. Eteläranta.

* **Läntinen Rantatie — Västra Strandvägen** ko 14, ks. Merikannontie.

(* **Läntinen Samporanta — Västra Sampokajen** ko 20, 1916, jäänmurtaja Sammon mukaan. Poistettu asemakaavasta 1917. Ks. Samporanta.

* **Läntinen Satamakatu — Västra Hamngatan** ko 8, ks. Satamakatu.

Läntinen Teatterikuja — Västra Teatergränden ko 2, 1904 muodossa Teatergatan, viereisen Kansallisteatterin mukaan. Painetussa kartassa 1909 nimet Läntinen Teatterikuja — Västra Teatergränden ja Itäinen Teatterikuja — Östra Teatergränden ja molemmat myös virall. kadunnimiluettelossa 1928. Ks. Itäinen Teatterikuja.

Läntinen Vaihdekatu — Västra Växelgatan ko 20, ks. Vaihdekatu.

Lääkärinkatu — Läkaregatan ko 18, 1925, läheisten sairaalain mukaan. Katu vahvistettiin alkuaan 15. kaup.osan puolella ja pidennettiin 1937 ulottumaan myös 18. kaup.osaan. Kun 15. kaup.osassa kadun osa 1941 poistettiin, katu jäi tämän jälkeen vain 18. kaup.osaan. (Nimi sisältyi jo asemakaavaehdotukseen 1912).

Lönnrotinkatu — Lönnrotsgatan ko 4, 1820 muodossa St. André Gatan kreikkalaiskatolisen pyhimyksen ja ven. ritarikunnan mukaan. 1836 vahvistettiin muoto Andrae Gatan, jonka suom. vastineena karttaliitteessä 1866 Antreankatu ja 1880-luvulla Andreankatu. Kartassa 1890 ruots. nimi muodossa Andreegatan. Nimiasut Antreankatu — Andraegatan vahvistettiin virall. 1909. Suom. nimeksi 1908 ehdolla Antinkatu ja tämä jäi myös epävirall. käyttöön 1928 saakka, jolloin uudeksi nimeksi vahvistettiin Lönnrotinkatu — Lönnrotsgatan Kalevalan kokoojan ja suomenkielen professorin Elias Lönnrotin (1802—84) mukaan, jonka patsas kadun varrella. Ks. Suonionkatu.

Lääkärinkuja — Läkaregränden ko 18, 1969 ehdotettuna. Katu on Lääkärinkadun poikkikuja.

Lönnrotin puistikko — Lönnrotskvären ko 4, 1928, puistikossa olevan Elias Lönnrotin patsaan mukaan. Nimi käytössä jo 1910-luvulla. Ks. Lönnrotinkatu.

(* **Lööksaarencatu — Lökholmsgatan**) ko 8, ks. Mastokatu.

(* **Maalarikatu — Målaregatan**) ko 20, 1918 ehdolla Salmisaaren alueen asemakaavaan, ryhmänimi (ammattimiehiä).

Magdaleenankatu — Magdalenagatan ko 17, 1910, ryhmänimi (Raamatun naisten nimiä). Ks. Raakelinkatu.

(* **Magistratsgränden — (maistraatinkuja)** ko 1. Tuntematon kuja nyk. Senaatintorin tienoilla 1730-luvulla.

Maistraatinkatu — Magistratsgatan ko 17,

1910, Böhlen vuokratonttialueen uudelleen järjestelyssä ja nimen aiheena se, että Böhlen tila oli niin kutsuttu maistraatintila, jonka korkotulot muodostivat osan raatimiesten palkasta. **Majakkakatu — Bäckgatan** ko 20, 1917, ryhmänimi (merenkulkuun liittyviä nimiä).

* **Majgatan — (toukokatu)** ko 23, 1892 Toukolan vuokratonttialueen kartassa, jonka Kumpulän kartanon omistaja ja tonttien vuokraaja painatti. Nimi johdettu vuokra-alueen nimestä Majstad (ks. Toukola). Katu ja nimi jääneet pois kaup.osan lopullisesta 1938 ja 1950 vahvistetusta asemakaavasta.

Makasiininkatu, Pohjoinen, Eteläinen — Magasinsgatan, Norra, Södra ko 3, 1820 muodoissa Norra Magazins Gatan ja Södra Magazins Gatan, läheisten makasiinien mukaan. Kadut vahvistettu jo asemakaavassa 1812 ja sen jälkeen mainittu nimillä Norra Torggatan ja Södra Torggatan. Myöhemmin kartassa 1866 nimet Norra Magazins Gatan, Södra Magazins Gatan ja suom. vastineina Makasiinin Pohjoiskatu, Makasiinin Eteläkatu. Nimiasut Pohjoinen, Eteläinen Makasiininkatu — Norra, Södra Magasinsgatan vahvistettiin 1909 ja nyk. suom. asut 1928.

Makasiinilaituri — Magasinskajen ko 7, 1969. Jo ennestään epävirall. käytössä. Aiemmat nimet Makasiiniranta — Magasinskajen 1928 ja Matkustajalaituri — Passagerarkajen 1952.

* **Makasiiniranta — Magasinskajen** ko 3, 7, 9, 1820 muodossa Magazins Quain, tämän rantakadun luonteen mukaan. Nimi käyttöön jo 1817. Kartassa 1866 ruots. nimi muodossa Magazins Quain ja kartan liitteessä Magasinskajen. Samassa karttaliitteessä suom. vastineena Makasiinikaji. Suom. nimeksi Makasiinin rantakatu 1909 ja Makasiiniranta 1928. Laiturin nimeksi 1952 Matkustajalaituri — Passagerarkajen.

Mallaskatu — Maltgatan ko 5, 1934, läheiseen Sinebrychoffin oluttehtaaseen liittyen.

Malminkatu — Malmgatan ko 4, 1875 muodossa Malmgatan, jo 1700-luvulla käytetyistä seudun maastoa kuvaavista nimityksistä Malmen, Sandmalmen ja Kampmalmen (malm = hiekkanutmi). Katu käsitti aluksi myös nyk. Kansakoulukadun ja sai 1890-luvulla nyk. pituutensa ja suuntansa. Suom. nimeksi Malminkatu 1909, joka käytössä jo 1880-luvulla. Ks. Kamppi.

Malmrinne — Malmbrinken ko 4, 1887 muodossa Lilla Malmgatan. Nimi muutettu kartassa 1897 muotoon Malmbrinken, jonka suom. vastineeksi 1909 Malmrinne. Nimi johdettu Malminkadusta, jonka poikkikuja katu on. Ks. Malminkatu.

Maneesikatu — Manegegatan ko 1, 1836 muodossa Manege Gatan, kadun varrelle rakennettu santarmikunnan maneesin mukaan. Suom. nimenä karttaliitteessä 1866 Maneesikatu. Nyk. nimet virall. 1909. Aiempi nimi Nicolai Gatan suuriruhtinas, sittemmin keisari Nikolai I:n (1796—1855) mukaan. Katu oli tällöin suunniteltu ulottumaan lännessä Kluuvilahteen asti, mutta läntinen Unionin- ja Vuorikadun välinen

osa sai 1836 nimekseen Trädgårds Gatan ja itäinen Mariankadun ja Pohjoisrannan välinen osa nimen Manege Gatan.

Mankalantie — Mankalavägen ko 24, 1923, ryhmänimi (maantieteellisiä nimiä Suomessa).

Mannerheimintie — Mannerheimvägen ko 2, 3, 4, 13, 14, 15, 16, 18, kesäk. 4 p:nä 1942 Suomen marsalkan vapaaherra Carl Gustaf Mannerheimin (1867—1951) 75-vuotispäivän juhlallisuuksien yhteydessä. Nyk. kadun tienoilte hahmotui jo 1600-luvulla Vironniemen Helsinkiin lännestä johtava maantie, josta käytettiin nimiä Landsvägen till Åbo (maantie Turkuun) tai Landsvägen till tai från Esbo (maantie Espooseen tai Espoosta) ja 1700-luvulla myös Tölvvägen (Töölön tie). Asemakaavassa 1812 oli nyk. Erottajän ja Postitalon väli jo merkitty kaduksi ja sen nimeksi vahvistettiin 1836 maaherra Armfeltin ehdotuksesta Henriks Gatan ministerivaltiosihteerin kreivi Robert Henrik Rehbinderin (1777—1841) mukaan. Kartassa 1838 tämä katu levitetty esplanadiksi, jonka niminä Västra ja Östra Henriks Gatan. Karttaliitteessä 1866 nimet asuissa Westra ja Östra Henriksgatan ja niiden suom. vastineina Henrikin Lätiskatu ja Henrikin Itäkatu. Myös nimeä Henriks Esplanaden — (Henrikin Esplanadi) käytetty 1800-luvun lopulla. Nimiasut Länsi- ja Itä-Henrikinkatu — Västra ja Östra Henriksgatan, jotka käytössä jo 1800-luvun lopulla, vahvistettiin 1909 ja samalla niiden välisen puiston nimeksi Henrikin puistikko — Henriksallén. 1928 nimet vahvistettiin asuihin Heikinkatu — Henriksgatan ja Heikinpuisto — Henriksallén ja Heikinkatu ulotettiin samalla luoteisuunnassa Kansallismuseolle saakka.

Nyk. Mannerheimintien osuus Kansallismuseolta luoteeseen rakennettiin 1850-luvulla länteen johtavaksi sepelillä päällystetyksi viertotieksi (nyk. Hämeentie vastaavasti viertotieksi itään-päin) ja sai 1860-luvulla nimekseen Vestra Chausséen, sitä ennen Tölv-vägen. Karttaliitteessä 1866 suom. vastineena Wiertotie ja 1909 vahvistettiin nimet Lätinen Viertotie — Västra Chausséen. 1928 väylän nimeksi vahvistettiin Turuntie — Åbovägen ja 1942 yhdistettiin sekä Heikinkatu että Turuntie yhdennimiseksi Mannerheimintieksi, joka samalla ulotettiin Ruskeasuolle asti. Tällöin Heikinpuisto hävisi asemakaavasta.

(* **Marholmankatu — Märholmogatan**) ko 20, ks. Neptuninkatu.

Mariankatu — Marlegatan ko 1, 1820 muodossa Marie Gatan, Aleksanteri I:n äidin keisarinna Maria Feodorovna (k. 1828) mukaan. Nimi kirjoitettiin 1830-luvulla Mariae Gatan ja kartassa 1866 Mariegatan, suom. vastineena Mariankatu, joka vahvistettiin virall. 1909.

(* **Marjatangatu — Marjattagatan**) ko 17, 1910, ryhmänimi (naisten nimiä). Katu vain asemakaavaehdotuksessa ja jäänyt rakentamatta.

Marjatangatie — Marjattavägen ko 25, 1921, ryhmänimi (kalevalaisia nimiä). Aluksi vain joituskavassa, lopull. asemakaavaan 1937. Aluksi ehdolla Marjatangakuja — Marjattagränd 1920.

Martankatu — Martagatan ko 17, 1910 asemakaavaehdotukseen, ryhmänimi (Raamatun naisten nimiä). Nimi merkitty virall. kadunnimi-luetteloon 1928. Ruots. nimen asu aiemmin Marthagatan. Ks. Raakelinkatu.

Maskuntie — Maskuvägen ko 16, 1948, ryhmänimi (Lounais-Suomen pitäjiä). Aiempi nimehdotus 1943 Taipaleentie — Taipalevägen (talvisodan taistelupaikkoja).

Mastokatu — Mastgatan ko 8, 1928, ryhmänimi (merenkulkuun liittyviä nimiä). Aiemmin ehdolla Lökhölmogatan 1860 ja sen suom. vastineena karttaliitteessä 1866 Lööksaarenkatu, Skatudds östra kajen — (Katajanokan itäranta) 1882 ja Kronbergs Kaien — (Kruunuvuoren laiturin) 1887.

* **Matalasalmenkatu — Grundsundsogatan** ko 20, 1934, salmen nimestä Grundsundet, joka on sijainnut nyk. mantereeseen yhdistetyn Munkisaaren ja mantereen välillä ja merkitty karttaan ensi kerran 1722. Katu poistettu asemakaavasta 1962.

Matalasalmenkuja — Grundsundsgränden ko 20, 1963, asemakaavasta poistetun Matalasalmenkadun paikkeille.

Matlaksenlehto — Mathiaslundén ko 13, 1956, puistossa sijaitsevan tutkimusmatkailijan ja kieli- ja kansatieteilijän Matias Aleksanteri Castrénin (1813—52) patsaan mukaan.

Matkustajalaituri — Passagerarkajén ko 3, 7, 9, 1952, laiturin luonteen mukaan. Aiempi nimi Makasiiniranta — Magasiinskajén. Ks. Makasiiniranta.

(* **Matrosogatan — (laivamiehenkatu)** ko 8, 1859 asemakaavaehdotuksessa, ryhmänimi (kauppa ja merenkulku). Vahvistamatta jäänyt nimi tarkoitettu nyk. Kauppiaankadun paikkeille suunnitellulle kadulle.

Matti Helenluken puisto — Matti Helenius park ko 11, 1963 ehdotettuna, fil.tohtori Matti Helenius-Seppälän (1870—1920) mukaan, joka 1900-luvun alussa suoritti työväen olojen parantamiseksi raittiustyötä mm. Sörnäisten asujamiston keskuudessa ja oli Sörnäisten työväenyhdistyksen perustajia.

Maurinkatu — Mauritzgatan ko 1, 1820 muodossa Mauritz Gatan, valtiomiehen, kreivi Gustaf Mauritz Armfeltin (1759—1814) mukaan. (A. sai kasteessa vain nimen Gustaf, mutta liitti itse siihen Mauritz-nimen ihailleensa Morits Saksilaisen mukaan). Kartassa 1866 Mauritzgatan ja kartan liitteessä suom. vastineena Mauritsinkatu, joka vahvistettiin virall. 1909. Nyk. suom. nimiasu vahvistettiin 1928.

(* **Mauritzgatan — (Mauritsinkatu)** ko 22, 1892 Hermannin ja Toukolan vuokratontti-alueen kartassa, jonka Kumpulan kartanon omistaja ja tonttien vuokraaja painatti, toden-näk. senaattorin vapaaherra Johan Mauritz Nordenstamin (1802—82) mukaan. Katu ja nimi jääneet pois kaup.osan lopullisesta asemakaavasta.

Mechellininkatu — **Mechelingatan** ko 4, 20, 13, 14, 1917 muodossa **Mechelingatan** — **Mechelin-**katu, senaattorin ja professorin Leopold Henrik Stanislaus (Leo) Mechelinin (1839—1914) mukaan. Nyk. suom. nimiasu vahvistettu 1928. Aiempi nimi **Nordenskiöldgatan** — **Nordenskiöldkatu** 1906. (Ks. **Nordenskiöldinkatu**). Katu ulotettiin 1953 käsittämään myös sen jatkona etelässä olevan **Kalmistokadun**, sen jälkeen kun viimeksi mainitun varrelle 1950-luvun alussa oli rakennettu Marian sairaalan uusi poliklinikkarakennus ja kaup.sairaalaalautakunta anonut nimen muuttamista, jotta poliklinikan ei tarvitsisi käyttää osoitteenaan **Kalmistokatua**.

* **Mellahdenkatu** — **Mejlansgatan** ko 14. Ks. **Eino Leinon katu** ja **Linnankosken katu**.

Mellahdentie — **Mejlansvägen** ko 15, käyttöön 1950-luvulla, paikkakunnan nimen mukaan, joka vanhasta paikannimestä **Mejlans**. Nimi esiintyy tilan nimenä jo 1600-luvulla. Suom. vastineena 1800-luvun lopulla **Meilans** ja 1900-luvun alusta **Meilahti**. Nimen alkuperästä lähemmin siv. 22.

Mellahden urhellupulsto — **Mejlans Idrottspark** bo 15, 1965, kaup. osan nimen mukaan.

Meilahti — **Mejlans**, kaup.osan nimeksi 1959. (* **Mellanstori** — **Mejlansborg**) ko 15, 1912 asemakaavaehdotuksessa paikkakunnan nimen mukaan.

* **Meklarinkatu** — **Mäklaregatan** ko 20, 1916, ryhmänimi (merenkulkuun ja satamaan liittyviä nimiä). Asemakaavan muutoksessa 1948 alue muutettiin liikennealueeksi ja katu poistettiin. Nimi jäi edelleen käyttöön ja poistettiin 1968.

* **Melkõnkatu** — **Melkõgatan** ko 20. Ks. **Jätkäsaarenkatu**. Nimi muodossa **Melkonkatu** käytössä 31. kaup.osassa **Lautasaaressa**.

Merikannontie — **Merikantovägen** ko 14, 1954, ryhmänimi (suom. säveltäjiä) säveltäjän, musiikkipedagogin ja mm. **Helsingin Johanneksen kirkon** urkurina 1892—1924 toimineen **Frans Oskar Merikannon** (1868—1924) mukaan. Aiempi nimi **Vestra Strandvägen** — **Länsi rantatie** 1906 ja **Läntinen Rantatie** — **Västra Strandvägen** 1917.

Merikatu — **Havsgatan** ko 6, 7, 1842 muodossa **Hafs Gatan**, läheiseen mereen liittyen. Suom. vastineena karttaliitteessä 1866 **Merikatu**. Nimiasut **Hafsgatan** — **Merikatu** vahvistettiin 1909 ja ruots. nimi nyk. asuun 1928, jolloin **Merikatu** ulotettiin käsittämään myös sen jatkona lännessä olevan **Speranskintien**. Ks. **Speranskintie**.

Merimiehenkatu — **Sjömansgatan** ko 6, 1842 muodossa **Sjömans Gatan**, ryhmänimi (merenkulkuun liittyviä ammatteja). Suom. vastineena karttaliitteessä 1866 **Merimiehenkatu**. Virall. nimiasuksi vahvistettiin 1909 **Merimieskatu** ja nyk.asu 1928.

Merisatama — **Havshamnen** ko 6, 7, 9, 1900 muodossa **Hafshamnen**. Suom. nimeksi **Meri-**

satama 1909 ja ruots. nimi nyk. asuun 1928. **Merisatamaranta** — **Havstranden** ko 6, 7, 1928, paikannimestä **Merisatama** — **Havshamnen**. Nimi jo aiemmin käytössä muodossa **Merisatamaranta** — **Havshamnsstranden**. Aiempi nimi **Strandvägen** 1900, suom. vastineena **Rantatie** 1908.

Meritori — **Havstorget** ko 7, 1887 muodossa **Hafstorget**, sijainnin mukaan. Suom. nimeksi **Meritori** 1909. Ruots. nimi nyk. asuun 1928.

Meritullinkatu — **Sjötullsgatan** ko 1, 1928, **Marian-** ja **Aleksanterinkadun** kulmauksessa jäljellä olevan vanhan meritullirakennuksen (nyk. poliisiasemana) mukaan. Aiempi nimi **Constantins Gatan** 1820 **Aleksanteri I:n** veljen, suuriruhtinas **Konstantinin** (1779—1831) mukaan. Kartassa 1863 ruots. nimi asussa **Konstantinsgatan** ja karttaliitteessä 1866 suom. vastineena **Konstantininkatu**. Nämä nimiasut vahvistettiin virall. 1909.

Meritullinlaituri — **Sjötullskajen** ko 1, 1969 ehdotettuna. Jo ennestään epävirall. käytössä.

Meritullintori — **Sjötullstorget** ko 1, 1928, näillä tienoin 1600-luvulta 1880-luvulle asti sijainneen meritullin muistoksi. Lähellä sijainneen torin nimityksinä aiemmin **Residenshustorget** (hallitustalon tori) 1600-luvun jälkipuoliskolla, **Gubernements-** tai **Paradplatsen** (hallinto- tai paraatiaukio) 1700-luvun jälkipuoliskolla, **Packhustorget** (pakkahuoneentori) 1810, **Lilla Torget** (pikkutori) 1811, **Slotts Platsen** (linnanaukio) 1812 sen pohjoispuolelle suunnitellun keisarill. linnan mukaan, **Norra Ouain** 1836, **Packhus Kajen** (pakkahuoneen laiturin) 1887, **Packhustorget** 1890-luvulla ja kartassa 1900 **Kanalstorget** — **Kanavatori**, joka vahvistettiin virall. 1909.

(* **Meriväentori** — **Marintorget**) ko 8, 1887 asemakaavaehdotuksessa muodossa **Marintorget**, lopullisesta asemakaavasta 1895 tori poistettiin. Suom. nimeksi ehdolla 1908 **Meriväentori**, vaikka nimeä ei enää tarvittukaan.

Mertakatu — **Mjårdgatan** ko 23, 1968, ryhmänimi (kalastus).

Messenluksenkatu — **Messeniusgatan** ko 14, 1917, **Kajaanin linnassa** poliittisista syistä kauan vangittuna eläneen historioitsijan **Johannes Messenius** (1579—1636) mukaan. Suom. nimi nyk. asuun 1928, sitä ennen **Messeniuskatu**. Kadun nimeksi ensin ehdolla **Dianakatu** — **Dianagatan** 1913.

Messukenttä — **Mässfältet** ko 14, 1956, viereisen 1935 valmistuneen **Messuhallin** ja kentällä pidettävien messunäyttelyjen mukaan. Nimi jo aiemmin yleisessä käytössä.

Metsolantie — **Metsolavägen** ko 25, 1920, ryhmänimi (kalevalaisia nimiä). Aluksi vain jaoituskaavassa, lopullisesti asemakaavaan 1937.

Metsästäjänkatu — **Jägaregatan** ko 7, ks. **Jääkärinkatu**.

Metsätie — **Skogsvägen** ko 25, 1923, ilman tiettyä aihetta. Aluksi vain jaoituskaavassa, lopullisesti asemakaavaan 1937.

Metsätien puisto — Skogsvägsparken ko 25, 1955, viereisen Metsätien mukaan.

Mikael Lybeckin katu — Mikael Lybecks gata ko 14, 1950, kirjailija Mikael Lybeckin (1864—1925) mukaan, ryhmänimi (kotimaisia kirjailijoita). Aiempi nimi Nüttykatu — Ängsgatan 1906. (lähellä Hakatie), ja alkuaan katu lyhempanä oli sijoitettu hiukan etelämmäksi.

Mikonkatu — Mikaelsgatan ko 2, 1820 muodossa Michaels Gatan, keisari Aleksanteri I:n veljen suuriruhtinas Mikaelin (1798—1849) mukaan. Katu sai nyk. pituutensa ja muotonsa 1830. Kartassa 1866 ruots. nimi asussa Mikaelsgatan ja kartan liitteessä suom. vastineena Mikkelinkatu. Nimiasut Mikaelsgatan — Mikaelinkatu vahvistettiin virall. 1909 ja nyk. jo 1880-luvulla käytössä ollut suom. asu 1928.

Minervankatu — Minervagatan ko 13, 1906, ryhmänimi (antiikin mytologista nimistöä). Minerva oli muinaisroomalaisten taiteen jumalatar, lääkärin, taiteilijan ja opettajien suojelija. Suom. nimi alkuaan Minervakatu, nyk. asuun 1928. Ks. Apollonkatu.

Minervanpolku — Minervastigen ko 13, 1917. Katu on Minervankadun poikkikatu, nimi sen mukaan. Ruots. nimi alkuaan Minervavägen, nyk. asuun 1954.

Minna Canthin katu — Minna Canths gata ko 14, 1917, ryhmänimi (kotim. kirjailijoita), kirjailija Vilhelmiina (Minna) Canthin (1844—97) mukaan. Nyk. suom. nimiasu vahvistettiin 1930, sitä ennen Minna Canthkatu. Ruots. nimi oikaistu kielell. 1956, sitä ennen Minna Canthgatan.

Mittaaajankatu — Mätaregatan ko 20, 1916, ryhmänimi (satamaan liittyviä nimiä). Nyk. suom. nimiasu vahvistettiin 1928, sitä ennen Mittarikatu.

(* **Mjöltnaregatan** — (myllärinkatu) ko 9, 1838 painettuun karttaan Vuorimiehenkadulta Kaivopuiston ns. Myllyvuorelle kulkeväksi merkityn kadun nimenä 1800-luvun puolivälissä. Katu poistettiin rakentamattomana asemakaavasta 1887. Ks. Myllytie.

Morsiamenkatu — Brudgatan ko 20, 1944, läheisen saaren nimestä Morsian — Bruden. Aiemmin ehdolla Nahkurinkatu — Garvaregatan 1918 (ryhmänimi, ammattimiehiä). Ks. Morsian.

Morsian — Bruden ko 20. Saaren nimi Bruden kartassa jo 1869. Suom. vastineeksi käännös-nimi Morsian 1909. Ehdolla Morsionsaari 1908. Nimi liittyy viereisen saaren nimeen Sulhanen — Brudgummen.

Morsianluoto — Brudhällen ko 15. Saaren nimenä kartoissa Brudhäll 1732, Brudhälle 1765, Brudhället 1805 ja Morsianluoto — Brudhällen 1930. Virall. nimiluetteloon 1928.

* **Munkkiniemenkatu** — Munksnäs gatan ko 15, ks. Tukholmankatu.

Munkkisaarenkatu — Munkholmsgatan ko 20, 1887 muodossa Munkholmsgatan läheisen saaren nimestä Munkholmen. Suom. vastineeksi

Munkkisaarenkatu 1909. Aiempi nimi Fiskaregatan 1842, ryhmänimi (käsiytöläisiä ja ammattimiehiä), suom. vastineena karttaliitteessä 1866 Kalastajankatu. Asemakaavan muutoksessa 1887 tämän rakentamattoman kadun läntinen osa muutettiin nyk. Munkkisaarenkaduksi ja itäinen osa (Sepänkadun alkuun asti) liitettiin Tehtaankatuun. Ks. Munkkisaari.

Munkkisaarenranta — Munkholmskajen ko 20, 1934, vanhasta paikannimestä Munkkisaari — Munkholmen. Ks. Munkkisaari.

Munkkisaari — Munkholmen ko 20. Saaren nimenä kartoissa Munk Holman 1696, Munk Hollmen 1775 ja Munkholm 1845. Suom. vastineena karttaliitteessä 1866 Munkkisaari. Saari yhdistetty nyk. mantereeseen. Nimen alkuperästä lähemmin siv. 23.

Murtajankatu — Murtajagatan ko 20, 1911 ryhmänimi (merenkulkuun liittyviä nimiä). Suomen ensimmä. jäänmurtaja-aluksen Murtajan mukaan. Asemakaavan muutoksessa 1948 katu ja nimi poistettiin, mutta nimi jäänyt vielä käyttöön senkin jälkeen.

* **Murtokatu** — Genombrotts gatan ko 2, ks. Kaisaniemenkatu.

Museokatu — Museigatan ko 13, 1906, varrelle jo 1898 suunnitellun ja 1905—10 rakennetun Kansallismuseon mukaan. Nimi jo kilpailuehdotuksessa Töölön asemakaavaksi 1899 ja lopullisessa asemakaavaehdotuksessa 1902.

Museon puisto — Museiparken ko 13, 1956, läheisen Kansallismuseon mukaan.

(* **Museotorninkatu** — Museitornsgatan) ko 13, 1928 asemakaavaehdotuksessa, suunnitellulle kadulle näkyvän Kansallismuseon tornin mukaan.

Mustikkamaa — Blåbärslandet ko 19. Saaren nimi 1500- ja 1600-luvun asiakirjoissa Blåbershol(l)men, kartoissa 1639 Blåbärs Landet, 1696 Blåbers Landet, 1739 Blåbergs Landet ja 1775 Blåbärs Landet. Suom. nimeksi Sinivuoremaa 1909 ja nyk. ruots. nimiasun käännös Mustikkamaa 1928 (käytössä jo 1880-luvulla ja virall. ehdolla 1908). Nimen alkuperästä lähemmin siv. 15. Kaup.osan nimeksi (Mustikkamaa — Korkeasaari) 1959.

Mustikkamaansalmi — Blåbärssundet ko 19, 1969 ehdotettuna kartassa, viereisen Mustikkamaan mukaan.

Mustikkatie — Blåbärsvägen ko 24, 1945, ryhmänimi (hyötymarjoja).

Muukalaiskatu — Främlingsgatan ko 7, 1842 muodossa Fremlingsgatan, läheisen Ullanlinnan (Kaivopuiston) kylpylän ulkomaisia (enimmäkseen venäl.) vieraita tarkoittaen. Suom. vastineena karttaliitteessä 1866 Wieraskatu. Nyk. nimiasut vahvistettiin 1909.

Muuraintie — Hjortronvägen ko 24, 1945, ryhmänimi (hyötymarjoja).

(* **Muurarinkatu** — Muraregatan) ko 13, 1883 asemakaavaehdotuksessa. Myös 1918 asemakaavaehdotuksessa 20. kaup.osaan (ryhmänimi, ammattimiehiä).

Myllytie — **Kvarnvägen** ko 9, 1842 muodossa Kvarnvägen, tuulimyllyn mukaan, joka 1836 rakennettiin tien varrelle. Suom. käännösnimi vahvistettiin 1909 (Kalliomäkeä, jolle tämä Helsingin viimeinen tuulimylly rakennettiin, kutsuttiin 1800-luvulla nimellä Kvarnberget (myllyvuori).

(* **Myllärinkatu** — **Mjöltnaregatan**) ko 20, 1917 Hieta- ja Jätkäsaaren asemakaavan muutos-ehdotuksessa, tienoolle suunnitellun myllyn mukaan. Katu jäänyt rakentamatta. Mjöltnaregatan (ks. tämä) ollut ehdolla myös 9. kaup.-osaan.

Myrskylänkuja — **Mörskomgränden** ko 26, 1938. Katu on Myrskyläntien poikkikuja.

Myrskyläntie — **Mörskomvägen** ko 26, 1936, ryhmänimi (Itä-Uudenmaan pitäjiä).

Mäkelänkatu — **Backasgatan** ko 22, 24, 25, 1913 muodossa Bakkaskatu — Backasgatan, vanhasta maatilan nimestä Backas. Suom. nimeksi myöhemmin Pakaankatu, kunnes se virall. muutettiin Mäkelänkaduksi 1928. Aluksi katu vain jaoituskaavassa, lopull. asemakaavaan 1936.

Mäkelänrinne — **Backasbrinken** ko 22, 1961. Katu on Mäkelänkadun poikkikuja.

Mäntsäläntie — **Mäntsälävägen** ko 22, 1913, ryhmänimi (pitäjien nimiä). Aluksi asemakaavaehdotuksessa, lopull. asemakaavaan 1940.

Mäntymäentie — **Tallbackavägen** ko 14, 1942, paikannimestä Mäntymäki — Tallbacka. Aiempi nimi Stadionintie — Stadionvägen 1935, lähistölle suunnitellun stadionin mukaan. Ks. Mäntymäki.

Mäntymäki — **Tallbacka** ko 14. Nimi muodossa Tallbacka käyttöön 1890-luvulla ja suom. käännösnimi käytössä jo 1901, viralliseksi 1909. Tämä mäntyinen kukkula sijaitsee entisen Tallberg-nimisen huvilan alueella, joka kuului kaupungin toimesta 1840-luvulla muodostettuihin vuokra-alueisiin.

Mäntytie — **Tallvägen** ko 15, 1925, ryhmänimi (puiden nimiä), aluksi toisessa paikassa ja nyk. paikalleen 1939. Kadun nimiksi alkuun ehdolla Hyasinttie — Hyacintvägen ja Talinkatu — Taligatan.

Mätäpuro — **Rutibäcken** ko 16, 1969. suom. vastine ruots. nimelle, joka käytössä jo aiemmin.

* **Narinkka** — **Narinken** ko 1, 4, 8, 1909 nyk. Simonkadun yläpäässä sijainneen venäl. ja juutalaisten kauppiaiden kauppakojualueen virall. nimeksi. Nimellä Narinksbacka (narinkkamäki) tarkoitettiin jo 1700-luvun alkupuolella venäläismiehityksen aikana (1713—21) Katajanokan ja kaupungin väliselle kannakselle syntynyttä kauppapaikkaa. Eräessä kartassa 1730-luvulla on Katajanokalle sijoitettuna nimi Narrink. (Nimi johtui ven. sanonnasta narinke = torilla). Kun 1840-luvulla rakennettiin Katajanokan kanava ja sen äärelle keisarillinen linna ja päävartio, siirtyivät narinkkapuodit niiden tieltä nyk. Suomen Pankin paikkeille,

jonne asemakaavassa oli varattu torialue. Tälle torille oli maaherra 1842 ehdottanut nimeä Nicolaitorget (Nikolaintori), mutta käyttöön vakiintui Narink-torget (narinkkatori) eli Narinken (narinkka) 1876 saakka, jolloin myyntikojujen oli väistyttävä Suomen Pankin tieltä Simonkadulle, mistä se lopetettiin 1929.

Nastolantie — **Nastolavägen** ko 26, 1936, ryhmänimi (Itä-Uudenmaan pitäjiä).

* **Nedre Glogatan** — (alinen kluuvikatu) ko 2. Nyk. Töölönlahdelta Kappeli-Esplanadille saakka vielä 1800-luvun alussa ulottuneen Kluuvilahden itäisellä rannalla oli katu, joka nyk. Aleksanterin- ja Fabianinkadun kulmasta kulki Kluuvin rantaa pitkin nyk. Mikonkatu 11:n tontille asti. Tämän kadun nimenä oli 1760-luvulta 1810-luvulle Nedre Glogatan. Tätä ennen oli kadusta vaihdellen käytetty nimityksiä Glostranden eli Glostrandsgatan (1720-luv.), Strandgatan vid Gloet (1730—40-luv.), Östra Glogatan, Glogatan, Nedre Strandgatan vid Gloet, Stora Strandgatan ja Lilla Glogatan (1740—60-luv.). Myös nimiä Öfre Glogatan, Östra Glostrandsgatan ja Glostrand käytettiin toisinaan 1700-luvun jälkipuoliskolla ja 1800-luvun alussa. Asemakaavassa 1812 katu poistettiin.

Neitsytpolku — **Jungfrustigen** ko 7, 1842 muodossa Jungfrustigen. Nimi liittyy toisaalta läheisen Uunisaarensalmen keskellä olevaan kiveen Jungfruskriinet, toisaalta kadun varrelle 1840-luvun alussa muodostettuun kaupungin vuokra-alueeseen Jungfruberg (neitsytkuori), joka nimi lienee aiheutunut alueella nyk. Tehtaan- ja Vuorimiehenkadun välillä yhä sijaitsevasta kallionnyppylästä. Kadun nimi liitetty myös palvelustyttöjen tätä tietä alas merenrantaan suuntautuneisiin pyykkimatkoihin. (Jungfrualkuiset saariston nimet liittyvät kapeisiin, ahtaisiin paikkoihin; tässä tapauksessa Jungfruskriinet=neidonlipas ja aiheutunut mahdollisesti kiven muodosta). Suom. vastineena karttaliitteessä 1866 Neitsytie. Nyk. nimiasu vahvistettiin 1909.

Neljänviltankari — **Fyrbrickargrundet** ko 8, 1969 ehdotettuna kartassa. Jo ennestään epävirallisessa käytössä.

Neljäs linja — **Fjärde linjen** ko 11, 1901 muodossa 4 Linien (nimi jo 1890-luvulla painetuissa kartoissa muodossa 4de Linien — Neljäs Linja). Nimiasut IV Linjen — IV Linja vahvistettiin 1909. Kadunnimien tarkistusehdotuksissa 1926—27 ehdolla Tornikatu — Torngatan ja Kalliokatu — Berghällsgatan. Nyk. nimiasut vahvistettiin 1928. Ks. Ensi linja.

Neptunuksenkatu — **Neptunusgatan** ko 20, 1916 muodossa Neptunikatu — Neptunigatan, ryhmänimi (merenkulkuun liittyviä nimiä). Aiemmin Marholmankatu — Märholmmsgatan ja Aallonmurtajankatu — Vågbrytaregatan 1911 asemakaavaehdotuksessa. Suom. nimi asuun Neptuninkatu 1928. Nyk. asut vahvistettu 1968. (Neptunus = antiikin tarustossa roomal. merenjumala.)

Nervanderinkatu — **Nervandersgatan** ko 13, 1906, ryhmänimi (historiallisia merkkimiehiä) fysiikan professorin, Hels. yliopiston meteorologisen laitoksen perustajan ja runoilijan Johan Jakob Nervanderin (1805—48) muistoksi. Nimi jo asemakaavaehdotuksessa 1902. Ruots. nimi asussa Nervandergatan vuoteen 1928.

Nervanderin puistikko — **Nervanderskvären** ko 13, 1928, viereisen Nervanderinkadun mukaan.

* **Nicolai Gatan** — (**Nikolainkatu**) ko 1, ks. Maneesikatu.

(* **Nicolaitorget** — (**Nikolaintori**) ko 1, ks. Narinkka.

Nihti — **Knekten** ko 10. Saaren nimenä Starholmen 1600-luvulla, Knecktholm 1749, Knekten 1775, Kneckt Hollmen 1781, Starholmen 1808 ja Knekten 1845. Virall. vahvistus nimiasuille Knekten — Nihti 1909 ja suom. nimi nyk. asuun 1928. Suom. vastineena 1880-luvulla Knekti ja Knektsaari. Suom. nimiasu mukaelma ruots. nimen usmaal. murreasusta knikt. (knekt = vartija.)

* **Niillintie** — **Niilvägen** ko 23, ks. Floorantie.

* **Niittykatu** — **Änggatan** ko 14, ks. Mikael Lybeckin katu.

* **Nikolainkatu** — **Nikolaigatan** ko 1, 2, ks. Snellmaninkatu.

Niisänkatu — **Niislägatan** ko 22, 1941, ryhmänimi (pitäjien nimiä). Nimi jo kadunnimiluettelossa 1928.

* **Nimrodkatu** — **Nimrodgatan** ko 14, 15, ks. Stenbäckinkatu.

Nokiankatu — **Noklagränden** ko 22, 1929. Katu liittyy Nokiantiehen. Aluksi jaoituskaavassa, lopull. asemakaavaan 1940.

Nokian puisto — **Nokiaparken** ko 22, 1956, viereisen Nokiantien mukaan.

Nokiantie — **Noklavägen** ko 22, 1929, ryhmänimi (paikkakuntien nimiä). Aluksi jaoituskaavassa, lopull. asemakaavaan 1940.

Nordenskiöldin aukio — **Nordenskiöldsplatsen** ko 14, 1906 muodossa Nordenskiöldplatsen — Nordenskiöld paikka, tarkoittaen tällöin nyk. Mechelinin- ja Caloniuksenkadun kulmausta. Suom. nimi muuton Nordenskiöldaukio 1909. Asemakaavanmuutoksessa 1917 nimi nyk. asuun tarkoitamaan nyk. Nordenskiöldin-, Topeliuksen- ja Linnankoskenkadun kulmausta. Ks. Nordenskiöldinkatu.

Nordenskiöldinkatu — **Nordenskiöldsgatan** ko 14, 18, 1906 muodossa Nordenskiöldgatan — Nordenskiöldkatu, ryhmänimi (historiallisia merkkimiehiä), suomalaisyntyisen tutkimusmatkailijan, koillisväylän löytäjän ja professorin Nils Adolf Erik Nordenskiöldin (1832—1901) mukaan. Katu käsitti alkuaan myös nyk. Mechelininkadun ja rajoitettiin nyk. pituuteensa 1917. Nyk. nimiasut vahvistettiin 1928. Nyk. Urheilukadun ja rautatien välisestä katusuudesta käytetty aiemmin epävirall. nimeä Nordenskiöldin puistikatu — Nordenskiöld alléen.

* **Norra gatan** — (**pohjoinen katu**) ko 1, ks. Aleksanterinkatu.

* **Norra Kyrkogatan** — (**pohjoinen kirkkokatu**) ko 1, 2. Ks. Kyrkogatan, Norra.

(* **Norra Röddäldsgatan** — (**pohjoinen puna-notkonkatu**) ko 6, 7, Ks. Punanotkonkatu.

Nouslaistentie — **Nouslsvägen** ko 16, 1948, ryhmänimi (Lounais-Suomen pitäjiä). Aiempi nimiehdotus 1943 Summantie — Summavägen.

* **Nuoranpunojankatu**, ko 4, ks. Köydenpunojankatu.

Nuottarannankatu — **Notstrandsgatan** ko 23, 1950, ryhmänimi (kalastus), vanhasta paikannimestä Notstrand. Aiempi nimi Viikinkatu — Vikgatan 1938 Viikin latokartanon mukaan.

* **Nya torget** — (**uusi tori**) ko 3, ks. Kasarmintori.

Nyyrikinpuisto — **Nyyrikiparken** ko 25, 1956, Nyyrikintien mukaan.

Nyyrikintie — **Nyyrikkivägen** ko 25, 1920, ryhmänimi (kalevalaisia nimiä). Aluksi vain jaoituskaavassa, lopull. asemakaavaan 1937.

Näkinkuja — **Näckens gränd** ko 10, 1893 muodossa Neckensgränd läheisen vuokra-alueen ja huvilan nimestä Necken. Nyk. nimiasut vahvistettiin 1909.

Oihonnankatu — **Oihonnagatan** ko 21, 1909, ryhmänimi (laivojen nimiä). Oihonna on Runebergin Kung Fjalar-runon päähenkilöitä. Kadun nimenä aiemmin Hermannin vuokra-alueen 1892 painetussa kartassa Värkstads-gatan (Työpajankatu).

Oikokatu — **Gengatan** ko 1, 1836 muodossa Gena Gatan kadun luonteen mukaan (oikaiseva kulkutie Liisankadulta Siltavuorenrantaan). Kartassa 1837 nimi asussa Gen Gatan. Suom. vastineena karttaliitteessä 1866 Oikokatu. Nyk. nimet vahvistettiin virall. 1909.

Oikotie — **Genvägen** ko 9, 1886 muodossa Genvägen tien luonteen mukaan (oikaiseva kulkutie Isolta Puistotieltä Itäiselle Puistotielle). Suom. nimi tullut käyttöön 1900-luvun alussa, mutta virall. kadunnimiluetteloon vasta 1928.

Oksasenkatu — **Oksanengatan** ko 13, 1906 muodossa Ahlqvistgatan, ryhmänimi (historiallisia merkkimiehiä) suomenkielen professorin Carl August Engelbrecht Ahlqvistin (1826—89) mukaan. Suom. nimeksi Ahlqvistinkatu 1909. Nyk. nimiasut 1928 Ahlqvistin runoilijaniemestä Oksanen.

Oksasen lehto — **Oksanenlund** ko 13, 1956, viereisen Oksasenkadun mukaan.

Olavinkatu — **Olofsgatan** ko 4, 1938, etunimestä Olavi, aiheyhteys tuntematon. Aiemmin katu muodosti Annankadun pohjoispään. Ks. Annankatu.

* **Olutpanijankatu** — **Bryggaregatan** ko 10, ks. Panimokatu.

Olympialaituri — **Olympiakajen** ko 9, 1969. Jo ennestään epävirall. käytössä. Laituri valmistunut Helsingin olympiakisojen 1952 aikoihin.

Olympiastadion ko 14, 1956, stadionilla 1952 pidettyjen olympiakisojen muistoksi (rakennettu jo 1940 suunniteltuja, sodan takia pitämättä jääneitä kisoja varten).

Onnenaukio — **Lyckoglåntan** ko 25, 1956, vie-
reisen Onnentien mukaan.

Onnenpuisto — **Lyckoparken** ko 25, 1956, vie-
reisen Onnentien mukaan.

Onnentie — **Lyckovägen** ko 25, 1923, paikan-
nimeen Taivaskallio liittyen. Aluksi vain joi-
tuskaavassa, lopull. asemakaavaan 1937. Ruots.
nimenä vuoteen 1937 Lyckans väg.

* **Oopperakatu** — **Operagatan** ko 13, 1917,
asemakaavassa tämän kadun varrelle suunnitel-
lun oopperarakennuksen mukaan. Rakentamatta
jäänyt katu ja nimi poistettiin asemakaava-
vasta 1926. Katu vastasi suunnilleen nyk.
Eduskuntakatua ja Puhemiehenkatua.

Orioninkatu — **Orlogatan** ko 21, 1909, ryhmä-
nimi (laivojen nimiä). Orion on kreikk. tarus-
tossa uupumaton metsästäjä, joka kuvailtiin
jumalten surmaamana tähtikuvioksi muuttu-
neena; myös tähtikuviön nimi. Kadun nimenä
aiemmin Hermannin vuokra-alueen kartassa
1892 Bärsgatan (Vuorikatu).

Osmonkuja — **Osmogränden** ko 25, 1920. Katu
on Osmontien poikkikuja. Aluksi vain joi-
tuskaavassa, lopull. asemakaavaan 1937.

Osmonpolku — **Osmostigen** ko 25, 1965, vie-
reisen Osmontien mukaan.

Osmontie — **Osmovägen** ko 25, 1920, ryhmänimi
(kalevalaisia nimiä). Aluksi vain joi-
tuskaavassa, lopull. asemakaavaan 1937.

(* **Otavankatu** — **Otavagatan**) ko 21, 22, 1930
asemakaavaehdotukseen, liittyy läheiseen lai-
vojen (tähtien) nimiryhmään. Katu ja nimi
poistettiin lopull. asemakaavasta 1950.

* **Otavankuja** — **Otavagränd** ko 25, 1937, lä-
heiseen Taivaskallio-nimeen liittyen tähdistön
mukaan. Katu ja nimi poistettiin asemakaavas-
ta 1941.

Oulunkyläntie — **Äggelbyvägen** ko 26, 1936,
läheisen Oulunkylän mukaan, jonne tie joh-
taa.

Ouluntie — **Uleåvägen** ko 22, 1908, ryhmänimi
(kaupunkien ja pitäjien nimiä). Aluksi vain
joi-
tuskaavassa, lopull. asemakaavaan 1940.

Ourit — **Örarna** ko 13, 1969. Fikkusaarten
nimenä kartoissa Örarne 1889, Örnholmar 1900
ja Örarne 1902. Suom. vastineena kartassa
1900-luvun alussa Läntinen ja Itäinen Kotka-
saari ja 1908 virall. ehdolla muoto Särkät.
Nimiasu Ourat, joka saatu vastaavista rin-
nakkaitapauksista ör — ourat Satakunnan
rannikolla, vahvistettiin käyttöön 1909.

Paasikivenkatu — **Paasikivigatan** ko 14, 1959,
tasavallan presidentin Juho Kusti Paasikiven
(1870—1957) muistoksi, jonka kotitalo sijaitsi
tämän kadun varrella. Aiempi nimi Espoonkatu
— **Esbogatan** 1906 kaupungin läntisen raja-
naapurin Espoon kunnan mukaan. (Esbogatan
— **Espoonkatu** ehdolla jo 1899 saman kaup-

osan asemakaavaa koskevassa kilpailuehdotuk-
sessa.)

Paasivuorenkatu — **Paasivuorigatan** ko 10,
1938, tunnetun työväenjohtajan ja sosiaalipo-
liitikon Matti Paasivuoren (1866—1937) mu-
kaan. Aiempi nimi Cirkusgatan 1893 ja sen
suom. vastineeksi Sirkuskatu 1909 sirkuksen
mukaan, joka vuosisadan vaihteessa toimi ka-
dun varrella sijainneessa ent. Rieksin tapetti-
tehtaan rakennuksessa.

Paasivuorenpuistikko — **Paasivuoriskvären**
ko 10, 1938, viereisen Paasivuorenkadun mu-
kaan. Aiemmat nimet Siltasaarentori — Bro-
holmstorget tai Siltasaaripuistikko — Bro-
holmsskvären 1909 ja Sirkuspuistikko — Cir-
kusskvären 1928.

Paavaliinpulsto — **Paulusparken** ko 22, 1956,
viereisen Paavalin kirkon mukaan.

(* **Paciligatan** — **Paciuksenkatu**) ko 23, 1892
Toukolan vuokratonttialueen kartassa, jonka
Kumpulan kartanon omistaja ja tonttien vuokra-
raaja painatti. Katu oli suunniteltu lähelle niit-
tyä, jolla ylioppilaiden kevätkuuhla Maamme-
lulun ensiesityksineen 13. 5. 1848 vietettiin.
Nimi, joka ei tullut käyttöön, oli tarkoitettu
Maammelaulun säveltäjän Fredrik Paciuksen
(1809—91) muistoksi.

Paciuksenkatu — **Paciusgatan** ko 15, 1925,
säveltäjän ja professorin Fredrik Paciuksen
(1809—91) muistoksi. Asemakaavaehdotuksessa
1912 oli nyk. pitkän katulinjan kohdalle mer-
kitty seuraavat lyhyet kadut etelästä alkaen:
Meilanskatu — Mejlangatan, Bjällbonkatu —
Bjällbogatan, Syreenintie — Syrenvägen, Munk-
kiniemenkatu — Munksnäsatan ja Tilkantie
— Tilkavägen. Ehdotuksessa 1913 oli Tilkantie-
niminen osuus tätä katua vaihdettu nimiin
Toivolankatu — Toivolagatan, Korpaskatu —
Korpasgatan ja Snellmankatu — Snellman-
gatan. Ks. edell. katu.

(* **Paciustie** — **Paciusvägen**) ko 14, 1916 ase-
makaavaehdotuksessa, mutta jäänyt vahvista-
matta. Ks. edell. katu.

(* **Packaregatan** — **ahtaaajankatu**) ko 6,
1842, ryhmänimi (ammattimiehiä ja käsityö-
läisiä). Asemakaavaehdotuksessa ollut katu ja
nimi jäivät pois lopullisesta 1875 vahvistetusta
asemakaavasta.

* **Packhus Kajen** — **(pakkahuoneen laitur)**
ko 1, ks. Meritullintori.

* **Pakaankatu** — **Backasgatan** ko 22, 24, 25,
ks. Mäkelänkatu.

* **Pakaantie** — **Backasvägen** ko 22, ks. Kum-
pulankatu.

Pakkahuoneenlaituri — **Packhuskajen** ko 3, 7,
1969 ehdotettuna. Jo 1890-luvulta alkaen epä-
virall. käytössä.

* **Pakkahuoneentori** — **Packhustorget** ko 1, 3.
Nyk. Meritullintoria nimitettiin 1800-luvun
lopulla nimellä Packhustorget (pakkahuoneen-
tori) ja kun Pakkahuone 1887 siirrettiin Marian-
katu 3:sta uuteen taloon Eteläsatamassa Kaup-
pahallin eteläpuolella olevan aukion länsireu-

nassa, siirtyi myös nimi Pakkahuoneentori mainitulle aukiolle. Nimi jäi pois käytöstä 1900-luvun alussa, kun Pakkahuone siirrettiin Katajanokalle.

Pallokenttä — Bollplan ko 14, 1928 muodossa Töölön pallokenttä — Tölö Bollplan, josta lyhentynyt nyk. asuun. Nimi Bollplan käytössä jo 1917 lähtien, jolloin 1915 perustettu Aktiebolaget Bollplan vuokrasi alueen jalkapalloilua varten. Suom. käännösniemeä käytetty jo 1920-luvulla.

* **Palomaankatu — Brändögatan** ko 10, ks. Kulosaarenkatu.

Palosaari — Paloholmen ko 19. Saaren nimenä kartoissa Paloholmen 1842, Palosaari 1902. Nimiasut Palosaari — Paloholmen vahvistettiin 1909. Nimen aihe epäselvä.

Panimokatu — Bryggerigatan ko 10, 1901 muodossa Bryggaregatan, ryhmänimi (teollisuuteen liittyviä nimiä). Suom. nimeksi Olutpanijankatu 1908 ja Panimokatu 1909. Ruots. nimenä vuoteen 1954 Bryggaregatan.

* **Pannukakku — Pannukakan** ko 10. Tämän nyk. mantereeseen yhdistetyn pikku saaren nimi kartassa 1775 asussa Pannukakan ja 1842 Pannukakan. Suom. käännösniemeksi 1800-luvun lopulla Pannukakku. Nimen aiheena saaren tasainen ja matala pinta.

Panunkallio — Panunkallien ko 25, 1956, Panuntien mukaan.

* **Panunkuja — Panugränden** ko 25, 1954. Katu Panuntien poikkikuja. Aiemmin sen nimenä asemakaavassa Vuorelankuja — Vuorelagränd 1937. Poistettu asemakaavasta 1965

Panuntie — Panuvägen ko 25, 1931, ryhmänimi (liittyy kalevalaisiin nimiin). Aluksi vain tonttijakosuunnitelmassa, lopull. asemakaavaan 1937. Nimi siirretty 1954 nyk. paikalleen muualta samasta kaup.osasta. Katu tätä ennen rakentamaton ja sen nimenä asemakaavassa Vuorelankatu — Vuorelagatan 1937. Ks. Sini-kantie.

Papinkatu, Itäinen, Läntinen — Prästgatan, Östra, Västra ko 11, 1901 muodoissa Östra Prestgatan ja Vestra Prestgatan katujen välille varatun kirkon paikan, sittemmin Kallion kirkon mukaan. Kadulle vahvistettiin 1909 nimi Prästgatan — Pappikatu ja nyk. nimiasut 1928.

Papinkuja — Prästgränden ko 11, 1928, läheisiin Papinkatuihin liittyen. Katu vahvistettiin asemakaavaan jo 1901, mutta ilman nimeä. Epävirall. nimenä ennen nyk. nimiasujen vahvistamista Papinkuja — Prästbrinken.

* **Pappikatu — Prästgatan** ko 11, ks. Papinkatu.

Paraistentie — Pargasvägen ko 16, 1948, ryhmänimi (Lounais-Suomen pitäjää). Aiempi nimehdotus 1943 Kollaantie — Kollaavägen.

Parrukatu — Bjälkgatan ko 10, 1960, liittyy Sörnäisten sataman aiempaan puutavaranvienti-kauteen.

Pasila — Böle — Fredriksberg ko 19. Bölen tila Pikku-Huopalahden kylässä kuului niihin tiloihin, jotka 1650 lahjoitettiin Helsingille ja sen jälkeen ns. maistraatintiloina tuottivat kaupungille tuloja virkamiesten palkkaukseen 1800-luvulle asti. Tilaa kutsuttiin lahjoituksen jälkeen ensin nimellä »Simon Erichssons hemman» ja 1800-luvulla vain »Böhle hemman» (böle = uudistila). Kun Bölen tilan hallinto-oikeuden haltija J. W. Kronqvist 1890-luvulla alkoi luovuttaa vuokralle tilan mailta asuntotontteja, sai täten syntynyt huvila-asutus myös Böhlen nimen. Kun tilan hallinto-oikeus 1908 siirtyi kaupungille, vahvistettiin virall. nimeksi 1909 Böle — Bölen tila (ehdolla Böhle — Pyöli) ja 1927 Böölen tila — Böle hemman ja Pasilan esikaupunki — Böle förstad.

Fredriksbergin tila — Bölen tilan naapuri — erotettiin 1800-luvun puolivälissä Korpaksen tilasta ja sai nimensä todennäköisesti omistajansa Carl Fredrik Winqvistin mukaan. Rautatien valmistuttua tilan kohdalle 1888 sijoitettu pysäkki, myöhemmin asema, sai myös nimen Fredriksberg. Tämän aseman suom. nimeksi rautatiehallitus vahvisti 1925 muodon Pasila. Nimen aiheena oli F:n tilan pitkäaikainen vuokraaja Karl Pasila, joka oli paikkakunnalla niin pidetty ja tunnettu mies, että Fredriksberg ja Pasila samaistuivat yleisessä kielenkäytössä. F:n ja B:n tilojen maille syntyi vuosisadan vaihteessa huvilayhdyskunta ja sitä ruvettiin nimittämään Fredriksbergiksi, vaikka pääasutus olikin Bölen tilan maalla, koska kulkuyhteys sinne oli Fredriksbergin asemalta. Maistraatti vahvisti 1909 yhdyskunnan nimeksi Fredriksbärg — Fredriksperi tarkoittaen sen vain F:n aseman lähiasutukselle. Nimi vakiintui kuitenkin etäisemmälle Bölen asutukselle ja aseman lähiasutus sai tyytyä nimeen Pikku-Fredriksberg (myöhemmin Pikku-Pasila). F:n esikaupungin virall. suom. nimeksi vahvistettiin 1927 Pasila aseman suom. nimen mukaan, mutta nimi oli käytössä jo 1910-luvun alusta alkaen.

Kaup.osan nimeksi Pasila — Böle 1959.

Pasila — Fredriksberg, rautatieasema ko 19. Ks. Pasila — Böle — Fredriksberg.

Pasilankatu — Bölegatan ko 17, 1927, paikkakunnan nimestä Pasila — Böle. Aiempi nimi Böhlenkatu — Böhlegatan 1910, jolloin suom. nimeä käytetty asussa Böölenkatu. Myös Pasilankatu käytössä jo 1910-luvulta alkaen. Ks. Pasila.

(* **Pasilan Puistotie — Fredriksbergs Allén**) ko 14, 1928, arkkitehti Kallion asemakaavaehdotuksessa Pasilaan johtavan kadun nimenä.

Pasilan tori — Böle torg ko 17, 1928 virall. kadunnimiluetteloon, paikkakunnan nimestä Pasila — Böle. Asussa Böhlen tori — Böhle torg nimi sisältyi jo Pasilan alueen tonttijärjestelyehdotukseen 1910.

(* **Paulantie — Paulavägen**) ko 17, 1910, Pasilan esikaupunkia koskevassa tonttijärjestelyehdotuksessa, ryhmänimi (naisten nimiä).

* **Paulsgatan — (Paavalin katu)** ko 7, 1874, kadun varrelle 1860 valmistuneen roomal.-katolisen kirkon pääsivua koristavan apostoli Paavalin patsaan mukaan (toisen koristeena olevan apostoli Pietarin patsaan mukaan Pietarinkatu). Katu ulotettiin 1887 vahvistetussa asemakaavassa Telakkakadulle asti ja sai tällöin nimen Fabriksgatan. Ks. Tehtaan-katu.

Pellervonkuja — Pellervogränden ko 25, 1937. Katu on Pellervontien poikkikuja.

Pellervontie — Pellervovägen ko 25, 1920, ryhmänimi (kalevalaisia nimiä). Aluksi vain jaoituskaavassa, lopull. asemakaavaan 1937.

Peltolantie — Peltolavägen ko 25, 1920, ryhmänimi (liittyy kalevalaisiin nimiin). Aluksi vain jaoituskaavassa, lopull. asemakaavaan 1937.

Pengerkatu — Terrassgatan ko 11, 12, 1901 muodossa Terrassgatan, kahdessa tasossa kulkevan kadun maaston mukaan. Suom. nimeksi 1909 Terrassikatu ja 1928 nyk. muoto.

Pengerkuja — Terrassgränden ko 11, 1929, Pengerkadun poikkikujaksi.

Pengerpuisto — Terrassparken ko 11, 1956, viereisen Pengerkadun mukaan.

Perhonkatu — Perhogatan ko 13, 1907, läheiseen Runeberginkatuun liittyen ja J. L. Runebergin runoelmasta »Hauta Perhossa» aiheutuen. Osalla kadusta 1928 saakka nimi Alavudenkatu — Alavogatan. Suom. nimi nyk. asuun 1928, sitä ennen Perhokatu.

Perhon kenttä — Perhoplanen ko 13, 1956, viereisen Perhonkadun mukaan.

Pernajantie — Pernävägen ko 22, 1916, ryhmänimi (pitäjien nimiä). Aluksi vain jaoituskaavassa, lopull. asemakaavaan 1940. Ruots. nimi nyk. asuun 1928, sitä ennen Pernovägen.

* **Pernartinkatu** ko 3, ks. Bernhardinkatu.

Perämiehenkatu — Styrmansgatan ko 6, 1842 muodossa Styrmansgatan, ryhmänimi (merenkulku). Suom. nimenä karttaliitteessä 1866 Tyyrynkatu ja 1890-luvun kartoissa Perämiehenkatu. Virall. suom. nimeksi vahvistettiin 1909 Perämieskatu ja nyk. asu 1928.

* **Peräpohjolie — Peräpohjolavägen**, ko 25, 1921 muodossa Perä-Pohjolie — Perä-Pohjolavägen, nimi liittynyt Pohjoliekatuun. Nimen kirjoitusasua muutettu 1937. Kadun nimi Vaakalinnuntieksi 1967.

(* **Petsamontie — Petsamovägen**) ko 22, ks. Kumpulankatu.

Pieni Roobertinkatu — Lilla Robertsgatan ko 3, ks. Roobertinkatu.

Pietarinkatu — Petersgatan ko 7, 1869 muodossa Petersgatan kadun itäpäässä sijaitsevaan kortteliin 1860 valmistuneen roomal. katolisen kirkon pääsivua koristavan apostoli Pietarin patsaan mukaan (kirkon päädyssä koristeena myös apostoli Paavalin patsas, jonka mukaan nyk. Tehtaankadun itäpäähän aiempaan nimenä Paavalinkatu). Suom. nimenä kartassa 1890-luvulla Pietarinkatu, joka vahvistettiin virall.

1909. Katuun liitettiin 1892 sühenastinen Lilla Fabriksgatan jatkoksi länteen päin.

Pihlajasaarencatu — Rönnskärsgatan ko 6, 1941, läheisten Pihlajasaarten mukaan.

Pihlajatie — Rönnvägen ko 15, 1921, ryhmänimi (puiden nimiä). Asemakaavanmuutoksessa 1939 katua jatkettiin Kuusitie ja Mannerheimintien välisellä osuudella. Asemakaavaehdotuksessa 1913 tie oli merkitty Töölönkadun jatkeeksi nyk. Valpurintielle saakka.

Pikku Pässä — Lilla Bässen ko 20, ks. Pässä.

Pikku Satamakatu — Lilla Hamngatan ko 8, 1928, läheisen sataman mukaan. Aiemmat nimet asemakaavaehdotuksessa 1859 Upplagsgatan (varastokatu), kartassa 1866 Östra Hamngatan (karttaliitteessä suom. nimenä Itäinen Satamakatu), asemakaavaehdotuksessa 1870 Commersgatan (kauppakatu) ja 1873 jälleen Östra Hamngatan. Viimeksi mainittu vahvistettiin virall. 1895 ja sen suom. vastineeksi Itäinen Satamakatu 1909. Ks. Satamakatu.

* **Pikkusilta — Lilla bron** ko 11, ks. Pitkäsilta.

* **Pikku Siltasaari — Lilla Broholmen** ko 11, ks. Siltasaari.

Pitkäsillanranta — Långbrokajen ko 11, 1893 muodossa Långbrokajen, läheisen Långa bron-nimisen sillan mukaan. Suom. nimenä kartassa 1890-luvulla Pitkäsillan satama ja virall. Pitkäsillanrantakatu 1909. Nyk. suom. nimi vahvistettiin 1928.

Pitkäsilta — Långa bron ko 1, 2, 11. Siltaa, joka 1650-luvun alussa rakennettiin Vironniemeltä pohjoiseen Musholmen-nimiselle saarelle — sittemmin Iso Siltasaari — Stora Broholmen — kutsuttiin aiemmin nimillä Långa bron (pitkäsilta) tai Stora bron (isosilta) vastakohtana mainitulta saarelta mantereelle vievälle pienemmälle sillalle, jonka nimenä oli Lilla bron (pikkusilta) tai Sibbo bron (Sipoon silta). 1750-luvun kartassa myös nimi Brobergs Bron (Siltavuoren silta). Suom. nimenä 1890-luvun kartassa Pitkä Silta. Nyk. nimet vahvistettiin virall. 1909 (ruots. nimi kirjoitettu 1928 saakka Långabron). Silta oli alkuaan puusta ja nyk. kivilta valmistui 1912.

Pikkusilta, joka sijaitsi alkuaan lännempänä Pitkäsillan linjasta ja siltoja 1832 uusittaessa rakennettiin suoraan tämän jatkoksi Pikku Siltasaari — Lilla Broholmen -nimisen saaren yli, hävisi 1890-luvulla, jolloin saarten ja pohjoismantereen välit täytettiin. Ks. Siltasaari.

Pohjoinen Esplanadikatu — Norra Esplanadgatan ko 3, ks. Esplanadikatu.

Pohjoinen Hesperlankatu — Norra Hesperlagatan ko 13, ks. Hesperiankatu.

(* **Pohjoinen Hilliranta — Norra Kolkajen**) ko 20, 1917 asemakaavaehdotuksessa Länsisatamaan, paikan käytön mukaan.

* **Pohjoinen Kaanaantie — Norra Kanansvägen** ko 27, 1930, paikannimestä Kanaansland. Katu ja nimi poistettiin asemakaavanmuutoksen yhteydessä 1952. Ks. Kaanaantie.

Pohjoinen Makasiinikatu — Norra Magasinsgatan ko 3, ks. Makasiinikatu.

Pohjoinen Rautatiekatu — Norra Järnvägs-gatan ko 13, ks. Rautatiekatu.

(* **Pohjoinen Samporanta** — Norra Sampokajen) ko 20, ks. Samporanta.

Pohjoinen Stadiontie — Norra Stadionvägen ko 14, ks. Stadiontie.

Pohjoinen Uunisaari — Norra Ugnsholmen ko 7, ks. Uunisaari.

Pohjoisranta — Norra kajen ko 1, 1820 muodossa Norra Quain, sijainnin mukaan. Suom. nimenä 1880-luvulla käytössä Pohjoinen rantakatu, joka vahvistettiin virall. 1909. Nyk. muoto, joka oli ehdolla jo 1908, vahvistettiin 1928. Nyk. ruots. nimiasu vahvistettiin 1909, mutta oli epävirall. käytössä jo sitä ennen mm. kartassa 1866 asussa Norra Kajen.

Pohjoissatama — Norra hamnen ko 1. Tästä Helsingin vanhimmasta satamasta ollut käytössä nimiä Skeppshamnen (laivasatama) ja Stadshamnen (kaupungin satama), mm. 1740-luvulla asuissa Skiepps Hamnen ja Stads Hamnen. Kaupungin varsinaisen sataman siirryttyä 1800-luvun alussa nyk. Eteläsatamaan, edellä mainittujen tilalle tuli nimi Norra hamnen, joka 1909 sai virall. nimiasun Norra Hamnen ja 1928 nyk. asun. Suom. nimenä käytössä jo 1800-luvulla Pohjoissatama, joka vahvistettiin virall. 1909.

Pohjolanaukio — Pohjolaplatsen ko 25, 1920, viereisen Pohjolankadun mukaan. Aluksi vain jaoituskaavassa, lopull. asemakaavaan 1937.

Pohjolankatu — Pohjolagatan ko 25, 1920, ryhmänimi (kalevalaisia nimiä). Aluksi vain jaoituskaavassa (jossa ensin ehdolla Isokatu — Storgatan) ja lopull. asemakaavaan 1937.

Pohjolan puisto — Pohjolaparken ko 25, 1956, viereisen Pohjolankadun mukaan.

* **Poikkikatu** — Tvärgatan ko 3, 1906, Pohjois-Rautatienkadun poikkikujaksi. Asemakaavanmuutoksessa katu ja nimi poistettiin ja tilalle 1917 ensin Oopperakatu — Operagatan ja 1928 Eduskuntakatu — Riksdagsgatan.

* **Poppellitie** — Poppelvägen ko 15, 1912, ryhmänimi (puiden nimiä). Aluksi vain asemakaavaehdotuksessa ja vahvistettiin 1925. Katu ja nimi poistettiin rakentamattomana asemakaavasta 1938.

* **Porkkalankatu** — Porkalagatan ko 20, 1926, Porkkalan niemen mukaan. Ruots. nimi ensin asussa Porkkalagatan ja asuun Porkkalagatan 1928. Nimi jo asemakaavaehdotuksessa 1922, mutta toisensuuntaisella kadulla. Rakentamattomana poistettu asemakaavasta 1954.

Porkkalankatu — Porkalagatan ko 20, 1969, ehdotettuna, Helsingin länsipuolella sijaitsevan vanhan satamapaikan Porkkalan mukaan. Aiempi nimi Lauttasaarenkatu — Drumsögatan 1926.

Pormestarinhepo — Borgmästarhästen ko 9. Saaren nimenä kartoissa Borgmästare Hästen

1775, Borgmästarehästen 1777, Borgmästar Hästen ja 1782 ja Pormestarinhepo — Borgmästarhästen 1925. Nimen alkuperä tuntematon, mutta sen alkuosan arveltu viittaavan lokkilintuihin kuuluvaan pormestariin eli isoon-lokkiin.

Pormestarinrinne — Borgmästarebrinken ko 8, 1911, tunnetun passiivisen vastarinnan miehen ja Helsingin pormestarin Elias Öhmanin (1845—1908) mukaan, joka asui tämän kadun tienoilla. Suom. nimi vahvistettiin asussa Pormestarinrinne, mutta yleistyi jo varhain nyk. asuun, joka viralliseksi 1928.

Porrastie — Trappvägen ko 9, tien luonteen mukaan (varustettu portailla ja vain jalankulkijoita varten).

Porsas — Grisen ko 13. Saaren nimenä kartoissa Grisholmen 1696 (Tölön ja Drumsön maiden rajana), Grisen 1842, Grisholm 1882, Grisen 1902 ja Porsas — Grisen 1930.

Porthaninkatu — Porthansgatan ko 11, 1901 muodossa Porthansgatan, ryhmänimi (historiallisia merkkimiehiä), suom. historiantutkimuksen ja kansanrunoudentutkimuksen uranuurtajan professori Henrik Gabriel Porthanin (1739—1804) muistoksi. Nimiasut Porthaninkatu — Porthangatan vahvistettiin 1909 ja ruots. nimi palautettiin nyk. asuun 1928.

* **Porthanin puistikko** — Porthansskvären ko 11, ks. Alli Tryggin puisto.

Porthaninrinne — Porthansbrinken ko 11, 1928, läheisen Porthaninkadun mukaan, jonka jatkeena katu on.

Porvoonkatu — Borgågatan ko 12, 1901 muodossa Borgågatan, ryhmänimi (maakuntia, kaupunkeja, pitäjiä). Suom. nimeksi 1909 Porvoonkatu.

Porvoon puistikko — Borgåskvären ko 12, 1969 ehdotettuna, Porvoonkadun varrella.

Poseidoninkatu — Poseidongatan ko 20, 1968, ryhmänimi (merenkulkuun liittyviä nimiä). Poseidon = antiikin tarustossa kreikkal. merenjumala. Aiempi nimi Kalalahdenranta — Fiskvikskajen 1916 vahvistetussa asemakaavassa, mutta katua ei rakennettu.

Postikatu — Postgatan ko 2, 1938, kadun varrella olevan Postitalon mukaan. Ks. Kaasutehtaankatu ja myös Helenankatu.

Postikuja — Postgränden ko 2, 1938, kadun varrella olevan Postitalon mukaan.

Puhemiehenkatu — Talmansgatan ko 13, 1928, viereiseen kortteliin 1930 valmistuneen Eduskuntatalon (eduskunnan puhemiehen) mukaan.

Puijonkatu — Puijogatan ko 22, 1929, ryhmänimi (maantieteellisiä nimiä Suomessa), Puijon näköalavuoren mukaan.

Puijon puistikko — Puijoskvären ko 22, 1956, viereisen Puijonkadun mukaan.

Puistokatu — Parkgatan ko 9, 1876 muodossa Parkgatan, viereisen Kaivopuiston mukaan. Suom. nimenä 1890-luvun kartoissa Puistokatu,

joka vahvistettiin virall. 1909. Aiemmin kadun kohdalla vanha tie, ks. Kruthusvägen.

Pukkisaari, Eteläinen, Itäinen, Läntinen — Bockholmen, Södra, Östra, Västra. Saarten yhteisenä nimenä jo 1800-luvulla Bockholmen, jonka suom. vastineeksi vahvistettiin 1909 Pukkisaari. Myöhemmin saaret on erotettu toisistaan ilmansuuntanimillä ja virall. nimiluettelossa 1928 nimet ovat Eteläinen, Läntinen, Pohjoinen Pukkisaari — Södra, Västra, Norra Bockholmen. 1930-lähtien on nimen Pohjoinen Pukkisaari — Norra Bockholmen tilalle tullut Itäinen Pukkisaari — Östra Bockholmen. Vanhoissa kartoissa saarilla on ollut erilliset nimet seuraavasti: Läntinen Pukkisaari = Silbolsholmen 1681, Bockholm 1765, Bockholmen 1775. Itäinen Pukkisaari = Lokholmen 1775. Eteläinen Pukkisaari = Skrattholmen 1775.

* **Punaisen Ristin kuja — Röda Kors gränd** ko 14, 1925, viereisen Punaisen Ristin Sairaalan mukaan. Asemakaavanmuutoksessa 1944 katualue liitettiin sairaalan tonttiin ja katu nimeen poistettiin asemakaavasta.

Punamäki — Rödbacka ko 16. Tämä huvila-alueen nimi tullut käyttöön 1800-luvun lopulla muodossa Rödbacken ja Rödbacka. Suom. käännösnimi käyttöön 1900-luvun alkupuolella. Virall. nimiluetteloon 1928.

Punanotkonkatu — Röddäldsgatan ko 7, 1887 muodossa Röddäldsgatan huvila-alueen nimestä Röddäld, joita huvila-alueita kaupunki vuokrasi 1840-luvun alussa asemakaavoittamattomilta alueiltaan. Asemakaavassa 1842 oli samoille tienoille suunniteltu katu nimeltä Ryttagatan (suom. vastineena karttaliitteessä 1866 Ratsukatu) maneesin mukaan, joka sijaitsi Bernhardin- ja Fabianinkadun eteläkulmassa. Uuteen 1875 vahvistettuun asemakaavaehdotukseen oli nyk. Koulutorilta Tehtaanpuistoon suunniteltu kaksi katua, Norra ja Södra Röddäldsgatan, jotka reunustivat Förstadesplanaden -nimistä puistovyöhykettä. Asemakaavanmuutoksessa 1887 esplanadi reunuskatuineen poistettiin ja Södra Röddäldsgatan jäi paikoilleen itäiseltä osaltaan saaden nimen Röddäldsgatan. Tämän suom. vastineeksi vahvistettiin Punanotkonkatu 1909.

Kadulle nimen antaneen huvila-alueen nimenä oli ensimmäisessä »kaupungin villojen» nimiluettelossa Röddäld, liittyen sillä paikalla köydenpunontarataa pitäneen tehtailijan Erik Röön nimeen. Myöhemmin kirjoitettiin nimi asuun Röddäld tämän laakson länsipuolella olevan kallioisen alueen Röddbergen-nimen vaikutuksesta. Ks. Punavuoret ja Röddbergsdal.

Punanotkon puisto — Röddäldsparken ko 7, 1928, vanhasta paikannimestä Röddäld. Puiston epävirall. nimenä ollut vaihdellen käytössä Johanneksen puistikko — Johannesskvären ja Johanneksen kenttä — Johannesplan viereisen Johanneksen kirkon mukaan. Ks. Johannisberget ja Punavuoret.

Punavuorenkatu — Röddbergsatan ko 5, 6, 1842 muodossa Röddbergs Gatan, tienoon van-

hasta nimestä Röddbergen. Suom. käännösnimenä karttaliitteessä 1866 Punavuorenkatu, joka vahvistettiin virall. 1909. Kadun paikkeilla ollut 1800-luvun alkupuolella Hietalahdessa sijainneeseen yksityiseen kylpylään johtanut tie, jota kutsuttiin nimellä Gamla Badhusvägen (vanha kylpylätie). Talonomistajat kadun varrella anoivat 1887 kadun nimen muuttamista, koska Röddberg-nimellä oli huono kaiku tienoon aiemman levottoman asutuksen takia, ja ehdottivat tilalle nimeä Bangatan (Ratakatu), jonka jatkona Punavuorenkatu on, tai Badhusgatan (kylpyläkatu), jotta »säädyllyiset ihmiset voisivat siellä asua». Anomukseen kaup. valtuusto ei suostunut. Ks. Punavuoret.

Punavuoret — Röddbergen ko 5, 6, Nyk. Sepän- ja Punavuorenkadun välillä olleita rantakallioita nimitettiin jo 1600-luvun asiakirjoissa niiden punertavan värin takia Röddberget-nimellä. Suom. käännöksenä karttaliitteessä 1866 Punavuoret. Kartassa 1870 seudun nimenä on Röddbergs — Trakten ja kansanom. suom. nimenä samoilta ajoilta alkaen Rööperi. Seutu oli ennen sen asemakaavaan 1875 tapahtunutta liittämistä aluetta, jolla asui epävakaista väkeä, minkä takia sen nimellä on ollut omalaatuinen kaiku. Ks. Punavuorenkatu.

Punavuori — Röddbergen, kaup.osan nimeksi 1959.

Punkaharjuntie — Punkaharjuvägen ko 22, 1913, ryhmänimi (maantieteellisiä nimiä Suomessa). Aluksi vain jaoituskaavassa, lopull. asemakaavaan 1940.

Puolimatkinsaari — Halvvägsholmen ko 9. Saaren nimenä kartassa 1842 Halvvägsholmen ja 1925 Puolimatkinsaari — Halvvägsholmen. Rinnakkaisnimenä esiintyy 1800-luvulla Hällholmen ja sen suom. vastineena joskus Paasisaari. Eräässä kartassa 1907 on saaren nimenä Kellosaari siellä sijainneen sumukellon mukaan.

* **Puolukkatie — Lingonvägen** ko 15, 1925, ryhmänimi (metsäkasveja). Aiempi nimiehdotus Ranunkelintie — Ranunkelvägen 1912. Asemakaavanmuutoksessa 1939 rakentamaton katu ja nimi poistettiin.

Purjekatu — Segelgatan ko 8, 1928, ryhmänimi (merenkulkuun liittyviä nimiä). Katu nimettömänä asemakaavassa 1903 lähtien. Purjekatu sisältynyt myös 20. kaup.osaan 1918—19 laadittuihin asemakaavaehdotuksiin, mutta jäänyt siellä vahvistamatta.

Pursimiehenkatu — Båtsmansgatan ko 6, 1842 muodossa Båtsmans Gatan, ryhmänimi (merenkulkuun liittyviä ammatteja). Suom. vastineena karttaliitteessä 1866 Wenemiehenkatu ja Pursimiehenkatu käytössä jo 1880-luvulla. Nimiasu Pursimieskatu vahvistettiin 1909 ja nyk. asu 1928.

Puutarhakatu — Trädgårdsgatan ko 2, 1836 muodossa Trädgårds Gatan, läheisen nimillä Allmänna promenaden (yleinen kävelypuisto) ja Sällskapsträdgården (seurustelu puisto) tunnetun puiston (nyk. Kaisaniemen) mukaan. Suom. nimenä karttaliitteessä 1866 Puutarha-

katu, joka vahvistettiin virall. 1909. Asemakaavassa 1812 katu ulottui Pohjoissatamaan saakka ja sai 1820 nimen Nicolai Gatan, mutta rajoitettiin 1836 vain Vuori- ja Unioninkadun välille. Katua jatkettiin 1937 ns. vanhan klinikan tontin läpi Snellmaninkadulle asti, jatko vain jalankulkijoille tarkoitettuna. Nimi Trädgårds Gatan ollut 1820—36 vahvistettuna nyk. Rauhankadun nimeksi, jolloin se liittyi Kruunuhakaan suunnitellun keisarillisen linnan puutarhaan.

Pyhtääntie — **Pyttsvägen** ko 26, 1936, ryhmänimi (Itä-Uudenmaan pitäjää).

(* **Pyöli**) — **Böhle** ko 19, ks. Pasila.

* **Päjänteenkuja** — **Päjännegränd** ko 22, 1933 jaoituskaavassa, ryhmänimi (maantieteellisiä nimiä Suomessa). Katu poistettiin asemakaavanmuutoksessa 1941.

Päjänteentie — **Päjännevägen** ko 22, 1908, ryhmänimi (maantieteellisiä nimiä Suomessa). Aluksi vain jaoituskaavassa, lopull. asemakaavaan 1940.

Päivärinnankatu — **Päivärintagatan** ko 14, 1917, ryhmänimi (kotimaisia kirjailijoita), kansankirjailijan ja valtiopäivämiehen Pietari Päivärinnan (1827—1913) muistoksi. Kadun nimeksi vahvistettiin ensin Björngatan — Karhukatu läheisiin Nimrod- ja Sudenkatuihin liittyen. Nyk. suom. nimiasu vahvistettiin 1928, sitä ennen Päivärintakatu.

Päikäneentie — **Päikänvägen** ko 22, 1913, ryhmänimi (pitäjien nimiä). Aluksi vain jaoituskaavassa, lopull. asemakaavaan 1940.

Pässi, Iso, Pikku — **Bässen, Stora, Lilla** ko 20. Näiden kahden lähekkäisen saaren niminä kartoissa Bes Hällmen 1696, Bäss Hollmen 1775, Stora Bässholmen 1842, Stora Bässen 1869 ja Iso Pässä — Stora Bässen 1930. sekä Lilla Bässen 1775, 1902 ja Pikku Pässä — Lilla Bässen 1930. Suom. nimet ehdolla 1908 ja otettu käyttöön jo ennen 1928, jolloin ne tulivat virall. nimiluetteloon. (Eläinten nimet yleisiä saarten nimistössä ja johtuneet esim. saaren ulkonäöstä tai laitumena pitämisestä). Saaret yhdistetty nyk. mantereeseen.

Pässinkari — **Bässkrevan** ko 20. Tämän pienen saaren nimi liittyy edellä mainittuihin viereisiin saariin ja esiintyy kartoissa muodossa Bess Skräfvan 1842, Bässkräfvan 1869, Bässkräfven 1902 ja Pässinkari — Bässkrevan 1930. Suom. nimeksi ehdolla Pässinkuoppa 1908 ja käytössä 1910-luvulla myös Pässinrotko. Ruots. nimi vahvistettiin 1909 ja nyk. suom. nimiasu käyttöön jo ennen 1928, jolloin se tuli virall. nimiluetteloon. Saaret yhdistetty nyk. mantereeseen.

Pässinkuja — **Bässgränden** ko 20, 1944, läheisten Pässä-nimisten saarten mukaan. Kadun nimenä asemakaavaehdotuksessa 1918 Lapinienkatu — Lappuddsgatan.

Pääskylänkatu — **Svalbogatan** ko 10, 12, 1901 muodossa Svalbogatan, huvilan nimestä Svalboet. Suom. nimeksi 1909 Pääskylänkatu.

Pääskylänpuistikko — **Svalboskvären** ko 10,

1928, viereisen Pääskylänkadun mukaan. Puistikkoa kutsuttiin aiemmin nimellä Kulmalanpuistikko — Hörnebärgsskvären viereisen kadun Kulmalankatu — Hörnebärgsgatan mukaan. Ks. Kulmavuorenkatu ja Pääskylänkatu.

Pääskylänrinne — **Svalbobrinken** ko 10, 1928, huvilan nimestä Svalboet, josta jo aiemmin viereinen Pääskylänkatu — Svalbogatan. Aiempi nimi Sibyllagatan 1901 ja sen suom. vastineena Sibyllankatu 1909. Uusiksi nimiasuiksi ehdolla 1926 Tietäjänkatu — Sibyllagatan.

Päävartiontori — **Högvaktstorget** ko 1, 1888 muodossa Högvaktstorget, torin varrella olevan Päävartion mukaan. Suom. nimeksi Päävahdintori 1909 ja nyk. asu 1928. Tämän ja viereisen Meritulintorin paikalle suunniteltu 1812 yhtenäistä suurta toria nimellä Slots Plattens (linnanaukio) sen pohjoispuolelle suunnitellun keisarillisen linnan mukaan. Ks. Meritulintori.

Raakelinkatu — **Rakelsgatan** ko 17, 1910, ryhmänimi (Raamatun naisten nimiä). Käytössä jo aiemmin. Raamatun nimien sijoittamiseen 17. kaup. osaan eli Pasilan kaduille lienee vaikuttanut seurakunnan silloinen pastori Väinö Kantele.

Raatimiehenkatu — **Rådmansgatan** ko 7, 1886 muodossa Rådmansgatan, raatimies Johan Herman Edvard Berghin (1829—1903) muistoksi. Bergh rakensi itselleen 1876 talon Puisto- ja Raatimiehenkadun kulmaukseen. Suom. nimenä kartassa 1890-luvulla Raatimiehenkatu, joka vahvistettiin 1909.

Rahapajankatu — **Myntgatan** ko 8, 1866 painetussa kartassa muodossa Myntgatan, kartan liitteessä suom. vastineena Mynttikatu, lähelle 1863 valmistuneen Rahapajan mukaan. Aluksi vain asemakaavaehdotuksessa, lopull. asemakaavaan 1895. Nyk. suom. nimi ehdolla jo 1908, mutta vahvistettu virall. vasta 1928.

* **Rahapajanranta** — **Myntkajen** ko 8, ks. Katajanokanlaituri.

Rahtikatu — **Fraktgatan** ko 20, 1955, ryhmänimi (merenkulkuun ja satamaan liittyviä nimiä). Aiemmin asemakaavaehdotuksessa 1917 Drumsökatu — Drumsögatan.

Raisontie — **Resovägen** ko 16, 1948, ryhmänimi (Lounais-Suomen pitäjää). Aiempi nimiehdotus 1943 Kannaksentie — Nässets väg.

Rajasaarenpengeri — **Råholmsbanken** ko 14, 1966. Katu sijaitsee mantereelta Rajasaaren rakennetulla penkereellä.

Rajasaarentie — **Råholmsvägen** ko 14, 1906 muodossa Rajasaarenkatu — Råholmsgatan, läheisen saaren Rajasaari — Råholmen mukaan. Nyk. muotoon 1917. Nimi merkitty kadunnimiluetteloon 1928 alkuper. asuun -katu loppuisena, mutta sisäasiainministeriön vahvistuksessa 1928 nimi pysyi -tie loppuisena. Ks. Rajasaari.

Rajasaari — **Råholmen** ko 14. Saaren niminä kartoissa Råholm 1696, Råhollmen 1775 ja Råholm 1902. Suom. käännösnimi vahvistettiin

virall. 1909. Saaren kautta kulkenut Töölön ja Meilahden kylien vanha raja.

Rajasampaanranta — Rörstrand ko 23, 1950, vanhasta kadun tienoilla sijainneesta rajamer-
kistä, jonka nimi ollut Galgbergsrå (hirsipuu-
vuorenraja). (Rajasammas = rajapylväs).
Ruots. muoto viittaa samalla läheisen Arabian
porsliinitehtaan perustajaan »Rörstrandin» pors-
liinitehtaan Ruotsissa (rå = rör). Aiempi
nimi Hylkysaarenkatu — Vrakholmsgatan
1938, noin 4 km etelämpänä sijaitsevan Hylky-
saaren mukaan.

* **Rantakatu — Strandgatan** ko 6, 7, ks.
Speranskintie.

* **Rantatie — Strandvägen** ko 6, 7, ks. Merisa-
tamaranta.

Ratakatu — Bangatan ko 5, 7, 1842 muodossa
Ban Gatan, tämän kadun paikkeille nyk.
Bulevardilta 1820 siirretyn tehtailija Erik
Röön köydenpunontaradan mukaan, joka 1800-
luvun puolivälissä siirrettiin Ruoholahteen.
Suom. nimenä karttaliitteessä 1866 Paanakatu
ja kartassa 1890-luvulla Ratakatu, joka käyt-
össä jo 1881. Nyk. nimiasut vahvistettiin
1909. Ks. Punanotkonkatu ja Köydenpunojan-
katu.

Ratsastie — Riddvägen ko 16, 1966. Katu johtaa
Ratsastushallille.

Ratsastushalli — Riddhallen ko 16, ratsastus-
urheilulle 1940 valmistuneen hallin ja sen ympä-
ristön nimenä. Ks. Ruskeasuon urheiluhalli —
Brunakärrs sporthall.

* **Ratsukatu — Ryttaregatan** ko 3, 7, ks. Puna-
notkonkatu.

Rauhankatu — Fredsgatan ko 1, 1819 muodossa
Freds Gatan nyk. Aleksanterinkadun nimeksi,
1809 tehdyn Haminan rauhan muistoksi. Nyk.
paikalleen nimi siirrettiin 1836. Suom. nimenä
karttaliitteessä 1866 Rauhakatu, joka vahvis-
tettiin virall. 1909. Nyk. ruots. nimiasu vah-
vistettiin 1909 ja suom. asu 1928.

Rauninkallio — Rauniberget ko 25, 1956, vie-
reisen Raunikujan mukaan, nimen jälkiosan
viitatessa puiston kallioiseen maastoon.

Rauninkuja — Raunigränden ko 25, 1922, ryh-
mänimi (kalevalaisia nimiä). Aluksi vain jaoi-
tuskaavassa, lopull. asemakaavaan 1937, joi-
loin vahvistettiin myös nyk. nimet. Suom.
nimi alkuaan asussa Raunikuja. (Rauni =
skandinaavien satoisuuden jumalan Freyrin
suom. vastine).

Rautalammintie — Rautalampivägen ko 22,
1913 muodossa Rautalamminkatu — Rauta-
lampigatan, ryhmänimi (pitäjien nimiä). Nyk.
nimiasut vahvistettu 1940, mutta käytössä
jo 1922.

**Rautatiekatu, Pohjoinen, Eteläinen — Järn-
vägsatan, Norra, Södra** ko 13, 1906 muodoissa
Norra, Södra Jernvägsatan — Pohjois, Etelä
Rautatiekatu. Nyk. nimiasut vahvistettu 1909.
Asemakaavaehdotuksessa 1883 oli molempien
katujen paikalle suunniteltu leveä katu nimellä

Gustaf Wasa Allén ja 1899—1900 katu nimellä
Hamnbanegatan.

Rautatienortti — Järnvägstorget ko 2, 1873
muodossa Jernvägstorget sen viereen 1862 val-
mistuneen rautatieaseman mukaan. Suom. vas-
tineena kartassa 1890-luvulla Rautatienortti.
Virall. nimeksi vahvistettiin 1909 Rautatienortti
— Järnvägstorget ja 1928 nyk. suom. nimiasu.
Tori rakennettiin täyttämällä sen paikalla si-
jainnut Kluuvinlahti.

Rautavilitta — Järnpricken ko 13, 1969, ehdo-
tettuna kartassa, suom. vastine ruots. nimelle,
joka käytössä jo aiemmin.

(* **Reginankatu — Regnagatan**) ko 18, 1910,
ryhmänimi (naisten nimiä). Katu vain asema-
kaavaehdotuksessa ja merkitty siitä virall.
nimiluetteloon 1928, mutta jäänyt rakenta-
matta.

Rehbindertie — Rehbindervägen ko 6, 1908
muodossa Rehbindertie — Rehbindervägen,
ministerivaltiosihteerin kreivi Robert Henrik
Rehbinderin (1777—1841) mukaan. Asuun
Rehbinderkatu — Rehbindergatan nimi vahvis-
tettiin (vain maistraatin päätöksellä) 1909 ja
nyk. asuun asianmukaisesti 1928.

Reijolankatu — Grejugatan ko 14, 18, 1906
muodossa Grejuskatu — Grejulgatan, Pikku
Huopalahden kylässä sijainneen Grejus-nimi-
sen tilan mukaan, jonka eräs ulkopalsta sijaitsi
tämän kadun tienoilla. Suom. nimeksi ehdolla
Grejuksenkatu 1908, mutta virall. vahvistettiin
1909 asu Grejuskatu. Eräässä kartassa 1907
esiintynyt myös muoto Rekolankatu. Nyk.
suom. nimi vahvistettiin 1928, sen jälkeen kun
ehdolla oli 1926 ollut nimiasu Grejuskatu.

* **Residenshusbacken — (hallitustalonmäki)** ko
1, 1600-luvun lopulla nyk. Mariankatu 7—9:n
tienoilla olleen mäen nimenä, siellä 1700-luvun
alkupuolelle esti sijainneen maaherran virka-
ja asuintalon eli residenssitalon mukaan. Ks.
Tyghusbacken.

* **Residenshusgatan — (hallitustalonkatu)** ko
1, 1600-luvun jälkipuoliskolla nyk. Ritarikadun
paikkeilla olleen kadun nimenä. Katu johti
residenssitalon- eli hallitustalonmäelle. Ks.
Residenshusbacken.

* **Residenshustorget — (hallitustalonortti)** ko
1, ks. Meritullintori.

Rikhardinkatu — Richardsgatan ko 3, 1820
muodossa Richards Gatan, senaatin oikeus-
osaston esittelijäshteerin, sittemmin senaatto-
rin, vapaaherra Albrecht Fredrik Richard
De la Chapellen (1785—1859) mukaan, joka
omisti talon kadun varrella. Suom. nimenä
karttaliitteessä 1866 Rikartinkatu ja kartassa
1890-luvulla Rikardinkatu. Nyk. nimiasut vah-
vistettiin 1909.

Ristikkotie — Gallervägen ko 21, 1952, sijainnin
mukaan. Tie johtaa Sörnäisten Keskusvanki-
laan ja ollut aiemmin nimetön.

Ritarikatu — Riddaregatan ko 1, 1820 muo-
dossa Riddare Gatan, aiheena paikan varaami-
nen asemakaavassa säätyjen talolle tämän ka-

dun varrelta. Kadun paikkeilla oli 1600-luvun lopulla katu nimeltä Residenshusgatan (hallitustalonkatu) sekä myöhemmin 1700-luvulla ja 1812 saakka Berggatan (vuorikatu), 1760-luvulla Stora Berggatan (iso vuorikatu). Asemakaavassa 1812 katu ulottui nyk. Liisankadulle asti, mutta asemakaavanmuutoksessa 1836 se lyhennettiin ja rakennettiin sittemmin nykyiselleen. Suom. nimenä karttaliitteessä 1866 Ritarikatu, joka vahvistettiin virall. 1909 kuten myös nyk. ruots. nimiasu. Ks. Residenshusgatan.

Ritaritalon puistikko — Riddarhusskvären ko 1, 1909, viereisen Ritarihuoneen mukaan. Suom. nimenä alkuaan Ritarihuoneenpuistikko (1800-luvun lopulla käytetty nimeä Ritarihuoneentarhanne) ja 1928 vahvistettiin asu Ritaritalonpuistikko, kirjoitustapa nykyiseksi 1956. Puisto kuuluu Ritarihuoneen tonttiin.

Roineen puisto — Roineparken ko 22, 1956, viereisen Roineentien mukaan.

Roineentie — Roinevägen ko 22, 1908, ryhmänimi (maantieteellisiä nimiä Suomessa), Roineen järven mukaan. Aluksi vain jaoituskaavassa, lopull. asemakaavaan 1940.

(* **Rolfsgatan** — (Rolfinkatu) ko 22, 1892 Hermannin vuokratonttialueen kartassa, jonka Kumpulan kartanon omistaja vapaaherra H. S. Standertskjöld-Nordenstam valmisti kartanosta erottamistaan alueista. Nimi, joka ei tullut käyttöön, hänen poikansa Rolf S-N:n mukaan.

Roobertinkatu, Iso, Pieni — Robertsgatan, Stora, Lilla ko 3, 5, 1820 muodoissa Stora, Lilla Roberts Gatan, ministerivaltiosihteerin kreivi Robert Henrik Rehbinderin (1777—1841) muistoksi. Suom. nimenä karttaliitteessä 1866 Ropertin Suurikatu ja Ropertin Pikkukatu ja 1890-luvulla käytössä Iso Robertinkatu ja Pikku Robertinkatu, jotka vahvistettiin virall. 1909. Nyk. suom. nimiasut vahvistettu 1928.

Runebergin esplanadi — Runebergsesplanaden ko 3, ks. Esplanadi.

Runeberginkatu — Runebergsgatan ko 4, 13, 14, 1906, ryhmänimi (historiallisia merkkimiehiä), runoilija Johan Ludvig Runebergin (1804—77) muistoksi. Nyk. suom. nimiasu vahvistettiin 1928, sitä ennen Runebergkatu. Nimi jo 1892 Toukolan vuokratonttialueen kartassa läheisen 1848:n kevätjuhlaakentän mukaan, jossa tapahtui Maamme-laulun ensiesitys.

Runniranta — Surbrunnstrandén ko 14, 1956, terveyslähteen mukaan, joka sijaitsi tämän puiston tienoilla 1700-luvun lopulla ja 1800-luvun alussa.

Ruoholahdenkatu — Gräsviksgatan ko 4, 1873 muodossa Gräsviksgatan, paikannimestä Gräsviken. Suom. nimenä käytössä jo 1880-luvulla Ruoholahdenkatu, joka vahvistettiin virall. 1909.

Ruoholahdenpuistikko — Gräsviksskvären ko 4, 1928, paikannimestä Ruoholahti — Gräsviken. Puistikko istutettu 1916 tonttimaalle ja nimi

merkitty virall. nimiluetteloon ilman sisäasiainministeriön vahvistusta.

Ruoholahdenranta — Gräsvikskajen ko 4, 1888 muodossa Gräsvikskajen, paikannimestä Gräsviken. Suom. vastineeksi vahvistettiin 1909 Ruoholahdenrantakatu ja nyk. nimiasu, joka oli ehdolla jo 1908, viralliseksi 1928. Katu oli alkuaan merkitty asemakaavassa saman-nimiseksi rantakaduksi nyk. Hietalahdenrannan kanssa nimellä Sandviks Quain. Ks. Hietalahdenranta.

Ruoholahdensatama — Gräsvikshamnen ko 4. Nimi tullut käyttöön paikannimestä Gräsviken 1800-luvun lopulla, ensin muodossa Gräsvikshamnen ja sen suom. vastineena 1890-luvulta alkaen Ruoholahdensatama. Nimi merkitty virall. nimiluetteloon 1928.

Ruoholahden silta — Gräsviksbron ko 20, 1958. Tämä satamaradan yli johtava silta saanut nimensä tienoon yleisnimen mukaan jo suunnitteluvaiheessa. Silta valmistui 1963.

Ruoholahti — Gräsviken ko 20. Lahden nimenä kartoissa Gräsviken 1808 ja Ruoholahti — Gräsviken 1925. Suom. käännösnimi käytössä jo 1800-luvun lopulla.

Kaup.osan osa-alueen nimeksi 1959.

Ruskeasuo — Brunakärr ko 16. Nimen alkuper. muoto on murteellinen Brunakärr, jossa alkuosa bruna (lyhyt suom. u) vastaa nykyruotsin sanaa brånad, muinaisruots. bruni, brone, ja merkitys = palo, kaski, kyttö. Nimi tarkoittanut Pikku Huopalahden kylässä Korpaksen tilan maalla ollutta suoaluetta. Kun tälle tienoille 1890-luvulla syntyi esikaupunkiasutusta, oli nimi murteen mukaisesti Brunakärr, jonka suom. vastineeksi tuli 1900-luvun alussa erheellinen Ruskeasuo. Alue liitettiin Helsinkiin 1926, jolloin sen nimeksi ehdotettiin ja 1928 vahvistettiin nyk. muodot.

Kaup.osan nimeksi 1959.

Ruskeasuon siirtolapuutarha — Brunakärrs koloniträdgård ko 16, 1918, paikannimestä Ruskeasuo — Brunakärr.

Ruskeasuon urheiluhalli — Brunakärrs sport-hall ko 16, 1956 ratsastus- ja urheiluhallin nimeksi, paikkakunnan nimen mukaan. Halli valmistui 1940 ratsastusurheilulle, mutta myöhemmin on suurin osa siitä uusittu ja varattu palloilua ym. sisäurheilua varten.

Ruusankatu — Rosagatan ko 14, 1906 muodossa Rosakatu — Rosagatan, paikallisesta huvilan nimestä Rosavilla. Suom. nimeksi ehdolla 1908 Roosankatu, mutta virall. vahvistettiin 1909 Ruusakatu. Nyk. suom. asu vahvistettu 1928. Katu sijainnut jo 1906 vahvistetussa asemakaavassa vähän etelämpänä nyk. Minna Canthin ja Nordenskiöldinkadun välillä ja vahvistettu nyk. paikalleen asemakaavanmuutoksessa 1917. Tätä ennen nyk. Ruusankatu muodosti itäisen mutkan alkuaan pitemmäksi suunnitellusta Ruusulankadusta.

Ruusulankatu — Rosavillagatan ko 14, 1906, paikallisesta huvilan nimestä Rosavilla, jonka

alueelle pitemmälle pohjoiseen katu oli alkuaan suunniteltu jatkumaan ja käsittämään itäisenä polvekkeena myös nyk. Ruusankadun. Suom. nimeksi 1908 ehdolla mm. Ruusuhuvilankatu ja Roosavillakatu, mutta virall. vahvistettiin 1909 Ruusuvillakatu ja 1928 nyk. asu.

Ruusumarjapolku — **Nyponstigen** ko 26, 1946, ryhmänimi (villimarjoja).

* **Ruutintie** — **Ruthvägen** ko 18, 1910, ryhmänimi (Raamatun naisten nimiä). Katu vahvistettu vain asemakaavaehdotukseen ja jäänyt rakentamatta. Ks. Raakelinkatu.

* **Ryssdal, Ryssdalsåkern** ko 7. Nimi tarkoittanut nyk. Vuorimiehenkadun, Laivasillankadun ja Ullankadun välistä aluetta ja esiintyy eräässä asiakirjassa jo 1662 muodossa Ryssdahl ja toisessa asiakirjassa 1766 muodossa Ryssdalsåkern. Nimen aiheena joko ryssä (=venäläinen) tai rysäkalastus, jolloin viimeksimainitussa tapauksessa alueen kohdalla oleva merenranta tai merenlahti olisi ollut kalastuspaikkana. Nimi liittyy läheiseen Ryssäsaari — Ryssholmen nimeen.

Ryssåsaari — **Ryssholmen** ko 9. Tämän saaren ja Valkosaarten yhteisnimenä kartoissa ja asiakirjoissa 1640-luv. Rysseholmarne, 1696 Bleckholmen, 1783 Blekholmarne ja 1778 Ryss holmarne. Saaren erillisenä nimenä kartoissa 1842 alkaen Ryssholmen. Suom. vastineina käytössä 1900-luvun alussa Ryssänkari ja Rysåsaari ja virall. nimiluettelossa 1928 Ryssäsaari. Nimen aiheena joko ryssä (=venäläinen) tai rysäkalastus. Ks. Ryssdal, Valkosaari.

* **Rödbergsdal** — **(Punavuorenlakso)** ko 6, 7. Laksoa, joka nyk. Yrjön- ja Korkeavuorenkadun kulmauksesta johti kallioiden välistä Laituririnteen ja Sepän- ja Punavuorenkadun suunnassa alas merenrantaan, kutsuttiin 1800-luvun alkupuolella nimellä Rödbergsdal (Punavuorenlakso) viereisten kallioiden Rödbergenin mukaisesti.

* **Rödbergshammen** — **(Punavuorensatama)** ko 6. Osoitekalenterissa 1868—69 Punavuorenkadun alapäässä laivatelakan vieressä olevan rantaluonon nimityksenä.

* **Röddäldsgatan, Norra, Södra** — **(pohjoinen, eteläinen Punanotkonkatu)** ko 6, 7, ks. Förstadsplanaden.

* **Saarankatu** — **Saragatan** ko 18, 1910, ryhmänimi (Raamatun naisten nimiä). Katu vahvistettu vain asemakaavaehdotukseen ja jäänyt rakentamatta. Ks. Raakelinkatu.

Saarenkatu — **Holmgatan** ko 21, 1892 muodossa Holmgatan Hermannin vuokratonttialueen kartassa läheisen saaren nimestä Byholmen. Suom. nimenä kartassa 1909 Saarenkatu. Nyk. nimet merkitty virall. nimiluetteloon 1928. Asemakaavaehdotuksissa 1913 ja 1917 oli vastaavan kadun nimiksi merkitty Stellakatu — Stellagatan ja Stellankuja — Stellagränd. Osalle katua ehdolle 1959 nimi Stellankatu (ryhmänimi, laivojen nimiä). Ehdotuksessa 1923 oli silloiselle Saarenkadulle merkitty itäinen jatko

ja sen nimeksi Kyläsaarenkatu — Byholmsgatan. Asemakaavan vahvistuksessa 1941 sai myös tämä jatko nimen Saarenkatu — Holmgatan ja Kyläsaarenkatu sijoitettiin myöhemmin toiseen paikkaan. Ks. Kyläsaarenkatu.

* **Saarenkuja** — **Holmgränd** ko 21. Epävirall. nimityksenä 1900-luvun alkupuolella Vegankadun jatkeena olleelle kujalle ja jäänyt pois asemakaavaa 1941 vahvistettaessa.

Saariniemenkatu — **Holmnäsgatan** ko 10, 1893 muodossa Holmnäsgatan, paikallisen jo 1847 tunnetun huvilan nimestä Holmnäs. Suom. nimenä kartassa 1890-luvulla Holmnäsinkatu ja virall. nimeksi 1909 Saariniemenkatu.

Saimaankatu — **Saimagatan** ko 12, 1901 muodossa Saimagatan, ryhmänimi (maantieteellisiä nimiä Suomessa) Saimaan järven mukaan. Suom. nimeksi vahvistettiin 1909 Saimaankatu.

Sakarinkatu — **Zachrisgatan** ko 14, 1901 muodossa Zachrisgatan, professori ja kirjailija-runoilija Zachris Topeliuksen (1818—98) muistoksi. Suom. nimeksi vahvistettiin 1909 Sakarinkatu. Kadun nimiksi ollut ensin ehdolla Elnagatan ja Engelsgatan.

Sallinkatu — **Salligatan** ko 14, 1906, paikallista 1840-luvulta periytyvästä huvilapalstan nimestä Salli. Nyk. suom. nimi vahvistettu 1909, sitä ennen Sallikatu.

* **Salmikatu** — **Sundgatan** ko 20, ks. Salmisaarenkatu.

* **Salmintie** — **Salmisvägen** ko 22, ks. Ensi-Kodin tie.

Salmisaarenkatu — **Märholmogatan** ko 20, 1954, paikallisesta nimestä Salmisaari — Märholm. Aiempi nimi Salmikatu — Sundgatan 1926. Ks. Salmisaari.

Salmisaaren laituri — **Sundholmskajen** ko 20, 1969 ehdotettuna, sijainnin mukaan. Ks. Salmisaari.

Salmisaarenranta — **Sundholmsstranden** ko 20, 1968, paikallisesta nimestä Salmisaari — Sundholmen. Aiemmat nimet Drumsöranta — Drumsökajen 1918 (asemakaavaehdotuksessa), Drumsön rantakatu — Drumsökajen 1926, Lauttasaarenranta — Drumsökajen 1928 ja Salmisaarenranta — Märholmokajen 1954. Ks. Salmisaari.

Salmisaari — **Märholm** — **Sundholm** ko 20. Saaren nimenä kartoissa Märholm 1696, Mär Hollmen 1775, Märholm 1806, Sund eller Merrholm 1842, Märholm Sundholm 1902. Suom. käännösminä 1900-luvun alussa käytössä Tammasaari ja Salmisaari. Suom. nimeksi 1908 ehdolla Merasaari, mutta virall. nimiasuksi vahvistettiin 1909 Merholma — Märholm (ruots. myös Sundholm) ja 1928 Salmisaari — Märholm = Sundholm. Saari on yhdistetty mantereeseen.

Salomonkatu — **Salomogatan** ko 4, 1906 muodossa Salomonkatu — Salomogatan. Ruots. nimi nyk. asuun 1909. Suom. nimi muutettiin 1909 asuun Salomoninkatu ja palautettiin nyk. asuun 1928.

Sammatintie — Sammativägen ko 22, 1913, ryhmänimi (pitäjien nimiä). Aluksi vain jaotuskaavassa, lopullisesti asemakaavaan 1940.

Sammonkatu — Sampogatan ko 13, 1906, ryhmänimi (kalevalaisia nimiä). Katu oli asemakaavassa merkitty nyk. pitemmäksi ja ulottumaan Taivallahden rantaan asti, mutta asemakaavanmuutoksessa 1917 katu lyhennettynä siirrettiin nyk. paikalleen vähän entistä etelämmäksi. Nyk. suom. nimiasu, joka oli ehdolla jo 1908, vahvistettiin 1928, sitä ennen Sampokatu. Ks. Hietakannaksenkatu.

Sammonpuistikko — Samposkvären ko 13, 1948, läheisen Sammonkadun mukaan.

* **Sampokuja — Sampogränd** ko 13, ks. Hietakannaksentie.

Sampolaituri — Sampokajen ko 20, 1968, aiemasta paikannimestä Samporanta — Sampokajen. Ks. Samporanta.

* **Samporanta — Sampokajen** ko 20, 1916, Sampo-nimisen jäänmurtajan mukaan, joka lepäsi kesäisin satamassa näillä tienoin. Kadun nimeksi merkittiin asemakaavaehdotuksessa 1917 Pohjoinen Samporanta — Norra Sampokajen, ja 1941 vahvistettiin asemakaavanmuutos, jossa koko katu nimineen poistettiin.

(* **Samposatama — Sampohamn**) ko 20, 1917 asemakaavaehdotuksessa jäänmurtaja Sammon mukaan. Ks. Samporanta.

Sampsantie — Sampsavägen ko 25, 1920, ryhmänimi (kalevalaisia nimiä). Aluksi vain jaotuskaavassa, lopullisesti asemakaavaan 1937.

Sandelsinkatu — Sandelsgatan ko 14, 1906, ryhmänimi (vÄnrikki Stoolin tarinain sankareita) kenraalin, myöhemmän sotamarsalkan Johan August Sandelsin (1764—1831) muistoksi. Nimi muutettiin 1917 asemakaavassa nyk. kadulle, jonka nimenä sitä ennen oli Adlercreutzkatu. Alkuaan Sandelskatu oli sijoitettu nyk. Kivelän sairaalan alueelle. Suom. nimi nyk. asuun 1928, sitä ennen Sandelskatu. Ks. Adlercreutzkatu.

Sariolantie — Sariolavägen ko 25, 1921, ryhmänimi (kalevalaisia nimiä). Aluksi vain jaotuskaavassa, lopull. asemakaavaan 1937.

Satamakatu — Hamngatan ko 8, 1859 asemakaavaehdotuksessa muodossa Norra Hamn Gatan ja Södra Hamn Gatan, uudessa ehdotuksessa 1860 Westra Hamn Gatan ja Östra Hamn Gatan nimisinä. Kartassa 1866 tämän esplanadiksi suunnitellun kadun nimenä vain Westra Hamn Gatan ja sen suom. vastineena karttaliitteessä LÄntinen Satamakatu. Asemakaavassa 1895 vahvistettiin nimeksi Vestra Hamngatan ja sen suom. asuksi 1909 LÄntinen Satamakatu, josta käytetty myös muotoa Länsi Satamakatu. Nyk. nimiasut vahvistettiin 1928. Ks. Pikku Satamakatu.

Saukko — Uttern ko 20. Saaren nimenä kartoissa 1722 Utterholm, 1743 Utterholmen ja 1842 Uttern. Rinnakkaisnimenä eräässä merikortissa 1800-luvulta myös Bränvin Holm. Suom. vastineena jo 1900-luvun alussa kÄännösnimi

Saukko, jota 1908 ehdotettiin myös virall. nimeksi. Suom. vastineeksi vahvistettiin kuitenkin 1909 Utteri ja vasta 1928 nyk. nimi. Saari on yhdistetty JÄtkäsaareen.

Saukonkatu — Uttergatan ko 20, 1916 muodossa Utterikatu — Uttergatan. Nyk. suom. nimi vahvistettiin 1928. Asemakaavaehdotuksessa 1911 nimenä Utterikarinkatu — Uttergrundsgatan. Ks. Saukko ja Saukonkari.

Saukonkari — Uttergrundet ko 20. Saaren nimenä kartoissa Uttergrund 1842, Uttergrundet 1900 ja Utterkari — Uttergrund 1925. Virall. nimeksi vahvistettiin 1909 Uttergrund — Utterikari. Suom. nimeksi oli jo 1908 ehdolla Saukonkari, joka vahvistettiin virall. 1928. Ks. Saukko.

Saukonlaituri — Utterkajen ko 20, 1928, saaren nimestä Saukko — Uttern. Aiempänä nimi-ehdotuksena 1917 Lastauttajan ranta — Stufvare kajen ja vähän myöhemmin Saukonranta — Utterkajen. Nyk. nimi käytössä 1920-luvulla, mutta virall. nimiluetteloon vasta 1928 ja virall. vahvistus 1950.

Saukonnokan laituri — Utteruddskajen ko 20, 1969 ehdotettuna kartassa. Liittyy vanhaan paikannimeen Uttern.

Saukonpaasi — UtterhÄllen ko 20, 1969 ehdotettuna kartassa. Liittyy vanhaan paikannimeen Uttern.

* **Saunakatu — Badhusgatan** ko 7, ks. EtelÄrantatie.

Sauvontie — Saguvägen ko 16, 1948, ryhmänimi (Lounais-Suomen pitÄjiÄ).

Savilankatu — Savilagatan ko 14, 1906, 1840-luvulta tunnetusta paikallisesta huvilapalstan nimestÄ Savila. Nyk. suom. nimiasu vahvistettiin 1909, sitä ennen Savilakatu.

* **Savolaksgatan — (Savonkatu)** ko 12, ks. Sipoonkatu.

Savonkatu — Savolaxgatan ko 12, 1940 ryhmänimi (maakuntien, kaupunkien ja pitÄjien nimiÄ). Aiemmat nimet ElÄintarhankatu — DjurgÄrdsgatan, joista ruots. nimi (puiston nimestÄ DjurgÄrden) vahvistettiin 1901 ja suom. kÄännösnimi 1909, sekÄ Tuusulankatu — Tusbygatan (ryhmÄnimi) 1928.

Savon puisto — Savolaxparken ko 12, 1969 ehdotettuna, Savonkadun varrella.

SelkÄmerenkatu — Bottenhavsgatan ko 20, 1966, liittyy läheisiin ItÄmeren- ja Juutinraumankatuihin.

Selmankatu — Selmagatan ko 17, 1910 asemakaavaehdotukseen, ryhmÄnimi (naisten nimiÄ). Käytössä jo aiemmin. Nimi merkitty virall. kadunnimiluetteloon 1928.

Senaatintori — Senatstorget ko 1, 1836 muodossa Senatstorget, torin varrelle 1822—28 valmistuneen senaatin talon mukaan. Suom. nimenÄ käytetty 1850-luvulla muotoa Senaattitori ja karttaliitteessä 1866 Senaatintori. Virall. vahvistettiin 1909 Senatintori ja 1928 nyk. asu. Torin nimenÄ ennen sen 1820-luvulla tapahtunutta suurentamista oli 1600- ja 1700-luvuilla

Stora Torget tai Stortorget (suurtori) ja ensin mainittu nimi vahvistettiin myös uuteen asemakaavaan 1820. Tilapäisesti käytetty myös nimiä Gamla Torget (vanha tori) 1789 ja Stads Torget (kaupungintori) 1809. Rahatoimikamarin jäsen insinööri Lille ehdotti 1926 käyttöön nimeä Suurtori — Stortorget ja torista käytetty itsenäisyyden aikana myös tätä nimeä, vaikka sitä ei ole koskaan vahvistettu viralliseksi.

* **Senats Gatan — (senaatinkatu) ko 1, ks. Snellmaninkatu.**

Sepänkatu — Smedsgatan ko 6, 1887 muodossa Smedsgatan, ryhmänimi (käsityöläisiä ja ammattimiehiä). Suom. nimenä kartassa 1890-luvulla Sepänkatu, joka vahvistettiin virall. 1909.

Seurasaarensalmi — Föllsö Sundet ko 15, 1969 ehdotettuna kartassa, viereisen Seurasaaren mukaan.

Seurasaarenselkä — Föllsöfjärden ko 13, 1969 ehdotettuna kartassa. Jo ennestään epävirallisessa käytössä.

Seurasaarentie — Föllsövägen ko 15, 1955. Jo 1928 ensi kerran painetussa kartassa, mutta käytössä jo aiemmin. Tie johtaa Seurasaareen. Ks. Seurasaari.

Seurasaari — Föllsön ko 15. Saaren nimenä vanhoissa asiakirjoissa ja kartoissa Föllisö 1681, Fölljes Landhet 1696, Föllisöhn 1732, Föllis Holmen 1767, Föllisön 1775, Föllislandet 1842 ja Föllisön — Seurasaari 1902. Nimen alkuosa tarkoittanee tässä nuorta hevosta (föll, föling = varsa) ja saari ilmeisesti ollut Meilahden kartanon varsalaitumena. Suom. vastineena 1800-luvulla käytössä Föllisaari ja 1900-luvun alussa Seurasaari, jolloin otaksuttu ruots. nimen alkuosan tarkoittavan sanaa följe = seura. Tähän kenties osaltaan vaikuttanut se, että saari on ollut kansanpuistona 1880-luvulta lähtien. Nyk. nimiasut vahvistettu 1909.

Slamintie — Slamvägen ko 23, 1922, ryhmänimi (eksoottisia paikannimiä). Aluksi vain jaoituskaavassa, lopullisesti asemakaavaan 1938.

Slanpuolapoiku — Mjölönstigen ko 26, 1946, ryhmänimi (villimarjoja).

Sibelluksenkatu — Sibellusgatan ko 14, 1966, säveltäjän professori Jean Sibeliuksen (1865—1957) nimikkokaduksi hänen syntymänsä 100-vuotismuiston yhteydessä. Katu johtaa Sibeliuksen puistoon ja Sibelius mm. asunut sen varrella. Aiempi nimi Kammionkatu — Kammiogatan 1906.

Sibelluksen puisto — Sibellusparken ko 14, 1945, säveltäjän professori Jean Sibeliuksen (1865—1957) 80-vuotissyntymäpäivän johdosta. Sisäasiainministeriön vahvistus 1950. Puistoalue muodostunut entisten Brävalla, Kinnekulle ja Miramar nimisten huvilain tonteille ja sen nimenä aiemmin epävirall. Humallahden puisto — Hummelviksparken.

* **Sibyllankatu — Sibyllegatan ko 10, ks. Pääskylänrinne.**

Sillilaituri — Sillikajen ko 20, 1968. Jo ennestään epävirall. käytössä.

Siltasaarencatu — Broholmogatan ko 10, 11, 1893 muodossa Broholmogatan, paikannimestä Broholmen. Suom. nimeksi vahvistettu 1909 Siltasaarencatu. Kadun suoralle jatkolle nyk. Hakaniementorilta Kallion kirkolle vahvistettiin 1901 nimeksi Tavastgatan ja sen suom. vastineeksi 1909 Hämeenkatu. Rahatoimikamari ehdotti 1926 uutta yhtenäistä nimeä Yliopistonkatu — Universitetsgatan pitkälle katulinjalle Unioninkatu — Siltasaarencatu — Hämeenkatu, mutta ehdotusta ei hyväksytty. Nimi Hämeenkatu poistettiin 1928 ja Siltasaarencatu ulotettiin myös tämän katuosuuden nimeksi. Ks. Hämeentie.

Siltasaaren kärki — Broholmsudden ko 10, 1928, paikannimestä Siltasaari — Broholmen. Käytössä puiston nimenä jo aiemmin. Aluksi vain kadunnimiluettelossa, virall. vahvistus 1943.

* **Siltasaarencuistikko — Broholmskvären ko 10, ks. Paasivuoren puistikko.**

* **Siltasaarentori — Broholmstorgct ko 10, ks. Paasivuoren puistikko.**

* **Siltasaari, Iso, Pikku — Broholmen, Stora, Lilla ko 11.** Saarten yhteisenä nimenä kartoissa Muusholmen 1640-luvulla, Mus Hollmen 1775, 1808. Kansanomaisina ja käännösniminä 1800-luvun alkupuolella käytössä Stora Musholmen = Iso hiirisaari ja Lilla Musholmen = Rottasaari. Tällöin on suom. nimi johdettu tulkinasta mus = hiiri (toinenkin, naturalistinen selitys mahdollinen.) Kun kaupungista pohjoiseen Töölönlahden yli vievät sillat uusittiin 1832 ja tie rakennettiin suorassa linjassa pienemmänkin saaren yli (aiemmin tie kulki länteen kaartuen isolta saarelta mantereelle), tuli saarista käyttöön nimet Stora Broholmen — Iso Siltasaari ja Lilla Broholmen — Pikku Siltasaari. Ison Siltasaaren ja mantereen välinen salmi täytettiin 1890-luvulla, jolloin Pikku Siltasaari hävisi ja isompi saari muuttui nimeksi. Nimi Siltasaari — Broholmen jäi kuitenkin käyttöön paikallisena nimenä ja vahvistettiin virall. 1909. Ks. Pitkäsilta.

Siltasaari — Broholmen ko 11, 1959 kaup. osan osa-alueen nimeksi.

Siltatie — Brovägen ko 9, 1886 muodossa Brovägen, läheisen laivasillan mukaan. Suom. nimenä kadunnimiluettelossa 1928 Siltatie. Tässä nimessä käytetty ensi kerran Helsingin kadunnimistössä jälkiosaa -tie -vägen.

* **Siltavuorenhaka — Brobergshagen ko 1, ks. Kruunuhaka.**

* **Siltavuorencatu — Brobergsgatan ko 1, ks. Kirjatyöntekijäncatu.**

Siltavuorencenttä — Brobergoplanen ko 1, 1956, paikannimestä Siltavuori — Broberget. Aiemmin ilman nimeä. Ks. Siltavuori.

Siltavuorencenger — Brobergsterassen ko 1, 1911, paikannimestä Siltavuori — Broberget.

Ruots. nimi nyk. asuun 1928, sitä ennen Brobärgerassen. Ks. Siltavuori.

Siltavuorenranta — Brobergskajen ko 1, 1836 muodossa Brobergs Quain, paikannimestä Broberget. Suom. vastineena karttaliitteessä 1866 Siltavuorenkaji. Asemakaavanmuutoksessa

1887, jossa eteläosa ranta-alueesta erotettiin Siltavuorenkaduksi, vahvistettiin rantakadun nimeksi Brobergskajen. Suom. vastineeksi 1909 Siltavuorenrantakatu ja ruots. nimi tällöin asuun Brobärgerassen. Nyk. nimiasut vahvistettiin 1928. Ks. Siltavuori.

* **Siltavuorenrantakatu — Brobergskajen** ko 1, ks. Siltavuorenranta.

Siltavuorensalmi — Brobergssundet ko 1, 11, 1969 ehdotettuna kartassa, viereisen Siltavuoren mukaan.

Siltavuorensatama — Brobergshamnen ko 10, 1887 muodossa Brobergshamnen, paikannimestä Siltavuori — Broberget. Suom. nimeksi 1909 Siltavuorensatama. Ruots. nimi muutettiin 1909 asuun Brobärgerassen ja takaisin nyk. asuun 1928. Ks. Siltavuori.

Siltavuori — Broberget ko 1. Nimi Broberget tuli käyttöön jo 1650-luvulla, jolloin läheiset Vironniemen mantereeseen yhdistäneet sillat rakennettiin. Vuorelle oli August Ehrensvaridin suunnitelmien mukaan tarkoitus 1700-luvulla rakentaa linnoitus. Suom. nimenä karttaliitteessä 1866 Siltavuori. Ruots. nimi 1890-luvulla ja 1900-luvun alussa asussa Brobärger.

Simonkatu — Simonsgatan ko 4, 1836 muodossa Simons Gatan, kaupungininsinöörin Simon Grönlundin (1788—1862) mukaan. Suom. nimenä karttaliitteessä 1866 Simunankatu ja 1909 vahvistettiin nyk.asu.

Sinebrychoffinkatu — Sinebrychoffsgatan ko 5, 1934, samassa korttelissa sijaitsevan 1819 perustetun Sinebrychoffin olutpanimon ja sen omistajina ja kehittäjinä toimineiden Sinebrychoff-suvun jäsenten mukaan. Katu ja sen varrella olevat asuntotontit erotettu S:n suuresta tonttialueesta.

Sinebrychoffin puisto — Sinebrychoffsparken ko 5, 1956, Sinebrychoffin olutpanimon ja omistajasuvun mukaan. Puiston perusti kauppaneuvos Nikolai S. 1835 oluttehtaansa alueelle ja se oli avoinna yleisölle alusta alkaen. Ks. Sinebrychoffinkatu.

* **Sinikankuja — Sinikkagränden** ko 25, 1921, ryhmänimi (kalevalaisia nimiä). Aluksi vain jaoituskaavassa ja lopull. asemakaavaan 1937, jolloin nimi annettiin toiselle sitä ennen nimetömälle kadulle. Ensimmäisen Sinikankujan nimeksi muutettiin 1925 Louhenkuja — Louhigränd. Poistettu asemakaavasta 1965.

Sinikantie — Sinikkavägen ko 25, 1954, ryhmänimi (kalevalaisia nimiä). Tien aiemmaksi nimeksi vahvistettu asemakaavaan Panuntie — Panuvägen. Tie ollut rakentamaton. Ks. Panuntie.

Sipoonkatu — Sibbogatan ko 12, 1901 muodossa Sibbogatan, ryhmänimi (maakuntia, kaupunke-

ja, pitäjiä). Nimi siirrettiin nyk. paikalleen 1907 ja suom. asuksi vahvistettiin Sipoonkatu 1909. Nyk Sipoonkatu aiemmin Savolaksgratan 1901. Ks. Vesisäiliönkatu.

Sipoon pulstikka — Sibboskvären ko 12, 1956, Sipoonkadun mukaan.

* **Sipoon silta — Sibbo bron** ko 10, ks. Pitkäsilta.

* **Sipoontie — Sibbovägen** ko 10, 11, 12, 21, 22, 32. Ks. Hämeentie.

* **Sireenitie — Syrenvägen** ko 15, 1925, ryhmänimi (puiden ja kasvien nimiä). Katu ja nimi poistettiin asemakaavasta 1939.

* **Sirkkellikatu — Cirkelgatan** ko 12, 1901 muodossa Cirkelgatan kadun muodon mukaan. Rakentamaton katu sai asemakaavanmuutoksessa 1907 uuden nimen Stallegatan. Ks. Tallinkatu.

* **Sirkuskatu — Cirkusgatan** ko 10, ks. Paasivuorenkatu.

* **Sirkuspulstikka — Cirkusskvären** ko 10, ks. Paasivuoren puistikko.

* **Sirpalesaarenkatu — Flisholmsgatan** ko 20, 1941, saaren nimestä Sirpalesaari — Flisholmen. Katu lienee alkuaan suunniteltu ulottumaan lähemmäksi mainittua saarta, josta se ollut melko etäällä. Poistettu asemakaavasta 1963. Ks. Sirpalesaari.

Sirpalesaari — Flisholmen ko 7. Saaren nimenä kartoissa Flijshälmen 1696, Flis Hollmen 1775, Flisholmen 1842 ja Flisholm 1900. Virallisiksi vahvistettiin 1909 Flisholmen — Sirpalesaari. Oikeampi suom. vastine olisi Liuskasaari, joka on viereisen Skifferholmen-saaren suom. nimenä.

Sirpalesalmi — Flissundet ko 7, 1969 ehdotettuna kartassa, viereisen Sirpalesaaren mukaan.

Siuntionkatu — Sjundeägatan ko 12, 1907 muodossa Sjundeägatan, ryhmänimi (maakuntia, kaupunkeja, pitäjiä). Suom. nimeksi 1909 Siuntionkatu.

* **Sivukatu — Sidogatan** ko 13, 1906 muodossa Sjrjäkatu — Sidogatan sijainnin mukaan. Asemakaavanmuutoksessa 1911 suom. nimeksi Sivukatu. Katu poistettiin rakentamattomana asemakaavasta 1917.

* **Sivutie — Sidovägen** ko 13, ks. Hietakannakantie.

* **Sjögatan — (merikatu)** ko 1, 2, ks. Strandgatan.

* **Skatuddshagen — (Katajanokanhaka)** ko 8, ks. Katajanokka.

(* **Skatudds Södra Quain — (Katajanokan eteläranta)** ko 8, ks. Katajanokanlaituri.

* **Skatuddstorget — (Katajanokantori)** ko 8, ks. Katajanokan puisto.

* **Skeppsbron — (laivalaituri)** ko 1. Nyk. Aleksanterinkadun päässä Pohjoissatamassa sijaitsi 1640-luvulta lähtien kaupungin sataman suuri laivalaituri, jota kutsuttiin nimillä Skeppsbron, Skeppsbryggan tai Stora Skeppsbron (suuri laivalaituri). Silta paloi 1808 ja korjat-

tiin sen jälkeen välttävästi. Kun satama 1820-luvulla siirrettiin nyk. Eteläsatamaan, siltä sai nimen Gamla Skeppsbron (vanha laivalaituri), kunnes se 1800-luvun alkupuolella kokonaan hävitettiin.

* **Skolgatan — (koulukatu)** ko 1, ks. Hallituskatu.

* **Skyttevägen — Skyttetie** ko 15, ks. Jalavatie.

* **Slotts Gatan — (Hinnankatu)** ko 1, 2, ks. Hallituskatu.

Snellmaninaukio — Snellmansplatsen ko 1, 1968, aukiolla olevan Snellmanin patsaan sekä Snellmaninkadun mukaan. Aiempi nimi Snellmanin puistikko — Snellmanskvären 1956.

Snellmaninkatu — Snellmansgata ko 1, 1928, professorin ja senaattorin Johan Vilhelm Snellmanin (1806—81) mukaan. Aiempina niminä 1640-luvulta alkaen 1800-luvun alkuun Tavastgatan nyk. Hallitus- ja Kirkkokadun väliseltä osalta, 1820—36 Senats Gatan ja 1836 lähtien Nikolai Gatan Nikolainkirkon eli nyk. Suurkirkon mukaan. Suom. nimenä karttaliitteessä 1866 Nikolainkatu, joka vahvistettiin virall. 1909. Ruots. nimi vahvistettu 1909 asuun Nikolajgatan. Snellmaninkatu ollut jo 1912 ehdolla Meilahteen ja 1923 Kolmannen linjan nimeksi.

* **Snellmanin puistikko — Snellmanskvären** ko 1, 1956, puistikossa olevan Snellmanin patsaan mukaan. Ks. Snellmaninaukio.

Sofflankatu — Soflegatan ko 1, 1820 muodossa Sophie Gatan, todennäköisesti Aleksanteri I:n äidin keisarinna Maria Feodorovnan, synt. Württembergin prinsessan Sofia Dorotea Augustan (k. 1828) mukaan, tai arkkitehti J. C. L. Engelin puolison Charlotta Sofian (k. 1831) kunniottamiseksi. Nimi kirjoitettiin 1836 lähtien Sophiae Gatan ja 1846 lähtien Sofiegatan. Suom. nimenä karttaliitteessä 1866 Sofiankatu. Virall. nimiasuiksi 1909 Sofiankatu — Sofiangatan. Katu ulottui ennen 1812 nyk. Hallituskadulle asti ja torilla silloin olleen UlrikaEleonoran kirkon ohi. Tällöin kadun nimenä oli 1700-luvun lopulla ja 1800-luvun alussa vaihdellen Östra Kyrkogatan tai Kyrkogatan. Katu sai nyk. muotonsa asemakaavassa 1812.

Soffianlehdonkatu — Soffielundgatan ko 24, 1925, vanhasta huvilan nimestä Sofielund. Nimi jo asemakaavaehdotuksessa 1918.

Soffianlehto — Soffielund ko 24. Tällä nimellä tunnettu alue kuului niihin vuokra-alueihin, joita 1840-luvun alussa muodostettiin kaupungin asemakaavoitetun alueen ulkopuolelle kaupungin toimesta, ja sen alkuper. nimenä ollut Sofielund. Suom. nimi vahvistettu 1909.

Somerontie — Somerovägen ko 22, 1913, ryhmänimi (pitäjien nimiä). Aluksi vain jaotuskaavassa, lopull. asemakaavaan 1940.

Sompasaarensalmi — Sumparsundet ko 10, 1969 ehdotettuna kartassa, viereisen Sompasaaren mukaan.

Sompasaari — Sumparn ko 10. Saaren nimenä Helsingin vanhimm. privilegiokirjassa 1569 Sompeholmen; 1600-luvun kartoissa Sompare-

holmen, kartassa 1775 Sumparen ja 1779 Sumpörn. Suom. nimenä 1800-luvun lopulla Sumparni ja Sumpari. Nimiasut Sumpari — Sumparn vahvistettiin 1909 ja nyk. suom. asu 1928. Ruots. nimi tarkoittaa tässä kalasumppua ja viittaa vanhaan kalakauppaan (sump on alkuper. alasaksal. sana). Suom. nimi äänteell. mukaelma, oikeampi Sumpusaari. Saaren nimenä ollut 1800-luvun alkupuolella myös Lowiseholm sen vuokraajan merikapteeni C. W. Sundmanin puolison Christina Lowisan mukaan. Saari yhdistetty mantereeseen 1950-luvulla.

Sotkamonkuja — Sotkamogränden ko 24, 1925, ryhmänimi (pitäjien nimiä).

Sotkamon puisto — Sotkamoparken ko 24, 1956, viereisen Sotkamonkujan mukaan.

Soutustadion — Roddstadion ko 14, 1956. Nimi sen johdosta, että tällä alueella pidettiin Helsingin olympiankisojen soutu- ja melontakilpailut 1952.

* **Speranskintie — Speranskivägen** ko 6, 7, 1908 muodossa Speranskyvägen — Speranskytie, ven. valtiomiehen ja Suomen asemaan Venäjän yhteydessä merkittävästi vaikuttaneen Mikael Speranskin (1771—1839) mukaan. Nimi asuun Speranskitie — Speranskivägen 1909. Speranskintie, joka ehdolla jo 1908, käyttöön myöhemmin. Kadun aiempi nimi Strandgatan 1887, suom. vastineena Rantakatu 1908. Katu liitettiin nyk. Merikadun jatkeeksi 1928.

* **Spårrmakarsgatan — (kannuksentekijänkatu)** ko 2, ks. Fabianinkatu.

Stadion ko 14, 1940 nimeksi urheilukentälle, joka rakennettiin silloin sodan takia pitämättä jääneitä olympiakisoja varten ja oli Helsingissä 1952 pidettyjen XV olympiakisojen pääpaikkana.

Stadiontie, Pohjoinen, Eteläinen — Stadionvägen, Norra, Södra ko 14, 1942, Stadionin mukaan, jonne tiet johtavat. Ks. Stadion ja Mäntymäentie.

* **Stadshagen — (kaupunginhaka)** ko 13, ks. Hakasalmi.

* **Stadsviken — (kaupunginlahti)** ko 3, 7, 8, ks. Eteläsatama ja Kauppatori.

* **Stallgatan, Stallgränden** ko 2, ks. Gloe Öfra Tvärgatan.

(* **Stellakatu — Stellagatan**) ko 21, ks. Saarenkatu.

(* **Stellankatu — Stellagatan**) ko 21, 1959, ryhmänimi (laivojen nimiä). Stella (lat.) = tähti. Aiempi nimi Saarenkatu — Holmgatan 1928. Ehdolla jo 1913. Ks. Saarenkatu.

Stenbäckinkatu — Stenbäcksgatan ko 14, 15, 18, 1917 muodossa Stenbäckkatu — Stenbäckgatan, ryhmänimi (kotimaisia kirjailijoita) runoilijan ja hengenmiehen Lars Jakob Stenbäckin (1811—70) mukaan. Aiempi nimi Nimrodkatu — Nimrodgatan 1906, liittynyt läheisiin Karhu- ja Sudenkatuihin (nyk. Päivärinnankatu). (Nimrod on Vanhassa Testamentissa mainittu suuri metsästäjä). Nyk. nimiasut vahvistettu 1928.

* **Stora gatan, Stora långa gatan — (Isokatu, iso pitkätie)** ko 1, 2, ks. Aleksanterinkatu.

* **Stora Kyrkogatan** ko 1, 2, ks. Kyrkogatan, Stora, Södra, Västra.

* **Strandgatan** ko 1, 2, ks. Södra Strandgatan.

* **Strandgränd — (rantakuja)** ko 21, 1892 vuokratonttialueen kartassa, jonka vapaaherra H. S. Standertskjöld-Nordenstam valmistutti Kumpulankartanostaan vuokraamistaan alueista. Nimeä ei käytössä enää 1911 jälkeen.

(* **Stråjkgatan — (lakkokatu)** ko 14. Asemakaavakilpailun ehdotuksessa, jonka arkkitehti Lars Sonck laati 1899, oli mm. nyk. Töölönkadun pohjoisosan paikkeilla katu nimeltä Stråjkgatan (lakkokatu). Kadun lähelle oli suunniteltu alue työväenasuntoja varten.

Sturenkatu — Sturegatan ko 12, 22, 1901 muodossa Sturegatan, valtionhoitajien Sten Sture vanhemman (1440—1503), Svante Sturen (1453—1512) ja Sten Sture nuoremman (1492—1520) muistoksi. Suom. nimeksi 1909 Sturekatu ja 1928 nyk.asu.

Sturenilta — Sturebron ko 12. Käytössä oleva, epävirall. nimi sillalle, jota pitkin Sturenkatu ylittää Sörnäisten satamaradan.

* **Sudenkatu — Vargagatan** ko 14, 15, ks. Töölöntullinkatu.

(* **Sudenkuja — Vargagränd**) ko 15. Asemakaavaehdotuksessa 1925 muihin tämän kaup.osan susi- ja karhunimiehdotuksiin liittyvänä. Katu poistettiin rakentamattomana asemakaavasta 1938.

Sudenmarjapolku — Trollbärsstigen ko 26, 1946, ryhmänimi (villimarjoja).

Sulhanen — Brudgummen ko 20. Saaren nimenä kartoissa Brudgummen 1869 ja 1902. Suom. vastineeksi ehdolla 1908 Ylkäsaari ja vahvistettiin 1909 Sulhanen. Nimi liittyy viereisen saaren nimeen Morsian — Bruden.

Sulhasenkatu — Brudgumsgatan ko 20, 1944, läheisen saaren nimestä Sulhanen — Brudgummen.

Sumatrankuja — Sumatragränden ko 23, 1930. Aluksi vain jaotuskaavassa, lopull. asemakaavaan 1938. Ks. Sumatrantie.

Sumatrantie — Sumatravägen ko 23, 1921, ryhmänimi (eksoottisia paikannimiä), aiheena vanhat paikannimet Arabia, Jerikohagen ja Kanaansland. Aluksi vain jaotuskaavassa, lopull. asemakaavaan 1938. Ks. Jerikonniitty.

Suokatu — Tråskgatan ko 17, 1910, seudulla ennen sijainneen ja suoalueeksi muuttuneen Tölö träsk -nimisen lammen mukaan. Suom. nimenä 1910-luvulla käytössä myös Lampikatu, joka asianmukaisempi vastine ruots. nimelle.

Suomen Kaartin hautausmaa — Finska Gardets begravningsplats ko 20, 1833 Suomen Kaartin sotilaiden hautauspaikaksi Lapinlahden ranalta varatun alueen nimenä.

(* **Suomussalmentie — Suomussalmivägen**) ko 16, ks. Kiskontie.

Suonionkatu — Suonlogatan ko 11, 1928, ryh-

mänimi (historiallisia merkkimiehiä), runoilijanimeä Suonio käyttäneen professori Julius Leopold Krohnin (1835—88) muistoksi. Aiempi nimi Lönnrotsgatan 1901 (ehdolla jo 1891) ja sen suom. vastineena Lönnrotkatu 1909, professori Elias Lönnrotin mukaan.

Suonionrinne — Suonlobrinken ko 11, 1931, läheisen Suonionkadun mukaan. Aluksi vain asemakaavaehdotuksessa, lopull. asemakaavaan 1943.

Susannankatu — Susannagatan ko 17, 1910 asemakaavaehdotukseen, ryhmänimi (naisten nimiä). Nimi merkitty virall. kadunnimiluetteloon 1928.

* **Sutelantie — Ulfåsavägen** ko 14, 1917, huvilan nimestä Ulfåsa. Ks. Lastenlinnantie.

Suurtori — Stortorget ko 1, ks. Senaatintori.

Suvannontie — Suvantovägen ko 22, 1908, ryhmänimi (maantieteellisiä nimiä Suomessa) Suvannon järven mukaan. Aluksi vain jaotuskaavassa, lopull. asemakaavaan 1940.

Suvilahdenkatu — Söderviksgatan ko 10, 1901 muodossa Söderviksgatan, vanhasta huvilan ja merenlahden nimestä Södervik. Suom. vastineeksi Etelälahdenkatu 1908, Södervikinkatu 1909 ja nyk. nimi 1928.

(* **Sylviankatu — Sylviagatan**) ko 18, 1910 Pasila-Böle-alueen järjestelyehdotuksessa, ryhmänimi (naisten nimiä). Katu jäänyt rakentamatta.

Sysmänsukuja — Sysmägränden ko 22, 1940, ryhmänimi (pitäjien nimiä).

Syyriankatu — Syriagatan ko 23, 1921, ryhmänimi (eksoottisia paikannimiä), aiheena vanhat paikannimet Arabia, Jerikohagen ja Kanaansland. Aluksi vain jaotuskaavassa, lopull. asemakaavaan 1938. Ks. Jerikonniitty.

Sällökatu — Cisterngatan ko 10, 1946, läheisten öljysäiliöiden mukaan.

* **Sällskapsträdgården — (seurustelupuisto)** ko 2, ks. Kaisaniemi.

Säästöpankinranta — Sparbankskajen ko 10, 1893 muodossa Sparbankskajen. Suom. vastineena kartassa 1890-luvulla Säästöpankinkatu ja virall. vahvistettiin 1909 Säästöpankinranta-katu. Nyk. nimiasu vahvistettu 1928. Nimi muistona alueella 1800-luvun alkupuolella sijainneesta Sparbanken-nimellä tunnetusta ravintolasta. Nimi syntynyt alkuaan ylioppilaiden keskuudessa, jotka ahkerasti kuluttivat mainitussa ravintolassa rahojaan.

Säätytalon puisto — Ständerhusparken ko 1, 1956, Säätytalon mukaan, jonka tonttia puistoalue on. Nimi käytössä epävirall. jo aiemmin, ruots. nimenä Ständerhusskvären.

* **Södernäs Stationsväg — (Sörnäisten asematie)** ko 10. Käytössä 1870-luvulla sen tien nimenä, joka johti Itäiseltä Viertotieltä Sörnäisten satamaan. Myöhemmin tie poistettiin.

* **Södra Kyrkogatan** ko 1, 2, ks. Kyrkogatan, Stora, Södra, Västra.

* **Södra Kärrgatan** ko 1, ks. Kärrgatan, Norra, Södra.

* **Södra Röddäldsgatan** — (eteläinen punanotkonkatu) ko 6, 7, ks. Punanotkonkatu.

Södra Strandgatan — (eteläinen rantakatu) ko 1, 2. Yleisin nimitys sille kadulle, joka 1600-luvun lopulta lähtien 1812:n asemakaavan vahvistamiseen saakka sijaitsi nyk. Pohjoista Esplanadikatua kymmenkunta metriä pohjoisempaan ja sen suuntaisena nyk. Fabianinkadulta Mariankadulle. Kadun nimenä 1690-luvulla Gatan i Siööstranden, 1720-luvulla Södra Sjö-gatan, 1730-luvulla Strandgatan, 1740-luvulta 1810-luvulle Södra Strandgatan tai Strandgatan ja välillä 1750-luvulla lisäksi Stora Strandgatan tai Nedre Strandgatan sekä 1800-luvun alussa Stora Sjö-gatan. Tämän kadun linjaan on aikoinaan rakennettu nyk. Presidentin linnana oleva rakennus.)

Sörnäinen — **Sörnäs** ko 10. Nimi Södernäs mainittu Uuden Helsingin perustamisasiakirjassa 1639 kaupungin sijoituspaikkana ja lienee ollut käytössä jo aiemmin. Nimi murteell. asuun Sörnäs jo 1700-luvulta lähtien (mm. kartassa 1723 Sörnäs ja 1775 Sörnäs). Suom. nimenä käytössä 1800-luvun lopulla Sörnäsi ja 1900-luvun alussa Söörnäinen. Virall. nimiasuiksi 1928 Sörnäinen — Sörnäs. Helsingin suom. slangissa käytössä myös muoto Sörkkä tai Sörkka.

Kaup. osan nimeksi 1959.

Sörnäistenkatu — **Sörnäsgatan** ko 10, 21, 1934, vanhasta paikannimestä Sörnäinen — Sörnäs. Ks. Sörnäinen.

Sörnäisten rantatie — **Sörnäs strandväg** ko 10, 1893 muodossa Sörnäs strandväg, vanhasta paikannimestä Sörnäs. Suom. nimeksi ehdolla 1908 Sörnäisten rantatie, mutta viralliseksi 1909 Sörnäsin rantatie. Nyk. nimiasu vahvistettu 1928. Ks. Sörnäinen.

Sörnäisten satama — **Sörnäs hamn** ko 10. Nimi Södernäs hamnen tuli käyttöön 1870-luvulla Sörnäisten satamaradan rakentamisen jälkeen. Nimi asussa Sörnäs hamn 1880-luvulla ja sen suom. vastineeksi 1909 Sörnäsinsatama. Nyk. suom. nimiasu, joka ehdolla jo 1908, vahvistettiin 1928. Ks. Sörnäinen.

* **Sörnäisten silta** — **Sörnäs bro** ko 1, 11, 1958, sijainnin mukaan. Nimi jo suunnitteluvaiheessa. Silta valmistui 1961, jolloin nimi muutettiin Hakaniemen sillaksi.

* **Sörnäisten tori** — **Sörnäs torg** ko 10, 1901 muodossa Sörnäs torg. Suom. nimeksi ehdolla 1908 Sörnäisten tori, mutta viralliseksi 1909 Sörnäsin tori. Tori poistettiin asemakaavasta 1914.

* **Sörnäs Träsk** — (Sörnäisten järvi) ko 12, 22. Nyk. Teollisuuskadun itäpään tienoilla sijaitsi vielä 1700-luvun lopulla pieni matala järvi, jonka nimenä kartassa 1775 Sörnäs Träsk.

Taiknamarjapolku — **Måbärstigen** ko 26, 1946, ryhmänimi (villimarjoja).

* **Taipale** — **Edet** ko 13, ks. Taipal-alue.

(* **Taipaleentie** — **Taipalevägen**) ko 16, ks. Maskuntie.

Taipal-alue — **Edet** ko 13. Vuokra-alueisiin, joita kaupungin toimesta muodostettiin 1840-luvun alussa kaupungin asemakaavoitetun alueen liepeille, kuului Edet-niminen tonttialue, jonka suom. vastineena käytettiin 1900-luvun alussa nimiä Taipale ja Taipal sekä myöhemmin muotoa Taipal-alue, joka vahvistettiin virall. 1928. Ks. Taivallahti.

* **Taivallahdenranta** — **Edesvikskajen** ko 14, 1917, vanhasta paikannimestä Edesviken, joka 1900-luvun alussa suomennettu muotoon Taivallahti (Helsingin tienoilla kartassa 1781 myös Edisholmen). Tämä rantatie poistettiin asemakaavasta 1942 ja yhdistettiin puistoalueeseen. Ks. Läntinen Rantatie.

* **Taivallahdentori** — **Edesvikstorget** ko 14, 1906, vanhasta paikannimestä Edesviken. Suom. nimi alkuaan Edeslahden tori, myöh. asu vahvistettu 1909. Tori nimineen poistettiin asemakaavasta 1942.

Taivallahden verkkopallokentät — **Edesvikens tennisplaner** ko 13, 1956, läheisestä paikannimestä Taivallahti — Edesviken.

Taivallahti — **Edesviken** ko 13. Merenlahden nimi kartoissa Edes Wik 1775 ja Edesviken 1869, 1902, liittyen nimeen Edet (= kannas), jolla ennen kutsuttiin tämän lahden ja Töölönlahden välistä kannasta eli taivalta (myöh. Hesperian esplanadi), jota pitkin kulki talvitie Espoosta Helsinkiin. Suom. vastineena 1800-luvun lopulla käytössä Eedesviiki ja Eedeslahti. Nyk. nimet vahvistettu 1909. Nimestä lähemmin siv. 14.

Taivalluoto — **Edesgrundet** ko 13. Nimi liittyi läheisiin paikannimiin Taivallahti — Edesviken ja Taivalsaari — Edesholmen ja kartoissa Edesgrunden 1869 ja Edesgrund 1902. Nimiasut Taivalluodot — Edesgrunden vahvistettiin 1909 ja nyk. asut karttaan 1969. Ks. Taivallahti.

Taivalsaari — **Edesholmen** ko 13. Saaren nimi kartoissa Edisholmen 1781 ja Edesholmen 1869, 1902 ja liittyy paikannimiin Edesviken ja Edesgrunden. Nyk. nimiasut vahvistettiin 1909. Saari yhdistetty mantereeseen. Ks. Taivallahti.

Taivaskallio — **Himmelsberget** ko 25. Tämän vuoren nimi tullut yleiseen käyttöön vasta 1920 perustetun Käpylän huvilayhdyskunnan yhteydessä. Paikan aiempaan nimenä jo 1700-luvulla Högberget (korkeavuori). Ruots. nimestä käytetty myös asua Himlberget, jollaisia nimiä on annettu korkeille kalliolle (nimi luultavasti peräisin Z. Topeliuksen kirjasta «Lukemisia lapsille»). Nyk. nimet vahvistettu virall. 1956, mutta jo 1924 vahvistettiin jaoituskaavaan nimi Taivaskallion omakotialue — Himmelsbergets egnahemsområde.

Taivaskalliontie — **Himmelsbergsvägen** ko 25, 1923, paikannimestä Taivaskallio — Himmelsberget. Aluksi vain jaoituskaavassa, virall. nimiluetteloon 1928 ja asemakaavaan 1937. Ks. Taivaskallio.

Taka-Töölö — Bortre Töölö, kaup.osan nimeksi 1959.

(* **Tallinkatu — Talligatan**) ko 15, ks. Mäntytie. **Tallberginkatu — Tallbergsgatan** ko 20, 1922, kauppaneuvos Julius Tallbergin (1857—1921) mukaan. Aluksi vain asemakaavaehdotuksessa, virall. vahvistus 1926. Katu oli Tallbergin omistamaan kartanoon kuuluvan alueen ja kaup. alueen rajana.

* **Tallikatu — Stallgatan** ko 12, 1907 muodossa Stallgatan, läheisen veturitalin mukaan. Suom. nimi kartassa jo samana vuonna, mutta virall. nimiluetteloon vasta 1928. Rakentamaton katu poistettiin asemakaavasta ja nimi annettiin toiselle lähikadulle 1931. Myös tämä katu ja samalla itse nimikin poistettiin asemakaavasta 1939. Ensimm. Tallikadun aiempi nimi Sirkkelikatu 1901. Ks. Sirkkelikatu.

Tammasaaren laiturit — Märaholmskajen ko 20, 1968, vanhasta paikannimestä Märaholm. Aiempi nimi Salmisaarenranta — Märaholmskajen 1954. Ks. Salmisaari.

* **Tammikuja — Ekgränd** ko 15, 1925, ryhmänimi (puiden nimiä). Nimi ja rakentamaton katu poistettiin asemakaavasta 1939.

Tamminlempi — Ekuddsvägen ko 15, 1955, tien varrella olevan Tasavallan presidentin huvilan nimestä Tamminiemi — Ekudden. Ks. Tamminiemi.

Tamminlempi — Ekudden ko 15. Tämän huvilan ruots. nimi Ekudden ollut käytössä 1800-luvun lopulta lähtien. Suom. nimi tullut käyttöön 1940, jolloin fil.tri vuorineuvos Amos Andersson lahjoitti huvilan Tasavallan presidentin asunoksi.

Tammsaarenkatu — Ekenäsgatan ko 12, 1907, ryhmänimi (kaupunkien nimiä). Suom. nimi vasta virall. luetteloon 1928.

* **Tammitie — Ekvägen** ko 15, 1925, ryhmänimi (puiden nimiä). Aiemmin kadun nimeksi ehdolla Västanvägen — Länsituulentie 1912 ja Västra vägen — Läntinen tie 1913. Nimi ja rakentamaton katu poistettiin asemakaavasta 1939.

Tapiolantie — Tapiolavägen ko 25, 1920, ryhmänimi (kalevalaisia nimiä). Aluksi vain jaoituskaavassa, lopull. asemakaavaan 1937, jolloin tien jatko Mäkeläkadun länsipuolella sai nimen Tapiionkuja — Tapiogränd.

Tapiionkuja — Tapiogränden ko 25, 1937, läheisen Tapiolantien mukaan. Ks. Tapiolantie.

Tarkk'ampujankatu — Skarpskyttegatan ko 7, 1842 muodossa Skarpskyttegatan, Suomalaisen tarkk'ampujapataljoonan (myöhemmän Suomen kaartin) mukaan, jonka kasarmi (nyk. Kaartinkasarmi) sijaitsi kadun läheisyydessä ja ampumarata sen länsipään kohdalla. Suom. nimenä karttaliitteessä 1866 Tarkk'ampujan-
katu ja kartassa 1890-luvulla Tarkkampujakatu. Virall. nimiasuksi 1909 Tarkka-ampujakatu ja 1928 nyk. asu.

* **Tarmonkatu — Tarmogatan** ko 20, 1911, jäänmurtaja Tarmon mukaan. Aluksi asemakaavaehdotuksessa ja virall. vahvistus 1916. Nyk.

suom. asu vahvistettu 1928, sitä ennen Tarmo-
katu. Asemakaavanmuutoksessa 1948 alueesta tuli liikennealue ja katu poistettiin. Nimi jäi edelleen käyttöön ja poistettiin 1968.

* **Tavastgatan** ko 1, ks. Hämeentie.

(* **Tavastplatsen — (Hämeenaukio)** ko 13, 1899 arkkitehti Lars Sonckin laatimassa asemakaavakilpailun ehdotuksessa aukion nimenä nyk. Museokadun tienoilla.

Tavaststjernankatu — Tavaststjernagatan ko 14, 1917, ryhmänimi (kotimaisia kirjailijoita), kirjailija Karl August Tavaststjernan (1860—98) mukaan. Nyk. suom. nimi vahvistettu 1928, sitä ennen Tavaststjernankatu.

* **Teatergatan — (teatterikatu)** ko 2, ks. Läntinen Teatterikuja.

Teatteriesplanadi — Teateresplanaden ko 3, 1956, ks. Esplanadi.

Tehtaankatu — Fabriksgatan ko 6, 7, 1887 muodossa Fabriksgatan, asemakaavassa nyk. Kapteenin- ja Telakkakadun välille kadun eteläpuolelle varatun tehdasalueen mukaan. Suom. nimenä kartassa 1890-luvulla Tehdaskatu ja 1909 vahvistettiin nyk. asu. Alkuaan 1860-luvulla katu käsitti vain itäosan katolisen Pyhän Henrikin kirkon luota Neitsytpolulle ja sen nimeksi annettiin 1874 Paulsgatan (Paavalinkatu) kirkon päätyä koristavan apostoli Paavaliin patsaan mukaan (kirkon päädyssä myös apostoli Pietarin patsas, jonka mukaan viereinen Pietarinkatu). Katua pidennettäessä 1887 Telakkakadulle saakka muutettiin sen nimeksi Tehtaankatu.

Tehtaanpuisto — Fabriksparken ko 6, 1887 muodossa Fabriksparken, puiston eteläpuolelle suunnitellun tehdasalueen mukaan. Suom. nimenä kartassa 1909 Tehtaanpuisto, mutta virall. nimiluetteloon tämä nimi vasta 1928. Tälle alueelle (osa Punanotkosta eli Punavuoren laaksosta) senaattori Otto Vilhelm Klinckowström perusti vuosina 1825—27 puutarhan, joka oli avoinna yleisölle. Puutarha vuokrattiin 1834 Kaartinpataljoonalle ja sitä käytettiin sen jälkeen sekä kaartin ampumaratana että vihannesviljelyseen ja kutsuttiin nimellä Gardesträdgården — Kaartin puutarha. Alue oli Kaartin hallussa vuoteen 1869. Asemakaavassa 1875 alue oli suunniteltu suureksi puistoalueeksi, jolta leivät esplanadit johtivat Erottajalle, Tähtitorninvuorelle ja Merisatamaan. Asemakaavanmuutoksessa 1887 suunnitelma hylättiin ja puisto pienennettiin nykyiselleen. Ks. Tehtaan-
katu.

Teiskonkuja — Teiskogränden ko 22, 1929, ryhmänimi (pitäjien nimiä). Aluksi vain jaoituskaavassa, lopull. asemakaavaan 1940.

Telakanpuistikko — Docksskvären ko 6, 1887 muodossa Dockstorget, läheisen laivatelakan ja kadun Docksgatan mukaan. Suom. nimeksi 1908 ehdolla Telakkatori, mutta viralliseksi 1909 Tokantori. Nyk. nimiasut vahvistettu 1928. Ruots. nimi merkitty yleiseen nimiluetteloon 1928 ja myöhempiin karttoihin asussa Docksskvären.

Telakkakatu — Docksgatan ko 6, 1870 muodossa Docksgatan, kadun varrella sijaitsevan laivatelakan mukaan. Suom. nimeksi 1908 ehdolla Telakkakatu, mutta virallisesti 1909 Tokankatu. Nyk. nimiasut vahvistettu 1928. Vastaavan kadun nimeksi asemakaavassa 1842 ehdolla Warp Gatan.

TempPELLIAUKIO — Tempelplatsen ko 13, 1956, paikasta epävirall. käytetystä nimestä. Tienoon nimenä arkkitehtien B. Jung, L. Sonck ja W. Thomé 1900 laatimassa asemakaavakilpailun ehdotuksessa Kyrkbacken (kirkkomäki) ja 1906 vahvistetussa asemakaavassa varattiin paikalta myöhemmin ev.lut. seurakunnille tontti kirkkoa varten. Kun aluetta pohjoispuolella reunustavalle kadulle oli 1906 annettu nimeksi TempPELLIKATU — Tempelgatan, yleistyi alueesta vähitellen käyttöön nimi TempPELLIAUKIO — Tempelplatsen (vaikka alue kallioisena ei ollutkaan mikään aukio). Aukiolle valmistui kirkko 1969. Ks. TempPELLIKATU.

TempPELLIKATU — Tempelgatan ko 13, 1906, kadun ympäröimälle alueelle rakennettavaksi suunnitellun kirkon mukaan. Ks. TempPELLIAUKIO.

TENHOLANTIE — Tenalavägen ko 16, 1948, ryhmänimi (Lounais-Suomen pitäjii). Aiempi nimi-ehdotus 1943 Tolvajärventie — Tolvajärvivägen.

TEOLLISUUSKATU — Industrigatan ko 22, 1913, tienoole suunnitellun teollisuusalueen mukaan. Aluksi vain jaoituskaavassa, lopull. asemakaavaan 1940.

TEOLLISUUSKUJA — Industrigränden ko 22, 1919. Katu on Teollisuuskadun poikkikuja. Aluksi vain jaoituskaavassa, lopull. asemakaavaan 1940.

TERVASAARI — Tjärholmen ko 1. Saaren nimi kartoissa Tiäruholmen 1640-luv., Tiärholmen 1721, Tjärholmen 1781 ja Tjärholm 1845. Nimi saarella olleesta tervahovista eli tervan vientiä harjoittavien kauppiaiden varastoaitoista. Suom. käännös-nimi käyttöön 1800-luvun lopulla. Nyk. nimiasut vahvistettu 1909.

(* **TILKANTIE — Tilkavägen**) ko 15, 1913 asemakaavaehdotuksessa, paikannimestä Tilkka.

TILKKA ko 16. Nimi tullut sairaalan ja sairaala-alueen nimenä käyttöön 1907, jolloin prof. T. Laitinen perusti Tilkka äng-nimiselle vuokra-alueelle sairaalan. Kun valtio myöhemmin osti sairaala-alueen ja rakennutti sinne nyk. sotilassairaalan, nimi siirtyi myös sotilassairaalan nimeksi. Nimi lienee saatu ruots. paikallismurteesta, jossa suomesta otettuna lainasanana tavataan tilk tarkoittamassa pientä viljelysaluetta (vrt. suom. peltoilkku). Tilkka-sanalla myös merkitys tippa, pisara (vrt. maitoilkka).

TOINEN LINJA — Andra linjen ko 11, 1887 muodossa 2dra Linien. Suom. vastineena kartassa 1890-luvulla Toinen Linja. Kirjoitusasu 2 Linien vahvistettiin 1901 ja II Linja — II Linjen 1909. Kadunnimien tarkistusehdotuksissa 1926 Juhani Ahon katu — Juhani-Aho-gatan sekä Linnankoskenkatu — Linnankoskigatan.

Nyk. nimiasut vahvistettu 1928. Ks. Ensi linja. **TOIVO KUULAN PUISTO — Toivo Kuulas park** ko 14, 1956, ryhmänimi (kotimaisia säveltäjiä), säveltäjä Toivo Kuulan (1883—1918) muistoksi.

* **TOIVOLANTIE — Toivolavägen** ko 15, 1925, huvilan nimestä Toivola. Asemakaavaehdotuksessa 1912 katu oli alkuaan pitempi ja nimenä Toivolankatu — Toivolagatan. Toivolantieksi vahvistettu katuosuus jäänyt rakentamatta ja nimi poistettu asemakaavasta 1955.

TOIVONKATU — Toivogatan ko 14, 1906, 1840-luvulla muodostettuihin kaupungin vuokra-alueisiin kuuluneen huvilatontin nimestä Toivo. Nyk. suom. nimiasu vahvistettu 1909, sitä ennen Toivokatu.

* **TOKANKATU — Docksgatan** ko 6, ks. Telakkakatu.

* **TOKANTORI — Dockstorget** ko 6, ks. Telakanpuisto.

TOKOINRANTA — Tokolstranden ko 11, 1968 puistoalueen nimeksi, työväenliikkeen alkuvaiheen keskeisen johtomiehen senaattori Oskari Tokoin (1873—1963) muistoksi.

(* **TOLVAJÄRVENTIE — Tolvajärvivägen**) ko 16, ks. Tenholantie.

TOPELLIUKSENKATU — Topeliusgatan ko 14, 15, 1906, ryhmänimi (kotimaisia kirjailijoita), runoilija-kirjailija Zachris Topeliuksen (1818-98) muistoksi. Nyk. suom. nimiasu vahvistettu 1928, sitä ennen Topeliuskatu. Katu pidennettiin 1925 jatkumaan nyk. Tukholmankadulle nyk. Haartmaninkatua pitkin ja 1939 muutettiin katu yhtymään Tukholmankatuun nyk. haarautumaa pitkin. Ks. Haartmaninkatu.

TOPELLIUKSEN PUISTO — Topeliusparken ko 14, 1956, viereisen Topeliuksenkadun mukaan.

(* **TOPELLIUSPLATSEN — (Topeliuksen aukio)** ko 13, 1899 arkkitehti L. Sonckin laatimassa asemakaavan kilpailuehdotuksessa.

* **TORGATAN, NORRA, SÖDRA** ko 3, ks. Makasiinikatu.

* **TORIKATU — Torggatan** ko 11, ks. Harjutorinkatu.

TORKKELINKATU — Torkelsgatan ko 11, 1901 muodossa Torkelsgatan, ryhmänimi (historiallisia merkkimiehiä), marski Torgils Knuutinpojan (k. 1306) muistoksi. Suom. nimeksi ehdolla 1908 Torkkelinkatu, mutta virall. vahvistettiin 1909 Torkkelikatu. Nyk. asu vahvistettu 1928.

TORKKELINKUJA — Torkelsgränden ko 11, 1914. Katu on Torkkelinkadun poikkikuja.

TORKKELINMÄKI — Torkelsbacken ko 11, kaup-osan osa-alueen nimeksi 1959.

TORKKELINPUISTIKKO — Torkelsskvären ko 11, 1914, viereisen Torkkelinkadun mukaan.

TOUKOLA — Majstad ko 23, 24. Vapaaherra Herman Sigfrid Standertskjöld-Nordenstam erotutti 1883 omistamastaan Kumpulan kartanosta kolme aluetta, joilta hän ryhtyi vuokraamaan asuntotontteja. Hänen mukaansa kahdelle alueelle annettiin nimet Hermanstad I ja II ja kolmannen nimeksi Majstad, ehkä hänen puo-

lionsa Marian, mutta todennäk. ylioppilaiden kevättöjien mukaan. Juhlia vietettiin 1833, 1834 ja 1848 Floran päivänä toukok. 13:nä Majstadin alueella sijaitsevalla kevättöjienitillä (Majängen), jonka Kumpulan kartanon omistaja kuulisassa kevättöjien 1848 lahjoitti ylioppilaille ikuisiksi kevättöjienpaikaksi. Nimen kevättöjien-selitystä tukee se, että alueen karttaan oli sijoitettu mm. kadunnimet Studentgränd (ylioppilaskuja) sekä 1848:n juhlaan liittyvät Topelugatan, Cygnaegatan ja Runeberggatan. Suom. nimi Toukola vahvistettiin virall. 1909. Ks. Hermanni ja Toukoniihty. Kaup.osan nimeksi 1959.

Toukolan puistotalot — Majstads parkgårdar ko 24. Tämän niminen alue Kumpulan kartanon pohjoispuolella oli 1940-luvun alussa muodostettujen pikataloalueiden joukossa.

* **Toukolantie — Majstadsvägen** ko 23, 24, 1918 yleisemakaavaehdotuksessa muodossa Toukolantie — Majstadsvägen ja 1921 asemakaavaehdotuksessa muodossa Toukolan Viertie — Majstads Chausséen. Nimi vahvistettiin 1927 asussa Toukolantie — Majstadsvägen, joka tuli myös lopull. asemakaavaan 1938. Tien nimeksi muutettiin 1950 Kustaa Vaasan tie. Ks. Kustaa Vaasan tie.

Toukoniihty — Majängen ko 23, 1956, käytössä olleesta epävirall. paikannimestä Majängen. Nimi liittyy puistoalueella 1848 vietettyyn ylioppilaiden kevättöjuhlaan, jossa Maamme-laulu ensi kerran esitettiin, ja sen 100-vuotispäivänä paikalla paljastettuun muistomerkkiin. Ks. Toukola.

* **Trekantiga Torget — (kolmikulmainen tori)** ko 5, ks. Kolmikulma.

* **Trädgårds Torget — (puutarhator)** ko 1, 1820 torin nimeksi, joka oli suunniteltu Kruunuhakaan aiotun Keisarillisen linnan puutarhan länsipuolelle nyk. Marian- ja Meritullinkadun väliin Rauhankadusta etelään päin. Sekä linnanontti puutarhoineen että tori poistettiin asemakaavasta 1828.

Tukholmankatu — Stockholmsgatan ko 15, 1948 huomionsoitukseksi Helsingin kummi-kaupungille Tukholmalle mm. siltä saadun lastensairaalapaviljongin lahjoituksen johdosta. Aiempi nimi Munkkiniemenkatu — Munksnägatan 1925 (ehdolla jo 1913) Munkkiniemen kartanon maille syntyneen Munkkiniemen yhdyskunnan mukaan (nyk. kaup.osa 30), jonne katu johtaa.

Tukholman puisto — Stockholmsparken ko 15, 1956, viereisen Tukholmankadun mukaan.

Tullaajankatu — Förtullargatan ko 20, 1968, ryhmänimi (merenkulkuun ja satamaan liittyviä nimiä). Aiempi nimi Tullikatun — Tullgatan 1916.

Tullaajankuja — Förtullargränden ko 20, 1968. Katu on Tullaajankadun poikkikuja.

* **Tullikatun — Tullgatan** ko 20, 1916, ryhmänimi (merenkulkuun ja satamaan liittyviä nimiä). Asemakaavanmuutoksessa 1948 alue muutet-

tiin liikennealueeksi ja katu poistettiin. Nimi jäi edelleen käyttöön ja poistettiin 1968.

Tunturikatun — Fjälldalsgatan ko 13, 1906 muodossa Fjälldaligan — Fjälldalin katu, huvila-alueen nimestä Fjällda. Suom. nimeksi ehdolla 1908 Tunturilaaksonkatun, mutta viralliseksi 1909 Fjälldalinkatu — Fjälldalsgatan. Suom. nimenä sen jälkeen epävirall. käytössä Tunturilaaksonkatun, jota ehdotettiin jälleen virall. 1926, mutta nyk. lyhempi asu vahvistettiin 1928. (Nimi Fjälldalsgatan sijoitettu samoille tienoille jo arkkitehti L. Sonckin asemakaavakilpailun ehdotuksessa 1899 ja nimi Fjälldaligan nyk. Tunturikadun paikalle arkkitehtien B. Jung, L. Sonck ja W. Thomé kilpailuehdotuksessa 1900).

(* **Tuomikuja — Hägg-gränden**) ko 15, 1921 asemakaavaehdotuksessa, ryhmänimi (puiden nimiä). Katu jätetty pois lopull. asemakaavasta 1925.

Turjantie — Turjavägen ko 25, 1921, ryhmänimi (kalevalaisia nimiä). Aluksi vain jaoituskaavassa, lopull. asemakaavaan 1937.

Tursontie — Tursovägen ko 25, 1921, ryhmänimi (kalevalaisia nimiä). Aluksi vain jaoituskaavassa, lopull. asemakaavaan 1937.

* **Turuntie — Äbovägen** ko 13, 14, 15, 16, 18, ks. Mannerheimintie.

* **Tuulkkinkuja — Tuulkkigränd** ko 25, 1923, ryhmänimi (kalevalaisia nimiä). Merkitty asemakaavaan 1937 ja poistettu siitä 1948.

* **Tuulkkintie — Tuulkkivägen** ko 25, 1920 jaoituskaavassa, ryhmänimi (kalevalaisia nimiä). Katu poistettiin jaoituskaavan muutoksessa 1922.

* **Tuusulankatu — Tusbygatan** ko 12, ks. Savonkatu.

* **Tuusulankuja — Tusbygränd** ko 12, 1931, ryhmänimi (pitäjien nimiä). Katu ja nimi poistettiin asemakaavasta 1939.

* **Tyghusbacken — (varushuoneenmäki)** ko 1. 1700-luvulla ja 1800-luvun alussa sen mäen nimenä, joka sijaitsi nyk. Mariankatu 7—9:n paikkeilla. Isoonvihaan asti mäellä sijaitsi residenssitalo ja sen tultua isonvihan jälkeen rakennetuksi etelämmäksi nyk. Aleksanterinkadun varrelle, sijoitettiin mäelle asehuone (tyghus) ja ruutikellari. Paikan nimi nimityksenä oli 1700-luvulla myös Gouvernementshusbacken (kuvernöörintalonmäki) ja Krutkällarbacken (ruutikellarinmäki). Kun tienoo 1828 vahvistettiin asemakaavassa asuntontteiksi, nimi jäi vähitellen pois käytöstä. Ks. Residensbacken. **Tykistönkatu — Artillerigatan** ko 14, 1926, sotilaskäytössä olleen huvila-alueen nimestä Artillerigården — Tykistöpiha, jonka tienoilla katu on. Suom. nimi nyk. asuun 1954, aiemmin Tykistökatu. Ks. Tykistöpiha.

* **Tykistöpiha — Artillerigården** ko 14. Vuokra-alueihin, joita kaupungin toimesta 1840-luvun alussa muodostettiin mm. Töölön suunnalle, liittyi myös Artillerigården-niminen alue (aiemmin kaup. puhtaanapitolaitoksen hallussa, nyk.

varattu hotellialueeksi). Alueelle oli jo sodan 1788—90 aikana rakennettu sotilassairaala ja Venäjän vallan aikana se siirtyi venäl. sotilassiviranoimien haltuun ja oli invalidi- ja kasakajoukkojen sekä tykistön majoituspaikkana 1918 asti. Suom. nimi Tykistöpiha vahvistettiin 1909.

Tynnyrintekijänkatu — Tunnbindaregatan ko 10, 1901 muodossa Tunnbindaregatan. Suom. nimeksi vahvistettiin 1909 Tynnyrintekijäkatu ja 1928 nyk. asu. Kartassa 1914 suom. nimenä Vannehtijankatu. Nimi Tunnbindare Gatan jo 1842 ehdolla kadun nimeksi, joka oli suunniteltu nyk. Laivanvarustajan- ja Vuorimiehenkadun välimaille.

Työmiehenkatu — Arbetaregatan ko 4, 1887 muodossa Arbetaregatan, kadun varrella ja läheisellä huvila-alueella Lugnet (tyynelä) sijainneiden työväenasuntojen mukaan. Suom. vastineena kartassa 1890-luvulla Työmiehenkatu. Virall. suom. nimeksi 1909 Työmieskatu ja 1928 nyk. asu.

(* **Työnjohtajakatu — Arbetsledaregatan**) ko 20, 1918 asemakaavaehdotuksessa, ryhmänimi (ammattimiehiä). Katu ja nimi jäi vahvistamatta.

Työpajakatu — Verkstadsgatan ko 10, 1901 muodossa Verkstadsgatan, ryhmänimi (teollisuuteen liittyviä nimiä). Suom. nimeksi 1908 Työpajankatu ja 1928 nyk. asu.

* **Työpajakuja — Verkstadsgränd** ko 22, ks. Elimäenkuja.

Tähtitie — Stjärnvägen ko 25, 1923, paikannimen Taivaskallio — Himmelsberget aihepiiristä. Aluksi vain jaoituskaavassa, lopull. asemakaavaan 1937.

Tähtitorninkatu — Observatoriegatan ko 7, 1892 muodossa Observatoriigatan, läheisen tähtitieteellisen observatorion mukaan. Nyk. nimet vahvistettiin 1909. Ks. Tähtitornin vuori.

Tähtitornin vuori — Observatorieberget ko 7, 1928, vuorelle 1833 valmistuneen yliopiston tähtitieteellisen observatorion mukaan. Nimi Observatorieberget eli Observatoriiberget oli käytössä jo 1840-luvulla, mutta vielä 1909 vahvistettiin vuorelle virall. sen vanha nimi Ulrikasborgsbärgen — Ulriikaporinvuori. Observatorion suom. vastineena karttaliitteessä 1866 Tähtitutkimmo. Ks. Ulriikaporinvuori.

* **Töls Träsk — (Töölön järvi)** ko 19. Nyk. Paasilan ratapihan tienoilla sijaitisi vielä 1700-luvulla pieni matala järvi, jonka nimenä kartassa 1775 Tölö Träsk. Järvestä virtasi puro Töölön lahteen.

* **Tölvägen — (Töölöntie)** ko 2, 3, 4, ks. Mannerheimintie.

Töölö — Töls ko 13, 14. Kylän nimi on 1500-luvun asiakirjoissa mm. muodoissa Tölöby, Tölo ja Töleby. Muutoon Töls nimi vakiintuu 1700-luvun lopulla ja on 1840-luvun alusta lukien kaupungin asemakaavan ulkopuolelle muodostettujen huvila-alueiden joukossa muodossa Thölö. Suom. vastineena karttaliitteessä 1866

Töölö (Töölönlahti). Virall. vahvistettiin 1909 nimiasut Töölö — Töls. Nimen alkuperästä lähemmin siv. 28.

(* **Töölökuja — Tölsgränd**) ko 14, 1906, vanhasta paikannimestä Töls. Katu ja nimi poistettiin asemakaavasta 1911. Ks. Töölö.

Töölönkatu — Tölsgatan ko 13, 14, 1906, vanhasta paikannimestä Töls. Nyk. suom. nimiasu vahvistettiin 1909, sitä ennen Töölökatu. Nimi sisällytynyt jo arkkitehti L. Sonckin laatimaan asemakaavakilpailun ehdotukseen 1899. Ks. Töölö.

Töölönlahti — Tölsvikens ko 2, 11, 13, 14. Nimi kartoissa Töhlewikens 1696, Giölevikens 1723, Gölwikens 1743, Glon 1760-luvulla, Töls Bätten 1775, Töls Wiken 1783 ja Thölö Wiken 1845. Suom. nimenä karttaliitteessä 1866 Töölönlahti. Nyk. nimet vahvistettu 1909. Ks. Töölö.

Töölön pallokenttä — Töls bollplan ko 14, ks. Pallokenttä.

* **Töölön puisto — Töls park** ko 14. Puiston perusti ent. Tölsön kylän püristä Töölönlahden pohjoisrannalta 1851 vuokraamalleen alueelle kauppaneuvos Henrik Borgström ja kutsuttiin sitä 1800-luvun lopulla nimellä Töölön puisto — Töls park. Myöhemmin puistoa alettiin kutsua nimellä Eläintarha — Djurgården, joka vahvistettiin virall. 1909. Ks. Eläintarha.

Töölöntori — Tölsborg ko 14, 1928, vanhasta paikannimestä Töls. Aiempi nimi Iso tori — Stortorget 1906, suom. nimi asuun Isotori 1909.

Töölöntorlinkatu — Tölsborggatan ko 14, 1911, viereisen torin mukaan. Nyk. suom. nimi vahvistettiin 1928, sitä ennen Töölöntorinkatu.

Töölöntulli — Tölsull ko 15, ks. Espoontulli.

Töölöntullinkatu — Tölsullsgatan ko 15, 1938, lähellä sijaitsevan Töölöntullin mukaan. Aiempi nimi Sudenkatu — Vargagatan 1913 asemakaavaehdotuksessa ja vahvistettu 1925, liittynyt läheisiin Nimrod- ja Karhukatuihin.

* **Ugnsmunsberg — (uuninsuunvuori)** ko 7, ks. Uuninsuu.

Uimastadion — Simstadion ko 14, 1956, käytössä jo aiemmin olleen nimen mukaan. Uimalaitos rakennettiin pitämättä jääneitä 1940:n olympiakisoja varten ja paikalla pidettiin Helsingin olympiakisojen uintikilpailut 1952.

Uimastadioninpolku — Simstadionstigen ko 14, 1962, läheisen Uimastadionin mukaan.

Ullankatu — Ulrikagatan ko 7, 1842 muodossa Ulricas Gatan, vanhasta linnoituksen nimestä Ulricasborg, kuningatar Ulrika Eleonoran (1688—1741) muistoksi. Suom. vastineena kartassa 1890-luvulla Ullankatu, mutta virall. vahvistettiin 1909 Ulriikankatu — Ulrikagatan ja 1928 nyk. suom. asu. Ks. Ulriikaporinvuori.

Ullanlinna — Ulrikasborg, kaup.osan nimeksi 1959. Ks. Ulriikaporinvuori.

Ullanlinnankatu — Ulrikasborgsgatan ko 3, 1837 asemakaavaehdotuksessa muodossa Ulricasborgs Gatan, läheisestä paikannimestä Ulricasborg. Kartassa 1866 Ulrikasborgsgatan ja

sen liitteessä suom. vastineena Ullaporinkatu. Nimiasut Ulriikaporinkatu — Ulrikasborgsgatan käytössä jo 1880-luvulla ja vahvistettiin 1909. Nyk. suom. nimi vahvistettiin 1928. Ks. Ulriikaporinvuori.

Ullanlinnanlaituri — Ulrikasborgsbryggan ko 9, 1969 ehdotettuna, rannalla 1836—1944 sijainneen Ullanlinnan kylpylärakennuksen mukaan.

Ullanpuistikko — Ulrikaskvären ko 7, 1928, läheisen Ullankadun mukaan.

* **Ulriikaporinvuori** — Ulrikasborgsbärget ko 7, 9. Ehrensvärdin linnoitussuunnitelman (1747) mukaan rakennettiin nyk. Tähtitorninvuorelle pienehkö linnoitus, jonka nimeksi annettiin Ulricasborg kuningatar Ulrika Eleonoran (1688—1741) mukaan. Linnoituksen ympäristöä ja sen eteläpuolella olevaa Helsinginniemen osaa kutsuttiin 1770-luvulta alkaen Ulricasborgs Trackten (Ulriikaporin seutu). Kartassa 1866 nimi Ulrikasborgsbergen ja sen liitteessä suom. vastineena Ullaporinvuoret. Nimi Ulriikaporinvuoret käytössä 1880-luvulla. Virall. vahvistettiin 1909 nimiasut Ulriikaporinvuori — Ulrikasborgsbärget ja 1928 Tähtitorninvuori — Observatorieberget.

Vuoren nimenä ollut aiemmin Kasaberget (roi huvuori) ja se liittyi ainakin vielä isonvihan aikana rannikon asukkaiden viestiketjuun vihollisesta varoitettavien merkkitulien sytytyspaikkana. Ks. Tähtitorninvuori.

Unioninkatu — Unionsgatan ko 2, 3, 1819 muodossa Unions Gatan. Helsingin uudelleenrakentamiskomitean puh.johtaja J. A. Ehrenström esitti keisari Aleksanteri I:lle tämän vieraillessa Helsingissä syysk. 11—13 p:nä 1819, että uusi katu, jota myöten keisari saapui pääkaupunkiin, ristittäisiin Aleksanterinkaduksi. Keisari hyväksyi vastaavan ehdotuksen puolisonsa nimikkokadun osalta (ks. Liisankatu), mutta hylkäsi ehdotuksen omalta osaltaan ja nimesi kadun Unioninkaduksi Haminan rauhassa tapahtuneen Suomen Venäjään yhdistämisen muistoksi. Suom. nimenä karttaliitteessä 1866 Unioninkatu, joka vahvistettiin virall. 1909. Kadulle ehdotti rahatoimikamari 1927 nimeä Yliopistonkatu — Universitetsgatan, mutta vanha nimi säilytettiin edelleen 1928:n kadunnimien tarkistuksessa.

* **Untamonkuja** — Untamogränd ko 25, ks. Väinölänkuja.

Untamontie — Untamovägen ko 25, 1920, ryhmänimi (kalevalaisia nimiä). Aluksi vain jaotuskaavassa, lopull. asemakaavaan 1937.

Urheilukatu — Idrottsgatan ko 14, 18, 1928, kadun varrella olevien urheilukenttien mukaan. Aiempi nimi Floratie — Floravägen 1909.

Urheilulehto — Idrottslundan ko 14, 1956, viereisen Urheilukadun mukaan.

Ursinin kallio — Ursins klippan ko 6, 1956. Tämän rantapuistoalueen nimenä säilytetty paikannimi aiheutunut siitä, että yliopiston professori ja rehtori Nils Abraham af Ursin (1785—1851) kävi kesäisin uimassa alueen ran-

takallion luona. Sittemmin oli samalla alueella Ursinin uimalaitos 1887—1937.

* **Utterikatu** — Uttergatan ko 20, ks. Saukonkatu.

* **Uudenkirkonrinne** — Nykykobrinken ko 7, ks. Johanneksenrinne.

* **Uudenmaan esikaupunki** — Nyländska Förstaden ko 5, 1812 asemakaavoitetun uuden kaup.osan nimeksi, joka käsitti nyk. Esplanadin etelä- ja länsipuolella olevan alueen.

Uudenmaankatu — Nylandsgatan ko 5, 1820 muodossa Nylands Gatan, kaup.osan nimestä Nyländska Förstaden. Karttaliitteessä 1866 suom. nimenä Uudenmaankatu, joka samoin kuin nyk. ruots. asukin vahvistettiin virall. 1909. Ks. Uudenmaan esikaupunki.

* **Uudenmaankuja** — Nylandsgränd ko 5, 1934, viereisen Uudenmaankadun mukaan. Kuja poistettiin asemakaavasta ja liitettiin puistoalueeseen 1939.

Uunisaarensalmi — Ugnsholmssundet ko 7, 1969 ehdotettuna kartassa, viereisen Uunisaaren mukaan mantereen ja Uunisaaren välisen salmen nimeksi.

Uuninsuu — Ugnsmun ko 7. Kartoissa tämän Uunisaaren ja Harakan saaren välisen kapean ja korkearantaisen salmen nimenä Ugns Mun Sundet 1775 ja Ugnsmun 1783, 1869. Virallisiksi nimiasuiksi vahvistettiin 1909 kansankielen mukainen Uuninsuu — Ugnsmun. (Kartassa 1743 salmen kohdalla mantereen kalliorannalla paikannimi Ugnsmunnsberg.)

Uunisaari, Pohjoinen, Eteläinen — Ugnsholmen, Norra, Södra ko 7. Kartoissa pohjoisen saaren nimenä Lilla Rantan 1722, 1743, Mellan hollmen 1775 ja Norra Ugnsholmen 1869, 1902 sekä eteläisen saaren nimenä Södra Ugnsholmen 1869, 1902. Saarten yhteisenä nimenä Ugnsholmarne kartassa 1845. Saarten nimiksi vahvistettiin 1909 nyk. asut.

Uusi lutherilainen hautausmaa — Nya lutherska begravningsplatsen ko 20, 1859 muodossa Nya lutherska begravningsplatsen tämän hautausmaan valmistuttua. Suom. käännösniimi kartoissa 1909 lähtien.

Uusipelto — Nyåker ko 16. Tämän alkuaan Korpaksen tilan palstan, myöhemmän asuntotontti-alueen nimi lienee vanha tilusnimi.

Vaakalinnuntie — Gripvägen ko 25, 1967, ryhmänimi (kalevalaisia nimiä). Aiemmin Peräpohjolantie — Peräpohjolavägen 1921 ja tämä nimi liittynyt Pohjolankatuun, jonka jatkeena katu on.

Vaasankatu — Vasagatan ko 12, 1901 muodossa Vasagatan, ryhmänimi (Ruotsi-Suomen hallitsijoita), hallitsijasuvun mukaan. Suom. nimeksi 1909 Vaasankatu. Kadun itäosan nimenä kartassa 1890-luvulla Kinakatu — Kinagatan. Ks. Kinakatu ja Vaasanrinne.

Vaasan puistikko — Vasaskvären ko 12, 1928, läheisen Vaasankadun mukaan.

* **Vaasanrinne** — Vasabrinken ko 12, 1928, Vaasankadun mukaan, jonka länsipään tämä

katu muodosti asemakaavanmuutokseen 1921 asti, jossa Kallion urheilukenttä sijoitettiin katkaisemaan aiempi Vaasankatu kahteen osaan. Uudeksi nimeksi 1954 Kalliolanrinne — Kalliolabrinken. Ks. Vaasankatu.

* **Vadelmatie** — **Hallonvägen** ko 15, 1925 muodossa Vaapukkatie — Hallonvägen, ryhmänimi (kasvien nimiä). Suom. nimi muutoon Vadelmatie 1928. Katu poistettiin asemakaavasta 1939.

Vadelmatie — **Hallonvägen** ko 24, 1945, ryhmänimi (hyötymarjoja). Nimi aiemmin 15. kaup-
osassa.

* **Valhdekatu, Itäinen, Läntinen** — **Växelgatan, Östra, Västra** ko 20, 1916 muodossa Vaihdekatu — Växelgatan kadun keskellä kulkevan satamaradan mukaan. Ratakiskojen kah-
tia jakaman kadun osille merkittiin kadunnimi-
luetteloon 1928 nimet Itäinen ja Läntinen Vaihdekatu — Östra ja Västra Växelgatan. Nimet poistettu asemakaavasta 1968.

Valamontie — **Valamovägen** ko 24, 1925 jaoituskaavassa, ryhmänimi (maantieteellisiä nimiä Suomessa), Valamon luostarin mukaan.

Valhallankatu — **Valhallagatan** ko 14, 1917, huvilan nimestä Valhalla, joka liittyy 1800-luvun lopulta peräisin olevien, Humaliston ja Meilahden alueen muiden skand. mytologiasta otettujen huvilain nimien ryhmään. Suom. nimi nyk. asuun 1928, sitä ennen Valhallakatu.

* **Valhallankenttä** — **Valhallaplan** ko 14, 1906 muodossa Valhalla kenttä — Valhalla plan, huvilan nimestä Valhalla. Nimi vahvistettiin uuteen asuun 1909 ja poistettiin asemakaavasta 1917. Ks. Valhallankatu.

* **Valhallankuja** — **Valhallagränd** ko 14, 1917, huvilan nimestä Valhalla. Katu poistettiin asemakaavasta 1937. Ks. Valhallankatu.

Valkosaarenkari — **Blekholsgrundet** ko 9. Tällä saarella ja kahdella naapurisaarella aiem-
min yhteisnimenä Blekholmar. Erillinen nimi Blekholsgrundet vasta kartoissa 1842 ja 1900. Virall. nimeksi vahvistettiin 1909 Blekholman-
kari — Blekholsgrundet ja suom. nimi nyk. asuun 1928. Ks. Valkosaari.

Valkosaarensalmi — **Blekholsgrundet** ko 9, 1969 ehdotettuna kartassa, viereisen Valkosaa-
ren mukaan.

Valkosaari — **Blekholsgrundet** ko 9. Tällä saarella ja kahdella naapurisaarella (nyk. Luoto ja Valkosaarenkari) kartoissa yhteisnimenä Blek-
hålmår 1696, 1722, Bleck Hollmar 1775, Bleck Hollmarna 1781 ja Blekholmarne 1837. Erilli-
senä nimenä asiakirjoissa ja kartoissa Norra Blekholmen 1777, 1842, 1845 ja 1900 sekä Pohjoinen Blekholma — Norra Blekholmen 1925. Suom. nimenä karttaliitteessä 1866 Plei-
kisaari. Virall. nimiasuksi vahvistettiin 1909 Pohjoinen Blekholma — Norra Blekholmen ja 1928 Valkosaari — Blekholmen. (Vastaavasti eteläpuolella olevan naapurisaaren nimenä Södra Blekholmen 1777, 1842, 1845 ja 1900 sekä Eteläinen Blekholma — Södra Blekholmen virall. 1909 ja Luoto — Klippan 1928.) Nimi

Blekholsgrundet lienee johtunut merkityksestä bleke = vaalea, kiiltävä, hohtava.

Vallila — **Vallgård** ko 22. Kaupungin asemakaav-
voitetun alueen liepeille 1840-luvun alussa kau-
pungin toimesta muodostettuihin vuokra-aluei-
siin kuului yhtenä Vallgård. Sen suom. vasti-
neeksi vahvistettiin 1909 Vallila. Alueelle laa-
dittiin jaoituskaava 1908 ja lopull. asemakaava
vahvistettiin 1940. Nimi Vallgård liittyy aikaan,
jolloin alue oli kaupunkilaisten karjalaitumena
(vall = nurmi).

Kaup. osan nimeksi 1959.

Vallilan puisto — **Vallgårdsparken** ko 22, 1956,
tienoon nimestä Vallila — Vallgård.

Vallilan siirtolapuutarha — **Vallgårds koloni-
trädgård** ko 22, 1956, tienoon nimestä Vallila —
Vallgård.

Vallilantie — **Vallgårdsvägen** ko 22, 1908, tie-
noon nimestä Vallila — Vallgård. Aluksi vain
jaoituskaavassa, lopull. asemakaavaan 1940.

Wallininkatu — **Wallingsgatan** ko 11, 1901 muo-
dossa Vallingsgatan, ryhmänimi (historiallisia
merkkimiehiä), tutkimusmatkailijan ja itämaisen
kielten professorin Georg August Wallinin
(1811—52) mukaan. Suom. vastineeksi vahvis-
tettiin 1909 Wallininkatu, ruots. asuksi 1928
Wallingsgatan ja suom. asuksi 1954 Wallinin-
katu. Nyk. nimiasut ehdolla jo 1908.

Wallininkuja — **Wallingsgränden** ko 11, 1901
muodossa Vallingsgränd. Katu on Wallininkadun
poikkikuja. Suom. vastineeksi 1909 Wallinin-
kuja ja 1954 vahvistettiin nyk. nimiasut, jotka
ehdolla jo 1908. Ks. Wallininkatu.

Wallinin puisto — **Wallins park** ko 11, 1963
ehdotettuna viereisen Wallininkadun mukaan.

Vallinkoskentie — **Vallinkoskvägen** ko 24,
1925, ryhmänimi (maantieteellisiä nimiä Suo-
messa), Vuoksessa sijainneen kosken mukaan.

Valpuripuisto — **Valborgsparken** ko 15, 1956,
viereisen Valpurintien mukaan.

Valpurintie — **Valborgsvägen** ko 15, 1925, läheis-
essä Pikku-Huopalahden kylässä sijainneen en-
tisen Korpaksen tilan Valborg-emännän mu-
kaan, jonka aikana 1650 tila lahjoitettiin Hel-
singin kaupungille. Nimi Valpurinkatu — Val-
borgsgatan jo asemakaavaehdotuksessa 1913 ja
1921 ehdolla Vapuntie — Valborgsvägen.

Valtamerilaituri — **Oceankajen** ko 20, 1968,
valtamerilaiturien käyttämä laiturit.

Valtimontie — **Valtimovägen** ko 24, 1930, ryh-
mänimi (maantieteellisiä nimiä Suomessa), Poh-
jois-Karjalan pitäjän mukaan. Aluksi vain
jaoituskaavassa, lopull. asemakaavaan 1938.

Vanajantie — **Vånåvägen** ko 22, 1908 muodossa
Vanajantie — Vanajavägen, ryhmänimi (maan-
tieteellisiä nimiä Suomessa). Ruots. nimi nyk.
asuun 1928. Aluksi vain jaoituskaavassa, lo-
pull. asemakaavaan 1940.

(* **Vandagatan** — **Vantaankatu**) ko 13, 1883
Etu-Töölön ensimmäisessä toteuttamatta jää-
neessä asemakaavaehdotuksessa.

(* **Vanda Plats** — (Vantaan aukio) ko 13, 1883 asemakaavaehdotuksessa, mutta jäänyt hyväksymättä.

Vanhakaupunki — **Gammelstaden** ko 27. Nimitys Gamla Helsingfors esiintyy jo uuden Helsingin perustamisasiakirjassa 1639 ja muoto Gamla staden tai Gammelstaden yleistyy käyttöön sen jälkeen. Suom. käännösmuoto yleisyy vasta 1800-luvun lopulla. Nyk. nimiasut vahvistettu virall. 1909. Kaup. osan nimeksi 1959.

Vanha kirkkopuisto — **Gamla kyrkoparken** ko 4, 1956, vanhastaan käytetyn nimen mukaan. Helsinki ympäristöineen-käsikirjassa 1889 puistosta käytetty nimitystä »puisto-istutus Vanhan kirkon luona».

Vanha luterilainen hautausmaa — **Gamla lutherska begravningsplatsen** ko 20. Nimi käyttöön 1859 lähtien, jolloin tämän 1829 vihityn hautausmaan viereen valmistui uusi lut. hautausmaa.

Vanhankaupunginkoski — **Gammelstadsforsen** ko 27. Ruots. nimi käytössä jo 1700-luvun puolivälissä. Suom. käännösmuoto tullut käyttöön 1800-luvun lopulla.

Vanhankaupunginranta — **Gammelstadsstranden** ko 23, 27, 1954, sijainnin mukaan. Nimi kaup. valtuuston hyväksymä jo asemakaavaehdotuksessa 1930. Pohjoisosa kadusta aiemmin Viikinkatu — Vikgatan 1941.

Vanhankaupungin selkä — **Gammelstadsfjärden** ko 10, 21, 23, 36, 42, 43. Helsingin privilegio-kirjassa 1569 samoin kuin Uuden Helsingin perustamiskirjassa 1639 käytetään Vantaan joki-suuta lähinnä olevasta meren laudesta nimeä Hellsingforsen fjärden. Lahdesta tuli käyttöön nimi Gammelstadsfjärden jo 1700-luvun alku-puolella, jolloin nimi Gammelstaden alkaa yleistyä asiakirjoissa, vaikka myös nimeä Gumm-täcktsfjärden käytetty (1781). Suom. käännös-nimi Vanhankaupunginselkä tullut käyttöön 1800-luvun lopulla ja virall. vahvistus molemmille nimiasuille 1909. Suom. nimi nyk. asuun 1928. Ks. Vanhankaupunginlahti ko 36.

Vanhankaupungintie — **Gammelstadsvägen** ko 27, 1938, käytössä olleen nimen mukaan, joka jo asemakaavaehdotuksessa 1930. Tie eli katuna jo Vanhassa Helsingissä 1550—1640 ja johti kirkolta kaupungin satamaan.

Vanha talvitie — **Gamla vintervägen** ko 10, 1954, muistoksi vanhasta tärkeästä talvitiestä, joka Sörnäisten niemen poikki vielä 1800-luvun alussa johti jäitsee Helsingistä Viikiin, Malmille ja Sipooseen. Paikalla sijaitti tunnettu levähdyspaikka »Vinterkrogen» (talvikrouvi). Aiempi nimi Kulosaarenkatu — Brändögatan 1901. Ks. Kulosaarenkatu.

(* **Vankilankatu** — **Fängelsgatan**) ko 10, 21, 1930 asemakaavaehdotuksessa, läheisen Keskusvankilan mukaan.

Vantaanjoki — **Vanda å**. Nimi tunnetaan jo keskiajalta, joen yläjuoksen varrelta mm. nimi Vandakorpimaa 1670. Joen nimenä lähinnä sen

alajuoksen osalta keskiajalta lähtien Helsingää, mutta jo 1700-luvulla yleisnimenä (Henrik Forsiuksen Helsingfors-teoksessa 1755) Vanda å. Suom. nimenä (Suomettaren palstoilla) Wandawirta (1852), Wandan wirta (1853) ja Vantaan joki (1854). Virall. muodoksi 1909 Vantaanjoki ja 1928 nyk. asu. Nimen alkuperästä lähemmin siv. 28. Ks. Helsinginjoki.

Vantaan koski — **Vanda fors** ko 27. Nimi käytössä vasta 1800-luvulta lähtien. Ks. Vanhankaupunginkoski ja Helsinginkoski.

Varastokatu — **Upplagsgatan** ko 10, 1938, kadun varrelle varattujen varastotonttien mukaan. Vastaavan kadun aiempi nimi Verkkosaarenkatu — Nätholmsgatan 1901. Tämä katu poistettiin asemakaavasta 1917 ja palautettiin samoilte paikkeille 1938 saaden silloin nyk. nimen. Ks. Verkkosaarenkatu.

Variksenmarjapolku — **Kräkbärsstigen** ko 26, 1946, ryhmänimi (villimarjoja).

Variskari — **Kräkören** ko 15, 1969. Aiempi nimi Varissaari — Kräkholmen.

Varissaari — **Kräkholmen** ko 15. Saaren nimenä kartoissa mm. Kraköhn 1732, Krokörn 1775, Kräkörn 1839, Kräkören 1869 ja Varissaari — Kräkholmen 1930. Uudeksi nimeksi, eroamaan toisesta samannimisestä saaresta, Variskari — Kräkören 1969.

Varsapuistikko — **Fölskvären** ko 2, 1956, puistossa olevan Emil Cedercreutzin tekemän, hevosta ja varsa esittävän patsaan mukaan.

* **Vasikkahaka** ko 1, ks. Esplanadi.

Vauhtitie — **Fartvägen** ko 14, 1962. Tie muodostanut osan autojen ja moottoripyörien kilparadasta ns. Eläintarhan ajoissa 1950- ja 1960-luvuilla.

Wecksellintie — **Wecksellvägen** ko 6, 1908 muodossa Weckselltie — Wecksellvägen, runoilija Josef Julius Wecksellin (1838—1907) muistoksi. Nimi vahvistettiin asuun Weckselltie — Wecksellvägen 1909, asuun Wecksellintie — Wecksellsvägen 1928 ja nyk. asuun 1954.

Vegankatu — **Vegagatan** ko 21, 1909, ryhmänimi (laivojen nimiä). Nyk. suom. muoto vahvistettiin 1928, sitä ennen Vegakatu. Aiempi nimi vuokra-alueen Hermannin I:n kartassa 1892 Handelsgatan (kauppakatu). Aluksi vain jaotuskaavassa, lopull. asemakaavaan 1941. (Vega oli N. A. E. Nordenskiöldin kuuluisa koillisväylän purjehtija-alus; Vega on myös pohjoisen taitaivan loistavin tähti.)

(* **Veistämönkatu** — **Varvsgatan**) ko 12, 1955 ehdotettu nyk. Laivasillankadun nimeksi sen kohdalla rannassa 1746 lähtien 200 vuotta toimineen laivaveistämön mukaan, mutta ehdotus jäänyt hyväksymättä. Ks. Etelärantatie.

Vellamonkatu — **Vellamogatan** ko 21, 1909, ryhmänimi (laivojen nimiä). Nyk. suom. muoto vahvistettiin 1927, sitä ennen Vellamokatu. Aiempi nimi vuokra-alueen Hermannin I:n kartassa 1892 Handtvärkargatan (käsitöyläiskatu). Aluksi vain jaotuskaavassa, lopull. asemakaavaan 1941.

* **Verkkokatu** — **Nätgatan** ko 10, 1930 vahvistetussa asemakaavaehdotuksessa, jota ei toteutettu. Nimi läheisen Ison Verkkosaaren mukaan.

Verkkosaarenkatu — **Nätholmsgatan** ko 10, 1901 muodossa Nätholmsgatan, läheisten saarien nimistä Stora ja Lilla Nätholmen. Suom. nimeksi vahvistettiin 1909 Verkkosaarenkatu. Nimi alkuaan kadulla, joka suunnilleen vastasi nyk. Varastokatua, ja siirrettiin asemakaavamuutoksessa 1917 nyk. paikalleen. Ks. Varastokatu ja Verkkosaari.

Verkkosaari — **Nätholmen** ko 10. Nyk. manteeeseen yhdistetty Verkkosaari oli aiemmin kahtena saarena, joiden yhteisnimenä kartoissa Werckholmarne 1640-luv. ja Värkorna 1859. Erilliset nimet kummallekin saarelle ilmestyvät karttoihin vasta 1800-luvulla, mm. Norra ja Södra Nötholmen 1842, 1869, Stora ja Lilla Notholmen 1881 ja Stora ja Lilla Nätholmen 1902. Virall. vahvistettiin 1909 ruots. nimiasut Stora ja Lilla Nätholmen ja niiden suom. käännösnimiksi Iso ja Pieni Verkkosaari, jotka käytössä jo 1880-luvulla. Kartassa 1912 saarten niminä vielä Stora ja Lilla Werkan. Alkuper. ruots. nimen alkuosa verka = kalatöe ja nimen muuttuminen johtunee tulkinnasta Verckholmen = Verkkosaari.

Vesannontie — **Vesantovägen** ko 22, 1920, ryhmänimi (pitäjien nimiä). Aluksi vain jaoituskaavassa, lopull. asemakaavaan 1940.

(* **Vesiljohtokatu** — **Vattenledningsgatan**) ko 22, 1913 Backaksen alueen jaoituskaavassa. Ks. Elimäenkatu.

Vesilinnankatu — **Vattenborgsgatan** ko 12, 1901 muodossa Vattenborgsgatan läheisen vesisäiliön mukaan. Nimi siirrettiin nyk. paikalleen 1907 ja suom. asuksi vahvistettiin 1909 Vesisäiliönkatu ja 1954 Vesilinnankatu, joka ehdolla jo 1908. Nyk. Vesilinnankadun aiempina niminä Sibbogatan ja Lovisagatan 1901.

Vesilinnanmäki — **Vattenborgsbacken** ko 12. Epävirall. 1900-luvun alkupuolella käyttöön yleistynyt nimi sille Alppilan alueen osalle, jossa suuret vesisäiliöt sijaitsevat. Lyhennetyssä muodossa Linnanmäki — Borgbacken nimi otettu samalle alueelle 1950 perustetun huvipuiston nimeksi perustajajärjestön »Lasten Päivän» toimesta.

* **Westergatan** — (länsikatu) ko 27. Vanhassa Helsingissä Vantaalla oli 1600-luvun alussa erään kadun nimellä Westergatan.

* **Viertotienkuja** — **Chausséegränd** ko 21, 1909, Itäisen Viertotien mukaan, jonka poikkikuja katu oli. Nimi muutettiin 1923 asuun Itäinen Viertotienkuja — Östra Chaussee gränd ja poistettiin kokonaan jaoituskaavasta 1927.

Viherniemekatu — **Grönnäsgatan** ko 10, 1836, paikannimestä Grönnäs, joka mainitaan mm. 1760-luvun asiakirjoissa. Tämä nimi on vanhemmissa asiakirjoissa asussa Grännäs ja on murteell. muoto nimestä Grännäs (kuusiniemi).

Vildes linja — **Femte linjen** ko 11, 1901 muodossa 5 Linien. (Nimi on 1890-luvulla painetuissa

kartoissa asussa 5te Linien — Viides Linja). Nimiasut 5 Linjen — 5 Linja vahvistettiin 1909 ja nyk. asut 1928. Kadunnimien tarkistus-ehdotuksessa 1926 ehdolla Kirjastokatu — Biblioteksgatan. Ks. Ensi linja.

* **Vilkinkatu** — **Vikgatan** ko 23, ks. Nuottarannankatu.

Vilpurinkatu — **Viborgsgatan** ko 12, 1901 muodossa Viborgsgatan, ryhmänimi (maakuntia, kaupunkeja, pitäjiä). Suom. nimi vahvistettiin 1909.

* **Viksberg** ko 24, ks. Kumpula.

Vilhonkatu — **Vilhelmsgatan** ko 2, 1836 muodossa Wilhelms Gatan, todennäk. senaattori Otto Wilhelm Klinckowströmin (1778—1850) mukaan, joka 1830-luv. valvoi Hels. yleisen puiston (Kaisaniemen) järjestelyä. Aiempi nimi Västra Mellan Gatan 1820. Suom. nimenä karttaliitteessä 1866 Vilhonkatu. Virall. nimeksi vahvistettiin 1909 Vilhelminkatu ja 1928 nyk. asu. Katu ulottui alkuaan nyk. Mannerheimintielle asti, mutta rautatieaseman valmistuttua 1862 kadun läntinen pää jäi erilliseksi kaduksi, joka ennenpitkää sai nimen Gasverks-gatan. Kartassa 1876 on merkintä Gasverks-gatan (Wilhelmsgt), mutta 1909 vahvistettiin virall. nimeksi Kaasutehtaankatu — Gasverks-gatan. Asemakaavamuutoksessa 1910 pidennettiin Vilhonkatua Vuorikadulta Unionin- ja Liisankadun kulmaan asti, mutta 1923 uusi Vuori- ja Unioninkadun välinen osuus sai nimen Kaisaniemenkatu — Kajsaniemigan, johon se samalla yhdistettiin. Ks. Kaasutehtaankatu.

Vilhonvuorenkatu — **Vilhelmsbergsgatan** ko 10, 1901 muodossa Vilhelmsbergsgatan, tehtailija Gabriel Wilhelm Andstenin (1818—94) tienoolla sijaitsevan fajanssi- ja kaakelitehtaansa vierelle rakennuttaman huvilan »Wilhelmsbergin» mukaan. Nimet Vilhelmsperinkatu — Vilhelmsbärgsgatan vahvistettiin 1909 ja suom. nimeksi 1928 Vilhonvuorenkatu, joka ehdolla jo 1908 ja myös käytössä 1910-luvulta lähtien. Ruots. nimi palautettiin nyk. asuun 1928. Alueen nimenä 1700-luvulla Kauraholma. Ks. *Hörneberg.

Vilhonvuoreнкуja — **Vilhelmsberggränden** ko 10, 1928, liittyy Vilhonvuorenkatuun. Katu vahvistettiin asemakaavaan jo 1905, mutta sai nimen vasta 1928. Ks. Vilhonvuorenkatu.

Violankatu — **Violagatan** ko 21, 1909, ryhmänimi (laivojen nimiä). Aiempi nimi vuokratonttialueen Hermannin I:n kartassa 1892 Ängsgatan (niittykatu). Katu ja nimi lopull. asemakaavaan 1941.

Vipusentie — **Vipunenvägen** ko 25, 1921, ryhmänimi (kalevalaisia nimiä). Aluksi vain jaoituskaavassa, lopull. asemakaavaan 1937.

Vironallas — **Estbassängen** ko 3, 1969. Jo ennestään käytössä.

Vironkatu — **Estnäsgatan** ko 1, 1836 muodossa Estnäs Gatan, jonka niminen katu on sijainnut samoilla paikkeilla jo ennen 1812 vahvistettua

asemakaavaa. Suom. nimenä karttaliitteessä 1866 Estnäsininkatu ja virall. 1909 Estnäsininkatu (ehdolla jo 1908 Vironniemenkatu). Joukko Kruunuhaan talonmestajia ja isännöitsijöitä anoi 1913 suom. nimeksi Vironkatua, mutta jättäen asian käsittelemättä maistraatti osoitti anojat läänin kuvernöörin puoleen antaen samalla itse selityksen, että nimi Estnäs ei tarkoittanut Est (Viro) nimeä, vaan on muunnos nimestä Bessnäs l. Bestnäs. Kuvernööri vahvisti 1913 kuitenkin nimen Vironkatu. Kadun nimeksi vahvistettiin asemakaavassa 1820 ensin Östra Mellan Gatan. Kadun matalimmalla kohdalla oli ennen asemakaavaa 1812 lammikko nimeltä Paskalampi. Ks. Estnäsगतan ja Vironniemi.

Vironniemi — Estnäs ko 1, 2, 8. Estnäs skatan l. Estnäs-skaten esiintyy asiakirjoissa 1640 lähtien Uuden Helsingin lopullisena sijoituspaikkana. Nimi tarkoittanut nyk. Katajanokkaa (kanava myöhemmin). Nyk. Kluuvin ja Kruunuhaan kaupunginosien alue merenlahtien ympäröimänä oli Estnäs, josta Katajanokan pitkä kapea alue työntyi ulos merelle (=skaten). Kaupungin vakiintumisen jälkeen nimi jäi pois käytöstä seudun yleisnimenä. Skaten sanasta muovautui nimi Katajanokan alueelle (Skata Udden) ja nimeä Estnäs ruvettiin käyttämään paikallisena nimenä niemen koillisessa osassa eli nyk. Kruunuhaassa. Nimi kirjoitetaan 1700-luvulla vaihdellen mm. asuissa Bääsnäs (1720-luv.), Bäsänäs, Bässnäs, Bästnäs, Bästnäs Udde (1730-luv.), Bestnäs, Bestnässidan, Estnästrandén (1740-luv.), Hästnäs (1736, 1756), Bästnäsbacken, Estnäsgatan (1750-luv.), Bestnäsudden, Estnäsudden, Estnäsbacken (1760-luv.), Bestnäsbacken, Bessnäsbacken ja Estnäsbacken (1800-luvun alussa). Suom. vastineena Estnäs nimelle esitetään Vironniemi ensi kerran, kun nimelle Estnäsgatan 1908 ehdotetaan suom. vastineeksi Vironniemenkatu. Nimi Estnäs liittyy muihin Viron kauppamiesten ja asukkaiden käyntejä ja oleilua tarkoittaviin nimiin Uudenmaan rannikolla. Ks. Bästnäs, Katajanokka, Estnäsgatan ja Vironkatu.

* **Virtaintie — Virdösvägen** ko 22, 1908, ryhmänimi (pitäjien nimiä). Aluksi vain jaoituskaavassa, lopull. asemakaavaan 1940. Poistettu asemakaavasta 1968.

* **Vladimirinkatu — Vladimirsgatan** ko 4, ks. Kalevankatu.

* **Vuokatintie — Vuokattivägen** ko 24, 1930 jaoituskaavassa, ryhmänimi (maantieteellisiä nimiä Suomessa), Vuokatin vuoriselänteen mukaan. Katu ja nimi poistettiin jaoituskaavasta 1948.

Vuoksentie — Vuoksenvägen ko 24, 1955, ryhmänimi (maantieteellisiä nimiä Suomessa), Vuoksen virran mukaan. Jo aiemmin jaoituskaavassa.

* **Vuorelankatu — Vuorelagatan** ko 25, 1931, ryhmänimi (liittyy kalevalaisiin nimiin). Aluksi vain jaoituskaavassa, lopull. asemakaavaan

1937, Nimi poistettu asemakaavasta 1954. Ks. Panuntie.

* **Vuorelankuja — Vuorelagränd** ko 25, 1936, edellisen kadun poikkikujaksi. Aluksi vain jaoituskaavassa, lopull. asemakaavaan 1937. Nimi poistettu asemakaavasta 1954. Ks. Panunkuja.

Vuorikatu — Berggatan ko 2, 1820 muodossa Berg Gatan, maaston mukaan. Suom. nimenä karttaliitteessä 1866 Vuorikatu, joka vahvistettiin virall. 1909. Ruots. nimi asuun Bärögatan 1909 ja nyk. asuun 1928 (1800-luvulla käytössä myös Bergsgatan). Berggatan ollut ennen asemakaavaa 1812 nyk. Ritarikadun paikkeilla sijainneen kadun nimenä ja Bärögatan Hermannin vuokratonttialueen kartassa 1892 nyk. Orioninkadun nimenä.

Vuorimiehenkatu — Bergmansgatan ko 7, 1842 muodossa Bergsmans Gatan, ryhmänimi (ammattimiehiä). Kartassa 1866 nimenä Bergmansgatan ja sen liitteessä suom. nimenä Vuorimiehenkatu. Katu suunniteltu alkuaan pitämäksi ja lyhennetty nyk. muotoonsa 1887. Virall. nimeksi vahvistettiin 1909 Vuorimieskatu — Bärögatan ja 1928 nyk. asut.

Vuorimiehenpulistikko — Bergmanskvären ko 7, 1928, viereisen Vuorimiehenkadun mukaan. Nimi lienee ollut käytössä jo 1912 lähtien, jolloin puisto kunnostettiin.

Vyökatu — Gördelgatan ko 8, 1895 muodossa Gördelgatan, kadun kaartavan muodon ja kaup.osan uloimmassa katulinjassa sijaitsemisen takia. Suom. nimeksi Vyökatu 1909. Aiempänä nimenä asemakaavaehdotuksessa 1882 Periferigatan (äärikatu).

Vähänkyröntie — Lillkyrövägen ko 25, 1923, ryhmänimi (maantieteellisiä nimiä Suomessa), Vähänkyrön pitäjän mukaan. Ruots. nimen vahvistettu asu erheellinen, oikea Lillkyro.

Väinämöisenkatu — Väinämöingatan ko 13, 1928, ryhmänimi (kalevalaisia nimiä). Aiempi nimi Jupiterkatu — Jupitergatan 1917, joka kuulunut antiikin mytologista nimistöä edustavaan ryhmään.

Väinämöisen urheilukenttä — Väinämöinen idrottsplan ko 13, 1956, viereisen Väinämöisenkadun mukaan. Nimi käytössä jo aiemmin.

Väinölänkatu — Väinölagatan ko 25, 1920, ryhmänimi (kalevalaisia nimiä). Aluksi vain jaoituskaavassa, lopull. asemakaavaan 1937. Katu pidennetty 1951 käsittämään myös osan entistä Untamonkujaa. Nimi Väinöläkatu — Väinölagatan vahvistettu 14. kaup.osaan 1902, mutta jäänyt rakentamatta ja poistettu asemakaavasta 1929.

Väinölänkujat — Väinölägrändén ko 25, 1951, Väinölänkadun mukaan, jonka jatkona kuja on. Aiempi nimi Untamonkujat — Untamogränd 1937 (ryhmänimi, kalevalaisia nimiä) Ks. Väinölänkatu.

Väinölänpulsto — Väinöläparken ko 25, 1956 viereisen Väinölänkadun mukaan.

Vällikatu — Mellangatan ko 1, 1836 muodossa Mellan Gatan. Nimi Mellangränden käytössä 1859. Suom. nimenä karttaliitteessä 1866 Väli-sola ja virall. vahvistettiin 1909 nyk. asut.

Välskärinkatu — Fältskärsgatan ko 14, 1928. Nimi liittyy viereiseen Topeliuksenkatuun- ja Z. Topeliuksen kirjoittamaan teokseen »Välskä-rin kertomuksia». Aiempi nimi Choraeskatu — Choraesgatan 1906 runoilija Mikael Choraesk- sen (1774—1806) mukaan.

Vänrikki Stoolin katu — Fänrik Ståls gata ko 13, 1928, ryhmänimi (*Vänrikki Stoolin tari-nain» henkilöitä). Aiempi nimi Creutzkatu — Creutzgatan 1906 runoilija, kreivi Filip Creutzin (1731—85) mukaan ja läheiseen Choraeskata-tuun liittyen. Ruots. nimi vahvistettu nyk. asuun 1954, aiemmin asussa Fänrik Ståls gatan. Ks. Välskärinkatu.

* **Västra Glogatan** — (läntinen kluuvikatu) ko 2, ks. Fabianinkatu.

* **Västra Kyrkogatan** — (läntinen kirkkokatu) ko 1, 2, ks. Unioninkatu.

* **Wästra Mellangatan** — (läntinen vällikatu) ko 1, ks. Vilhonkatu.

Vääksynkuja — Vääksygränden ko 22, 1937. Katu on Vääksyntien poikkikuja. Aluksi vain jaoituskaavassa, lopull. asemakaavaan 1940.

Vääksyntie — Vääksyvägen ko 22, 1937, ryh-mänimi (maantieteellisiä nimiä Suomessa), Vääksyn kanavan mukaan. Aluksi vain jaoi-tuskaavassa, lopull. asemakaavaan 1940.

* **Yllopistonkatu** — Universitetsgatan ko 10, 11, ks. Siltsaarenkatu ja Unioninkatu.

Yrjönkatu — Georgsgatan ko 4, 5, 1820 muo-dossa St. Georgs Gatan, kreikkalaiskatolisen pyhimyksen ja venäläisen ritarikunnan mu-kaan. Nimi vahvistettiin asuun Georgs Gatan 1836. Suom. nimenä karttaliitteessä 1866 Yr-jönkatu. Nyk. nimiasut vahvistettu 1909.

Ähtärintie — Ätsärvägen ko 22, 1908, ryhmä-nimi (pitäjien nimiä). Aluksi vain jaoituskaa-vassa, lopull. asemakaavaan 1940. Suom. nimi vahvistettu nyk. asuun 1954, aiemmin Ätsä-rintie.

* **Ängsgatan** — (niittykatu) ko 21, ks. Violan-katu.

Ässärinne — Ässäbrinken ko 11, 1969, talvi- ja jatkosotaan 1939—44 osallistuneen helsin-kiläisen Ässä-rykmentin (virall. J R 11 / J R 46) muistoksi. Kadun varrella olevaan puistoon 1940 Ässä-rykmentin patsas. Aiempi nimi Haapaniemenkuja — Aspnäsgänd 1928.

* **Östra Kyrkogatan** — (itäinen kirkkokatu) ko 1, ks. Kyrkogatan, Östra.

* **Östra Kärrgatan** — (itäinen suokatu) ko 1. Tällä nimellä kutsuttiin katua, joka 1700-luvul-ta 1820-luvulle sijajitsi nyk. Mariankadun itä-puolella nyk. Hallitus- ja Vironkadun välillä. Tämän kadun nimenä oli 1730-luvulla myös Kärr Tvärgatan (suon poikkikatu).

* **Östra Mellan Gatan** — (itäinen vällikatu) ko 1, ks. Vironkatu.

* **Östra Strandgatan** — (itäinen rantakatu) ko 1. Tällä nimellä kutsuttiin rantakatua, joka 1700-luvulta 1820-luvulle sijajitsi nyk. Meritul-linkadun tienoilla rannan suuntaisena.

ESIKAUPUNKIALUE

28. KAUPUNGINOSA OULUNKYLÄ — ÄGGELBY

Oulunkylä oli Helsingin perustamisen aikoihin pieni, mutta verraten runsasväkinen kylä Helsingin pitäjässä. Isossajaossa 1700-luvulla kylään merkittiin viisi verotaloa (Landboas, Månsas, Britas, Petas, Nybondas), joista kolme ensiksi mainittua 1800-luvun lopulla oli yhdysviljelyksessä Oulunkylän kartanona. Kartano siirtyi v. 1908 Helsingin kaupungille, joka v. 1910 lunasti hallintaoikeuden myös kylän neljänteen (Nybondas) taloon. Maan osittaminen asuntotarkoituksiin alkoi Oulunkylässä 1880-luvulla, sen jälkeen kun paikkakunnan kautta kulkevan pääradan varteen oli v. 1881 perustettu Äggelbyn asema. Seuraavina vuosikymmeninä muodostui sinne asutusalue, joka v. 1906 julistettiin Helsingin maalaiskuntaan kuuluvaksi taajaväkiseksi yhdyskunnaksi ja v. 1921 erosi siitä itsenäiseksi Oulunkylän kunnaksi. Kunnan alueelle vahvistettiin ensimmäinen rakennussuunnitelma v. 1935 ilman kadunnimiä, ja huviloiden osoitteet määriteltiin asemakaavan vahvistamiseen saakka ns. asuntoalueiden nimien puitteissa. Uusille Pirkkolan ja Maunulan omakotialueille kunnan läntisessä osassa hyväksyttiin rakennussuunnitelmat v. 1940 ja v. 1945 ja niihin laadittiin myös kadunnimistöt. Helsinkiin liittämisen jälkeen vahvistettiin kadunnimet Maunulan ja Pirkkolan alueille v. 1948, ns. rivitaloalueelle v. 1952 sekä muille Oulunkylän alueille asemakaavan vahvistamisen yhteydessä vv. 1953—55.

Paikkakunnan vanha nimi Äggelby tunnetaan jo keskiajalla, asiakirjoissa mm. asuissa Ogleby, Ogelby ja Ägelby. 1600-luvulla nimi kirjoitetaan mm. asussa Ougelby. Suomalainen nimi Oulunkylä on äänteellisenä mukaelmana ollut käytössä jo 1880-luvulla. Nimen alkuperästä lähemmin siv. 29.

Kaupunginosan nimeksi Oulunkylä — Äggelby vahvistettiin v. 1959 ja samalla kaupunginosa jaettiin osa-alueiksi Maunula — Månsas, Metsälä — Krämertsskog, Patola — Dammen, Pirkkola — Britas ja Veräjämäki — Grindbacka. Nämä nimet olivat asuntoalueiden niminä Oulunkylässä käytössä jo ennen sen Helsinkiin liittämistä.

Aidasmäentie — Gärdobackavägen, 1953, asuntoalueen entisestä nimestä Aidasmäki — Gärdobacka. Ruots. nimi seudulla vanhastaan tunnettu.

Airuentie — Budbärarvägen, 1953, ryhmänimi (entisajan virkamiehiä ja kruunun käskyläisiä). Suom. nimi 1966 saakka asussa Airueentie.

Alkutie — Alkuvägen, 1938. Ks. 34. kaup.osa.

Ampumaradantie — Skjutbanevägen, 1962, tien varrella sijainneen ampumaradan mukaan.

Asesepäntie — Vapensmedsvägen, 1953, ryhmänimi (vanhoja käsityöläisammattajeja).

Etumetsänpolku — Framskogsstigen, 1953, liitetyt Etumetsäntiehen.

Etumetsäntie — Framskogsvägen, 1953, asuntoalueen entisestä nimestä Etumetsä — Fram-

skog. Ruots. nimi seudulla vanhastaan tunnettu.

Haavikkopolku — Aspungestigen, 1958. Katu liittyy Haavikkotiehen.

Haavikkotie — Aspungevägen, 1948, ryhmänimi (metsikköjä). Aiempi nimi asussa Haavistotie — Aspungsvägen 1945.

Harjantekijäntie — Borstmakarvägen, 1953, ryhmänimi (vanhoja käsityöläisammatteja).

Henkivartijantie — Drabantvägen, 1953, ryhmänimi (entisajan virkamiehiä ja kruunun käskyläisiä).

Henrik Sohlbergin tie — Henrik Sohlbergs väg, 1953, Helsingissä 1700-luvun lopulla eläneen varakkaan kultasepä ja tukkukauppiaan Henrik Sohlbergin mukaan, joka omisti Oulunkylän ratsutilan 1778—1803 (suku v:een 1851).

Jahtivouhintie — Jaktfogdevägen, 1953, ryhmänimi (entisajan virkamiehiä ja kruunun käskyläisiä).

Jokiniementie — Änåsvägen, 1953, Oulunkylän ja Vanhankaupungin välillä sijainneen Änåsnimisen vuokra-alueen mukaan (tie sivuaa alueen länsirajaa).

Kaarelantie — Kårbölevägen, 1940. Ks. 33. kaup.osa.

Kammantekijäntie — Kammakarvägen, 1953, ryhmänimi (vanhoja käsityöläisammatteja).

Kangastie — Movägen, 1940, sepitetty nimi.

Kannunvalajantie — Kannstöparvägen, 1953, ryhmänimi (vanhoja käsityöläisammatteja).

Kannus — Sporren, 1953. Katu on Airuentien poikkikuja, nimi siitä.

Kantakyläntie — Fornbyvägen, 1953. Näillä tienoin sijainnut Oulunkylän vanhin taloryhmä, nimen aihe siitä.

Karppitie — Karpvägen, 1953, aiheena lähellä ennen sijainnut padottu kalalammikko.

Kaskitie — Svedvägen, 1940, sepitetty nimi.

Kengittäjäntie — Hovslagarvägen, 1953, ryhmänimi (vanhoja käsityöläisammatteja).

Kestikuja — Gästgränden, 1955, nimen aihe lähellä olleesta Seurahuone-nimisestä ravintolasta.

Kinkeripolku — Läsförhårsstigen, 1953, sepitetty nimi.

Kirkkoherrantie — Kyrkoherdevägen, 1953, sepitetty nimi.

* **Kirkkomäki — Kyrkbacken, 1948.** Tie johtaa paikalle, joka asemakaavassa oli alkuaan varattu kirkkorakennukselle. Aiemmin nimi asussa Kirkkomäentie — Kyrkbacksvägen 1945. Uudeksi nimeksi Maunulanmäki — Månsasbacken 1969 ehdotettuna.

Kisällintie — Gesällvägen, 1953, ryhmänimi (vanhoja käsityöläisammatteja).

Kivalterintie — Gevaldigervägen, 1953, ryhmänimi (entisajan virkamiehiä ja kruunun käskyläisiä).

Kolvikkotie — Björkdungevägen, 1945, ryhmänimi (metsikköjä). Ruots. nimi alkuaan asussa Björkdungsvägen, nyk. asuun 1948.

Kotonliitynkuja — Kottångsgränden, 1953, liittyy Kotonliityntiehen.

Kotonliityntie — Kottångsvägen, 1953, vanhasta 1600-luvulta saakka tunnetusta paikannimestä Kotoäng, Kottäng.

Krämertintie — Krämertsvägen, 1953, vanhasta paikannimestä Krämertsskog, joka liittyy Oulunkylässä 1600-luvulla maata omistaneen hel-sinkiläisen porvarin Krämerin nimeen.

Kultu — Lintågan, 1953. Katu on Pellavapelontien poikkikuja, nimi siitä.

Kuusikkopolku — Grandungestigen, 1969 ehdotettuna, liittyy Kuusikkotiehen.

Kuusikkotie — Grandungevägen, 1945, ryhmänimi (metsikköjä). Ruots. nimi alkuaan asussa Grandungsvägen, nyk. asuun 1948.

Kylänvanhimmankuja — Byåldstegränden, 1953. Katu on Kylänvanhimmantien poikkikuja.

Kylänvanhimmantie — Byåldstevägen, 1953, ryhmänimi (entisen kyläelämän piiri).

Kyläsepänkuja — Bysmedsgränden, 1953, ryhmänimi (entisen kyläelämän piiri).

Kylävouhinkuja — Byfogdegränden, 1953, liittyy Kylävouhintiehen.

Kylävouhintie — Byfogdevägen, 1953, ryhmänimi (entisen kyläelämän piiri).

Käpyläntie — Kottbyvägen, 1927. Ks. 25. kaup.osa.

Käpytie — Kottvägen, 1969 ehdotettuna. Katu on osa Käpyläntiestä, mutta jäänyt asemakaavassa siitä erilleen ja saanut erillisen aiempaan nimeen liittyvän nimen. Ks. Käpyläntie, 25. kaup.osa.

Käskynhaltijantie — Ståthållarvägen, 1953, ryhmänimi (entisajan virkamiehiä ja kruunun käskyläisiä).

Lampuotillantie — Landboasvägen, 1945, seudulla sijainneen talonpoikaistalon nimestä Landboas. Aiempi suom. nimi asussa Lampuodintie 1940.

Larin Kyöstin tie — Larin Kyöstis väg, 1953. Runoilija Larin Kyösti asunut tämän tien lähetyillä sijainneessa huvilassaan.

Lehtotie — Lundvägen, 1940, sepitetty nimi.

Leipurintie — Bagarvägen, 1953, ryhmänimi (vanhoja käsityöläisammatteja).

Liesipolku — Hårdstigen, 1952, ryhmänimi (asuinrakennusten aihepiiri).

Liukumäentie — Hasabackavägen, 1953, asuntoalueen aiemmasta nimestä Liukumäki — Hasabacka. Ruots. nimi ollut seudulla vanhastaan tunnettu.

Lohenpyrstö — Laxstjärten, 1953, ryhmänimi (liittyy entiseen lohenpyyntiin Vantaan koskessa).

Lohimiehenpolku — Laxfiskartisgen, 1953, ryh-

mänimi (liittyy entiseen lohenpyyntiin Vantaan koskessa).

Lohkopellontie — Hopstycsvägen, 1953, vanhasta jo 1700-luvulla tunnetusta paikannimestä Hopstycsäger.

Malkapolku — Takvedsstigen, 1952, ryhmänimi (asuinrakennusten aihepiiri).

Maunula — Månsas, 1959 osa-alueen nimeksi seudulla sijainneen talonpoikaistalon nimestä Månsas. Nimi käytössä jo ennen 1946.

Maunulanmäki — Månsasbacken, 1969 ehdotettuna. Aiempi nimi Kirkkomäki — Kyrkbacken 1948 ja Kirkkomäentie — Kyrkbacksvägen 1945. (Nimi muutettu, koska tien yläpäähän ei tullutkaan kirkkorakennusta.)

Maunulanpolku — Månsasstigen, 1969 ehdotettuna, seudun yleisnimen mukaan.

Maunulanpuisto — Månsasparken, 1969 ehdotettuna, seudun yleisnimen mukaan.

Maunulantie — Månsasvägen, 1948, seudulla sijainneen talonpoikaistalon nimestä Månsas. Aiempi nimi Monsaksentie — Monsasvägen 1940.

Mestarintie — Mästarvägen, 1953, ryhmänimi (vanhoja käsityöläisammattajeja).

Metsälä — Krämertsskog, 1959 osa-alueen nimeksi, vanhasta paikannimestä Krämertsskog, jonka suom. vastineena jo ennen 1946 Metsälä. Ks. Krämertintie.

Metsäläntie — Krämertsskogsvägen, 1969 ehdotettuna, sijaitsee Metsälän osa-alueella, nimi sen mukaan.

Metsäpuronkuja — Skogbäcksgården, 1958, liittyy Metsäpurontiehen.

Metsäpuronpolku — Skogbäcksstigen, 1969 ehdotettuna, liittyy Metsäpurontiehen.

Metsäpurontie — Skogbäcksvägen, 1945, sepitetty nimi.

Mikkolankuja — Mickelsgården, 1968. Katu on Mikkolantien poikkikuja.

Mikkolantie — Mickelsvägen, 1953, seudulla sijainneen talonpoikaistalon nimestä Mickels (tunnettu myös nimellä Landboas).

Myllypellontie — Kvarnåkersvägen, 1953, vanhasta paikannimestä Kvarnåkern.

Myrskyläntie — Mörskomvägen, 1936. Katu alkaa 26. kaup.osasta, missä nimi on ryhmänimi (Itä-Uudenmaan pitäjät).

Mäkitorpankuja — Kullatorpsgården, 1953, liittyy Mäkitorpantiehen.

Mäkitorpanpolku — Kullatorpsstigen, 1969, liittyy Mäkitorpantiehen.

Mäkitorpantie — Kullatorpsvägen, 1953, vanhasta paikannimestä Kullatorp.

Männikkötie — Talldungevägen, 1945, ryhmänimi (metsikköjä). Ruots. nimi alkuaan asussa Talldungevägen, nyk. asuun 1948.

Napinvalajantie — Knappmakarvägen, 1953, ryhmänimi (vanhoja käsityöläisammattajeja).

Niittylänpolku — Ångsskogsstigen, 1953, liittyy Niittyläntiehen.

Niittyläntie — Ångsskogsvägen, 1953, asuntoalueen entisestä nimestä Niittylä — Ångsskog, joka johdettu vanhasta paikannimestä Krämertäng. Ks. Krämertintie.

Norräljentie — Norrtäljevägen, 1953, Oulunkylän ruotsalaisen kummikunnan Norrtäljen mukaan.

Oltermannintie — Aldermansvägen, 1953, ryhmänimi (vanhoja käsityöläisammattajeja).

Oppipojantie — Läringsvägen, 1953, ryhmänimi (vanhoja käsityöläisammattajeja).

* Otto Brandtin kuja — Otto Brandts gränd, 1953, liittyy Otto Brandtin tiehen. Poistettu asemakaavasta 1956.

Otto Brandtin tie — Otto Brandts väg, 1953, Oulunkylän kunnan perustamisvaiheisiin ansiokkaasti osallistuneen johtaja Otto Brandtin (1893—1974) muistoksi.

Oulunkylä — Äggelby, rautatieasema. Äggelby ainoana virallisena nimenä 1886—1925 ja sen jälkeen suom. rinnakkaisnimenä Oulunkylä. Kaup.osan nimeksi 1959, ks. kaup.osan esittely.
Oulunkyläntie — Äggelbyvägen, 1936. Katu alkaa 26. kaup.osasta, paikkakunnan nimen mukaan.

Oulunkylän tori — Äggelby torg, 1953, paikkakunnan nimen mukaan.

* Paanukuja — Takspånsgränden, 1955, liittyy Paanutiehen. Poistettu asemakaavasta 1961.

Paanutie — Takspånsvägen, 1952, ryhmänimi (asuinrakennusten aihepiiri).

Pakillantie — Baggbölevägen, 1940. Ks. 34. kaup.osa.

Papinmäentie — Prästbackavägen, 1940, vanhasta maatilan nimestä Prästbacka.

Patakuja — Grytgränden, 1953, liittyy Paturintiehen.

Patola — Dammen, 1959 osa-alueen nimeksi vanhasta paikannimestä Dammen, jonka suom. vastineena Patola jo ennen 1946.

Patolantie — Dammvägen, 1953, vanhasta paikannimestä Dammen.

Patomäentie — Dammbäckavägen, 1953, asuntoalueen entisestä nimestä Patomäki — Dammbacka.

Paturintie — Grytgjutarvägen, 1953, ryhmänimi (vanhoja käsityöläisammattajeja).

Pellavakaskentie — Linsvedsvägen, 1953, asuntoalueen entisestä nimestä Pellavakaski — Linsved. Ruots. nimi seudulla vanhastaan tunnettu.

Pellavapellontie — Linåkersvägen, 1953, vanhasta paikannimestä Linåkern.

Petaksenkuja — Petasgränden, 1940, liittyy Petaksentiehen.

Petaksentie — Petasvägen, 1940, seudulla sijainneen talonpoikaistalon nimestä Petas.

Pikalähetintie — Enspännarvägen, 1953, ryhmänimi (entisajan virkamiehiä ja kruunun käskyläisiä).

Pikkukoskentie — Lillforsvägen, 1953. Katu johtaa Vantaan Pikkukoskelle.

Pikkumatintie — Pikkumattivägen, 1953, välillisenä aiheena tienoolla ennen ollut veräjä (vrt. Z. Topeliuksen tunnettu kertomus »Pikku Matti«).

Pikkupolku — Lillstigen, 1969 ehdotettuna, lyhyt jalankulkutie.

Pirjontie — Birgittavägen, 1955, johdettu Pirkkolantiestä, jonka vierellä tämä tie sijaitsee. Aiempi nimi Kaarelantie — Kårbölevägen 1940.

Pirkkola — Britas, 1959 osa-alueen nimeksi seudulla sijainneen talonpoikaistalon nimestä Britas. Nimi käytössä jo ennen 1946.

Pirkkolantie — Britasvägen, 1940, seudulla sijainneen talonpoikaistalon nimestä Britas.

Pirttipolku — Pörtstigen, 1952, ryhmänimi (asuinrakennusten aihepiiri).

Pukkilantie — Pukklavägen, 1936, ryhmänimi (Itä-Uudenmaan pitäjii). Nimi vahvistettu alkuaan 26. kaup.osaan, mutta asemakaavamuutoksen johdosta joutunut myöhemmin vieraisten 28. kaup.osan puolelle ja vahvistettu siellä uudelleen 1953.

Puronvarsi — Bäckbrinken, 1955. Katu jatkuu 34. kaup.osaan. Aiempi nimi Purotie — Bäckvägen 1940.

Puusuutarintie — Lästmakarvägen, 1953, ryhmänimi (vanhoja käsityöläisammattajeja).

Rajametsäntie — Råskogsvägen, 1948. Tie on kahden asuntoalueen rajana.

Rakennusmestartie — Byggmästarvägen, 1949. Ks. 34. kaup.osa.

Runoiljanpolku — Skaldestigen, 1953, liittyy läheiseen Larin Kyöstin tiehen.

Ruutanakuja — Rudgränden, 1953, liittyy Ruutanatiehen.

Ruutanatie — Rudvägen, 1953, aiheena lähellä sijainnut padottu kalalammikko.

Satulasepäntie — Sadelmakarvägen, 1953, ryhmänimi (vanhoja käsityöläisammattajeja).

Siltavoudinkuja — Brofogdegränden, 1953, liittyy Siltavoudintiehen.

Siltavoudintie — Brofogdevägen, 1953, ryhmänimi (entisajan virkamiehiä ja kruunun käskyläisiä).

Solakalliontie — Svalustensvägen, 1949. Ks. 34. kaup.osa.

Suursuonlaita — Storkärrskanten, 1955, vanhasta paikannimestä Storkärr.

* **Suursuonpolku** — Storkärrsstigen, 1955, vanhasta paikannimestä Storkärr. Poistettu asema-kaavasta 1961.

Suursuontie — Storkärrsvägen, 1955, vanhasta paikannimestä Storkärr.

Takametsäntie — Baskogsvägen, 1953, asuntoalueen entisestä nimestä Takametsä — Baskog.

Teininkuja — Djäknegränden, 1953, liittyy Teinintiehen.

Teinmäki — Djäknebacken, 1953, aiheena läheinen koulu ja Vantaan Helsingin koulumuistot.

Teinintie — Djäknevägen, 1953, aiheena tien varrella oleva koulu ja Vantaan Helsingin koulumuistot.

Tinasepäntie — Tenngjutarvägen, 1953, ryhmänimi (vanhoja käsityöläisammattajeja).

Torlvoudintie — Torgfogdevägen, 1953, aiheena tien sijainti torin varrella (torivouti valvoi torikauppaa entisaikain Helsingissä).

Tuusulantie — Tusbyvägen, 1953, kaupungin pohjoispuolella olevan Tuusulan pitäjän mukaan, jonne tie johtaa.

Töllinmäki — Töllebacken, 1953, asuntoalueen entisestä nimestä Tölle — Tölle. Ruots. nimi tunnettu seudulla jo 1700-luvulla.

Töllinrinne — Töllebrinken, 1953, liittyy Töllinmäkeen.

Töyrytie — Liden, 1945, maaston mukaan. Ruots. nimi alkuaan asussa Lidvägen, nyk. asuun 1948.

Uunisepäntie — Ugnsmakarvägen, 1953, ryhmänimi (vanhoja käsityöläisammattajeja).

Vantaanjoki — Vanda å, ks. 27. kaup.osa.

Vaskisepäнкуja — Kopparslagargränden, 1953, liittyy Vaskisepäntiehen.

Vaskisepäntie — Kopparslagarvägen, 1953, ryhmänimi (vanhoja käsityöläisammattajeja).

Veräjämäenkuja — Grindbackagränden, 1953, liittyy Veräjämäentiehen.

Veräjämäentie — Grindbackavägen, 1953, asuntoalueen entisestä nimestä Veräjämäki — Grindbacka.

Veräjämäki — Grindbacka, 1959 osa-alueen nimeksi. Asuntoalueen nimenä käytössä jo ennen 1946.

Veräjänkorva — Grindstolpen, 1953, liittyy Veräjämäentiehen.

Vesakkotie — Snårvägen, 1945, ryhmänimi (metsikköjä).

Vildenrajantie — Femgrånsvägen, 1948. Katu sijaitsee useiden entisten maatilojen rajamailla. Aiempi nimi Peltotie — Åkervägen 1940.

Vilkenintie — Vilkensvägen, 1966, Vantaan Helsingissä 1634—37 pormestarina olleen ja Oulunkylän ratsutilan 1639 omistaneen kulta-seppä Heiden Wilkenin mukaan. Aiemmin Heiden Vilkenin tie — Heiden Vilken's väg 1953.

Välímetsänkuja — Mellanskogsgränden, 1953, liittyy Välímetsäntiehen.

Välímetsäntie — Mellanskogsvägen, 1953, aiheena läheiset paikannimet Etumetsä ja Takametsä.

Värjärintie — Fårgarvägen, 1953, ryhmänimi (vanhoja käsityöläisammattajeja).

Yhdyskunnantie — Samhällsvägen, 1949. Ks. 34. kaup.osa.

Ylänkötie — Höga liden, 1953, maaston mukaan.

29. KAUPUNGINOSA HAAGA — HAGA

Haagan alue muodosti pääosan entistä Pikku-Huopalahden kylää Helsingin pitäjässä. Tässä kylässä oli, ennen kuin sinne alkoi muodostua esikaupunkiasutusta, viisi verotaloa (Korpas, Backas, Grejus, Böhle, Stenbacka), jotka lahjoitettiin Helsingin kaupungille v. 1650. Kaupunki menetti jo aikaisin oikeutensa tiloihin, jotka sen jälkeen kolmatta sataa vuotta olivat yksityisten omistuksessa. Alueen kautta kulkevan rantaradan rakennusvaiheen aikana (1899—1903) Backaksen tilan omistava M. G. Stenius Osakeyhtiö alkoi suunnitella tilan maille huvilayhdyskuntaa ja v. 1901 valmistui ensimmäinen, paperille jäänyt, arkkitehti Lars Sonckin laatima asemakaavaehdotus »Hagan huvilakaupunkia» varten. Suunnitelma alkoi varsinaisesti toteutua vasta v. 1906, jolloin Backaksen tilasta lohkottiin 115 alle 1 ha:n huvilapalstaa. Palstoitettu alue julistettiin jo v. 1906 taajaväkiseksi yhdyskunnaksi ja v. 1908 siihen liitettiin Korpaksen tilasta v. 1907 muodostettu Haga-niminen verotila. Haagan yhdyskunta kuului ennen vuotta 1920 Helsingin maalaiskuntaan ja sen jälkeen Huopalahden maalaiskuntaan, joka aloitti toimintansa 1.1.1920. Haagan kauppalaaksi yhdyskunta muodostettiin vuoden 1923 alusta lukien virallisena nimenä Haga köping — Haagan kauppala. Ensimmäinen asemakaava kadunnimiseen vahvistettiin yhdyskunnan I ja II kaupunginosiin v. 1918 ja se perustui Eliel Saarisen 1915 julkaisemaan Munkkiniemen — Haagan yleisemakaavaan. Uusi III kaupunginosa sai asemakaavansa v. 1925 ja ennen alueliitosta oli myös IV kaupunginosan asemakaava tekeillä. Haagan kauppalan tultua v. 1946 liitetyksi Helsinkiin laadittiin sen eri alueille uudet asemakaavat, jotka sisäasiainministeriö vahvisti v. 1950 ja v. 1952. Nämä asemakaavat kadunnimistöineen pohjautuvat osittain ennen alueliitosta käytössä olleeseen asemakaavaan ja kadunnimistöön, osittain ovat kokonaan uusia, ennen rakentamattomalle alueelle tehtyjä.

Nimi Haga, jonka esikuvana lienee ollut kuninkaallinen Hagan linna ja puisto Tukholman liepeillä, tuli alueen nimenä käyttöön vasta huvilayhdyskunnan syntyessä. Suomenkielinen kirjoitusmuoto Haaga tuli käyttöön 1910-luvulla.

Kaupunginosan nimeksi Haaga — Haga vahvistettiin v. 1959 ja samalla se jaettiin osaluokkiin Etelä-Haaga — Södra Haga, Pohjois-Haaga — Norra Haga ja Lassila — Lassas. Myöhemmin v. 1962 muodostettiin osa-alue Kivihaka — Stenhagen.

Adolf Lindforsin tie — **Adolf Lindfors väg**, 1955, ryhmänimi (kotimaisen teatterin historia). Professori Lindfors (1857—1929) oli maamme etevimpiä näyttelijöitä 1900-luvun alussa ja toimi mm. Suomen Kansallisteatterin johtajana 1907—14.

Ahjokuja — **Ässjegränden**, 1952, aihe lähettyvillä olleesta pajasta. Katu muodostaa osan tiestä, jonka aiemmat nimet olivat Kotitie — Hemvägen 1925 ja Pitäjätie—Söckenväg. 1928.

Aino Aektén tie — **Aino Aektés väg**, 1952, ryhmänimi (esittävän taiteemme historia). Aino Aekté (1876—1944), synnyin- ja kotikaupunki Helsinki, oli vuosisadan alussa kuuluisin oopperalaulajattaremmen ja saavutti menestystä Euroopan ja Amerikan oopperanäyttämöillä.

Angervotie — **Spireavägen**, 1952, ryhmänimi (puutarhanhoito paikkakunnalla). Katu yhdistetty osittain entisistä teistä, joiden aiemmat nimet olivat Jousimiehentie — Skyttvägen

1928, Ylimenotie — Övergångsvägen 1926, Urheilutie — Sportvägen 1923 ja Eteläinen ratapolku — Södra banstigen 1928 (Etelä Rata-mestariintie — Södra Banmästarvägen 1926).

Ansaritie — **Orangerivägen**, 1952, läheisen kasvitarhan mukaan. Aiempi nimi Etelä Kulmapuistontie — Södra Vinkelparksvägen 1925 (suom. nimen etuosa muuton Eteläinen 1928).

Artturi Kanniston tie — **Artturi Kannistos väg**, 1952, kadun varrella asuneen ja Haagan kunnalliseen elämään osallistuneen tunnetun tutkimusmatkailijan ja tiedemiehen, professori Artturi Kanniston (1874—1943) mukaan. Aiemmat nimet Pohjoinen Kiertotie — Norra Ringvägen 1918 ja Metsätie — Skogsvägen 1925.

Eliel Saarisen tie — **Eliel Saarinsens väg**, 1952, Munkkiniemen-Haagan huvilakaupungin suunnittelijan, arkkitehti Eliel Saarisen (1873—1950) mukaan. Aiempi nimi Keskusuistotie — Centralallén 1915.

Etelä-Haaga — Södra Haga, 1959 osa-alueen nimeksi Haagan vanhalle eteläiselle osalle.

Haagan pappilantie — Haga prästgårdsvägen, 1952, kadun varrella sijainneen kirkkoherranviraston mukaan. Aiemmat nimet Pohjois ratatie — Norra banvägen 1918 sekä Ratapihantie — Bangårdsvägen ja Kangastie — Movägen 1928.

Haagan puisto — Hagaparken, 1945, paikkakunnan nimen mukaan. Aiempi nimi Haga mäki — Hagabacken 1915. (Kirjoitusasu vahvistettu nykyiseksi 1952, sitä ennen Haagan Puisto — Haga Park).

Haagan sankaripuisto — Haga hjältepark, 1952. Paikalla sijaitsevat sodissa 1939-40 ja 1941-44 kaatuneiden paikkakuntalaisten haudat.

Haagan tori — Haga torg, 1952, paikkakunnan nimen mukaan.

Haagan urheilukenttä — Haga sportplan, 1952, paikkakunnan nimen mukaan.

Haagan urheilutie — Haga sportväg, 1952. Tie johtaa Haagan urheilukentälle. Aiemmat nimet samalla paikalla Karhutie — Björnvägen ja Urheilutie — Sportvägen 1925 ja Yhdystie — Föreningsvägen 1928.

Hellemäenpolku — Hetbackastigen, 1952, vanhasta paikannimestä Hetbacka. Osa kadusta aiemmin Amiraalintie — Amiralvägen 1925 ja Majavatie — Båvervägen 1938.

Huopalahdentie — Hoplaksvägen, ks. 30. kaup. osa.

Huopalahti — Hoplaks. Rautatiepysäkki. Nimi Hoplaks ainoana virallisena nimenä 1904—25 ja sen jälkeen suomenkielisenä rinnakkaisnimenä Huopalahti. Ks. kaup.osan esittely.

Huovitie — Knektvägen, 1950, ryhmänimi (Nuijasodan aihepiiri). Ruots. nimi ei vastaa suom. nimeä; huovi = ratsumies, knekt = jalkamies.

Höylämötie — Hyvlerivägen, ks. 46. kaup.osa.
Ida Aalbergin tie — Ida Aalbergs väg, 1955, ryhmänimi (kotimaisen teatterin historia). Ida Aalberg (1857—1915) oli aikanaan Suomen näyttämötaiteen suurin nimi.

Ida Ekmanin tie — Ida Ekman's väg, 1952, ryhmänimi (esittävän taiteemme historia). Ida Ekman (1875—1942), synnyin- ja kotikaupunki Helsinki, oli vuosisadan alussa kuuluisimpia laulajattariamme saavuttaen kansainvälistäkin mainetta, Sibeliuksen laulujen sielukas esittäjä.

Ilkantie — Ilkkavägen, 1950, ryhmänimi (Nuijasodan aihepiiri), nuijasodan talonpoikaispäällikön Jaakko Ilkan mukaan. Osalla tiestä aiemmin nimi 2 Kiertotie — 2 Ringvägen 1928.

Isonnevankuja — Stormyrgränden, 1960, liittyy Isonnevantiehen.

Isonnevanpolku — Stormyrstigen, 1952, liittyy Isonnevantiehen. Aiemmat nimet Syystie — Höstvägen 1925 ja Yhdyskunnantie — Samhällsvägen 1928.

Isonnevantie — Stormyrvägen, 1952, aiheena suomaasta ja läheinen paikannimi Degermossen.

Aiempi nimi Isolla rämeellä — Vid Stormyren 1928.

* **Kangaspellonkuja — Malmåkersgränden, 1952,** liittyy Kangaspellontiehen. Poistettu 1959.

Kangaspellontie — Malmåkersvägen, 1952, vanhasta paikannimestä Malmåkers. Aiempi nimi samalla tienoolla vanhassa asemakaavassa Malmipellontie — Malmåkersvägen 1925.

Kanukalliontie — Kanubergsvägen, 1952, vanhasta rajapyykistä Kanubergsrå. Yhdistetty teistä, joiden aiemmat nimet olivat Pohjois Ratamestarintie — Norra Banmästarvägen 1925 ja Pohjoinen ratapolku — Norra banstigen 1928 sekä Pohjoinen Kiertotie — Norra Ringvägen 1917 ja Metsätie — Skogsvägen 1925. (ruots. murt. kanu = kirveenlastu).

Karvaamokuja — Garverigränden, ks. 46. kaup. osa.

Kauptie — Krämarvägen, 1950, ryhmänimi (muinainen eränkyynti ja kauppa).

Kauppalanukuja — Köpingsgränden, 1952, liittyy Kauppalantiehen. Aiempi nimi Huvilapolku — Villastigen 1918.

Kauppalantie — Köpingsvägen, 1952. Entisen Haagan kauppalan päätte. Aiemmat nimet Uusitie — Nya vägen 1915, Uusi maantie — Nya landsvägen 1916 ja Asematie — Stationsvägen 1928.

Kivihaankuja — Stenhagsgränden, 1961, liittyy Kivihaantiehen.

Kivihaanpolku — Stenhagsstigen, 1961, liittyy Kivihaantiehen.

Kivihaantie — Stenhagsvägen, 1961. Nimi on vahvistettu 1928 ent. Haagan kauppalan asema-kaavaan samalle tienoolle suunnitellun kadun nimeksi ja johdettu vanhasta talonpoikaistalon nimestä Stenbacka.

Kivihaka — Stenhagen, 1962 osa-alueen nimeksi kaup.osan nimestä Haaga — Haga ja seudulla sijainneen talonpoikaistalon nimestä Stenbacka.

Korppantie — Korpsvägen, 1952, vanhasta talonpoikaistalon nimestä Korpas. Aiempi nimi Korppaanpolku — Korpasstigen 1928. Kuninkaan vouti Anders Korp omisti 1560-luvulla tilan Huopalahden kylässä ja nimi Korpas on alkuisin hänestä.

Rankantie — Ranksvägen, 1950, ryhmänimi (Nuijasodan aihepiiri), nuijasodan talonpoikaispäällikön Hannu Rankan mukaan.

Kylännevanukuja — Bymossagränden, 1952, liittyy Kylännevantiehen. Aiemmat nimet Pohjois Haaga esplanadikatu — Norra Haga esplanadgatan 1925 ja Pohjoinen puistotie — Norra parkvägen 1928.

Kylännevan puisto — Bymossaparken, 1952, seudulla olleen suuren suoalueen murteellisesta nimenmuodosta Bymossa.

Kylännevantie — Bymossavägen, 1952, vanhasta paikannimestä Bymossa. Aiemmat nimet (yhdistetty kahdesta tiestä) Etelä Haaga esplanadikatu — Södra Haga esplanadgatan 1925

ja Eteläinen puistotie — Södra parkvägen 1928 sekä Terrassitie — Terrassvägen 1918 ja Penger-tie — Terrassvägen 1945, joista Eteläinen puisto-tie rakentamaton ennen 1952.

Kylätie — **Byavägen**, 1923, aiheena entinen kyläasutus. Aiempi nimi Grejustie — Grejusvägen 1915.

Laajasuon puisto — **Degermyrparken**, 1952, vanhasta paikannimestä Degermyren. Aiemmat nimet Haga puisto — Haga parken 1915 ja Iso-puisto — Degerparken 1928. (Rakentamaton ennen 1952).

Laajasuontie — **Degermyrvägen**, 1952, vanhasta paikannimestä Degermyren. Aiemmat nimet Göran Boijen tie — Göran Boijes väg 1915, Jören Boijen tie — Jören Boijes väg 1916—23 ja Saarisentie — Saarinenvägen 1928.

Laajasuon urhellukenttä — **Degermyrens idrottsplan**, 1952, vanhasta paikannimestä Degermyren.

Lapinmäentie — **Labbackavägen**, 1952, vanhasta paikannimestä Labbacka.

Lassilla — **Lassas**, 1959 osa-alueen nimeksi. Nimi Lassas käytössä jo ennen 1946.

Laurinmäenkuja — **Larsbackagränden**, 1950, liittyy Laurinmäentiehen.

Laurinmäentie — **Larsbackavägen**, 1950, aiheena paikannimi Larsängen ja maaston kohoaminen tien kohdalla.

Laurinniitty — **Larsängen**, 1950, puiston nimeksi vanhasta paikannimestä Larsängen.

Laurinniitynkuja — **Larsängsgränden**, 1950, liittyy Laurinniityntiehen.

Laurinniityntie — **Larsängsvägen**, 1950, vanhasta paikannimestä Larsängen.

Linnaleirinaukio — **Borglägersplatsen**, 1950, ryhmänimi (Nuijasodan aihepiiri).

Martinkallio — **Mårtensberget**, 1952, puistikko, Haagan huvilayhdyskunnan perustajiin kuuluneen puutarhuriuranuurtajan Märten Gabriel Steniuksen (1844—1906) mukaan.

Matkamiehenpolku — **Färdemannastigen**, 1952, liittyy Matkamiehentiehen. Aiemmat nimet Huvilakuja — Villagränden 1918 ja Marjapolku — Bärstigen 1928.

Matkamiehentie — **Färdemannavägen**, 1952, läheisen rautatien mukaan. Aiempi nimi Länsi Jokikatu — Västra Ägatan 1918.

Mäkipellonaukio — **Backåkersplatsen**, 1952, vanhasta paikannimestä Backåkern.

Mäkipellonkuja — **Backåkersgränden**, 1952, liittyy Mäkipellontiehen.

Mäkipellontie — **Backåkersvägen**, 1952, vanhasta paikannimestä Backåkern. Aiemmat nimet Vapuntie — Valborgsvägen 1918 ja 1 Sädetie — 1 Strålvägen 1928.

Mäkipolku — **Backstigen**, 1951. Nimi ollut hyväksyttynä ent. Haagan kauppalan asemakavaan samalle tienoolle suunnitellun kadun nimeksi. Liittyy vanhaan paikannimeen Stenbacka.

* **Nuijamiestenaukio** — **Klubbekrigarplatsen**, 1952, ryhmänimi (Nuijasodan aihepiiri). Poistettu asemakaavasta 1957.

Nuijamiestentie — **Klubbekrigarvägen**, 1950, ryhmänimi (Nuijasodan aihepiiri). Aiempi nimi (osalla tiestä) Haaga kiertotie — Haga ringvägen 1915 ja Iso Kiertotie — Stora Ringvägen 1928.

Näyttelijäntie — **Skådespelarvägen**, 1952, ryhmänimi (teatteri).

Ohjaaajantie — **Reglissörsvägen**, 1952, ryhmänimi (teatteri).

Oraaphlajakuja — **Hagtornsgränden**, 1960, liittyy Oraaphlajatiehen.

Oraaphlajatie — **Hagtornsvägen**, 1952, ryhmänimi (puutarhanhoito paikkakunnalla).

Oskelanaukio — **Åskelsplatsen**, 1952, vanhasta paikannimestä Åskel (joka johtunee sanasta åt-skel = skillnad).

Oskelantie — **Åskelsvägen**, 1952, vanhasta paikannimestä Åskel (ks. edellä). Nimen aiempi muoto, toisessa paikassa, Oskelantie — Oskelavägen 1918.

Paatsamatie — **Frangulavägen**, 1952, ryhmänimi (puutarhanhoito paikkakunnalla). Osa tiestä, jonka aiemmat nimet olivat Ylimenotie — Övergångsvägen 1926 ja Jousimiehentie — Skyttevägen 1929.

Pajunliityntie — **Videängsvägen**, 1918, vanhasta paikannimestä Videängen. Tiestä käytetty 1945—52 myös nimeä 5 Kiertotie — 5 Ringvägen.

Pajjerinne — **Bälgrinken**, 1952, aiheena lähettyvillä ollut paja. Aiempi nimi Pajapolku — Smedjestigen 1928.

Palokaiwonaukio — **Brandbrunnspatsen**, 1925, aukkiolla olleen palokaivon mukaan. Suom. nimen jälkiosa alkuaan aukea ja korjattu nyk. muotoon 1952. Käytössä 1928—52 myös Kaivoukea — Brunnstorget.

Pastori Jussilaisen tie — **Pastor Jussilainens väg**, 1952, ryhmänimi (kotimaisen teatterin historia). Pastori Jussilainen on päähenkilö C. von Numersin tunnetussa huvinäytelmässä »Kuopion takana».

Pietari Hannikaisen tie — **Pietari Hannikainens väg**, 1952, ryhmänimi (kotimaisen teatterin historia). Pietari Hannikainen (1813—1899) oli ensimmäinen suomenkielinen näytelmäkirjailija.

Pitäjänmäentie — **Sockenbackavägen**, 1952, johtaa Pitäjänmäen kaup.osaan, missä tien pääosa. Nimi käytössä jo aiemmin. Ks. 46 kaup.osa.

Pohjois-Haaga — **Norra Haga**, 1959 osa-alueen nimeksi Haagan uudelle pohjoiselle osalle.

Poutuntie — **Pouttuvägen**, 1950, ryhmänimi (Nuijasodan aihepiiri), nuijasodan talonpoikaissäällikön Pentti Poutun mukaan.

Rasturinlehto — **Bokhällarlunden**, 1952, vanhoista paikannimistä Bokhällarbacken ja Bokhällaräng (»puukhollarin» vanha kansanomai-nen vastine rasturi).

Riistavuorenkuja — **Djurbergsgränden**, 1952, vanhasta paikannimestä Djurberget.

Riistavuoren puisto — **Djurbergsparken**, 1952, vanhasta paikannimestä Djurberget.

Rinne — **Branten**, 1952, maaston mukaan. Aiemmat nimet Polvikuja — Vinkelgränden 1925 ja Pengerpolku — Terrasstigen 1928.

Ristolantie — **Kristersvägen**, 1952, vanhasta talon nimestä Kristers. Tie on osa pitemmästä tiestä, jonka aiemmat nimet olivat Kotitie — Hemvägen 1925 ja Pitäjätie — Sockenvägen 1928.

Robert Hermansonin tie — **Robert Hermansons väg**, 1952, Haagassa asuneen tunnetun oikeusoppineen ja sortovuosien oikeustaistelussa ansiotuneen professori Robert Hermansonin (1846–1928) mukaan.

Ruusutarhantie — **Rosengårdsvägen**, 1952, vierisen kauppapuutarhan mukaan. Aiemmat nimet G. A. Hellmanintie — Gustaf Adolf Hellmans väg 1925 ja Ruusutie — Rosenvägen 1928.

Ryytimaankuja — **Kryddgårdsgränden**, 1952, liittyy Ryytimaantiehen.

Ryytimaantie — **Kryddgårdsvägen**, 1952, läheisen kasvitarhan mukaan. Aiempi nimi Oskelanpolku — Oskelastigen 1923.

Sankaritie — **Hjältevägen**, 1952, johtaa sodissa kaatuneiden sankarihaudoille. Aiemmat nimet Huvilatje — Villavägen 1918 ja Laaksotie — Dalvägen 1928.

Santavuorentie — **Santavuorivägen**, 1950, ryhmänimi (Nuijasodan aihepiiri), Santavuoren taistelupaikan mukaan.

Seljatie — **Flädervägen**, 1952, ryhmänimi (puutarhanhoito paikkakunnalla). Aiemmat nimet Karhutie — Björnvägen 1925 ja Yhdistystie — Föreningsvägen 1928.

Simsiönkuja — **Simsjögränden**, 1950, ryhmänimi (Nuijasodan aihepiiri), Lapualla sijaitsevan Simsiön vuoren mukaan.

Steniuksentie — **Steniusvägen**, 1928, Haagan huvilayhdyskunnan perustajiin kuuluneen puu-

tarhuriuranuurtajan Märten Gabriel Steniuksen (1844—1906) mukaan. Alkuaan asussa M. G. Steniuksentie — M. G. Steniusvägen 1923.

Strömstadin puisto — **Strömstadsparken**, 1952, Haagan ruots. kummikunnan, Etelä-Ruotsissa sijaitsevan Strömstadin mukaan. Aiemmat nimet isommalla puistolla Haga puisto — Haga parken 1915 ja Iso puisto — Degerparken 1928. (Rakentamaton ennen 1952).

Talontie — **Hemmansvägen**, 1928, aiheena entiset talonpoikaistalot. Aiempi nimi Talvitie — Vintervägen 1925.

Tolarintie — **Tolarivägen**, 1952, ryhmänimi (kotimaisen teatterin historia). Tolari on keskeisiä henkilöitä Teuvo Pakkalan tunnetussa huvinäytelmässä »Tukkijoella».

Tunneltie — **Tunnelvägen**, 1925. Katu johtaa rautatien alitse, mistä aihe nimeen.

Vanha Turun maantie — **Gamla Åbo landsväg**, 1952. Katu on osa Turkuun johtanutta maantietä. Aiemmat nimet koko tieosuudella, josta tämä vain itäinen osa, Haagan Viertotie — Haga Chausséen 1923 ja Turun maantie — Åbo landsväg 1928.

Vanha Viertotie — **Gamla chaussén**, 1952. Katu on osa Turkuun johtanutta maantietä. Aiemmat nimet pidemmällä kadulla, josta tämä vain läntinen osa, samat kuin edellä.

Vespertie — **Vespervägen**, 1952, aihe läheisestä kirkosta. Aiemmat nimet Etelä ratatie — Södra banvägen 1918 ja Karjakartanontie — Ladugårdsvägen 1925.

Viertotienaukio — **Chausséplanen**, 1952, aukioon liittyvästä vanhasta viertotiestä.

Vihdintie — **Vichtsvägen**, 1952. Katu johtaa Vihdin suuntaan ja nimi sen mukaan. Aiemmat nimet Länsi puistotie — Väster allén 1925 ja Läntinen puistotie — Västra allén 1928. Ks. 32. ja 46. kaup.osa.

Yhdistystie — **Föreningsvägen**, 1925, aiheena seudulla toimivat yhdistykset. Kadusta käytetty 1928—52 nimeä Kristontie — Kristersvägen.

30. KAUPUNGINOSA MUNKKINIEMI — MUNKSNÄS

Tämän kaupunginosan nimen synty liittyy luultavasti siihen keskiajan kauteen, jolloin virolaisella Paadisten luostarilla vv. 1351—1428 oli patronaattioikeus (kirkkoherran nimittämismisvalta) Porvoon kirkkokunnassa, ja luostarin munkit saarnamatkoillaan ja saatavia kerätessään liikkuvat myös siihen kuuluvilla Helsingin seuduilla. Majuri Gerdt Skyttelle v. 1614 lahjoitetuista Munkkiniemen kylän taloista muodostui 1600-luvulla Munkkiniemen kartano, joka v:sta 1621 nautti säterivapautta ja v. 1683 muodostettiin säteriratsutilaksi. Kartanolla oli vuosisatojen kuluessa monta omistajaa ja v. 1910 sen osti M. G. Stenius Osakeyhtiö. Yhtiön toimesta ryhdyttiin kartanon maille rakentamaan huvilakaupunkia arkkitehti Eliel Saarisen laatiman suunnitelman mukaan. Senaatin päätös taajaväkisen yhdyskunnan muodostamisesta annettiin v. 1915 ja maaherra vahvisti v. 1917 yhdyskunnan ensimmäisen rakennusjärjestyksen. Vuosina 1917—26 maaherra vahvisti alueen eri osille asemakaavat kadunnimistöineen, joihin sisältyi muutamia erikoistyyppisiä nimiä (Linnalle — Till Borgen, Lahdella — Vid Viken, Rannalla — Vid Stranden, Ritoniemellä — Vid Ritoudden jne) pyrki-myksenä vaihteluun kadunnimien kaavamaisessa rakenteessa. Nämä nimityypit yhdyskunnan valtuusto kuitenkin hylkäsi, kun se vv. 1932—38 tarkisti ja laajensi Munkkiniemen nimistöä. Munkkiniemen yhdyskunnan tultua liitettyksi Helsinkiin v. 1946, laadittiin sen alueelle uusi asemakaava ja uusi kadunnimistö, jotka sisäasiainministeriö vahvisti v. 1950. Nämä pohjautuvat osaksi yhdyskunnan entiseen asemakaavaan ja kadunnimistöön.

Munkkiniemen rakentamattomalle pohjoiselle alueelle vahvistettiin asemakaava ja kadunnimistö v. 1955 sekä kaupunginosaan kuuluvalla Kuusisaarelle v. 1956 ja Lehtisaarelle v. 1961.

Paikkakunnan nimen alkuperäinen asu on Munksnäs. Suomalaisena vastineena käytettiin vielä 1890-luvulla asua Munksnäsi ja käännösnameä Munkkiniemi ruvettiin käyttämään vasta 1900-luvun alussa. Nimen alkuperästä lähemmin siv. 23.

Kaupunginosan nimi samoin kuin osa-alueiden nimet Vanha Munkkiniemi — Gamla Munksnäs, Munkkivuori — Munkshöjden, Kuusisaari — Granö ja Lehtisaari — Lövä saivat virallisen vahvistuksensa v. 1959. Osa-alueen nimi Niemenmäki — Näshöjden vahvistettiin käyttöön v. 1962.

Apajapolku — Varpstigen, 1950, ryhmänimi (seudun vanha kalastus). Aiempi nimi Kaislapolku — Sävtigen 1932. Rakentamaton ennen 1950.

Dosentintie — Docentvägen, 1950, ryhmänimi (henkisen työn tekijöitä). Aiempi nimi Honkatie — Furuvägen, mutta rakentamaton ennen 1950.

Gert Skytten puisto — Gert Skyttes park, 1950, Gert von Schützin (ruots. aatelismiehenä Gert Skytte) mukaan, joka palveli Kustaa II Aadolfin joukoissa kuninkaan alitallimestarina ja sai häneltä läänitykseksi 1614 Munkkiniemen kylästä 4 taloa ja 1626 Heikbyn kylästä 2 taloa. Näistä taloista alkoi Skytten aikana hahmottua yhtenäinen Munkkiniemen kartano.

Hildenkukaantie — Jätterösvägen, 1961, läheisten pronssikautisten hautaroukkioiden mukaan.

Hirvilahdenkuja — Älgviksgränden, 1956, huvilannimestä Hirvilahti.

Hollantilaisentie — Holländarvägen, 1950,

Munkkiniemen kartanon omistajana 1744—1837 olleen hollantilaisperäisen Mattheiszen-suvun (kauppalaivuri Tomas M:n ja hänen jälkeläistensä) mukaan. Aiemmat nimet Linnalle — Till Borgen 1917 ja Linnantie — Borgvägen 1932.

Huopalahdentie — Hoplaksvägen, 1950, entisen Huopalahden kunnan mukaan. Aiemmat nimet Keskuspuistotie — Central Allén 1919 ja Haapalahdentie — Hoplaksvägen 1938. Ks. Huopalahti.

Huopalahti, Iso, Pieni — Hoplaksviken, Stor, Lill. Nimi tunnettu merenlahden ja kylän nimenä jo keskiajalla ja sen alkuper. muoto lienee ollut Haapalaksi eli Haapalahti; ensimmä. merkintä asiakirjoissa Hapalax 1417. Nimi kirjoitettu 1500- ja 1600-luvuilla Häpelax, Häplax ja Hoplax, 1700-luvulta lähtien Hoplax, 1900-luvulla myös Hoplaks. Suom. mukaelmanimi Huopalahti käyttöön 1900-luvun alussa. Nimestä lähemmin siv. 21.

Härkähaka — Oxhagen, 1950, vanhasta paikannimestä Oxhagen. Aiempi nimi Lotta Svärdintie — Lotta Svärdvägen 1932. Rakentamaton ennen 1950.

Intendentinkuja — Intendentgränden, 1956, ylintendentti Carl-Gustaf Sanmarkin mukaan, joka 1873 yhdessä Krogius-veljesten kanssa osti Kuusisaaren huvila-asutusta varten ja jonka huvila sijaitsi tämän kujan läheisyydessä.

Kaartintorpantie — Gardestorpsvägen, 1932, lähellä sijaitsevan Kaartintorppa-nimisen huvilan mukaan, joka aikanaan kuului Munkkiniemen kartanoon.

Kadetintie — Kadettvägen, 1938, tien alkupäässä 1923—40 sijainneen Kadettikoulun mukaan. Tien alkupään nimenä aiemmin Tykkitie — Styckevägen ja Kadetintie jatkettu 1950 käsitämään myös tien, jonka nimenä aiemmin ollut Poikkitie — Tvärvägen 1919.

Kalastajatorpantie — Fiskartorpsvägen, 1917, tien varrella olevan Kalastajatorpan ravintolan mukaan, joka saanut nimensä samalla paikalla 1800-luvulla sijainneesta ja 1915 kahvilaksi muutetusta Munkkiniemen kartanon kalastajan torpasta.

Kalkkipaudentie — Kalkstensvägen, 1961, läheisen idänpuolisen luodon jo 1878 karttaan merkitystä nimestä Kalksten.

Kalkkipaasi — Kalksten, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka jo kartassa 1787.

Kartanon puisto — Herrgårdsparken, 1950, puistoalueen keskellä 1700-luvulta lähtien sijainneen Munkkiniemen kartanon päärakennuksen mukaan.

Kartanontie — Herrgårdsvägen, 1938, läheisen Munkkiniemen kartanon päärakennuksen mukaan.

Kasinonlahti — Kasinoviken, 1969, rannalla 1926—41 sijainneen Golf Casino -nimisen ravintolan mukaan. Paikallisessa käytössä jo aiemmin nimi Kasinoviken.

Kielosaari — Konvaljeholmen, 1954, ruots. nimikäännös suom. nimestä, joka kartassa 1945.

Kivitorpantie — Stentorpsvägen, 1950, lähellä sijainneen vanhan torpan Stentorpet mukaan. Aiemmat nimet pitemmälle tielle, josta tämä vain osa, Läntinen Pitkätie — Väster Långvägen 1917 ja Länsitie — Västervägen 1932.

Krogluksentie — Krogiusvägen, 1956, veljesten Frans Krogiuksen ja merikapteeni Lars Krogiuksen mukaan, jotka ylintendentti Sanmarkin kanssa 1873 ostivat Kuusisaaren huvila-asutusta varten ja joiden huvilat sijaitsivat tien läheisyydessä.

Kuusilahdenkuja — Granviksgränden, 1963, paikannimestä Granövik, joka jo kartassa 1839 muodossa Gränövik. Aiempi nimi Sylikuja — Famngränden 1956.

Kuusiniementie — Granuddsvägen, 1956, vanhasta paikannimestä Granöudd.

Kuusisaarenkuja — Granögränden, 1956. Katu on Kuusisaarentien poikkikuja.

Kuusisaarenpolku — Granöstigen, 1958. Katu on Kuusisaarentien poikkikuja. Aiempi nimi Lehtisaarentie — Lövvägen 1956

Kuusisaarensalmi — Granösundet, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka jo kartassa 1808 muodossa Granö Sundet.

Kuusisaarentie — Granövägen, 1938 mantereella sijaitsevan Kuusisaareen johtavan tien nimeksi, joka aiemmin Granötie — Granövägen 1917. Nimi vahvistettiin 1956 tien jatkeena olevalle Kuusisaaren päätielle ja mantereella olleelle tien osalle vahvistettiin 1958 uusi nimi Kärkitie — Uddvägen. Nimi ulotettiin 1964 edelleen viereisen Lehtisaaren päätielle, joka aiemmin Otaniementie.

Kuusisaari — Granö. Nimi asiakirjoissa Gränöön 1681, Granöhn 1732 ja Granö 1781. Suom. käännösnimi käyttöön 1900-luvun alussa. Osa-alueen nimeksi 1959.

Kuusitorpantie — Grantorpsvägen, 1956, lähellä sijainneen huvilan nimestä Grantorp.

Kylänlahti — Byviken, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka aiemmin paikallisessa käytössä.

Kyynärkuja — Ainsgränden, 1956, ryhmänimi (vanhoja pituusmittoja).

Kärkitie — Uddvägen, 1958. Tie sijaitsee niemen kärjessä, nimi sen mukaan. Aiempi nimi Kuusisaarentie — Granövägen 1938. Ks. Kuusisaarentie.

Laajalahdenaukio — Bredviksplatsen, 1938, läheisen Laajalahden mukaan. Aiempi suom. nimi Laajalahden aukea 1917.

Laajalahdentie — Bredviksvägen, 1917, läheisen Laajalahden mukaan.

Laajalahden valkama — Bredviks hamn, 1950, läheisen Laajalahden mukaan. Aiempi nimi Elvvik aukea — Elfviksplatsen 1917.

Laajalahti — Bredvik. Nimi Bredvik tunnettu jo keskiajalla merenlahden ja kylän nimenä. Asiakirjoissa mm. Bredwijkby 1540 ja Bredwik 1546. Suom. käännösnimi käyttöön 1900-luvun alussa. Nimen alkuperästä lähemmin siv. 17.

Lankiniemi — Långnäs, 1969, vanhasta paikannimestä Långnäs udd, joka mm. kartassa 1837. Suom. nimeksi mukaelmakäännös.

Lehdesniityntie — Lövängsvägen, 1961, alueen nimestä Lehtisaari — Lövä. Ks. Lehtisaari.

Lehtisaarensalmi — Lövosundet, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka jo kartassa 1839 asussa Löfö-Sund.

* **Lehtisaarentie — Lövvägen**, 1956, viereisen Lehtisaaren mukaan, jonne tie johti. Ks. Kuusisaarenpolku.

Lehtisaarentie — Lövvägen, 1961, alueen nimestä Lehtisaari — Lövä. Ks. Lehtisaari.

Lehtisaari — Lövä. Nimi asiakirjoissa jo 1600-luvulla asussa Löfö, Lövä ja viitannee siihen, että saarella on tehty lehdeksiä lampaille.

Suom. käännösnimi käyttöön 1900-luvun alussa. Kaup.osan osa-alueen nimeksi 1959.

Leppäluoto — Alören. Ks. 31. kaup. osa.

Liljasaarentie — Liljeholmsvägen, 1961, lähellä sijainneista nykyisin Lehtisaareen yhdistyneistä pienistä saarista, joiden niminä kartassa 1787 Stora Liljeholmen ja Lilla Liljeholmen.

Lokkalanlehto — Locklalslunden, 1950, vanhasta paikannimestä Locklax äng, joka kartassa 1681 Pikku Huopalahden länsirannalla.

Lokkalanatie — Locklalsvägen, 1938, vanhasta paikannimestä Locklais, joka 1600- ja 1700-luvulla kirjoitettu asussa Locklax; (tässä lock = loka). Aiempi nimi Locklaistie — Locklalsvägen 1917.

Luuvanielementie — Lognåsvägen, 1960, vanhasta 1600-luvun karttaan merkitystä paikannimestä Lognås. (luuva = riihen yhteydessä oleva puimahuone.)

Läntinen moottoritie — Västra Motorvägen, 1960, tien suunnan ja luonteen mukaan.

Madeluoto — Lakören, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka asiakirjoissa asuissa Lacköhrsudden 1701, Laköhrn 1732 ja Lakörn 1775.

Maisterintie — Maglstervägen, 1957, ryhmänimi (henkisen työn tekijöitä).

Mellahden silta — Mejlans bro, 1950, paikkakunnan nimen mukaan. Aiempi nimi Vanha silta — Gamla bron 1938. Silta merkitty karttaan jo 1876.

Munkinpolku — Munkstigen, 1950, paikkakunnan nimen mukaan. Aiempia nimiä Ampujanpolku — Skyttestigen ja Riihitie — Rievägen 1917.

Munkkiniemen aukio — Munksnåsplatsen, 1938, paikkakunnan nimen mukaan. Suom. nimi aiemmin Munkkiniemen aukea 1917.

Munkkiniemen puistotie — Munksnås allén, 1950, paikkakunnan pääkatu puuistutuksin. Aiemmat nimet Iso-Puistotie — Stora Alleen 1917 ja Iso Puistotie — Stora Allén 1932.

Munkkiniemenranta — Munksnås strand, 1950, paikkakunnan nimen mukaan. Aiemmat nimet Rannalla — Vid Stranden 1917 ja Rantatie — Strandvägen 1938.

Munkkiniemen silta — Munksnås bro, 1938, paikkakunnan nimen mukaan. Aiempi nimi Uusi silta — Nya bron 1917.

Munkkiniemen uimaranta — Munksnås badstrand, 1964, sijainnin mukaan.

Munkkiniemen urheilukenttä — Munksnås idrottsplan, 1950, paikkakunnan nimen mukaan.

Munkkirinne — Munkbrinken, 1950, paikkakunnan nimen mukaan. Aiempi nimi Ainonpolku — Ainostigen 1938.

Munkkivuori — Munkshöjden, 1959 osa-alueen nimeksi. Nimi johdettu kaup.osan nimestä Munkkiniemi — Munksnås alueen hiukan koheavan maaston mukaan.

Mäntylahdenkuja — Tallviksgränden, 1956, vanhasta paikannimestä Tallvik.

Naantalintie — Nådendalsvägen, 1955, ryhmänimi (Länsi-Suomen kaupunkeja).

Niemenmäenkuja — Nåshöjdsgränden, 1960, liittyy Niemenmäentiehen.

Niemenmäentie — Nåshöjdsvägen, 1960, alueen yleisnimen mukaan. Ks. Niemenmäki.

Niemenmäki — Nåshöjden, 1962 osa-alueen nimeksi. Alueen metsäinen maastonkohouma on muinoin ollut Pikku-Huopalahden pistävä niemeke.

Nuottakuja — Notgränden, 1960. Katu on Nuottapolun poikkikuja.

Nuottapolku — Notstigen, 1950, ryhmänimi (seudun vanha kalastus). Aiemmat nimet Löövöntie — Löövövägen 1917 ja Lehtisaarentie — Löövövägen 1932.

* **Otanielementie — Otnåsvägen,** 1961, jo 1600-luvulla tunnetusta paikannimestä Otnås. Nimi muutettu Kuusisaarentieksi 1964. Ks. Kuusisaarentie.

Papinpöydänkuja — Prästbordsgränden, 1961. Nimi viittaa siihen vuosisatoja kestäneeseen vaiheeseen, jolloin Lehtisaari kuului Helsingin pitäjän kirkolle.

Perustie — Grundvägen, 1919, sepitetty nimi (samantapaisen viipurilaisen nimen mukaan). Nimi lienee alkuaan Munkkiniemessä tarkoitettu muotoon Perustuslaintie — Grundlagsvägen ja lyhennetty.

Pikku Huopalahden laiturit — Lillhoplax bryggor, 1969, vesialueen nimen mukaan.

Pikku Kuusisaari — Lilla Granö. Saaren nimenä kartassa 1839 Björkholm, nyk. nimi käyttöön vasta 1900-luvun alkupuolella.

Pikkunielementie — Lillnåsvägen, 1950, paikannimestä Lillnås. Aiemmat nimet Lillnåsentie — Lillnåsvägen 1917 ja Niemeketie — Lillnåsvägen 1938.

Pikkuniemen valkama — Lillnås hamn, 1950, paikannimestä Lillnås.

Pikkuniemi — Lillnåset, 1969, vanhasta paikannimestä, joka kartassa 1839 Lillnås udd.

Porintie — Björnebogrsvägen, 1955, ryhmänimi (Länsi-Suomen kaupunkeja).

Professorintie — Professorvägen, 1950, ryhmänimi (henkisen työn tekijöitä). Aiemmat nimet Arkaadeille — Till Arkaderna 1917 ja Kaskitie — Svedjevägen 1938.

Pyhän Laurin tie — Sankt Lars väg, 1961. Nimi viittaa Lehtisaaren joutumiseen lahjoituksen kautta — ilmeisesti jo katolisena aikana — Helsingin pitäjän Pyhän Laurin kirkon omistukseen.

Rakuunantie — Dragonvägen, 1950, vanhasta paikannimestä Dragonå kern. Aiemmat nimet Itäinen Pitkätie — Öster Långvägen 1919 ja Oravatie — Ekorrvägen 1938.

Ramsayranta — Ramsays strand, 1950, Munkkiniemen kartanon omistajana 1837—1910 ol-

leen Ramsay-suvun (kenraalien Anders ja Georg Ramsayn) mukaan. Aiemmat nimet Lahdella — Vid Viken 1917 ja Maisterintie — Magistervägen 1938.

Rantapolku — **Strandstigen**, 1917, sijainnin mukaan.

Raumantie — **Raumvägen**, 1955, ryhmänimi (Länsi-Suomen kaupunkeja).

Riihlie — **Rievägen**, 1917, lähellä sijainneen Munkkiniemen kartanon riihen mukaan.

Ritokallionpolku — **Ritobergsstigen**, 1960, vanhasta paikannimestä Ritoudden. Ks. Ritokalliontie.

Ritokalliontie — **Ritobergsvägen**, 1950, vanhasta paikannimestä Ritoudden. Aiemmat nimet Pohjoinen Harjutie — Norra Äsvägen 1917 ja Harjutie — Äsvägen 1938. Lähellä nimi Ritoniemellä — Vid Ritoudden 1917, Ritotie — Ritovägen 1938. (rita, yhdyssanoissa rito = eräs pyydys).

Ritolehto — **Ritolunden**, 1950, vanhasta paikannimestä Ritoudden. Ks. Ritokalliontie.

Ruohokari — **Gräsgrundet**, 1969. Suom. nimi käänös ruots. nimestä, joka ennestään paikallisessa käytössä.

* **Ruuhikuja** — **Ekstocksgränden**, 1950, aihe läheisestä merenlahdesta. Aiempi nimi Porttikuja — Portgränden 1938. Poistettu asemakaavasta 1962.

Saunalahdentie — **Bastuviksvägen**, 1938, läheisen Saunalahden mukaan. Aiempi nimi Elvvikintie — Elfviksvägen 1917.

Saunalahti — **Bastuviken**. Nimi Bastuviken jo kartassa 1837. Suom. käänösnimi käyttöön 1900-luvun alussa.

Sigurd Steniuksen puisto — **Sigurd Stenius park**, 1950, maisteri Sigurd Steniuksen mukaan, joka kuului Munkkiniemen yhdyskunnan perustajiin. Puistossa on Stenius-suvun hauta.

Solnantie — **Solnavägen**, 1950, Munkkiniemen ruotsalaisen kummikunnan Solnan mukaan. Aiemmat nimet Läntinen Pitkätie — Väster Långvägen 1917 ja Länsitie — Västervägen 1938.

Tallikuja — **Stallgränden**, 1950, lähellä sijainneen Munkkiniemen kartanon tallin mukaan.

Tammitie — **Ekallén**, 1917, tietä reunustavien tammien mukaan. Ruots. nimi kirjoitettu alkuaan Ekalleen, muutettu 1950.

Tarvo. Vanha luultavasti jo keskiajalta periy-

tyvä saaren ja rajapaikan nimi. Nimi kartoissa Tarfwo Råå 1704, Tarfholm 1760-luv., Tarvo Hollmen 1775, Tarvoholm 1845. Kysymyksessä lienee vanha pyyntipaikka. Nimen alkuperästä lähemmin siv. 26.

Tarvonsalmi — **Tarvosundet**, 1969, viereisen saaren Tarvon mukaan.

Teljäntie — **Täljevägen**, 1955, ryhmänimi (Länsi-Suomen entisiä kaupunkeja), muinaisen Teljän mukaan, joka kauppapaikkana Kokemäenjoen suulla edelsi Ulvilaa (nyk. Poria). Tie on Ulvilantien poikkikuja.

Tiilimäenlehto — **Tegelbackslunden**, 1950, läheisen Tiilimäen mukaan.

Tiilimäki — **Tegelbacken**, 1917, vanhasta paikannimestä Tegelbacken. Tienoolla ollut 1700-luvun puolivälissä perustettu Munkkiniemen kartanon tiilitehdas.

Tiilipolku — **Tegelstigen**, 1932, läheisen Tiilimäen mukaan.

Tiilirinne — **Tegelbrinken**, 1950, läheisen Tiilimäen mukaan. Aiempi nimi Vuoripolku — Bergstigen 1917.

Tuulaspolku — **Ljusterstigen**, 1960, ryhmänimi (seudun vanha kalastus). Aiemmat nimet Gert Skyttentie — Gert Skyttevägen 1917, Karhumiehentie — Björnjägarvägen 1938 ja Tuulastajanpolku — Ljusterstigen 1950.

* **Tuumakuja** — **Tumsgränden**, 1956, ryhmänimi (vanhoja pituusmittoja). Poistettu asema-kaavasta 1960.

Tykistökapteenintie — **Artillerikaptenens väg**, 1961. Nimi tallettaa muiston tykistökapteeni (sittemmin eversti) D. A. Gyllenbögelistä, joka 1782—1812 oli Lehtisaaren vuokraajana ja saaren viljelysmaiden raivaajana.

Uimarinpolku — **Simmarestigen**, 1950, läheisen uimarannan mukaan. Aiemmat nimet Torpan- tie — Torpsvägen 1917 ja Pajatie — Smedjevägen 1938.

Uvilantie — **Ullsbyvägen**, 1955, ryhmänimi (Länsi-Suomen entisiä kaupunkeja).

Uudenkaupungintie — **Nystadsvägen**, 1955, ryhmänimi (Länsi-Suomen kaupunkeja).

Vanha Munkkiniemi — **Gamla Munksnäs**, 1959 csa-alueen nimeksi. Alue muodostaa Munkkiniemen kaup. osan ensiksi asemakaavoitetun, jo ennen alueliitosta rakennetun osan.

Venekuja — **Bätgränden**, 1956, sijainnin mukaan, kuja johtaa merenrantaan.

31. KAUPUNGINOSA LAUTTASAARI — DRUMSÖ

Lauttasaaren kylän muodosti uuden ajan alussa kaksi perintötilaa Heikas ja Bertas, jotka v. 1624 lahjoitettiin majuri Gerdt Skyttelle ja v. 1650 Helsingin kaupungille. Lahjoitus peruutettiin v. 1685, mutta tilat jätettiin kruununluontoisina Helsingin maistraatin palkkailoiksi. Myöhemmin ne kuitenkin joutuivat yksityisten haltuun, jolloin ne aikaa myöten yhdistettiin Lauttasaaren kartanoksi. Kauppaneuvos Julius Tallbergin tultua v. 1911 kartanon omistajaksi ryhdyttiin saarelle kehittämään huvila-asutusta. Tonttien jaoitussuunnitelma laadittiin v. 1913 ja sen jälkeen Lauttasaari julistettiin v. 1917 Helsingin maalaiskuntaan kuuluvaksi taajaväkiseksi yhdyskunnaksi. Yhdessä Munkkiniemen yhdyskunnan kanssa se v. 1919 erotettiin Huopalahden kunnaksi. Saaren pohjoisosaa varten laaditun rakennussuunnitelman kadunnimistöineen yhdyskunnan valtuusto hyväksyi v. 1932 ja maaherra vahvisti sen v. 1936. Tällöin tulivat aiempien ruotsinkielisten kadunnimien rinnalla käyttöön suomenkieliset nimet. Lauttasaaren yhdyskunnan tultua liitetyksi Helsinkiin v. 1946 laadittiin sen alueelle entiseen rakennussuunnitelmaan osaksi pohjautuva uusi asemakaava ja uusi kadunnimistö, jotka sisäasiainministeriö vahvisti vv. 1950—51. Uuteen kadunnimistöön on sisällytetty entisestä nimistöstä käyttökelpoisiksi todetut nimet.

Alueen nimi kirjoitettiin 1500-luvulla mm. muodoissa Drommensöö ja Dromssöö ja se johtuu todennäköisesti henkilön lisänimestä. Nimen alkuperästä lähemmin siv. 19.

Suomenkielinen nimi Lauttasaari on valtioneuvoston v. 1919 vahvistama ja prof. J. J. Mikkolan keksimä, aiheena se, että liikennettä saareen välitti alkuajoina lautta, ja esikuvana Huittisten Lauttakylä.

Kaupunginosan nimeksi Lauttasaari — Drumsö vahvistettiin v. 1959.

Annansaari — Annasholmen. Saaren nimi Annasholm mm. kartassa 1882. Suom. käännös-nimi käyttöön 1900-luvun alkupuolella.

Gyldenintie — Gyldensvägen, 1951, Lauttasaaren kartanon omistajana 1836—40 olleen ja näihin asti säilyneen päärakennuksen rakennuttajan, maanmittaushallituksen ylitirehtöörin C.W. Gyldenin mukaan.

Haahkakuja — Ådgränden, 1968, liittyy Haahkatiehen. Aiemmin osa Särkiniementietä.

Haahkatie — Ädvägen, 1951, ryhmänimi (vesilintuja) entiseen rakennussuunnitelmaan 1932 vahvistetun, käyttämättä jääneen nimen Haahkantanhua — Ejdergränd mukaan.

Haapasaari — Aspholmen, Saaren nimi Aspholm mm. kartassa 1882. Suom. käännös-nimi käyttöön myöhemmin, mm. kartassa 1902.

Hakolahdenkuja — Risviksgränden, 1951, liittyy Hakolahdentiehen.

Hakolahdentie — Risviksvägen, 1951, tien entisestä nimestä, joka 1913 otettiin käyttöön muodossa Risviks cirkeln (läheisen lahden mukaan) ja 1932 hyväksyttiin asuun Riihilahden kaari — Riviks cirkeln, (Lahden nimenä kartoissa Rivik 1882 ja Riihilahti — Riviken 1946).

Hatut — Hattarna. Kahden lähekkäisen saaren yhteisnimitys. Ks. Sisä-hattu ja Ulko-Hattu.

Heikkiläntie — Helkasvägen, 1950, tienoolla sijainneen talonpoikaistalon nimestä Heikas. Aiemmat nimet Hafsallén 1913 ja Meripuistokatu — Hafsallén 1932.

Hevosenkänkälahti — Hästskoviken, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka kartassa 1882 muodossa Hästskovik.

Hevosenkänkäpuisto — Hästskoparken, 1951, läheisen lahden nimestä Hästskovik. Nyk. suom. nimiasu käyttöön 1968, sitä ennen Heporaudanpuisto. Aiempi nimi Kylpypuisto — Badparken 1932.

Hevossaari — Hästholmen. Saaren niminä kartoissa Svartholmsörn 1779, Hästholm 1882, Hevossaari 1902, Hevossaari — Hästholmen 1945.

Isokaari — Storsvängen, 1951, tien entisestä nimestä, joka 1913 otettiin käyttöön muodossa Stora Cirkeln ja 1932 hyväksyttiin asuun Iso-kaari — Stora cirkeln.

Itälahdenkatu — Österviksgatan, 1950, läheisen lahden nimestä Östervik. Aiemmat nimet Mörttäsvägen 1913, Särkinokankuja — Mörttäsvägen 1932 ja Vattuniementie — Hallonnäsvägen 1939.

Itälahti — Österviken, 1969. Ruots. nimi kartoissa Östra viken 1882, Östervik 1944. Suom.

käännösnimi käyttöön 1900-luvulla. Paikall. muistitiedon mukaan lahdesta käytetty myös nimeä Ryssviken.

Kaakkurikuja — **Lomgränden**, 1951, ryhmänimi (vesilintuja). Aiemmat nimet Björkgränd 1913 ja Koivukuja — Björkgränd 1932.

Kajavarannantie — **Trutstrandsvägen**, 1962, ryhmänimi (vesilintuja), sijainnin mukaan.

Kajavatie — **Trutvägen**, 1951, ryhmänimi (vesilintuja). Aiemmat nimet Tallgränd 1913 ja Honkapolku — Tallgränd 1932.

Kaskiauranpolku — **Svedjeplogsstigen**, 1961, seudun nimestä Kaskisaari — Svedjeholmen.

Kaskisaarensalmi — **Svedjeholmssundet**, 1969, viereisen Kaskisaaren mukaan.

Kaskisaarentie — **Svedjeholmsvägen**, 1961, seudun nimestä Kaskisaari — Svedjeholmen.

Kaskisaari — **Svedjeholmen**. Saaren nimi kartoissa Svedje Holmen 1779, Svedieholmen 1805, Svedjeholmen — Kaskisaari 1902 ja Kaskisaari — Svädjeholm 1946.

Katajajarjunniemi — **Enåsudden**. Niemen nimenä kartoissa Einäs 1877, Enåsudd 1882 ja Katajajarjunniemi — Enåsudd 1944.

Katajajarjuntie — **Enåsvägen**, 1951, paikannimestä Enåsudden. Aiemmat nimet Boulevarden 1913 ja Bulevardi — Boulevarden 1932.

Kauppaneuvoksentie — **Kommerserådsvägen**, 1951, Lauttasaaren kartanon omistajana 1911—21 olleen kauppaneuvos Julius Tallbergin mukaan. Uudessa asemakaavassa yhdistetty kaksi tietä, joiden aiemmat nimet olivat Norruds-vägen ja Sundholmogatan 1913 ja Pohjoisnientie — Norrudsvägen sekä Salmisaarentie — Sundholmogatan 1932.

Kivialdankatu — **Murbäcksgatan**, 1950, vanhasta paikannimestä Murbacken. Aiemmat nimet Hafsallén 1913 ja Meripuistokatu — Hafsallén 1932. Rakentamaton ennen 1950.

Klaarrantie — **Clarovägen**, 1913 muodossa Clarovägen rouva Clara Tallbergin mukaan, joka miehensä Gunnar Tallbergin kanssa hallitsi Lauttasaaren kartanoa 1921—31. Suom. nimi vahvistettiin 1932 ja uudessa asemakaavassa 1951 siirrettiin nimi uudelle kahdesta entisestä tiestä yhdistetylle tielle, joiden nimiksi oli 1913 annettu Gladysvägen ja Gunvorvägen ja 1932 Latuntie — Gladysvägen ja Gunvorintie — Gunvorvägen.

Koillisyväylä — **Nordostpassagen**, 1951, ilman suunnan mukaan. Yhdistetty kahdesta aiemasta tiestä, joiden nimiksi annettu 1913 Gunvorvägen ja Dorisvägen ja 1932 Gunvorintie — Gunvorvägen ja Tuijantie — Dorisvägen.

Koirakivenniemi — **Hundstensudden**, 1969 puistoalueen nimeksi. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka kartassa 1882 asussa Hundstensudd. Puiston nimenä myös Lohiapajanniemi, ks. tämä.

Koivusaarentie — **Björkholmsvägen**, 1932, läheisen Koivusaaren mukaan. Aiempi nimi Björkholmsvägen 1913. Nimi siirretty 1951 sen

tien nimeksi, jonka aiempi nimi Eddis gränd 1913 ja Eetunkuja — Eddis gränd 1932.

Koivusaari — **Björkholmen**. Saaren nimenä kartoissa Björkholmen 1805, Björkholm 1837, Björkö 1900, Björkholm — Koivusaari 1902. Saareen yhdistetty pieni etelän puoleinen saari, jonka nimenä ollut kartoissa Ahlholm 1805, 1882, Leppäsaari 1902, Leppäsaari — Alholm 1944 ja Leppäsaari — Alholmen 1946.

Kotkavuori — **Örnberget**, 1951, puiston nimeksi vanhasta paikannimestä Örnberget, kartassa 1944 Kotkavuori — Örnberg.

Kuikkarinne — **Doppingsbrinken**, 1951, ryhmänimi (vesilintuja). Aiemmat nimet Sommarvägen 1913, Suvitie — Sommarvägen 1932.

Kyyluodontie — **Ormkobbsvägen**, 1951, tien suunnassa ulapalla olevien saarten nimestä Käärneluodot — Ormkobbarna.

Käärmekarit — **Ormgrunden**, 1969. Pikkusaarten nimenä kartoissa Klippor 1805 ja Käärme-saaren karit — Ormholms grunden 1946.

Käärneluoto, **Itäinen**, **Läntinen**, **Pohjoinen** — **Ormkobben**, **Östra**, **Västra**, **Norra**, saarten entisestä yhteisnimestä Käärneluodot — Ormkobbarna. Vanhoissa kartoissa pohjoisen luodon nimenä Ormholmskubb 1882 ja Lilla Ormkubben 1902, läntisen luodon nimenä Ormholm 1882 ja Lilla Ormholm 1900 sekä itäisen luodon nimenä Stora Ormkubben 1902. Luotojen yhteisnimenä kartoissa Ormholmsgrunden 1805, Käärmesaaret 1902, Pienet Käärmesaaret 1927 ja Käärneluodot — Ormkobbarna 1944.

Lahnalahden puisto — **Braxviksparken**, 1951, entistä merenlahtea, jonka nimenä ollut Braxvik. (Kartassa 1877 lahden nimenä Poroviken ja 1882 Bruksvik).

Lahnalahdentie — **Braxviksvägen**, 1951, paikannimestä Braxvik. Ks. Lahnalahden puisto.

Lahnaruohontie — **Braxengräs-vägen**, 1951, vanhasta paikannimestä Braxvik.

Lanakuja — **Lanagränden**, 1951, liittyy paikkakunnan vanhaan lohenpyyntiin (lana = verkosta tehty pussimainen lohenpyydys). Ks. Lohiapajanlahti.

Laukkaluoto — **Lökgrundet**, 1969, läheisen isomman nykyisin Lauttasaareen yhdistetyn saaren vanhasta nimestä Lökholmen. Ks. Laukkaniemi.

Laukkanieimen puisto — **Lökuddsparken**, 1951, nimeksi muuttuneen saaren nimestä Lökholm. Ks. Laukkaniemi.

Laukkanlemensalmi — **Lökuddssundet**, 1969, läheisen Laukkaniemen mukaan.

Laukkanientie — **Lökuddsvägen**, 1951, nimeksi muuttuneen saaren nimestä Lökholm. Ks. Laukkaniemi.

Laukkaniemi — **Lökudden**, 1951, puiston nimeksi nyk. nimeksi muuttuneen saaren nimestä Lökholm, joka jo kartassa 1767. Suom. vastineena aiemmin, mm. kartassa 1946 Sipulisaari ja 1958 Laukkasaari.

Laukkasaari — **Lökholmen**, ks. Laukkaniemi.

Lauttasaarenmäki — **Drumsöbacken**, 1964. Tie liittyy Lauttasaarentiehen mäen tienoilla. Aiemmin osa Myllykalliontiestä.

Lauttasaarentie — **Drumsövågen**, 1938, paikkakunnan nimen mukaan. Aiemmat nimet Drumsövågen 1913 ja Unisaarentie — Drömsövågen 1932. Ks. 31. kaup. osan esittelyä.

Lauttasaaren urheilupuisto — **Drumsö idrottspark**, 1951, paikkakunnan nimen mukaan.

Lemsi lahti — **Lemsviken**, 1969, läheisen Lemissaaren mukaan.

Lemissaarentie — **Lemisholmsvågen**, 1951, läheisen Lemisholm-nimisen saaren mukaan. Aiemmat nimet Bivågen 1913 ja Mettisentie — Bievågen 1932. Lähellä ollut rakennussuunnitelmasta 1936 poistettu tie, jonka nimenä Lemisholmsvågen 1913 ja Lemmisaarentie — Lemisholmsvågen 1932.

Lemissaari — **Lemisholmen**, 1951. Saaren niminä kartoissa Granholmen 1805, Lemmes 1808, Granholmen 1810, Lemasholm 1877, Lemisholm 1882 ja Lemmisaari — Lemisholm 1946. Nimen alkuperää ei ole voitu selittää.

Lentokapteeninkuja — **Flygkaptensgränden**, 1951, muistona 1920-luvulla kujan lähistöllä sattuneesta lento-onnettomuudesta, jossa kapteeni Lühr sai surmansa. Aiemmat nimet Rysänkujua — Ryssgränd 1913 ja Lentäjänkujua — Flygargränd 1938.

Leppäluodonkari — **Alörsgrundet**, 1969. Suom. käännös ruots. nimestä, joka jo aiemmin paikallisessa käytössä. Ks. Leppäluoto.

Leppäluoto — **Alören**, 1969. Saaren ja sen viehisen karin niminä kartoissa Alholmen 1787, Alörn 1805, 1902, Alholm 1937 ja Leppäsaari — Alörn 1944.

Lielahdentie — **Dyviksvågen**, 1951, lähellä olevan lietteisen lahden mukaan. (Lahden nimenä Porovik kartassa 1882 ja Porsvik 1908).

Lohiapajansihahti — **Laxvarpviken**, 1969, vanhasta paikannimestä Laxvarpviken, joka kartassa 1808.

Lohiapajansihahti — **Laxvarpsudden**, 1951 puiston nimeksi vanhasta paikannimestä Laxvarpsudden, joka kartassa 1882. Aiemmat nimet Tirstrand 1913 ja Tiiranranta — Tirstrand 1932.

Lokkikujua — **Måsgränden**, 1951, ryhmänimi (vesilintuja).

Lounaisväylä — **Sydvästpassagen**, 1951, ilmansuunnan mukaan. Aiempi nimi Niittysaarentie — Ängsholmsvågen 1932 (ulapalla saaret Ängsholmarna).

Luotelsväylä — **Nordvästpassagen**, 1951, ilmansuunnan mukaan. Kadun eteläosan aiempi nimi Norra allén 1913, Pohjoinen puistotie — Norra allén 1932 ja Mustasaarentie — Svartholmsvågen 1936. Kadun pohjoisosan aiempi nimi Ennäsuddsvågen 1913 ja Katajajarjuntie — Enäsuddsvågen 1932.

Länsilahdenkuja — **Västerviksgränden**, 1950, lähellä olevan lahden nimen Länsilahti — Väster-

vik mukaan. Aiempi nimi Abborgränd 1913 ja Ahvenkuja — Abborgränd 1932.

Länsilahti — **Västerviken**, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka kartoissa Vestraviken 1882 ja Västervik 1944.

Länsulapanniemi — **Västerfjärdsnäset**, 1951 puiston nimeksi sijainnin mukaan. Aiemmin käytössä Ryssudden. Kartassa 1882 niemen eteläisimmän kärjen kohdalla merkintä Liemansudd.

Länsiväylä — **Västerleden**, 1961. Tie on länteen johtava suuri liikennekatu.

Maamonlahden puisto — **Morsviksparken**, 1951, paikalla olleen matalan merenlahden nimestä Morsvik. Ks. Maamonlahti.

Maamonlahdentie — **Morsviksparken**, 1961, läheisyydessä sijainneen matalan merenlahden nimestä Morsvik. Ks. Maamonlahti.

Maamonlahti — **Morsviken**, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka merkitty karttaan jo 1869.

Melkonkuja — **Melkögränden**, 1950, liittyy Melkonkatuun.

Melkonkatu — **Melkögatan**, 1950, ulapalla sijaitsevan saaren nimestä Melkö. Aiemmat nimet Rysskärsvågen 1913 ja Melkintie — Melkövågen 1932. Ks. Melkki 53. kaup.osassa.

Meljoantie — **Kanotistvågen**, 1951, kanoottiseuran mukaan, jonka kerhotalo tien varrella. Aiempi nimi Svanens gränd 1913 ja Joutsentanhua — Svanens gränd 1932.

Merikylpylän puisto — **Sjöbadsparken**, 1950, tienoolla sijainneen merikylpylän mukaan. Aiemmat nimet Badparken ja Promenaden 1913 sekä Hiekkaranta — Plagen, Kylpypuisto — Badparken ja Kävelytie — Promenaden 1932.

Meripuistotie — **Sjöllén**, 1951, kadun sijainnin mukaan merenrannan suuntaisena. Aiempi nimi (osalla tietä) Claravågen 1913 ja Klaarantie — Claravågen 1932.

Mustasaarenkuja — **Svartholmsgränden**, 1951, tien kohdalla ulapalla olevan saaren nimestä Mustasaari — Svartholm. Aiempi nimi Björkholmsvågen 1913 ja Koivusaarentie — Björkholmsvågen 1932.

Mustasaari — **Svartholmen**. Saaren niminä kartoissa Svartholmen 1779, Svartholmen — Mustasaari 1902, Mustasaari — Svartholm 1930. Nimi aiheutunut saaren metsän tummasta väristä.

Myllykallio — **Kvarnberget**, 1951 puiston nimeksi vanhasta paikannimestä Kvarnberg. Suom. nimi käyttöön 1900-luvun alkupuolella.

Myllykallionrinne — **Kvarnbergsbrinken**, 1963, puiston nimestä Myllykallio — Kvarnberget. Aiempi nimi Myllymäki — Kvarnbacken 1951.

Myllykalliontie — **Kvarnbergsvågen**, 1951, paikannimestä Myllykallio — Kvarnberget. Aiemmat nimet Kvarnbergscirkeln 1913 ja Myllykallion ympyrä — Kvarnbärgscirkeln 1932, josta ruots. nimi asuun Kvarnbergscirkeln 1936.

Mäntysaari — Tallholmen. Saaren nimenä kartoissa Tallholm 1805 ja Tallholm — Mäntysaari 1902.

Nackapuisto — Nackaparken, 1951 Lauttasaa-ren ruotsalaisen kummikunnan, Tukholman liepeillä sijaitsevan Nackan nimikkopuistoksi.

Nahkahousuntie — Skinnbyxvägen, 1950, lähellä olevien kahden pikkusaaren nimestä Skinnbyxorna. Aiempi nimi (osalla tietä) Sunnavägen 1913 ja Suvituulentie — Sunnavägen 1932.

Nahkahousut — Skinnbyxorna, 1969. Ruots. nimi Skinnbyxorna merkitty karttaan 1908 ja suom. käännösniimi käyttöön myöhemmin. Tämän ja viereisen Tiiraluodon niminä ollut paikallisessa käytössä myös Stora Grundet ja Lilla Grundet sekä yhteisnimenä Byxknapparna ja Skinnbyxknapparna.

Nurmiluoto — Gräsgrundet, 1969, paikallisessa käytössä olevan Tirholmsgräsgrundet-nimen mukaan.

Otavantie — Karlavägen, 1932 suom. vastine 1913 annetulle nimelle Karlavägen.

Pajalahden puisto — Smedjeviksparken, 1951, läheisen maatuvan merenlahden nimestä Smedjeviken. Lahden nimenä kartoissa Laxvarviken 1808, Smedjeviken 1869 ja Smedjevik 1944.

Pajalahdentie — Smedjeviksvägen, 1951, läheisen merenlahden nimestä Smedjeviken. Aiemmat nimet Helsingforsvägen ja Norra hamngatan 1913 sekä Helsingintie — Helsingforsvägen ja Pohjoinen satamakatu — Norra hamngatan 1932. Ks. Pajalahden puisto.

Perttulantie — Bertasvägen, 1950, tienoolla sijainneen talonpoikaistalon nimestä Bertas (omistajana 1600-luvulla muuan Bertil). Aiempi nimi (pitemmällä tiellä) Sjöallén 1913 ja Meripuistotie — Sjöallén 1932.

Pienporsas — Lilla Grisen, 1969. Saaren nimenä kartoissa Liemansgrund eller Lindholmsgrund 1882 ja 1907—09, Pien Porsas — Lilla Grisen 1944 ja Liinasaaren luodot — Liimans eller Lindholms grund 1946. Nimi Pienporsas — Lilla Grisen aiheutunut läheisestä isommasta saaresta Porsas — Grisen (13. kaup.osassa).

Pohjoiskaari — Norrsvägen, 1951, entisestä nimestä, joka aiemmin asuissa Norra cirkeln 1913 ja Pohjoiskaari — Norra cirkeln 1932.

Pohjoisnientie — Norrsvägen, 1951, läheisestä vanhasta paikannimestä Norrdudd, joka kartoissa Norrlandsudden 1781, 1816 ja Norrlandsudd 1882. Aiempi nimi (pitemmällä tiellä) Gunvorvägen 1913 ja Gunvorintie — Gunvorvägen 1932.

Porsta — Borstan, 1969, paikallisessa käytössä olevasta nimestä Borstan. Saari kartoissa aiemmin ilman nimeä.

Puistokaari — Parksvägen, 1951, tien luonteen mukaan.

Purjeentekijänkuja — Segelmakargränden, 1957, keksitty nimi, aiheena tien sijainti pienteollisuusalueella.

Rajakupu — Råkobben, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä Råkobben, joka kartassa 1908—09 ja paikallisessa käytössä myöhemmin. Saari sijaitsee Hagalundin ja Drumsön kylien entisellä rajalla.

Riihilahti — Riviken, 1969. Lahden nimenä kartoissa Rivik 1882, Riihilahti 1944 ja Riihilahti — Riviken 1946.

Ruukinlahden puisto — Bruksviksparken, 1951, lähellä sijaitsevan lahden nimestä, joka kartoissa Poroviken 1877 ja Bruksvik 1882. Lahden pohjukassa ollut tiiliruukki.

Ruukinlahdentie — Bruksviksvägen, 1961, läheisen lahden nimestä Bruksvik. Ks. Ruukinlahden puisto.

Saarihuhdantie — Holmfallsvägen, 1961, seudun nimestä Kaskisaari — Svedjeholmen.

Salakkakuja — Löggränden, 1950, aiheena merenrannan ja Särkiniementien läheisyys.

Slää-Hattu — Inre Hatten, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka kartoissa Inrehattar 1882 ja Inre Hatten 1902. Tämän ja naapurisaaren Ulko-Hatun yhteisnimenä kartassa 1944 Hatut — Hattarna.

Sotkatie — Dykandsvägen, 1962, ryhmänimi (vesilintuja). Aiemmat nimet Kopparviksvägen 1913, Vaskilahdentie — Kopparviksvägen sekä Sipulipaadentie — Lökhällsvägen 1932 ja Sotkakuja — Dykandsgränd 1951.

Särkikuja — Mörtgränden, 1950, liittyy Särkiniementiehen. Aiemmat nimet Fiskargränd 1913 ja Kalastajanpolku — Fiskargränd 1932. Rakentamaton ennen 1950.

Särkinleimen puisto — Mörtnäsparken, 1950, vanhasta paikannimestä Mörtnäs.

Särkiniementie — Mörtnäsvägen, 1950, vanhasta paikannimestä Mörtnäs. Aiemmat nimet Mörtnäsvägen 1913 sekä Särkinokankuja — Mörtnäsellén ja Vattuniementie — Hallonnäsvägen 1932. Ks. Särkiniemi.

Särkinleimi — Mörtnäs. Niemen niminä kartoissa Mörknäsudden 1808, Mörknäsudd 1882 ja Särkinokka — Mörtnäs 1944. Suom. nimestä käytössä 1950 lähtien nyk. asu.

Taivaanvuohentie — Beckasinvägen, 1932, 1913 annetusta nimestä Bekasinvägen.

Takanleimenlahti — Taxnäsviken, 1969. Suom. nimi mukaelmakäännös ruots. nimestä, joka kartassa 1882 muodossa Taxnäsvik. Ks. Takaniemi.

Takanleimen puisto — Taxnäsparken, 1951, vanhasta paikannimestä Taxnäs. Aiempi nimi Hafsparken 1913 ja Meripuisto — Hafsparken 1932. Ks. Takaniemi.

Takanleimentie — Taxnäsvägen, 1951, vanhasta paikannimestä Taxnäs. Aiempi nimi Hafsuddsvägen 1913 ja Meriniementie — Hafsuddsvägen 1932. Ks. Takaniemi.

Takanlempi — Taxnäs, 1969. Niemen nimenä kartoissa 1882 ja 1944 Taxnäsudd. Suom. vastine äänteellinen mukaelma (tässä luult. tax = mäyrä).

Tallbergin puistotie — Tallbergs allén, 1951, Lauttasaaren kartanon 1911—21 omistaneen ja yhdyskunnan perustajana ansioituneen kauppaneuvos Julius Tallbergin muistoksi. Aiempi nimi Esplanaden 1913 ja Puistokatu — Esplanaden 1932.

Telkkäkuja — Knipgränden, 1951, ryhmänimi (vesilintuja). Aiemmat nimet Leppäsaarenkuja — Alholmsgränd 1932 ja Leppäsaarentie — Alholmsvägen 1936. Rakentamaton ennen 1951.

Tiiraluoto — Tirklacken, 1969. Pikkusaaren nimenä kartassa 1908 Tirgrund. Suom. käännös-nimi käyttöön 1900-luvun puolivälissä. Ruots. nimelle uusi asu erotukseksi toisesta lähistön Tirgrundet- saaresta. Ks. Nahkahousut.

Tiirasaarentie — Tirholmsvägen, 1951, ulapalla olevasta saaresta Tiirasaari — Tirholmen. Aiempi nimi BadhuscirkeIn 1913 ja Kylpylänkaari — BadhuscirkeIn 1932.

Tiirasaari — Tirholmen, 1969. Saaren nimenä kartoissa Tirholmarne 1805, Tirholm 1882, Finholm 1900, Tirholm 1902. Tiirakari — Tirholm 1944 ja Tiirasaari — Tirholmen 1946.

Ulko-Hattu — Yttre Hatten, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka kartoissa Yttrehattar 1882 ja Yttre Hatten 1902. Tämän ja naapurisaaren Sisä-Hatun yhteisnimenä kartassa 1944 Hatut — Hattarna.

Vaskilahdensalmi — Kopparvikssundet, 1969, viereisen Vaskilahden mukaan.

Vaskilahti — Kopparviken, 1969. Lahden nimenä kartassa 1882 Korpasvik, joka vääntynyt myöhemmin muotoon Kopparvik. Suom. vastineena kartassa 1944 Vaskilahti. Ks. Vaskiniemi.

Vaskiniementie — Kopparuddsvägen, 1951, paikannimestä Kopparudd. Aiempi nimi Kopparuddsvägen 1913 ja Vaskinokantie — Kopparuddsvägen 1932. Ks. Vaskiniemi.

Vaskiniemi — Kopparudden, 1951 puiston nimeksi vanhasta paikannimestä, joka kartoissa 1882 ja 1907 muodossa Korpasudd ja Vaskinokka — Kopparudd 1944.

Vatakuja — Vadgränden, 1951, liittyy paikkakunnan vanhaan lohenpyyntiin (vata = nuottamainen lohenpyydydys). Aiempi nimi Tiirantanhua — Tärnans gränd 1932.

Vattuniemenkatu — Hallonnäsgatan, 1950, vanhasta paikannimestä Hallonnäs. Aiempi nimi Isotie — Stora vägen 1934.

Vattuniemenkuja — Hallonnäsgränden, 1950, liittyy Vattuniemenkatuun. Aiempi nimi Radiotie — Radiovägen 1934.

Vattuniemen puistotie — Hallonnäs parkväg, 1957, vanhasta paikannimestä Hallonnäs.

Vattuniemenranta — Hallonnässtranden, 1963, vanhasta paikannimestä Hallonnäs.

Vattuniemi — Hallonnäs, 1941 teollisuusalueen nimeksi, Lauttasaaren itärannalla olevan niemenkärjen vanhasta nimestä, joka kartassa Hallonnäs 1869, Hallonnäsudd 1882. Koko eteläisen niemen nimenä mm. kartassa 1935 Rysänniemi — Ryssudd. Ks. Vattunokka.

Vattunokankari — Hallonnäsgrundet, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka kartoissa Hallonnäsgrund 1882 ja Hallonnäsgrundden 1935, 1944.

Vattunokka — Hallonnäsudden. Nimenä kartoissa Hallonnäs 1869, Hallonnäsudd 1882 ja Vattunokka — Hallonnäsudd 1935, 1944. Ks. Vattuniemi.

Veljarivuorenniemi — Skojarbergsudden, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka kartassa 1877 asussa Skojarbergsudd.

Veljarivuoren puisto — Skojarbergsparken, 1950, vanhasta paikannimestä Skojarberget. Ks. Veljarivuorenniemi.

Veneentekijäntie — Båtbyggargvägen, 1957, sepitetty nimi ja aiheena tien sijainti pienteollisuusalueella.

* **Vilrikuja — Vimpelgränd, 1951,** läheisen meren aihepiiristä. Aiempi nimi Isaks gränd 1913 ja Iisakinkuja — Isaks gränd 1932. Poistettu asemakaavasta 1961.

Viklakuja — Snäppgränden, 1951, ryhmänimi (vesilintuja). Aiempi nimi Tirholmsvägen 1913 ja Tiirasaarentie — Tirholmsvägen 1932.

32. KAUPUNGINOSA KONALA — KÄNALA

Konalan kaupunginosa käsittää pohjoisen osan vanhasta Helsingin pitäjän Kánalan kylästä. Isonjaon päättyessä v. 1776 kylä oli jaettu kolmeen maakirjataloon, joista 1900-luvun alussa alettiin lohkoa asuntotontteja esikaupunkiasutusta varten, kun rannikkorata v. 1904 valmistui. Taajaväkiseksi yhdyskunnaksi Pitäjänmäen asemanseutu julistettiin v. 1908 ja siihen kuuluivat Kánalan ja Talin kylät. Alueiitokseen 1946 saakka Kánalan pohjoisosa säilytti kuitenkin maanviljelysalueen luonteen, ja kaupunkiasutusta sinne alkoi muodostua vasta v. 1949, jolloin alue sai ensimmäisen asemakaavan kadunnimiseen. Erilliseksi kaupunginosaksi alue vahvistettiin v. 1959.

Kaupunginosan alkuperäinen nimi esiintyy asiakirjoissa jo 1500-luvulla mm. asuissa Konalby, Kánala, Konala, Kona, Kánala by ja Konala by. Nimen alkuperästä lähemmin siv. 21.

Suomalaisena vastineena on v. 1949 lukien käytetty kirjoitusasua Konala.

Alttatie — Bodvägen, 1949, ryhmänimi (maanviljelys).

Ajomiehentie — Körkarlsvägen, 1949, ryhmänimi (maanviljelys).

Hankasuonkuja — Hankmossgränden, 1962, liittyy Hankasuontiehen.

Hankasuontie — Hankmossvägen, 1962, paikannimestä Hankmossa, joka tunnettu jo 1600-luvulla.

Hilapellontie — Ledåkersvägen, 1964, ryhmänimi (maanviljelys). Hila = riukuveräjä.

Kakshundantie — Tvisvedsvägen, 1964, ryhmänimi (maanviljelys).

Kolsarinkuja — Kolsargränden, 1962. Katu on Kolsarintien poikkikuja.

Kolsarintie — Kolsarvägen, 1962, vanhasta talonpoikaistalon nimestä Kolsar.

Konalankuja — Kánalagränden, 1962. Katu on Konalantien poikkikuja.

Konalan puisto — Kánalaparken, 1949, paikkunnin nimen mukaan.

Konalantie — Kánalavägen, 1955, kaupunginosan pääkatu ja nimi sen mukaan. Aiempi nimi (ennen 1946) Nurmijärventie — Nurmijärvi-vägen.

Kylväjätie — Såningsmansvägen, 1962, ryhmänimi (maanviljelys).

Kyntäjätie — Plöjarvägen, 1949, ryhmänimi (maanviljelys).

Kyttäläntie — Skyttasvägen, 1962, vanhasta talonpoikaistalon nimestä Skyttas, jonka entisillä mailla tie sijaitsee.

Käärtipolku — Gärdesstigen, 1962, ryhmänimi (maanviljelys). Gärde = vainio ja suom. vastineena kansanomaisin lainamuoto.

Lehtimäen puisto — Lövkullaparken, 1949, lehtipuita kasvavan maaston mukaan.

Länsipellontie — Västeråkersvägen, 1949. Tie sijaitsee entisellä peltoaukealla ja nimi liittyy maanviljelysaiheiseen nimiryhmään.

Malminkartanonkuja — Malmgårdsgården, 1962. Katu on Malminkartanontien poikkikuja.

Malminkartanontie — Malmgårdsvägen, 1962. Katu johtaa Malminkartanon alueelle.

Metsänvartiijanpolku — Skogvaktarstigen, 1949. Sepitetty nimi, liittyy seudun entiseen metsämaastoon.

Riihipellonkuja — Riåkersgränden, 1962. Katu on Riihipellontien poikkikuja.

Riihipellontie — Riåkersvägen, 1962, ryhmänimi (maanviljelys).

Ristipellonkuja — Korsåkersgränden, 1949, Katu on Ristipellontien poikkikuja.

Ristipellontie — Korsåkersvägen, 1949, vanhasta paikannimestä Korsåker.

Ruoslankuja — Rosasgränden, 1962. Katu on Ruosilantien poikkikuja.

Ruoslantie — Rosasvägen, 1962, vanhasta talonpoikaistalon nimestä Rosas. Suom. nimi mukaelma.

Sotilaspellontie — Soldatåkersvägen, 1949, vanhasta karttamerkinnästä Soldatåker.

Sänkikuja — Stubbgårdesgränden, 1949. Katu on Sänkitien poikkikuja.

Sänkittie — Stubbgårdesvägen, 1949, ryhmänimi (maanviljelys).

Tähkätie — Axvägen, 1962, ryhmänimi (maanviljelys).

Vanha Hämeenkylläntie — Gamla Tavastbyvägen, 1949. Katu on entinen tältä alueelta Hämeenkyllään johtanut tie.

Vihdintie — Vichtisvägen, 1962. Tie johtaa Vihtiin. Ks. 29. ja 46. kaup.osa.

Vitsastie — Hankvägen, 1964, ryhmänimi (maanviljelys).

Vuorikummuntie — Bergkullavägen, 1962, paikannimestä Bergkulla.

Vähäntuvantie — Lillstuguvägen, 1962, vanhasta talonpoikaistalon nimestä Lillstuga.

Äestäjänkuja — Harvargränden, 1962. Katu on Äestäjäntien poikkikuja.

Äestäjäntie — Harvarvägen, 1949, ryhmänimi (maanviljelys).

33. KAUPUNGINOSA ETELÄ KAARELA — SÖDRA KÄRBÖLE

Kaarela oli Helsingin perustamisen aikoihin suurehko kylä Helsingin pitäjässä. Isossajaossa, joka päättyi v. 1781, kylään merkittiin kuusi maakirjataloa (Abrams, Husbacka, Gamlas, Malmgård, Tolfmans ja Jönsas), joista myöhemmin muodostettiin joukko pienempiä tiloja. Vuoden 1932 lopussa oli seudulla vielä maaseudun luonne ja kylän maista oli varsinaisia asunto- ja teollisuustontteina vain vajaat puoli prosenttia. Maista kuului maanviljelijäväestön omistukseen runsaat 35 %, Helsingin kaupungille 22 % ja valtiolle runsaat 42 %. Kun kylä v. 1946 alusta liitettiin Helsinkiin, se oli edelleenkin maaseutua ja asuntotonttien lukumäärä oli lisääntynyt vain jonkin verran. Asemakaava osalle Kaarela aluetta vahvistettiin v. 1957, jolloin alueelle vahvistettiin myös ensimmäiset kadunnimet.

Alueen alkuperäinen nimi Kärböle tunnetaan jo keskiajalla mm. muodoissa Korböleby ja Korbölle ja se johtuu henkilönnimestä. Nimen alkuperästä lähemmin siv. 21.

Suomenkielinen nimi Kaarela vahvistettiin käyttöön v. 1928 edellisenä vuonna toimineen nimikomitean tekemästä, fil.maisteri Ragnar Rosénilta saadusta ehdotuksesta.

Kaupunginosan nimi Etelä-Kaarela — Södra-Kärböle samoin kuin osa-alueiden nimet Hakuninmaa — Håkansåker, Kannelmäki — Gamlas, Malminkartano — Malmgård ja Mau-nunneva — Magnuskärr vahvistettiin käyttöön v. 1959.

Arhipanpolku — Arhippastigen, 1953, ryhmä-nimi (kansanrunouden aihepiiri). Arhippa Perttu-nen (n. 1754— n. 1840) oli etevin Vienan läänin runonlaulajista, jonka Lönnrotille laulamatt kertomarunot ovat tärkeänä aineksena Kale-valassa.

Estetie — Hindervägen, 1952, ryhmänimi (linnoitusaiheiset nimet). Näillä tienoin on kulkenut venäläisten 1914—17 Helsingin suojaksi rakentama puolustuslinja.

Hakuninmaa — Håkansåker, 1959 osa-alueen nimeksi vanhasta paikannimestä Håkansåker.

Hakunintie — Håkansvägen, 1953, vanhasta paikannimestä Håkansåker.

Heinäsuontie — Hökärrsvägen, 1952, vanhasta paikannimestä Hökärr.

Juoksuhaudantie — Löpgravsvägen, 1952, ryhmänimi (linnoitusaineiset nimet). Ks. Estetie.

Kaarelantie — Kärbölevägen, 1957. Tie on kaup. osan päätie, nimi paikkakunnan nimen mukaan.

Kalanninkuja — Kalantigränden, 1957. Katu on Kalannintien poikkikuja.

Kalannintie — Kalantivägen, 1953, ryhmänimi (vanhat puuastiat ja niiden valmistus). Kalanti on ollut Lounais-Suomen tunnetuin puuastia-pitäjä.

Kannelkuja — Kantelegränden, 1957. Katu on Kanneltien poikkikuja.

Kannelmäki — Gamlas, 1959 osa-alueen nimeksi, ruots. nimi vanhasta talonpoikaistalon nimestä Gamlas, suom. nimi johdettu alueen kansansoittimien aiheisista kadunnimistä. (Alkuään

suom. nimenä käännösmuokaelma Vanhainen, mutta asukkaiden toivomuksesta kaupunginhallitus muuttanut suom. nimen Kannelmäeksi).

Kanneltie — Kantelevägen, 1957, ryhmänimi (kansansoittimet).

* **Kantelettarencuja — Kanteletargränden**, 1957. Kantelettarentien poikkikujaksi. Poistettu 1962.

Kantelettarentie — Kanteletarvägen, 1953, ryhmänimi (kansanrunouden aihepiiri).

Keriharju — Vikubacka, 1953, ryhmänimi (vanhat puuastiat ja niiden valmistus). Keri = puuastian kehys.

Kimptie — Kimvägen, 1953, ryhmänimi (vanhat puuastiat ja niiden valmistus). Kimpi = puuastian laitalauta.

Kirjokallionkuja — Vackerbergsgränden, 1952. Katu on Kirjokalliontien poikkikuja.

Kirjokalliontie — Vackerbergsvägen, 1952, vanhasta paikannimestä (rajapyykistä) Vackerberg.

Kilulutie — Hinkvägen, 1969 ehdotettuna, ryhmänimi (vanhat puuastiat ja niiden valmistus).

Kousakuja — Krusgränden, 1953. Katu on Kousatien poikkikuja.

Kousatie — Krusvägen, 1953, ryhmänimi (vanhat puuastiat ja niiden valmistus). Kousa = puuhaarikka.

Kovelipolku — Holkjärnsstigen, 1953, ryhmänimi (vanhat puuastiat ja niiden valmistus). Kovel = veitsi tai teräase puumaljan kovertamiseen.

Kuninkaantammentie — Kungseksvägen, 1957, tien varrella kasvavan vanhan rauhoitetun tammen mukaan, jonka tarina kertoo Ruotsi-Suomen kuninkaan 1600-luvulla istuttamaksi. Tie jatkuu 35. kaup.osaan.

Ladonlukonpolku — Ladulåsstigen, 1953. Kek-sitty nimi, johdettu viereisen tien nimestä Maun-nunnevantie — Magnuskärrsvägen. (Ruotsi-Suomen kuninkaana keskiajalla Maunu Ladon-lukko).

Larin Parasken polku — Larin Paraskes stlg, 1953, ryhmänimi (kansanrunouden aihepiiri). Larin Paraske (1833—1904) oli etevimpiä runon-laulajiamme,

Lavettikuja — Lavettgränden, 1952, ryhmänimi (linnoitusaiheiset nimet). Ks. Estetie.

Maavallintie — Jordskansvägen, 1952, ryhmä-nimi (linnoitusaiheiset nimet). Ks. Estetie.

Maljatie — Skålvägen, 1953, ryhmänimi (van-hat puuastiat ja niiden valmistus). Puumalja ollut yleisimpiä puuastian muotoja.

Malminkartano — Malmgård, 1959 osa-alueen nimeksi alueella sijaitsevan vanhan kartanon nimestä.

Maununneva — Magnuskärr, 1959 osa-alueen nimeksi vanhasta paikannimestä Magnuskärr.

Maununnevanukuja — Magnuskärrsgränden, 1952, Katu on Maununnevantien poikkikuja.

Maununnevantie — Magnuskärrsvägen, 1952, vanhasta paikannimestä Magnuskärr.

Mörssäritie — Mörsarvägen, 1952, ryhmänimi (linnoitusaiheiset nimet). Ks. Estetie.

Nelikkokuja — Fjärdingsgränden, 1953, ryhmä-nimi (vanhat puuastiat ja niiden valmistus). Nelikko = mittana käytetty puuastia.

Palmenhuilunpolku — Herdeflöjtsstigen, 1957, ryhmänimi (kansansoittimet).

Pajupillintie — Videlåtsvägen, 1957, ryhmänimi (kansansoittimet).

Pannipolku — Spannstigen, 1953, ryhmänimi (vanhat puuastiat ja niiden valmistus). Panni = mittana käytetty puuastia.

Raltamaantie — Piislåttsvägen, 1953, vanhasta paikannimestä Piislått.

Runonlaulajantie — Runosångarvägen, 1953, ryhmänimi (kansanrunouden aihepiiri).

Runopolku — Runostigen, 1953. Katu on Runonlaulajantien poikkikuja.

Shemeikankuja — Shemeikkagränden, 1953, ryhmänimi (kansanrunouden aihepiiri). Suo-menkarjalaisen Shemeikan runonlaulajasuvun jäsenet olivat kuuluisia metsämiehiä, laulajia ja kanteleensoittajia.

Tanotorventie — Näverlursvägen, 1957, ryhmä-nimi (kansansoittimet).

Turvapolku — Värnstigen, 1952, ryhmänimi (linnoitusaiheiset nimet). Ks. Estetie.

Uurtajantie — Laggarevägen, 1953, ryhmänimi (vanhat puuastiat ja niiden valmistus). Uurta-minen = tärkeä työvaihe puuastian valmistuk-sessa.

Vakkatie — Vackvägen, 1953, ryhmänimi (van-hat puuastiat ja niiden valmistus). Vakka = mittana käytetty puuastia.

Vallirinne — Vallbrinken, 1952, ryhmänimi (lin-noitusaiheiset nimet). Ks. Estetie.

Vanhaistenpuisto — Gamlasparken, 1957, van-hasta talonpoikaistalon nimestä Gamlas.

Vanhaistentie — Gamlasvägen, 1957, vanhasta talonpoikaistalon nimestä Gamlas.

Vannekuja — Tunnbandsgränden, 1953. Katu on Vannetien poikkikuja.

Vannetie — Tunnbandsvägen, 1953, ryhmänimi (vanhat puuastiat ja niiden valmistus). Vanne = puuastian koossa pitävä vyö.

Vuorilinnakkeentie — Bergfortsvägen, 1952, ryhmänimi (linnoitusaiheiset nimet). Ks. Este-tie.

34. KAUPUNGINOSA PAKILA — BAGGBÖLE

Pakila eli Pakinkylä oli Helsingin perustamisen aikoihin yksi Helsingin pitäjän kylistä. Isossa-jaossa 1700-luvulla merkittiin kylään neljä maakirjataloa (Erikas, Murmästars, Landtmätars ja Prästbacka), joista myöhemmin muodostettiin kolme uutta tilaa (Björkbacka, Nystuga ja Mellangård). Ensimmäiset maanosittamiset esikaupunkiasutusta varten tapahtuivat vv. 1906—1908, jolloin tilat Mellangård, Prästbacka ja Landtmätars palstoitettiin. Taajaväkiseksi yhdyskunnaksi Pakinkylä julistettiin v. 1908 ja näin syntynyt huvilayhdyskunta järjestäytyi v. 1931 alusta itsehallinnon pohjalle edelleen Helsingin maalaiskuntaan kuuluena. Rakennustoiminta alueella oli vapaata v. 1932 alkuun asti, jolloin uusi asemakaavalaki astui voimaan. Ensimmäinen rakennussuunnitelma Pakinkylää varten valmistettiin Helsingin kaupungin toimesta 1930-luvulla ja maaherra vahvisti sen nimistöineen v. 1938. Yhdyskunnan tultua v. 1946 alusta lähtien liitetyksi Helsinkiin Pakinkylälle vahvistettiin uusi tarkistettu rakennussuunnitelma v. 1949 ja lopullinen asemakaava v. 1960. Tällöin vahvistettiin alueelle myös kadunnimistö, johon sisällytettiin käyttökelpoiset nimet siihenastisesta Pakinkylän nimistöistä.

Alueen alkuperäinen keskiaikainen nimi Baggböle johtuu henkilön nimestä. Suomenkielinen nimi Pakinkylä on äänteellisenä mukaelmana tullut käyttöön 1900-luvun alussa ja myöhemmin lyhennetty asuun Pakila, joka vahvistettiin viralliseksi v. 1946. Nimen alkuperästä lähemmin siv. 15.

Kaupunginosan nimeksi Pakila — Baggböle vahvistettiin v. 1959 ja samalla se jaettiin osa-alueihin Itä-Pakila — Östra Baggböle ja Länsi-Pakila — Västra Baggböle.

Alkukuja — Alkugränden, 1949. Katu on Alkutilien poikkikuja.

Alkutie — Alkuvägen, 1938, Pakinkylän huvilayhdyskunnan historiaan liittyvän Alku-nimisen palstoitussuuskunnan mukaan, joka perustettiin 1905 vanhojen tilojen Prästbackan ja Björkbackan maille.

* **Allikkokuja — Gölgränden, 1949,** vanhasta paikannimestä Lockpottäng, jossa lock = loka ja pott, putt, puss = lätkkö. Uudeksi nimeksi Jakokunnankuja — Skifteslagsgränden 1960.

Elonkuja — Elogränden, 1960. Katu on Elontien poikkikuja.

Elonpolku — Elostigen, 1960. Katu on Elontien poikkikuja.

Elontie — Elovägen, 1938, Pakinkylän huvilayhdyskunnan historiaan liittyvän Elo-nimisen palstoitussuuskunnan mukaan, joka perustettiin 1909 vanhan Landtmätars-tilan maalle.

* **Erkkiläntie — Erikasvägen, 1949,** vanhasta talonpoikaistalon nimestä Erikas. Uudeksi nimeksi Halkosuonkuja — Vedakärnsgränden 1960.

Ervastinkuja — Ervastegränden, 1960, Pakinkylässä asuneen tunnetun teosofin Pekka Ervastian mukaan. Aiemmin Pekka Ervastian tie — Pekka Ervasts väg 1949.

Eskellinsuo — Eskilsmossen, 1949, kadun nimeksi vanhasta paikannimestä Eskilsmossen.

Etupellonpuisto — Framåkersparken, 1960. Puisto sijaitsee Etupellontien varrella.

Etupellontie — Framåkersvägen, 1938, vanhasta paikannimestä Framåker. Käytössä jo aiemmin. Tiehen yhdistetty 1949 entinen Syrjätie — Sidovägen.

(* **Eukonpolku — Gammelorsstigen, 1949,** liittyen läheiseen kadunnimeen Äijänpolku — Bisastigen.

Halkosuonkuja — Vedakärnsgränden, 1960. Katu on Halkosuontien poikkikuja. Ks. Erkkiläntie.

Halkosuonpolku — Vedakärnsstigen, 1960. Katu on Halkosuontien poikkikuja.

Halkosuontie — Vedakärnsvägen, 1938, vanhasta paikannimestä Vedakärn. Käytössä jo aiemmin.

Heimokuja — Stamgränden, 1960. Katu on Kansantien poikkikuja ja nimi liittyy samaan aihepiiriin.

Heinämiehentie — Slätterkarlsvägen, 1949, ryhmänimi (maanviljelys). Nimi muunnos kadun aiemmasta nimestä Heinätie — Slättervägen 1938.

Hernekuja — Ärtgränden, 1960, ryhmänimi (vihanneskasvit).

Itä-Pakila — Östra Baggböle, 1959 osa-alueen nimeksi.

Jakokunnankuja — Skifteslagsgränden, 1960, liittyy Jakokunnantiehen. Aiempi nimi Allikkokuja — Gölgränden 1949.

Jakokunnantie — Skifteslagsvägen, 1949. Keksitty nimi, joka liittyy kaup. osan muihin kuntapäätteisiin nimiin. Aiempi nimi Rajatie — Rävågen 1938.

Jakotie — Skiftesvägen, 1960, liittyy läheiseen Jakokunnantiehen.

Joronpolku — Jorosstigen, 1949, vanhasta paikannimestä Jorosäng (myös muodoissa Jorusäng, Jurusäng). Katu jatkuu 35. kaup. osaan, missä nimi vahvistettu 1952.

Kamppiaitie — Skördegillesvägen, 1949, ryhmänimi (maanviljelys). Nimi johdettu läheisestä Elontiestä. Kamppiaiset = elonleikkuun lopettajaiset.

Kansankuja — Folkgränden, 1949. Katu on Kansantien poikkikuja.

Kansantie — Folkvägen, 1938. Sepitetty nimi.

* **Kelnupolku — Gungstigen, 1949,** ryhmänimi (huvilaelämän aihepiiri). Ei asemakaavaan.

Ketjukuja — Kedjegränden, 1949. Katu on Maanmittaritien poikkikuja ja nimi johdettu siitä. Ketju- eli vitjamies liittyy maanmittarin työhön.

* **Kivimäenkuja — Stenbackagränden, 1938.** Katu liittyy Kivimäentiehen. Poistettu asemakaavasta 1964. Ks. Suovakuja.

Kivimäentie — Stenbackavågen, 1938, läheisestä palstannimestä Stenbacka. Tie jatkuu 35. kaup. osaan, missä nimi vahvistettu 1952.

Klaukkalanpuisto — Klasasparken, 1960. Puisto sijaitsee Klaukkalantien varrella ja entisen Klasas-nimisen talonpoikaistalon maalla.

Klaukkalantie — Klasasvägen, 1949, vanhasta talonpoikaistalon nimestä Klasas, jota käytetty Erikas-tilan rinnakkaisnimenä (ks. Erkkiläntie). Aiempi nimi Peltotie — Åkervågen.

* **Koivumäenkuja — Björkbackagränden, 1949,** liittyy Koivumäentiehen. Uudeksi nimeksi Eskelinsuo 1960.

* **Koivumäenrinne — Björkbackabrinken, 1949,** liittyy Koivumäentiehen. Poistettu asemakaavasta 1960.

Koivumäentie — Björkbackavågen, 1960, vanhasta talonpoikaistalon nimestä Björkbacka.

Kotasuonkuja — Skålkärnsgränden, 1960. Katu on Kotasuontien poikkikuja.

Kotasuontie — Skålkärnsvägen, 1949, vanhasta paikannimestä Skålkärr, jossa alkuosan tulkitana mahdollisesti skåle = kota. Aiempi nimi Kotitie — Hemvågen 1938.

Kotipellontie — Hemåkersvägen, 1938. Keksitty nimi.

Koulumestartie — Skolmëstarvägen, 1949, ryhmänimi (koulun aihepiiri). Aiempi nimi Koulutie — Skolvågen 1938.

Koulutuvantie — Skolstugvägen, 1960 ryhmänimi (koulun aihepiiri).

Kylvöpolku — Såningsstigen, 1949, ryhmänimi (maanviljelys).

Kyläkunnantie — Byalagsvägen, 1949. Keksitty nimi, viittaa vanhaan kyläasutukseen. Aiempi nimi Koivumäentie — Björkbackavågen 1938.

Kylänpää — Byåndan, 1960, viereisen huvilapalstan alkuperäisestä nimestä Kylänpää.

* **Lapostie — Hövolmsvägen, 1949,** ryhmänimi (maanviljelys). Poistettu asemakaavasta 1960.

Lastatie — Murslevsvågen, 1949. Keksitty nimi, liittyy läheiseen Muurimestartiehen.

* **Lehtimajankuja — Lövhuddsgränden, 1949.** Katu on Lehtimajantien poikkikuja. Poistettu asemakaavasta 1960.

* **Lehtimajantie — Lövhuddsvågen, 1949,** ryhmänimi (huvilaelämän aihepiiri). Poistettu asemakaavasta 1960.

Lepolantie — Lepolåvågen, 1938, Pakinkylän huvilayhdyskunnan historiaan liittyvän Lepolanimisen palstoitussuuskunnan mukaan, joka perustettu 1907 vanhan Prästbackan tilan maalle. Nimi ollut ennen toisessa paikassa ja uusi Lepolantie yhdistetty 1949 kolmesta tiestä, Puistotie — Parkvägen, Huvilatie — Villavågen ja Uusi huvilatie — Nya villavågen 1938.

Linjakeppi — Linjekäppen, 1960. Katu on Maanmittaritien poikkikuja ja nimi johdettu siitä. Linjakeppi kuuluu maanmittarin työvälineisiin.

* **Lippukuja — Näverskopsgränden, 1949,** Keksitty nimi, liittyy viereiseen Lähdepolkuun. Poistettu asemakaavasta 1960.

* **Luhtalaidanpolku — Kärrkantsstigen, 1949,** vanhasta paikannimestä Slättermossen. Poistettu asemakaavasta 1960.

Lukkarinmäenkuja — Klockarbackagränden, 1960. Katu on Lukkarinmäentien poikkikuja.

Lukkarinmäentie — Klockarbackavågen, 1949, vanhasta paikannimestä Klockarbacka.

Lukkarantie — Klockarvågen, 1960. Katu on Lukkarinmäentien poikkikuja.

Lukupolku — Lårostigen, 1949, ryhmänimi (koulun aihepiiri). Osa aiempia teitä Kunnantie ja Mäkitie.

Lähdepolku — Källstigen, 1949, vesiperäisen maaston mukaan.

Länsi-Pakila — Västra Baggböle, 1959 osaluonon nimeksi.

Maanmittaritie — Lantmätarsvägen, 1949, vanhasta talonpoikaistalon nimestä Landtmätars.

Manttaalitie — Mantalsvägen, 1960. Katu on Kyläkunnantien poikkikuja ja nimi liittyy sen aihepiiriin.

Markellinpolku — Markellinsstigen, 1960, Markelin-nimen omaksuneen talonpoikaissuvun mukaan, joka 1700- ja 1800-luvuilla noin sadan vuoden ajan omisti Pakilassa sijainneen Prästbackan tilan.

Mestarivälä — Mëstarleden, 1969 ehdotettuna yleisnimeksi itä-länsisuuntaiselle kehätielle, jon-

ka osia ovat Myllymestarintie — Seppämestarintie — Muurimestarintie.

Millutie — **Kolmlövågen**, 1949. Ks. 35. kaup. osa.

Mittakuja — **Mättgränden**, 1960. Katu on Maanmittarintien poikkikuja ja nimi johdettu siitä. Mitta kuuluu maanmittarin työväliseisiin.

* **Muurarinkuja** — **Murargränden**, 1949. Katu oli Muurimestarintien poikkikuja. Poistettu asemakaavasta 1960.

Muurimestarintie — **Murmästarsvägen**, 1949, vanhasta talonpoikaistalon nimestä Murmästars.

Nauriskuja — **Rovgränden**, 1960, ryhmänimi (vihanniskasvit).

Niittyuhdankuja — **Slättermossgränden**, 1949. Katu on Niittyuhdantien poikkikuja.

Niittyuhdantie — **Slättermossvägen**, 1949, vanhasta paikannimestä Slättermossen. Aiempi nimi Luhtatie — Slättermossvägen 1938.

Ohraruhdantie — **Kornfallsvägen**, 1949, vanhasta pellon nimestä Kornfall.

Opettajankuja — **Lärargränden**, 1960, ryhmänimi (koulun aihepiiri).

Opettajanpolku — **Lärrarstigen**, 1949, ryhmänimi (koulun aihepiiri).

Oraspolku — **Broddstigen**, 1949, ryhmänimi (maanviljelys).

Osuuskuja — **Andelsgränden**, 1949. Katu on Osuuskunnantien poikkikuja ja nimi johdettu siitä.

Osuuskunnantie — **Andelslagsvägen**, 1949, liittyy yhdyskunnan syntyhistoriaan, jossa palstoitusuosuuskunnat esittivät tärkeätä osaa.

Paalukuja — **Pålgränden**, 1949. Sepitetty nimi. liittyy viereiseen Seiväskujaan.

Pakilan puisto — **Baggböleparken**, 1960, kaup. osan nimen mukaan.

Pakilan silttolapuutarha — **Baggböle koloniträdgård**, 1949, paikkakunnan mukaan.

Pakilantie — **Baggbölevägen**, 1949, paikkakunnan nimestä. Aiempi nimi Lepolantie — Lepolavägen 1938, joka siirretty toiselle tielle. Tie jatkuu 28. kaup.osaan, missä nimi vahvistettu 1940, sekä 35. kaup.osaan, missä nimi vahvistettu 1952.

Paloheinäntie — **Svedängsvägen**, 1960. Ks. 35. kaup.osa.

Palosuontie — **Brännkärrsvägen**, 1949, vanhasta paikannimestä Brännkärr.

Papinmäentie — **Prästbackavägen**, 1938, vanhasta talonpoikaistalon nimestä Prästbacka. Tie jatkuu 28. kaup.osaan.

Papukuja — **Böngränden**, 1960, ryhmänimi (vihanniskasvit).

Parsakuja — **Sparrisgränden**, 1960, ryhmänimi (vihanniskasvit).

Perhekuja — **Familjejränden**, 1960. Katu on Kansantien poikkikuja ja nimi liittyy samaan aihepiiriin.

Pleknar — **Åkerrenen**, 1949, ryhmänimi (maanviljelys).

Piikinkuja — **Piksgränden**, 1960. Katu on Piikintien poikkikuja.

Piikintie — **Piksvägen**, 1949, vanhasta paikannimestä Piksängen, jonka lähtökohtana ollut Pik-nimisen sotilaan torppa.

Pitkämäentie — **Långbergsvägen**, 1949. Ks. 35. kaup.osa.

Punatuvantie — **Rödstuguvägen**, 1949, vanhan torpan nimestä Rödstu.

Puronvarsi — **Bäckbrinken**, 1949. Sepitetty nimi. Katu jatkuu 28. kaup.osaan.

Päivänsalontie — **Päivänsalovägen**, 1949, tienoolla asuneen Kaupunkilähetyksen työssä ansiotuneen teol. tohtori B. H. Päivänsalon (1875–1933) mukaan.

Rakennusmestarintie — **Byggmästarvägen**, 1949 tien rakennuttaneen ja sen varrella asuneen rakennusmestari Willehard Taipaleen mukaan. Aiempi nimi Taipaleentie — Taipalevägen 1938.

Rapparinkuja — **Rappargränden**, 1949. Katu on Rapparintien poikkikuja.

Rapparintie — **Rapparvägen**, 1949. Sepitetty nimi, liittyy läheiseen Muurimestarintiehen.

* **Rinnemaa** — **Slänten**, 1949, maaston mukaan. Uudeksi nimeksi Heimokuja — Stamgränden 1960.

Ripusuonpolku — **Ripukärrsstigen**, 1960. Katu on Ripusuontien poikkikuja.

Ripusuontie — **Ripukärrsvägen**, 1949, vanhasta paikannimestä Ripuskärr.

Rohkatie — **Linkamsvägen**, 1960, ryhmänimi (maanviljelys). Rohka = pellavariivin.

Rypsikuja — **Rypsgränden**, 1960, ryhmänimi (maanviljelys).

Saarnaajantie — **Predikantvägen**, 1949, läheisistä Päivänsalontiestä ja Ervastinkujasta johdettuna. Osa aiemmasta pidemmästä Papinmäentiestä 1938.

* **Salkotie** — **Stångvägen**, 1949, ryhmänimi (huvilaelämän aihepiiri). Poistettu asemakaavasta 1960.

* **Selväskuja** — **Störgränden**, 1949. Sepitetty nimi, liittyy viereiseen Paalukujaan. Poistettu asemakaavasta 1960.

Sellerikuja — **Sellerigränden**, 1960, ryhmänimi (vihanniskasvit).

Solakallionkuja — **Svalustensgränden**, 1949. Katu on Solakalliontien poikkikuja.

Solakalliontie — **Svalustensvägen**, 1949, vanhasta paikannimestä Svalusten, jonka alkuosa äännteellisenä mukaelmana suom. nimessä. Osa aiemmasta tiestä Kunnantie — Kommunalvägen 1938.

Suovakuja — **Stackgränden**, 1960. Katu on Suovatie poikkikuja. Aiemmin Kivimäenkuja 1938.

Suovatie — **Stackvägen**, 1960, ryhmänimi (maanviljelys, heinäsuova).

Suurkaski — Storsveden, 1949, vanhasta paikanimestä Storsved.

Systemiehentie — Kolarvägen, 1949. Ks. 35. kaup.osa.

Talkootie — Talkovägen, 1949, ryhmänimi (maanviljelys).

Taulutie — Tavelvägen, 1960, ryhmänimi (koulun aihepiiri).

Tomaattikuja — Tomatgränden, 1960, ryhmänimi (vihanneskasvit).

Tuohimäentie — Näverbackavägen, 1949. Ks. 35. kaup.osa.

Tuusulantie — Tusbyvägen, 1949. Ks. 28. kaup.osa.

Työkunnankuja — Arbetslagsgränden, 1960. Sepitetty nimi, liittyy paikkakunnan muihin kunta-päätteisiin kadunnimiin. Aiemmin Työkunnantie — Arbetslagsvägen 1949.

Unlukkariintie — Kyrkstötsvägen, 1960. Katu on Lukkarinmäentien poikkikatu, nimi johdettu siitä.

Urakkakuja — Betingsgränden, 1960. Katu on Urakkatien poikkikuja.

Urakkatie — Betingsvägen, 1960. Nimi liittyy läheisen Rakennusmestariintien aihepiiriin.

Urkurintie — Organistvägen, 1960. Katu on Lukkarinmäentien poikkikatu, nimi johdettu siitä.

Uudentuvantie — Nystuguvägen, 1949, vanhasta

talonpoikaistalon nimestä Nystu. Itäinen osa aiemmasta Välitalontiestä 1938.

* **Vaahterkuja** — Lönngården, 1949, palstatilan nimestä Lönbacka. Poistettu asemakaavasta 1960.

* **Vaahtermäki** — Lönbacken, 1949, palstatilan nimestä Lönbacka. Poistettu asemakaavasta 1960.

Vantaantie — Vandavägen, 1949, läheisen Vantaanjoen mukaan.

Vildenrajantie — Femgränsvägen, 1949. Ks. 28. kaup.osa.

Vähäkaski — Lillsveden, 1949. Sepitetty nimi, liittyy läheiseen tiennimeen Suurkaski — Storsveden.

* **Välitalonkuja** — Mellangårdsgränden, 1949. Katu on Välitalontien poikkikuja. Poistettu asemakaavasta 1960.

Välitalontie — Mellangårdsvägen, 1938, vanha talonpoikaistalon nimestä Mellangård.

Yhdyskunnantie — Samhällsvägen, 1949. Entisen Pakinkylän yhdyskunnan päätie. Osa aiemmasta tiestä Kunnantie — Kommunalvägen 1938.

Yhteistuvankuja — Sambyggesgränden, 1960, viereisen huvilapalstan alkuperäisestä nimestä Yhteistupa.

Äljänpolku — Bisastigen, 1949, vanhasta paikannimestä BISAÄKERN.

35. KAUPUNGINOSA TUOMARINKYLÄ — DOMARBY

Tuomarinkylä kuuluu Helsingin pitäjän vanhoihin kyliin. Kylän vanhimpia maakirjataloja on ollut mm. Skeppars, jonka nimi viittaa sen omistajan aikoinaan harjoittaneen laivurin ammattia Helsingin tienoilla. Kun tähän tilaan yhdistettiin v. 1703 ratsutila Långhansas ja myöhemmin 1780-luvulla tilat Rytters, Kusmies, Glasmästars ja Lassas, sai lopullisen laajuutensa Tuomarinkylän kartano, joka v. 1917 siirtyi Helsingin kaupungin omistukseen. Kylän alue liitettiin Helsinkiin suuressa alueliitoksessa v:n 1946 alusta lukien. Ensimmäisenä saivat rakennussuunnitelmansa Paloheinän alue (1946) ja Torpparinmäen alue (1950). Sen jälkeen on näille alueille vahvistettu myös kadunnimistö, jonka aihepiiri liittyy vanhoihin paikkanimiin.

Kaupunginosan alkuperäinen nimi Domarby tunnetaan asiakirjoista jo v:ltä 1417 ja viittaa kylän olleen tuomarin asuinpaikkana. Suomalainen käännösmuoto Tuomarinkylä on tullut käyttöön vasta 1900-luvun alussa. Nimen alkuperästä lähemmin siv. 19.

Kaupunginosan nimeksi Tuomarinkylä — Domarby vahvistettiin v. 1959 ja samalla se jaettiin osa-alueihin Haltiala — Tomtbacka, Niskala — Nackböle, Paloheinä — Svedängen, Torpparinmäki — Torparbacken ja Tuomarinkartano — Domargård.

Assessorinkuja — Assessorsgränden, 1950. Katu on Assessorintien poikkikuja.

Assessorintie — Assessorsvägen, 1950, ryhmänimi (käräjät ja lainvalvonta), lähtökohtana alueen nimi Tuomarinkylä — Domarby.

Haltiala — Tomtbacka, 1959 osa-alueen nimeksi alueella sijaitsevan vanhan räilssitilan, myöhemmän säteriratsutilan ja kartanon keskiaikaisen nimen Tomtbackan mukaan. Suom. nimi, joka johdettu tulkinnasta tomt = tomte = haltia, vahvistettu 1946. Nimen alkuperästä lähemmin siv. 26.

Herastuomarintie — Häradsdomarvägen, 1950, ryhmänimi (käräjät ja lainvalvonta), lähtökohtana alueen nimi Tuomarinkylä — Domarby.

Joronpolku — Jorostigen, 1952. Ks. 34. kaup. osa.

Kaskenpolttajantie — Svedjebrännarvägen, 1952, ryhmänimi (kasken- ja tervanpoltto).

Klivimäentie — Stenbackavägen, 1952. Ks. 34. kaup. osa.

Kuninkaantammentie — Kungseksvägen, 1957. Ks. 33. kaup. osa.

Kuusmiehentie — Sexmansvägen, 1952, vanhasta 1600-luvulta periytyvästä talon nimestä Kuusmies (=kuudennusmies).

Kytöniltyntie — Kytängsvägen, 1952, vanhasta paikannimestä Kytängen.

Käräjäkirkurintie — Tingsskrivarvägen, 1950, ryhmänimi (käräjät ja lainvalvonta), lähtökohtana alueen nimi Tuomarinkylä — Domarby.

Käräjätuvantie — Tingsstuguvägen, 1950, ryh-

mänimi (käräjät ja lainvalvonta), lähtökohtana alueen nimi Tuomarinkylä — Domarby.

Lainkaarentie — Lagbalksvägen, 1950, ryhmänimi (käräjät ja lainvalvonta) lähtökohtana alueen nimi Tuomarinkylä — Domarby.

Lainlukijantie — Lagläsarvägen, 1950, ryhmänimi (käräjät ja lainvalvonta), lähtökohtana alueen nimi Tuomarinkylä — Domarby.

Lakikuja — Laggränden, 1950, ryhmänimi (käräjät ja lainvalvonta), lähtökohtana alueen nimi Tuomarinkylä — Domarby.

Lautamiehenpolku — Nämndemansstigen, 1950, ryhmänimi (käräjät ja lainvalvonta), lähtökohtana alueen nimi Tuomarinkylä — Domarby.

Millutie — Kolmläsvägen, 1952, ryhmänimi (kasken- ja tervanpoltto), lähtökohtana alueen nimi Paloheinä — Svedängen. Tie jatkuu 34. kaup.osaan, missä nimi vahvistettu 1949.

Niskala — Nackböle, 1959 osa-alueen nimeksi keskiaikaisesta verotalon nimestä Nackböle. Suom. käännös-nimi vahvistettu 1946. Nimen alkuperästä lähemmin siv. 23.

Notaarintie — Notarievägen, 1950, ryhmänimi (käräjät ja lainvalvonta), lähtökohtana alueen nimi Tuomarinkylä — Domarby.

Pakilitie — Baggbölevägen, 1952. Ks. 34. kaup. osa.

Paloheinä — Svedängen, 1959 osa-alueen nimeksi. Nimi, joka käytössä jo 1940-luvulla, johdettu vanhoista paikannimistä Palohejnemåsan ja Svedängen.

Paloheinäntie — Svedängsvägen, 1952 vanhoista paikannimistä Palohejnemåsan ja Svedängen.

Pikipolku — Beckbrännarstigen, 1952, ryhmänimi (kasken- ja tervanpoltto), lähtökohtana alueen nimi Paloheinä — Svedängen.

Pikkusuontie — Lillmossevägen, 1952 vanhasta paikannimestä Lillmosse.

Pitkämäentie — Långbergsvägen, 1952 vanhasta paikannimestä Långberget. Tie jatkuu 34. kaup.osaan, missä nimi vahvistettiin 1949.

Ralvio — Rödjan, 1952, ryhmänimi (kasken- ja tervanpoltto), lähtökohtana alueen nimi Paloheinä — Svedängen.

Ralviontie — Rödjevägen, 1952, ryhmänimi (kasken- ja tervanpoltto), lähtökohtana alueen nimi Paloheinä — Svedängen.

Rakovalkeantie — Nyingsvägen, 1952, ryhmänimi (kasken- ja tervanpoltto), lähtökohtana alueen nimi Paloheinä — Svedängen.

Repovuorentie — Rävbergsvägen, 1952 vanhasta paikannimestä Rävberget.

Saramäentie — Starrbackavägen, 1952 vanhasta paikannimestä Starrbacken. (starr = saraheinä).

Sihteerintie — Sektorsvägen, 1950, ryhmänimi (käräjät ja lainvalvonta), lähtökohtana alueen nimi Tuomarinkylä — Domarby.

Soihtupolku — Fackelstigen, 1952, ryhmänimi (kasken- ja tervanpoltto), lähtökohtana alueen nimi Paloheinä — Svedängen.

Sysimiehentie — Kolarvägen, 1952, ryhmänimi (kasken- ja tervanpoltto), lähtökohtana alueen nimi Paloheinä — Svedängen. Tie jatkuu 34. kaup.osaan, missä nimi vahvistettu 1949.

Tervastie — Tjärvedsvägen, 1952, ryhmänimi (kasken- ja tervanpoltto), lähtökohtana alueen nimi Paloheinä — Svedängen.

Torpparinmäki — Torparbacken, 1959 osaluuden nimeksi vanhasta paikannimestä Torparbacken. Suom. käännösnimi käytössä jo 1900-luvun alussa.

Tulustie — Elddonsvägen, 1952, ryhmänimi (kasken- ja tervanpoltto), lähtökohtana alueen nimi Paloheinä — Svedängen.

Tuohlmäentie — Näverbackavägen, 1952 vanhasta rajapyykistä Näverbacka rå. Tie jatkuu 34. kaup.osaan, missä nimi vahvistettu 1949.

Tuohustie — Blossvägen, 1952, ryhmänimi (kasken- ja tervanpoltto), lähtökohtana alueen nimi Paloheinä — Svedängen.

Tuomarilantie — Domarbyvägen, 1952 vanhasta asiakirjoissa jo 1417 mainitusta kylän nimestä Domarby. Sen alkuperästä lähemmin siv. 19.

Tuomarinkartano — Domarby gård 1959 osaluuden nimeksi alueella sijaitsevan kartanon nimestä Domarby. Nimen alkuperästä lähemmin siv. 19.

Valapolku — Edgängen, 1950, ryhmänimi (käräjät ja lainvalvonta), lähtökohtana alueen nimi Tuomarinkylä — Domarby.

Viskaalintie — Fiskalsvägen, 1950, ryhmänimi (käräjät ja lainvalvonta), lähtökohtana alueen nimi Tuomarinkylä — Domarby.

Ylipalontie — Blekevägen, 1952, ryhmänimi (kasken- ja tervanpoltto), lähtökohtana alueen nimi Paloheinä — Svedängen.

36. KAUPUNGINOSA VIKKI — VIK.

Kaupunginosa käsittää Viikin latokartanon alueen. Latokartano muodostettiin 1550-luvulla kuudesta Östervikin ja kolmesta Västervikin kylän talosta Vantaan koskisaarelle v. 1550 perustetun Helsingin kuninkaankartanon talousalueeksi. Latokartano lahjoitettiin v. 1629 ratsu-mestari Gert Skyttelle, peruutettiin kruunulle v. 1655 ja oli sen jälkeen Uudenmaan—Hämeen läänin maaherran virkatalona 1700-luvun puoliväliin sekä myöhemmin vuokrattuna eri henkilöille. Viikin latokartanon maille Vantaanjoen sillan läheisyyteen muodostui vv. 1908—12 vähäinen ns. Viikinmäen asutus. Helsingin kaupunki oli vv. 1917—31 kartanon vuokraajana ja omistaa siitä Viikinmäki—Viksberg nimisen osan. Pääosan Viikin latokartanosta omistaa valtio, joka on luovuttanut sen Helsingin yliopistolle maataloustiedettä opiskelevien harjoitustilaksi. Viikin latokartanon ja Viikinmäen alueet liitettiin Helsinkiin suuressa alue-liitoksessa vuoden 1946 alusta lukien ja asemakaava, vanhoista paikannimistä johdettuine kadunnimineen, vahvistettiin osalle Viikinmäen aluetta v. 1950.

Alkuperäiset nimenmuodot Västervik ja Östervik tunnetaan keskiajalta ja Viks ladugård 1500-luvun puolivälistä. Nimestä lähemmin siv. 29. Suomenkieliset vastineet Viikinkylä Länsi-Viikin ja Itä-Viikin yhteisenä nimenä sekä Viikin latokartano ovat tulleet yleiseen käyttöön vasta myöhään, 1900-luvun alussa, ja Viikki vasta 1950-luvulla. Latokartanosta on käytetty virallisesti myös nimitystä Viikin sotilasvirkatalo — Viks militärboställe. Nimi Viikinmäki on ollut käytössä 1920-luvulta lähtien ja sen ruotsalainen vastine Viksberg on tässä paikassa myöhäsyntyinen. Sen sijaan nimi Viksberg on aikaisemmin ollut käytössä Kumpulan kylän räällisäterin nimenä (ks. Kumpula. 24. kaup.osa).

Kaupunginosan nimeksi Viikki — Vik vahvistettiin v. 1959 ja samalla se jaettiin osa-alueihin Viikinmäki — Viksbacka ja Latokartano — Ladugården.

Hakalanniemi — Hakalauden, 1969, vanhasta paikannimestä Hakala udden, joka jo kartassa 1774.

Hernepellonkuja — Ärtäkersgränden, 1953. Katu on Hernepellontien poikkikuja.

Hernepellontie — Ärtäkersvägen, 1953, vanhasta paikannimestä Ärtäker, joka vanhoissa kartoissa tämän kadun paikkeilla.

Koillinen moottoritie — Nordöstra motorvägen, 1969 ehdotettuna, tien suunnan ja luonteen mukaan. Tiestä käytetty myös nimeä Lahdentie — Lahtsvägen.

Kuninkaankartanonsaari — Kungsgårdsholmen, 1969, saarella 1500-luvun jälkipuoliskolla sijainneen kuninkaankartanon mukaan. Saaren nimenä 1700-luvun asiakirjoissa Stockholmen ja kartassa 1902 Broholmen.

Lahdentie — Lahtsvägen, 1969 käytössä ollut epävirallinen nimi uudelle Lahden suuntaan vievälle moottoritiele. Ks. Koillinen moottoritie.

Lammassaari — Fårholmen. Saaren nimenä 1600-luvun kartoissa vaihdellen Prästholmen (papinsaari) ja Prämholmen (proomusaari), viimeksi mainittu eräässä kartassa myös 23.

kaup.osan Granholmen-saaren nimenä. Nimi Fårholmen asiakirjoissa asuissa FårHolmen 1774, Fårhålmén 1781 ja Fårholmen 1782. Suom. käännösnimi käyttöön 1800-luvun lopulla. Nyk. Lammassaari muodostunut yhteen kasvamalla isosta Fårholmen-saaresta ja sen pohjoispuolella olleesta pienestä saaresta, jonka nimenä mm. kartassa 1687 Gräsön. Ks. Ruohokarinniemi.

Latokartano — Ladugården, 1959 osa-alueen nimeksi alueella sijaitsevan entisen Viikin latokartanon päärakennuksen mukaan.

* **Latokartanonlahti — Ladugårdsviken**. Nimi Ladugårdsviken kartoissa 1739 lähtien. Lahden nimenä 1500-luvulta 1700-luvulle Idviken (säynävälahti). Suom. käännösmuoto Latokartanonlahti käyttöön vasta vuosisadan vaihteessa. Nimi jäänyt pois käytöstä jo 1900-luvun alkupuolella. Ks. Vanhankaupunginlahti.

Latokartanontie — Ladugårdsvägen, 1957, historiallisen Viikin latokartanon mukaan, jonka alueella tie sijaitsee. Aiempi epävirallinen nimi Helsingintie. Tie jatkuu 38. kaup.osaan.

Loppi — Klobben. Saaren nimi asiakirjoissa aiemmin muodoissa Klobbolmen 1687 ja Klobb-

holmen 1845 lyhentynen 1900-luvulla muotoon Klobben. Suom. mukaelmanimi vahvistettu 1969 (ehdolla jo 1952). Klobben = luoto, kallio.

Pornaistenkuja — **Borgnäsgränden**, 1950, Vanhankaupunginlahteen pistäytyvän niemen vanhasta nimestä, joka tunnetaan jo 1500-luvulta muodossa Borgnäs ja joka 1700-luvulla on asiakirjoissa suom. väännöksenä Pärnain. Suom. vastineena käytetyn Pornais-muodon kehitys on samanlainen kuin uusmaal. Borgnäs-pitäjän nimen suomalaistumiskehitys: Pornäsi — Pornasi — Pornasten pitäjä — Pornainen. (Viimeksimainittu ehdotettu käyttöön 1897).

Pornaistenniemi — **Borgnäset**, 1969, vanhasta paikannimestä Borgnäs — Pärnain. Ks. Pornaistenkuja.

Purolahti — **Bäckviken**, 1969, suom. käännös ruots. nimelle, joka jo kartassa 1774.

Ruohokarinniemi — **Gräsörsudden**, 1969, vanhasta paikannimestä, joka kartoissa Gräsholmen 1774 ja Gräsörn 1781, 1808.

Sahamylyntie — **Sågvarnsvägen**, 1950, Van-

taan kosken itäisen haaran rannalle 1700-luvulla perustetun sahamylyyn muistoksi.

Säynäslahti — **Idviken**, 1969, suom. käännös ruots. nimelle, joka tunnettu jo 1500-luvulta lähtien. Ks. Latokartanonlahti.

Vanhankaupunginlahti — **Gammelstadviken**. Paikannimestä Gammelstaden johdettu nimi Gammelstadviken asiakirjoissa ainakin jo 1739 lähtien Vantaanjoen suiston edustalla olevan lahden nimenä ja yleistynyt 1900-luvun puolella myös kosken itäpuolella olevan erillisen Latokartanonlahden nimeksi. Suom. käännös-muoto käyttöön 1800-luvun loppupuolella. Ks. Vanhankaupunginselkä ko 27.

Viikkinmäen ampumarata — **Viksbacka skjutbana**, 1964, alueen nimen mukaan.

Viikkinmäentie — **Viksbergsvägen**, 1950, alueen yleisestä nimestä Viikkinmäki — Viksberg.

Viikkinmäki — **Viksbacka**, 1959 osa-alueen nimeksi. Nimi käytössä jo 1900-luvun alkupuolella.

Viikintie — **Viksvägen**, 1957, alueen vanhasta jo 1500-luvulta tunnetusta nimestä Vik.

37. KAUPUNGINOSA PUKINMÄKI — BOCKSBACKA

Pukinmäki kuuluu Helsingin pitäjän vanhimpiin kyliin Malmin kyläkunnan osakylänä, jossa jo keskiajalla oli rälssitila. Uuden ajan alussa 1500-luvulla tila oli jo hajonnut usean omistajan käsiin. Päätilaan liitettiin 1600-luvulla Stensbölen rälssisäteri, v. 1832 sen lampuotitilana ollut Eskos-niminen rälssitila ja 1870-luvulla osa Brusas-nimistä perintötilaa, kaikki Malmin kylästä. Näin muodostunut Pukinmäen kartano oli yksityisten omistuksessa v. 1907 saakka, vv. 1907—17 sen omisti Boxbacka Aktiebolag ja v. 1917 lähtien Helsingin kaupunki. Boxbacka Ab:n toimesta osa Pukinmäen kartanon maista palstoitettiin ennen ensimmäistä maailmansotaa asuntotonteiksi ja v. 1915 muodostettiin näin syntyneestä asutusalueesta taajaväkinen yhdyskunta rakennusjärjestyksineen. Vuoden 1946 alusta tämä yhdyskunta liitettiin Helsinkiin ja v. 1968 vahvistettiin alueelle asemakaava kadunnimistöineen, joka osittain perustuu yhdyskunnan entisiin tiennimiin.

Kaupunginosan alkuperäinen nimi tunnetaan jo 1400-luvulta ja vanhimmissa asiakirjoissa se esiintyy asuissa Boxbacka, Buxbacka, Båxbacka ja Bockzbacka. Nimi liittyy henkilönnimeen, keskiaikaiseen Bock-nimiseen vapaamiessukuun. Suvun jäseniä oli Pukinmäen kartanon omistajina mm. vv. 1623—1721. Suomalainen käännösnimi (tulkinasta bock = pukki) on tullut käyttöön 1900-luvun alussa ja vahvistettu v. 1925 virallisesti sekä Boxbackan rautatiepysäkin että yhdyskunnan suomalaiseksi nimeksi. Nimen alkuperästä lähemmin siv. 16.

Kaupunginosan nimeksi Pukinmäki — Bocksbacka vahvistettiin v. 1959.

Asteritie — **Astervägen**, 1968, ryhmänimi (puutarha- ja huonekasveja). Käyttöön jo 1952.

Auklionpolku — **Planstigen**, 1968, sijainnin mukaan. Katu alkaa Pukinmäen aukiolta.

Erkki Melartinin tie — **Erkki Melartins väg**, 1968, tien varrella huvilassaan asuneen tunnetun säveltäjän professori Erkki Melartinin (1875—1937) mukaan. Aiempi nimi Erottajantie — Skillnadsvägen (ennen 1946). Käyttöön jo 1952.

Eskolantie — **Eskosvägen**, 1968, vanhasta talon nimestä Eskos. Tien eri osien aiempina niminä Eskontie — Eskosvägen ja Karhusuontie — Björnkärrsvägen (ennen 1946). Käyttöön jo 1952.

Etelänlityntie — **Söderängsvägen**, 1952 väliaik. käyttöön, maaston mukaan. Aiempi nimi III Vantaantie — III Vandavägen (ennen 1946).

Isonkalvontie — **Storbrunnsvägen**, 1952 väliaik. käyttöön, läheisen kaivon mukaan. Aiempi nimi II Vantaantie — II Vandavägen (ennen 1946).

* **Isonpellontie** — **Storåkersvägen**, 1952, entisen nimen mukaan, käytössä jo ennen 1946. Poistettu asemakaavasta 1968.

Jokipellontie — **Åfällsvägen**, 1968, sijainnin mukaan. Aiempi nimi Pukinmäen rantatie — Boxbacka strandvägen (ennen 1946). Käyttöön jo 1952.

* **Kaartotie** — **Böjda vägen**, 1952, entisen nimen mukaan, käytössä jo ennen 1946. Poistettu asemakaavasta 1968.

Karhusuonkuja — **Björnkärrsgränden**, 1968. Katu on Karhusuontien poikkikuja.

Karhusuontie — **Björnkärrsvägen**, 1968, entisen vanhasta paikannimestä Björnkärr johdetun nimen mukaan. Käytössä jo ennen 1946.

Kehäkukantie — **Ringblomsvägen**, 1968, ryhmänimi (puutarha- ja huonekasveja). Käyttöön jo 1952.

Kenttäkuja — **Fältgränden**, 1968. Katu on Kenttätien poikkikuja.

Kenttätie — **Fältvägen**, 1968, entisen nimen mukaan. Käytössä jo ennen 1946.

Kinnarpurontie — **Skinnarbäcksvägen**, 1952 väliaik. käyttöön, vanhasta paikannimestä Skinnarbäcken. Aiempi nimi Polvitie — Krökvägen (ennen 1946).

Kisatie — **Tävlingvägen**, 1968, sijainnin mukaan, johtaa urheilukentälle. Aiemmat nimet Urheilutie — Idrottsvägen ennen 1946 ja Kisailutie — Tävlingsvägen 1952.

* **Kolmenmäentie** — **Trebackarsvägen**, 1952, maaston mukaan. Poistettu asemakaavasta 1968.

Kuismatie — **Lysingsvägen**, 1968, entisen nimen mukaan, joka käytössä jo ennen 1946 muodossa Kuismatie — Kuismavägen. Nim

tulkittu myöhemmin kukannimeksi ja ruotsinnettu sen mukaisesti.

* **Laurankuja** — **Laurasgränd**, 1952 entisen jo ennen 1946 käytössä olleen nimen mukaan. Jäänyt pois käytöstä ennen 1968.

Leimukukanpolku — **Floxstigen**, 1968, ryhmänimi (puutarha- ja huonekasveja).

Luplinpolku — **Lupinstigen**, 1968, ryhmänimi (puutarha- ja huonekasveja).

Lustokuja — **Årsringsgränden**, 1968, muodostaa läheisen Närekujan kanssa samanaiheisen nimi-parin (lusto = puun vuosirengas). Aiemmat nimet Hietatie — Sandvägen ennen 1946 ja Paarmantie — Paarmavägen (ennen 1946 läheisen tien nimenä) 1952.

Lustopolku — **Årsringsstigen**, 1968. Katu on Lustokujan jatke, jalankulkijoille tarkoitettu.

Mestariväylä — **Mästarleden**, 1969 ehdotettuna yleisnimeksi itä-länsi-suuntaiselle kehätielle, jonka osia ovat Myllymestartie — Seppämestartie — Muurimestartie.

* **Miekkamiehentie** — **Väpnarvägen**, 1952, Pukinmäen muinaisen säteritilan Bock-sukuisten omistajien muistoksi. Poistettu asemakaavasta 1968.

Mikael Soinisen tie — **Mikael Soininens väg**, 1968, tien varrella huvilassaan asuneen tunnetun koulumiehen prof. Mikael Soinisen (1860—1924) muistoksi. Aiempi nimi Kuusikkotie — Granvägen (ennen 1946). Käyttöön jo 1952.

Murattipolku — **Murgroਂsstigen**, 1968, ryhmänimi (puutarha- ja huonekasveja). Aiempi nimi II Peippokuja — II Bofingsgränd (ennen 1946). Käyttöön jo 1952.

Myrttipolku — **Myrtenstigen**, 1968, ryhmänimi (puutarha- ja huonekasveja). Aiemmat nimet tien eri osilla III Peippokuja — III Bofingsgränd ja Koivumäentie — Björkbackavägen (ennen 1946). Käyttöön jo 1952.

* **Nelikkakuja** — **Nelikegränd**, 1952, ryhmänimi (puutarha- ja huonekasveja). Jäänyt pois käytöstä ennen 1968.

Närekuja — **Stölingsgränden**, 1968. Keksitty nimi. Aiempi nimi Sinivuorentie — Blåbergsvägen (ennen 1946). Käyttöön jo 1952 muodossa Närekuja — Ungskoggränd.

Palsamipolku — **Balsaminstigen**, 1968, ryhmänimi (puutarha- ja huonekasveja). Käyttöön jo 1952.

* **Peippokuja** — **Bofingsgränd**, 1952, entisen jo ennen 1946 käytössä olleen nimen mukaan. Jäänyt pois käytöstä ennen 1968.

Pleksupolku — **Pjåxstigen**, 1968. Katu tarkoitettu vain jalankulkijoille, siitä nimen aihe.

* **Pieni Kulsantie** — **Lilla Kulsavägen**, 1952, entisen jo 1946 käytössä olleen nimen mukaan. Jäänyt pois käytöstä ennen 1968.

Plonipolku — **Plonstigen**, 1968, ryhmänimi (puutarha- ja huonekasveja).

Pukinmäen aukio — **Bocksbackaplanen**, 1968,

kaup.osan ja kohdalla olevan rautatielaiturin nimen mukaan.

Pukinmäenkaari — **Bocksbackabågen**, 1968, kadun muodon mukaan. Katu on kaup.osan pääkatuja.

Pukinmäenkuja — **Bocksbackagränden**, 1968. Katu liittyy Pukinmäentiehen.

Pukinmäentie — **Bocksbackavägen**, 1968. Katu on kaup.osan pääkatuja ja käsittää myös osan ent. Kaartotietä ja Erkki Melartinin tietä. Nimi käytössä toisessa paikassa jo ennen 1946.

Pukinmäki — **Boxbacka**, rautatielaituri. Nimenä yksinomaan Boxbacka 1888—1925 ja sen jälkeen suomenkielisenä rinnakkaisnimenä Pukinmäki.

Pukinpolku — **Bockstigen**, 1968. Katu liittyy Pukinmäentiehen, aiemmin osa entistä Kaartotietä.

Puronliityntie — **Bäckängsvägen**, 1952 väliaik. käyttöön, vanhasta paikannimestä Bäckängen. Aiempi nimi Koskitie — Forsvägen (ennen 1946).

Radanvieruskuja — **Bankantsgränden**, 1952 väliaik. käyttöön, sijainnin mukaan. Aiempi nimi Kaivotie — Brunnsvägen (ennen 1946).

Radanvierustie — **Bankantsvägen**, 1952 väliaik. käyttöön, sijainnin mukaan. Aiempi nimi I Vantaantie — I Vandavägen (ennen 1946).

Resedapolku — **Resedastigen**, 1968, ryhmänimi (puutarha- ja huonekasveja). Aiempi nimi I Peippokuja — I Bofingsgränd (ennen 1946). Käyttöön jo 1952.

Saapaspolku — **Stövelstigen**, 1968. Katu on tarkoitettu vain jalankulkijoille, siitä nimen aihe.

Seppämestartie — **Smedsmästarsvägen**, 1968. Ks. 38. kaup.osa, missä tie jatkuu ja nimi vahvistettu aiemmin.

* **Sinikuja** — **Blåbergsgård**, 1952, entisen jo ennen 1946 käytössä olleen nimen mukaan. Jäänyt pois käytöstä ennen 1968.

Sinimetsänpolku — **Blåskogsstigen**, 1968, liittyy nimiin Sinivuorenpolku ja Sinivuorentie. Tarkoitettu vain jalankulkijoille.

Sinivuorenpolku — **Blåbergsstigen**, 1968. Katu liittyy Sinivuorentiehen. Aiempi nimi IV Sinikuja — IV Blåbergsgård ja Sinipolku - Blåstigen 1952.

Sinivuorentie — **Blåbergsvägen**, 1968, entisen nimen mukaan, joka käytössä jo ennen 1946 osalla tietä. Osalla tietä aiemmin nimenä Hietatie — Sandvägen (ennen 1946). Käyttöön jo 1952.

Sunilankuja — **Sonabygränden**, 1968, seudun vanhasta nimestä Sonaby. Nimen kantana muinaisruots. Sone, Sune, suomalaisittain Suni. Aiempina niminä II Sinikuja — II Blåbergsgård ennen 1946 ja Sinirinne — Blåbrinken 1952. Käyttöön jo 1952 toisessa paikassa. Nimestä lähemmin siv. 25.

Sunilanpolku — **Sonabystigen**, 1968, seudun vanhasta nimestä Sonaby. Aiemmat nimet I

Sinikuja - I Blåbergsgränd ennen 1946 ja Sinikuja — Blåbergsgränd 1952. Ks. Sunilankuja. Sunilantie — Sonabyvägen, 1968, seudun vanhasta nimestä Sonaby. Ks. Sunilankuja.

Säteriportti — Säteriporten, 1968. Jalankulkijoille tarkoitettu katu, joka on lähellä Pukinmäen kartanon, ent. rälssisäterin, päärakennus-alueita. Nimi sen mukaan. Aiempia nimiä Sinikuja — Blåbergsgränd ennen 1946 ja Sunilankuja — Sonabygränd 1952.

Säterintie — Säterivägen, 1968. Katu on lähellä Pukinmäen kartanon, ent. rälssisäterin, päärakennusta ja nimi sen mukaan.

Säveltie — Melodivägen, 1968. Nimi johdettu

läheisestä Erkki Melartinin tiestä. Aiempi nimi Turjantie — Turjavägen (ennen 1946). Käyttöön jo 1952.

* Säveltäjänkuja — Tonsättargränd, 1952. Nimi johdettu läheisestä Erkki Melartinin tiestä. Aiempi nimi Veljestenkuja — Brödragränd (ennen 1946). Poistettu asemakaavasta 1968.

Ukkostie — Åskvägen, 1968. Sepitetty nimi, lähellä rautatie. Aiempi nimi Sorvarintie — Svarvarevägen (ennen 1946). Käyttöön jo 1952.

Unikkotie — Vallmovägen, 1968, ryhmänimi (puutarha- ja huonekasveja). Aiempi nimi Kartanontie — Gårdsvägen (ennen 1946). Käyttöön jo 1952.

38. KAUPUNGINOSA MALMI — MALM

Malmi kuuluu Helsingin pitäjän suurimpiin ja vanhimpiin kyliin, ja sen historiallisiin muistoihin sisältyy mm. vanha kirkonpaikka ja Ruotsi-Suomen aikainen suuri sotilasleiri. Kylän maat jakaantuivat jo 1500-luvulla usean talonpoikaistalon kesken. Isossajaossa 1770-luvulla kylä jaettiin 8 maakirjataloon, jotka myöhemmin joutuivat pirstotuiksi moniin pieniin tiloihin. Sen jälkeen kun rautatie valmistui ja ensin Malmin pysäkki sekä v. 1873 Malmin asema oli perustettu kylän alueelle radan ja Helsingistä pohjoiseen johtavan valtamaantien risteyskohtaan, alkoi tämän aseman ympäristöön 1800-luvun lopulla syntyä pientä esikaupunki-asutusta. Tämä asutus lisääntyi vähitellen palstoituksen kautta, ensin hitaasti 1900-luvun alkuvuosiin saakka ja sitten nopeasti 1910-luvulla. Tällöin perustettiin mm. Malminkylän keskiosaan Malmin Sunnuntaipalstat-niminen Malmin muusta asutuksesta erillinen asutusryhmä. Sen alueellinen laajeneminen Malmin aseman lähimmässä ympäristössä estyi Helsingin kaupungin vv. 1917—19 suorittamien suurten maanostojen kautta, mutta asukasmäärän kasvu jatkui senkin jälkeen, kun asuntotonttien lohkominen Malmin kylässä jatkui edelleen 1920- ja 1930-luvuilla ja asutus sen kautta taajeni.

Taajaväkiseksi yhdyskunnaksi Malminkylä julistettiin v. 1908 ja se yhdistettiin v. 1915 Tapaninkylän yhdyskunnan kanssa Malmi-Tapanilan yhdyskunnaksi. Yhdyskunnalle kehitettiin varhaisessa vaiheessa oma tieverkosto ja eri teillä oli jo 1930-luvulla omat nimensä paikallista osoitetarvetta varten. Alueliitoksessa v. 1946 Malminkylä liitettiin Helsinkiin ja siitä tuli erillinen kaupunginosa, johon asemakaavoja on vahvistettu alueittain vuodesta 1960 alkaen. Asemakaavojen yhteydessä on Malmin kaupunginosaan vahvistettu myös uusi kadunnimistö, johon entisestä paikannimistöstä on sisällytetty käyttökelpoiset nimet.

Paikkakunnan nimi esiintyy asiakirjoissa 1500-luvulla muodoissa Malm ja Malm(s)by. Suomenkieliset vastineet Malmi ja Malminkylä tulivat käyttöön 1800-luvun lopulla. Nimen alkuperästä lähemmin siv. 22.

Kaupunginosan nimeksi Malmi — Malm vahvistettiin v. 1959 ja samalla se jaettiin osaluueihin Ylä-Malmi — Övre Malm, Ala-Malmi — Nedre Malm, Malmin lentokenttä — Malms flygfält, Kivikko — Stensböle ja Pihlajamäki — Rönnsbacka. Uudeksi osa-alueeksi erotettiin Pihlajamäestä v. 1969 Pihlajisto — Rönninge.

Ala-Malmi — Nedre Malm, 1959 osa-alueen nimeksi. Alue sijaitsee rautatien kaakkoispuolella.

Ampujantie — Skyttevägen, 1964, jo ennen 1946 toisessa paikassa olleen, läheiseen ampumarataan viitanneen nimen mukaan. Käyttöön jo 1952. Aiempi nimi Pellavamäentie — Linkullavägen (ennen 1946).

Anianpellontie — Anianpeltovägen, 1953, ryhmänimi (markkinamuistoja). Anianpelto Asikkalassa ollut helsinkiläisten vanhoja markkinapaikkoja. Aiempi nimi Rauhantie — Fredsvägen (ennen 1946).

Askarkuja — Askarslättgränden, 1953. Katu on Askartien poikkikuja. Aiempi nimi IV Kirkkokuja — IV Kyrkogrand (ennen 1946).

Askartie — Askarslättvägen, 1953, vanhasta paikannimestä Askarslätt. Suom. nimi lyhen-

netyssä asussa. Aiempi nimi Kirkkotie — Kyrkovägen (ennen 1946).

Auertie — Solröksvägen, 1964, ryhmänimi (meteorologisia nimiä). Aiempi nimi Sunnuntaipalstatie — Söndagsparcellvägen (ennen 1946).

Elovalkeantie — Kornblitvägen, 1964, ryhmänimi (meteorologisia nimiä). Aiempi nimi Tuomelantie — Tuomelavägen (ennen 1946).

Granliittitie — Granitvägen, 1960, ryhmänimi (kivilajit).

Harkkorautantie — Tackjärnsvägen, 1964, ryhmänimi (vanha rautateollisuus).

Heinäpellontie — Hejnåkersvägen, 1953, vanhasta paikannimestä Hejnåker. Aiempi nimi Kylätie — Byvägen (ennen 1946).

Hietakummuntie — Sandkullavägen, 1964, maaston mukaan. Aiemmat nimet Laurintie

— Laurivägen ja Kumputie — Kullvägen (ennen 1946). Käyttöön jo 1952.

Hyttitie — Hyttvägen, 1964, ryhmänimi (vanha rautateollisuus). Hytti = raudan sulatuslaitos. Aiempi nimi Ainolantie — Ainolavägen (ennen 1946).

Johtokivenkuja — Ledstensgränden, 1965. Katu on Johtokiventien poikkikuja. Aiempi nimi osalla kadusta Vierinkiventie — Rullstensvägen 1952 ja sitä ennen Pihlajamäentie — Rönbackavägen.

Johtokiventie — Ledstensvägen, 1965, ryhmänimi (kivien aihepiiri). Johtokivi liittyy rajan merkintään.

Kankiraudantie — Stångjärnsvägen, 1964, ryhmänimi (vanha rautateollisuus).

Karviaiskuja — Sticckelgränden, 1964. Katu on Karviaistien poikkikuja. Aiempi nimi Laituritie — Plattformvägen (ennen 1946) ja Yrjöläntie — Örjansvägen 1952.

Karviaismäki — Sticckelbacken, 1964, vanhasta jo 1700-luvulta tunnetusta paikannimestä Sticckelbacka. Aiemmat nimet Purotie — Bäckvägen ja Latvatie — Toppvägen (ennen 1946). Käyttöön jo 1952.

Karviaistie — Sticckelvägen, 1964, liittyy läheiseen kadunnimeen Karviaismäki — Sticckelbacken. Aiempi nimi Opistotie — Akademivägen (ennen 1946). Ks. Karviaismäki.

Kauppatie — Handelsvägen, 1953, ryhmänimi (markkinamuistoja).

Kellaritie — Källarvägen, 1964, entisen jo ennen 1946 käytetyn nimen mukaan. Vahvistettu väliaik. käyttöön jo 1952.

Ketokiventie — Fältstensvägen, 1965, ryhmänimi (kivien aihepiiri). Ketokivi = tien rakennuksessa käytetty kivi, mukulakivi. Aiemmin Brusastie — Brusavägen (ennen 1946), joka vanhasta talonpoikaistalon nimestä Brusas.

Kiillekuja — Glimmergränden, 1960. Katu on Kiilletien poikkikuja.

Kiillette — Glimmervägen, 1960, ryhmänimi (kivilajit).

Kinttupolku — Gångstigen, 1960, jalankulkijoille varattu katu.

Kirkonkyläntie — Kyrkobyvägen, 1953. Katu johtaa Helsingin pitäjän kirkolle. Aiempi nimi Hämeentie — Tavastvägen (ennen 1946).

Kivikko — Stensböle, 1959 osa-alueen nimeksi, alueella sijainneen rälssitilan nimestä Stensböle, joka asiakirjoissa jo 1702.

Kivipyykintie — Stenörsvägen, 1965, ryhmänimi (kivien aihepiiri). Kivipyykki = rajan merkki.

Koillinen moottoritie — Nordöstra motorvägen, 1969 ehdotettuna, tien suunnan ja luonteen mukaan. Tiestä käytetty myös nimeä Lahdentie — Lahtisvägen.

Kolmenmäentie — Trebackarsvägen, 1953. Ks. 37. kaup.osa. Aiempi nimi osalla katua Malminatie — Malmvägen (ennen 1946).

Kotikallio — Hemberget, 1953. Nimi mukailtu ennen 1946 annetusta nimestä III Kotikuja — III Hemgränd.

Kotikuja — Hemgränden, 1953, entisen ennen 1946 annetun nimen III Kotikuja — III Hemgränd mukaan.

Kotikumpu — Hemkullen, 1953. Nimi mukailtu entisestä ennen 1946 annetusta nimestä II Kotikuja — II Hemgränd.

Kotinummentie — Hemmalmsvägen, 1964, vanhasta paikannimestä Hemmalmen.

Kotitie — Hemvägen, 1953, entisten ennen 1946 annettujen nimien Pieni Kotitie — Lilla Hemvägen ja Kotitie — Hemvägen mukaan.

Kunnantie — Kommunalvägen, 1953, entisen ennen 1946 annetun nimen mukaan.

Kylänraitti — Bytåget, 1953, muistoksi entisestä kylätiestä. Aiempi nimi Oksatie — Kvistvägen (ennen 1946). Kylän raitti = kylän päätien vanha nimitys, bytåg = kylätien murt. ruots. nimitys.

Kylärinne — Bybrinken, 1953. Nimi käytössä jo ennen 1946.

Lahdentie — Lahtisvägen, 1969 käytössä ollut epävirallinen nimi uudelle Lahden suuntaan vievälle moottoritiele. Ks. Koillinen moottoritie.

Laiduntie — Betsvägen, 1953, sepitetty nimi. Aiempi nimi Sepäntie — Smedsvägen (ennen 1946).

Lallinkuja — Lalligränden 1964. Katu on Lallintien poikkikuja. Käyttöön jo 1952.

Lallintie — Lallivägen, 1964, entisen nimen (ennen 1946) mukaan. Käyttöön jo 1952.

Latokartanonkuja — Ladugårdsgränden, 1967. Katu liittyy Latokartanontiehen.

Latokartanontie — Ladugårdsvägen, 1964. Nimi jo 1957 käyttöön 36. kaup.osassa, mistä tie alkaa. Ks. 36. kaup.osa.

Lepokiventie — Vilstensvägen, 1965, ryhmänimi (kivien aihepiiri). Lepokivi = tien varrella oleva istumiseen sopiva kivi.

Lillinkuja — Lillysgränden, 1953, sepitetty nimi. Aiempi nimi II Kirkkokuja — II Kyrkogränden (ennen 1946).

Liusketie — Skiffervägen, 1960, ryhmänimi (kivilajit).

Luvvakuja — Loggränden, 1964. Nimi liittyy läheisiin maalaisaiheisiin nimiin. Aiempi nimi Kappelitie — Kapellvägen (ennen 1946). Luuva = riihen yhteydessä oleva erityinen puimahuone. Käyttöön jo 1952 muodossa Luuvatie — Logvägen.

Lyylinkuja — Lydiasgränden, 1953, sepitetty nimi. Aiempi nimi III Kirkkokuja — III Kyrkogränd.

Maasälvänpolku — Fältspatsstigen, 1969 ehdotettuna. Katu on Maasälväntien poikkikuja.

Maasälväntie — Fältspatsvägen, 1960, ryhmänimi (kivilajit).

Malmi — **Malm**, rautatieasema. Nimi Malm käytössä 1865—1925 ja sen jälkeen suom. rinnakkaisnimenä Malmi. Kaup.osan nimeksi 1959.

Malmin lentokenttä — **Malms flygfält**, 1959 osa-alueen nimeksi alueelle 1936 valmistuneen lentokentän mukaan.

Malmin raitti — **Malms bygata**, 1953. Katu on paikkakunnan päätie. Aiemmat nimet Päätie — Huvudvägen ja Halmetie — Svedvägen (ennen 1946). Ks. Kylänraitti.

Malmin tori — **Malms torg**, 1953, paikkakunnan nimen mukaan.

Markkinatie — **Marknadsvägen**, 1953, ryhmänimi (markkinamuistoja). Aiempi nimi osalla tiestä Tilketie — Drevvägen (ennen 1946). Ks. Örskinkuja.

Meripihkatie — **Bärnstensvägen**, 1969, ryhmänimi (kivilajit).

Mestariväylä — **Mästarleden**, 1969 ehdotettuna yleisnimeksi itä-länsi-suuntaiselle kehätielle, jonka osia ovat Myllymestartie — Seppämestartie — Muurimestartie.

Moreentie — **Moränvägen**, 1960, ryhmänimi (kivilajit).

Mäkiriilhentie — **Ribackavägen**, 1964, vanhasta paikannimestä Ribacken. Aiempi nimi Veistotie — Slöjdvägen (ennen 1946).

* **Mäntykukantie** — **Tällörtsvägen**, 1954. Nimi mukailtu entisestä, ennen 1946 annetusta nimestä Mäntymäentie — Tallbackavägen, joka ennestään käytössä kantakaupungissa. Poistettu asemakaavasta 1964.

Nallenmäentie — **Nallebackavägen**, 1964, entisen jo ennen 1946 käytetyn nimen mukaan, joka vanhasta paikannimestä Nallibacka.

Niilimäentie — **Lindkullavägen**, 1964, entisestä jo ennen 1946 käytetystä nimestä Pellavamäentie — Linkullavägen, joka oikaistu vanhan paikannimen Lindkulla mukaiseksi.

Notkokuja — **Däldgränden**, 1967, entisen jo ennen 1946 käytetyn nimen mukaan.

Notkotie — **Däldvägen**, 1953, entisen jo ennen 1964 käytetyn nimen mukaan.

Nuoskatie — **Nysnövägen**, 1964, ryhmänimi (meteorologisia nimiä).

Nurkkakiventie — **Knutstensvägen**, 1969 ehdotettuna, ryhmänimi (kivien aihepiiri).

Ormuskuja — **Ormusgränden**, 1964, vanhasta paikannimestä Ormusbacken. Aiempi nimi Liisantie — Lisavägen (ennen 1946). Käyttöön jo 1952. Ks. Ormusmäentie.

Ormusmäentie — **Ormusbackavägen**, 1964, vanhasta paikannimestä Ormusbacken, joka alkuun = Orrmossebacken = teerisuonmäki. Aiempi nimi Itäinentie — Östravägen (ennen 1946).

Ormuspellontie — **Ormusåkersvägen**, 1965. Katu on Ormusmäentien poikkikuja, nimi johdettu siitä.

Ormusrinne — **Ormusbrinken**, 1964, vanhasta paikannimestä Ormusbacken. Aiempi nimi

Filpustie — **Filpusvägen** (ennen 1946). Ks. Ormusmäentie.

Paavolantie — **Påvålsvägen**, 1952 väliaik. käyttöön, vanhasta talonpoikaistalon nimestä Påls. Ruots. nimi otettu vanhemmasta muodosta Påvals, jotta se ei sekaantuisi mm. nimeen Pålgränden — Paalukuja (34. kaup.osa).

Pakkastie — **Köldvägen**, 1964, ryhmänimi (meteorologisia nimiä). Aiempi nimi Sunnuntai-palstatie — Söndagsparcellvägen (ennen 1946).

Paukkupolku — **Smatterstigen**, 1964. Katu on Ampujantien poikkikuja, nimi johdettu siitä.

Peruskivenkuja — **Grundstensgränden**, 1969 ehdotettuna. Katu on Peruskiventien poikkikuja.

Peruskiventie — **Grundstensvägen**, 1969 ehdotettuna, ryhmänimi (kivien aihepiiri).

Pietiläntie — **Pehrsvägen**, 1964, vanhasta talonpoikaistalon nimestä Pehrs (= Pietarin talo). Käyttöön jo 1952.

Pihlajamäentie — **Rönnsbackavägen**, 1965, entisen jo ennen 1946 käytetyn nimen mukaan, joka vanhasta torpan nimestä Rönnsbacka. Katu sijaitsee aiemmin toisessa paikassa.

Pihlajamäki — **Rönnsbacka**, 1959 osa-alueen nimeksi, vanhasta torpan nimestä Rönnsbacka.

Pihlajisto — **Rönninge**, 1969 osa-alueen nimeksi, johdettu viereisen osa-alueen nimestä Pihlajamäki — Rönnsbacka.

Pihlajistontie — **Rönningevägen**, 1969 ehdotettuna, osa-alueen nimen mukaan.

Pilvitie — **Molnvägen**, 1964, ryhmänimi (meteorologisia nimiä). Aiempi nimi Ensitie — Ensvägen (ennen 1946).

Pyrytie — **Yrsnövägen**, 1964, ryhmänimi (meteorologisia nimiä). Aiempi nimi Airistotie — Airistovägen (ennen 1946).

Raekuja — **Hagelgränden**, 1964. Katu on Raetien poikkikuja.

Raetie — **Hagelvägen**, 1964, ryhmänimi (meteorologisia nimiä).

Rapakivenkuja — **Örstensgränden**, 1962. Katu on Rapakiventien poikkikuja.

Rapakiventie — **Örstensvägen**, 1960, ryhmänimi (kivilajit). Rapakiven ruots. vastineena käytetty tässä kansanomaista sanaa »örsten».

Riihenkulma — **Rikroken**, 1964, vanhasta paikannimestä Ribacken. Tie on kulman muotoinen.

Ruotutorpankuja — **Rotetorpsgränden**, 1964. Katu on Ruotutorpantien poikkikuja.

Ruotutorpantie — **Rotetorpsvägen**, 1964. Katu sijaitsee vanhan Tappers-nimisen ruotutorpan alueella ja nimi sen mukaan. Käyttöön jo 1952.

Sadettie — **Regnvägen**, 1964, ryhmänimi (meteorologisia nimiä). Aiempi nimi Airistotie — Airistovägen (ennen 1946).

Salpausselänpolku — **Salpausselkästigen**, 1969 ehdotettuna. Katu on Salpausseläntien poikkikuja.

Salpausseläntie — **Salpausselkävägen**, 1969 eh-

dotettuna, ryhmänimi (korkeita paikkoja Suomessa).

Seppämestarientie — Smedsmästarsvägen, 1964. Katu on Muurimestarietien ja Myllymestarietien välissä muodostaen niiden kanssa ns. kehätien ja nimi liittyy näihin nimiin. Katu jatkuu 37. kaup.osaan.

Solavuorentie — Bergportsvägen, 1953, maaston mukaan. Aiempi nimi Pikkukoskentie — Lillforsvägen (ennen 1946).

Suomäentie — Mosabackavägen, 1964, vanhasta paikannimestä Mosabacka (mosa = mosse = suo). Tie rajana viereiseen 39. kaup.osaan.

Suvitie — Högsommarvägen, 1953, entisen ennen 1946 annetun nimen Suvitie — Sommarvägen mukaan. Ruots. nimeä muutettu, koska kantakaupungissa ennestään Sommargatan.

Syytie — Höstvägen, 1953. Nimi johdettu viereisestä Suvitiestä.

Takanliitytie — Utängsvägen, 1953, vanhasta paikannimestä Bakomängen. Aiempi nimi Välitie — Mellanvägen (ennen 1946).

Talttakuja — Mejselgränden, 1969 ehdotettuna. Katu on Talttatiien poikkikuja.

Talttatie — Mejselvägen, 1964. Tien lähistöllä ollut hautakivihakkaamoita ja nimi liittyy niihin.

Talvelankuja — Talvelagränden, 1953. Katu on Talvelantiien poikkikuja.

Talvelantie — Talvelavägen, 1953, entisen ennen 1946 annetun nimen mukaan.

Tapperinkuja — Tappersgränden, 1964, vanhasta sotilastorpan nimestä Tappers, jonka alueella katu sijaitsee. Käyttöön jo 1952.

Teeripolku — Orrstigen, 1964, vanhasta paikannimestä Ormusbacken. Ks. Ormusmäentie.

Teerisuontie — Orrmossevägen, 1964, vanhasta paikannimestä Ormusbacken, Ks. Ormusmäent.

Tiirismaantie — Tiirismaavägen, 1969 ehdotettuna, ryhmänimi (korkeita paikkoja Suomessa).

Traktorikuja — Traktorgränden, 1953. Katu on Traktoritiien poikkikuja.

Traktoritie — Traktorvägen, 1953, tien varrella olevan Maanviljelyskonetehtaan mukaan. Aiemmat nimet Pankkitie — Bankvägen ja Rasitie — Servitutsvägen (ennen 1946).

Tuiskutie — Drivsnövägen, 1964, ryhmänimi (meteorologisia nimiä). Aiempi nimi Tuomelan tie — Tuomelavägen (ennen 1946).

Tukkisillankuja — Stambrogränden, 1953. Katu on Tukkisillantiien poikkikuja.

Tukkisillantie — Stambrovägen, 1953, vanhasta paikannimestä Stambro. Suom. nimi tulkinnasta stam = trädstam = puun runko.

Tullivuorenkuja — Tullbergsgränden, 1964. Nimi käytössä jo ennen 1946 asussa I Tullivuorenkuja — I Tullbergsgränd. Ks. Tullivuorentie.

Tullivuorentie — Tullbergsvägen, 1964. Nimi käytössä jo ennen 1946 ja saatu vanhasta paikannimestä Tullberget.

Turkhaudentie — Turkhautavägen, 1953, ryhmänimi (markkinamuistoja). Turkhauta Jannakkalassa ollut helsinkiläisille 1614 myönnetty vanha markkinapaikka. Aiempi nimi osalla tietä Pankkitie — Bankvägen (ennen 1946).

Turvetie — Brännortsvägen, 1964, läheisen turvevarastoalueen mukaan.

Tuulitie — Vindvägen, 1964, ryhmänimi (meteorologisia nimiä). Aiempi nimi Karpalotie — Tranbärsvägen (ennen 1946).

Tyyneläntie — Tyynelävägen, 1953, entisen ennen 1946 annetun nimen mukaan.

Usvatie — Disvägen, 1964, ryhmänimi (meteorologisia nimiä).

Valnlotie — Äkervägen, 1953, entisen ennen 1946 annetun nimen Peltotie — Äkervägen mukaan.

Vanha Malmintie — Gamla Malmvägen, 1969 ehdotettuna. Tie on Malmin kylän vanha päätie ja nimi sen mukaan. Aiemmat nimet Helsingintie — Helsingforsvägen ja Varatie — Reservvägen (ennen 1946).

Varpustie — Sparvvägen, 1953, ryhmänimi (pikkulintuja). Aiempi nimi osalla tietä Katajatie — Envägen.

Vasarakuja — Hammargränden, 1964. Katu on Vasaratien poikkikuja.

Vasaratie — Hammarvägen, 1952, entisen ennen 1946 annetun nimen mukaan.

Viljakuja — Spannmålsgränden, 1953. Nimi johdettu entisestä ennen 1946 annetusta nimestä Myllytie — Kvarnvägen, joka ennestään kanta-kaupungissa.

Vilppulankuja — Filpusgränden, 1964. Katu on Vilppulantiien poikkikuja. Käyttöön jo 1952.

Vilppulantie — Filpusvägen, 1964, vanhasta talon nimestä Filpus (= Filippus, Filip). Aiempi nimi osalla tietä Sunnuntaipalstatie — Söndagsparcellvägen (ennen 1946). Käyttöön jo 1952. Ks. Ormuksenrinne.

Vuolukiventie — Tälljstensvägen, 1960, ryhmänimi (kivilajit).

Väärämäentie — Vindobackavägen, 1964. Aiempi nimi ennen 1946 Kieromäentie — Vindobackavägen. Nimi vanhasta paikannimestä Vindobacka.

Ylä-Malmi — Övre Malm, 1959 osa-alueen nimeksi. Alue sijaitsee rautatien luoteispuolella.

Yrjölänkuja — Örjansgränden, 1964, vanhasta talonpoikaistalon nimestä Örjans. Örjan = Yrjänä, Yrjö (Göran).

* **Yrjöläntie** — Örjansvägen, 1952, vanhasta talon nimestä Örjans. Aiempi nimi Laituritie — Plattformvägen (ennen 1946). Muutettu Karviaiskujaksi 1964. Ks. Yrjölänkuja.

Örskinkuja — Örskisgränden, 1967, vanhasta talonpoikaistalon nimestä Örskis. Aiemmin Markkinatie — Marknadsvägen (osa) 1953.

Örskintie — Örskisvägen, 1966, entisen jo ennen 1946 käytetyn nimen mukaan. Nimi vanhasta talonpoikaistalon nimestä Örskis.

39. KAUPUNGINOSA TAPANINKYLÄ — STAFFANSBY

Tapaninkylä kuuluu Helsingin pitäjän suurimpiin ja vanhimpiin kyliin, jonka maat jo 1500-luvulla jakaantuivat lukuisten talonpoikaistalojen kesken. Isonjaon päättyessä v. 1777 kylässä oli 12 maakirjataloa, jotka myöhemmin tulivat jaetuiksi moniin pienempiin tiloihin. Esi-kaupunkiasutusta tälle alueelle alkoi muodostua 1880-luvulta lähtien, ensin Malmin asutuksen välittömäksi jatkoksi valtamaantien varrella ja myöhemmin myös rautatien molemmin puolin pohjoiseen päin. Mosabackan, jonka viralliseksi suomalaiseksi nimeksi v. 1926 vahvistettiin Tapanila, pysäkin — myöhemmin aseman — perustaminen kylän alueelle v. 1907 antoi erityisesti vauhtia asutuksen kasvamiselle. Vuosina 1910—35 lohkottiin noin 2 500 asuntonttia ja kylän keskiosassa sijaitsevasta Tapanilan aseman seudusta oli ennen alueiitosta muodostunut Helsingin väkirikkain esikaupunki.

Taajaväkiseksi yhdyskunnaksi Tapaninkylä julistettiin 1908 ja yhdistettiin v. 1915 Malminkylän kanssa Malmi—Tapanilan yhdyskunnaksi. Yhdyskunnalle kehittyi jo varhain oma tieverkosto ja eri teillä oli jo 1930-luvulla omat nimensä paikallista osoitetarvetta varten. Alueiitoksessa v. 1946 Tapaninkylä liitettiin Helsinkiin ja sen läntisestä osasta tuli erillinen 39. kaupunginosa, jonka asemakaavoittaminen on tapahtunut alueittain vuodesta 1952 lähtien (vrt. 41. kaup.osa). Asemakaavain yhteydessä on Tapaninkylän kaupunginosaan vahvistettu myös uusi kadunnimistö, johon entisestä paikannimistöstä on sisällytetty käyttökelpoiset nimet.

Kantakylän nimi esiintyy asiakirjoissa 1500-luvulla muodossa Staffansby. Nimen alkuperästä lähemmin siv. 25. Suomenkielinen vastine (Staffan = Tapani). Tapaninkylä tuli käyttöön 1800-luvun lopulla. Nimi Tapanila tuli käyttöön 1900-luvun alussa tarkoittaen ensin vain kylän keskiosassa sijaitsevaa asutusryhmää ja yleistyen myöhemmin koko kylän ja alussa myös kaupunginosan nimeksi. Kaupunginosan nimeksi Tapaninkylä — Staffansby vahvistettiin v. 1959 ja samalla se jaettiin osa-alueihin Tapaninvainio — Staffansslätten ja Tapanila — Mosabacka.

Aapontie — Aapovägen, 1964, ryhmänimi («Seitsemän veljeksien» aihepiiri).

Ahomäenkuja — Svedjebackagränden, 1953, Katu on Ahomäentien poikkikuja.

Ahomäentie — Svedjebackavägen, 1953, entisen ennen 1946 annetun nimen mukaan.

Alhokuja — Lakaängsgränden, 1953, vanhasta paikannimestä Lakaäker. Suom. nimi maaston mukaan.

Eeronpolku — Eerostigen, 1952, ryhmänimi («Seitsemän veljeksien» aihepiiri). Aiempi nimi (ennen 1946) Vuoritie — Bergvägen.

Falkullantie — Falkullavägen, 1964. Tie johtaa Falkullan kartanoon. Nimi asiakirjoissa myös asussa Farkulla. Aiempi nimi Palokunnantie — Brandkärsvägen (ennen 1946). Käyttöön jo 1952.

Haapapolku — Aspstigen, 1953, liittyy Haapatiehen. Aiempi nimi Huvilatie — Villavägen (ennen 1946).

Haapatie — Aspvägen, 1953, ryhmänimi (lehti-

puita). Aiempi nimi Yrjontie — Georgsvägen (ennen 1946).

Hallatie — Frostvägen, 1953. Nimi käytössä jo aiemmin (annettu ennen 1946).

Heinäpellontie — Hejnäkersvägen, 1953, ks. 38. kaup.osa.

Hietanilityntie — Sandängsvägen, 1953, maaston mukaan. Aiempi nimi Jukolantie — Jukolavägen (ennen 1946).

Hietapellontie — Sandäkersvägen, 1953, maaston mukaan. Aiempi nimi Päätie — Huvudvägen (ennen 1946).

Hiidenkiven puisto — Trollstensparken, 1964 ehdotettuna, läheisen Hiidenkiventien mukaan.

Hiidenkiventie — Trollstensvägen, 1952, ryhmänimi («Seitsemän veljeksien» aihepiiri). Aiempi nimi Väinölantie — Väinölävägen (1946).

Hiirakonkuja — Skimlegränden, 1953, ryhmänimi (hevosia). Aiempi nimi Vuokontie — Sippvägen (ennen 1946).

Himmeltie — Himmelvägen, 1957, liittyy lä-

haiseen Olkitiehen. Himmeli = oljista valmistettu joulukoriste.

Hippiälätie — **Kungsfågelsvägen**, 1953, ryhmänimi (pikkulintuja).

Huhtatie — **Fallåkersvägen**, 1953, vanhasta paikannimestä Fallåker (fall = huhta). Aiempi nimi Keskitie — **Centralvägen** (ennen 1946).

Iriskuja — **Irisgränden**, 1952, ryhmänimi (luonnonkasveja). Aiempi nimi Pellervontie — **Pellervovägen** (ennen 1946).

* **Imarretie** — **Stensötsvägen**, 1952, ryhmänimi (luonnonkasveja). Poistettu asemakaavasta 1964.

Immolankuja — **Immusgränden**, 1953, liittyy Immolantiehen.

Immolantie — **Immusvägen**, 1953, vanhasta talonnimistä Immus (Immus mahdoll. kehittynyt Ingeborg-nimestä). Nimi aiemmin toisella tiellä asussa Innuksentie — **Innusvägen**. Tien aiempi nimi Lehtotie — **Lundvägen** (ennen 1946).

Impivaarantie — **Impivaaravägen**, 1964 ehdotettuna, ryhmänimi («Seitsemän veljeksien» aihepiiri).

Jokipolku — **Ästigen**, 1953, läheisen joen mukaan. Aiempi nimi Pesolantie — **Pesolavägen** (ennen 1946).

Jokitie — **Ävägen**, 1953. Nimi käytössä jo aiemmin (annettu ennen 1946).

Juhanhaka — **Johanshagen**, 1953, vanhas tapakkannimestä Juhahagen.

Juhaninpolku — **Juhanistigen**, 1964 ehdotettuna, ryhmänimi («Seitsemän veljeksien» aihepiiri).

Jukolantie — **Jukolavägen**, 1952, ryhmänimi («Seitsemän veljeksien» aihepiiri). Nimi aiemmin käytössä toisessa paikassa (ks. Hietaniitytie). Tien aiempi nimi Ratatie — **Banvägen** (ennen 1946).

Jäkäläpolku — **Lavstigen**, 1964, ryhmänimi (luonnonkasveja). Aiempi nimi Ruunutie — **Kronovägen** (ennen 1946). Käyttöön jo 1952.

* **Kalevantie** — **Kalevavägen**, 1952, entisen ennen 1946 annetun nimen mukaan. Nimi jäänyt käyttöön vain toistaiseksi, uuden asemakaavan vahvistamiseen asti.

Kalpakuja — **Glavgränden**, 1957. Nimi liittyy läheisiin Soinintiehen (soini = aseenkantaja) ja Miekkapolkuun.

Kanervakuja — **Ljunggränden**, 1952. Katu on Kanervatien poikkikuja. Aiempi nimi Varjotie — **Skuggvägen** (ennen 1946).

Kanervapolku — **Ljungstigen**, 1964 ehdotettuna, liittyy Kanervatiehen.

Kanervatie — **Ljungvägen**, 1952, ryhmänimi (luonnonkasveja). Nimi käytössä jo aiemmin (annettu ennen 1946).

Karhusuontie — **Björnkärrsvägen**, 1953, ks. 37. kaup.osa.

Kastanjatie — **Kastanjevägen**, 1953, ryhmänimi (lehtipuita). Aiempi nimi Esikkotie — **Gullvicsvägen** (ennen 1946).

Katajamäentie — **Enkullavägen**, 1953. Nimi käytössä jo aiemmin (annettu ennen 1946).

Katajapolku — **Enstigen**, 1953, liittyy Katajamäentiehen. Aiempi nimi Vaahteratie — **Lönnvägen** (ennen 1946).

Kertojankuja — **Berättargränden**, 1952. Katu on Kertojantien poikkikuja.

Kertojantie — **Berättarvägen**, 1952, ryhmänimi («Seitsemän veljeksien» aihepiiri, tarkoittaa tarinoivaa Aapoa). Aiempi nimi Kulmatie — **Vinkelvägen** (ennen 1946).

Kerttusetie — **Rödfågelsvägen**, 1953, ryhmänimi (pikkulintuja).

Kesantotie — **Trädesvägen**, 1952, entisen ennen 1946 annetun nimen mukaan.

Kihokkikuja — **Laggörtsgränden**, 1964 ehdotettuna, ryhmänimi (luonnonkasveja).

Kirkonkyläntie — **Kyrkobytvägen**, 1953, ks. 38. kaup.osa.

Klivitaskuntie — **Stenskvättsvägen**, 1953, ryhmänimi (pikkulintuja). Aiempi nimi Uudenmaantie — **Nylandsvägen** (ennen 1946).

Kortesuontie — **Skäftmyrsvägen**, 1952, maaston mukaan. Aiempi nimi Metsotie — **Tjädevägen** (ennen 1946).

Kotinummenkuja — **Hemmalmsgränden**, 1964 ehdotettuna. Katu on Kotinummentien poikkikuja.

Kotinummentie — **Hemmalmsvägen**, 1953, vanhasta paikannimestä Hemmalmen. Aiemmat nimet Ullastie — **Ullasvägen** ja Puutarhatie — **Trädgårdsvägen** (ennen 1946).

Kottaraatie — **Starvägen**, 1953, ryhmänimi (pikkulintuja).

Kuhankeittäjäankuja — **Sommargyllingsgränden**, 1966. Katu on Kuhankeittäjäntien poikkikuja.

Kuhankeittäjäntie — **Sommargyllingsvägen**, 1953, ryhmänimi (pikkulintuja).

Kukkulatie — **Kullvägen**, 1953. Nimi käytössä jo ennen 1946 samoilla tienoin. Aiempi nimi Karitie — **Klippvägen** (ennen 1946).

Kuoppatie — **Gropvägen**, 1952. Nimi käytössä jo aiemmin (annettu ennen 1946).

Kuulijankuja — **Lyssnargränden**, 1964 ehdotettuna, liittyy Kuulijantiehen.

Kuulijantie — **Lyssnarvägen**, 1952, ryhmänimi («Seitsemän veljeksien» aihepiiri, liittyy Kertojantiehen). Aiempi nimi Oikotie — **Genvägen** (ennen 1946).

Käpylinnukuja — **Korsnäbbsgränden**, 1953. Katu on Käpylinnuntien poikkikuja.

Käpylinnuntie — **Korsnäbbsvägen**, 1953, ryhmänimi (pikkulintuja). Aiempi nimi Polvitie — **Krökvägen** (ennen 1946).

Laukkipääntie — **Bläsvägen**, 1953, ryhmänimi (hevosia).

Laululinnuntie — **Sångfågelsvägen**, 1953, ryhmänimi (pikkulintuja). Aiempi nimi Veräjätie — **Grindvägen** ja **Pääskytie** — **Svalvägen** (ennen 1946).

Laulurastaanpolku — **Traststigen**, 1953, liittyy Laulurastaantiehen.

Laulurastaantie — **Trastvägen**, 1953, ryhmänimi (pikkulintuja).

Laurinpolku — **Lauristigen**, 1964 ehdotettuna, ryhmänimi («Seitsemän veljeksien» aihepiiri).

Lehmustie — **Lindvägen**, 1953, ryhmänimi (lehtipuita). Aiempi nimi III Toukokuja — III Majgränd (ennen 1946).

Leivosenkuja — **Lärkgränden**, 1953. Katu on Leivosentien poikkikuja.

Leivosentie — **Lärkvägen**, 1953, ryhmänimi (pikkulintuja). Aiempi nimi Kiurutie — Lärkvägen (ennen 1946).

Leppälinnuntie — **Rödätjärtsvägen**, 1953, ryhmänimi (pikkulintuja). Ruots. nimi nyk. asuun 1969, sitä ennen Alfågelsvägen.

Leppätie — **Alvägen**, 1953, ryhmänimi (lehtipuita).

* **Liekotie** — **Lummervägen**, 1952, ryhmänimi (luonnonkasveja). Poistettu asemakaavasta 1964.

Liiketie — **Affärsvägen**, 1952. Nimi liittyy tien varrella olleisiin kauppaliikkeisiin. Aiempi nimi Asematie — Stationsvägen (ennen 1946). Kadun nimi ehdotettu 1964 muutettavaksi Sompion-tieksi.

Luumukuja — **Plommongränden**, 1953, liittyy lehtipuu-aiheisiin nimiin. Aiempi nimi Louhitie — Louhivägen (ennen 1946).

Lähdenlitynpolku — **Källängstigen**, 1952, vesiperäisen maaston mukaan.

Länsirinnette — **Västerbrinkvägen**, 1953, entisen ennen 1946 annetun nimen mukaan.

Marjastajankuja — **Bärplockargränden**, 1953, liittyy Marjatiehen. Aiempi nimi Ruusantie — Rosavägen (ennen 1946).

Marjatie — **Bärvägen**, 1953, entisen ennen 1946 annetun nimen mukaan.

Miekkapolku — **Svärdstigen**, 1957. Katu on Vallesmannintien poikkikuja ja nimi johdettu siitä («lain miekka»).

Moisionpolku — **Moislostigen**, 1952. Nimi käytössä jo ennen 1946 asussa Moisiontie — Moisionvägen.

Muuttolinnuntie — **Flyttfågelsvägen**, 1953, ryhmänimi (pikkulintuja).

Mäenalus — **Undibacken**, 1952, vanhasta paikannimestä Undibacken.

Mäenharju — **Backkrönet**, 1953, maaston mukaan. Aiempi nimi Petastie — Petasvägen (ennen 1946).

Niemitie — **Näsvägen**, 1953, entisen ennen 1946 annetun nimen mukaan.

Niittyvillankuja — **Tuvlocksgränden**, 1964, ehdotettuna, ryhmänimi (luonnonkasveja).

* **Niitynperä** — **Ängsbottnen**, 1953, maaston mukaan. Aiempi nimi Kaarlontie — Karlsvägen (ennen 1946): Poistettu asemakaavasta 1962.

Nukarinkuja — **Nuckarsgränden**, 1952. Katu on Nukarintien poikkikuja. Aiempi nimi Mansikkakuja — Smultrongränd (ennen 1946).

Nukarintie — **Nuckarsvägen**, 1952, liittyy «Seitsemän veljeksien» ryhmänimiin (Nukari vanha kylä Nurmijärvellä). Aiempi nimi Palokunnantie — Brandkärsvägen (ennen 1946).

Olkitie — **Stråhalmsvägen**, 1957, liittyy läheisiin peltoviljelysnimiin.

Ollilankuja — **Ollasgränden**, 1953. Katu on Ollilantien poikkikuja.

Ollilantie — **Ollasvägen**, 1953, vanhasta talonimestä Ollas. Nimi ollut paikkakunnalla käytössä jo ennen 1946 asussa Ullastie — Ullasvägen.

Onkikuja — **Metspögränden**, 1953, ryhmänimi (kalastusvälineet). Sijaitsee lähellä jokea.

* **Pajukonkuja** — **Videskogsgränden**, 1953, liittyy Pajukontiehen.

Pajukontie — **Videskogsvägen**, 1953, ryhmänimi (lehtipuita). Aiemmat nimet Matintie — Mattsvägen ja Fransintie — Fransvägen (ennen 1946).

Pampulankuja — **Bamsasgränden**, 1953, vanhasta talonimestä Bamsas (ruots. bamse = porho, «pamppu»).

Pihatie — **Gårdstunet**, 1953. Nimi johdettu vierreistä Kotitiestä. Aiempi nimi Tuomitie — Häggvägen (ennen 1946).

Pohjanpellonkuja — **Norråkersgränden**, 1953. Katu on Pohjanpellontien poikkikuja.

Pohjanpellontie — **Norråkersvägen**, 1953. Nimi liittyy tienoon muihin maanviljelysaiheisiin nimiin. Aiempi nimi Jatkotie — Skarvvägen (ennen 1946).

Polttilankuja — **Brännasgränden**, 1953, vanhasta talonimestä Brännas.

Punatulkuntie — **Domherrevägen**, 1953, ryhmänimi (pikkulintuja). Aiempi nimi Näpintie — Näppivägen (ennen 1946).

Pähkinätie — **Hasselnötsvägen**, 1953, Nimi käytössä jo ennen 1946 asussa Pähkinätie — Nötsvägen.

Päivölänkuja — **Päivölägränden**, 1952. Katu on Päivöläntien poikkikuja. Aiempi nimi Oravatie — Ekorrvägen (ennen 1946).

Päivöläntie — **Päivölävägen**, 1952. Nimi käytössä jo aiemmin (annettu ennen 1946). Osalla kadusta aiemmin nimi Palokunnantie — Brandkärsvägen (ennen 1946).

(* **Raatekuja** — **Vattenklövergränden**), 1952, liittyy Raatetiehen.

Raatetie — **Vattenklövervägen**, 1952, ryhmänimi (luonnonkasveja).

Rahkatie — **Vitmossvägen**, 1964 ehdotettuna, liittyy vanhaan paikannimeen Mosabacka (= suomäki).

Rasintie — **Rasivägen**, 1953, vanhasta talonimestä Rasis.

Rasmuksenkuja — Rasmusgränden, 1964 ehdotettuna. Katu on Rasmuksentien poikkikuja.

Rasmuksentie — Rasmusvägen, 1952, vanhasta talonnimestä Rasmus (Rasmus = Erasmus). Nimi ollut asussa Rasmustie — Rasmusvägen käytössä toisessa paikassa (ennen 1946) ja siirretty tienoolle, missä talo on sijainnut.

Rikuntie — Rikuvägen, 1953. Nimi käytössä jo ennen 1946.

Rimpisuontie — Flarkvägen, 1964 ehdotettuna, liittyä vanhaan paikannimeen Mosabacka (= suomi).

Rintamasotillaantie — Frontsoldatsvägen, 1952. Alueelta annettu asuntotontteja rintamamiehille ja nimi sen mukaan. Aiemmat nimet Lepolantie — Lepolavägen ja Nybondastie — Nybondasvägen (ennen 1946).

Ripekuja — Åslappsgränden, 1964 ehdotettuna. Katu on Ripetien poikkikuja.

Ripetie — Åslappsvägen, 1952, vanhasta paikannimestä Åslapp (= rippeet, jäännös). Aiemmat nimet Palokunnantie — Brandkärsvägen ja Tikantie — Hackspettsvägen (ennen 1946).

Ruohotie — Gräsvägen, 1953, entisen ennen 1946 annetun nimen mukaan.

Saarnitie — Askträdsvägen, 1953, ryhmänimi (lehtipuita). Aiempi nimi osalla tiestä II Toukokuja — II Majgränd (ennen 1946).

Salavatie — Sälgvägen, 1953, ryhmänimi (lehtipuita).

Salotie — Ödemarksvägen, 1952, entisen ennen 1946 annetun nimen mukaan.

Saniahtie — Ormbunksvägen, 1964, ryhmänimi (luonnonkasveja). Käyttöön jo 1952.

Santeriantie — Sandersvägen, 1953, vanhasta talonnimestä Sanders (= Santeri, Aleksanteri).

Sarkatie — Tegvägen, 1953, tienoolla ennen 1946 käytetyn nimen mukaan.

Satakielentie — Näktergalsvägen, 1953, ryhmänimi (pikkulintuja).

Saunatie — Rökbastuvägen, 1952. Nimi käytössä jo ennen 1946 asussa Saunatie — Bastuvägen.

Sidetie — Bindevägen, 1953, entisen ennen 1946 annetun nimen mukaan.

Silmakuja — Metrevsgränden, 1953, ryhmänimi (kalastusvälineet). Sijaitsee lähellä jokea. Aiempi nimi Pekantie — Pettervägen (ennen 1946).

Simeonitie — Simeonsvägen, 1952, ryhmänimi («Seitsemän veljeksien» aihepiiri). Aiempi nimi Linnantie — Fågelvägen (ennen 1946).

Simpukkakuja — Musselgränden, 1953. Nimen aihe läheisestä joesta.

Soinantie — Svenvägen, 1957, entisen ennen 1946 annetun nimen mukaan. (Soini = aseenkantaja, ruots. vastine sven.)

Somplontie — Somplövägen, 1964 ehdotettuna, ryhmänimi («Seitsemän veljeksien» aihepiiri). Aiemmat nimet Asematie — Stationsvägen (ennen 1946) ja Liiketie — Affärsvägen 1952.

Suomäentie — Mosabackavägen, 1964, vanhasta paikannimestä Mosabacka (mosa = mosse = suo). Tie rajana viereiseen 38. kaup.osaan.

Suopursunkuja — Porsgränden, 1964 ehdotettuna. Katu on Suopursuntien poikkikuja.

Suopursuntie — Porsvägen, 1964 ehdotettuna, ryhmänimi (luonnonkasveja).

Takalantie — Takalavägen, 1952, palstatilan nimestä Takala. Aiempi nimi Pakaantie — Backasvägen (ennen 1946).

Takanlityntie — Utängsvägen, 1953, ks. 38. kaup.osa.

Talittalantie — Talgmesvägen, 1953, ryhmänimi (pikkulintuja). Aiempi nimi Alatie — Nedrevägen (ennen 1946).

Tapanila — Mosabacka, rautatiepysäkinä 1908 lähtien asussa Mosabacka ja 1926 lähtien asussa Tapanila — Mosabacka. Kaup.osan osaluueen nimeksi 1959. Mosabacka vanha paikannimi (= suomi). Tapanila yleisnimenä 1900-luvun alkuvuosista lähtien. Ks. 39. kaup. osan esittelyä.

Tapanilantie — Staffansbyvägen, 1953, paikkakunnan nimen mukaan, seudun päätte.

Tapanilan tori — Staffansby torg, 1952, paikkakunnan nimen mukaan.

Tapaninkallio — Staffansberget, 1953, paikkakunnan vanhasta nimestä Staffansby ja maaston mukaan. Kadun aiempi nimi Putkitie — Rörvägen (ennen 1946).

Tapaninvaltio — Staffansslätten, 1959 osa-alueen nimeksi.

* **Tarhurintie** — Trädgårdsmästarvägen, 1952. Nimi mukailtu entisestä ennen 1946 annetusta nimestä Puutarhatie — Trädgårdsvägen. Uudeksi nimeksi Yrttimaantie — Örtagårdsvägen 1953.

* **Tasankotie** — Slättvägen, 1952, maaston mukaan. Poistettu asemakaavasta 1964.

Terhotie — Ekollonvägen, 1953, liittyä lehtipuu-aiheiseen nimiryhmään. Aiempi nimi Sampotie — Sampovägen (ennen 1946).

Tervapääskynpolku — Tornsvälgatigen, 1953, ryhmänimi (pikkulintuja). Aiempi nimi Pääskytie — Svalvägen (ennen 1946).

Terveystie — Hälsovägen, 1952. Nimi kadun varrella sijainneen äitiys- ja lastenneuvolan mukaan. Aiempi nimi Mäkitie — Backasvägen (ennen 1946).

* **Tiilenlyöjänkuja** — Tegelslagargränd, 1952, tienoolla olleen kalkkitiilitehtaan mukaan. Poistettu asemakaavasta 1964.

Tiilipolku — Rönstrastigen, 1969 ehdotettuna. Jalankulkupoluksi tarkoitettu katu on Tiilitien poikkikuja.

Tiilitie — Rönstrastvägen, 1953, ryhmänimi (pikkulintuja).

Timonkuja — Timosgränden, 1952, ryhmänimi («Seitsemän veljeksien» aihepiiri). Aiempi nimi Väinölänkuja — Väinölägränd (ennen 1946).

Toukotte — **Majvägen**, Tie kuulunut alueen tieverkkoon ennen alueliitosta 1946 ja jäänyt toistaiseksi käyttöön 1953 vahvistetun asemakaavan ulkopuolella.

Tuohikoivuntie — **Näverbjörksvägen**, 1953, ryhmänimi (lehtipuita). Aiempi nimi Koivutie — **Björkvägen** (ennen 1946).

Tuomaankuja — **Tomasgränden**, 1952, ryhmänimi («Seitsemän veljeksien» aihepiiri). Aiempi nimi **Metsätie** — **Skogsvägen** (ennen 1946).

Tuomipolku — **Häggstigen**, 1953, ryhmänimi (lehtipuita). Aiemmat nimet **Lokintie** — **Måsvägen** ja **I Toukokuja** — **I Majgränd** (ennen 1946).

Uimarannantie — **Simstrandsvägen**, 1953. Nimi käytössä jo ennen 1946.

Uudenpellonkuja — **Nyåkersgränden**, 1953, liittyy Uudenpellonpolkuun.

Uudenpellonpolku — **Nyåkersstigen**, 1953. Nimi käytössä ennen 1946 asussa **Uudenpellontie** — **Nyåkersvägen**.

Uudisraivaajantie — **Nyröjarvägen**, 1952. Nimi liittyy läheiseen **Yläkaskentien** ja viittaa seudun vanhaan maanviljelykseen.

Uunilinnuntie — **Lövsångarvägen**, 1953, ryhmänimi (pikkulintuja).

Vahtitie — **Vaktvägen**, 1953, entisen ennen 1946 annetun nimen mukaan.

Vainiokuja — **Åkergränden**, 1953. Katu on **Vainiotien** poikkikuja.

Vainiotie — **Åkervägen**, 1953, ks. 38. kaup.osa.

Vallesmannintie — **Befallningsmansvägen**, 1957. Katu on «vallesmannin» virkatalona ennen olleen **Backaksen** tilan maalla, nimen aihe siitä.

Vanha Tapanilantie — **Gamla Staffansbyvägen**, 1953. Katu aiemmin paikkakunnan päätie ja nimenä **Tapanilantie** — **Tapanilavägen** (ennen 1946).

Veljestentie — **Brödravägen**, 1952, ryhmänimi («Seitsemän veljeksien» aihepiiri). Aiempi nimi **Koulutie** — **Skolvägen** (ennen 1946).

Venlanpolku — **Vendlasstigen**, 1952, ryhmänimi («Seitsemän veljeksien» aihepiiri). Aiempi nimi **Väinölänrinne** — **Väinöläbrinken** (ennen 1946).

Veropellontie — **Skattåkersvägen**, 1953. Nimi liittyy tienoon muihin maanviljelysaiheisiin nimiin.

Viertolantie — **Viertolavägen**, 1952, ryhmänimi («Seitsemän veljeksien» aihepiiri). Aiempi nimi **Tehtaan** — **Fabriksvägen** (ennen 1946).

Västääräkintie — **Sädesårlievägen**, 1953, ryhmänimi (pikkulintuja).

Yläkaskenkuja — **Högsvedsgränden**, 1952. Katu on **Yläkaskentien** poikkikuja.

Yläkaskentie — **Högsvedsvägen**, 1952, paikannimestä **Högsved**. Aiempi nimi **Pohjoinen tie** — **Norra vägen** (ennen 1946).

Yrttimaantie — **Örtagårdsvägen**, 1953. Nimi johdettu entisestä ennen 1946 annetusta nimestä **Puutarhatie** — **Trädgårdsvägen**.

40. KAUPUNGINOSA SUUTARILA — SKOMAKARBÖLE

Suutarila eli Skomakarböle samoin kuin osittain tähän kaupunginosaan kuuluva Tikkurila eli Dickursby kuuluvat Helsingin pitäjän keskuseudun keskiaikaisiin kyläkuntiin. Isonjaon v. 1769 päättyessä Suutarilassa oli 4 maakirjataloa ja nyk. Keravanjoen eteläpuolelle jäävässä osassa Tikkurilaa eli Ala-Tikkurilassa 3 maakirjataloa, jotka talot myöhemmin jaettiin useiksi pientiloiksi. Maata ositettiin asuntotonteiksi 1900-luvun alkupuolella sekä Tikkurilan että Suutarilan kylissä. Senaatin päätöksellä v. 1908 määrättiin mm. Tikkurilan asutusalueesta muodostettavaksi taajaväkinen yhdyskunta, jolle v. 1917 vahvistettiin yleinen ohjesääntö. Tämä yhdyskunta ei kuitenkaan koskaan käyttänyt itsehallinto-oikeuttaan ja suurin osa sen vähäisestä väestöstä eli vielä maataloudessa silloin, kun Ala-Tikkurilan alue v. 1946 liitettiin Helsinkiin. Suutarilassa rajoittui ennen vuotta 1939 tapahtunut maanositus vain pariinkymmeneen asuntontonttiin. Kaupunginosaan vahvistettiin väliaikainen rakennuskaava ja ensimmäiset kadunnimet v. 1952, ja sen lopullinen asemakaavoitus alkoi 1960-luvulla.

Suutarilan alkuperäinen nimi Skomakarböle tunnetaan jo keskiajalla. Nimen alkuperästä lähemmin siv. 25. Suomalaisena nimenä on käytetty käännösmuotoa Suutarinkylä 1900-luvun alusta alkaen. Kaupunginosan viralliseksi nimeksi vahvistettiin v. 1959 Suutarila — Skomakarböle ja sen osa-alueiden nimiksi Ala-Tikkurila — Nedre Dickursby ja Siltämäki — Brobacka.

Tikkurilan kylän nimi esiintyy asiakirjoissa 1500-luvun alkupuolella mm. asuissa Dikursby, Dickursby ja Dekorsby. Nimen alkuosa dikur, deker on tarkoittanut lukumäärää kymmenen nahkoina tai pergamentteina ja sana on lainattu myös suomen kieleen muodossa tikuri merkityksessä kymmenkunta, kymmenen kappaletta. Nimen alkuperästä lähemmin siv. 00. Suomalainen vastine Tikkurila on tullut yleiseen käyttöön 1800-luvun lopulla. Osa-alueen nimi Brobacka on vanha, jo 1600-luvulla tunnettu paikannimi, joka on tarkoittanut Vantaan yli vievän maantiesillan tienoota. Suomalainen käännösnimi Siltämäki on tullut käyttöön 1900-luvun alussa.

Aamuruskontie — Morgonrådevägen, 1952, ryhmänimi (taivaanilmiöt).

Alsatie — Skalmvägen, 1960, ryhmänimi (ajoneuvot).

Ala-Tikkurila — Nedre Dickursby, 1959 kaup. osan osa-alueen nimeksi, vanhasta kylännimestä Dickursby. Ks. 40. kaup. osan esittelyä.

Arttolankuja — Arttolagränden, 1960. Katu on Arttolantien poikkikuja.

Arttolantie — Arttolavägen, 1960, ennen 1946 annetun nimen mukaan.

Halvarilantie — Halvarsvägen, 1960, vanhasta talonpoikaistalon nimestä Halvard, joka johtuu vanhasta miehen nimestä Hallvard.

Hannukselantie — Hannusasvägen, 1960, vanhasta talonpoikaistalon nimestä Hannusas, joka on johdettu Johannes-nimen sivumuodosta Hannus.

Härkävaljakonkuja — Oxspannsgränden, 1963. Katu on Härkävaljakontien poikkikuja.

Härkävaljakontie — Oxspannsvägen, 1960, ryhmänimi (ajoneuvot).

Häräntie — Oxens väg, 1968, ryhmänimi (tähdistö).

Iltatähdentie — Aftonstjärnevägen, 1960, ryhmänimi (tähdistö).

Jalaskuja — Medagränden, 1960, ryhmänimi (ajoneuvot). Aiempi nimi Leppätie — Alvägen (ennen 1946).

Jalopeurantie — Lejonets väg, 1968, ryhmänimi (tähdistö).

Jousimiehenpolku — Skyttens stig, 1968. Katu liittyy Jousimiehentiehen.

Jousimiehentie — Skyttens väg, 1968, ryhmänimi (tähdistö).

Juhannustie — Midsommarvägen 1966, ryhmänimi (taivaanilmiöt ja ajanlasku).

Juhtatie — Dragarvägen, 1960, ryhmänimi (ajoneuvot). Aiempi nimi Haapatie — Aspvägen (ennen 1946).

Jupiterintie — Jupitervägen, 1967, ryhmänimi (tähdistö).

Kaksostenpolku — Tvillingarnas stig, 1968. Katu liittyy Kaksostentiehen.

Kaksostentie — Tvillingarnas väg, 1968, ryhmänimi (tähdistö).

Kaplaskuja — Fjättergränden, 1952, ryhmänimi (ajoneuvot). Kaplas = reen jalasta koriin yhdistävä tukipuu, ketara.

Kaurinkuja — Stenbockens gränd, 1967 ehdotettuna. Katu on Kauriintien poikkikuja.

Kaurinpolku — Stenbockens stig, 1968. Katu liittyy Kauriintiehen.

Kaurintie — Stenbockens väg, 1968, ryhmänimi (tähdistö).

Kiertotähdenukuja — Planetgränden, 1960. Katu on Kiertotähdentien poikkikuja.

Kiertotähdentie — Planetvägen, 1952, ryhmänimi (tähdistö).

Kiesitie — Schäsvägen, 1952, ryhmänimi (ajoneuvot).

Kointähdentie — Morgonstjärnevägen, 1952, ryhmänimi (tähdistö).

Kravuntie — Kräftans väg, 1968, ryhmänimi (tähdistö).

Kytöpolku — Kyttlandsstigen, 1960. Katu liittyy Yläkaskentiehen 39. kaup.osassa.

Norokuja — Rännilsgränden, 1960. Katu on Norotien poikkikuja.

Norotie — Rännilsvägen, 1960. Nimi käytössä jo ennen 1946 asussa Norotie — Däldvägen.

Ohjaskuja — Tygelgränden, 1952, ryhmänimi (ajoneuvot).

Oinaantie — Vädurens väg, 1952, ryhmänimi (tähdistö).

Penttiläntie — Bengtsvägen, 1960, vanhasta talonpoikaistalon nimestä Bengts.

Pikkaraiskuja — Kortmansgränden, 1952. Katu on Pikkaraistien poikkikuja.

Pikkaraistie — Kortmansvägen, 1952, vanhasta suvun ja talon nimestä Kortmans. Aiempi nimi Alkutie — Alkuvägen (ennen 1946).

Pohjantähdenukuja — Polstjärnegränden, 1965. Katu on Pohjantähdentien poikkikuja.

Pohjantähdentie — Polstjärnevägen, 1952, ryhmänimi (tähdistö).

Pältsitie — Betselvägen, 1952, ryhmänimi (ajoneuvot).

Pälvänpaalauksentie — Solståndsvägen, 1952, ryhmänimi (taivaanilmiöt ja ajanlasku).

Revontulentie — Norrskensvägen, 1960, ryhmänimi (taivaanilmiöt).

Riimusauvantie — Runstavsvägen, 1952, ryhmänimi (taivaanilmiöt ja ajanlasku).

Ränkitie — Bogtråvägen, 1960, ryhmänimi (ajoneuvot). Ränget = hevosen länget.

Sarastutie — Gryningsvägen, 1966, ryhmänimi (taivaanilmiöt ja ajanlasku).

Sateenkaarenkuja — Regnbågsgränden, 1960. Katu on Sateenkaarentien poikkikuja.

Sateenkaarentie — Regnbågsvägen, 1952, ryhmänimi (taivaanilmiöt).

Saturnuksentie — Saturnusvägen, 1960, ryhmänimi (tähdistö).

Seulastentie — Plejadvägen, 1952, ryhmänimi (tähdistö).

Sillatie — Seldonsvägen, 1960, ryhmänimi (ajoneuvot).

Siltamäentie — Brobackavägen, 1968, seudun yleisnimen mukaan.

Siltämäki—Brobacka, 1959 kaup.osan osa-alueen nimeksi vanhasta paikannimestä Brobacka (kartassa 1692 Broback åker). Ks. 40. kaup.osan esittelyä.

Suutarinkyläntie — Skomakarbölevägen, 1952, vanhasta kylännimestä Skomakarböle. Ks. 40. kaup.osan esittelyä.

Suvanne — Spakvattnet, 1960, läheisen joen suvantopaikan mukaan.

Uranuksentie — Uranusvägen, 1960, ryhmänimi (tähdistö).

Valjastie — Remtygsvägen, 1960, ryhmänimi (ajoneuvot).

Vankkurikuja — Flakvagnsgränden, 1960, ryhmänimi (ajoneuvot).

Vaskipellonkuja — Kopparkyegränden, 1960. Katu on Vaskipellontien poikkikuja.

Vaskipellontie — Kopparkyevägen, 1952, vanhasta paikannimestä Kopparkyan.

Vemmelkuja — Krumträgränden 1960, ryhmänimi (ajoneuvot). Vemmel = hevossaljaiden luokka, luokka.

Vesimiehentie — Vattumansvägen, 1952, ryhmänimi (tähdistö).

41. KAUPUNGINOSA SUURMETSÄ — STORSKOG

Suurmetsän kaupunginosa käsittää koillisen osan vanhasta Tapaninkylästä ja vähäisen alueen Ala-Tikkurilasta. Talonpoikaistaloille kuuluneiden maiden palstoituksen asuntonton-teiksi pani alulle v. 1906 perustettu Ab Parkstad-Vanda-Puistokylä niminen yhtiö. Vuodesta 1908 alkaen 1930-luvulle jatkuneen laajakantoisen maanosittamisen tuloksena oli alueelle muodostunut melkoinen esikaupunkiasutus ennen sen liittämistä Helsinkiin.

Nimi tälle kaupunginosalle on muodostettu vanhasta Storskog-nimestä, joka on seudun nimenä 1760-luvun kartassa. Kaupunginosan osa-alueiden nimet Puistola — Parkstad, Tattarisuo — Tattarmossen, Heikinlaakso — Henriksdal ja Jakomäki — Jakobacka ovat vanhoja paikannimiä. Puistolan alueelle, joka muodostaa kaupunginosan vanhan kanta-alueen, nimi muodostui lähinnä edellä mainitun palstoittaja-yhtiön mukaan. Suomenkielisenä nimenä oli aluksi käytössä Puistokylä tai Puisto, kunnes 1930-luvulla vakiintui pysyvästi käyttöön nimi Puistola. Tämä oli vahvistettu v. 1926 sen Ala-Tikkurilan alueella sijaitsevan rautatiepysäkin suomenkieliseksi nimeksi, jonka nimenä vuodesta 1911 saakka oli ollut pelkkä Fastböle ja jota pysäkkiä Puistolan asukkaat käyttivät Helsinkiin kulkiessaan, koska sinne johti maantie Puistolasta. Rautatiepysäkestä yleistyi myös Puistolan ruotsinkieliseksi nimeksi Fastböle, vaikka tämä alkuaan olikin tarkoittanut vain Tapaninkylän koillista naapurikylää ja sieltä otettu myös rautatiepysäkin nimeksi, koska Fastbölestä johti tie pysäkillä. Puistolan ruotsinkieliseksi asialliseksi vastineeksi hyväksyttiin v. 1954 Parkstad. Fastbölenimestä lähemmin siv. 19.

Tattarisuon alue on saanut nimensä jo 1770-luvulta periytyvästä ja Pikkuvihan taisteluihin näillä seuduilla ehkä viittaavasta vanhasta paikannimestä Tattarmossen, jonka suomenkielisenä käännösnimenä on 1900-luvun alusta käytetty muotoa Tattarisuo. Heikinlaakson aluetta on 1900-luvun alkupuolelta lähtien kutsuttu nimillä Heikinlaakso — Henriksdal, Jakomäen alueen nimi on muodostettu vanhasta, jo 1760-luvulta tunnetusta paikannimestä Jakobacka.

Ennen kuin Puistolan asutusalue suuressa alueliitoksessa 1946 liitettiin Helsinkiin, oli alueella tieverkosto nimineen. Alueliitoksen jälkeen tästä alueesta tuli erillinen kaupunginosa, jolle vahvistettiin väliaikainen kadunnimistö v. 1952. Uudessa kadunnimistössä säilytettiin tällöin entisistä nimistä kaikki käyttökelpoiset ja uusien nimien aiheina käytettiin samalla muitakin seudun vanhoja paikannimiä. Jakomäen osa-alueelle on vahvistettu asemakaava kadunnimistöineen v. 1967.

Kaupunginosan nimeksi vahvistettiin Suurmetsä — Storskog v. 1962 ja samalla se jaettiin jo mainittuihin osa-alueihin Puistola — Parkstad, Tattarisuo — Tattarmossen, Heikinlaakso — Henriksdal ja Jakomäki — Jakobacka.

Akkutie — Ackumulatorvägen, 1960, ryhmänimi (auto ja sen laitteet).

Alankotie — Låglandsvägen, 1952, maaston mukaan. Aiempi nimi (ennen 1946) Valtatie — Stamvägen.

Alviontie — Alviovägen, 1952. Nimi käytössä jo ennen 1946.

Aurapolku — Plogstigen, 1952. Nimi käytössä jo ennen 1946 asussa Auratie — Plogvägen.

Aurinkomäenkuja — Solbackagränden, 1952. Katu on Aurinkomäentien poikkikuja.

Aurinkomäentie — Solbackavägen 1952. Nimi

käytössä jo ennen 1946 ja johdettu talon nimestä Solbacka.

Autotallintie — Garagevägen, 1960, ryhmänimi (auto ja sen laitteet).

Fastbölentie — Fastbölevägen, 1952. Nimi käytössä jo ennen 1946 ja liittyy kaup.rajan ulkopuolella olevaan Fastbölen kylään, jonne tie Puistolasta johtaa.

Hapero — Krämlan, 1969, ryhmänimi (sienet).

Heikinlaakso — Henriksdal, 1962 osa-alueen nimeksi asuntoalueen aiemman nimen mukaan. Ks. 41. kaup.osan esittelyä.

Helkinlaaksontie — **Henriksdalsvägen** 1952 paikannimestä Henriksdal. Aiemmat nimet (ennen 1946) II Valtakuja — II Stamgränd ja Valtatie — Stamvägen.

Hirviholmanpolku — **Hirviholmastigen**, 1969 ehdotettuna, liittyy Hirviholmantiehen.

Hirviholmantie — **Hirviholmavägen**, 1969 ehdotettuna, vanhasta paikannimestä Hirviholmsäng (kartassa 1775).

Huokotie — **Drågvägen**, 1967, ryhmänimi (maastonimiä). Huoko = kosteapohjainen notko.

Hyttyspolku — **Myggdansstigen**, 1952, ryhmänimi (hyönteisiä). Aiempi nimi (ennen 1946) Lapintie — Lappvägen.

Ivarinpolku — **Ivarsstigen**, 1969 ehdotettuna, liittyy Ivarintiehen.

Ivarintie — **Ivarsvägen**, 1969 ehdotettuna, ryhmänimi (Aleksis Kiven "Nummisuutarien" aihepiiri).

Jaananukuja — **Jaanageränden**, 1969 ehdotettuna. Katu on Jaanantien poikkikuja.

Jaanantie — **Jaanaavägen**, 1969 ehdotettuna, ryhmänimi (Aleksis Kiven "Nummisuutarien" aihepiiri).

Jakomäen aukio — **Jakobackaplanen**, 1967, alueen yleisnimen mukaan.

Jakomäenkuja — **Jakobackagränden**, 1967. Katu liittyy Jakomäntiehen.

Jakomäentie — **Jakobackavägen**, 1967, alueen pääkatu, nimi sen mukaan. Aiemmin Östersundomintie — Östersundomsvägen.

Jakomäki — **Jakobacka**, 1962 osa-alueen nimeksi, vanhasta paikannimestä Jakobacka. Ks. 41. kaup.osan esittelyä.

Jarrutie — **Bromsvägen**, 1960, ryhmänimi (auto ja sen laitteet).

Jyvätie — **Kornvägen**, 1952, ryhmänimi (peltoviljelys). Aiempi nimi Metsolankuja — Metsolagränd (ennen 1946).

Jäähdytintie — **Kylarvägen**, 1960, ryhmänimi (auto ja sen laitteet).

Kaadekuja — **Sluttgränden**, 1967, ryhmänimi (maastonimiä). Kaade = vieru, luiska.

Kaasutintie — **Förgasarvägen**, 1960, ryhmänimi (auto ja sen laitteet).

Kalkkivuorenpolku — **Kalkbergsstigen**, 1969 ehdotettuna, liittyy Kalkkivuorentiehen.

Kalkkivuorentie — **Kalkbergsvägen**, 1952. Nimi käytössä jo ennen 1946 toisessa paikassa. Nimen aiheena lähellä sijainnut kalkkilouhos ja sitä tarkoittava paikannimi Kalkberget.

Kalliokuja — **Klippgränden**, 1969 ehdotettuna. Katu on Kalliotien poikkikuja.

Kallioipolku — **Klippstigen**, 1969 ehdotettuna, liittyy Kalliotiehen.

Kalliotie — **Klippvägen**, 1952. Nimi käytössä jo ennen 1946 asussa Kalliotie — Bergvägen.

Kankarepolku — **Hympelstigen**, 1967, liittyy Kankaretiehen.

Kankaretie — **Hympelvägen**, 1967, ryhmänimi (maastonimiä). Kankare = mäennyppylä.

Kantotie — **Stubbvägen**, 1952. Nimi käytössä jo ennen 1946 asussa Kantokuja — Stubbgränd.

Kanttorintie — **Kantorsvägen**, 1969 ehdotettuna, ryhmänimi (Aleksis Kiven »Nummisuutarien» aihepiiri).

Karrinkuja — **Karrigränden**, 1969 ehdotettuna. Katu on Karrintien poikkikuja.

Karrinpolku — **Karristigen**, 1969 ehdotettuna, liittyy Karrintiehen.

Karrintie — **Karrivägen**, 1952, ryhmänimi (Aleksis Kiven »Nummisuutarien» aihepiiri). Aiempi nimi Harjutie — Äsvägen (ennen 1946).

Kassaratie — **Lövsjärarvägen**, 1952, ryhmänimi (metsätyöt). Kassara = vesuri.

Kasukka — **Mässhaken**, 1969 ehdotettuna. Tämä kävelykatu johtaa kirkkorakennukselle varatulle alueelle.

Kehtopolku — **Vaggstigen**, 1952. Nimi käytössä jo ennen 1946 asussa Kehtotie — Vaggvägen.

Kela — **Haspeln**, 1952. Nimi käytössä jo ennen 1946 asussa Kelatie — Haspelvägen.

Kennäspolku — **Brinkstigen**, 1967, liittyy Kennästiehen.

Kennästie — **Brinkvägen**, 1969 ehdotettuna, ryhmänimi (maastonimiä). Kennäs = kohouma maastossa, kumpare.

Kiittäjänkuja — **Löpargränden**, 1965. Katu on Kiittäjänpolun poikkikuja.

Kiittäjänpolku — **Löparstigen**, 1952. Nimi johdettu viereisestä rautatiestä. Aiempi nimi osalla tiestä Raidetie — Spärvägen.

Kirsikuja — **Tjälgränden**, 1969 ehdotettuna. Katu on Kirsitien poikkikuja.

Kirsipolku — **Tjälstigen**, 1969 ehdotettuna, liittyy Kirsitiehen.

Kirsitie — **Tjälvägen**, 1952, maastoon liittyviä nimiä. Aiempi nimi Rintatie — Bröstvägen (ennen 1946).

Kirveskuja — **Yxgränden**, 1969 ehdotettuna. Katu on Kirvestien poikkikuja.

Kirvestie — **Yxvägen**, 1952, ryhmänimi (metsätyöt).

Kissansilmäntie — **Kattögevägen**, 1960, ryhmänimi (auto ja sen laitteet).

Kiviahonpolku — **Kivisvedsstigen**, 1969 ehdotettuna, liittyy Kiviahontiehen.

Kiviahontie — **Kivisvedsvägen**, 1969 ehdotettuna, vanhasta paikannimestä Kifisveden (kartassa 1692).

Kiviipolku — **Stenstigen**, 1969 ehdotettuna, liittyy Kiviahontiehen.

Kivirinne — **Stenbrinken**, 1969 ehdotettuna, liittyy Kiviahontiehen.

Kofillinen moottoritie — **Nordöstra motorvägen**, 1969 ehdotettuna, tien suunnan ja luonteen mukaan. Tiestä käytetty myös nimeä Lahdentie — Lahtisvägen.

Korenttie — **Trollsländevägen**, 1952, ryhmänimi (hyönteisiä). Aiempi nimi **Vesatie** — **Skottvägen** (ennen 1946).

Korkeanmäentie — **Högbackavägen**, 1952. Nimi käytössä jo ennen 1946 asussa **Högbackantie** — **Högbackavägen**, joka vanhasta paikannimestä **Högbacka**.

Korpikuja — **Mörkskogstränd**, 1952. Nimi käytössä jo ennen 1946 asussa **Korpikuja** — **Myrgränd**. Ruots. nimi 1966 saakka asussa **Storskogstränd**.

Korpitie — **Mörkskogsvägen**, 1952. Nimi käytössä jo ennen 1946 asussa **Korpitie** — **Myrvägen**. Ruots. nimi 1966 saakka asussa **Storskogsvägen**.

Korvasienipolku — **Murklestigen**, 1969 ehdotettuna, ryhmänimi (sienet).

Koudankuja — **Koutagränd**, 1969 ehdotettuna. Katu on **Koudantien** poikkikuja.

Koudanpolku — **Koutastigen**, 1969 ehdotettuna, liittyy **Koudantiehen**.

Koudanrinne — **Koutabrinken**, 1952, liittyy **Koudantiehen**. Aiempi nimi III **Puistokuja** — III **Parkgränd** (ennen 1946).

Koudantie — **Koutavägen**, 1952, ryhmänimi (Eino Leinon »Helkavirsien» aihepiiri). Aiempi nimi III **Puistotie** — III **Parkväg** (ennen 1946).

Kraatarintie — **Skräddarvägen**, 1969 ehdotettuna, ryhmänimi (Aleksis Kiven »Nummisuutarien» aihepiiri).

Kreetantie — **Gretavägen**, 1969 ehdotettuna, ryhmänimi (Aleksis Kiven »Nummisuutarien» aihepiiri).

Kuhilaspolku — **Rågskyllstigen**, 1969 ehdotettuna, ryhmänimi (peltoviljelys).

Kuukunen — **Äggsvampen**, 1969 ehdotettuna, ryhmänimi (sienet.)

Kytkintie — **Kopplingsvägen**, 1960, ryhmänimi (auto ja sen laitteet).

Kyyhkyspolku — **Duvstigen**, 1952. Nimi käytössä jo ennen 1946 asussa **Kyyhkystie** — **Duvvägen**.

Kääpätie — **Färtickevägen**, 1969 ehdotettuna, ryhmänimi (sienet).

Laaksokuja — **Dalgränd**, 1969 ehdotettuna. Katu on **Laaksotien** poikkikuja.

Laaksopolku — **Dalstigen**, 1969 ehdotettuna. Katu on **Laaksotien** poikkikuja.

Laaksotie — **Dalvägen**, 1952. Nimi käytössä jo ennen 1946.

Lahdentie — **Lahlsvägen**, 1969 käytössä ollut epävirallinen nimi uudelle Lahden suuntaan vievälle moottoritiele.

Laitakuja — **Ytterkanten**, 1969 ehdotettuna. Katu on **Laitatien** poikkikuja.

Laitapolku — **Ytterstigen**, 1969 ehdotettuna, liittyy **Laitatiehen**.

Laitatie — **Yttervägen**, 1969 ehdotettuna, sijainnin mukaan.

Lentokuja — **Flyggränd**, 1952, läheisen lento-

kentän mukaan. Aiempi nimi **Penttiläntie** — **Bengtsvägen** (ennen 1946).

Lohkaretie — **Blockvägen**, 1952, entistä ennen 1946 annettua nimeä **Kivitie** — **Stenvägen** muokailleen.

Louhikkokuja — **Höldergränd**, 1967, liittyy **Louhikkotiehen**.

Louhikkotie — **Hölstervägen**, 1967, ryhmänimi (maastonimiä). Aiempi nimi **Kunnarinkuja** (ennen 1946).

Luokomiehentie — **Räfsarvägen**, 1952, ryhmänimi (peltoviljelys). Aiempi nimi VI **Puistokuja** — VI **Parkgränd** (ennen 1946). Luoko = niitetty kuivamaan levitetty heinä; luokomies = haravamies.

Läksyrinne — **Läxbrinken**, 1952. Nimi johdettu ennen 1946 käytetystä nimestä **Valistustie** — **Upplysningsvägen**, jonka aiheena tien varrelle 1930 rakennettu kansakoulu.

Maamiehenkuja — **Lantmannagränd**, 1969 ehdotettuna. Katu on **Maamiehentien** poikkikuja.

Maamiehentie — **Lantmannavägen**, 1952. Nimi liittyy seudun entisiin talonpoikaistaloihin. Aiempi nimi **Aurinkomäentie** — **Solbackavägen** (ennen 1946).

Mehiläiskuja — **Blsvärmsgränd**, 1952, ryhmänimi (mehiläishoito). Aiempi nimi II **Vihtorinkuja** — II **Viktorsgränd** (ennen 1946).

Mehiläistie — **Blsvärmsvägen**, 1952, ryhmänimi (mehiläishoito). Aiempi nimi **Vihterintie** — **Viktorsvägen** (ennen 1946).

Mesikuja — **Honungsgränd**, 1952, ryhmänimi (mehiläishoito).

Mesipuu — **Blstocken**, 1952, ryhmänimi (mehiläishoito).

Mielikintie — **Mielikkivägen**, 1952. Nimi liittyy aiempaan ennen 1946 käytettyyn nimeen **Metsolantie** — **Metsolavägen**, joka kantakaupungissa ennestään olevana jätetty tästä pois. (Mielikki = metsän emäntä, suom. mytol.).

Mikonpolku — **Mickostigen**, 1969 ehdotettuna, ryhmänimi (Aleksis Kiven »Nummisuutarien» aihepiiri).

Mustanniemenkuja — **Svartnäsgränd**, 1952. Katu on **Mustanniementien** poikkikuja. Aiempi nimi **Käentie** — **Gökvägen** (ennen 1946).

Mustanniementie — **Svartnäsvägen**, 1952, vanhasta paikannimestä **Svarthals**. Aiempi nimi **Käenkuja** — **Gökvägen** (ennen 1946).

Nappula — **Parveln**, 1969 ehdotettuna. Katu sijaitsee koulutontin läheisyydessä, siitä nimi.

Nummikuja — **Hedgränd**, 1969 ehdotettuna. Katu on **Nummitien** poikkikuja.

Nummiopolku — **Hedstigen**, 1969 ehdotettuna, liittyy **Nummitiehen**.

Nummitie — **Hedvägen**, 1969 ehdotettuna. Nimi käytössä jo ennen 1946. Ruots. nimi välillä asussa **Movägen** 1952.

Nurkkatie — **Hörnvägen**, 1952. Nimi käytössä jo ennen 1946 asussa **Nurkkatie** — **Kantvägen**.

Orakas — **Taggsvampen**, 1969 ehdotettuna, ryhmänimi (sienet).

Orkokuja — **Klevgränden**, 1969 ehdotettuna. Katu on Orkotien poikkikuja.

Orkotle — **Klevvägen**, 1969 ehdotettuna, ryhmänimi (maastonimiä). Orko = jyrkkä-äyräinen, märkäpohjainen syväne, notkelma.

Otermankuja — **Otermagränden**, 1969 ehdotettuna, liittyy Otermantiehen.

Otermantie — **Otermavägen**, 1952, ryhmänimi (Eino Leinon »Helkavirsien» aihepiiri).

Parvipolku — **Svärmstigen**, 1952, ryhmänimi (mehiläishoito).

Peltojyränkuja — **Äkervältsgränden**, 1952. Katu on Peltojyräntien poikkikuja.

Peltojyräntie — **Äkervältsvägen**, 1952, ryhmänimi (peltoviljelys). Aiemmin Käentie — Gökvägen (ennen 1946).

Pensaskuja — **Buskgränden**, 1956. Katu on Pensastien poikkikuja.

Pensastie — **Buskvägen**, 1952. Nimi käytössä jo ennen 1946.

Puikkotle — **Stickvägen**, 1952. Nimi käytössä jo ennen 1946.

Puistola — **Parkstad**. Rautatiepysäkki. Nimi Fastböle pysäkin nimenä 1911—25 ja sen jälkeen suom. rinnakkaisnimenä Puistola. Ruots. nimi muutettu 1961 vastaamaan suom. nimeä. Ks. 41. kaup.osan esittelyä. Kaup.osan osa-alueen nimeksi 1962, käytössä jo aiemmin aluenimenä.

Puistolantie — **Parkstads bygata**, 1969 ehdotettuna. Katu on Puistolantien alueen vanhoja teitä.

Puistolantie — **Parkstadsvägen**, 1952, seudun yleisnimen mukaan. Aiempi nimi Valtatie — Stamvägen ja Puistotie — Parkvägen, osa (ennen 1946).

Puistolantori — **Parkstads torg**, 1969 ehdotettuna, seudun yleisnimen mukaan.

Puunkaatajanpolku — **Trädgårdstigen**, 1969 ehdotettuna, liittyy Puunkaatajantiehen.

Puunkaatajantie — **Trädgårdsvägen**, 1952, ryhmänimi (metsätyöt).

Puupolku — **Trädstigen**, 1969 ehdotettuna, ryhmänimi (metsätyöt).

Päiväperhontie — **Fjärilsvägen**, 1952, ryhmänimi (hyönteisiä). Aiempi nimi Terhontie — Ollonvägen (ennen 1946), joka sijoitettu 39. kaup.osaan.

Raidopolku — **Spårstigen**, 1952. Nimi käytössä ennen 1946 asussa Raidetie — Spårvägen. Osalla tiestä ennen 1946 myös nimi Valtatie — Stamvägen.

Rattitie — **Rattvägen**, 1960, ryhmänimi (auto ja sen laitteet).

Rousku — **Riskan**, 1969 ehdotettuna, ryhmänimi (sienet).

Rukokuja — **Sätgränden**, 1961, ryhmänimi

(peltoviljelys). Aiempi nimi V Puistokuja — V Parkgränd (ennen 1946).

Rukotie — **Sätvägen**, 1969 ehdotettuna, ryhmänimi (peltoviljelys).

Rukoushuoneentie — **Bönehusvägen**, 1952. Nimi käytössä jo ennen 1946.

Sahatie — **Sägvägen**, 1952, ryhmänimi (metsätyöt).

Sakerintie — **Sakerivägen**, 1969 ehdotettuna, ryhmänimi (Aleksis Kiven »Nummisuutarien» aihepiiri).

Sammalhuhdantie — **Mossfallsvägen**, 1969 ehdotettuna, vanhasta paikannimestä Måsafallet (kartassa 1692).

Sapillatie — **Hävelvägen**, 1969 ehdotettuna, ryhmänimi (peltoviljelys). Sapilaat = kaksi sileätä salkoa, joilla kaksi henkeä kantaa heinärukoja latoon.

Sepeteuksentie — **Sebedeusvägen**, 1969 ehdotettuna, ryhmänimi (Aleksis Kiven »Nummisuutarien» aihepiiri).

Sienikuja — **Svampgränden**, 1969 ehdotettuna. Katu on Sientien poikkikuja.

Sientie — **Svampvägen**, 1969 ehdotettuna, ryhmänimi (sienet).

Sirkkalanmäki — **Sirkkalabacken**, 1956, paikannimestä Sirkkalanmäki — Sirkkalabacken. Aiemmat nimet Puistotie — Parkvägen ja Kalkkivuorentie — Kalkbergsvägen (ennen 1946).

Sirkkalanpolku — **Sirkkalastigen**, 1969 ehdotettuna, liittyy Sirkkalanmäkeen.

Sirkkalantie — **Sirkkalavägen**, 1969 ehdotettuna, liittyy Sirkkalanmäkeen.

Sivutie — **Sidovägen**, 1952. Nimi käytössä jo ennen 1946.

Suovanilitynpolku — **Stackängsstigen**, 1969 ehdotettuna, liittyy Suovaniityntiehen.

Suovanilityntie — **Stackängsvägen**, 1969 ehdotettuna, vanhasta paikannimestä Stackängsberget (kartassa 1692).

Suuntimopolku — **Pejllingsstigen**, 1969 ehdotettuna, liittyy Suuntimotiehen.

Suuntimotie — **Pejllingsvägen**, 1952, tien varrella olevan lentokentän suuntimon mukaan. Aiempi nimi Puistolantien Asematie — Puistola Stationsväg (ennen 1946).

Suurmetsä — **Storskog**, 1962 kaup.osan nimeksi, seudulla tunnetusta vanhasta metsännimestä Storskog. Ks. 41. kaup.osan esittelyä.

Suurmetsäntie — **Storskogsvägen**, 1969 ehdotettuna, kaup.osan nimestä.

Suutarinpolku — **Skomakarstigen**, 1969 ehdotettuna, liittyy Suutarintiehen.

Suutarintie — **Skomakarvägen**, 1969 ehdotettuna, ryhmänimi (Aleksis Kiven »Nummisuutarien» aihepiiri).

Tahkokuja — **Slipstensgränden**, 1952, ryhmänimi (metsätyöt).

Tattariharjuntie — **Tattarasvägen**, 1969 ehdo-

tettuna, paikallisesti käytetystä nimestä Tattariharju. Ks. Tattarisuo.

Tattarikuja — **Tattargränden**, 1969 ehdotettuna, liittyy Tattariharjuntiehen.

Tattarisuo — **Tattarmossen**, 1962 kaup.osan osa-alueen nimeksi, vanhasta jo 1770-luvulla käytetystä paikannimestä Tattarmossen. Ks. 41. kaup.osan esittelyä.

Tattarisuontie — **Tattarmossvägen**, 1960, paikannimestä Tattarmossen. Ks. Tattarisuo.

Tatti — **Soppen**, 1969 ehdotettuna, ryhmänimi (sienet).

Teemuntie — **Nikodemusvägen**, 1969 ehdotettuna, ryhmänimi (Aleksis Kiven »Nummisuutarien» aihepiiri).

Tenavapolku — **Pojkbytingsstigen**, 1969 ehdotettuna, liittyy Tenavatiehen.

Tenavatie — **Pojkbytingsvägen**, 1969 ehdotettuna. Katu rajoittuu koulutonttiin, siitä nimi.

Terrinkuja — **Terrigränden**, 1952. Nimi käytössä jo ennen 1946 asussa Terrinpolku — Terristigen.

Terrintie — **Terrivägen**, 1952. Nimi käytössä jo ennen 1946.

Toplaksenpolku — **Tobiasstigen**, 1969 ehdotettuna, liittyy Topiaksentiehen.

Toplaksentie — **Toblasvägen**, 1952, ryhmänimi (Aleksis Kiven »Nummisuutarien» aihepiiri). Aiemmat nimet Niittykuja — Ängsgränd ja Laaksokuja — Dalgränd (ennen 1946).

Tuhkelo — **Röksvampen**, 1969 ehdotettuna, ryhmänimi (sienet).

Tukkikuja — **Timmergränden**, 1969 ehdotettuna. Katu on Tukkitien poikkikuja.

Tukkipolku — **Timmerstigen**, 1969 ehdotettuna, liittyy Tukkitiehen.

Tukkirinne — **Timmerbrinken**, 1969 ehdotettuna, liittyy Tukkitiehen.

Tukkittie — **Timmervägen**, 1969 ehdotettuna, ryhmänimi (metsätyöt).

Tulenmaantie — **Brännfallsvägen**, 1969 ehdotettuna, vanhasta paikannimityksestä »Berg med några svidje flackor» (kartassa 1692).

Tuulliasentie — **Vindrutevägen**, 1960, ryhmänimi (auto ja sen laitteet).

Törmäkuja — **Släntgränden**, 1969 ehdotettuna. Katu on Törmätien poikkikuja.

Törmätie — **Släntvägen**, 1969, ehdotettuna, ryhmänimi (maastonimiä).

Vanha Porvoontie — **Gamla Borgåvägen**, 1952, osa vanhaa Porvoon maantietä.

Vanha Puistolantie — **Gamla Parkstadsvägen**, 1969 ehdotettuna. Katu on Puistolalan alueen vanha päätie.

Vankopolku — **Svedjekroksstigen**, 1969 ehdotettuna, liittyy Tulenmaantiehen. Ks. Vankotie.

Vankotie — **Svedjekroksvägen**, 1969 ehdotettuna. Katu on Tulenmaantien poikkikuja, nimi samasta aihepiiristä (vanko = puuvarteen kiinnitetty rautakoukku, jolla kaskea vierrettiin).

Velikka — **Rustibus**, 1969 ehdotettuna. Katu lähellä koulutonttia, nimi siitä.

Vesuripolku — **Kvistystigen**, 1969 ehdotettuna, liittyy Vesuritiehen.

Vesuritie — **Kvistystvägen**, 1952, ryhmänimi (metsätyöt).

Vihtorinkuja — **Viktorsgränden**, 1952. Nimi käytössä jo ennen 1946 asussa I Vihtorinkuja — I Viktorsgränd.

Viitasuonkuja — **Hultkärrsgränden**, 1969 ehdotettuna. Katu on Viitasuontien poikkikuja.

Viitasuonpolku — **Hultkärrsstigen**, 1952, liittyy Viitasuontiehen.

Viitasuontie — **Hultkärrsvägen**, 1952, maaston mukaan.

Vilkastuksentie — **Vilkastusvägen**, 1969 ehdotettuna, ryhmänimi (Aleksis Kiven »Nummisuutarien» aihepiiri).

Ylerminkuja — **Ylermiigränden**, 1969 ehdotettuna. Katu on Ylermintien poikkikuja.

Ylerminpolku — **Ylermistigen**, 1969 ehdotettuna, liittyy Ylermintiehen.

Ylermintie — **Ylermiivägen**, 1961, ryhmänimi (Eino Leinon »Helkavirsien» aihepiiri).

42. KAUPUNGINOSA KULOSAARI — BRÄNDÖ

Kulosaaren kaupunginosa käsittää pääosan entisestä Brändön kartanosta, joka muodostui rälssitilaksi jo 1500-luvulla. Kartanosta erotettiin v. 1907 jäljempänä mainittu alue (n. 140 ha) huvila-asutukseen. Kantatila (48 ha) oli yksityisomistuksessa v. 1919 saakka ja Brändö Gård A.B:n omistuksessa v. 1927 saakka, jolloin sen omistajaksi tuli Helsingin kaupunki. Tämä alue kuuluu nykyisin 43. kaupunginosaan.

Kartanoon kuuluneelle nykyiselle Kulosaarelle alkoi syntyä huvila-asutusta sen jälkeen, kun tarkoitusta varten perustettu — perustajina joukko helsinkiläisiä arkkitehtejä, insinöörejä ja liikemiehiä — Aktiebolaget Brändö Villastad -niminen yhtiö v. 1907 tuli Kulosaaren ja mantereella olevan Kivinokan alueen omistajaksi. Kulosaaren osittaminen huvilatoiteiksi alkoi v. 1908, pääosan tonteista muodostuessa v. 1909, jolloin myös Kulosaaren huvilakaupunki sai alkunsa. Tämä huvilakaupunki järjestäytyi taajaväkiseksi yhdyskunnaksi v. 1917 ja itsenäiseksi Kulosaaren maalaiskunnaksi vuoden 1922 alusta lukien. Suuressa alueliitoksessa 1946 Kulosaaren kunta liitettiin Helsinkiin.

Ensimmäinen asemakaava Kulosaaren yhdyskuntaa varten laadittiin v. 1907 ja se sai täydennystä v. 1917. Rakennusjärjestyksen, joka säännösti rakennustoiminnan täysin kaupunkimaisesti, Kulosaari sai v. 1923. Ennen Helsinkiin liittämistä Kulosaaren tieverkon teillä oli jo asianmukaisesti vahvistetut nimet. Nykyiset asemakaavat Kulosaaren kaupunginosaan on vahvistettu vaiheittain v. 1959 alkaen. Asemakaavain ohella lopullisesti vahvistetussa kadunnimistössä on, eräitä poikkeuksia lukuunottamatta, säilytetty aiemmin käytössä olleet nimet.

Kaupunginosan nimi esiintyy asiakirjoissa 1500-luvulla mm. asuissa Brendö, Brändö ja Brändö. Nimen alkuperästä lähemmin siv. 17. Nimi tarkoitti tällöin rälssitilan mantereeseen puoleista osaa, joka aiemmin oli kapean salmen erottama saari ja jossa tilan vanha päärakennus edelleen sijaitsee. Alue kasvoi myöhemmin kiinni mantereeseen ja sen nimenä on mm. kartoissa 1754 ja 1775 Brändö Landet sekä kartassa 1821 Brändö Hemlands öhn. Tilan nimenä on 1700-luvun loppupuolelta lähtien Brändö gård ja sen suomalaisena vastineena 1900-luvun alkupuolella Kulomaan ja myöhemmin Kulosaaren kartano. Valtioneuvosto määräsi v. 1922 kartanoalueen julistettavaksi taajaväkiseksi yhdyskunnaksi nimenään Kulomaa — Brändölandet otaksutun asutuskeskuksen jäädessä kuitenkin tälle alueelle syntymättä. Tilan kantasosan vierellä sijaitsevan saaren nimenä on 1600-luvun ja 1700-luvun kartoissa Stug(u)ön tai Stugö Landet. Tämän tilalle siirtyy 1700-luvun lopulla nimi Brändö Hollmen ja 1800-luvulla saaren nimeksi vakiintuu pelkkä Brändö, jonka suomalaiseksi vastineeksi on ehdolla v. 1908 Kulosaari ja v. 1912 (eräässä kartassa) Palosaari. Näistä vakiintui nimi Kulosaari yleiseen käyttöön jo 1910-luvulla, mutta viralliseksi se tuli vasta v. 1925.

Kaupunginosan nimeksi Kulosaari — Brändö vahvistettiin v. 1959.

Armas Lindgrenin tie — Armas Lindgrens väg, 1958, Kulosaaren yhdyskunnan perustajiin kuuluneen arkkitehti Armas Lindgrenin mukaan, jonka huvila sijaitsi tämän tien varrella. Aiempi nimi Etelä Rantatie — Södra Strandvägen 1909. Yhdyskunnan rakennussuunnitelmaan sisältyi jo ennen alueliitosta Lindgrenin mäki — Lindgrensbacken, ks. Kellotorninrinne.

Axel Ståhlen puisto — Axel Ståhles park, 1959, Kulosaaren yhdyskunnan perustajiin kuuluneen

liikemies Axel Ståhlen mukaan. Yhdyskunnan rakennussuunnitelmaan sisältyi jo ennen alueliitosta Ståhlenmäki — Ståhlebacken.

Bertel Jungin tie — Bertel Jungs väg, 1958, Kulosaaren yhdyskunnan perustajiin kuuluneen ja sen rakennussuunnitelman laatineen arkkitehti Bertel Jungin mukaan, jonka huvila sijaitsi tämän tien varrella. Aiempi nimi Vapaa-muurarinkatu — Frimuraregatan (ennen 1946). Yhdyskunnan rakennussuunnitelmaan sisältyi

jo ennen alueliitosta Bertel Jungin kuja — Bertel Jung's gränd.

Bomansonintie — Bomansonsvägen, 1958, Kulo- saaren yhdyskunnan perustajiin kuuluneen arkkitehti Oscar Bomansonin mukaan. Aiempi nimi Brändönniementie — Brändöuddsvägen (ennen 1946).

Eugen Schaumanin puisto — Eugen Schaumans park, 1958. Kulosaaren alkuperäiseen rakennus- suunnitelmaan sisältyi mm. Eugen Schaumanin katu — Eugen Schaumans gata, koska sorto- vuosien historiasta tunnetun Eugen S:n käyttä- mä hiihtolatu kulki Kulosaaressa tuon kadun paikkeilla. Kun katu uudessa asemakaavassa on osittain hävinnyt, S:n muisto on säilytetty tä- män puiston nimessä. Aiempi nimi Kluuvi- puisto — Gloparken (ennen 1946).

Granfeltintie — Granfeltsvägen, 1958, Kulosa- aaren yhdyskunnan perustajiin kuuluneen toimi- tusjohtaja Allan Granfeltin mukaan, jonka hu- vila sijaitsi tämän kadun varrella. Nimi käy- tössä jo ennen 1946.

Honkaluodonrinne — Furuskärsbrinken, 1958, läheisen saaren nimestä Honkaluoto — Furu- skär. Aiempi nimi Tallholmanrinne — Tall- holmsbrinken (ennen 1946). Ks. Honkaluoto.

Honkaluoto — Furuskär, 1969. Aiempi nimi Tallholmen, joka ensi kerran kartassa 1909, myöhemmin suom. käännösvastineena Mänty- saari. Nimi muutettu, jotta se eroaisi muista Helsingin merialueen vanhemmista Mänty- ja Tall-alkuisista saarten nimistä (muutosehdotus jo 1947). Ks. Valas.

Hopeasalmen aukio — Silversundsplatsen, 1958, läheisen Hopeasalmen mukaan. Nimi rakennus- suunnitelmassa jo ennen 1946, suom. nimi asussa Hopeasalmen aukea.

Hopeasalmenpolku — Silversundsstigen, 1964, liittyy Hopeasalmentiehen.

Hopeasalentie — Silversundsvägen, 1958, en- tisen jo 1909 lähtien käytetyn nimen mukaan.

Hopeasalmi — Silversundet. Nimi käytössä 1909 lähtien ja Kulosaaren huvilayhdyskunnan per- ustajien antama. Salmen nimenä aiemmin Bläbers sundh 1575, mistä lähemmin siv. 16.

Hylje — Sälen, 1969, ryhmänimi (merieläimiä). Aiemmin yksi saarista, joiden yhteisnimenä ollut Brändöholmarne. Ks. Valas.

Hässelbyn puisto — Hässelbyparken, 1958, Ku- losaaren ruotsinmaalaisen kummikunnan ni- mikkopuistoksi. Aiempi nimi Vähäniitty — Lill- ängen (ennen 1946).

* **Itäinen moottoritie — Östra motorvägen, 1959,** tien suunnan ja luonteen mukaan. Uudeksi nimeksi Itäväylä — Österleden 1967.

Itäväylä — Österleden, 1967. Katu on kaupungin itäiselle rajalle johtava liikenneväylä, nimi sen mukaan. Aiempi nimi Kulosaaren osalta Itä- inen moottoritie — Östra motorvägen 1959.

Kalliokalvonmäki — Bergbrunnsbacken, 1958. Nimi käytössä jo ennen 1946, aiheena tien var-rella sijainnut kallioon porattu kaivo.

Karl Lindahlin tie — Karl Lindahls väg, 1958. Nimi käytössä jo ennen 1946 asussa Lindahlin- tie — Lindahlsvägen, Kulosaaren yhdyskunnan perustajiin kuuluneen arkkitehti Karl Lindahlin mukaan.

Kellotorninrinne — Klocktornsbrinken, 1958, läheisen kirkon mukaan. Aiempi nimi Lind- grenin mäki — Lindgrensbacken. Ks. Armas Lindgrenin tie.

Kivinokka — Stenudden. Nimi vanhoissa kar- toissa mm. asuissa Kifvinocka 1751, Stenörn el. Kivinoka 1816, Stenörn el. Kivinocka 1859 ja Kivinokka — Stenudden 1933. Ks. 42. kaup. osan esittelyä.

Klemettinkuja — Klemettigränden, 1958, tunne- tun musiikkimiehen professori Heikki Klemetin mukaan, jonka huvila sijaitsi tämän tien var-rella.

Kramerinlehto — Kramerslund, 1958, Kulo- saaren yhdyskunnan perustajiin kuuluneen insi- nööri Anders Kramerin mukaan. Nimi käytössä jo ennen 1946.

Kulomaa — Brändö Landet — Brändö gård. Nimi Kulomaa on Brändö gård -nimen suom. vastineena tullut käyttöön 1900-luvun alussa. Ks. 42. kaup. osan esittelyä.

Kulosaaren kluuvi — Brändö Gloet, 1969. Tämän merenlahden nimi on mm. jo kartassa 1754 asussa Glon. Lahden nimenä ollut myös Barnmorskeviken ja liittyy tämä lähitienoolla 1700-luvulla sijainneeseen lastenkotiin. (Ks. Ribbinginhovi). Kulosaaren huvila-asutuksen syntyminen jälkeen ollut käytössä nimi Kluu- vi — Gloet. (Glo = kapeasuinen, umpeutuva lahti).

Kulosaarenniemi — Brändöudden, 1969, tienoon yleisnimen mukaan.

Kulosaaren puistotie — Brändö parkväg, 1949, tien luonteen mukaan. Aiempi nimi Hertonäasin Valtatie — Hertonäs Bulevarden (ennen 1946).

* **Kulosaarensalmi — Brändösundet.** Nimenä kartoissa Brändö sundet 1754, Brändö sund 1837, Brändösund 1869 ja Kulosaarensalmi — Brändösund 1946. Suom. nimi käyttöön samoi- hin aikoihin kuin Kulosaari-nimikin. Uudeksi nimeksi Naurissalmi — Rovholmssundet 1969.

Kulosaaren silta — Brändöbron. Nimi käytössä 1918 lähtien, jolloin ensimmäinen silta valmistui saaren ja Sörnäisten niemen välille.

Kulosaarentie — Brändövägen, 1958. Nimi käy- tössä jo ennen 1946 asussa Brändöntie — Brändövägen.

* **Kuorekarl — Norsörn.** Tämän luodon nimenä kartoissa Norrs Örn 1781, Norrsörn 1842, Norrsör 1869 ja Norsön eller Girsgrund 1892. Suom. käännösnimi käyttöön 1900-luvun alussa. Luodon kautta on kulkenut Kulosaaren karta- non raja. Nykyisin luoto on mantereen ja Kulo- saaren välisen sillan alla.

Kuorekarinsalmi — Norsörssundet, 1969, sal- messa sijainneen, sillan alla nykyisin olevan Kuorekarin mukaan.

Kuutti — **Sälkuten**, 1969, ryhmänimi (merieläimiä). Kuutti = hylkeenpoikanen. Aiemmin yksi saarista, joiden yhteisnimenä ollut Brändöholmarne. Ks. Valas.

Kyösti Kallion tie — **Kyösti Kallios väg**, 1959, ryhmänimi (Tasavallan presidenttejä), presidentti Kyösti Kallion (1873—1940) mukaan.

Kyöstinkuja — **Kyöstigränden**, 1964. Katu on Kyösti Kallion tien poikkikuja.

Kärkikallionkuja — **Ytterbergsgränden**, 1958, vanhasta paikannimesta Ytterberg. Aiempi nimi Lassenkuja — **Lassegränd** (ennen 1946) arkkitehti Lars Sonckin mukaan.

Lars Sonckin tie — **Lars Soncks väg**, 1958, Kulosaaren yhdyskunnan perustajiin kuuluneen arkkitehti Lars Sonckin mukaan. Nimi käytössä jo ennen 1946.

Lautturinkuja — **Färjkarlsgränden**, 1958. Nimi käytössä jo ennen 1946, ruots. nimenä Färjskepparegränd. Aiheena lauttayhteys vuosina 1911—17 Helsinkiin tämän kadun läheisyydestä.

Leposaarentie — **Vilans väg**, 1959, hautausmaaksi varatus saaren Leposaari — Vilan mukaan, jonne tie johtaa.

Leposaari — **Vilan**, 1969. Saari ollut hautausmaana 1925 lukien. Aiempi nimi Iso Pääsi — Stora Bässen 1909, alkuper. ruots. nimi käytössä jo paljon kauemmin, ehkä jo 1700-luvulla.

Marsalkan tie — **Marskalkens väg**, 1958, ryhmänimi (Tasavallan presidenttejä), presidentin, Suomen marsalkan Carl Gustaf Emil Mannerheimin (1867—1951) mukaan. Aiempi nimi Mannerheiminkatu — **Mannerheimsgatan** (ennen 1946 ja vanhin M:lle omistettu katu Suomessa) ollut muutettava, koska kantakaupungissa samanniminen katu.

Metsäherranmäki — **Jägmästarbacken**, 1958. Nimi käytössä jo ennen 1946 asussa Metsänhoitajanmäki — **Forstmästarebacken** ja annettu Kulosaaren yhdyskunnan metsänhoitajan Arvid Lampénin mukaan, jonka huvila sijaisi kadun varrella.

* **Mäntysaari** — **Tallholmen**. Nimi tullut käyttöön 1909 asussa Tallholmen ja suom. vastineeksi myöhemmin Mäntysaari. Uudeksi nimeksi Honkaluoto — **Furusjär** 1969, ks. tätä.

Nandelstadhinnliitty — **Nandelstadsängens**, 1958. Nimi käytössä jo ennen 1946 ja annettu Kulosaaren yhdyskunnan perustajiin kuuluneen insinööri Rupert von Nandelstadin mukaan.

Naurislahti — **Rovholmsviken**, 1969, viereisen Naurissaaren mukaan.

Naurissaaren silta — **Rovholms bro**, 1969, Naurissaaren mukaan, jonka yli silta on rakennettu.

Naurissaarentie — **Rovholmsvägen**, 1959, läheisen Naurissaaren mukaan. Kulosaaren yhdyskunnan alkuper. rakennussuunnitelmaan sisältyi ennen 1946 jo Naurissaarenkatu — **Rovholmogat**.

Naurissaari — **Rovholmen**. Nykyisin Kulosaaren yhdistetyn saaren nimenä mm. jo kartassa

1754 Rofholm. Suom. nimenä kartassa 1909 Naurismaa ja nyk. asu käyttöön 1900-luvun alkupuolella.

Naurissalmi — **Rovholmssundet**, 1969, jo kartassa 1754 esiintyvän nimen Rofholmssundet mukaan.

Norppa — **Vikaren**, 1969, ryhmänimi (merieläimiä). Aiemmin yksi saarista, joiden yhteisnimenä ollut Brändöholmarne. Ks. Valas.

* **Palosaari** — **Brändö**. Nimi Palosaari ollut ehdolla Brändö-nimen suom. vastineeksi, mm. kartassa 1912 Palosaari ja Palosaaren huvilakaupunki. Ks. 42. kaupungin esittelyä.

Purjehtilankuja — **Seglarsgränden**, 1958. Nimi käytössä jo ennen 1946, ruots. nimi asussa Seglaregränd.

Pääsi, Iso, Pikku — **Bässen, Stora, Lilla**, ks. Leposaari ja Varjosaari.

Raitalahdenkuja — **Pilviksgränden**, 1958. Katu on Raitalahdentien poikkikuja.

Raitalahdentie — **Pilviksvägen**, 1958. Nimi käytössä jo ennen 1946, suom. nimi asussa Pajulahdentie. Ks. Raitalahti.

Raitalahti — **Pilviken**, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka kartassa 1909 asussa Pilviken.

Rantatöyry — **Strandliden**, 1959, sijainnin mukaan, lähellä merenrantaa.

Relanderinaukio — **Relandersplatsen**, 1959, ryhmänimi (Tasavallan presidenttejä), presidentti Lauri Kristian Relanderin (1883—1942) mukaan.

Ribbinginhovi — **Ribblingshov**, 1958. Nimi käytössä jo ennen 1946, aiheena vanhat paikannimet Ribblingskärr ja Ribbings Hofs Rudera (rudera = rauniot), jotka esiintyvät asiakirjoissa mm. 1792. Nimi Ribbings Hof liittyy Viaporin upseerien vapaamuurarijärjestön näillä tienoin 1700-luvulla ylläpitämään lastenkotiin. Ks. Vapaamuurarinukuja.

Risto Rytin tie — **Risto Rytis väg**, 1959, ryhmänimi (Tasavallan presidenttejä), presidentti Risto Rytin (1889—1956) mukaan.

Schybergsonintie — **Schybergsonsvägen**, 1958, Kulosaaren yhdyskunnan syntyvaiheisiin vaikuttaneen pankinjohtaja Emil Schybergsonin mukaan. Nimi käytössä jo ennen 1946.

Sjöströmintie — **Sjöströmsvägen**, 1958, Kulosaaren yhdyskunnan ensimmäisiin asukkaisiin kuuluneen professori, taiteilija Wilho Sjöströmin mukaan, jonka huvila sijaisi tämän tien varrella. Aiempi nimi Vilhonkuja — **Vilhogränd** (ennen 1946).

Soturinpolku — **Krigarstråten**, 1958. Nimi käytössä jo ennen 1946 asussa Sotilaanpolku eli Sotapolku — **Krigarestråten**.

Soutajankuja — **Roddargränden**, 1969 ehdotetuna, sijainnin mukaan, lähellä rantaa.

Ståhlberginkuja — **Ståhlberggränden**, 1959. Katu on Ståhlbergintien poikkikuja.

Ståhlbergintie — Ståhlbergsvägen, 1959, ryhmä-nimi (Tasavallan presidenttejä), presidentti Kaarlo Juho Ståhlbergin (1865—1952) mukaan.

Svinhufvudinkuja — Svinhufvudsgränden, 1959. Katu on Svinhufvudintie poikkikuja.

Svinhufvudintie — Svinhufvudsvägen, 1959, ryhmä-nimi (Tasavallan presidenttejä), presidentti Pehr Evind Svinhufvudin (1861—1944) mukaan.

Tupasaarentie — Stugövägen, 1959, Kulosaaren vanhasta nimestä Stugö.

* **Tupasaari — Stugö.** Kulosaaren nimenä oli 1600- ja 1700-luvulla vaihdellen Stug(u)ön, Stugulandet ja Stugö Landet saarella olleen kalastajatorpan mukaan. Nimi Brändö vakiintuu 1800-luvulla saaren nimeksi. Suom. käänös Tupasaari käyttöön vasta 1959. Ks. 42. kaup. osan esittelyä.

Tupavuori — Stugöberget, 1959, Kulosaaren vanhasta nimestä Stugö johdettu maaston mukainen nimi.

Tutkijanpolku — Forskarstigen, 1958, Kulosaar-essa asuneiden eri aloja edustaneiden tiedemiesten ja lähellä sijaitsevan Wihurin tutkimuslaitoksen mukaan. Aiempi nimi Bomansonintie — Bomansonsväg (ennen 1946), joka nyt toisessa paikassa.

Valas — Valen, 1969, ryhmänimi (merieläimiä). Saaren ja sen viereisten saarten (Honkaluoto, Kuutti, Norppa, Hylje) yhteisnimenä kartassa

1808 Brändöholmarne, mutta sen jälkeen saaret olleet nimettömiä Honkaluotoa lukuunottamatta.

Vanha kelkkamäki — Gamla källbacken, 1958. Nimi käytössä o ennen 1946.

Vapaaherrankuja — Friherregränden. Nimi käytössä jo ennen 1946, ruots. nimi asussa Friherregränd.

Vapaamuurarinkuja — Frimurargränden, 1958, vanhasta paikannimestä Frimurarberget, joka viittaa saaren vapaamuurarimuistoihin. (Viaporin rakennuttaja Augustin Ehrensvärd, joka oli Brändön kartanon omistajana 1757—65, oli Helsingissä ja Viaporissa toimineen vapaamuurariveljeskunnan Pyhän Augustin-looshin suurmestari). Ks. Ribbinginhovi.

Varjosaari — Skuggan, 1969, viereisen hautaus-maana olevan Leposaaren mukaan. Aiempi nimi Pikku Pääsi — Lilla Bässen 1909, ruots. alkuper. nimi käytössä kauemmin, ehkä jo 1700-luvulla.

Vuorineuvoksentie — Bergsrådsvägen, 1958, Kulosaaren yhdyskunnan perustajiin kuuluneen vuorineuvos Julius Stjernvallin mukaan. Aiempi nimi Stjernvallintie — Stjernvallsvägen (ennen 1946).

Vähäniityntie — Lillängsvägen, 1958, paikanni-mestä Lillängen. Kulosaaren alkuper. rakennussuunnitelmaan sisältyi jo nimi Vähäniitynpuistotie — Lillängsallén. Tämän kadun aiempi nimi Turholmantie — Turholmsvägen (ennen 1946).

43. KAUPUNGINOSA HERTTONIEMI — HERTONÄS

Herttoniemi kuuluu Helsingin pitäjän vanhimpiin kyliin ja kylässä oli jo keskiajalla useita tiloja, joista kolme rälssisäterinä kuului 1500- ja 1600-luvuilla Jägerhorn-nimen vaakunansa mukaan omaksuneen suvun omistukseen. Herttoniemen kylän tilat sekä Båtsvikin yksinäisäteri joutuivat 1700-luvun alussa Wetter-suvun haltuun ja yhdistettiin Herttoniemen kartanoksi. Kartano oli yksityisomistuksessa v. 1916 saakka, huomattavimpina omistajina Jägerhornien jälkeen mm. Wetter-suku, kreivi Augustin Ehrensvärd, kauppaneuvos Johan Sederholm, amiraali Carl Olof Cronstedt ja maanviljelysneuvos Johan Georg Bergbom. Vuosina 1916—19 kartanon omisti Herttonäs Gods Ab ja v. 1919 lähtien Helsingin kaupunki.

Kartanon päärakennus lähiympäristöineen lahjoitettiin v. 1917 Svenska Odlingens Vänner i Helsing -nimiselle yhdistykselle sillä ehdolla, että päärakennusta tuli käyttää museotarkoituksiin ja puisto säilyttää entisellään. Kartanon maille muodostui 1900-luvun alussa huvilasuutusta, joka v. 1917 vahvistettiin taajaväkiseksi yhdyskunnaksi. Herttoniemen kartanon jouduttua Helsingin kaupungin omistukseen keskeytyi yhdyskunnan kehitys eikä sille vahvistettu järjestyssääntöjä. Myöhemmin kaupungin toimesta vahvistettiin Herttoniemen satamaja teollisuusalueille rakennussuunnitelmat kadunnimistöineen, edellisen alueen suunnitelma v. 1936 ja jälkimmäisen v. 1943. Suuressa alueliitoksessa 1946 Herttoniemi liitettiin kaupunkiin erillisenä kaupunginosana ja sai eri alueilleen asemakaavat vv. 1946—55. Asemakaavoihin vahvistetut kadunnimet perustuvat osittain vanhoihin paikannimiin ja seudun historiaan, osittain ovat vapaasti muodostettuja.

Kaupunginosan nimi esiintyy asiakirjoissa 1500-luvulla mm. asuissa Hertones, Herttonäs ja Hertugnäs ja se liittyy nimeen Hertog(h)e. Nimen alkuperästä lähemmin siv. 20. Nimi esiintyy myöhemmin yleensä asussa Herttonäs tai Härtonäs. Nimen suomalaisena vastineena käytettiin 1700-luvun lopulla muotoa Herttonainen (esim. spiika Herttonaisista), 1800-luvun lopulta lähtien Herttonäas ja 1900-luvun alkupuolella vaihdellen muotoja Herttonainen, Herttuaniemi ja Herttoniemi. Helsingin kaupungin viralliseen paikannimiluetteloon hyväksyttiin v. 1928 muoto Herttoniemi — Herttonäs, joka vahvistettiin myös kaupunginosan nimeksi v. 1959. Samalla vahvistettiin käyttöön myös osa-alueiden nimet Länsi-Herttoniemi — Västra Herttonäs, Herttoniemen satama — Herttonäs hamn, Herttoniemen teollisuusalue — Herttonäs industriområde ja Roihuvuori — Kasberget.

Abraham Wetterin tie — Abraham Wetters väg, 1954, Helsingin pormestarina 1721—37 olleen ja Herttoniemen kartanon 1727—37 isänsä perintönä omistaneen Abraham Wetterin mukaan. Aiempi nimi Porolahdentie — Poroviksvägen 1943.

Ahmatie — Järvvägen, 1943, ryhmänimi (kotimaisia villieläimiä).

Ajopolku — Skallgängen, 1952, ryhmänimi (metsästys).

Asenta-jankatu — Montörsgatan, 1943, ryhmänimi (teollisuusammattilaisia).

Bensini- ja öljysataman, 1936, kadun sijaintipaikan, öljysataman mukaan.

Eränkävijäntori — Jägartorget, 1946, ryhmänimi (metsästys).

Fastholma — Fastholmen. Nimi tunnetaan jo 1500-luvulta mm. asuissa Fastholm ja Fastholmann. Tämä aiempi saari on maan kohoamisen takia nykyisin yhdistynyt mantereeseen. Nimen alkuperästä lähemmin siv. 19 ja 26.

Herttonäs Viken, ks. Loppilahti.

Herttoniemen asema — Herttonäs station. Nimi käytössä 1939 lukien, jolloin asema avattiin Herttoniemen satamaradan varrelle.

Herttoniemen kartano — Herttonäs gård. Herttonäs gård Herttoniemen kylän tilojen yhteisnimeksi 1700-luvulla. Suom. nimi käyttöön 1920-luvulla. Ks. 43. kaup.osan esittelyä.

Herttoniemensalmi — Herttonäs sund. Tämän Herttoniemen ja Laajasalon välisen salmen nimenä kartassa 1764 Herttonäs sundet ja 1877 Herttonäs sund. Suom. käännös-nimi käyttöön

1900-luvun alussa. Myös nimi Hertonäs strömsalmen kohdalla 1700-luvun kartoissa. Ks. Strömsin salmi.

Herttonleimen satama — Hertonäs hamn. Nimi käytössä 1936 lukien, jolloin satama perustettiin. Kaup.osan osa-alueen nimeksi 1959.

Herttonleimen siirtolapuutarha — Hertonäs koloniträdgård. Nimi käytössä 1943 lukien, jolloin siirtolapuutarha perustettiin.

Herttonleimen teollisuusalue — Hertonäs industrimråde. Nimi käytössä 1943 lukien, jolloin alueen rakennussuunnitelma vahvistettiin. Kaup.osan osa-alueen nimeksi 1959.

* **Herttonlementie — Hertonäs vägen,** 1943, paikkakunnan nimen mukaan sen pääväylänä. Nimeksi Itäväylä — Österleden 1967 (pitemmän Itäväylän osana).

Herttoniemi — Hertonäs, ks. 43. kaup.osan esitelyä.

Hiihtomäentie — Skidbacksvägen, 1943, läheisen mäkihyppyjä varten rakennetun hiihtomäen mukaan.

Hiihtäläntie — Skidlöparvägen, 1953. Nimi liittyy läheiseen Hiihtomäentiehen.

Hillerikuja — Illergränden, 1955, ryhmänimi (kotimaisia villieläimiä).

Hirvite — Älgvägen, 1943, ryhmänimi (kotimaisia villieläimiä).

Hitsaajankatu — Svetsaregatan, 1948, ryhmänimi (teollisuusammattilaisia).

Höökintie — Höökens väg, 1952, ryhmänimi (metsästys). Itä-Suomessa 1834—1901 eläneen kuuluisan karhunkaatajan Bror Berndt Höökin mukaan.

Ilvestie — Lovägen, 1943, ryhmänimi (kotimaisia villieläimiä).

Itäväylä — Österleden, 1967. Katu on kaupungin itäiselle rajalle johtava liikenneväylä, nimen mukaan. Aiemmin Herttoniemen osalta Herttoniementie — Hertonäs vägen 1943.

Johan Sederholmin tie — Johan Sederholms väg, 1953, Herttoniemen kartanon 1777—92 omistaneen helsinkiläisporvarin ja kauppaneuvoksen Johan Sederholmin mukaan.

Jättiläisentie — Jättens väg, 1952, ryhmänimi (satujen aihepiiri).

Kalvolahdenkatu — Brunnsviksgatan, 1936, vanhasta paikannimestä Brunnsvik.

Kalvolahti — Brunnsviken. Ruots. nimi asiakirjoissa 1700-luvulta lähtien (mm. kartassa 1754). Karttaan 1764 merkitty lahden rannalle paikannimi Surbrunn. Suom. käännösnimi käyttöön 1930-luvulta lähtien.

Karhunkaatajantie — Björnägärvägen, 1952, ryhmänimi (metsästys).

(* **Karhunpesä — Björnidet,** 1952, ryhmänimi (metsästys).

Karhutie — Björnvägen, 1943, ryhmänimi (kotimaisia villieläimiä).

Keijukaistenpolku — Älvornas stig, 1952, ryhmänimi (satujen aihepiiri).

Kettukuja — Rävgränden, 1955, liittyy Kettutiehen.

Kettutie — Rävvägen, 1946, ryhmänimi (kotimaisia villieläimiä).

Killingholma — Killingholmen. Saaren nimi mm. jo kartassa 1723 asussa Killings holmen. Eräissä kartoissa 1700-luvun lopulla saaren nimenä Ahlholm, joka kartassa 1723 naapurisaaren nimenä, mutta 1800-luvulla vakiintuu nimeksi Killingholmen. Suom. vastineena käytetty 1800-luvun lopulla nimeä Kilisaari (killing = vohla, kiili) ja 1900-luvulla yleistynyt nyk. asu.

Kipparlahden silmukka — Skepparvikskroken, 1963, läheisen paikannimen Kipparlahti — Skepparviken mukaan.

Kipparlahti — Skepparviken, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka esiintyy kartoissa asuissa Skiepparvik 1764, Skepparviken 1795 ja Skepparvik 1944.

Kipparvuori — Skutskepparberget, 1948, vanhasta paikannimestä Skepparberget. Ruots. nimeä muutettu, koska kantakaupungissa ennestään Skepparegatan.

Kirvesmiehenkatu — Timmermansgatan, 1943, ryhmänimi (teollisuusammattilaisia).

Kitusentie — Kitunens väg, 1952, ryhmänimi (metsästys), kuuluisan 1747—1833 eläneen metsästäjän ja 193 karhua kaataneen Martti Kitusen mukaan.

Konemestarinkatu — Maskinmästaregatan, 1943, ryhmänimi (teollisuusammattilaisia).

Kärppäkuja — Hermelingsränden, 1955, ryhmänimi (kotimaisia villieläimiä).

Laivalahdenkatu — Båtsviksgatan, 1954, vanhasta paikannimestä Båtsvik. Suom. nimi johtuu tulkinnasta båt = laivalahti. Aiempi nimi Asemakatu — Stationsgatan 1943. Ks. Laivalahti.

Laivalahden laiturit — Båtsvikskajen, 1954, vanhasta paikannimestä Båtsvik. Ks. Laivalahti.

Laivalahti — Båtsviken. Ruots. nimi alkuaan yksinäisen rälsstitilan ja nykyisin samoilla tienoin sijaitsevan merenlahden nimenä. Nimi kirjoitetaan 1500-luvun asiakirjoissa asuissa Booswijk, Bootzwijk, Båtzwiik, Bosswik ja 1692 Båswik. Nimi Båtsvik esiintyy mm. kartassa 1764 ja myöhemmin käytetään tilan nimenä asua Båtsvik. Nimi Båtsvik merenlahden nimenä suomennettu Laivalahdeksi (båt = laiva). Nimen tulkinnasta lähemmin siv. 18.

* **Lillfastholm.** Nimi tunnetaan jo 1700-luvulta asussa Lill(a) Fastholm ja esiintyy vielä kartassa 1944. Nyk. saari on maan kohoamisen vuoksi yhdistynyt mantereeseen. Ks. Fastholma.

Linnanrakentajantie — Borgbyggärvägen, 1954, Herttoniemen kartanon 1752—57 omistaneen Augustin Ehrensvärdin, Suomenlinnan rakentajan muistoksi. Aiempi nimi Degeröntie — Degerövägen 1936.

Loppilahti — Klobbviken, 1969, vanhasta paikannimestä Klobbvik. Lahden nimenä kartoissa Härtonäs Viken 1754, Klobbvik 1764, Tammelunds viken lahden uloimman osan ja Klobbviken itäisen osan nimenä 1795 ja Klobbvik 1837. Kartoissa 1940-luvulla lahden nimenä myös Ruukinlahti. Suom. nimi äänteellinen mukaelma (klobben = kallio, kivikumpu). Ks. 44. kaup.osan esittelyä.

Lumikintle — Snöviks väg, 1954, ryhmänimi (satujen aihepiiri).

Lämmittäjänkatu — Eldaregatan, 1943, ryhmänimi (teollisuusammattilaisia).

Lämmittäjänkuja — Eldaregränden, 1943. Katu on Lämmittäjänkadun poikkikuja.

Länsi-Herttoniemi — Västra Hertonäs, 1959 kaup.osan osa-alueen nimeksi.

Majavatle — Bävervägen, 1946, ryhmänimi (kotimaisia villieläimiä).

Mekaanikonkatu — Mekanikergatan, 1954, ryhmänimi (teollisuusammattilaisia).

Mustapuro — Svartbäcken, 1969. Suom. nimi käänös ruots. nimestä, joka jo 1700-luvun kartoissa.

Muuntajankatu — Transformatorgatan, 1954. Katu sijaitsee teollisuusalueella ja nimi sen aihepiiristä.

Mäenlaskijantie — Backhopparvägen, 1953. Nimi liittyy läheiseen Hiihtomäentiehen.

Mäyrätie — Grävlingvägen, 1946, ryhmänimi (kotimaisia villieläimiä).

Nilittaajankatu — Nitargatan, 1948, ryhmänimi (teollisuusammattilaisia).

Näätäkuja — Mårdgränden, 1946. Katu on Näätätien poikkikuja.

Näätätie — Mårdvägen, 1946, ryhmänimi (kotimaisia villieläimiä).

Oravatle — Ekorrvägen, 1946, ryhmänimi (kotimaisia villieläimiä).

Peukaloisentie — Tummellens väg, 1964, ryhmänimi (satujen aihepiiri). Peukaloinen on kansainvälinen satuolento.

Peuratle — Renvägen, 1946, ryhmänimi (kotimaisia villieläimiä).

Pikkupurontie — Lillbäcksvägen, 1954, liittyy vanhaan paikannimeen Källäng.

Porolahti — Poroviken. Nimi mm. kartoissa 1940-luvulla ja lieene tullut käyttöön vasta 1800-luvulla Tammelundin ja manteren välisen lahden läntisen osan nimeksi. Nimen alkuosa poro tässä = tuhkaporo, sora, loka. Ks. Strömsinsalmi.

Portimopolku — Vesslestigen, 1946, ryhmänimi (kotimaisia villieläimiä).

Prinsessantie — Prinsessvägen, 1955, ryhmänimi (satujen aihepiiri).

Prinsintie — Prinsvägen, 1955, ryhmänimi (satujen aihepiiri).

Punahilkantie — Rödluvans väg, 1955, ryhmänimi (satujen aihepiiri).

Punapaasi — Rödhällen, 1969. Suom. nimi käänös ruots. nimestä, joka mm. kartassa 1754 asussa Röhälls rå ja 1944 Rödhäll.

Puusepätkä — Snickaregatan, 1943, ryhmänimi (teollisuusammattilaisia).

Rolhuvuorentie — Kasbergsvägen, 1952, vanhasta paikannimestä Kasaberget. Ks. Roihuvuori.

Rolhuvuori — Kasberget, 1959 kaup.osan osa-alueen nimeksi vanhasta paikannimestä Kasaberget, johon liittyvinä mm. kartassa 1754 Kasa Kiärr ja Kasa äng sekä 1944 Kasapelto — Kasäker. Suom. nimi tulkinnasta kasa = vartio- eli merkkitulo, tulenroihi.

Ruukinlahti — Bruksviken. Nimi mm. kartassa 1933 asussa Ruukinlahti ja ehkä käyttöön vasta 1800-luvulla lahden rannalla Tammelundissa olleen tiiliruukin mukaan. Ks. Loppilahti.

Ryönälahti — Brakviken, 1969. Suom. nimi käänös ruots. nimestä, joka jo 1500-luvun asiakirjoissa. Vanhoissa kartoissa nimi mm. asuissa Brackviks Torp 1754, Brattviken 1774 ja Brakvik 1933. Nimestä lähemmin siv. 17.

Sahaajankatu — Sägaregatan, 1943, ryhmänimi (teollisuusammattilaisia).

Saranilähty — Starrängsviken, 1969. Suom. nimi käänös ruots. nimestä, joka jo 1700-luvun asiakirjoissa mm. torpan nimenä Starrängen.

Satumaanpolku — Sagolandsstigen, 1952, ryhmänimi (satujen aihepiiri).

Saunalahti — Bastuviken. Nimi jo 1700-luvun asiakirjoissa asuissa Badstuguviken ja Bastu-cajsas vik ja edelleen kartoissa Badstuviken 1816 ja 1837, Badstuguvik 1877 ja Bastuviken 1946. Suom. käänös nimi käyttöön 1900-luvun alkupuolella.

Sillitie — Igelkottsvägen, 1955, ryhmänimi (kotimaisia villieläimiä).

Simppekari — Simpören, 1969. Suom. nimi käänös ruots. nimestä, joka jo kartassa 1700-luvulla. Saaren nimenä kartassa 1754 Råholm, mutta 1764 Simpöhrn, joka tämän jälkeen vaikiintuu asussa Simpörn.

Sissosentie — Sissonens väg, 1952, ryhmänimi (metsästys). Karjalassa eläneen Sissosten suvun mukaan, jonka jäsenet olivat kuuluisia runonlaulajia ja karhunmetsästäjiä.

Sopulitie — Lemmelvägen, 1956, ryhmänimi (kotimaisia villieläimiä). Ruots. nimi ollut aluksi muodossa Sobelvägen ja korjattu 1964 suom. nimeä vastaavaksi.

Sorvaajankatu — Svarvaregatan, 1943, ryhmänimi (teollisuusammattilaisia).

Strömsin kartano — Ströms gård. Herttoniemen kartanon torppana Ströms (alunperin Kreijars) tunnetaan jo 1700-luvulla. Se erotettiin kaupan kautta päätilasta 1799 ja tuli itsenäiseksi tilaksi vasta 1909, minkä jälkeen myös nimitys Strömsin kartano yleistyy.

Strömsinlahti — Strömsviken. Ruots. nimi lieene tullut käyttöön vasta 1800-luvulla, Tammelundin ja manteren välisen salmen maatumisen

jälkeen ja suom. vastine 1900-luvulla. Ks. Strömsinsalmi.

Strömsinlaturi — **Strömsbryggan**, 1969, seudun nimen mukaan.

Strömsinsalmi — **Strömssund**. Tammelundin ja mantereen välillä oli aiemmin salmi, jonka nimenä 1700-luvun kartoissa on vaihdellen Härtonäs ström, Härtonäs sundet ja Ströms-sundet. Kun salmi myöhemmin umpeutui, jäi nimi Härtonäs sundet Herttoniemen ja Laajasalon väliselle salmelle ja Strömssund (mm. kartassa 1933) Tammelundin ja mantereen välisen lahden itäiselle osalle. Ks. Herttoniemen salmi ja Porolahti.

Strömsintie — **Strömsvägen**, 1949. Ks. 45. kaup. osa.

Suolakivenkatu — **Saltstengatan**, 1948, läheisessä merenlahdessa olevan pienen luodon nimestä Saltsten.

Suolakiven laturi — **Saltstenskajen**, 1948, lähellä olevan pienen luodon nimestä Saltsten.

Susikuja — **Varggränden**, 1946. Katu on Susitien poikkikuja.

Susitie — **Vargvägen**, 1946, ryhmänimi (kotimaisia villieläimiä).

Svartbäck, ks. Mustapuro.

Tuhkimontie — **Askungens väg**, 1952, ryhmänimi (satujen aihepiiri).

Tullisaarenselkä — **Turholmsfjärden**, ks. 49. kaup.osa.

Tuorinniemi — **Torsnäs**, 1969. Suom. nimi käännetty ruots. nimestä, joka ennestään käytössä. Nimi liittyy henkilönnimeen Tord tai Tor. Suom. nimi äänteellinen mukaelma. (1686 omisti rahastonhoitaja Daniel Torsberg Båtsvikin tilan, jonka ent. alueella paikka sijaitsee.)

Työnjohtajankatu — **Arbetsledaregatan**, 1943, ryhmänimi (teollisuusammattilaisia).

Untuvalsentie — **Dunungens väg**, 1964, ryhmänimi (satujen aihepiiri). Untuvainen on kirjailija Selma Lagerlöfin kirjallisia luomuksia.

Valurinkatu — **Gjutaregatan**, 1943, ryhmänimi (teollisuusammattilaisia).

Vilkintie — **Viksvägen**, 1955. Ks. 36. kaup.osa.

Vuorenpelkontie — **Bergtrollsvägen**, 1954, ryhmänimi (satujen aihepiiri).

44. KAUPUNGINOSA TAMMISALO — TAMMELUND

Tammisaloon alue oli aiemmin osa Degerön (Laajasalon) saaresta ja sen erotti mantereesta kapea Herttoniemen eli Strömsin salmi. Tämä salmi oli maaton umpeen jo 1800-luvun alkuun mennessä ja alue siten yhdistynyt mantereeseen. Myöhemmin vuosina 1873—74 tämän alueen ja Degerön saaren yhdistävä kapea maakannas puhkaistiin ja sille kohdalle rakennettiin kanava.

Tammisalo kuului osana Sofielundin rälsstitilaan ja sitä kautta Herttoniemen kartanoon vuoteen 1888 asti ja erotettiin tällöin itsenäiseksi tilaksi. Huvila-asutusta alkoi Tammisaloon muodostua jo 1880-luvulla, mutta alueen palstoittaminen asunto-tonteiksi tapahtui varsinaisesti vasta 1930-luvulla. Suuressa alueliitoksessa 1946 liitettiin myös Tammisalo Helsinkiin ja muodostettiin erilliseksi kaupunginosaksi. Asemakaava kadunnimistöineen vahvistettiin alueelle v. 1951 ja nimistössä on koetettu tallettaa sekä vanhoja paikannimiä että seudun historiaa.

Alueen niminä oli 1700-luvulla Lappholmen (länsiosa) ja Klobben (itäosa). Nimi Tammelund esiintyy mm. kartoissa 1764 (1795 maininnalla »englantilainen puisto») ja 1808 asussa Tammerlund sekä 1889 ja 1933 Tammelund. Nimi Tammelund liittyy 1700-luvulla käytettyihin romanttisiin paikannimiin (lund = lehto) ja nimen etuosa voi viitata henkilön nimeen (Suomenlinnassa 1750- ja 1760-luvulla majuri David Tham). Suomalainen vastine on alkuperäisen ruotsalaisen nimen äänteellinen mukaelma ja otettu käyttöön jo 1950-luvun alussa, vaikka se virallisesti vahvistettiin kaupunginosan nimeksi vasta v. 1959.

Airoranta — Årstrand, 1951, ryhmänimi (soutuveneiden aihepiiri).

Airtie — Ärvägen, 1951, ryhmänimi (soutuveneiden aihepiiri).

Jatasalmentie — Skötsundsvägen, 1951, läheisestä salmen nimestä Skötsund. Ks. Jatasalmi.

Jatasalmi — Skötsundet, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka kartassa 1933 Skjettund. Ruots. nimi samalla alkuper. muotoon (sköt = alunperin kahdesta verkosta tehty silakanpyydys, suom. vastine jata, verkkojono).

Kummellehto — Kummellunden, 1951. Puisto sijaitsee kumpareella lähellä entistä vesiväylää ja nimi sen mukaan (kummel = mm. korkeille rantapaikoille pystytetty merimerkki).

Kummeltie — Kummelvägen, 1951. Tie johtaa edellä mainittuun Kummellehtoon.

Laajasalon kanava — Degerö kanal, 1951. Nimi ollut jo ennestään käytössä asussa Degerön kanava — Degerö kanal ja suom. nimi vahvistettu Degerön suom. vastineen mukaiseksi. Ks. 44. kaup.osan esittelyä.

Leppisaarensaari — Leppholmsgränden, 1951. Katu on Leppisaarentien poikkikatu.

Leppisaaren puisto — Leppholmsparken, 1951, seudun vanhasta nimestä Lappholmen. Ks. Leppisaarentie.

Leppisaarentie — Leppholmsvägen, 1951, seudun vanhasta paikannimestä Leppholmen, jossa todennäk. lepp = läpp = huuli, palkeenkieli, suikale. Suom. nimi äänteell. mukaelma ruots. nimestä. Ks. kaup.osan esittelyä.

Loppilahti — Klobbvikén, ks. 43. kaup.osa.

Mäntypaadentie — Tallklobbvägen, 1951, vanhasta paikannimestä Klobben. Ks. Paasitie.

Paasitie — Klobbvägen, 1951, vanhoista paikannimistä Klobben ja Klobbängen. (Klobben = luoto, kallio, kivikumpu.)

Pellonperäntie — Gavelåkersvägen, 1951, paikannimestä Pellonperä.

Porolahti — Poroviken, ks. 43. kaup.osa.

Puikkari — Nätsticken, 1951, läheisen Jatasalmen aihepiiriin liittyen.

Pyörökivenkuja — Hjulstensgränden, 1951. Katu on Pyörökiventien poikkikatu.

Pyörökiven puisto — Hjulstensparken, 1951, vanhasta 1700-luvun rajakiven nimestä Hjulsten.

Pyörökiventie — Hjulstensvägen, 1951, vanhasta 1700-luvun rajakiven nimestä Hjulsten.

Pyörörinne — Hjulbrinken, 1951. Katu on Pyörökiventien poikkikatu.

Rajaveräjänkuja — Rågrindsgränden, 1951. Katu on Rajaveräjätien poikkikatu.

Rajaveräjänlehto — Rågrindslund, 1951, vanha 1700-luvun rajapaikasta Rågrind.

Rajaveräjätie — Rågrindsvägen, 1951, vanha paikkanimestä Rågrind, joka kartassa 1764 asussa Rågrindviken.

* **Ruonakuja** — Grundsundsgränden, 1959. Katu oli Ruonasalmentien poikkikuja. Poistettu asemakaavasta 1960.

Ruonapolku — Grundsundsstigen, 1951. Katu on Ruonasalmentien poikkikuja.

Ruonasalmen puisto — Grundsundsparken, 1951, läheisen umpeutuneen salmen mukaan. Ks. Ruonasalmentie.

Ruonasalmentie — Grundsundsvägen, 1951, Tammisalon mantereesta erottaneen, nyttemmin umpeutuneen salmen mukaan, jonka paikalle tie johtaa.

Tammisalon aukio — Tammelundsplatsen, 1951, paikkakunnan nimen mukaan. Ks. kaup.osan esittelyä.

Tammisalon puisto — Tammelundsparken, 1951, paikkakunnan nimen mukaan. Ks. kaup.osan esittelyä.

Tammisalontie — Tammelundsvägen, 1951, paikkakunnan nimen mukaan. Ks. kaup.osan esittelyä.

Tiiliruukin puisto — Tegelbruksparken, 1951, entisen tiiliruukin mukaan. Ks. Tiiliruukintie.

Tiiliruukintie — Tegelbruksvägen, 1951, lähettyvillä 1700- ja 1800-luvuilla sijainneen tiiliruukin mukaan.

Tuhtotie — Toftvägen, 1951, ryhmänimi (soutuveneiden aihepiiri).

Vanhanväylänkuja — Gammelledsgränden, 1951. Katu on Vanhanväylän poikkikuja.

Vanhanväylän puisto — Gammelledsparken, 1951, vanhan vesireitin mukaan. Ks. Vanhaväylä.

Vanhaväylä — Gammelleden, 1951. Nimi vanhan vesireitin mukaan, joka ennen erotti Tammisalon mantereesta ja jota myöten mm. Pietari Suuri 1713 kuljetutti kaleerinsa Helsinkiä valloittamaan.

Väylänrinne — Båtledsbrinken, 1951. Katu on Vanhanväylän poikkikuja.

Väylänsuu — Ledsundet, 1969, Herttoniemen ja Tammisalon välisen salmen nimeksi. Nimi vahvistettu jo 1951 salmen yli kulkevalle kadulle. Ks. Vanhaväylä.

Väylänsuun puisto — Ledsundsparken, 1951, vanhan vesireitin mukaan.

45. KAUPUNGINOSA VARTIOKYLÄ — BOTBY

Botby kuuluu Helsingin pitäjän vanhoihin jo keskiajalla asuttuihin kyliin. Isossajaossa v. 1765 kylä jaettiin 6 maakirjataloon, joista ratsutilat Rååns, Klafvis ja Domars olivat jo sitä ennen yhdessä muodostaneet Botbyn kartanon. Myöhemmin viimeksi mainittuun yhdistettiin myös Mattas-niminen tila ja Grönbacka-niminen ulkoveromaa. 1910-luvulla myös Vartiokylän tienoot joutuivat sen toiminnan piiriin, jonka tuloksena oli esikaupunkiasutuksen syntyminen Helsingin itäiseen ympäristöön. Lähinnä Kulosaaren ja Herttoniemen seutujen huvila-asutukseen liittyen perustettiin v. 1917 Botby Gods Aktiebolag, joka samana vuonna osti Botbyn kartanon. Senaatin julistettua v. 1917 Botbyn eli Puodinkylän taajaväkiseksi yhdyskunnaksi kartanoon kuuluvat tilat yhdistettiin v. 1920 Botby Villasamhälle -nimiseksi tilaksi ja sen alueille ryhdyttiin suunnittelemaan huvilakaupunkia. Ensimmäiseksi huvila-asutusta syntyi ns. Marjaniemen alueelle, jonne v. 1924 laadittiin jaotussuunnitelma. Asutus järjestäytyi v. 1925 Oy Marjaniemen Huvilayhdyskunnaksi, jonka toimesta Marjaniemeen laadittiin v. 1926 rakennusjärjestys. Puodinkylän kartanon muilla alueilla palstoitus pääsi vauhtiin vuosina 1925—27, ja 1936 mennessä oli koko Botby Villasamhälle-tila palstoitettu asunto-tiloiksi. Osia mainitusta tilasta oli jo v. 1927 siirtynyt Helsingin kaupungin omistukseen ja v. 1933 kaupunki osti myös Puodinkylän kartanon kantatilan rakennuksineen, joka v. 1931 oli Botby Gods Aktiebolag-yhtiöltä siirtynyt A.B. Botby -nimiselle yhtiölle.

Ennen vuoden 1946 alusta tapahtunutta Helsinkiin liittämistä oli Puodinkylässä, Marjaniemeä lukuunottamatta, harjoitettu rakennustoimintaa ilman asemakaavallista suunnitelmaa ja alueelle oli syntynyt tieverkko, jossa teillä oli omat nimensä. Alueiitoksen jälkeen muodostettiin Vartiokylä — Botby erilliseksi kaupunginosaksi, jolle v. 1949 lähtien on vaihteittain vahvistettu asemakaavoja kadunnimineen. Nimistöön sijoitettiin entisistä teidennimistä kaikki käyttökelpoiset nimet, mutta suurin osa siitä on täytynyt sepittää erilaisia aihepiirejä käyttäen.

Kylän nimi esiintyy asiakirjoissa jo 1500-luvulla mm. muodoissa Boteby, Botby, Böteby ja Båtby. Botby-nimen suomalaisena vastineena tuli, alkuosan äänteellisenä mukaelmana, 1900-luvun alussa käyttöön Puotinkylä eli Puodinkylä ja viimeksi mainittua muotoa käytetään edelleenkin kartanon suomenkielisen nimen muotona.

Botby-nimen etuliite on muinaisruotsalainen etunimi Bote. Kuitenkin on aiemmin esitetty oletamus, että alkuosa tarkoittaisi sanaa böte = varoitustuli, roihi, joka esiintyy monin paikoin Uudenmaan rannikon muinaisten vartiovuorten nimissä (esim. Utterböte Kirkkonummen Porkkalan kylässä, Bötesberget Tammisaaren maalaiskunnassa). Tähän virheelliseen selitykseen nojautuen v. 1945 asetettu Kiinteistölautakunnan kadunnimikomitea esitti Botbyn kylän suomalaiseksi nimeksi Vartiokylää, jonka maanmittaushallitus Helsingin kaupungin esityksestä vahvisti viralliseksi v. 1946. Kaupunginosan nimeksi Vartiokylä — Botby vahvistettiin v. 1959. Botby-nimen alkuperästä lähemmin siv. 16.

Kaupunginosan osa-alueista ovat Puotila — Botby gård, Puotinharju — Botbyhöjden, Vartioharju — Botbyåsen ja Vartiokylän Teollisuusalue — Botby Industriområde saaneet nimensä kaupunginosan mukaan ja tulleet käyttöön — Botby gård -nimeä lukuunottamatta — vasta vahvistusvuodesta, Puotinharju — Botbyhöjden 1964 ja muut 1959 lähtien. Osa-alueeksi niinkään v. 1959 vahvistettu Marjaniemi — Marudd on saanut nimensä jo 1700-luvulla tunnetusta paikannimestä Marängen, suomalainen nimi mukaelmakäännöksenä. Osa-alue Myllypuro — Kvarnbäcken on saanut nimensä alueella sijaitsevan puron varrella jo 1700-luvulla olleesta paikannimestä Grötkvarn ja tullut käyttöön vasta vahvistusvuodesta 1959 lähtien. Tämä alue, joka on kuulunut Herttoniemen kylään ja sen mukaan alkuaan 43. kaupunginosaan Herttoniemeen, liitettiin v. 1959 45. kaupunginosaan Vartiokylään.

Ahdekaunokintie — Rödkiintsvägen, 1954, ryhmänimi (yleiset luonnonkukat). Aiempi nimi **Suvitie — Sommarvägen** (ennen 1946).

Ahvenkoskenkuja — Abborforsgränden, 1969 ehdotettuna, liittyy Ahvenkoskenpolkuun.

Ahvenkoskenpolku — Abborförsätigen, 1954, ryhmänimi (Kymenlaakson paikannimiä). Aiempi nimi **Kukkulatie — Höjdvägen** (ennen 1946).

Alakiventie — Understensvägen, 1962, ryhmänimi (myllyn aihepiiri).

Apllastie — Klövervägen, 1954, ryhmänimi (yleiset luonnonkukat).

Arhotie — Sandarvsvägen, 1954, ryhmänimi (yleiset luonnonkukat).

Esikkopolku — Primulastigen, 1949, ryhmänimi (yleiset luonnonkukat).

Haakakuja — Haxegränden, 1954, ryhmänimi (viikinkimuistot). Aiempi nimi **Vaaratie — Kullvägen** (ennen 1946).

Haarniskatie — Harneskvägen, 1961, ryhmänimi (vanhat aseet ja asepuvut).

Hallstentie — Hallsvägen, 1956, ryhmänimi (myllyn aihepiiri), maamme vanhimman tunnetun, Turun lähistöllä olleen Halistenkosken myllyn mukaan.

Hankakuja — Klykgränden, 1954, ryhmänimi (viikinkimuistot). Aiempi nimi **Rajatie — Råvägen** (ennen 1946).

Harjakari — Borstan, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka ennestään käytössä, mm. kartassa 1906.

Harmaapaadentie — Gråhällsvägen, 1949, maaston mukaan ja viereiseen Punapaadentiehen liittyen. Aiempi nimi **Tammistontie — Tammistovägen** (ennen 1946).

Helytie — Glittervägen, 1954, ryhmänimi (naisten puvustoa).

Horsmakuja — Dunörtsgränden, 1954, ryhmänimi (yleiset luonnonkukat). Aiempi nimi **Mäkitie — Backvägen** (ennen 1946).

Huhtasuontie — Svedmyrsvägen, 1954, vanhasta paikannimestä Svedmyr. Aiempi nimi **Karpalotie — Tranbärsvägen** (ennen 1946).

Huivipolku — Hucklestigen, 1954, ryhmänimi (naisten puvustoa). Aiempi nimi **Viitatie — Lövvägen** (ennen 1946).

Huntukuja — Slöjgränden, 1954. Katu on Huntutien poikkikuja. Aiempi nimi **Kallastie — Brinkvägen** (ennen 1946).

Huntutie — Slöjvägen, 1954, ryhmänimi (naisten puvustoa). Aiemmat nimet **Pajutie — Videvägen** ja **Kaskitie — Svedjevägen** (ennen 1946).

Huttumyllytie — Grötkvarnsvägen, 1956, ryhmänimi (myllyn aihepiiri).

Härkäsaari — Tjurholmen, Ruots. nimi jo kartassa 1880, suom. käännösniimi käyttöön 1900-luvun alussa.

Inkerölstentie — Inkerölsvägen, 1954, ryhmänimi (Kymenlaakson paikannimiä).

Ison-Antin kuja — Stor-Andersgränden, 1960. Katu on Ison-Antin tien poikkikuja.

Ison-Antin tie — Stor-Andersvägen, 1949. Nimi käytössä jo ennen 1946 asussa Antintie — Andersvägen, Marjamiemen huvilayhdyskunnan perustaja-asukkaihin kuuluneen rakennusmestari Antti Hongiston mukaan, jota kutsuttu »Isoksi Antiksi».

Isonklvenkuja — Digerstensgränden, 1961, paikannimestä Digersten.

* **Itäinen moottoritie — Östra motorvägen, 1962.** Kaupungin itäiselle rajalle johtava liikenneväylä. Nimi muutettu 1967 Itäväyläksi.

Itäväylä — Österleden, 1967. Kaupungin itärajalle johtava liikenneväylä. Aiempi nimi **Itäinen moottoritie — Östra motorvägen 1962.** Ks. 42. kaup.osa.

Jalkamyllytie — Fotkvarnsvägen, 1956, ryhmänimi (myllyn aihepiiri).

Jallintie — Jallsvägen, 1954. Nimi käytössä jo ennen 1946.

Juustilanpolku — Juustilastigen, 1954, ryhmänimi (Itä-Suomen paikannimiä). Aiempi nimi **Kotitie — Hemvägen** (ennen 1946).

Kajaaninlinnantie — Kajaneborgsvägen, 1961, ryhmänimi (historialliset linnat).

Kallenrinne — Kallebrinken, 1949. Nimi käytössä jo ennen 1946 asussa Kallentie — Karlsvägen, Marjamiemen huvilayhdyskunnan perustaja-asukkaihin kuuluneen maalarimestarin, johtaja Kaarlo Lehtisen mukaan.

Kallioharjuntie — Bergäsvägen, 1949, maaston mukaan. Aiempi nimi **Jukolantie — Jukolavägen** (ennen 1946).

Kangasvuokonpolku — Mosippsstigen, 1949, ryhmänimi (yleiset luonnonkukat).

Karhulantie — Karhulavägen, 1954, ryhmänimi (Kymenlaakson paikannimiä).

Karlistimentie — Skakkäppsvägen, 1962, ryhmänimi (myllyn aihepiiri).

Kastelholmantie — Kastelholmsvägen, 1961, ryhmänimi (historialliset linnat).

Kaukopääntie — Kaukopäävägen, 1954, ryhmänimi (Itä-Suomen paikannimiä).

Keltanotie — Hökblomstervägen, 1954, ryhmänimi (yleiset luonnonkukat).

Kielopolku — Konvaljestigen, 1949, ryhmänimi (yleiset luonnonkukat). Aiempi nimi **Välitie — Mellanvägen** (ennen 1946).

Kissankellontie — Blåklöcksvägen, 1949, ryhmänimi (yleiset luonnonkukat). Aiempi nimi **Valtatie — Störvägen** (ennen 1946).

Kivalontie — Kivalovägen, 1949. Nimi käytössä jo ennen 1946, valtionarkeologin Hj. Appelgren-Kivalon (1853—1937) mukaan.

Kiviparantie — Stenparsvägen, 1962, ryhmänimi (myllyn aihepiiri).

Kiviportantie — Stenportsvägen, 1954. Nimi käytössä jo ennen 1946.

Klaavuntie — Klåvusvägen, 1959, vanhasta ta

lonpoikaistalon nimestä Klävus. (Talon nimi myös asussa Klafvis; nimiasut peräisin Nikolaus-nimestä.)

Koivuniemenkuja — Björknäsgränden, 1960. Katu on Koivuniementien poikkikuja.

Koivunientie — Björknäsvägen, 1949, vanhasta paikannimestä Björknäs, joka kartassa 1751. Aiempi nimi Laaksolan puistotie — Laaksola parkvägen (ennen 1946).

Koivunlempi — Björknäset, 1969, vanhasta paikannimestä Björknäset, joka kartassa jo 1700-luvulla.

Koivusaari, Iso, Keskinen, Pieni — Björkholmen, Stora, Mellersta, Lilla. Ruots. nimi jo kartassa 1880 asuissa Stora Björkholmen ja Lilla Björkholmarne. Yhteisnimenä kartassa 1906 Björkholmarne. Suom. nimi käyttöön 1900-luvun alkupuolella.

Kolsintie — Kolsivägen, 1956, ryhmänimi (myllyn aihepiiri). Kokemäellä jo 1500-luvulla sijainneen Kolsin myllyn (nyk. voimalaitos) mukaan.

Korkeakoskenkuja — Högtorsgränden, 1954, ryhmänimi (Kymenlaakson paikannimiä). Aiempi nimi Poppelitie — Poppelvägen (ennen 1946).

Korsholmantie — Korsholmsvägen, 1961, ryhmänimi (historialliset linnat).

Kukkanliityntie — Blomängsvägen, 1962, ryhmänimi (luonnonkukat).

Kunnallisneuvoksentie — Kommunalrådsvägen, 1949, kunnallisneuvos Johan Fredrik Lindroosin (senaattori Leo Mechelinin langon) mukaan, joka 1882—1902 omisti läheisen Botbyn kartanon. Aiempi nimi Valtatie — Störvägen (ennen 1946).

Kuusistonlinnantie — Kustövägen, 1961, ryhmänimi (historialliset linnat).

Kuutsalontie — Kuutsalovägen, 1958, ryhmänimi (Kymenlaakson paikannimiä). Kuutsalo = tunnettu vanha satama Kotkan edustalla.

Käskiventie — Handkvarnsvägen, 1956, ryhmänimi (myllyn aihepiiri).

Käätypolku — Halsbandsstigen, 1954, ryhmänimi (naisten puvustoa).

Laippatie — Flänsvägen, 1967, ryhmänimi (teolliset tarve-esineet).

Langinkoskenpolku — Langinkoskistigen, 1954, ryhmänimi (Kymenlaakson paikannimiä). Aiemat nimet Pekantie — Petersvägen (ennen 1946) ja Langinkoskenkuja — Langinkoskigränd 1954.

Lappeentie — Lappvesivägen, 1954, ryhmänimi (Itä-Suomen paikannimiä). Aiempi nimi Haahkantie — Ejdervägen (ennen 1946).

Leinikkitie — Ranunkelvägen, 1954, ryhmänimi (yleiset luonnonkukat). Aiempi nimi Oikotie — Genvägen (ennen 1946).

Leppäntie — Alnäset, 1969, vanhasta paikannimestä Al- eller Lillholm, joka kartassa 1880.

Levytie — Plätvägen, 1967, ryhmänimi (teolliset tarve-esineet).

Liikkalantie — Liikkalavägen, 1954, ryhmänimi

(Kymenlaakson paikannimiä). Aiempi nimi Kartanontie — Gårdsvägen (ennen 1946). Liikkala on Anjalan liiton historiasta tunnettu kylä Sippolassa.

Linnanherrankuja — Borgherregränden, 1961. Katu on Linnanherrantien poikkikuja.

Linnanherrantie — Borgherrevägen, 1954, ryhmänimi (muinaislinna). Aiempi nimi Linnamäentie — Slottsbacksvägen (ennen 1946).

Linnannihdintie — Slottsknektsvägen, 1969 ehdotettuna, ryhmänimi (muinaislinna).

Linnanpellonkuja — Borgåkersgränden, 1954, ryhmänimi (muinaislinna).

Linnanpihantie — Borggårdsvägen, 1954, ryhmänimi (muinaislinna). Aiempi nimi Viikinkientie — Vikingevägen (ennen 1946).

Linnanrouvanpolku — Borgfrustigen, 1954, ryhmänimi (muinaislinna).

Linnavuorentie — Borgbergsvägen, 1954, ryhmänimi (muinaislinna), läheisen Puotinkylän linnavuoren mukaan.

Linnaväenkuja — Borgkarlsgränden, 1954, ryhmänimi (muinaislinna). Aiempi nimi Matintie — Mattsvägen (ennen 1946).

Loosarinpolku — Klåsaröstigen, 1969 ehdotettuna, ryhmänimi (Kymenlaakson paikannimiä). Klåsarö on Kymijoessa ollut vanha saari, suom. vastine Loosari. Paikalla nykyisin Loosarin voimalaitos. Kadunnimenä jo käytössä.

Maarlahiti — Maren, 1969, vanhasta paikannimestä Maren. Ks. Marjanieni.

Marjalahdentie — Marviksvägen, 1949. Nimi käytössä jo ennen 1946.

Marjanlemenranta — Maruddsstrand, 1949. Nimi käytössä jo ennen 1946 asussa Rantakatu — Strandgatan.

Marjanientie — Maruddsvägen, 1949. Nimi käytössä jo ennen 1946 toisessa paikassa, siirretty paikkakunnan pääkadun nimeksi. Aiemat nimet Valtatie — Störvägen ja Viertolan puistotie — Viertola parkvägen (ennen 1946). Ks. Niittyranta.

Marjanlempi — Marudd, 1959 kaup.osan osaluoden nimeksi. Nimi ollut yleisesti käytössä 1925 alkaen, jolloin Oy Marjanien Huvilayhdyskunta — A. B. Marudds Villasamhälle perustettiin. Nimen lähtökohtana jo kartassa 1751 esiintyvä paikannimi Marängen, josta suom. nimen alkuosa Marja on äänteellinen mukaelma (mar = märkä rantaniitty, vesijättömaa). Ks. 45. kaup.osan esittelyä.

Meripellontie — Sjöåkersvägen, 1959, vanhasta rantapellon nimestä Sjöåker.

Mestariväylä — Mästarleden, 1969 ehdotettuna yleisnimeksi itä-länsi-suuntaiselle kehätielle, jonka osia ovat Myllymestartie — Seppämestartie — Muurimestartie.

Myllymatkantie — Kvarnfärdsvägen, 1962, ryhmänimi (myllyn aihepiiri).

Myllymestartie — Kvarnmästarvägen, 1962, ryhmänimi (myllyn aihepiiri).

Myllynkiventie — **Kvarnstensvägen**, 1956, ryhmänimi (myllyn aihepiiri).

Myllynslipi — **Kvarnvingen**, 1962, ryhmänimi (myllyn aihepiiri).

Myllypadontie — **Kvarndammsvägen**, 1962, ryhmänimi (myllyn aihepiiri).

Myllypuro — **Kvarnbäcken**, 1959 kaup.osan osa-alueen nimeksi, aiheena alueella sijaitseva puro, jonka varrella ollut jo 1700-luvulla vanhana paikannimenä Grötkvarn (puuromylly). Nimestä johdettu kadunnimistö ko. alueelle. Ks. 45. kaup.osan esittelyä.

Myllypurontie — **Kvarnbäcksvägen**, 1962. Katu on Myllypuron alueen päätie.

Myllyrengintie — **Kvarndrängsvägen**, 1962, ryhmänimi (myllyn aihepiiri).

Myllytuvatie — **Kvarnstuguvägen**, 1956, ryhmänimi (myllyn aihepiiri). Myllytupa kuului jauhattajien odotuspaikkana entisajan myllyyn.

Myllärintie — **Mjölnarvägen**, 1956, ryhmänimi (myllyn aihepiiri).

Neulapadontie — **Näldammsvägen**, 1962, ryhmänimi (myllyn aihepiiri).

Niittyranankuja — **Ängsmarsgränden**, 1960. Katu on Niittyranan poikkikuja.

Niittyranta — **Ängsmaren**, 1949, vanhasta paikannimestä Marängen. Aiemmat nimet Marjaniementie — Maruddsvägen ja Ruohotie — Gräsvägen (ennen 1946). Ks. Marjaniementie.

Nissaksentie — **Nissasvägen**, 1954. Nimi käytössä jo ennen 1946, vanhan talonpoikaistalon nimestä Nissas, joka yksi mukaelma nimestä Nikolaus.

Olavinlinnantie — **Olofsborgsvägen**, 1961, ryhmänimi (historialliset linnat).

Orpaanporras — **Lättan**, 1962, ryhmänimi (myllyn aihepiiri). Orpaanporras = tukki, johon myllynkiveä pyörittävä pysty akseli tukeutuu ja jolla nostetaan ja lasketaan myllynkiveä.

Orvokkitie — **Violvägen**, 1954, ryhmänimi (yleiset luonnonkukat).

Oskarinkuja — **Oskarsgränden**, 1949. Katu on Oskarintien poikkikuja. Aiempi nimi Matintie — Mattsvägen (ennen 1946).

Oskarintie — **Oskarsvägen**, 1949. Nimi käytössä jo ennen 1946, annettu Oy. Marjaniemen Huvilayhdyskunnan ensimmäisen toimitusjohtajan Oskar Lybäckin mukaan.

Palopirtintie — **Brandpörtesvägen**, 1949, tien varrella sijainneen VPK:n talon Palopirtin mukaan. Aiempi nimi Palokunnantie — Brandkärsvägen (ennen 1946).

Peilltie — **Spegelvägen**, 1954, ryhmänimi (naisten puvustoa). Aiempi nimi Otsontie — Björnvägen (ennen 1946).

Porvoontie — **Borgåvägen**, 1954. Nimi käytössä jo ennen 1946.

Pulttatie — **Bultvägen**, 1967, ryhmänimi (teolliset tarve-esineet).

Punapaadenkuja — **Rödhällsgränden**, 1949.

Katu on Punapaadentien poikkikuja. Aiempi nimi Toivontie — Toivovägen (ennen 1946).

Punapaadentie — **Rödhällsvägen**, 1949, vanhan rajapaikan nimestä Rödhäll. Aiempi nimi Rajatie — Gränsvägen (ennen 1946).

Puolaharju — **Lingonåsen**, 1949, entisestä ennen 1946 käytetystä nimestä Harjutie — Äsvägen.

Puolaharjunkuja — **Lingonåsränden**, 1960. Katu on Puolaharjun poikkikuja.

Puolimatkanpolku — **Halvågsstigen**, 1954. Nimi käytössä jo ennen 1946 asussa Puolimatkantie — Medelvägen.

Puotila — **Botby gård**, 1959 kaup.osan osa-alueen nimeksi. Ks. 45. kaup.osan esittelyä.

Puotilanniemi — **Botbyudden**, 1969, sijainnin mukaan.

Puotilantie — **Botbygårdsvägen**, 1959. Nimi käytössä jo ennen 1946 asussa Puotinkyläntie — Botbyvägen.

Puotinharju — **Botbyhöjden**, 1964 kaup.osan osa-alueen nimeksi vanhasta kylännimestä Botby.

Putkatie — **Rörvägen**, 1967, ryhmänimi (teolliset tarve-esineet).

Pälvänkukantie — **Prästkragsvägen**, 1954, ryhmänimi (yleiset luonnonkukat). Aiempi nimi Lehmustie — Lindvägen (ennen 1946).

Pällinpolku — **Pällistigen**, 1954, ryhmänimi (Itä-Suomen paikannimiä). Pälli on sulku Saimaan kanavassa. Aiempi nimi Tilhintie — Sidsensvanstigen (ennen 1946).

Raaseporintie — **Raseborgsvägen**, 1961, ryhmänimi (historialliset linnat).

Raitamäenkuja — **Sälgbäckagränden**, 1962. Katu on Raitamäentien poikkikuja.

Raitamäentie — **Sälgbäckavägen**, 1952, vanhasta murteellisesta paikannimestä Söljebacka (= sälgbacke = raitämäki).

Rantakartanontie — **Strandgårdsvägen**, 1954. Nimi käytössä jo ennen 1946 asussa Kartanontie — Gårdsvägen.

Ratamopolku — **Grobladsstigen**, 1954, ryhmänimi (yleiset luonnonkukat). Aiempi nimi Umpitie — Ändvägen (ennen 1946).

Ratamyllyntie — **Hjulskvarnsvägen**, 1969 ehdotettuna, ryhmänimi (myllyn aihepiiri).

Rautjärventie — **Rautjärvivägen**, 1962, ryhmänimi (Itä-Suomen paikannimiä).

Rekkatie — **Slädvägen**, 1961. Ks. 47. kaup.osa.

Rihlakuja — **Reffelgränden**, 1956, ryhmänimi (myllyn aihepiiri). Rihlat = kylämyllyjen kiiviin hakatut säteittäiset urat.

Riskutie — **Briskvägen**, 1954, ryhmänimi (naisten puvustoa). Risku = solki. Aiempi nimi Pangontie — Spangovägen (ennen 1946).

Ruiskukantie — **Rågblomstervägen**, 1954, ryhmänimi (yleiset luonnonkukat). Aiempi nimi Rauhantie — Fredsvägen (ennen 1946).

Ruotsinsalmenkuja — **Svensksundsgränden**, 1969

ehdotettuna. Katu on Ruotsinsalmentien poikkikuja.

Ruotsinsalmentie — **Svensksundsvägen**, 1954, ryhmänimi (Kymenlaakson paikannimiä).

Rusthollarinkuja — **Rusthällargränden**, 1959. Katu on Rusthollarintien poikkikuja.

Rusthollarintie — **Rusthällarvägen**, 1956, seudulla sijainneiden ratsutilojen mukaan, joiden omistajien kansanomainen nimitys ollut »rusthollari».

Rusthollinpolku — **Rusthällsstigen**, 1959, liittyy Rusthollarintiehen.

Sarsantie — **Sarsavägen**, 1956, ryhmänimi (myllyn aihepiiri), jo keskiajalta tunnetun Kangasalan Sarsankosken myllyn mukaan.

Sauramapolku — **Kamomillstigen**, 1969 ehdotettuna, liittyy Sauramatiehen.

Sauramatie — **Kamomillvägen**, 1954, ryhmänimi (yleiset luonnonkukat). Aiempi nimi Postitie — Postvägen (ennen 1946).

Savitaipaleentie — **Savitaipalevägen**, 1954, ryhmänimi (Itä-Suomen paikannimiä). Aiempi nimi Nummitie — Movägen (ennen 1946).

Seulatie — **Sällvägen**, 1956, ryhmänimi (myllyn aihepiiri).

Sihitkuja — **Siktgränden**, 1956, ryhmänimi (myllyn aihepiiri).

Silkinkutojantie — **Silkesvärvägen**, 1969 ehdotettuna. Katu on Silkkitien poikkikuja.

Silkkitie — **Silkesgränden**, 1954. Katu on Silkkitien poikkikuja.

Silkkitie — **Silkesvägen**, 1954, ryhmänimi (naisten puvustoa). Aiempi nimi Leppätie — Alvägen (ennen 1946).

Sinivuokonpolku — **Blåsippstigen**, 1949, ryhmänimi (yleiset luonnonkukat).

Sippolankuja — **Sippolagränden**, 1954, ryhmänimi (Kymenlaakson paikannimiä). Aiempi nimi Leppäsaarentie — Alholmsvägen (ennen 1946).

Solkipolku — **Söljestigen**, 1968, ryhmänimi (naisten puvustoa).

Soraharjuntie — **Grusåsvägen**, 1954. Nimi käytössä jo ennen 1946 asussa Hiekkaharjuntie — Sandåsvägen.

Sormuspolku — **Ringstigen**, 1954, ryhmänimi (naisten puvustoa). Aiempi nimi Kuusitie — Granvägen (ennen 1946).

Strömsintie — **Strömsvägen**, 1949, läheisen Strömsin kartanon mukaan, jonne tie johtaa. Aiempi nimi Valtatie — Storvägen (ennen 1946).

Suomenniemenuja — **Suomenniemigränden**, 1966. Katu on Suomenniemientien poikkikuja.

Suomenniementie — **Suomenniemivägen**, 1954, ryhmänimi (Itä-Suomen paikannimiä). Aiempi nimi Toukotie — Majvägen (ennen 1946).

Syvännesaari — **Djupören**, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka ennestään käytössä ja mm. kartassa 1906 asussa Djupörn. Saaren aiempänä nimenä kartassa 1880 Äggbergsklippa.

Tamppitie — **Stampvägen**, 1956, ryhmänimi (myllyn aihepiiri). Tamppimyllyssä villakan-kaat vanutettiin.

Tankovainionkuja — **Stångfallsgränden**, 1961. Katu on Tankovainiontien poikkikuja.

Tankovainiontie — **Stångfallsvägen**, 1961, vanhasta paikannimestä Stångfallsåtern. Katu jatkuu 47. kaup.osaan.

Taskulanpolku — **Taskulastigen**, 1954, ryhmänimi (Itä-Suomen paikannimiä). Taskula oli vanha rajapostikonttori Nuijamaalla. Aiempi nimi Kurjentie — Tranvägen (ennen 1946).

Telakuja — **Lonngränden**, 1961, ryhmänimi (viikinkimuistot).

Teljokuja — **Trallgränden**, 1954, ryhmänimi (veneiden aihepiiri). Aiempi nimi Tallitie — Stallvägen (ennen 1946). Teljo = veneen istuinpenkki.

Tulisoukkuja — **Kaskärsvägen**, 1964. Katu on Tulisountien poikkikuja.

Tulisountie — **Kaskärsvägen**, 1960, karttoihin jo 1700-luvulla merkitystä paikannimestä Kaskärret.

Tulppatie — **Pluggvägen**, 1967, ryhmänimi (teolliset tarve-esineet).

Turunlinnantie — **Åbohusvägen**, 1961, ryhmänimi (historialliset linnat).

Tuullimyllytie — **Väderkvarnsvägen**, 1962, ryhmänimi (myllyn aihepiiri).

Uiskokuja — **Drakskeppsgränden**, 1969 ehdotettuna. Katu on Uiskotien poikkikuja.

Uiskotie — **Drakskeppsvägen**, 1954, ryhmänimi (viikinkimuistot). Aiempi nimi Lahdentie — Viksvägen (ennen 1946). Uisko = iso vene.

Ummeljoentie — **Ummeljokivägen**, 1954, ryhmänimi (Kymenlaakson paikannimiä). Ummeljoki tunnettu kuuluisasta sahastaan 1840-luvulla.

Uskalkonkuja — **Våghalsgränden**, 1954, ryhmänimi (viikinkimuistot). Aiempi nimi Koivikontie — Björkskogsvägen (ennen 1946).

Valkamatie — **Båthamnsvägen**, 1954, ryhmänimi (viikinkimuistot). Aiemmat nimet Valkamatie — Hamnvägen ja Riihitie — Rivägen (ennen 1946).

Valkealantie — **Valkealavägen**, 1954, ryhmänimi (Kymenlaakson paikannimiä). Aiempi nimi Pirttitie — Torpsvägen (ennen 1946).

Valkovuokonpolku — **Vitsippstigen**, 1949, ryhmänimi (yleiset luonnonkukat).

Vanamotie — **Linneavägen**, 1949, ryhmänimi (yleiset luonnonkukat).

Vanhanlinnankuja — **Vanhalinnagränden**, 1961. Katu on Vanhanlinnantien poikkikuja.

Vanhanlinnantie — **Vanhalinnavägen**, 1961, ryhmänimi (historialliset linnat), Liedon Vanhanlinnan mukaan.

Varjakanvalkama — **Väringshamnen**, 1954, ryhmänimi (viikinkimuistot). Aiempi nimi Kaislatie — Vassvägen ja Jousitie — Armborstvägen (ennen 1946). Varjakka = varjagi = skand. soturi,

Vartljankuja — Våktargränden, 1954, ryhmänimi (viikinkimuistot). Aiempi nimi Aurantie — Plogvägen (ennen 1946).

Vartioharju — Botbyåsen, 1959 kaup.osan osa-alueen nimeksi. Nimi kaup.osan nimestä Vartiokylä — Botby. Ks. 45. kaup.osan esittelyä.

Vartiokylän lahti — Botbyviken. Ruots. nimi mm. kartassa 1856, suom. nimi käyttöön 1940-luvulla kaup.osan suom. nimen mukaan.

Vartiokylän teollisuusalue — Botby industriområde, 1959 kaup.osan osa-alueen nimeksi, alueen luonteen mukaan.

Vartiokyläntie — Botbyvägen, 1962. Katu on kaup.osan päätie.

Vehkalahdentie — Veckelaksvägen, 1954, ryhmänimi (Kymenlaakson paikannimiä). Aiempi nimi Leppäsaarentie — Alholmsvägen (ennen 1946).

Vesimyllyntie — Vattenkvarnsvägen, 1956, ryhmänimi (myllyn aihepiiri).

Vesirattaantie — Vattenhjuisvägen, 1956, ryhmänimi (myllyn aihepiiri).

Viikinginkuja — Vikingagränden, 1954. Katu on Viikingintien poikkikuja. Aiempi nimi Tunturitie — Fjällvägen (ennen 1946).

Viikingintie — Vikingavägen, 1954, ryhmänimi (viikinkimuistot). Aiempi nimi Hetetie — Källvägen (ennen 1946).

Villarintie — Filarvägen, 1969 ehdotettuna. Katu teollisuusalueella, liittyy läheisiin ryhmänimiin Tulppatie, Putkitie ym.

Vilttapolku — Mantelstigen, 1954, ryhmänimi (naisten puvustoa). Aiempi nimi Huvilatie — Villavägen (ennen 1946).

Virolahdentie — Vederlaksvägen, 1954, ryhmänimi (Kymenlaakson paikannimiä). Aiempi nimi Palokunnantie — Brandkårsvägen (ennen 1946).

Yläkivenpolku — Ovanstensstigen, 1962. Katu on Yläkiventien poikkikuja.

Yläkivenrinne — Ovanstensbrinken, 1962. Katu on Yläkiventien poikkikuja.

Yläkiventie — Ovanstensvägen, 1962, ryhmänimi (myllyn aihepiiri).

46. KAUPUNGINOSA PITÄJÄNMÄKI — SOCKENBACKA

Tämä kaupunginosa käsittää Helsingin pitäjän keskiaikaisista Talin ja Konalan kylistä niiden eteläosat sekä vähäisen osan entisestä Munkkiniemen kylästä. Isonjaon päättyessä v. 1776 oli Konalan kylä jaettu tiloiksi Rosas, Bertas ja Skyttas ja Talin kylä tiloiksi Lassas, Martas ja Reimars. Konalan kylän maat olivat yksityisten hallussa kaupunkiin liittämissä tapahtuessa. Talin tiloista, jotka oli lahjoitettu Helsingille v. 1650, mutta joutuneet sittemmin takaisin yksityisten haltuun, kaupunki v. 1870 hankki omistusoikeuden Reimarsin ja v. 1930 Lassaksen ja Martaksen tiloihin, jotka kaikki yhdessä muodostavat Talin kartanon. Rannikkoradan v. 1904 valmistuttua alkoi Konalan ja Talin maille, Pitäjänmäen aseman tienoille syntyä esikaupunkiasutusta, joka v. 1908 julistettiin taajaväkiseksi yhdyskunnaksi. Yhdyskunta, joka itsenäiseksi järjestäytymättä pysyi jatkuvasti Helsingin maalaiskunnan osana ja sen hallinnon piirissä, liitettiin Helsinkiin suuressa alueliitoksessa 1946. Sen tapahtuessa oli vain kaupungin omistamalle Reimarsin tilalle muodostetulle omakotialueelle ehditty v. 1920 vahvistaa jaoituskaava ja rakennusjärjestys. Asemakaavat kadunnimistöineen kaupunginosaan eri alueille vahvistettiin vv. 1946—57 ja on niitä täydennetty myöhemmin. Kadunnimistöissä on säilytetty ennen alueliitosta käytössä olleet harvat kadunnimet ja uusia tehtäessä käytetty hyväksi myös vanhoja paikannimiä. Pääosa nimistöstä on kuitenkin jouduttu sepittämään vapaasti. Kaupunginosa nimeksi vahvistettiin v. 1959 Pitäjänmäki — Sockenbacka.

Kaupunginosa nimenä on paikkakunnan nimenä tullut käyttöön vasta myöhään, todennäköisesti 1800-luvun lopulla. Alkuaan nimeä on käytetty muodossa Helsingin sockenbacka, josta se lyhentyi muotoon Sockenbacka ja tuli sellaisenaan rautatieaseman nimeksi v. 1904. Suomalainen käännösnimi Pitäjänmäki lienee yleistynyt käyttöön vasta 1900-luvun alussa, v. 1926 lähtien myös rautatieaseman suomalaisena nimenä.

Arlnatie — Ärlsvägen, 1960, liittyy viereiseen Takkatiehen.

Atomtie — Atomvägen, 1956, ryhmänimi (nykyajan voimanlähteet).

* **Eljaksenkuja** — Eliasgränd, 1949. Katu ollut Eljaksentien poikkikuja. Liitetty Eljaksentiehen 1963.

Eljaksentie — Eliasvägen, 1949, ryhmänimi (raamatunhistoria). Aiempi nimi Vuortie — Bergvägen (ennen 1946). Elia oli israelil. profetta.

* **Hemminginkuja** — Hemmingsgränd, 1949. Katu Hemmingintien poikkikuja. Aiempi nimi Syrjätie — Kantvägen (ennen 1946). Poistettu asemakaavasta 1963.

Hemmingintie — Hemmingsvägen, 1949, ryhmänimi (Suomen kirkkohistoria). Hemmingpiispan (Turun piispa 1338-66) mukaan. Aiempi nimi Välitie — Mellanvägen (ennen 1946).

Henrikinkuja — Henriksgränden, 1949. Katu on Henrikintien poikkikuja.

Henrikintie — Henriksvägen, 1949, ryhmänimi (Suomen kirkkohistoria), Henrik-piispan (k. 1156) mukaan. Aiempi nimi Kirkkotie — Kyrkovägen (ennen 1946).

Hlomotie — Sliperivägen, 1946, ryhmänimi (teollisuuslaitoksia).

* **Hormtie** — Rökfångsvägen, 1951, läheisen uunitehtaan mukaan. Poistettu asemakaavasta 1956. Aiempi nimi Putkitie — Rörvägen (ennen 1946).

Höyläämötie — Hyvlerivägen, 1952, ryhmänimi (teollisuuslaitoksia).

Joonaksenkuja — Jonasgränden, 1949, ryhmänimi (raamatunhistoria). Joonaa oli israelil. profetta.

Joululähdentie — Julstjärnans väg, 1949, ryhmänimi (raamatunhistoria).

Jyrkinkallio — Göransberget, 1949, ryhmänimi (pyhimysten nimiä), Jyrki = Yrjänä = Pyhä Yrjö, katol. pyhimys.

Jyrkinkuja — Göransgränden, 1949, liittyy Jyrkinkallioon. Aiempi nimi Sturentie — Sturevägen (ennen 1946).

Jännetie — Bågsträngsvägen, 1955, ryhmänimi (muinaisia eränkäyntiaseita). Aiempi nimi Keskustie — Centralvägen (ennen 1946).

Karvaamokuja — Garverigränden, 1952, ryhmänimi (teollisuuslaitoksia).

Kaupintie — **Krämarvägen**, 1956. Katu alkaa 29. kaup.osasta, missä nimi vahvistettu 1950.

Kehrräämöntie — **Spinnerivägen**, 1946, ryhmänimi (teollisuuslaitoksia).

Knuutintie — **Knutsvägen**, 1949, ryhmänimi (pyhimysten nimiä), Knuut oli. pyhimykseksi 1169 julistettu tansk. prinssi.

Kokkokallio — **Kokkoberget**, 1949, maaston mukaan, juhannuskokon paikka.

Kolkka — **Klubban**, 1955, ryhmänimi (muinaisia eränkävintäseita). Aiempi nimi Notkotie — **Däldvägen** (ennen 1946).

Kolkkapojantie — **Pilbärrvägen**, 1955, ryhmänimi (muinaisia eränkävintäseita). Aiempi nimi **Peltotie** — **Åkervägen** (ennen 1946). Kolkka = tylppä nuoli.

Konalantie — **Kånalavägen**, 1963. Ks. 32. kaup. osa.

Kornetintie — **Kornettvägen**, 1949, jo 1946 käytössä olleen nimen mukaan.

Korsukuja — **Korsugränden**, 1955. Katu on Korsutien poikkikuja.

Korsutie — **Korsuvägen**, 1955, entisen 1941 vahvistetun nimen mukaan, ryhmänimi (sodankäynti).

Kutomontie — **Väverivägen**, 1946, ryhmänimi (teollisuuslaitoksia).

Kylväjätie — **Såningsmansvägen**, 1963. Ks. 32. kaup.osa.

* **Kyläkirkonkuja** — **Bykyrkogränden**, 1949. Katu on Kyläkirkontien poikkikuja. Aiempi nimi **Alppitie** — **Alpvägen** (ennen 1946). Poistettu asemakaavasta 1964.

Kyläkirkontie — **Bykyrkovägen**, 1949, paikkakunnalla sijainneen rukoushuoneen mukaan. Aiempi nimi **Puistotie** — **Parkvägen** (ennen 1946).

Markunkuja — **Markusgränden**, 1949, ryhmänimi (raamatunhistoria) Markus oli evankelista.

Marttila — **Martas**, 1959, kaup.osan osa-alueen nimeksi vanhasta talonimestä **Martas**.

Mottitie — **Mottivägen**, 1955, entisen jo 1941 annetun nimen mukaan, ryhmänimi (sodankäynti).

Muonamiehentie — **Statarvägen**, 1963, ryhmänimi (maanviljelys).

Mätäjoki — **Rutlån**. Ruots. nimi jo kartassa 1837 asussa **Ruttin ån**, suom. vastine käyttöön 1900-luvun alkupuolella. Nyk. vähävetiseksi kuivunut joenuoma ollut kaukaisessa muinaisuudessa **Vantaanjoen** lasku-uomana mereen.

Nuolikuja — **Pilgränden**, 1955. Katu on Nuolien poikkikuja. Aiempi nimi **Oikotie** — **Genvägen** (ennen 1946).

Nuolentie — **Pilvågen**, 1955, ryhmänimi (muinaisia eränkävintäseita). Aiempi nimi **Kaivotie** — **Brunnsvågen** (ennen 1946).

Pajamäentie — **Smedjebackavågen**, 1957, paikannimestä **Pajamäki** — **Smedjebacka**.

Pajamäki — **Smedjebacka**, 1959 kaup.osan osa-alueen nimeksi paikannimestä **Pajamäki** — **Smedjebacka**.

Partlotie — **Patrullivågen**, 1955, entisen jo 1941 annetun nimen mukaan, ryhmänimi (sodankäynti).

Pitäjänkuja — **Sockengränden**, 1955, kaup.osan nimestä **Pitäjänmäki** — **Sockenbacka**.

Pitäjänmäen teollisuusalue — **Sockenbacka industriområde**, 1959 kaup.osan osa-alueen nimeksi.

Pitäjänmäentie — **Sockenbackavågen**, 1946. Katu on kaup.osan pääkatu.

Pitäjänmäen urheilukenttä — **Sockenbacka idrottsplan**, 1955, paikkakunnan nimen mukaan.

Pitäjänmäki — **Sockenbacka**, rautatieasema. **Sockenbacka** virall. nimenä 1904—25 ja sen jälkeen suom. rinnakkaisnimenä **Pitäjänmäki**. Kaup.osan nimeksi 1959. Ks. kaup. osan esitelyä.

Poutamäentie — **Värmobackavågen**, 1957, paikannimestä **Värmobacka**. Hyväksytty käyttöön jo 1949.

Purotie — **Bäckvägen**, 1946, läheisen puron mukaan.

Päiväläisentie — **Dagsverkarvägen**, 1963, ryhmänimi (maanviljelys).

* **Rakentajankuja** — **Husbyggargränden**, 1963 **Rakentajantien** poikkikujaksi. Poistettu asema-kaavasta 1969.

Rakentajantie — **Husbyggarvägen**, 1949, tien lähellä asuneen arkkitehti **Selim Lindqvistin** mukaan. Ks. **Selim Lindqvistin** kuja.

Reimaria — **Reimars**, 1959 kaup.osan osa-alueen nimeksi vanhasta talonpoikaistalon nimestä **Reimars**, joka mm. kruunutilana 1800-luvun alussa.

Rikhard Nymanin tie — **Rikhard Nymans väg**, 1949, rakennusurakoitsija **Rikhard Nymanin** mukaan, joka on ollut **Konalan** asutustaajaman perustajia ja seudun sivistysrienteiden tukipylviä.

Selim Lindqvistin kuja — **Selim Lindqvists gränd**, 1949, Helsinkiin taloja suunnitelleen arkkitehti **Selim Lindqvistin** (1867—1939) mukaan, jonka huvila sijainnut lähellä tietä. Aiempi nimi **Koulutie** — **Skolvågen** (ennen 1946).

Strömbergintie — **Strömbergsvågen**, 1946, läheisen **Strömbergin** sähkötarviketehtaan mukaan.

Suntionpolku — **Kyrkväktarstigen**, 1949. Nimi liittyy läheiseen **Kyläkirkontiehen**. Aiempi nimi **Mäkitie** — **Backvägen** (ennen 1946).

Sylvesterinkuja — **Sylvestergränden**, 1963. Katu on **Sylvesterintien** poikkikuja.

Sylvesterintie — **Sylvestervågen**, 1949, ryhmänimi (pyhimysten nimiä), **Sylvester** l. **Silvester** oli paavina 314—335 ja korotettiin pyhimykseksi. Aiempi nimi **Lillstuntie** — **Lillstuvågen** (ennen 1946).

Sähkötie — **Elektrovågen**, 1956, ryhmänimi (nykyajan voimanlähteet).

Taavinkuja — Davidsgränden, 1949, ryhmänimi (raamatunhistoria). Aiempi nimi Onnentie — Lyckovägen (ennen 1946). David oli Israelin suurin kuningas, hallitsi n. 1000 eKr.

Takkakuja — Spiselgränden, 1969 ehdotettuna. Katu on Takkatien poikkikuja.

Takkatie — Spiselvägen, 1951. Nimi johdettu entisestä ennen 1946 annetusta nimestä Uuni-tehtaantie — Ugnsfabriksvägen.

Takomontie — Smedjevägen, 1946, ryhmänimi (teollisuuslaitoksia).

Tali, 1959 kaup.osan osa-alueen nimeksi keskiaikaisesta kylän nimestä Tali. Nimen alkuperästä lähemmin siv. 26.

Talin siirtolapuutarha — Tall koloniträdgård, Käytössä jo ennen 1946, paikkakunnan nimen mukaan.

Tanelinkuja — Danielsgränden, 1963. Katu on Tanelintien poikkikuja.

Tanelintie — Danielsvägen, 1955, ryhmänimi (Suomen kirkkohistoria), piispa Daniel Jusle-

niuksen (Porvoon piispa 1734-42) mukaan. Aiempi nimi Betaniantie — Betaniavägen (ennen 1946).

Turklismiehentie — Skinnhandlarvägen, 1955, ryhmänimi (muinainen eränkäynti). Aiempi nimi Urheilutie — Idrottsvägen (ennen 1946).

Täbyn kaillo — Täbyberget, 1963, Pitäjänmäen ruotsinmaalaisen kummikunnan, Tukholman lähistöllä sijaitsevan Täbyn kauppalan mukaan.

Tähhätie — Axvägen, 1949, ryhmänimi (maanviljelys).

Vallmontie — Gjuterivägen, 1946, ryhmänimi (teollisuuslaitoksia).

Viestitie — Stafettvägen, 1955, entisen 1941 annetun nimen mukaan, ryhmänimi (sodankäynti).

Vihdintie — Vichtsvägen, 1949. Tie johtaa Vih-tiin. Ks. 29. ja 32. kaup.osa.

Viljentie — Kogervägen, 1955, ryhmänimi (muinaisia eränkäyntiaseita). Aiempi nimi Puistotie — Parkvägen (ennen 1946). Viini = nuolikotelo.

47. KAUPUNGINOSA MELLUNKYLÄ — MELLUNGSBY

Mellunkylä kuuluu Helsingin pitäjän vanhoihin jo keskiajalla asuttuihin kyliin. Isossajaossa v. 1776 kylä merkittiin jaetuksi maakirjataloihin Borgs, Uppby, Utbyggas, Fallbacka ja Nybondas, joista myöhemmin on jakamalla muodostettu useita pienempiä tiloja. Lähinnä Puodinkylää olevista tiloista erotettiin 1920-luvulla joukko asuntotiloja ja ennen toista maailmansotaa Mellunkylän länsiosaan oli muodostunut vähäistä esikaupunkiasutusta. Rakentaminen tällä alueella tapahtui ilman tyydyttävää suunnitelmaa ja alueen tieverkko käsitti vain kolme yleistä maantietä, muutamia kyläteitä ja joukon maanomistajien ylläpitämiä tilusteitä. Viimeksi mainituille oli annettu myös erilliset nimet. Alueen tultua liitettyksi Helsinkiin v. 1946 muodostettiin Mellunkylä erilliseksi kaupunginosaksi, jolle asemakaava kadunnimis-toineen on vahvistettu vaiheittain vuodesta 1954 alkaen. Nimitykseen on sijoitettu entisistä teiden nimistä joukko käyttökelpoisia nimiä, mutta pääosa asemakaavoihin tarvituista kadunnimistä on täytynyt sepittää eri aihepiireistä.

Kylän nimi esiintyy asiakirjoissa jo 1500-luvulla mm. asuissa Medlungsby, Medlunxby ja Melunxby. Nimen alkuosa on todennäköisesti henkilön nimi, sisaruksista keskimmäistä tarkoittava lisänimi. Nimen alkuperästä lähemmin siv. 22. Asuun Mellungsby nimi oli vakiintunut jo 1800-luvun alussa ja suomalainen vastine Mellunkylä tuli äänteellisenä mukaelmana käyttöön 1900-luvun alussa. Viralliseksi suomalainen nimi vahvistettiin kylän nimenä v. 1946. Kaupunginosan nimeksi Mellunkylä — Mellungsby vahvistettiin v. 1959, jolloin vahvistettiin käyttöön myös osa-alueiden nimet Mellunmäki — Mellungsbacka, Kontula — Gårdsbacka ja Vesala — Ärvings.

Aarrepolku — Klenodstigen, 1969 ehdotettuna. Katu on Aartenetsijäntien poikkikuja, nimi siitä.

Aartenetsijäntie — Skattsökarvägen, 1954, ryhmänimi (muinaislinnoja ja -löytöpaikkoja). Aiempi nimi Metsäpellontie — Skogsåkersvägen (ennen 1946).

Arasalontie — Arasalovägen, 1954, ryhmänimi (muinaislinnoja ja -löytöpaikkoja). Arasalo on muinaislinna Ikaalisissa.

Avalnkuja — Nyckelgränden, 1961, sepitetty nimi.

Emännänpolku — Husmorsstigen, 1963, ryhmänimi (kotitalo ja sen ympäristö). Katu johtaa myymäläalueelle.

Hakostarontie — Hakostarovägen, 1954, ryhmänimi (muinaislinnoja ja löytöpaikkoja). Hakostaro on varhaiskeskiaikainen mäkivilina Salossa, ent. Uskelassa.

Hilparipolku — Hillebardsstigen, 1954, ryhmänimi (vanhat aseet ja asepuvut). Hilpari = keskiaikainen sotakirves.

Huhtakivenkuja — Svedstensgränden, 1968, vanhasta paikannimestä Svedmyr. Nimi käyttöön jo 1954. Aiempi nimi Karpalotie — Tranbärsvägen (ennen 1946).

Humikkalankuja — Humikkalagränden, 1954.

Katu on Humikkalantien poikkikuja. Aiempi nimi Pääskyntie — Svalvägen (ennen 1946).

Humikkalantie — Humikkalavägen, 1954, ryhmänimi (muinaislinnoja ja -löytöpaikkoja). Aiempi nimi Mellunkyläntie — Mellungsbyvägen (ennen 1946). Humikkala on rautakautinen löytöpaikka Maskussa.

Häklänkuja — Häkligränden, 1954, ryhmänimi (itäsuomalaisia merkkimiehiä), suurliikemiehen ja kansansivistyksen edistäjän Jaakko Häklin (1848—1902) mukaan. Aiempi nimi Purotie — Bäckvägen (ennen 1946).

Häyhäntie — Häyhävägen, 1954, ryhmänimi (itäsuomalaisia merkkimiehiä), kansanelämän kuvaajan Johannes Häyhän (1836—1913) mukaan. Aiempi nimi Sammaltie — Mossvägen (ennen 1946).

Isännänpolku — Husbondsstigen, 1960, ryhmänimi (kotitalo ja sen ympäristö).

Itäväylä — Österleden, 1967 kaupungin itärajalle johtavan liikenneväylän nimeksi. Aiempi nimi Porvoontie — Borgavägen 1954. Ks. 43. ja 45. kaup.osa.

Jalkapolku — Fotstigen, 1968. Kävelykaduksi varattu katu.

Jäämäentie — Isbackavägen, 1954, ryhmänimi

(muinaislinnoja ja -löytöpaikkoja). Jäämäki = muinaislinna Kurkijoella.

Kaarenjalka — **Bågforten**, 1965. Katu on Kontulankaaren poikkikuja, nimi siitä.

Kaarikuja — **Bågränden**, 1960. Katu on Kontulankaaren poikkikuja, nimi siitä.

Karjatanhuanpolku — **Fästigen**, 1954, entisestä jo ennen 1946 käytetystä nimestä Karjapoluntie — **Kreatursvägen**.

Kaunispääntie — **Kaunispäävägen**, 1968, ryhmänimi (Lapin tunturit).

Kaustakuja — **Remgränden**, 1961, ryhmänimi (reki ja sen osat). Kausta = reen jalasta ja koria yhdistävien tukipuiden eli ketaroiden yläpäitä yhdistävä jalaksen suuntainen sivupuu.

Keinulaudantie — **Gungbrädevägen**, 1965, ryhmänimi (kotitalo ja sen ympäristö).

Keinupolku — **Gungstigen**, 1965, liittyy Keinutiehen.

Keinutie — **Gungvägen**, 1965, ryhmänimi (kotitalo ja sen ympäristö).

Kekomäentie — **Kekomäki**vägen, 1954, ryhmänimi (muinaislinnoja ja -löytöpaikkoja). Kekomäki on suuri rautakautinen muinaiskalmisto Kaukolassa Laatokan länsirannalla.

Kiikku — **Skolvan**, 1965. Katu on Keinutien poikkikuja.

Kilpolantie — **Kilpolavägen**, 1958, ryhmänimi (muinaislinnoja ja -löytöpaikkoja). Kilpola ja Kilpolan saari ovat rautakautisia löytöpaikkoja Hiitolassa.

Klamintie — **Klamivägen**, 1954, ryhmänimi (itäsuomalaisia merkkimiehiä), valtiopäivämiesten Erkki Klammin (1820—68) ja Juho Klammin (1833—98) sekä kansatieteellisten kuvausten julkaisijan Abel Klammin (1852—1927) mukaan. Aiempi nimi Tykkitie — **Kanonvägen** (ennen 1946).

Kontukuja — **Gårdsgränden**, 1960. Katu on Kotikonnuntien poikkikuja, nimi siitä.

Kontula — **Gårdsbacka**, 1959 kaup.osan osa-alueen nimeksi, seudulla käytetystä paikannimestä Kontula. Ruots. käännösasuksi valittu Gårdsbacka.

Kontulankaari — **Gårdsbackabågen**, 1965. Katu liittyy Kontulantiehen.

Kontulankuja — **Gårdsbackagränden**, 1963. Katu on Kontulantien poikkikuja.

Kontulantie — **Gårdsbackavägen**, 1963. Katu on Kontulan osa-alueen pääkatu.

Korvatunturintie — **Korvatunturivägen**, 1968, ryhmänimi (Lapin tunturit).

Koskenhaantie — **Forshagavägen**, 1954, ryhmänimi (muinaislinnoja ja -löytöpaikkoja). Koskenhaka on rautakautinen (n. 100 jKr.) löytöpaikka Piikkiössä.

Kotikonnuntie — **Hemgårdsvägen**, 1960, ryhmänimi (kotitalo ja sen ympäristö). Liittyy myös osa-alueen nimeen Kontula.

* **Kultakummuntie** — **Gulldyntsvägen**, 1954,

ryhmänimi (muinaislinnoja ja -löytöpaikkoja). Gulldynt on rautakautinen kenttäkalmisto Vöyrissä. Poistettu asemakaavasta 1963.

Kurkimoislo — **Trankyan**, 1961, vanhasta paikannimestä Tranukyan.

Kypäräpolku — **Hjälmtigen**, 1954, ryhmänimi (vanhat aseet ja asepuvut).

Lampipolku — **Gölstigen**, 1960, kävelykaduksi asemakaavaan suunnitellun lammen ympärille.

Lapikastie — **Lappskovägen**, 1954, ryhmänimi (miesten puvut). Aiempi nimi Kontulantie — **Kontulavägen** (ennen 1946).

Leikkikuja — **Lekgränden**, 1960, ryhmänimi (kotitalo ja sen ympäristö).

Lettopolku — **Gungflystigen**, 1960, suoperäisen maaston mukaan.

Leväluhdantie — **Flyängvägen**, 1954, ryhmänimi (muinaislinnoja ja -löytöpaikkoja). Leväluhta on rautakautinen suolöytöpaikka Isossakyrössä.

Mellunkylä — **Mellungsby**, 1959 kaup.osan nimeksi. Ks. 47. kaup.osan esittelyä.

Mellunkyläntie — **Mellungsbyvägen**, 1968. Katu on kaup.osan pääkatu. Ks. kaup.osan esittelyä.

Mellunmäentie — **Mellungsbackavägen**, 1968. Katu on Mellunmäen osa-alueen pääkatu.

Mellunmäki — **Mellungsbacka**, 1959 kaup.osan osa-alueen nimeksi, liittyy seudun yleisnimeen Mellunkylä — **Mellungsby**.

Muinaistutkijantie — **Fornforskarvägen**, 1954, ryhmänimi (muinaislinnoja ja -löytöpaikkoja). Aiempi nimi Ampumarantie — **Skjutbanevägen** (ennen 1946).

Mustikkasuontie — **Blåbärskärrsvägen**, 1954, vanhasta paikannimestä Blåbärskärr. Aiempi nimi Kiiatie — **Kilavägen** (ennen 1946).

Naapurintie — **Nabovägen**, 1963, ryhmänimi (kotitalo ja sen ympäristö).

Naulakallionkuja — **Spikbergsgränden**, 1968. Katu on Naulakalliontien poikkikuja. Nimi käyttöön jo 1954.

Naulakalliontie — **Spikbergsvägen**, 1968, vanhasta paikannimestä Spikberget. Nimi käyttöön jo 1954. Aiempi nimi Palstatie — **Parcellvägen** (ennen 1946).

Nupikuja — **Nubbgränden**, 1961. Katu on Naulakalliontien poikkikuja, nimi siitä.

Ohralanpolku — **Ohralastigen**, 1954, ryhmänimi (muinaislinnoja ja -löytöpaikkoja). Ohrala on muinaislinna Mikkelin pitäjässä.

Ostostie — **Köpvägen**, 1966. Katu johtaa alueen ostoskeskukseen.

Ounasvaarantie — **Ounasvaaravägen**, 1968, ryhmänimi (Lapin tunturit).

Pallastunturintie — **Pallastunturivägen**, 1968, ryhmänimi (Lapin tunturit).

Panelianpolku — **Paneliastigen**, 1969 ehdotettuna, liittyy Paneliantiehen.

Paneliantie — **Panelivägen**, 1954, ryhmänimi (muinaislinnoja ja -löytöpaikkoja). Panelia on

pronssikauden löydöistä tunnettu kylä Kiukaisissa.

Parikkalantie — Parikkalavägen, 1954, ryhmänimi (Itä-Suomen paikannimiä). Aiempi nimi Joukolantie — Joukolavägen (ennen 1946).

Porttikuja — Portgränden, 1963. Katu on Porttietien poikkikuja.

Porttite — Portvägen, 1963, ryhmänimi (koti-talo ja sen ympäristö).

* **Porvoontie — Borgavägen, ks. Itäväylä.**

Pyhätunturintie — Pyhätunturivägen, 1968, ryhmänimi (Lapin tunturit).

Ranckenintie — Ranckens väg, 1961, professori J. O. I. Ranckenin (1824—95) mukaan, joka tullut tunnetuksi koulumiehenä, historian-tutkijana ja Suomen ruotsalaisen kansantietou-den kerääjänä. Nimi liittyy läheisiin Klamin- ja Raussintieihin.

Rapolantie — Rapolavägen, 1954, ryhmänimi (muinaislinnoja ja -löytöpaikkoja). Rapola = muinaislinna Sääksmäellä.

Raussinpolku — Raussistigen, 1963. Katu liittyy Raussintiehen.

Raussintie — Raussivägen, 1954, ryhmänimi (itäsuomalaisia merkkimiehiä), kansantietou-den tallettajan Elias Raussin (1800—66) mukaan. Aiempi nimi Mansikkatie — Smultronvägen (ennen 1946).

Rautahatuntie — Järnhattsvägen, 1954, ryhmänimi (vanhat aseet ja asepuvut). Nimi käyttöön jo 1954. Aiemmat nimet Otsontie — Björnvägen ja Yhdystie — Samvägen (ennen 1946).

Rautapaidantie — Brynjevägen, 1954, ryhmänimi (vanhat aseet ja asepuvut). Aiempi nimi Karjapoluntie — Kreatursvägen (ennen 1946).

Rekikuja — Slädgränden, 1961. Katu on Rekitien poikkikuja.

Rekipellonkuja — Rejpeitgränden, 1961. Katu on Rekipellontien poikkikuja.

Rekipellontie — Rejpeitvägen, 1961, ryhmänimi (muinaislinnoja ja -löytöpaikkoja). Rejpeit on rautakautinen (600 jKr.) löytöpaikka Väyryssä. Nimen alkuper. asu ollut Reikäpelto, josta nyk. nimiasut väännöksä.

Rekitie — Slädvägen, 1961, ryhmänimi (reki ja sen osat). Aiempi nimi Talvitie — Vintervägen (ennen 1946).

Rikalantie — Rikalavägen, 1954, ryhmänimi (muinaislinnoja ja -löytöpaikkoja). Rikala on muinainen kauppapaikka Halikossa.

Rintinpolku — Grindstigen, 1963, ryhmänimi (koti-talo ja sen ympäristö). Suom. vastine kansankielessä käytetty mukaelma grind-sanasta (veräjä).

Ritvalantie — Ritvalavägen, 1954, ryhmänimi (muinaislinnoja ja -löytöpaikkoja). Ritvala on helkajuhlistaan kuuluisa kylä Sääksmäellä).

Rukatunturintie — Rukatunturivägen, 1968, ryhmänimi (Lapin tunturit).

Saanatunturintie — Saanatunturivägen, 1968, ryhmänimi (Lapin tunturit).

Saariseläntie — Saariselkävägen, 1968, ryhmänimi (Lapin tunturit).

Sakara — Hornet, 1960. Katu on Kontulankaaren poikkikuja, nimi siitä.

Sallatunturintie — Sallatunturivägen, 1968, ryhmänimi (Lapin tunturit).

Siltapolku — Brostigen, 1968. Katu on jalan-kulkijoille varattu katu siltoineen.

Soraharjuntie — Grusåsvägen, 1954, ks. 45. kaup.osa.

Suomusjärventie — Suomusjärvivägen, 1969 ehdotettuna, ryhmänimi (muinaislinnoja ja -löytöpaikkoja). Suomusjärvi on esikeraamisen kivi-kauden runsaista asuinpaikkalöydöistä tunnettu pitäjä Vars. Suomen itäosassa.

Tanhuanntie — Tuntäet, 1963, ryhmänimi (koti-talo ja sen ympäristö). Tanhua = kuja, piha, aukea kenttä.

Tankovaliontie — Stångfallsvägen, 1961, vanhasta paikannimestä Stångfallså kern. Katu jatkuu 45. kaup.osaan.

Tiurinnantie — Tiurinnnavägen, 1954, ryhmänimi (muinaislinnoja ja -löytöpaikkoja). Aiempi nimi Ampumarantie — Skjutbanevägen (ennen 1946). Tiurinlinna on Vuoksen rannalla sijainnut pakanuuden aikainen muinaislinna.

Tuhkanummentie — Askmalmsvägen, 1954, ryhmänimi (muinaislinnoja ja -löytöpaikkoja). Tuhkanummi on kalmistolöytöpaikka Köyliössä.

Tunturipolku — Fjällstigen, 1968, ryhmänimi (Lapin tunturit).

Tuukanpolku — Tuukkastigen, 1969 ehdotettuna. Katu on Tuukkalantien poikkikuja, nimi siitä.

Tuukkalankuja — Tuukkalagränden, 1969 ehdotettuna. Katu on Tuukkalantien poikkikuja.

Tuukkalantie — Tuukkalavägen, 1954, ryhmänimi (muinaislinnoja ja -löytöpaikkoja). Tuukkala on löydöistä rikas muinaiskalmisto Mikkelin pitäjässä.

Untamalantie — Untamalavägen, 1954, ryhmänimi (muinaislinnoja ja -löytöpaikkoja). Aiempi nimi Mellunkyläntie — Mellungsbyvägen (ennen 1946). Untamala on vanhemman rautakauden kalmistolöytöpaikka Laitilassa.

Uotinmäenkuja — Uotinmäkigränden, 1968. Katu on Uotinmäentien poikkikuja. Nimi käyttöön jo 1954, ruots. nimi asussa Ohlsbackagränd.

Uotinmäentie — Uotinmäkivägen, 1968, ryhmänimi (muinaislinnoja ja -löytöpaikkoja). Nimi käyttöön jo 1954, ruots. nimi asussa Ohlsbackavägen. Uotinmäki on kivi-kaudinen asuinpaikka Kiukaisissa.

Uussillankuja — Nybrogränden, 1961. Katu on Uussillantien poikkikuja.

Uussillanrinne — Nybrobrinken, 1969 ehdotettuna. Katu on Uussillantien poikkikuja.

Uussillantie — Nybrovägen, 1961, paikannimestä Nybro.

Vaajapolku — Viggstigen, 1954, ryhmänimi (muinaislinna), Vaaja = paalu, puukiila.

Vehmaistentie — Vehmaivägen, 1954, ryhmänimi (muinaislinna ja -löytöpaikkoja). Aiempi nimi Kukkatie — Blomstervägen (ennen 1946). Vehmainen on nuoremman rautakauden löytöpaikka Raudussa.

Vesala — Ärvings, 1959 kaup.osan osa-alueen nimeksi seudulla käytetystä paikannimestä

Vesala. Ruots. käännösasuksi valittu Ärvings.

Vesalankuja — Ärvingsgränden. 1961. Katu on Vesalantien poikkikatu.

Vesalantie — Ärvingsvägen, 1954. Nimi käytössä jo ennen 1946 asussa Vesalantie — Vesalavägen.

Yllästunturinkuja — Yllästunturigränden, 1968. Katu on Yllästunturintien poikkikuja.

Yllästunturintie — Yllästunturivägen, 1968, ryhmänimi (Lapin tunturit).

48. KAUPUNGINOSA VARTIOSAARI — VÄRDÖ

Tämän kaupunginosan alue on jo keskiajalla kuulunut Helsingin pitäjään sen maa-alueen muodostavien saarien jakaantuessa Degerön- ja Puodinkylien kesken. Saarilla ei varhaisina aikoina ollut mitään säännöllistä asutusta lukuunottamatta suurinta Vårdö-nimistä, jossa on ollut myös maanviljelykseen sopivaa maata. Myöhemmin, kun viereisiltä Tammisaloon ja Laajasaloon alueilta 1800-luvun lopulla ja 1900-luvun alussa palstoitettiin huvila-alueita, joutuivat myöskin tämän kaupunginosan saaret helsinkiläisten kesähuvila-asutuksen piiriin. Alueliitoksessa v. 1946 Vådö-niminen saari naapurisaarineen liitettiin Helsinkiin ja muodostettiin erilliseksi kaupunginosaksi. Kaupunginosaan ei vuoden 1969 päättyessä vielä ollut vahvistettu asema-kaavaa, vaan se oli toistaiseksi säilyttänyt huvila-asutuksen luonteensa.

Kaupunginosan pääsaaren nimi tunnetaan jo 1500-luvulta ja kirjoitetaan tällöin asiakirjoissa asuissa Wordö, Wårdö ja Wårdö. Nimi esiintyy 1700-luvulla asuissa Wårdön ja Vådön ja vakiintuu 1800-luvulta lähtien karttoihin asuun Vådö. Kun kaupunginosan nimeksi v. 1959 vahvistettiin sen suurimman saaren mukaan Vartiosaari — Vårdö, on tässä nimessä saaren ruotsalainen nimi palautettu alkuperäiseen asuunsa ja sen suomalaisiksi vastineeksi valittu Vartiosaari viittaamaan saaren kuuluneen keskiajalla senaikaiseen varoitustulien tiedotusketjuun Helsingin tienoilla. Nimen alkuperästä lähemmin siv. 29.

Jatasalmi — Skötsundet, ks. 44. kaup.osa.

Kanasaari — Hönsholmen, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka yleisissä kartoissa jo 1900-luvun alkupuolella (mm. kartassa 1930).

Kiekkö — Trissan, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka jo käytössä 1900-luvun alkupuolella (mm. kartassa 1930). Aiempina niminä vanhoissa kartoissa Skiäksnäsholm 1777 ja Skarknäs holme 1877.

Konekari, ks. Vasikkaluoto.

Kotiluoto — Hemholmen, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka jo yleisissä kartoissa 1900-luvun alkupuolella (mm. kartassa 1943).

Paloluoto — Brändholmen, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka jo kartassa 1777.

Pojkasaari — Pojkholmen, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka jo kartoissa 1900-luvun alkupuolella, mm. kartassa 1930 asussa Pojkholmarna.

Rahkonlempi — Drakudden, 1969. Suom. nimi

äänteellinen mukaelma ruots. nimestä, joka jo kartassa 1777.

Ramsinkivi — Ramsöstenen, 1969, läheisen niemien nimen Ramsöudden mukaan.

Ramsinsalmi — Ramsösundet, 1969, viereisen niemien nimen Ramsöudden mukaan.

Tervaluoto — Tjärholmen, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka jo ennestään käytössä, kartoissa Tjäruholmen 1808 ja Tjärholm 1880, 1943.

Vartiosaari — Vårdö, ks. 48. kaup.osan esittelyä.

Vasikkaluoto — Kalvholmen, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka jo kartassa 1808 asussa Kalfholmen. Suom. epävirall. nimenä ollut välillä Konekari, saaren omistajaksi v. 1949 tulleen Kone Oy:n antamana.

Villaluoto, Itäinen, Läntinen, Pohjoinen — Ullholmen, Östra, Västra, Norra, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, jotka yleisissä kartoissa jo 1900-luvun alkupuolella (mm. kartassa 1943). Saarten yhteisnimenä kartassa 1880 Ullholmarne. Nimen alkuperä epäselvä.

49. KAUPUNGINOSA LAAJASALO — DEGERÖ

Helsingin pitäjään kuuluneella Degerön saarella harjoitettiin eräkalastusta jo keskiajalla ja 1500-luvun asiakirjoissa Degerö mainitaan jo erillisenä kylänä. Isossajaossa v. 1796 saari merkittiin jaetuksi kolmeen tilaan, jotka olivat Holmgårdin säteritila ja Uppbyn rälsstitila, jotka yhdessä muodostivat Degerön maakirjakylän, sekä Turholman yksinäinen verotalo. Holmgård jaettiin v. 1798 neljään tilaan, jotka olivat Degerön säteri, Jollas, Stansvik ja Villinge. 1800-luvun lopulta lähtien saaren tiloista alettiin erottaa pieniä asuntopalstoja ja ennen toista maailmansotaa oli palstojen luku jo neljättäsataa. Uusista asuntotiloista oli vain vähän esikaupunkiasutukseen tarkoitettuja ja ne sijaitsivat pääasiallisesti saaren pohjoisosassa, lähinnä Herttoniemeä. Muualla sijaitsevia pikkutiloja käytettiin helsinkiläisten kesähuvilapaikkoina. Degerön saaren maanomistajain aloitteesta valtioneuvosto julisti v. 1922 Degerön kylän, Turholman yksinäistalon ja Villingen saaret taajaväkiseksi yhdyskunnaksi, mutta yhdyskunnalle ei ollut vahvistettu mitään jaotuskaavaa siihen mennessä, kun alueliitoksessa v. 1946 yhdyskunnan alue liitettiin Helsinkiin ja Degeröstä muodostettiin erillinen kaupunginosa. Asemakaavat kadunnimistöineen osalle kaupunginosaa on vahvistettu vv. 1953—68 kadunnimien pohjautuessa yleensä saaren entisiin kylä- ja tilusteiden nimiin sekä muuhun omavaraiseen paikannimistöön ja saaren kantatilojen historian aihepiiriin.

Kaupunginosan alkuperäinen nimi tavataan asiakirjoissa jo 1500-luvulla mm. asuissa Degeröby, Degeröö ja Degerö. Nimen alkuperästä lähemmin siv. 18. Kartassa 1600-luvun puolivälissä nimi esiintyy asussa Dägröö. Nimen täsmällinen käännös olisi iso saari (vert. ruots. diger = iso, paksu), mutta kun tämä nimi oli jo ennestään käytössä Helsingin alueella (Iso-saari), vahvistettiin suomalaiseksi vastineeksi Laajasalo v. 1946 kylän nimenä ja v. 1959 kaupunginosan nimenä. Vuonna 1959 vahvistettiin myös kaupunginosan osa-alueiksi Hevosalmi — Hästnässund, Jollas, Tahvonlahti — Stansvik, Tullisaari — Turholm ja Yliskylä — Uppby.

Aarholmankuja — Arholmagränden, 1965, ryhmänimi (keskiaikaisen meritien satamapaikkoja). Arholma on saari Tukholman saaristossa.

Aittasaari — Bodholmen, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka kartoissa Ängsholmen 1777, Boholmen 1808, Broholmen 1837, 1845, Ängs- och Bodholmen 1849, Boholmen 1855 ja Ängsholmen 1933. Alue nyk. niemenä.

Aukustinkuja — Augustsgränden, 1969 ehdotettuna. Katu on Svanströmintien poikkikuja, nimi liittyy siihen. Ks. Svanströmintie.

Axel Lindbergin tie — Axel Lindbergs väg, 1953. Nimi käytössä jo ennen 1946 toisessa paikassa, annettu Uppbyn talon 1902—26 omistaneen Axel Lindbergin mukaan, jonka suku hallinnut samaa tilaa 150 vuotta. Nimi poistettu asemakaavasta 1965, käytössä toistaiseksi.

Borgströminkuja — Borgströmsgränden, 1965. Katu on Henrik Borgströmin tien poikkikuja.

Degerön kartano — Degerö gård. Ruots. nimi jo 1700-luvun kartoissa. Suom. nimi yleiseksi vasta 1900-luvun puolella. Ks. 49. kaup.osan esittelyä.

Emäntä — Länsmanskan, 1964. Nimi Länsmanskan, joka mm. kartassa 1933, johdettu vierisestä saaresta Länsman ja suom. vastineeksi valittu Emäntä. Ks. Nimismies.

Etanapolku — Snigelstigen, 1969 ehdotettuna. Uudisnimi. Jalankulkukatu.

Fregattiväylä — Fregattleden, 1953, ryhmänimi (vanhaa merenkulkua).

Furuvikintie — Furuviksvägen, 1953, läheisen merenlahden nimestä Furuvik. Nimi käytössä jo ennen 1946.

Gunillankuja — Gunillagränden, 1968. Katu on Gunillantien poikkikuja.

Gunillanpolku — Gunillastigen, 1968. Katu on Gunillantien poikkikuja.

Gunillantie — Gunillavägen, 1968. Degerön tilan 1687—1709 omistaneen Gunilla Svanströmin (August Svanströmin tyttären) mukaan.

Haakoninlahdentie — Håkansviksvägen, 1953, vanhasta merenlahden nimestä Håkansvik, jonne tie johtaa.

Haakoninlahti — Håkansviken. Merenlahden

ruots. nimi asiakirjoissa jo 1600-luvulla. Suom. käännösnimi käyttöön 1953 lähtien.

Hallainholma — Hallonholmen, 1964. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka kartoissa Ahlholmen 1740-luv., Ahlholm 1796, Hallon eller Ahlholmen 1862 ja Hallonholma 1944. Aiemmin saarena, nyk. niemenä.

Haravakuja — Harvgränden, 1969 ehdotettuna. Katu on Itäniityntien poikkikuja, nimi johdettu siitä.

Henrik Borgströmin tie — Henrik Borgströms väg, 1953, tunnetun liikemiehen ja mesenaatin, kauppaneuvos Henrik Borgströmin mukaan, joka omisti Turholman kartanon 1838—83 (perikunta 1910 asti). Aiempi nimi (osalla tiestä) Stansvikintie — Stansviksvägen (ennen 1946).

Hepokallontie — Hästbergsvägen, 1954, vanhasta paikannimestä Hästberget.

Hevosniemenlahti — Hästnäs vik. Lahden nimi yleisessä kartassa vasta 1900-luvulla. Nimi johdettu vanhasta paikannimestä Hästnäs. Ks. Hevossaari ja Hevossalmi.

Hevossaari — Hästholmen. Saaren nimenä kartoissa Hästnäs holmen 1777, Hästnäs holm 1855, Hästholm 1872, Hästholmen 1900 ja Hevossaari — Hästholm 1933. Nimi liittyy vanhaan paikannimiryhmään Hästnäs, Hästnässund, Hästnäs vik.

Hevossalmentie — Hästnässundsvägen, 1953, läheisen Hevossalmen mukaan. Aiempi nimi Sotilastie — Militärvägen (ennen 1946). Ks. Hevossalmi.

Hevossalmi — Hästnässund, 1959 kaup.osan osa-alueen nimeksi, paikannimestä Hästnässund, joka asiakirjoissa Hestnäs sund 1592, Hestnäs sundet 1696, Hästnäs sundet 1723, Hästnäs sundet 1743, Hästnäs sund 1845 ja Hevossalmi — Hästnässund 1933. Edelleen myös salmen nimenä.

Holmanmoislintie — Holmgårdsvägen, 1953, vanhasta Degerön kartanon jo 1700-luvulla käytetystä nimestä Holmgård. Aiempi nimi Puistotie — Allévägen (ennen 1946).

Humalientie — Humleuddsvägen, 1953, vanhasta paikannimestä Hummeludden. Nimi käytössä jo ennen 1946.

Huttuvatit — Gröfftatet, 1964. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka ennestään paikallisessa käytössä. Tämän melkein umpinaisen merenlahden nimenä kartassa 1777 Djupvik ja 1913 Grytviken.

Hämeenapaja — Tavastvarpet, 1964. Suom. nimi käännös ruots. nimestä Tavastvarpet (kartassa 1777 nimi Tavasthvarpviken), joka viittaa muinaisiin hämäläisiin eränkävijöihin.

Hämeenapajantie — Tavastvarpsvägen, 1954, vanhasta paikannimestä Tavastvarpet.

Härkälähdenuja — Oxviksgränden, 1951, vanhasta jo 1700-luvulta tunnetusta paikannimestä Oxvik.

Ilomäenpolku — Ilomäkistigen, 1953. Katu on Ilomäentien poikkikuja. Aiempi nimi Rajalahdentie — Råviksvägen (ennen 1946).

Ilomäentie — Ilomäktivägen, 1953. Nimi käytössä jo ennen 1946.

Iso-Sarvasto — Storfladan, 1964. Suom. nimi käännösmuokelma ruots. nimestä, joka kartoissa Fladan 1777, Stora fladan 1908 ja Storfladan 1930 (flada = matala merenlahti, sarpa = ruoko, kaisla).

Itäniitynkuja — Österängsgränden, 1953. Katu on Itäniityntien poikkikuja.

Itäniitynniemi — Österängsudden, 1964. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka jo kartassa 1777.

Itäniityntie — Österängsvägen, 1953. Nimi käytössä jo ennen 1946.

Itätuulentie — Östanvindsvägen, 1953, ryhmänimi (vanhaa merenkulkua).

Jollaksenlahti — Jollasviken, 1964. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, josta kartoissa Jollasviken 1777, Stor Viken 1808, 1849 sekä 1930 lahden pohjukan nimenä Jollasviken ja suupoulen nimenä Storviken ja 1943 Jollasviken koko lahden nimenä.

Jollaksentie — Jollasvägen, 1953. Nimi käytössä jo ennen 1946, vanhasta tilan nimestä Jollas.

Jollas, 1959 kaup.osan osa-alueen nimeksi, vanhasta jo 1700-luvulta tunnetusta tilan nimestä, jonka alkuperä on hämälä.

Jussaarenkuja — Jussarögränden, 1965, ryhmänimi (keskiaikaisen meriiten satamapaikkoja). Jussarö on saari Tammissaaren saaristossa.

Kaitalahdenkuja — Hålviksgränden, 1958, merenlahden nimestä Hålvik. Ks. Kaitalahti.

Kaitalahdentie — Hålviksvägen, 1953, merenlahden nimestä Hålvik, jonka suuntaan tie johtaa. Ks. Kaitalahti.

Kaitalahti — Hålviken. Merenlahden nimi Hålvik asiakirjoissa 1600-luvulta lähtien. Suom. käännösmuokelma käyttöön 1953 lähtien (håltässä mahdollisesti = kapeasuinen salmi).

Kajuuttatie — Kajutvägen, 1955, ryhmänimi (vanhaa merenkulkua).

Kalanienkenkuja — Flåknäsgränden, 1958, liittyy kalastukseen läheisellä merenrantatienoolla. Seudulla asunut myös ammattikalastaja.

Kaljaasitie — Galeasvägen, 1955, ryhmänimi (vanhaa merenkulkua).

Kallionientie — Kallioniemivägen, 1953. Nimi käytössä jo ennen 1946.

Kanavamäenpolku — Kanalbackstigen, 1969 ehdotettuna. Katu on Kanavamäen poikkikatu.

Kanavamäki — Kanalbacken, 1953, läheisen kanavan mukaan. Nimi käytössä jo ennen 1946.

Kanavasillantie — Kanalbrovägen, 1953, läheisen kanavan sillan mukaan. Aiempi nimi Kanavantie — Kanalvägen (ennen 1946).

* **Kansanpuistolantie — Folkparksvägen**, 1953, Tullisaaren kansanpuiston mukaan. Aiempi nimi Turholman rantatie — Turholms strandvägen

(ennen 1946). Nimi poistettu asemakaavasta 1965.

Kansitie — **Däcksvägen**, 1955, ryhmänimi (vanhaa merenkulkua).

Karpiselkä — **Skarpfjärden**, 1964. Suom. nimi mukaelmakäännös ruots. nimestä, joka kartoissa Skarpfjäl'n 1777, Skarp Fjäl'n 1794, Skarpfjärden 1849 ja Skarpfjärd 1933 (skarp = kova, esim. maaperä, meren pohja).

Kasperinkuja — **Kaspergränden**, 1968, Helsingin pormestarin Kasper Reiherin ja hänen poikansa linnanpäällikkö Kasper R:n mukaan. Ks. Reiherintie ja Tullisaari.

Katipaasi — **Katthället**, 1964. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka jo kartassa 1900.

Keulakuvantie — **Galjonsvägen**, 1955, ryhmänimi (vanhaa merenkulkua).

Kiiltomadonpolku — **Lysmaskstigen**, 1969 ehdotettuna. Uudisnimi. Jalankulkukatu.

Kirkkosalmentie — **Kyrksundsvägen**, 1965, ryhmänimi (keskiaikaisen meritien satamapaikkoja). Kyrksund on salmi Hiittisten saaristossa.

Koiraluodot — **Hundgrunden**, 1964, viereisen Koirasaaren mukaan.

Koirasaarentie — **Hundholmsvägen**, 1957, saaren nimestä Koirasaari — Hundholmen, jonka kohdalle tie johtaa. Ks. Koirasaari.

Koirasaari — **Hundholmen**. Saaren nimenä kartoissa Söderudden 1777, 1869, Hundholm 1900 ja Koirasaari — Hundholmen 1930.

Kompassikuja — **Kompassgränden**, 1953, ryhmänimi (vanhaa merenkulkua).

Koukkupolku — **Krokstigen**, 1953, tien muodon mukaan. Aiempi nimi Laaksotie — Dalvägen (ennen 1946).

Kouluplittinpolku — **Skolplittstigen**, 1953, mukaiu entisestä ennen 1946 annetusta nimestä Koulutie — Skolvägen.

Koulutanhua — **Skolådet**, 1969 ehdotettuna. Katu johtaa koululle varatulle tontille.

Kruunuvuorenlampi — **Kronbergsträsket**, 1969, paikan nimestä Kruunuvuori — Kronberget.

Kruunuvuorenselkä — **Kronbergsfjärden**. Nimi tunnetaan 1700-luvun alkupuolelta ja kartoissa mm. Kronobergs fjärden 1746, 1783, Kronobergs Fjerdn 1816 ja Kronbergs Fjärden 1842. Virallisina nimiasuina 1900-luvun alussa Kruunperinselkä — Kronbärgsfjärden. Suom. nimeksi ehdolla jo 1908 Kruunuvuorenselkä. Nyk. nimet vahvistettu virall. 1928. Nimi liittyy Laajasalon länsirannalla olevaan Kruunuvuoreen.

Kruunuvuori — **Kronberget**. Tämän Laajasalon länsirannalla olevan vuoren nimi tunnetaan jo 1700-luvun alkupuolelta ja esiintyy kartoissa mm. asuissa Crono berget 1750-luv., Kronberget 1777, Kruunuvuoret — Kronbergen 1933. Vuori sisältyi Ehrensvärdin linnoitussuunnitelmiin, mistä nimen aihe. Suom. käännösniimi käyttöön 1900-luvun alussa.

Kumianpää — **Hangedet**, 1965, ryhmänimi (keskiaikaisen meritien satamapaikkoja). Ku-

mianpää — Hangedet on Hangon (Hankonien) keskiaikainen nimi.

Kuminakuja — **Kummingränden**, 1969 ehdotettuna, ryhmänimi (hyötykasveja).

Kutteritie — **Kuttervägen**, 1955, ryhmänimi (vanhaa merenkulkua).

Kuukiventie — **Månhällsvägen**, 1953, läheisen luodon nimestä Månsten. Ruots. nimeä mukailtu eroavaksi kantakaupungin kadusta Kuutamotie — Månskensvägen.

Kuunariväylä — **Skonertleden**, 1953, ryhmänimi (vanhaa merenkulkua).

Kuvernöörintie — **Gubernörsvägen**, 1969 ehdotettuna, Degerön kartanon 1850—73 omistaneen kenraalikuvernööri Platon Rokassowskyn mukaan.

Köllitie — **Kölvägen**, 1955, ryhmänimi (vanhaa merenkulkua).

Köökarinkuja — **Kökargränden**, 1965, ryhmänimi (keskiaikaisen meritien satamapaikkoja). Kökar on saari Ahvenanmaan saaristossa.

Laajasalonkaari — **Degeröbågen**, 1958, kaupunginosan yleisnimestä Laajasalo — Degerö.

Laajasalon kanava — **Degerö kanal**. Ruots. nimi käytössä 1874 lähtien, jolloin kanava valmistui. Suom. vastineena aluksi Degeröön kanava ja 1900-luvun alusta Degerön kanava. Nyk. nimet virall. karttaan 1957.

Laajasalontie — **Degerövägen**, 1953, kaup. osan nimen mukaan. Nimi käytössä jo ennen 1946 asussa Degerööntie — Degerövägen.

Laajasalon öljysatama — **Degerö oljehamn**. Nimi yleisessä käytössä jo 1950-luvulla.

Laitamyötäisentie — **Slörvägen**, 1953, ryhmänimi (vanhaa merenkulkua).

Lappalaislahti — **Lappviken**, 1964. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka jo kartassa 1777.

Latosaarenniemi — **Laduholmsudden**, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka jo kartassa 1777.

Lauri Mikonpojan tie — **Lars Mickelssons väg**, 1958, Helsingin pormestarin Lauri Mikonpojan mukaan, joka oli Degerön saaren Tullholm-tilan omistajana 1587—1612.

Laurinpojankuja — **Larssonsgränden**, 1969 ehdotettuna. Katu on Svanströmintien sivukatu, nimi liittyy siihen. Ks. Svanströmintie.

Lyytikänkuja — **Lydikgränden**, 1958, majuri Lydik Grönfeltin (k. 1629) mukaan, jonka isä oli 1500-luvulla Helsingin pormestarina ja tytär Anna G. 1600-luvulla Degerön tilan omistajana.

Marunakuja — **Malörtsgränden**, 1969 ehdotettuna, ryhmänimi (hyötykasveja).

Matosaaarentie — **Maskholmsvägen**, 1958, saaren nimestä Matosaari, jonne tie johtaa. Ks. Matosaari.

Matosaari — **Maskholmen**. Nimi Maskholmen asiakirjoissa jo 1777 lähtien. Suom. käännösniimi käytössä 1800-luvun lopulta lähtien. Saari nyk. mantereen yhteydessä (mask = käärme).

Mesaanikuja — Mesangränden, 1958, ryhmänimi (vanhaa merenkulkua). Mesaani = haarrukkapurje.

Mikonpojankuja — Mickelssonsgränden, 1969 ehdotettuna. Katu on Lauri Mikonpojan tien poikkikuja.

Muurahaispolku — Hästmyrstigen, 1969 ehdotettuna. Uudisnimi. Jalankulkukatu.

(* **Märssykuja — Märssgränden, 1953,** ryhmänimi (vanhaa merenkulkua). Märssy = aluksen mastossa oleva puoliympyrän muotoinen vaakasuora lava.

Nilttyholma — Ängsholmen. Nimi Ängsholm yleisessä kartassa vasta 1900-luvulla nyk. niemenä olevan alueen nimenä, mutta peräisin jo siltä ajalta, jolloin paikka oli saarena, mm. kartassa 1777. Suom. käännösnimi käyttöön 1960-luvulla.

Nimismies — Länsmannen. Saaren nimenä kartoissa ja asiakirjoissa Länsmannen 1740-luv, Länsman 1783, Länsmansklippan 1859, Länsman — Lensmanni 1909 ja Nimismies — Länsman 1933. Kaupungin ja Hels. pitäjän raja kulki ennen tämän saaren kautta ja nimi aiheutunut saarella olevasta korkeasta kivistä. Kansa on nimittäin pitäjien rajoilla »tervehtinyt» tällaisia kiviä kuin herroja ikään; toisaalta on Uudenmaan rannikolla Länsman-nimellä kutsuttu meressä olevia kiviä ja luotoja, joita on ollut varottava kuin nimismiestä.

Nouttaniemi — Nothusudden, 1964. Suom. nimi mukaelmäkäännös ruots. nimestä, joka ennestään paikallisessa käytössä. Kartassa 1777 niemen kohdalla merkintä Nothus.

Ollinvaltiontie — Olåkersvägen, 1953, vanhasta paikannimestä Olåker. Aiempi nimi osalla tiestä Montellintie — Montellsvägen (ennen 1946).

Orisaarentie — Hästövågen, 1965, ryhmänimi (keskiaikaisen meritien satamapaikkoja). Hästö on saari Tammisaaren saaristossa.

Parraskuja — Relingsgränden, 1953, ryhmänimi (vanhaa merenkulkua)

Pastorintie — Pastorsvägen, 1969 ehdotettuna. Pastori oli päähenkilöitä Johan Ludvig Runebergin Hanna-runoelmassa, jota hän kirjoitti Degerön kartanon rantatuvassa kesällä 1836.

Patalahti — Grytviken, 1964. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka mm. kartassa 1777.

Pikku-Sarvasto — Lilfladan, 1964. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka käytössä 1900-luvun alkupuolelta lähtien (mm. kartassa 1930). Aiempi nimi mm. kartoissa 1777 ja 1849 Badstuguviken. Ks. Iso-Sarvasto.

Pitkälauto — Långholmen, 1964. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka kartoissa Långören 1777, Långörn 1808, 1845, 1930 ja Långholmen 1933.

Poikaluodot — Pojkhofmarna, 1964. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka kartoissa Poikholmen 1777, Poikholmarna 1902 ja Pojkhofmarna 1943.

Poikasaartentie — Pojkhofmarna, 1958, läheisten saarten Poikaluodot — Pojkhofmarna ja Poikasaari — Pojkhofmarna nimen mukaan.

Prikkikuja — Brigränden, 1953. Katu on Prikkiväylän poikkikuja.

Prikkiväylä — Briggleden, 1953, ryhmänimi (vanhaa merenkulkua).

Purjetuulenkujat — Kultjegränden, 1960. Katu on Purjetuulentien poikkikuja.

Purjetuulentie — Kultjevågen, 1953, ryhmänimi (vanhaa merenkulkua).

Pursipolku — Slupstigen, 1955, ryhmänimi (vanhaa merenkulkua).

Puuskakuja — Knysgränden, 1954. Katu on Puuskaniementien poikkikuja.

Puuskanlementie — Knysnåsvågen, 1954, vanhasta paikannimestä Knysnå. Ks. Puuskaniemi.

Puuskaniemi — Knysnå, 1964. Nimi kartoissa Knusnå 1777 ja Knutnå 1943. Suom. nimi käännös ja ruots. nimi palautettu oletettuun alkumuotoon.

Pyyki — Järpstenen. Ruots. nimi tunnettu rajapaikan nimityksenä jo 1600-luvulla. Suom. nimi mm. kartassa 1933. Ks. Pyysaari ja Pyyluoto.

Pyyluoto — Järphällen. Ruots. nimi asiakirjoissa Jerpörn 1764, Hjerphälle 1777, Hjerphäll 1779 ja Järphällen 1957. Suom. nimi mm. kartassa 1933.

Pyysaari — Järpholmen. Saaren nimenä kartoissa Ahlholmen 1723, Järphäll 1764, Hjerpholmen 1777 ja Pyysaari — Järpholmen 1933.

Pääskylahdentie — Svalviksvågen, 1954, paikannimestä Svalvik, joka mm. kartassa 1943.

Päätle — Huvudvågen, 1953. Nimi käytössä jo ennen 1946.

Rantalaivurintie — Kustskepparvågen, 1953, ryhmänimi (vanhaa merenkulkua).

Reiherintie — Reihersvågen, 1968, Degerön saaren Tullholm-tilan omistajina olleiden Helsingin pormestarin Kasper Reiherin (k. 1620), linnanpäällikkö Kasper R:n (k. 1647) ja kamreeri Magnus R:n (k. 1687) muistoksi. Ks. Tullisaari.

Renvallinkuja — Renvallsgränden, 1958. Katu on Renvallintien poikkikuja.

Renvallinpolku — Renvallstigen, 1969 ehdotettuna. Katu on Renvallintien sivukatu.

Renvallintie — Renvallsvågen, 1969 ehdotettuna, senaattori Heikki Renvallin (1872—1955) mukaan, joka 1901—16 oli läheisen Turholman kartanon omistajana.

Reposaarentie — Repoxholmsvågen, 1953, vanhasta saaren nimestä Repoxholm.

Reposaari — Repoxholmen, 1964. Suom. nimi mukailtu ruots. nimestä, joka kartoissa Repoxholmen 1777, Råpux 1808, Repoxholmen 1849, Repholm 1902, Repoholm 1905, 1930 ja Reposaari — Repoholm 1947 (repor = muikku; laina suom. sanasta räppys = muikku).

Reposalmentie — Rävsvundsvägen, 1953. Nimi käytössä jo ennen 1946 ja liittyy läheiseen salmeen Reposalmi — Rävsvundet.

Reposalmi — Rävsvundet, 1969. Nimi kartoissa Rävsvund 1930, Kettusalmi — Rävsvund 1933 ja Reposalmi — Rävsvund 1964.

Riitankuja — Britagränden, 1969 ehdotettuna, Degerön saaren Uppby-tilan omistajana 1600-luvun jälkipuoliskolla olleen Brita Heikintyttären (Hindersdotter) mukaan.

Rudolfinkuja — Rudolfsgården, 1958, everstiluutnantti Rudolf Schulmanin mukaan, joka vaimonsa Selman (o.s. Borgström) kanssa 1906 lahjoitti Helsingin kaupungille läheisen Turholman kansanpuiston alueen.

Rudolfintie — Rudolfsvägen, 1968. Katu liittyy Rudolfinkujaan. Ks. Rudolfinkuja.

Ruorimiehentie — Rorgångarvägen, 1953, ryhmänimi (vanhaa merenkulkua).

Ruoritie — Rodervägen, 1955, ryhmänimi (vanhaa merenkulkua).

Rynnästie — Bogvägen, 1955, ryhmänimi (vanhaa merenkulkua). Rynnäs = aluksen keulan kaartuva rintamus.

Ryytikuja — Kryddgränden, 1969 ehdotettuna, ryhmänimi (hyötykasveja).

Salmisaari — Sundholmen, 1964. Suom. nimi käänös ruots. nimestä, joka paikallisessa käytössä.

Satulamäenkuja — Sadelbackagränden, 1953, liittyy Satulamäentiehen.

Satulamäentie — Sadelbackavägen, 1953, mäki- sen maaston mukaan.

Saunalahti — Bastuviken. Nimenä kartoissa Jollas Badstuguviken 1777, Bastuviken 1808, 1943 ja Saunalahti — Bastuviken 1958.

Solmukuja — Knopgränden, 1953, ryhmänimi (vanhaa merenkulkua).

Stansvikin kartano — Stansvik gård. Tämä nimi Holmgårdin säteritilasta 1798 erotetulle Stansvikin tilalle tullut käyttöön vasta 1800-luvulla. Suom. nimi mm. kartassa 1933. Ks. Tahvonlahti ja 49. kaup.osan esittelyä.

Stansvikintie — Stansviksvägen, 1953. Nimi käytössä jo ennen 1946. Ks. Tahvonlahti.

Suomalaislahti — Finnviken, 1964. Suom. nimi käänös ruots. nimestä, joka paikallisessa käytössä. Kartassa 1933 Finsvik.

Suomensuo — Finnträsk, 1964. Suom. nimi käänös ruots. nimestä, joka kartoissa Finsviks Träsk 1777, Finnviksträsk 1880, Finnträsk 1904 ja Finsvik 1933.

Svanströminkuja — Svanströmsgränden, 1968. Katu on Svanströmintien poikkikuja.

Svanströmintie — Svanströmsvägen, 1953, Helsingin meritullinjohtajan Augustin Larsson Svanströmin (edellä mainitun Lauri Mikonpojan pojan) mukaan, joka oli Degerön tilan omistajana 1645—58.

Tahvonlahdenniemi — Stansviksudden, 1964, seudun yleisnimestä Tahvonlahti — Stansvik. Ks. Tahvonlahti.

Tahvonlahti — Stansvik, 1959 kaup.osan osa- alueen nimeksi, vanhasta ainakin jo 1600-luvulla tunnetusta paikannimestä Stansvik. Nimen alkuosa kehittänyt henkilön nimestä Staffan, joka suomennettu muotoon Tahvo (yleisempi muoto Tapani jo aiemmin nimessä Tapaninkylä — Staffansby). Edelleen myös merenlahden nimenä. Nimestä myös siv. 25.

Takilatie — Tackelvägen, 1953, ryhmänimi (vanhaa merenkulkua).

Teerikaislikko — Orrvassen, 1964. Suom. nimi käänös ruots. nimestä, joka käytössä ainakin 1900-luvun alusta lukien (mm. kartassa 1933).

Tengströmintie — Tengströmsvägen, 1953, vuorimestari Fredrik Tengströmin mukaan, joka omisti Degerön kartanon 1842—49 ja oli aikanaan tunnettu taiteen ja kirjallisuuden suosija Helsingissä.

Tonttuvuori — Tomteberget, 1969. Suom. nimi käänös ruots. nimestä, joka mm. kartassa 1943.

Tullisaaren kansanpuisto — Turholms folkpark. Nimi käytössä 1910-luvulta lähtien, jolloin kansanpuisto perustettiin. Suom. nimenä aluksi Turholman kansanpuisto ja 1927 lähtien Turholman k-puisto. Nyk. nimi Tullisaaren k-puisto virall. käyttöön 1957. Ks. Rudolfinkuja ja Tullisaari.

Tullisaarensalmi — Turholmssundet, 1969, vierisen Tullisaaren alueen mukaan.

Tullisaarenselkä — Turholmsfjärden. Nimi käytössä jo 1900-luvun alussa, suom. nimi asussa Turholman selkä. Nyk. nimet yleiseen karttaan 1957. Ks. Tullisaari.

Tullisaari — Turholm, 1959 kaup.osan osa- alueen nimeksi, vanhasta tilan nimestä Turholm. Nimi kirjoitettu 1500-luvulla mm. Tulo holm, Tulholma, Tulholms gård ja 1692 ensi kerran Turholm, joka asu vakiintuu tämän jälkeen. Nimen suom. vastineena käytetty 1800-luvulla asua Turholmi ja 1900-luvun alussa Turholma. Myös väärää käänöstä Vuorosaari käytetty 1930-luvulla (tulkiinnasta tur = vuoro). Nyk. suom. nimi johdettu Tullholm- nimestä. Nimen alkuperästä lähemmin siv. 27.

Umpilaidanpolku — Urjällsstigen, 1953, vanhasta karttamerkinnästä Urjäll, joka tarkoittaa veropeltojen ulkopuolella alkuaan ollutta erillisviljelystä, suomeksi umpiaita.

Vanha sotilastie — Gamla militärvägen, 1953. Nimi käytössä jo ennen 1946 asussa Sotilastie — Militärvägen. Tie osa vanhaa venäläisten 1800-luvulla rakentamaa sotilastietä.

Variksennokka — Kråkudden, 1964. Suom. nimi käänös ruots. nimestä, joka yleisissä kartoissa 1900-luvun alkupuolelta lähtien.

Varisluodonkari — Kråkholmsgrundet, 1964, vierisen Varisluodon mukaan.

Varisluoto — Kråkholmen, 1964. Suom. nimi käänös ruots. nimestä, joka kartoissa Kråkholm 1777, Lillörn 1808 ja Kråkholmen 1913.

Villinginsalmentie — Villingesundsvägen, 1958, paikannimestä Villinginsalmi, jonka rantaan tie johtaa.

* **Vuohikallionpolku — Getbergsstigen, 1953,** vanhasta paikannimestä Getberg. Poistettu asemakaavasta 1965.

Vuorilahdenniemi — Bergviksudden, 1964, vierisen Vuorilahden mukaan.

Vuorilahdenpaadet — Bergvikshällarna, 1964, sijainnin mukaan.

Vuorilahdentie — Bergviksvägen, 1953, paikannimestä Bergvik.

Vuorilahti — Bergviken, 1964. Suom. nimi käänös ruots. nimestä, joka ennestään paikallisessa käytössä.

Vuorotie — Turvägen, 1953. Nimi käytössä jo ennen 1946 ja johdettu tilan nimestä Turholm. (Suom. nimi tulkinnasta tur = vuoro.) Ks. Tullisaari.

Yliskylä — Uppby, 1959 kaup.osan osa-alueer nimeksi vanhasta jo 1700-luvulla tunnetusta tilan nimestä Uppby.

Yliskylänkaari — Uppbysvängen, 1969 ehdotetuna, alueen nimen mukaan.

Yliskylänlahti — Uppbyviken, 1964. Suom. nimi käänös ruots. nimestä, joka mm. kartassa 1930. Vanhoissa kartoissa lahden rannalla paikannimi Gjetbergsudde 1777 ja lahden nimenä Gytjevik 1837. Ks. Yliskylä.

Yliskyläntie — Uppbyvägen, 1953, vanhasta tilan nimestä Uppby. Aiempi nimi osalla tiestä Kanavatie — Kanalvägen (ennen 1946).

50. KAUPUNGINOSA VILLINKI — VILLINGE

Tämän kaupunginosan alue on jo keskiajalla kuulunut Helsingin pitäjään. Kun Degerön kylän säteritila Holmgård v. 1798 jaettiin neljään tilaan, Villingen saaret tulivat muodostamaan näistä yhden. Villingen tilasta muodostettiin myöhemmin, 1800-luvun lopulla ja varsinkin 1910-luvulla kymmenittäin pieniä tiloja pääasiallisesti helsinkiläisten kesähuvilu-alueiksi kantaosan ollessa Villinge Gårds Aktiebolag -nimisen yhtiön omistuksessa. Saariryhmän itäinen osa eli Itä-Villinki on Suomenlinnan linnoitusvyöhykkeeseen kuuluvana ollut valtion omistuksessa. Vuodesta 1922 lukien Villinge kuului osana Degerön taajaväkiseen yhdyskuntaan, ja kun alueliitoksessa v. 1946 koko yhdyskunta liitettiin Helsinkiin, Villinge tuli muodostamaan erillisen kaupunginosan. Kaupunginosaan ei ole vahvistettu mitään asemakaavaa, vaan se on toistaiseksi säilyttänyt huvila-asutuksen luonteensa.

Kaupunginosan alkuperäinen nimi tavataan asiakirjoissa jo 1500-luvulla mm. asuissa Villingby, Willing, Willinge, ja muoto Villinge on vakiintunut käyttöön 1700-luvulta lähtien. Nimi on johdettu muinaisruotsin sanasta vidh(er), nykyruotsin ved, joka muinaisruotsissa tarkoitti myös metsää (Smoolannissa Finnveden). Nimi, johtopäätteenä -ling, lienee siis tarkoittanut metsäistä saarta. Nimestä myös siv. 29.

Kaupunginosan viralliseksi nimeksi vahvistettiin v. 1959 Villinki — Villinge, jolloin suomalaiseksi vastineeksi valittiin 1900-luvulla yleistynyt äänteellinen muakaelma.

Harjaluoto — Borstan, 1969. Suom. vastine ruots. nimelle, joka jo kartassa 1902.

Itälahti — Österviken, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka ennestään paikallisessa käytössä.

Itä-Villinginlahti — Östra Villinge Viken, ks. Villinginlahti.

Itä-Villinki — Öster-Villinge. Ruots. nimenä vanhoissa kartoissa Östra Willing 1692, Öster Willing 1798 ja Öster Villinge 1902. Suom. vastine käyttöön 1900-luvun alkupuolella. Ks. 50. kaup.osan esittelyä.

Klvisalmi — Stensundet, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka ennestään paikallisessa käytössä.

Kristallilahti — Kristallviken. Nimi tullut käyttöön 1900-luvun alkupuolella.

Kutupaasi — Kutuhället, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka ennestään paikallisessa käytössä. Tämän ja viereisten pikkusaarten yhteisnimenä kartassa 1930 Villingekobbar.

Kylänlahti — Byviken, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka jo kartassa 1798 asussa Byvjk.

Laukolahti — Grundviken, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka yleisissä kartoissa jo 1900-luvun alkupuolella. (lauko = matala, tasainen, vesijättö).

Maununkari — Månsholmen, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka kartassa 1930 asussa Månsholmen ja 1943 Månsholm. Paikallisessa käytössä myös nimi Hönsholmen.

Pitkäpaasi — Långhället, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka ennestään paikallisessa käytössä.

Pukkiluoto — Bockholmen, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka ennestään käytössä, mm. kartassa 1930. Tämän ja viereisen, nyt emäsaareen kiinni kasvaneen saaren yhteisnimenä kartassa 1902 Krokholmarna.

Sikosaari — Svinholmen, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka ennestään käytössä, mm. kartassa 1930.

Tullikallio — Kasaberget, 1969. Suom. nimi muakaelmakäännös ruots. nimestä, joka ennestään käytössä, mm. kartassa 1930.

Tupsu — Österhället, 1969. Suom. nimi vapaasti tehty vastine ruots. nimelle, joka ennestään paikallisessa käytössä asussa Östra uthället.

Varvluoto — Varvholmen, 1969. Suom. nimi muakaelmakäännös ruots. nimestä, joka ennestään käytössä, mm. kartassa 1930.

Viherlahti — Grönviken, ks. Villinginlahti.

Villasaarenselkä — Ullholmsfjärden. Nimi käytössä jo 1900-luvun alkupuolella.

Villinginlahti — Villinge Viken, 1969, entisen nimen mukaan, joka kartassa 1697 asussa Östra Willing wjken ja kartassa 1948 Itä-Villinginlahti — Östra Villinge Viken. Kartassa 1798 lahden sisemmän osan nimenä Grönwjik ja ulomman osan nimenä Willings Fladan. Nimi Grönviken esiintyy vielä mm. kartassa 1943.

Villinginsalmi — Villingesundet. Ruots. nimi kartoissa Willing Sund 1777, Villinge-sund 1948 ja Villingesundet 1958. Suom. käännösvastine käyttöön 1900-luvun alkupuolella.

Villinki — Villinge, ks. 50. kaup.osan esittelyä.

Vuorilahdenlampi — Bergviksgölen, 1969, viereisen merenlahden mukaan.

Vuorilahti — Bergviken, 1969, lahden korkeiden kalliorantojen mukaan.

51. KAUPUNGINOSA SANTAHAMINA — SANDHAMN

Santahaminan saari on ollut yksi Helsingin pitäjän vanhoista kylistä. Saarella oli jo keskiajalla merenkulkijain satamapaikkoja ja se oli määrätty Helsingin kaupungin ensimmäiseksi sijaintipaikaksi, kun tätä uutta kauppakaupunkia 1500-luvun puolivälissä ryhdyttiin suunnittelemaan. Santahamina oli toisenkin kerran ehdolla kaupungin paikaksi, kun Vantaankosken äärellä kituvalle Helsingille 1630-luvun lopulla ryhdyttiin etsimään parempaa sijoitusta.

Saarella sijainneita Norrgård ja Södergård nimisiä kruununtiloja vuokrattiin yksityisille henkilöille siihen saakka, kunnes ne v. 1817 liitettiin venäläisten hallussa olevan Viaporin linnoituksen talousalueeksi. Krimin sodan aikana 1854—55 Santahaminaan rakennettiin tykistöpatteita ja sodan jälkeen saari liitettiin lopullisesti Viaporin linnoitukseen. Maamme itsenäistyttyä Santahaminan maat joutuivat valtion haltuun ja niitä on käytetty puolustuslaitoksen tarpeisiin. Vuoden 1946 suuressa alueliitoksessa Santahamina yhdistettiin Helsingin kaupunkiin ja muodostettiin erilliseksi kaupunginosaksi, jonka nimeksi v. 1959 vahvistettiin Santahamina — Sandhamn.

Kaupunginosan nimi mainitaan asiakirjoissa ensi kerran v. 1429 asussa Santhaven ja sen jälkeen mm. asuissa Sandhaffn v. 1431, Sandhampn v. 1509, Sandhamn v. 1571 ja Sandhams Landet v. 1775. Nimi selittyy hiekkarantaisen saaren käytöstä tärkeänä satamapaikkana maamme etelärannikkoa sivunneella keskiaikaisella purjehdusreitillä. Suomalaisena vastineena on 1900-luvun alusta alkaen ruvettu käyttämään nimiä Santasatama ja Santahamina, joista viimeksi mainittu vahvistettiin viralliseksi suomalaiseksi kylän nimeksi v. 1946. Nimestä lähemmin siv. 24.

Etelänlempi — Söderudden. Ruots. nimi kartoissa 1778 lähtien, suom. nimi käyttöön vasta 1900-luvulla, mm. kartassa 1930.

Haapasaari, Itäinen, Läntinen — Aspholmen, Östra, Västra, 1969. Käytössä jo ennestään asussa Haapasaaret — Aspholmar. Vanhoissa kartoissa Itäisen Haapasaaren nimenä Klobhällen 1845 ja Läntisen Haapasaaren nimenä Aspholmen 1845 ja yhteisnimenä Aspholmar 1855. Suom. nimi Haapasaaret kartoissa 1902 lähtien.

Harakari — Haragrundet, 1969. Suom. nimi mukaelma ruots. nimestä, joka käytössä aiemmin, mm. kartassa 1949.

Hauteralahti — Höterviken, 1969. Suom. nimi mukaelma ruots. nimestä, joka jo kartassa 1778 asussa Höterwik (höter = hautera = 'merilevä').

Hernesaari — Ärtholmen. Saaren nimenä kartoissa Torsholmen 1692, Ryss Holmarne 1778, Ryssholmen 1837 ja Ärtholm 1900. Suom. nimenä Hernesaari 1900-luvun alkupuolelta lähtien, mm. kartassa 1947.

Hietaluoto — Sandhällen, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka ennestään käytössä.

Hintholma — Hindholmen, 1969. Suom. nimi mukaelma ruots. nimestä. Saaren nimenä vanhoissa kartoissa Jusses holmen 1778, Skomakar-

holmen 1778, 1845, Ryssholmarne 1855 ja Hindholm 1902. Saaren läntisestä niemestä käytetty paikallisesti nimeä Jussiholmen ja pohjoisesta niemestä nimeä Kintaholmen.

Itänlempi — Österudden, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka kartoissa jo 1778 lähtien.

Jänisletto — Harklacken, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä Haruddsklacken, joka paikallisessa käytössä ja otettu lyhennettynä viralliseksi (letto tässä = merenluoto).

Jänissaari — Harholmen. Ruots. nimenä kartoissa Harholmen 1778 lähtien. Suom. nimi käyttöön myöhemmin, mm. kartassa 1902.

Kaljuuttiniemi — Galjotsudden, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka jo kartassa 1778 asussa Galjortudden (kaljuutti eli kaljuuna = vanha alustyyppi, laakapohjainen pyöreäperäinen purjelaiva).

Kissalampi — Kattsundsträsket, 1969, vanhojen paikannimien Kattsundet (1778) ja Kattsundsudden (1808) mukaan. Nyk. lammeksi umpeutuneen entisen merenlahden nimenä kartassa 1778 Grund Wiken.

Kiviarkunniemi — Stenkistudden, 1969. Jo ennestään käytössä. Nimi myöhäsyntyinen, luultavasti 1900-luvun alkupuolelta.

Koivusaari — Björkholmen. Saaren nimenä kartoissa Biorkholmen 1778, Björkholmen 1808, Björkholm 1902 ja Koivusaari — Björkholm 1933.

Kukiletto — Kuggsten, 1969. Suom. nimi mukaelma ruots. nimestä, joka ennestään tunnettu. (kugg = kogg, kogger, koggi = korkealaitainen hansapurjelaiva 1400- ja 1500-luvuilta; letto = merenluoto)

Kuusiluoto — Granholmen, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka kartoissa asuissa Granshällen 1778 ja Granholm 1902. Suom. nimenä käytetty 1900-luvun alkupuolelta lähtien asua Kuusisaari, joka muutettu eroavaksi muista Hels. saariston Kuusisaarista.

Lehmäsaarenlahti — Koholmsviken, 1969. Lahden nimenä kartassa 1778 Kooholms Biukten, josta suom. nimi käännös ja ruots. nimi mukaelma.

Lehmäsaarenletto — Koholmsklacken, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka ennestään paikallisessa käytössä (letto tässä = merenluoto).

Lehmäsaari — Koholmen. Saaren nimenä kartoissa KooHollmen 1778, Koholmen 1808, Koholm 1855 ja Koholmen 1900 lähtien. Suom. käännös nimi kartoissa 1902 lähtien.

Leppäniemi — Aludden, 1969. Ruots. nimi käännös suom. nimestä, joka käytössä aiemmin, mm. kartassa 1933. Kartassa 1778 läheisen saaren nimenä Ahlörn ja lähellä myös paikannimi Ahlörns biukten.

Lohikari — Laxören, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka käytössä jo aiemmin, mm. kartassa 1948. Saaren aiempina niminä kartoissa Österuddshällen 1778, Östersandshällan 1808 ja Österuddshällan 1845.

Louesaari — Trutholmen, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka kartoissa 1778 lähtien. (lone = iso lokki).

Neltsytsaari — Jungfruholmen. Saaren nimenä kartoissa Grunesholm 1692, Jungfruholmen 1778, Jungfruholm 1902 ja Neitsytsaari — Jungfruholm 1948.

Nuottasaari — Notholmen. Ruots. nimenä kartoissa Notholmen jo 1778 lähtien. Suom. käännös nimi käyttöön 1900-luvun alussa, mm. kartassa 1930.

Papinlahti — Prästviken, 1969. Nimi ennestään

paikallisessa käytössä, mm. kartassa 1945 Papinlahti.

Pitkäsaari — Långholmen, 1969. Saaren nimenä kartoissa Långhällen 1778, Långhäll 1845 ja Pitkäsaari 1949.

Punaluoto — Rödhällen, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä Röhhället, joka paikallisessa käytössä ja otettu korjattuna viralliseksi.

Radioniemi — Radioudden, 1969. Ruots. nimi käännös suom. nimestä, joka ennestään käytössä, mm. kartassa 1930. Aiempina niminä vanhoissa kartoissa Kråkkosudden 1778, Norrudden 1808 ja Kråkbodsudden 1816. Nyk. nimi johtuu radioasemasta, jonka venäl. 1908 rakensivat tälle niemelle Itämeren laivastoaan varten ja joka itsenäisyyden aikana on ollut posti- ja lennätinlaitoksen hallussa.

Santahamina — Sandhamn, 1959 kaup.osan nimeksi. Ks. 51. kaup.osan esittelyä.

Santahaminan Isosaari — Storholmen, 1969. Ruots. nimestä vanhoissa kartoissa asut Storholmen 1778 ja Storholm 1837. Suom. käännös nimenä kartoissa 1902 lähtien Isosaari, joka täsmennetty asuun Santahaminan Isosaari (eroamaan nimestä Isosaari — Mjölö 53. kaup. osassa).

Suurilahti — Storviken, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka kartassa 1778 lähtien.

Teerisaari — Orrholmen, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka vanhoissa kartoissa asuissa Orröhn 1778, Orrörn 1816 ja Orrön 1900. Saaren nimenä myöhemmin Kråkholm 1902 ja Kråkholmen 1930. Ruots. nimi palautettu alkuperäiseen asuunsa.

Vasikkahaanlahti — Kalvhagsviken, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka kartassa 1778 lähtien (silloin asussa Kallfhagsviken).

Viipurinkaita — Viborgshålet, 1969. Salmen nimi saatu Viipuriin johtaneesta laivaväylästä. Ks. Viipurinkivi.

Viipurinkivi — Viborgsten, 1969. Nimi kartoissa myöhäinen mm. Viipurinkivi 1960, mutta luultavasti käytössä vanha. Luodon nimenä kartassa 1808 Björnsten.

Virolaislahdenpaasi — Estvikshällen, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka jo kartassa 1778.

Virolaislahti — Estviken, 1969. Suom. nimi mukaelma ruots. nimestä, joka jo kartassa 1778 asussa Estvjk.

52. KAUPUNGINOSA SUOMENLINNA — SVEABORG

Tämän kaupunginosan saarten on katsottu kuuluneen Töölön kylään, jonka maat kruunu v. 1643 antoi neljä vuotta aiemmin perustetulle uudelle Helsingin kaupungille. Kun saaret sijaitsivat Helsinkiin johtavan laivaväylän varrella, ne joutuivat jo varhain sotilaalliseen käyttöön. Ensimmäiset vallit kaupungin puolustamista varten rakennettiin Susisaareen v. 1656 ja v. 1748 alettiin tälle ja viereisille saarille rakentaa linnoitusta Helsingin suojaksi ja saaristolainaston tukikohdaksi. Suomen tultua liitetyksi Venäjään saaret joutuivat 1800-luvulla venäläisen sotilashallinnon käyttöön ja siirtyivät maamme itsenäistyttyä omien puolustusvoimiemme haltuun.

Erilliseksi kaupunginosaksi varsinaiset linnoitussaalet ja niiden lähellä olevat muut saaret muodostettiin v. 1959 ja kaupunginosan nimeksi vahvistettiin Suomenlinna — Sveaborg.

Linnoitussaaaria tarkoittavana nimenä mainitaan asiakirjoissa ensi kerran v. 1556 nimi Wargskiär (= Susisaari). Saarilla tavatut sudet lienevät aiheuttaneet nimen. Vanhimmissa kartoissa 1640, 1696 tämä nimi on merkitty suurimpien saarten kohdalle tai käytetty erikseen kuten kartassa 1650, nimiä Stor Vargskär (nyk. Susisaaren ja Ison Mustasaaren kohdalla) ja Lill Vargskär (nyk. Pikku Mustasaari ja Länsi-Mustasaari). Kartassa 1696 on itäisimmän saaren nimenä Wargh Skiär eller Svart Holmen. Linnoitustöiden v. 1748 alkaessa kaikilla linnoitussaarilla on jo omat erilliset nimensä; vanha Wargskär-nimi jäi eteläisimmän saaren nimeksi ja muunnosta Wargö alettiin käyttää naapurisaaresta, jonka liitti Wargskäriin ensin silta ja myöhemmin maapenger.

Saarilinnoituksen nimeksi annettiin v. 1750 Sveaborg (= Ruotsinlinna). Sen suomalaisena vastineena käytettiin jo 1800-luvun puolivälissä nimiasuja Veapori, Viapuri ja Viapori, viimeksi mainitun yleistyessä käyttöön, ja v. 1918 vahvistettiin linnoituksen viralliseksi nimeksi Suomenlinna; alkuperäinen nimi jäi edelleen ruotsinkieliseksi nimeksi.

Haminasalmenpaasi — Hamnsundshällen, 1969. Suom. nimi käänös ruots. nimestä, joka kartoissa 1778 lähtien.

Haminasalmi — Hamnsundet, 1969. Suom. nimi käänös ruots. nimestä, joka kartoissa 1800-luvun alusta lähtien.

Harakka — Stora Rântan. Saaren niminä asiakirjoissa ja kartoissa Rântan eli Stora Rântan 1736, yhteisnimenä viereisten saarien kanssa Små Rântor 1750, Haraka eller Båkhollmen 1775 (saarella kummeli eli pieni majakka 1700-luvun puolivälissä), Rântan 1808, Stora Rântan 1837 ja Harakka 1842, minkä jälkeen nyk. nimi-asut vakiintuvat. Harakka mainitaan eräissä meriselityksessä vuodelta 1782 myös tästä saaresta 3—4 km etelään sijaitsevan pienen luodon nimenä. (Harakka-nimeen ollut ehkä aiheena se, että jokin paikka saarella muistuttanut harakkaa.)

• **Hevosenkälahti — Hästskoviken, ks. Susiluodonlahti.**

Iso Mustasaari — Stora Östersvartö. Saari kuului jo 1500-luvulla Vargskär-nimisenä tunnettuun saariryhmään. Kartassa 1696 saaren ni-

menä Wargh Skiär eller Svart Holmen. Linnoitussuunnitelmassa 1747 mainitaan saaren nimeksi Öster Svartö, ja myöhemmin nimi esiintyy asuissa Stora Svartön 1750, Stora Öster Svartö 1757, Svartholmen 1766 ja Storöstersvartö 1869. Suom. nimenä käytössä Suuri Öster-Svartö 1800-luvulla ja nyk. käänösnimi 1920-luvulta lähtien. Myös nimi-asua Iso Itä-Mustasaari käytetty.

Kukipaasi — Kuggshällen, 1969. Läheisestä vanhasta nimestä Kuggsund. Saaren aiempina niminä kartoissa Klippan 1775, Kuggsundshällen 1778, 1808, Kungsundshällen 1816, 1859 ja Lekhäll 1900, 1915, Lökhällen 1949. Ks. Kukisalmi.

Kukisalmi — Kuggsundet, 1969. Suom. nimi mukaelma ruots. nimestä, joka jo kartassa 1640-luv. asussa Kugghamsundet. Myöhemmin nimi asuissa Kugg-Sundet 1778, Kungssundet 1816 ja Kuggsund 1855. Kugg = kogg, kogger, koggi = korkealaitainen hansa-purjelaiva 1400- ja 1500-luvulta.

Kuninkaansaari — Kungsholmen. Saaren nimenä kartoissa Bockholmen 1640-luv., Bäck-Hollmen 1775, Kungshollmen 1778 ja Kungs-

holm 1855 lähtien. Suom. käännösnimenä Kuningassaari 1920-luvulta ja Kuninkaansaari 1940-luvulta lähtien. (Nimi Kungsholm tullut käyttöön Kustaa III:n Suomenlinnaan 1775 tekemän vierailun jälkeen.)

Kustaanmiekansalmi — Gustavsvärdssundet. Salmen nimenä vielä 1747 Wargskärssundet, mutta Gustavsvärd-nimisen linnakkeen kohotua salmen rannalle salmi sai siitä uuden nimen. Nimi asuissa Gustavs Svärds Sund 1781, Gustaf Svärds sund 1837 ja Gustafsvärdsund 1869. Suom. nimenä 1800-luvun lopulla Gustavsvärdin salmi ja nyk. käännösnimi 1900-luvun alku-1900-puolelta lähtien.

Kustaanmiekka — Gustavsvärd. Tämä viereiseen Susisaareen yhdistetty saari tunnettiin vielä 1800-luvulla nimellä Vargskär. Saareen 1750-luvulla valmistunut linnake Gustaf Svärd vakiintui 1900-luvun alusta lähtien koko saaren nimeksi. Suom. käännösnimi käyttöön luvun alkupuolella. Ks. Susisaari.

Lemmenlampi — Kärleksdammen, 1969, paikallisesti käytetyn nimen mukaan.

Limppu — Limpan. Ruots. nimi jo kartassa 1781. Suom. käännösnimi käyttöön 1920-luvulla.

Lonna — Lonnans. Saaren niminä asiakirjoissa Ludna 1640-luv., Londnaholmen 1670, Lonnola 1696, Lädna 1700-luvun alussa, Lännan 1775 ja Lonnans 1842. Suom. nimi asu käyttöön 1900-luvun alkupuolella. Nimi liittyy kasvamista merkitsevään muinaisruotsin sanaan ja viittaa saarella olleeseen kasvillisuuteen.

Länsi-Mustasaari — Västersvartö. Saari kuului jo 1500-luvulla Vargskär-nimisenä tunnettuun saariryhmään. Linnoitussuunnitelmassa 1747 saaren nimenä Wester Swartö ja myöhemmin Väster Svartö 1757, Wester Swartö 1775, Vestersvartö 1869 ja Väster Svartö 1925. Suom. nimenä Länsi-Svartö 1800-luvulla ja nyk. käännösnimi 1920-luvulta lähtien. Suom. nimi lyhempään muotoon Länsi-Musta 1969.

Pikku Mustasaari — Lilla Östersvartö. Saari kuului jo 1500-luvulla Vargskär-nimisenä tunnettuun saariryhmään. Linnoitusten kohottua saarille 1748 lähtien saaren nimenä on Lilla Öster Svartö 1757, Lillöstersvartö 1869 ja Lilla Öster Svartö 1925. Suom. käännösnimi käyttöön 1920-luvulla ja lyhempään muotoon Pikku-Musta 1969.

Pormestarinluodot — Borgmästargrunden, 1969. Ruots. nimi aiemmin asuissa Borgmästarklipporna 1868 ja Borgmästareklipporna 1902. Suom. käännösnimenä aiemmin Pormestari-luodot 1925.

Pukkisaari — Bockholmen, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka kartoissa aiemmin asuissa Remmar Hollmen 1775, BäckHollmen 1781, Bäckholmen 1816, 1859, Kongen 1837, Kuggen 1855, 1915 ja Bockholm 1902, 1949.

Reimarsaari — Remmarholmen, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka kartoissa

asuissa Remmarholm 1860 ja Remmasholmen 1900, 1915.

Suomenlinna — Sveaborg, 1959 kaup.osan nimeksi. Ks. 52. kaup.osan esittelyä.

Susiluodonlahti — Vargskärsviken, 1969, viereisen saaren (Kustaanmiekan) vanhasta nimestä Vargskär. Paikallisesti käytetty aiemmin nimeä Hevosenkenkälahti — Hästskoviken.

Susiluoto — Vargskär, ks. Kustaanmiekka ja Susisaari.

Susisaari — Vargön. Saaren ruots. nimi käytössä jo 1700-luvun puolivälissä, jolloin tälle ja viereisille saarille alettiin rakentaa linnoitusta. Kartassa 1845 tämän (kahdesta saaresta nyk. yhteenliitetyn) linnoituksen pääsaaren eteläosan nimenä on vielä Wargskär ja pohjoisosan nimenä Vargön, mutta jo 1900-luvun alussa jää nimi Wargskär pois ja tilalle kyseisen saaren osan nimeksi yleistyy Kustaanmiekka — Gustavsvärd siellä olevan linnoituksen mukaan. Suom. käännösnimi Susisaari käyttöön 1920-luvulla. Ks. 52. kaup.osan esittelyä.

Särkkä — Långören. Ruots. nimi kartoissa ja asiakirjoissa asuissa LångÖhrn 1696, Långören 1747 ja Långörn 1775. Suom. nimi kartoissa 1925 lähtien.

Särkänsalmi — Långörssundet, 1969, viereisen saaren Särkän mukaan.

Tykistölahti — Artilleriviken, 1969. Nimi ennestään paikallisessa käytössä.

Vaillsaarenlampi — Skanslandsträsket, 1969, ennestään käytetyn epävirallisen nimen mukaan.

Vaillsaari — Skanslandet. Saaren niminä kartoissa ja asiakirjoissa Träsköön 1640, Skantz Landhet 1696, Träskholmen 1755, Skants Landet 1766, Bäckholmen eller Skantzlandet 1774, Skants Landet 1775, Skansland 1842, Alexandersön 1900, Skanslandet 1902 ja Alexanderön 1915. Vuodesta 1918 lähtien käytössä nyk. nimet. Saaresta oli linnoitusvalleja jo 1600-luvun jälkipuoliskolla, ja 1700-luvulla saari liitettiin Viaporin linnoitussaaariin.

Vanha-Räntty — Gamla Rântan, 1969. Suom. nimi mukaelma ruots. nimestä Gamla Rântan, joka jo kartassa 1775. Saaren nimenä kartoissa 1842 ja 1869 Harakkagrundet. Nimi liittyy isomman naapurisaaren nimiin Harakka — Stora Rântan. Nya Rântan mainitaan eräessä meriselityksessä 1782 tästä saaresta 3—4 km etelään sijaitsevan pienen luodon nimenä. Ks. Harakka ja 53. kaup. osassa Räntty.

Varvillahti — Varvsviken, 1969, paikasta käytetyn epävirallisen nimen mukaan. Lahti on Suomenlinnan telakan vanhaa aluetta.

Vasikkasaarenriutta — Kalvholsrevet, 1969, läheisen Vasikkasaaren mukaan.

Vasikkasaari — Kalvholmen. Saaren nimenä kartoissa Calvholmen 1640, Kalfholm 1650, Kalfholmen 1775, 1900, Kalfholm 1837, Kalfholmen 1900 ja Vasikkasaari — Kalvholm 1933.

Viapori ks. 52. kaup. osan esittelyä.

53. KAUPUNGINOSA ULKOSAARET — UTÖARNA

Tämä kaupunginosa käsittää nimensä mukaisesti Helsingin merialueella sijaitsevat ulkosaaret. Niihin kuuluvat ulkomerellä sijaitsevien pienten saarien ja luotojen lisäksi Suomenlinnan kaupunginosan lännenpuoleiset Kantakaupungin merialueen saaret ja Santahaminan kaupunginosan itäpuolelle jäävät vanhan Helsingin pitäjän merialueella olevat saaret, lukuunottamatta Vuosaaren kaupunginosaan kuuluvia saaria. Erilliseksi kaupunginosaksi Ulkosaaret — Utöarna vahvistettiin v. 1959.

Abrahaminluoto — Abrahamsholmen. Ruots. nimi jo kartassa 1855 lähtien. Suom. nimi käytössä 1900-luvun alkupuolella, mm. kartassa 1949.

Haahkakivi — Ädstenen, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka ennestään paikallisessa käytössä.

Halliluoto — Gråsjälsbådan, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka jo kartassa 1750 asussa Gråsjälsbådar. Nimi vääntynyt myöhemmin asuun Gråskärsbådarna, jonka suom. vastineena ollut Harminkivi. (Halli = harmaaahylje).

Harmaakari — Gråskär, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka ennestään käytössä, mm. kartassa 1900.

Harmaja — Gråhara. Tämän majakkasaaren nimi asussa Gråharu (= harmaa luoto) käytössä ainakin 1640-luvulta lähtien, jolloin saarella jo sijaitti kivinen merimerkki. Nimiasu Gråhara kartoissa 1873 lähtien. Suom. käännösvastine käyttöön 1920-luvulla.

Harmajanourit — Gråhara ören, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka ennestään paikallisessa käytössä.

Hattusaari — Hattholmen, 1969. Suom. käännösnimi karttoihin vasta 1900-luvun puolivälissä, ruots. nimi vanhempi.

Hellmaninkupu — Hellmanskobben, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka ennestään paikallisessa käytössä. Kartoissa myös nimi Långgrundskobb 1900.

Hramtsovinkari — Hramtsovs grund, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka ennestään merikartoissa.

Hyljekari — Sälklacken, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka paikallisessa käytössä.

Hyljepaadet — Sälstenarna, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka ennestään paikallisessa käytössä.

Isosaari — Mjölö. Ruots. nimi asiakirjoissa ja kartoissa asuissa Miölöö 1530, Mölöö 1578, Mjölö 1581, Miölön 1644, Stora Miölön 1750, Stora Miölö Holmen 1780 ja Mjölö 1936. Saaren

virall. nimeksi Isosaari — Stora Mjölö 1929. Nimen alkuperästä lähemmin siv. 22.

Itäkari — Östergrundet, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka ennestään käytössä, mm. kartassa 1913.

Kajapaadet — Kajhällarna, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka ennestään käytössä, mm. kartoissa 1902 lähtien. Kartassa 1855 saaren nimenä Bromsen.

Kajuuttaluodot — Kajutörarna, 1969. Suom. nimi käännös nimestä, joka käytössä 1900-luvun alusta lähtien.

Katajaluoto — Stora Enskär. Ruots. nimi kartoissa Stora Enskär 1837 ja Enskär 1902. Suom. nimi käyttöön 1929 lähtien.

Kaurakari — Havergrundet, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka ennestään käytössä, mm. kartassa 1902.

Kiislapaasi — Grisselhällen, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka ennestään käytössä, mm. kartoissa 1855 lähtien.

Koirakari — Hundskär, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka ennestään käytössä. Saaren nimenä kartoissa Klubben 1837, Hundskär 1900, 1949.

Koirapaasi — Hundhällen, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka ennestään käytössä. Kartoissa Hundsören 1855, Hundskär 1900, 1915, Hundhällan 1902 ja Hundhällen 1949. Paikallisessa käytössä aiemmin myös Hundhällskobben.

Koirasaarenluodot — Hundörsbådarna, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka ennestään käytössä, mm. kartoissa 1882 lähtien. Kartassa 1855 saarten nimenä Hundarna.

Koirasaari — Hundören. Ruots. nimi kartoissa 1882 lähtien. Suom. käännösnimi käyttöön 1930-luvulla.

Korkeakupu — Högkobben, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka ennestään käytössä. Nimenä kartassa myös Segelklubb 1902.

Kulvakari — Mjölöören, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka ennestään käytössä.

tössä, mm. kartoissa 1937 lähtien. Puolustuslaitoksen käytössä saaren suom. nimenä ollut 1930-luvulta lähtien Taulukari.

Kuivapaasi — Mjölöhällen, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka ennestään käytössä, mm. kartoissa 1937 lähtien.

Kuivasaari — Torra Mjölö. Saaren niminä asiakirjoissa ja kartoissa Skarp Miölön 1644, Torr eller Skarp Miölön 1750, Tårr Miölön 1752, Lilla Miölö Holmen 1780, Torr Mjölö 1837, Torra Mjölön 1874 ja Torr Mjölö 1936. Suom. käännösnimeksi 1929 Kuivasaari. Ks. Isosaari. Nimen alkuperästä siv. 27.

Kumlnapaasi — Kummihället, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka käytössä 1900-luvun alusta lähtien.

Kustaa Aadolfin karl — Gustaf Adolfs grund, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka ennestään merikartoissa.

Kutusärkkä — Lekholmsratan, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka käytössä 1900-luvun alusta lähtien.

Kärkipaasi — Skatahället, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka jo ennestään paikallisessa käytössä. Kartassa 1943 Skatahället sen läheisen saaren nimenä, joka nyt Tiirapaasi — Tirhället.

Laakapaadenkarl — Flathällsgrundet, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka ennestään merikartoissa.

Laakapaasi — Flathällen, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka ennestään käytössä. Kartoissa Flathäll 1837, Flathällar 1855, Flathällan 1936 ja Flathällen 1949.

Lasimestarinletto — Glasmästarklacken, 1969, saaren vanhan nimen Glasmästarholmen (kartassa 1842) mukaan. Letto = merenuoto.

Lintupaadet — Fågelklackarna, 1969, paikallisessa käytössä olevasta nimestä Fågelklackarna.
Lokkiluoto — Måshällen, 1969, jo käytössä olevan nimen mukaan. Ruots. nimeä käytetty asussa Måsskar. Paikallisesti myös nimeä Båtsmansgrundet käytetty.

Louekari — Trutkobben, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka ennestään käytössä. Saaren nimenä aiemmin Orrörn 1855. Murt. loue = iso lokki.

Louekarinpaadet — Trutkobbsklackarna, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka ennestään käytössä, kartoissa mm. asuissa Trutkobbsklackarne 1913 ja Trutkobbsklackarna 1949.

Länsikari — Västergrundet, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka ennestään käytössä, mm. kartassa 1913.

Länsiloppi — Västerklobben, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka ennestään käytössä, mm. kartassa 1949. Loppi=kärki, loukko, perukka.

Länsiluoto — Västerbådan, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka ennestään käytössä.

Länsitoukki — Västertokan, 1969. Suom. nimi käännösmukaelma ruots. nimestä, joka asiakirjoissa ja kartoissa asuissa Västra Tokan 1750, Wester Tokan 1855 ja Västertokan 1932. Suom. vastineena Länsi Tonttu 1934 (epätodennäköisestä tulkinnasta tokan = hupsu eli tonttu).

Malmikari — Malmgrundet, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka ennestään merikartoissa.

Matalahara — Låghara, 1969. Suom. nimi käännösmukaelma ruots. nimestä, joka vanhastaan käytössä, kartoissa asuissa Lågharu 1750, Långharun 1837, Lågharu 1855, 1900 ja Låghara 1902.

Matalakari — Låggrynnan, 1969 Ruots. nimi käännös suom. nimestä, joka vahvistettu virall. 1929. Kartassa 1855 saaren nimenä Truthäll.

Melkinkari — Melkögrundet, 1969. Suom. nimi käännösmukaelma ruots. nimestä, joka ennestään paikallisessa käytössä. Saaren nimenä kartoissa myös Grönaviksgrund 1882, 1902.

Melkinpaasi — Melköhällen, 1969. Suom. nimi käännösmukaelma ruots. nimestä, joka ennestään käytössä. Saaren nimenä kartassa myös Notgrund 1882, 1902.

Melkki — Melkö. Saaren niminä kartoissa Mälkan 1739, Melcko ja Mällko ön 1781, Mälkö 1873, Mälckö 1845, Melkö 1882 ja Melkki — Melkö 1929 lähtien. Nimi liittyy nykyruots. sanaan mjölk (= maito) aiheena saaren valkoiset hiekkarannat.

Mustakuppu — Svartkobben, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka ennestään käytössä, kartassa 1902 asussa Svartkubben.

Mustamatala — Svartbådan, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka kartoissa 1837 lähtien.

Mustanmatalankari — Svartbådagrundet, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka ennestään käytössä, mm. kartassa 1949.

Mylläri — Möllarn, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka ennestään käytössä, mm. kartoissa 1902 lähtien. Kartassa 1855 saaren nimenä Lockhäll.

Mäntykari — Tallskär, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka ennestään käytössä. Kartoissa nimenä Skogsholm 1837, Skogholm 1900 ja Tallskär 1902.

Mäntykarinrivi — Tallskärsrevet, 1969, läheisen saaren nimestä Mäntykari — Tallskär. Saaren nimenä paikallisessa käytössä ollut Stenreveln ja Skrabbet.

Niinsaarenkarit — Lillbastöhallarna, 1969, vieisen Lilla Bastö saaren mukaan. Ruots. nimi ennestään paikallisessa käytössä.

Nuottakari — Notgrundet, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka ennestään käytössä, mm. kartassa 1900.

Peninkarit — Mjölöpennor. Ruots. nimi kartoissa 1855 lähtien ja suom. nimi puolustuslaitoksen käytössä 1930-luvulta saakka. Nimi

liittyy viereisen Isonsaaren kapean ja pitkän niemen Penudden-nimeen.

Peninniemi — Penudden. Ruots. nimi kartoissa 1902 lähtien ja suom. nimi 1949 lähtien.

Pihlaisto — Rönbusken, 1969. Suom. nimi käännösmukaelma ruots. nimestä, joka ennestään käytössä, mm. kartassa 1882.

Pihlajakari — Rönnskärgrundet, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka ennestään paikallisessa käytössä.

Pihlajaletto — Rönnskärsklacken, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka ennestään paikallisessa käytössä. Saaren nimenä kartassa 1900 Skjutkubben. Letto = merenluoto.

Pihlajaluodonkupu — Rönnskärskobben, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka ennestään paikallisessa käytössä.

Pihlajaluoto — Rönnskär, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka yleisessä käytössä 1900-luvun alusta lähtien.

Pihlajasaarenlahti — Rönnskärsviken, 1969, viereisen Pihlajasaaren mukaan. Nimi jo ennestään paikallisessa käytössä.

Pihlajasaarensalmi — Rönnskärssundet, 1969, viereisen Pihlajasaaren mukaan.

Pihlajasaari, Itäinen, Läntinen, — Österrönnskär, Västerrönnskär, 1969. Saarten niminä kartoissa Rönnskiären 1696, Stora Rönnskär 1781, Wester Rönnskär 1842, Väster Rönnskär 1915 ja Lilla Rönnskär 1781, Öster Rönnskär 1842. Virall. nimiksi vahvistettu 1909 Itäinen, Läntinen Pihlajasaari — Östra, Västra Rönnskär.

Pikku Kufvasaari — Mjölöknekten. Saaren nimenä kartoissa Mjölöknekt 1837, Knekten 1874, Mjölöknekt 1936 ja Mjölöknekten 1949. Suom. vastine käyttöön 1930-luvulla.

Pikku Satamakari — Lilla Hamngrundet, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka ennestään käytössä. Tämän ja viereisen Satamakarin yhteisenä nimenä kartoissa Hamngrunden 1900, 1915.

Pitkäkari — Långgrundet, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka vanhoissa kartoissa asuissa Långhällen 1855, Långgrund 1882, Långhällan 1915 ja Långgrund 1949.

Pitkäkari — Långskär, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka kartoissa 1837 lähtien.

Pitkäouri — Yttre Långören, 1969, jo käytössä olleen nimen mukaan. Saaren niminä kartoissa Abrahamsholm 1837, joka 1855 lähtien viereisen saaren nimeksi, Långör 1902 ja Långören 1915.

Pitkäriivi — Långratan, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, josta kartoissa asut Ratan 1855 ja Långratan 1902.

Päntäri — Bändarn, 1969. Suom. nimi mukaelma ruots. nimestä, joka ennestään käytössä. Asiakirjoissa ja kartoissa nimenä Bändån 1644, Bändarna 1752, Bändarn 1936. Suom. nimenä puolustuslaitoksen käytössä 1930-luvulta lähtien Puskuri.

Rysäkari — Rysskär. Saaren nimenä kartoissa ja asiakirjoissa Ryskiär 1793 ja Rysskär 1855 lähtien. Suom. nimi käytössä 1929 lähtien.

Räntty — Rântan, 1969. Suom. nimi mukaelma ruots. nimestä, joka ennestään käytössä. Asiakirjoissa nimenä Nya Rântan 1782, Nyrântan 1837 ja Rântan 1900. Ks. 52. kaup. osassa Harakka.

Satamakari — Hamngrundet, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka ennestään käytössä, mm. kartassa 1949. Tämän ja viereisen Pikku Satamakarin yhteisenä nimenä kartoissa 1900, 1915 Hamngrunden.

Sipulipaasi — Lökählen, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka ennestään käytössä, mm. kartoissa 1902 lähtien. Kartassa 1855 saaren nimenä Möllart.

Skatanselkä — Skatafjärden, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka ennestään käytössä. Nimi aiheutunut läheisestä niemestä Skataudden. Ks. 54. kaup.osa.

Sokkotoukki — Bländtokan, 1969. Suom. nimi käännösmukaelma ruots. nimestä, joka kartoissa 1855 lähtien. Suom. nimenä aiemmin (merikartta 1934) Sokea Tonttu (epätodennäköisestä tulkinnasta token = hupsu eli tonttu). Ks. Länsitoukki.

Sormuspaasi — Gullringen, 1969. Suom. nimi käännösmukaelma ruots. nimestä, joka ennestään käytössä, mm. kartassa 1949.

Syväkari — Djupgrundet, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka ennestään käytössä, kartoissa mm. Djupgrundet 1900 ja Djupgrund 1913, 1949. Paikallisessa käytössä myös nimi Lokakobben.

Söderholminkupu — Söderholmskobben, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka ennestään käytössä. Kartoissa nimet Hundsör 1837, Söderholmskubben 1900 ja Söderholmskobben 1902.

Tammakari — Märaskär, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka ennestään käytössä. Kartoissa nimet Skogsskär 1837, 1915, Skogskär eller Märaskär ja Märaskär 1902.

Tammakari — Märaskringsgrundet, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka ennestään paikallisessa käytössä.

Tammaletto — Märaskringsklacken, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka ennestään paikallisessa käytössä (letto = merenluoto).

Tammaluoto — Märaskrinet, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka kartoissa Märaskringskubb 1845, Meranpää 1855 ja Märaskrin 1902.

Taulukari — Tavelgrundet, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka ennestään käytössä. Kartoissa nimet Långör 1837, joka 1902 lähtien viereisen saaren nimeksi, Tafvelgrund 1900, 1915 ja Tavelgrundet 1949.

Tiirakari — Tirgrundet. Ruots. nimi kartassa 1900 lähtien, suom. nimi 1934 lähtien.

Tiirapaasi — Tirhället, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka ennestään paikallisessa käytössä.

Ulkokari — Ytterskär, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka kartoissa 1837 lähtien.

Uppoluoto — Sankbådan, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka ennestään käytössä.

Uusimatala — Nygrundet, 1969. Käytössä ennestään, mm. kartassa 1949.

Vadelmakupu — Hallonkobben, 1969, läheisestä paikannimestä Hallonnäs.

Vesiluodot — Vattuhällarna, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka ennestään paikallisessa käytössä.

Viinakupu — Brännvinskobben, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka ennestään käytössä. Kartoissa nimet Återhäll 1837, 1855 ja Bränvinskubb 1900, 1915.

Viklaskivi — Viklasklacken, 1969, paikallisessa käytössä vanhastaan olleesta nimestä Vivikensklackarna.

Villinginluoto — Villingekobben, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka kartoissa Ler- eller Willingekubb 1932 ja Villingekubb 1943.

Vähäkari — Lillgrundet, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka ennestään käytössä, mm. kartassa 1900.

Välikarit — Mellangrunden, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka ennestään paikallisessa käytössä.

Äraninkari — Äransgrund, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka ennestään käytössä. Karille ajanut aikoinaan Äran-niminen laiva, siitä nimi.

54. KAUPUNGINOSA VUOSAARI — NORDSJÖ

Tämän kaupunginosan alue on jo keskiajalla kuulunut Helsingin pitäjään; maanviljelyyn tukeutuva asutus keskittyi Norsbyn ja Rasbölen pikkukyliin. 1600-luvulla oli Rasbölen kylässä 2 taloa, Norsbyn kylässä 4 taloa ja alueen eteläosassa Skata norsöössä 2 taloa, joiden vaihtuvien omistajien joukossa oli kruunun virkamiehiä, Helsingin porvareita, pappeja ja upseereita. Myöhemmin tuli omistajien joukkoon myös varsinaisia maanviljelijöitä. Norsön ratsutilaan liitettiin 1600-luvulla kylän kaksi muuta taloa, ja tämä Backmansin eli Henriksbergin kantatila laajeni myöhemmin Nordsjön kartanoksi, kun siihen osittain 1870-luvulla, osittain 1910-luvulla liitettiin vanha Porslahden ratsutila ja 1880-luvulla Skatan perintötila. Erillisinä jatkoivat elämäänsä Rastbölen vanha veroratsutila ja Skatan kylän toinen tila Nybondas, kunnes ne, Rastböle v. 1952 ja Nybondas v. 1952—53, siirtyivät Helsingin kaupungin omistukseen helsinkiläisten ulkoilualueiksi.

Helsingin kaupungin läheisyys johti 1800-luvun lopulta alkaen asutuksen lisääntymiseen alueella. Ensi vaiheena olivat helsinkiläisten kesähuvilat eteläisillä ranta-alueilla, 1900-luvun alussa erotettiin asuntopalstoja jo muualtakin ja 1960-luvun alussa Asuntosäästäjät ry. aloitti kaupunkimaisen rakennuttamisen alueen pohjoisosassa. Vuoden 1966 alusta lukien alue liitettiin Helsinkiin ja muodostettiin 54. kaupunginosaksi nimenä Vuosaari — Nordsjö. Ennen alue-liitosta lääninhallitus oli vahvistanut Vuosaaren rakennuskaavan kadunnimiseen, ja lopullinen asemakaava on vahvistettu kaupunginosaan vaiheittain v. 1966 lähtien. Alueliitoksen jälkeen tarkistetut nimet vahvistettiin v. 1966.

Seudun nimi esiintyy vanhimmissa asiakirjoissa 1500-luvulla asuissa Norsby, Norsöby, Norssö ja Norsö. Nimen alkuosa nor on muinaisruotsissa merkinnyt virtaavaa salmea kahden järven tai järven ja merenlahden välillä ja alue on vielä uuden ajan alussa ollut Puotinkylänlahden ja Nordsjönlahden mantereesta erottamana saarena. Nimi kirjoitetaan 1600-luvulla vaihdellen Norsioö, Nordsöo ja 1700-luvulla asuissa Nordsö, Norsjö ja Nordsjö; viimeksi mainittu vakiintui käyttöön 1800-luvun puolivälissä. Seudun suomalaiseksi nimeksi v. 1957 vahvistettu Vuosaari vastaa seudun alkuperäistä ruotsalaista nimeä Norsö (vuo = virta). Nimen alkuperästä lähemmin siv. 24.

Ahvenkliv — Abborrstenen, 1969, läheisen Ahvensaaren mukaan.

Ahvensaari — Abborrholmen, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka kartassa 1841 lähtien.

Airoparinpolku — Ärparsstigen, 1969 ehdotettuna, liittyy Airoparintiehen.

Airoparintie — Ärparsvägen, 1963, ryhmänimi (soutu- ja purjeveneet).

Etelärelmarintie — Sydremmarvägen, 1963, ryhmänimi (meriviitat).

Etelärliv — Södra raden, 1966, aiemman nimen Eteläiset rivitalokujat — Södra radhusgränderna (1965) mukaan.

Haapasaarenpolku — Aspholmsstigen, 1969 ehdotettuna, liittyy Haapasaarentiehen.

Haapasaarentie — Aspholmsvägen, 1963, läheisen Haapasaaren mukaan.

Haapasaari — Aspholmen, 1969. Suom. nimi

käännös ruots. nimestä, joka kartassa 1841 lähtien.

Halkaisijantie — Klyvarvägen, 1963, ryhmänimi (soutu- ja purjeveneet). Halkaisija = kolmionmuotoinen kokkapurje.

Halkullanniemi — Hallkullauden, 1969. Suom. nimi mukaelma ruots. nimestä, joka jo kartassa 1888 asussa Hallkulle udde.

Haminasalmenlahti — Hamnsundsviken, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka jo kartassa 1842 asussa Hamnsunds vik.

Hankainpolku — Ärtullsstigen, 1966, liittyy Hankaintiehen. Aiempi nimi Hankainkuja — Ärtullsstränd 1963.

Hankaintie — Ärtullsvägen, 1963, ryhmänimi (soutu- ja purjeveneet).

Harustie — Stagvägen, 1963, ryhmänimi (soutu- ja purjeveneet). Harus = purjealuksen mastoja ja keulapuomia pituussuuntaan tukeva köysi.

Hepolahti — Hästviken, 1969, paikallisessa käytössä olleen nimen Hästreven (= 'hevonpeppu') mukaan.

Heposaarenniemi — Hästholmsudden, 1969, vanhasta paikannimestä Hästhölm, joka jo kartassa 1698 asussa Hestholmen nyk. niemeksi muuttuneen saaren nimenä.

Hetenlitynpolku — Gjutängsstigen, 1969 ehdotettuna, liittyy Heteniityntiehen.

Hetenlityntie — Gjutängsvägen, 1966, vanhasta paikannimestä Gytängen (kartassa 1698). Aiempi nimi Santasaarentie — Sandholmsvägen 1965.

Hevossaarentie — Hästholmsvägen, 1966, läheisestä vanhasta paikannimestä Hästhölm. Ks. Heposaarenniemi.

Hummelstonlahti — Hummelgårdsviken, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka paikallisessa käytössä. Samoilla tienoin kartassa 1844 nimi Humlegårdsvärpet.

Huomenlahja — Morgongåvan, 1969. Suom. nimi ruots. nimestä, joka kartassa 1841 lähtien.

Illuodonkuja — Iglogränden, 1966. Katu on Illuodontien poikkikuja. Aiempi nimi rakennuskaavassa Kesäkonnuntie — Sommarbovägen 1965.

Illuodontie — Iglovägen, 1966, läheisen Illuodon mukaan. Aiempi nimi rakennuskaavassa Hiekkakankaantie — Sandmovägen 1965.

Iso Illuoto — Stora Iglo, 1969. Suom. nimi mukaelma ruots. nimestä, joka esiintyy kartoissa asuissa Ig Loarne 1841, Stora Iglon 1844 ja Stora Iglö 1845.

Iso Kallahti — Stora Kallvik, 1969. Suom. nimi käännösmukaelma ruots. nimestä, joka jo kartassa 1841. Aiemmin lahden nimenä Neder Kalvijk 1698.

Iso Leikosaari — Stora Lekholmen, 1969. Suom. nimi käännösmukaelma ruots. nimestä, josta kartoissa nimiasut Stora Likhölm 1841 ja Stora Lekholmen 1943.

Isonmastonkuja — Stormastgränden, 1966. Katu on Isonmastontien poikkikuja. Aiempi nimi Mastokuja — Mastgränd 1963.

Isonmastonpolku — Stormaststigen, 1969 ehdotettuna, liittyy Isonmastontiehen.

Isonmastontie — Stormastvägen, 1966, ryhmänimi (soutu- ja purjeveneet). Aiempi nimi Mastotie — Mastvägen 1963.

Isonvillasaarentie — Stora Ullholmsvägen, 1966, läheisen Ison Villasaaren mukaan. Aiempi suom. asu Iso Villasaarentie 1963.

Iso Villasaari — Stora Ullholmen. Nimenä kartoissa Ullholmarne 1841, Stora Ullhölm 1844, Ullholm 1845, Ullholmen 1943 ja Iso Villasaari — Stora Ullholmen 1960 lähtien.

Itäinen Illuoto — Östra Iglo, 1969. Suom. nimi käännösmukaelma ruots. nimestä, joka kartoissa asuissa Iglå-holmarne 1845 ja Öster Iglo 1943.

Itärelmarintie — Östremmarvägen, 1963, ryhmänimi (meriviitat).

Kalkkisaarenselkä — Kalkholmsfjärden, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka mm. kartassa 1960.

Kalkkisaari — Kalkholmen, 1966. Nimi Kalkholm käytössä jo 1700-luvulla, jolloin saarella valmistettiin kalkkia Suomenlinnan rakennustöihin. Kartassa 1698 saaren nimenä Kalkberget. Suom. nimi kartassa 1960 lähtien.

Kallahdenharju — Kallviksåsen, 1969. Suom. nimi mukaelmakäännös ruots. nimestä, joka ennestään paikallisessa käytössä.

Kallahdenniemi — Kallviksudden, 1969. Suom. nimi mukaelmakäännös ruots. nimestä, joka kartassa 1900-luvun alusta lähtien.

Kallahdenselkä — Kallviksfjärden, 1969. Suom. nimi mukaelmakäännös ruots. nimestä, joka mm. kartassa 1960.

Kallahti, ks. Iso ja Pikku Kallahti.

Kallioluoto — Berggrundet, 1969, läheisen Kalliosaaren mukaan.

Kalliosaarenuoto — Bergholmskobben, 1969, paikallisessa käytössä olleen nimen Bergholmskobben mukaan.

Kalliosaari — Bergholmen, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka jo kartassa 1698.

Kallvikinkuja — Kallviksgränden, 1966. Katu on Kallvikintien poikkikuja. Aiempi nimi Län-sikuja — Västergränd 1963.

Kallvikintie — Kallviksvägen, 1963, läheisestä paikannimestä Kallvik.

Kappelikivi — Kapellstenen, 1969, paikkakunnalla käytetystä nimestä Kapellstenen.

Karhusaari — Björnholmen, 1969. Ruots. nimi käännös suom. nimestä, joka mm. kartassa 1960.

Katiskatie — Katsevägen, 1966, ryhmänimi (kalanpyydykset). Ruots. nimi aiemmin Katjävägen 1963.

Keulapolku — Förstävsstigen, 1969 ehdotettuna, liittyy Keulatiehen.

Keulatie — Förstäsvägen, 1963, ryhmänimi (soutu- ja purjeveneet).

Kivimyllyntie — Stenkrossvägen, 1966, lähitöllä sijaitsevan kiviteollisuuslaitoksen mukaan. Aiempi nimi Kivimyllyntie — Stenkvarnsvägen 1965.

Kivisaarenuodot — Stenholmsörarna, 1969, läheisen Kivisaaren mukaan.

Kivisaarenpolku — Stenholmsstigen, 1969 ehdotettuna, liittyy Kivisaarentiehen.

Kivisaarentie — Stenholmsvägen, 1963, läheisen Kivisaaren mukaan.

Kivisaari — Stenholmen. Nimi kartoissa Stenholm 1845 ja Kivisaari — Stenholm 1943 lähtien.

Koivulahti — Björkviken, 1969, läheisen paikan nimen Björkudden mukaan.

Koivunokka — Björkudden, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka mm. kartassa 1960.

Kompassiruusu — Kompassrosen, 1966, ryhmänimi (meriviitat ja merenkulku). Aiempi nimi Kompassitie — Kompassvägen 1963.

Kortlahti — Kortvik, 1969. Suom. nimi mu-kaelmäkäännös ruots. nimestä, joka kartoissa 1842 lähtien tämän sekä viereisen lahden nimenä. Ks. Pikku Kortlahti.

Kortniemi — Kortudden, 1969, läheisen paikan-nimen Kortvik mukaan.

Kortvikintie — Kortviksvägen, 1966, läheisestä paikannimestä Kortvik.

Koukkusaarenpolku — Krokholmsstigen, 1969 ehdotettuna, liittyy Koukkusaarentiehen.

Koukkusaarentie — Krokholmsvägen, 1963, lähitöllä olevan saaren nimestä Krokholm.

Kuningatar — Drottningen, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka kartoissa asuissa Dråningholm 1698 ja Drotningholmen 1841. Saari nyk. niemenä.

Kuntopolku — Konditionsstigen, 1969 ehdotet-tuna. Katu johtaa urheilukentälle ja tarkoitettu vain jalankulkijoille.

Käärmenlempi — Ormudden. Ruots. nimi kar-toissa 1698 ja suom. nimi 1960 lähtien.

Lahdenperäntie — Vikbottenvägen, 1966, lähei-sen lahden mukaan. Aiempi nimi Pohjukkatie — Vikbottenvägen 1963.

Lehdessaari — Lövholmen, 1969. Nimi kartoissa asuissa Lööfholmen 1698, Löfholmen 1841, Stora Lövholmen 1943 ja Iso Lehtisaari — Stora Lövholmen 1960.

Leikosaarenkuja — Lekholmsgränden, 1966, liittyy Leikosaarentiehen. Aiempi nimi Kalkki-hiekkatie — Kalksandvägen 1965.

Leikosaarentie — Lekholmsvägen, 1966, lähei-sen Leikosaaren mukaan. Aiempi nimi Honka-kankaantie — Furumovägen 1965.

Leppäluoto — Alholmsruten, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka mm. kartassa 1960.

Leppänlementie — Aluddsvägen, 1963, lähei-sestä paikannimestä Aludden.

Leppäniemi — Aludden, 1969. Suom. nimi kää-nös ruots. nimestä, joka kartoissa asuissa Ahludden 1698, Ahl-Udden 1841, Aludd 1845, 1943.

Leppäsaari — Alholmen, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka mm. kartassa 1960.

Lohinlempi — Laxudden, 1969, paikallisessa käytössä olevan nimen Laxvarpsudden mukaan, joka jo kartassa 1844.

Lokikirja — Loggboken, 1969 ehdotettuna, liittyy Lokitiehen (lokikirja = laivapäiväkirja).

Lokipolku — Loggstigen, 1969 ehdotettuna, liittyy Lokitiehen.

Lokitie — Loggvägen, 1963, ryhmänimi (meri-viitat ja merenkulku). Loki = koje laivan kul-kunopeuden mittaamiseksi.

Lokkisaarenpolku — Trutholmsstigen, 1969 ehdotettuna, liittyy Lokkisaarentiehen.

Lokkisaarentie — Trutholmsvägen, 1963, saa-ren nimestä Trutholmen.

Loppikari — Klobbgrundet, 1969, nimi mukael-

ma saaren paikallisesta nimestä Klubben, joka mm. kartassa 1841.

Lähdelahhti — Källvikens, 1969. Suom. nimi kää-nös ruots. nimestä, joka ennestään paikallisessa käytössä.

Lähdeniemi — Källviksudden, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka ennestään paikal-lisessa käytössä.

Lähdenokka — Källnäset, 1969, läheisen pai-kannimen Källviken mukaan.

Länsirelmarintie — Västremmarvägen, 1963, ryhmänimi (meriviitat).

Läntinen Iiluoto — Västra Iglo, 1969. Suom. nimi käännösmukaelma ruots. nimestä, joka kartois-sa Iglåholmarne 1845 ja Vester Iglo 1943 läh-tien.

Malkasaari — Takvedaholmen, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka kartoissa 1698 lähtien.

Matosaari — Maskholmen, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka mm. kartassa 1960.

Melakuja — Paddelgränden, 1966. Katu on Melatien poikkikuja. Aiempi nimi Tuhtokuja — Toftgränd 1963.

Melatie — Paddelvägen, 1966, ryhmänimi (sou-tu- ja purjeveneet). Aiempi nimi Tuhtotie — Toftvägen 1963.

Merikorttikuja — Sjökortstränden, 1969 ehdo-tettuna. Katu on Merikorttien poikkikuja. Aiemmin osa Isonmastontiestä 1966.

Merikorttipolku — Sjökortsstigen, 1969 ehdo-tettuna, liittyy Merikorttietien.

Merikorttite — Sjökortsvägen, 1963, ryhmänimi (meriviitat ja merenkulku).

Morsianpaasi — Brudstenen, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka mm. kartassa 1960.

Mustalahdenpolku — Svartviksstigen, 1969 eh-dotettuna, liittyy Mustalahdentiehen.

Mustalahdentie — Svartviksvägen, 1966, van-hasta paikannimestä Svartviken. Aiempi nimi Mustasaarentie — Svartholmsvägen 1963.

Mustalahhti — Svartviken, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka kartassa 1698 lähtien.

Mäntynimentie — Talluddsvägen, 1963, lähei-sestä paikannimestä Talludden.

Naurulokinpolku — Skratmässtigen, 1969 ehdo-tettuna, liittyy Lokkisaarentiehen.

Neitsytsaarentie — Jungfruholmsvägen, 1963, läheisen saaren nimestä Jungfruholmarna.

Neitsytsaaret — Jungfruholmarna, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka jo kartassa 1841. Saarista käytetty myös nimiä Stora Jungfruholmen ja Lilla Jungfruholmen 1844. Isonman saaren nimenä aiemmin Långören 1698.

Niemenapaja — Uddvarpet, 1969, paikallisesta nimestä Halkolaxuddvarpet, joka jo kartassa 1844.

Niinilahti — Bastövikén, 1969. Suom. nimi käännöslühennelmä ruots. nimestä, joka mm. kartassa 1841.

Niinisaarentie — Bastövågen, 1963, läheisestä paikannimestä Bastön.

Niinisaari — Bastön, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka asiakirjoissa asuissa Stoor Bastöön 1694, Bastölandet 1795 ja Bastö 1943 lähtien.

Nuottakarintie — Notgrundsvågen, 1963, lähistöllä olevan saaren nimestä Nuottakari — Notgrundet.

Nuottaniemi — Notudden, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka jo kartassa 1842.

Nuottasaari — Notholmen, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka kartoissa 1841 lähtien. Aiemmin saaren nimenä Hamholmen 1698, Hamnholmen 1842 ja Hamsundsholmen 1844.

Onkiluoto — Metgrundet, 1969, paikallisessa käytössä olleesta nimestä Metholmen.

Paasi — Hället, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka mm. kartassa 1960.

Peräsintie — Styresvågen, 1963, ryhmänimi (soutu- ja purjeveneet).

Pienenvillasaarentie — Lilla Ullholmsvågen, 1966, läheisen Pienen Villasaaren mukaan. Aiempi suom. nimiasu Pieni Villasaarentie 1963.

Pieni Villasaari — Lilla Ullholmen. Nimenä kartoissa Ullholmarne 1841, Ullholm 1845, Lilla Ullholmen 1943 ja Pieni Villasaari — Lilla Ullholmen 1960 lähtien.

Pikku Ahvensaari — Lilla Abborrholmen, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka paikallisessa käytössä. Aiemmin saaren nimenä Romsö 1844.

Pikku Kallahti — Lilla Kallvik, 1969. Suom. nimi käännösmukaelma ruots. nimestä, joka jo kartassa 1841. Aiemmin lahden nimenä Över Kalvijk 1698.

Pikkukivi — Stenen, 1969. Suom. nimi mukailtu ruots. nimestä, joka mm. kartassa 1960.

Pikku Kortlahti — Lilla Kortvik, 1969, nimestä Kortvik, joka kartoissa 1842 lähtien sekä tämän että viereisen lahden nimenä. Ks. Kortlahti.

Pikku Lehdessaari — Lilla Lövhölmén, 1969. Saaren nimenä kartoissa Stor ören 1698, Lilla Lövhölmén 1943 ja Pieni Lehtisaari 1960.

Pikku Leikosaari — Lilla Lekholmen, 1969. Suom. nimi mukaelma ruots. nimestä, joka kartoissa asuissa Lilla Likhölmén 1841 ja Lilla Lekholmen 1943.

Pikku Niinisaari — Lilla Bastön, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka jo kartassa 1698 asussa Lill Bastöön.

Pikku Satamasaari — Lilla Hamnholmen, 1969. Nimenä kartoissa Lilla Hamnholmen 1844 lähtien ja Pieni Satamasaari 1960 lähtien.

Pitkälähti — Långvikén, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka kartassa 1842 lähtien.

Pitkänsilmantie — Långrevsvågen, 1963, ryhmänimi (kalanpyydykset).

Pohjoisreimarintie — Nordremmarvågen, 1963, ryhmänimi (meriviitat).

Pohjoisrivi — Norra radén, 1966, aiemmasta nimestä Pohjoinen rivitalokuja — Norra radhusgränden 1965.

Pojjukuja — Bojgränden, 1963, liittyy Poijutiehen.

Pojjupolku — Bojstigen, 1969 ehdotettuna, liittyy Poijutiehen.

Pojjutie — Bojvågen, 1963, ryhmänimi (meriviitat ja merenkulku).

Porsassaari — Grisholmen, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka jo kartassa 1844 lähtien.

Porslahdentie — Porslaxvågen, 1966, näillä tienoin sijainneen ratsutilan nimestä, jonka asuna kartassa 1698 Porslax. Aiemmin Portlarsintie — Portlarsvågen 1963.

Porvarinlahti — Borgarstrandsviken, 1969. Suom. nimi käännöslühennelmä ruots. nimestä, joka liittyy vanhaan torpan nimeen Borgars Torp 1764 ja on mm. kartassa 1960.

Prinsessa — Prinsessan, 1969. Nimen aihe läheisestä paikannimestä Drottningholmen. Ks. Kuningatar.

Prinsel — Prinsen, 1969, liittyy läheiseen saaren nimeen Prinsessa.

Puhospolku = Puhosstigen, 1969 ehdotettuna. Katu johtaa ostoskeskukseen (Puhos on tunnettu markkinapaikka ja liikekeskus Kiteellä.)

Punakivenpolku — Rödstensstigen, 1969 ehdotettuna, liittyy Punakiventiehen.

Punakiventie — Rödstensvågen, 1966. Aiempi nimi Punapaadentie — Rödhällsvågen 1963.

Purjekankaantie — Segelduksvågen, 1963, ryhmänimi (soutu- ja purjeveneet).

Purjepolku — Segelstigen, 1969 ehdotettuna, liittyy Purjetiehen.

Purjetie — Segelvågen, 1963, ryhmänimi (soutu- ja purjeveneet).

Rahakirstu — Penningkistan, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka jo kartassa 1844.

Ramsinkannas — Ramsöhalsén, 1969. Suom. nimi mukaelma ruots. nimestä, joka kartassa 1698 asussa Ramsöhals.

Ramsinnientie — Ramsöuddsvågen, 1966, vanhasta paikannimestä Ramsöudd, joka kartassa 1841 asussa Ramsö Udd. Ruots. nimenä aiemmin Ramsjöuddsvågen 1963.

Ramsinniemi — Ramsöudden, 1969. Suom. nimi mukaelma ruots. nimestä, joka kartoissa asuissa Ramsö Udd 1841 ja Ramsjöudd 1943.

Rantaklivenrinne — Strandstensbrinken, 1969 ehdotettuna, liittyy Rantakiventiehen.

Rantakiventie — Strandstensvågen, 1963, rannan läheisyyden mukaan.

Rastasniemi — **Trastudden**, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka mm. kartassa 1960.

Rastilantie — **Rastbölevägen**, 1963, vanhasta kylän nimestä, joka asiakirjoissa asuissa Rasbölleby 1543, Rasbölleby 1547, Rasbölle 1553, 1768, 1842, Rastbölle 1943 ja Rastila — Rastbölle 1960 lähtien. Nimestä lähemmin siv. 24.
Rastilan ulkollualue — **Rastbölle friluftsområde**, 1967, Rastilan kartanon mukaan. Ks. Rastilantie ja 54. kaup.osan esittely.

Rati — **Ratet**; 1969. Suom. nimi mukaelma ruots. nimestä, joka ennestään paikallisessa käytössä.

Reimarikuja — **Remmargränden**, 1966, ryhmänimi (meriviivat).

Reimaripolku — **Remmarstigen**, 1969 ehdotettuna, liittyy Reimarikujaan ja Ristireimartiehen.

Rivellilahti — **Revelsviken**, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka kartoissa Rävälsviken 1841 ja Rävälsviken 1960. Suom. murt. riveli, ruots. revel = hiekkasärkkä.

Rivellniemi — **Revelsudden**, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka kartassa 1943 asussa Rävälssudd. Ks. Rivellilahti.

Ruusuniemi — **Rosenudden**, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka mm. kartassa 1960.

Santinen — **Sandholmen**. Saaren nimenä kartoissa Sandholmen 1841 ja Santinen — Sandholmen 1960 lähtien.

Satamasaarentie — **Hamnholmsvägen**, 1963, läheisestä saaren nimestä Satamasaari — Hamnholmen.

Satamasaari — **Hamnholmen**. Saaren nimenä kartoissa Hamnholmen 1841, Stora Hamnholmen 1844 ja Satamasaari — Hamnholmen 1943 lähtien.

Skatanluoto — **Skataören**, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka jo kartassa 1841 asussa Skata örn.

Skatanniemi — **Skataudden**, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka jo kartassa 1698 asussa Skataudden. (Skata on vanha talon nimi, kartassa 1698 Skataby.)

Suorttio — **Svartholmen**. Saaren nimenä kartoissa Lillholmen 1841, Svartholmen 1943 ja Suorttio — Svartholmen 1960 lähtien.

Syvåoura — **Djupören**, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka mm. kartassa 1960.

Särkkälahti — **Rataviken**, 1969, nimen Särkkäniemi — Rataudden mukaan.

Särkkäniemi — **Rataudden**, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka ennestään paikallisessa käytössä.

Tammaluodontie — **Märaskrinsvägen**, 1963, 53. kaup.osassa sijaitsevan saaren nimestä Tammaluoto — Märaskrin.

Tiirakiventie — **Tirhällsvägen**, 1966, 53. kaup.osassa sijaitsevan saaren nimestä Tirhäll. Aiempi nimi Tiirasaarentie — Tirhällsvägen 1963.

Uimaluoto — **Simgrundet**, 1969, paikallisessa käytössä olleen Simholmen-nimen mukaan.

Ulappasaarentie — **Fjärdholmsvägen**, 1963, liittyy saarten nimien mukaiseen kadunnimiryhmään. (Tämän nimistä saarta ei lähistöllä ole.)

Uutelantie — **Nybondsvägen**, 1963, vanhasta talon nimestä, joka kartassa 1759 asussa Nybonds.

Utelan ulkollualue — **Nybonds friluftsområde**, 1967, tilan nimestä Uutela — Nybonds. Ks. Uutelantie ja 54. kaup.osan esittely.

Vannastie — **Sudbandsvägen**, 1966, ryhmänimi (soutu- ja purjeveneet). Aiempi nimi Kotisaarentie — Hemholmsvägen 1963. (Vannas = kölin ylöspäin kääntyvä jatko keulassa ja perässä. Ruots. nimi ei täysin vastaa suom. nimeä.)

Vanttikuja — **Vantgränden**, 1963, liittyy Vanttitiiehen.

Vanttipolku — **Vantstigen**, 1969 ehdotettuna, liittyy Vanttitiiehen.

Vanttitie — **Vantvägen**, 1963, ryhmänimi (soutu- ja purjeveneet). Vantti = mastoa sivusuunnassa tukeva laitaan kiinnitetty köysi.

Varisluoto — **Kräkhällen**, 1969, läheisen Varissaaren mukaan.

Varissaari — **Kräkholm**. Saaren nimi kartoissa Kräkholm 1943 ja Varissaari 1960 lähtien. Kartassa 1698 saaren nimenä Drakholmen.

Varpekuja — **Svallbordsgränden**, 1966, ryhmänimi (soutu- ja purjeveneet). Varpe = veneen lisälaita.

Venemestartie — **Båtmästarvägen**, 1966, ryhmänimi (soutu- ja purjeveneet). Aiempi nimi Veneenrakentajantie — Båtbyggarvägen 1963.

Verkkotie — **Nätvägen**, 1966, ryhmänimi (kalanpyydykset).

Villipunkka — **Filbunken**, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka mm. kartassa 1960.

Volnappi — **Smörklicken**, 1969. Nimen aihe läheisen saaren nimestä Voirasia — Smörasken.

Volrasia — **Smörasken**, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka jo kartassa 1844.

Vuosaarenlahti — **Nordsjövik**, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka kartoissa asuissa Norsjö Wiken 1762 ja Nordsjö Wiken 1842.

Vuosaaren puistopolku — **Nordsjö parkstig**, 1969 ehdotettuna, kaup.osaa hallitsevan puistovyöhykkeen mukaan, jonka äärellä tämä pitkä kävelykatu sijaitsee.

Vuosaarenselkä — **Nordsjöfjärden**, 1969, seudun yleisnimen mukaan.

Vuosaaren silta — **Nordsjö bro**, 1967, seudun yleisnimen mukaan.

Vuosaarentie — **Nordsjövägen**, 1963, kaup.osan nimen mukaan.

Vuosaari — **Nordsjö**, 1966 kaup.osan nimeksi. Ks. 54. kaup.osan esittelyä.

Vuotie — **Norvägen**, 1967, kaup.osan nimestä Vuosaari — Nordsjö. Ruots. nimi alkuper. nimiasusta Norsjö. Ks. 54. kaup.osan esittelyä.

Västinki — **Fästningen**, 1969. Suom. nimi käännös ruots. nimestä, joka mm. kartassa 1960.

NIMIEN SELITYKSISSÄ LÄHTEINÄ KÄYTETYT ASIAKIRJAT JA PAINETUT TEOKSET

- Helsingin kaupungin asemakaavakartat sekä Helsingin alueen maanmittauskartat ja painetut kartat Kaupunginarkistossa, Valtionarkistossa, Helsingin yliopiston kirjastossa, Kaupunkisuunnitteluviraston asemakaavaosastolla ja Kiinteistöviraston kaupunkimittausosastolla.
- Ruotsissa valokuvattujen Helsingin alueen karttojen kokoelma Kaupunginarkistossa.
- Helsingin seudun kartat Maanmittaushallituksen arkistossa.
- Helsingin kaupungin painetut asiakirjat.
- Maistraatin, kaupunginvaltuuston ja rahatoimikamarin pöytäkirjoja.
- Suomenkieliset Tietosanomat 1776.
- Turun Wiikko-Sanomat 1821—23.
- Helsingissä ilmestyneitä sanomalehtiä.
- Helsinkiä koskeva painettu kirjallisuus.
- Muuta kirjallisuutta:
- Åke Granlund: Studier över östnyländska ortnamn. Borgå 1956.
- Kustavi Grotenfeldt: Suomenkielisiä historiallisia asiakirjoja Ruotsin vallan ajoilta. SKS Toim. 130. Helsinki 1912.
- Greta Hausen: Nyländska ortnamn, deras former och förekomst till år 1600. Helsingfors 1920—24.
- Eino Jutikkala — Gabriel Nikander: Suomen kartanot ja suurtilat I. Helsingissä 1939.
- Väinö Solstrand: Estnäs skaten och Helsinges näset (Fälkmålsstudier 1) Helsingfors 1933.
- Ivar Westman: Nyländska önamn I, Västra och mellersta samt östra Nyland intill språkgränsen. Helsingfors 1935.

Nimihakemisto

- Aadolfinkatu 89
Aadolfinrinne 89
Aallonmurtajankatu 89
Aamuruskontie 190
Aapontie 185
Aarholmankuja 221
Aarrepolku 216
Aarteenetsijäntie 216
Aavasaksantie 89
Abrahaminkatu 89
Abrahaminuoto 232
Abraham Wetterin tie 201
Adlercreutzinkatu 89
Adolf Lindforsin tie 154
Agricolankatu 89
Agricolankuja 89
Agricolanpuistikko 89
Ahdekaunokintie 208
Ahdinkatu 89
Ahjokuja 154
Ahlqvistinkatu 89
Ahmatie 201
Ahomäenkuja 185
Ahomäentie 185
Ahtaajankatu 89
Ahvenkivi 236
Ahvenkoskenkuja 208
Ahvenkoskenpolku 208
Ahvenkuja 89
Ahvensaari 236
Aidasmäentie 150
Aino Acktén tie 154
Ainonkatu 89
Airoparinpolku 236
Airoparintie 236
Aioranta 205
Aiotie 205
Airuentie 150
Aisatie 190
Aittasaari 221
Aittatie 167
Ajomiehentie 167
Ajopolku 201
Ajurinkatu 89
Akkutie 192
Akseli Toivosen kenttä 89
Alakiventie 208
Ala-Malmi 181
Alankotie 192
Ala-Tikkurila 190
Alavudenkatu 89
Albertinkatu 89
Aleksanterinkatu 90
Aleksis Kiven katu 90
Alhokuja 185
Alkukuja 170
Alkutie 150, 170
Allastie 90
Allikkokuja 170
Alli Tryggin puisto 90
Allmänna Promenaden 90
Allmänna Trädgården 90
Alppiharju 90
Alppikatu 90
Alppila 90
Alppipuisto 90
Alppirinne 90
Alviontie 192
Amerikankatu 90
Ampujantie 181
Ampumaradantie 150
Angervotie 154
Anianpellontie 181
Anjalantie 90
Ankkurikatu 90
Annala 90
Annalankuja 91
Annalantie 91
Annalan puisto 91
Annalan urheilukenttä 91
Annankatu 91
Annansaari 162
Anninkuja 91
Ansartie 154
Antinkatu 91
Apajapolku 158
Apilastie 208
Apollonkatu 91
Apollonpuistikko 91
Arabia 91
Arabiankatu 91
Arabianranta 91
Arasalontie 216
Arhipanpolku 168
Arhotie 208
Arinatie 213
Arkadianaukio 91
Arkadiankatu 91
Arkadianpuisto 91
Armas Lindgrenin tie 197
Armfeltintie 91
Artjärventie 91
Arttolankuja 190
Arttolantie 190
Artturi Kanniston tie 154
Asema-aukio 91
Asematunneli 91
Asentajankatu 201
Asesepäntie 150
Asessorinkuja 174
Asessorintie 174
Askarkuja 181
Askartie 181
Askolantie 91
Asteritie 178
Atomitie 213
Auertie 181
Aukionpolku 178
Aukustinkuja 221
Aurapolku 192
Aurinkomäenkuja 192
Aurinkomäentie 192
Aurorankatu 91
Autotallintie 192
Avainkuja 216
Axel Lindbergin tie 221
Axel Ståhlen puisto 197
Bakkaskatu 91
Bakkaspuistikko 91
Bensiinikatu 201
Bernhardinkatu 92
Bertel Jungin tie 197
Biskopsgatan 92
Bjällbonkatu 92
Blekkholma 92
Bomansonintie 198
Borgarhagen 92
Borgströminkuja 221
Brahenkatu 92
Brahenuistikko 92
Brakvik 17
Brobergshagen 92
Broholmsvägen 92
Brändönkatu 92
Bulevardi 92
Busholmankuja 92
Bästnäs 92
Böhlenkatu 92
Böle 92
Caloniuksenkatu 92
Castréninkatu 92
Castrénin puistikko 92
Choraeuksenkatu 92
Chydeniuksentie 92
Creutzinkatu 92
Cygnaeuksenkatu 92
Cygnaeigatan 92
Dagmarinkatu 92
Damaskuksentie 92
Degerön kartano 221
Dosentintie 158
Dunckerinkatu 93
Döbelninkatu 93
Edelfeltintie 93
Edesudden 93
Eduskuntakatu 93
Eduskuntatalon aukea 93
Eerikinkatu 93
Eeronpolku 185
Eevankatu 93
Ehrenströmintie 93
Ehrensverdintie 93
Eino Leinon katu 93
Eira 93
Eiran puisto 93
Eliel Saarisen tie 154
Elimäenkatu 93
Elimäenkuja 93
Elimäen puistikko 93

- Elisabetinkatu 93
 Elisabetintori 93
 Eljaksenkuja 213
 Eljaksentie 213
 Elonkuja 170
 Elonpolku 170
 Elontie 170
 Elovälkeantie 181
 Eläintarha 93
 Eläintarhankatu 94
 Eläintarhanlahti 94
 Eläintarhan laiturii 94
 Eläintarhantie 94
 Eläintarhan urheilukenttä 94
 Emännänpolku 216
 Emäntä 221
 Engelinaukio 94
 Engelsgatan 94
 Englannin ranta 94
 Englantilaiskallio 94
 Ensi-Kodin tie 94
 Ensi linja 94
 Erhardts brygga 94
 Erkkiläntie 170
 Erkki Melartinin tie 178
 Erottaja 94
 Erottajan kaivo 94
 Erottajankatu 94
 Ervastinkuja 170
 Eränkävijäntori 201
 Esikkopolku 208
 Eskelinsuo 170
 Eskolantie 178
 Esplanadikatu 94
 Esplanadi 95
 Espoonkatu 95
 Espoon tulli 95
 Esterinkatu 95
 Estetie 168
 Estnäsgatan 95
 Etanapolku 221
 Etelä-Haaga 155
 Eteläinen Esplanadikatu 95
 Eteläinen Hesperiankatu 95
 Eteläinen Kaanaantie 95
 Eteläinen Makasiinikatu 95
 Eteläinen Rautatiekatu 95
 Eteläinen Stadiontie 95
 Eteläinen Uunisaari 95
 Etelä-Kaarela 168
 Eteläniemi 228
 Eteläniityntie 178
 Eteläranta 95
 Etelärantatie 95
 Eteläreimarintie 236
 Etelärivi 236
 Eteläsatama 95
 Etumetsänpolku 150
 Etumetsäntie 151
 Etupellonpuisto 170
 Etupellontie 170
 Etu-Töölö 96
- Eugen Schaumanin puisto 198
 Eukonpolku 170
 Eurantie 96
 Europan ranta 96
- Fabianinkatu 96
 Fallkullantie 185
 Fannynkatu 96
 Fastbölentie 192
 Fastholma 201
 Finnvik 19
 Fleminginkatu 96
 Floorantie 96
 Formanshagen 96
 Forsiigatan 96
 Fortifikationsbron 96
 Franzéninkatu 96
 Franzénin puistikko 96
 Fredrikinkatu 96
 Fredrikintori 96
 Fredriksberg 96
 Fredrik Stjernvallin puisto 96
 Freds Gatan 96
 Fresenkatu 96
 Fregattiväylä 221
 Frihetsgatan 96
 Furuvikintie 221
 Fölisgatan 96
 Förstadsplanaden 96
 Förstadstorget 96
- Galitzintie 97
 Gert Skytten puisto 158
 Gloe Öfra Tvärgatan 97
 Grannböle 20
 Granfeltintie 198
 Graniittitie 181
 Gunillankuja 221
 Gunillanpolku 221
 Gunillantie 221
 Gustaf Wasa plan 97
 Gyldeintie 162
- Haaga 154
 Haagan pappilantie 155
 Haagan puisto 155
 Haagan sankaripuisto 155
 Haagan tori 155
 Haagan urheilukenttä 155
 Haagan urheilutie 155
 Haahkakivi 232
 Haahkakuja 162
 Haahkatie 162
 Haakoninlahdentie 221
 Haakoninlahti 221
 Haaksikuja 208
 Haapakuja 97
 Haapaniemenkatu 97
 Haapaniemenkuja 97
 Haapaniemen urheilukenttä 97
 Haapapolku 185
 Haapasaarenpolku 236
- Haapasaarentie 236
 Haapasaari 162, 228, 236,
 Haapatie 97, 185
 Haarniskatie 208
 Haartmaninkatu 97
 Haavikkopolku 151
 Haavikkotie 151
 Hakalanniemi 176
 Hakaniemenkatu 97
 Hakaniemenkuja 97
 Hakaniemenranta 97
 Hakaniemen silta 97
 Hakaniemen tori 97
 Hakaniemi 97
 Hakasalmenkatu 97
 Hakasalmen puisto 97
 Hakasalmi 97
 Hakolahdenkuja 162
 Hakolahdentie 162
 Hakostarantie 216
 Hakuninmaa 168
 Hakunintie 168
 Halikonkatu 98
 Halistentie 208
 Halkaisijantie 236
 Halkolaituri 98
 Halkosuonkuja 170
 Halkosuonpolku 170
 Halkosuontie 170
 Hallainholma 222
 Hallatie 185
 Halliluoto 232
 Hallituskatu 98
 Hallkullanniemi 236
 Haltiala 26, 174
 Halvarilantie 190
 Haminasalmenlahti 236
 Haminasalmenpaasi 230
 Haminasalmi 230
 Hammarskjöldintie 98
 Hanasaarenkatu 98
 Hanasaaren laiturii 98
 Hanasaari 98
 Hangonkatu 98
 Hangon puistikko 98
 Hankainpolku 236
 Hankaintie 236
 Hankakuja 208
 Hankasuonkuja 167
 Hankasuontie 167
 Hannankatu 98
 Hannukselantie 190
 Hapero 192
 Harakanlaituri 98
 Harakari 228
 Harakka 230
 Haravakuja 222
 Harjakari 208
 Harjaluoto 227
 Harjantekijäntie 151
 Harju 98
 Harjukatu 98

NIMIHAKEYMISTO

Harjutori 98
 Harjutorinkatu 98
 Harkkorautantie 181
 Harmaakari 232
 Harmaapaadentie 208
 Harmaja 232
 Harmajankatu 98
 Harmajanourit 232
 Harustie 236
 Hattulan lehto 98
 Hattulantie 98
 Hattusaari 232
 Hatut 162
 Hauhon puisto 98
 Hauhontie 98
 Haukilahdenkatu 98
 Hauteralahdi 228
 Heikby 20
 Heikinlatu 98
 Heikinlaakso 192
 Heikinlaaksontie 193
 Heikinpuisto 98
 Heikkiläntie 162
 Heimokuja 170
 Heinolankatu 98
 Heinämiehentie 170
 Heinäpellontie 181, 185
 Heinäsuontie 168
 Helenankatu 98
 Hellemäenpolku 155
 Hellmaninkupu 232
 Helminkatu 99
 Helsingfors fjärden 99
 Helsinginjoki 99
 Helsinginkatu 99
 Helsinginkosken selkä 99
 Helsinginkoski 99
 Helsinginkuja 99
 Helsinginniemen puisto 99
 Helsingin pitäjä 99
 Helsingin tori 99
 Helsinki 13, 99
 Helytie 208
 Hemholmen 99
 Hemminginkuja 213
 Hemmingintie 213
 Henkivartijantie 151
 Henrik Borgströmin tie 222
 Henrikinkatu 99
 Henrikinkuja 213
 Henrikin puistikko 99
 Henrikintie 213
 Henriks Esplanaden 99
 Henrik Sohlbergin tie 151
 Henry Fordin katu 99
 Hepokalliontie 222
 Hepolahti 237
 Heposaarenniemi 237
 Herastuomarintie 174
 Hermanninkatu 99
 Hermannin 100
 Hermanninranta 100

Hernekuja 170
 Hernematalankatu 100
 Hernepellonkuja 176
 Hernepellontie 176
 Hernesaarenkatu 100
 Hernesaaren laituri 100
 Hernesaarenranta 100
 Hernesaari 100, 228
 Hertankatu 100
 Herttoniemen asema 201
 Herttonäs Viken 201
 Herttoniemen kartano 201
 Herttoniemensalmi 201
 Herttoniemen satama 202
 Herttoniemen siirtola-
 puutarha 202
 Herttoniemen teollisuusalue 202
 Herttoniementie 202
 Herttoniemi 20, 201
 Hesperian esplanadi 100
 Hesperiankatu 100
 Hesperian puisto 100
 Hesperiantunneli 100
 Heteniitynpolku 237
 Heteniityntie 237
 Hevosenkenkälahti 162, 230
 Hevosenkenkäpuisto 162
 Hevosniemenlahti 222
 Hevossaarentie 237
 Hevossaari 162, 222
 Hevossalmentie 222
 Hevossalmi 222
 Hiekkarannantie 100
 Hiekkaranta 100
 Hietakannaksentie 100
 Hietakannas 100
 Hietakummuntie 181
 Hietalahdenallas 100
 Hietalahdenkatu 100
 Hietalahden laituri 100
 Hietalahdenranta 100
 Hietalahden satama 101
 Hietalahdentori 101
 Hietalahti 101
 Hietaluoto 228
 Hietaniemen huvilatie 101
 Hietaniemenkarit 101
 Hietaniemenkatu 101
 Hietaniemenkuja 101
 Hietaniemi 101
 Hietaniityntie 185
 Hietapellontie 185
 Hietaranta 101
 Hietasaarenkatu 101
 Hietasaari 101
 Hiidenkinkaantie 158
 Hiidenkiven puisto 185
 Hiidenkiventie 185
 Hiihtomäentie 202
 Hiihtäjätie 202
 Hiilikatu 101
 Hiirakonkuja 185

Hilapellontie 167
 Hillerikuja 202
 Hilparipolku 216
 Himmelitie 185
 Hintholma 228
 Hiomontie 213
 Hippiaistie 186
 Hirsipuunkallio 101
 Hirviholmanpolku 193
 Hirviholmantie 193
 Hirvilahdenkuja 158
 Hirvitie 202
 Hitsaajankatu 202
 Hollantilaisentie 158
 Hollolan puisto 101
 Hollolantie 101
 Holmanmoisiontie 222
 Honkaluodonrinne 198
 Honkaluoto 198
 Honkatie 101
 Hopeasalmen aukio 198
 Hopeasalmenpolku 198
 Hopeasalmentie 198
 Hopeasalmi 198
 Hormitie 213
 Hornintie 101
 Horsmakuja 208
 Hramtsovinkari 232
 Huhtakivenkuja 216
 Huhtasuontie 208
 Huhtatie 186
 Huivipolku 208
 Humalisto 101
 Humalistonkatu 101
 Humalistonkuja 101
 Humalistonlahti 237
 Humallahden laiturit 101
 Humallahden puisto 101
 Humallahti 101
 Humalluodot 101
 Humalnimientie 222
 Humikkalankuja 216
 Humikkalantie 216
 Huntukuja 208
 Huntutie 208
 Huokotie 193
 Huomenlahja 237
 Huopalahdenkatu 101
 Huopalahdentie 155, 158
 Huopalahti 21, 155, 158
 Huovitie 155
 Huttumyllytie 208
 Huttuvati 222
 Huvilakatu 101
 Hvarfssgåren 101
 Hylje 198
 Hyljekari 232
 Hyljepaadet 232
 Hylkeenpyytäjänkatu 102
 Hylkysaarenkatu 102
 Hylkysaarensalmi 102
 Hylkysaari 102

- Hyrsyläntie 102
 Hyttitie 182
 Hyttyspolku 193
 Häklinkuja 216
 Hämeenapaja 222
 Hämeenapajantie 222
 Hämeenkatu 102
 Hämeentie 102
 Härkähaka 159
 Härkälahdenkuja 222
 Härkäsaari 208
 Härkävaljakonkuja 190
 Härkävaljakontie 190
 Häräntie 190
 Hässelbyn puisto 198
 Häyhäntie 216
 Hörneberg 102
 Höyläämötie 155, 213
 Höökintie 202

 Ida Aalbergin tie 155
 Ida Ekmanin tie 155
 Iiluodonkuja 237
 Iiluodontie 237
 Iiriskuja 186
 Iitintie 102
 Iivarinpolku 193
 Iivarintie 193
 Ilkantie 155
 Ilmarinkatu 102
 Ilmattarenkallio 102
 Ilmattarenkuja 102
 Ilmattarentie 102
 Ilomäenpolku 222
 Ilomäentie 222
 Iltatähdentie 190
 Ilvestie 202
 Imarretie 186
 Imatrantie 102
 Immolankuja 186
 Immolantie 186
 Impivaarantie 186
 Inarintie 102
 Inkerointentie 208
 Inkoonkatu 102
 Intendentinkuja 159
 Intiankatu 102
 Iso Iiluoto 237
 Isoisänniemi 102
 Isokaari 162
 Iso Kallahti 237
 Iso Leikosaari 237
 Iso Mustasaari 230
 Ison-Antin kuja 208
 Ison-Antin tie 208
 Isonkaivontie 178
 Isonkivenkuja 208
 Isonkyröntie 102
 Isonmastonkuja 237
 Isonmastonpolku 237
 Isonmastontie 237
 Isonnevankuja 155

 Isonnevanpolku 155
 Isonnevantie 155
 Isonniitynkatu 102
 Isonpellontie 178
 Isonvillasaarentie 237
 Iso Puistotie 102
 Iso Pääsi 102
 Iso Roobertinkatu 102
 Isosaari 232
 Iso-Sarvasto 222
 Iso Siltasaari 103
 Isotori 103
 Iso Villasaari 237
 Isännänpolku 216
 Itsenäisyydenaukio 103
 Itäinen Alppirinne 103
 Itäinen Brahenkatu 103
 Itäinen Iiluoto 237
 Itäinen Kaivopuisto 103
 Itäinen moottoritie 198, 208
 Itäinen Papinkatu 103
 Itäinen Puistotie 103
 Itäinen Samporanta 103
 Itäinen Satamakatu 103
 Itäinen Teatterikuja 103
 Itäinen Vaihdekatu 103
 Itäinen Vietotie 103
 Itäinen Viertotienkuja 103
 Itäkari 232
 Itälahdenkatu 162
 Itälahti 162
 Itälahti 227
 Itämerenkatu 103
 Itäniemi 228
 Itäniitynkuja 222
 Itäniitynniemi 222
 Itäniityntie 222
 Itä-Pakila 170
 Itäreimarintie 237
 Itätulentie 222
 Itä-Villinginlahti 227
 Itä-Villinki 227
 Itäväylä 198, 202, 208, 216

 Jaakonkatu 103
 Jaalalaituri 103
 Jaalantie 103
 Jaalaranta 103
 Jaanankuja 193
 Jaanantie 193
 Jaavankuja 103
 Jaavantie 103
 Jahtivoudintie 151
 Jakokunnankuja 171
 Jakokunnantie 171
 Jakomäenaukio 193
 Jakomäenkuja 193
 Jakomäentie 193
 Jakomäki 193
 Jakotie 171
 Jalaskuja 190
 Jalavatie 103

 Jalkamylyntie 208
 Jalkapolku 216
 Jallintie 208
 Jalopeurantie 190
 Japaninkatu 103
 Jarrutie 193
 Jatasalmentie 205
 Jatasalmi 205, 220
 Jerikonniitty 103
 Johanneksen puisto 103
 Johanneksenrinne 103
 Johanneksentie 103
 Johannesberget 103
 Johan Sederholmin tie 202
 Johtokivenkuja 182
 Johtokiventie 182
 Jokiniementie 151
 Jokipellontie 178
 Jokipolku 186
 Jokitie 186
 Jollaksenlahti 222
 Jollaksentie 222
 Jollas 222
 Joonaksenkuja 213
 Joronpolku 171, 174
 Josafatinaukio 104
 Josafatinkatu 104
 Joukolan puisto 104
 Joukolantie 104
 Joulutähdentie 213
 Jousimiehenpolku 190
 Jousimiehentie 190
 Juhanhaka 186
 Juhani Ahon tie 104
 Juhaniinpolku 186
 Juhannustie 190
 Juhtatie 190
 Jukolantie 186
 Junatie 104
 Jungmanninranta 104
 Junkargatan 104
 Junokatu 104
 Junokuja 104
 Juoksuhaudantie 168
 Juolukkapolku 104
 Jupiterinkatu 104
 Jupiterintie 191
 Jussaarenkuja 222
 Juustilanpolku 208
 Juutinraumankatu 104
 Jyrkinkallio 213
 Jyrkinukuja 213
 Jyrängöntie 104
 Jyvätie 193
 Jäkäläpolku 186
 Jämsänkatu 104
 Jänisletto 228
 Jänissaari 228
 Jännentie 213
 Jätkäsaarenkatu 104
 Jätkäsaaren laituri 104
 Jätkäsaari 17, 104

NIMIHAKEMISTO

- Jättiläisentie 202
 Jäähdytintie 193
 Jääkärinkatu 104
 Jäämäentie 216

 Kaadetie 193
 Kaakelikatku 104
 Kaakkurikuja 163
 Kaanaantie 104
 Kaarela 21
 Kaarelantie 151, 168
 Kaarenjalka 217
 Kaarikuja 217
 Kaarlenkatu 105
 Kaarlenkuja 105
 Kaartinkaupunki 105
 Kaartinkuja 105
 Kaartintorppantie 159
 Kaartotie 178
 Kaasutehtaankatu 105
 Kaasutintie 193
 Kaavinkatu 105
 Kadetintie 159
 Kaikukatu 105
 Kaikukuja 105
 Kaironkatu 105
 Kaisaniemenkatu 105
 Kaisaniemenlahti 105
 Kaisaniemenranta 105
 Kaisaniementie 105
 Kaisaniemi 105
 Kaitalahdenkuja 222
 Kaitalahdentie 222
 Kaitalahti 222
 Kaivohuoneenrinne 105
 Kaivokatu 105
 Kaivolahdenkatu 202
 Kaivolahti 202
 Kaivopuisto 106
 Kaivopuistonpaasi 106
 Kaivopuiston Rantatie 106
 Kaivopuistonväylä 106
 Kajaaninkatu 106
 Kajaaninlinnantie 208
 Kajanuksenkatu 106
 Kajapaadet 232
 Kajavarannantie 163
 Kajavatie 163
 Kajuuttaluodot 232
 Kajuuttatie 222
 Kakshuhdantie 167
 Kakostenpolku 191
 Kakostentie 191
 Kalamatalankatu 106
 Kalaniemenkuja 222
 Kalanninkuja 168
 Kalannintie 168
 Kalastajanaukio 106
 Kalastajankatu 106
 Kalastajatori 106
 Kalastajatorppantie 159
 Kalervonkatu 106

 Kalevankatu 106
 Kalevantie 186
 Kalfhagen 106
 Kaljaasitie 222
 Kaljuuttiniemi 228
 Kalkkipaudentie 159
 Kalkkipaasi 159
 Kalkkisaarenselkä 237
 Kalkkisaari 237
 Kalkkivuorenpolku 193
 Kalkkivuorentie 193
 Kallahdenharju 237
 Kallahdenniemi 237
 Kallahdenselkä 237
 Kallahti 237
 Kallenrinne 208
 Kallio 106
 Kallioharjuntie 208
 Kalliokaivonmäki 198
 Kalliokuva 193
 Kalliolanrinne 106
 Kallioliinantie 106
 Kallioluoto 237
 Kallioniementie 222
 Kallion kirkkopuisto 106
 Kallion urheilukenttä 106
 Kalliopolku 193
 Kalliosaarenkatu 106
 Kalliosaarenluoto 237
 Kalliosaari 237
 Kalliotie 193
 Kallvikinkuja 237
 Kallvikintie 237
 Kalmistokatu 106
 Kalpakuja 186
 Kammantekijäntie 151
 Kammionkatu 106
 Kampinkatu 106
 Kampinkuja 107
 Kampintori 107
 Kamppi 107
 Kamppiaistie 171
 Kana 107
 Kanasaari 220
 Kanavakatu 107
 Kanavamäenpolku 222
 Kanavamäki 222
 Kanavapuisto 107
 Kanavaranta 107
 Kanavasillantie 222
 Kanavatori 107
 Kanervakuja 186
 Kanervapolku 186
 Kanervatie 186
 Kanervatie 107
 Kangasalantie 107
 Kangaspellonkuja 155
 Kangaspellontie 155
 Kangastie 151
 Kangasvuokonpolku 208
 Kankarepolku 193
 Kankaretie 193

 Kankiraudantie 182
 Kankurinkatu 107
 Kannaksentie 107
 Kannelkuja 168
 Kannelmäki 168
 Kanneltie 168
 Kannunvalajantie 151
 Kannus 151
 Kansakoulukatu 107
 Kansakoulukuja 107
 Kansankuja 171
 Kansanpuistontie 222
 Kansantie 171
 Kansitie 223
 Kansliakatu 107
 Kantajankatu 107
 Kantakyläntie 151
 Kantelettarenkuja 168
 Kantelettarentie 168
 Kantotie 193
 Kanttorintie 193
 Kanukalliontie 155
 Kaplaskuja 191
 Kappeliesplanadi 107
 Kappelikivi 237
 Kapteeninkatu 107
 Kapteenipuistikko 107
 Karamzininkatu 107
 Karhukatu 107
 Karhulantie 208
 Karhunkaatajantie 202
 Karhunmarjapolku 107
 Karhunpesä 202
 Karhupuisto 107
 Karhusaari 237
 Karhusuonkuja 178
 Karhusuontie 178, 186
 Karhutie 202
 Karistimentie 208
 Karjalankatu 107
 Karjatanhuanpolku 217
 Karlapan 108
 Karl Linddahlin tie 198
 Karlsgatan 108
 Karpiselkä 223
 Karppitie 151
 Karrinkuja 193
 Karrinpolku 193
 Karrintie 193
 Karstulantie 108
 Kartanon puisto 159
 Kartanontie 159
 Karunantie 108
 Karvaamokuja 155, 213
 Karviaiskuja 182
 Karviaismäki 182
 Karviaistie 182
 Kasaberget 108
 Kasakkakatu 108
 Kasarmikatku 108
 Kasarmitori 108
 Kasinonlahti 159

- Kaskenpolttajantie 174
 Kaskiauranpolku 163
 Kaskisaarensalmi 163
 Kaskisaarentie 163
 Kaskisaari 163
 Kaskitie 151
 Kasperinkuja 223
 Kassaratie 193
 Kastanja-aukio 108
 Kastanjatie 186
 Kastanjatie 108
 Kastelholmantie 208
 Kasukka 193
 Kasvitieteellinen puutarha 108
 Katajaharjuniemi 163
 Katajaharjuntie 163
 Katajaluoto 108, 232
 Katajamäentie 186
 Katajamarjapolku 108
 Katajanokan kanava 108
 Katajanokankatu 108
 Katajanokanlaituri 108
 Katajanokanluoto 108
 Katajanokan pohjoisranta 108
 Katajanokan puisto 108
 Katajanokan silta 108
 Katajanokka 108
 Katajapolku 186
 Katariinankatu 109
 Katinpaasi 223
 Katiskatie 237
 Katri Valan puisto 109
 Kattlöpargränd 109
 Kauhavankuja 109
 Kaukonkatu 109
 Kaukopääntie 208
 Kaunispääntie 217
 Kaupintie 155, 214
 Kauppakatu 109
 Kauppalankuja 155
 Kauppalantie 155
 Kauppaneuvoksentie 163
 Kauppatie 182
 Kauppatori 109
 Kauppiaankatu 109
 Kaupungin puutarha 109
 Kauraholma 109
 Kaurakari 232
 Kauriinkuja 191
 Kauriinpohku 191
 Kauriintie 191
 Kaustakuja 217
 Kehräämöntie 214
 Kehtopolku 193
 Kehäkukantie 178
 Keijontie 109
 Keijukaistenpolku 202
 Keinulaudantie 217
 Keinupolku 171, 217
 Keinutie 217
 Keisarinluodonlaituri 109
 Keiteleentie 109
 Kejserliga Trädgården 109
 Kekomäentie 217
 Kela 193
 Kellaritie 182
 Kellosaarenkatu 110
 Kellosaarenranta 110
 Kellosaari 110
 Kellotorninrinne 198
 Keltanotie 208
 Kengittäjäntie 151
 Kennäspolku 193
 Kennästie 193
 Kenttäkuja 178
 Kenttätie 178
 Keriharju 168
 Kertojankuja 186
 Kertojantie 186
 Kerttusementie 186
 Kesantotie 186
 Keskuskatu 110
 Kestikuja 151
 Kesäkatu 110
 Ketjukuja 171
 Ketokiventie 182
 Kettukuja 202
 Kettutie 202
 Keulakuvantie 223
 Keulapolku 237
 Keulatie 237
 Keuruun puisto 110
 Keuruuntie 110
 Kiekko 220
 Kielopolku 208
 Kielosaari 159
 Kiertotähdenkuja 191
 Kiertotähdentie 191
 Kiesitie 191
 Kihokkikuja 186
 Kiikka 217
 Kiillekuja 182
 Kiilletie 182
 Kiiltomadonpolku 223
 Kiiskinkatu 110
 Kiiskinkuja 110
 Kiislapaasi 232
 Kiitäjänkuja 193
 Kiitäjänpolku 193
 Killingholma 202
 Kilpolantie 217
 Kimmonpuisto 110
 Kimmontie 110
 Kimpitie 168
 Kinakatu 110
 Kinkeripolku 151
 Kinnarpurontie 178
 Kinttupolku 182
 Kipparlahden silmukka 202
 Kipparlahti 202
 Kipparvuori 202
 Kirjailijanpuisto 110
 Kirjatyöntekijänkatu 110
 Kirjokallionkuja 168
 Kirjokalliontie 168
 Kirkkoherrantie 151
 Kirkkokatu 110
 Kirkkomaankatu 110
 Kirkkomäki 151
 Kirkkorinne 110
 Kirkkosalmentie 223
 Kirkkotori 110
 Kirkonkyläntie 182, 186
 Kirsikkatie 110
 Kirsikuja 193
 Kirsipolku 193
 Kirsitie 193
 Kirstinkatu 110
 Kirveskuja 193
 Kirvesmiehenkatu 110, 202
 Kirvestie 193
 Kisatie 178
 Kiskontie 110
 Kissalampi 228
 Kissankellontie 208
 Kissansilmäntie 193
 Kisällintie 151
 Kitusentie 202
 Kiulutie 168
 Kivalontie 208
 Kivalterintie 151
 Kivelänkatu 110
 Kivenhakkaajankatu 110
 Kiviahonpolku 193
 Kiviahontie 193
 Kiviaidankatu 163
 Kiviarkunniemi 228
 Kivihaankuja 155
 Kivihaanpolku 155
 Kivihaantie 155
 Kivihaka 155
 Kivikko 182
 Kivimyllyntie 237
 Kivimäenkuja 171
 Kivimäentie 171, 174
 Kivinokankatu 110
 Kivinokka 198
 Kiviparintie 208
 Kivipolku 193
 Kiviportintie 208
 Kivipyökintie 182
 Kivirinne 193
 Kivisaarenluodot 237
 Kivisaarenpolku 237
 Kivisaarentie 237
 Kivisaari 237
 Kivisalmi 227
 Kivitaskuntie 186
 Kivitorpantie 159
 Klaarantie 163
 Klamavuntie 208
 Klamintie 217
 Klaukkalanpuisto 171
 Klaukkalantie 171
 Klemetinkuja 198
 Kluuvi 110

NIMIHAKEMISTO

- Kluuvikaivo 110
 Kluuvikatu 111
 Kluuvinlahti 111
 Knuutintie 214
 Koillinen moottoritie 176, 182, 193
 Koillisväylä 163
 Kointähdentie 191
 Koirakari 232
 Koirakivenniemi 163
 Koiraluodot 223
 Koirapaasi 232
 Koirasaarenluodot 232
 Koirasaarentie 223
 Koirasaari 223, 232
 Koivikkotie 151
 Koivulahti 237
 Koivumäenkuja 171
 Koivumäenrinne 171
 Koivumäentie 171
 Koivuniemenkuja 209
 Koivuniementie 209
 Koivuniemi 209
 Koivunokka 237
 Koivusaarentie 163
 Koivusaari 163, 209, 229
 Koivutie 111
 Kokkokallio 214
 Kokkoluoto 111
 Kokkosaarenkatu 111
 Koksikatu 111
 Kolera-allas 111
 Kolintie 111
 Kolkka 214
 Kolkkapojantie 214
 Kollaantie 111
 Kolmas linja 111
 Kolmenmäentie 178, 182
 Kolmikulma 111
 Kolsarinkuja 167
 Kolsarintie 167
 Kolsintie 209
 Kommersgatan 111
 Kompassikuja 223
 Kompassiruuu 237
 Konala 21, 167
 Konalankuja 167
 Konalan puisto 167
 Konalantie 167, 214
 Koneenkäyttäjänkatu 111
 Konekari 220
 Konemestarinkatu 202
 Kongontie 111
 Kontukuja 217
 Kontula 217
 Kontulankaari 217
 Kontulankuja 217
 Kontulantie 217
 Konungsgatan 111
 Konstantininkatu 111
 Koreankatu 111
 Korentotie 194
 Korkeakoskenkuja 209
 Korkeakupu 232
 Korkeamäentie 194
 Korkeasaarenluoto 111
 Korkeasaari 111
 Korkeavuorenkatu 111
 Kornetintie 214
 Koroistentie 111
 Korpaskatu 111
 Korpikuja 194
 Korpitie 194
 Korppaantie 155
 Korsholmantie 209
 Korsukuja 214
 Korsutie 214
 Kortesuontie 186
 Kortilahti 238
 Kortniemi 238
 Kortvikintie 238
 Korvasienipolku 194
 Korvatunturintie 217
 Koskela 111
 Koskelan omakotialue 112
 Koskelantie 112
 Koskenhaantie 217
 Koskikuja 112
 Kotasuonkuja 171
 Kotasuontie 171
 Kotikallio 112, 182
 Kotikonnutie 217
 Kotikuja 182
 Kotikumpu 182
 Kotiluoto 220
 Kotinummenkuja 186
 Kotinummentie 182, 186
 Kotipellontie 171
 Kotipolku 112
 Kotisaarenkatu 112
 Kotitie 182
 Kotkankatu 112
 Kotkavuori 163
 Kotoniiyntynekuja 151
 Kotoniiyntyntie 151
 Kottaraistie 186
 Koudankuja 194
 Koudanpolku 194
 Koudanrinne 194
 Koudantie 194
 Koukkupolku 223
 Koukkusaarenpolku 238
 Koukkusaarentie 238
 Koulukalliot 112
 Koulumestarintie 171
 Koulupiltinpolku 223
 Koulupuistikko 112
 Koulutanhua 223
 Koulutuvantie 171
 Kousakuja 168
 Kousatie 168
 Kovelipolku 168
 Kraatarintie 194
 Kramerinlehto 198
 Krankantie 155
 Kravuntie 191
 Kreetantie 194
 Kreikkalais-katolinen hautausmaa 112
 Krematoriontie 112
 Kristallilahti 227
 Kristianinkatu 112
 Kristiinankatu 112
 Krogiuksentie 159
 Kruthusvägen 112
 Kruununhaankatu 112
 Kruununhaka 112
 Kruunuvuorenkatu 112
 Kruunuvuorenlampi 223
 Kruunuvuorenselkä 112, 223
 Kruunuvuori 223
 Krämertintie 151
 Kuhankeittäjätkuja 186
 Kuhankeittäjäntie 186
 Kuhilaspolku 194
 Kuikkarinne 163
 Kuismatie 178
 Kuitu 151
 Kuivakari 232
 Kuivapaasi 233
 Kuivasaari 233
 Kukiletto 229
 Kukipaasi 230
 Kukisalmi 230
 Kukkaniityntie 209
 Kukkulatie 186
 Kullervoaukio 112
 Kullervonkatu 113
 Kullervon puisto 113
 Kulmakatu 113
 Kulmavuorenkatu 113
 Kulnevinkatu 113
 Kulomaa 198
 Kulosaarenkatu 113
 Kulosaaren Kluuvi 198
 Kulosaarenniemi 198
 Kulosaaren puistotie 198
 Kulosaarensalmi 198
 Kulosaaren silta 113, 198
 Kulosaarentie 198
 Kulosaari 17, 197
 Kultakummuntie 217
 Kuminpää 223
 Kuminakuja 223
 Kuminapaasi 233
 Kummelleto 205
 Kummeltie 205
 Kumpula 113
 Kumpulankatu 113
 Kumpulan puisto 113
 Kumpulan siirtolapuutarha 113
 Kumpulantie 113
 Kuningatar 238
 Kuninkaala 19
 Kuninkaankartanonsaari 176
 Kuninkaan puistotie 113

- Kuninkaansaari 230
 Kuninkaantammentie 169, 174
 Kunnalliskodintie 113
 Kunnallisneuvoksentie 209
 Kunnantie 182
 Kuntopolku 238
 Kuopionkatu 113
 Kuoppatie 186
 Kuorekari 198
 Kuorekarinsalmi 113, 198
 Kuortaneenkatu 113
 Kurkimoisio 217
 Kurunkuja 113
 Kustaa Aadolfin kari 233
 Kustaa Aadolfin puisto 113
 Kustaankatu 113
 Kustaanmiekansalmi 231
 Kustaanmiekka 231
 Kustaa Vaasan tie 114
 Kutomontie 214
 Kutteritie 223
 Kutupaasi 227
 Kutusärkkä 233
 Kuudes linja 114
 Kuukiventie 223
 Kuukunen 194
 Kuulijankuja 186
 Kuulijantie 186
 Kuunariväylä 223
 Kuusamonkatu 114
 Kuusikkopolku 151
 Kuusikkotie 151
 Kuusilahdenkuja 159
 Kuusiluoto 114, 229
 Kuusiniementie 159
 Kuusisaarenkatu 114
 Kuusisaarenkuja 159
 Kuusisaarenpolku 159
 Kuusisaarensalmi 159
 Kuusisaarentie 159
 Kuusisaari 159
 Kuusistonlinnantie 209
 Kuusitie 114
 Kuusitorpantie 159
 Kuusmiehentie 174
 Kuutamotie 114
 Kuutsalontie 209
 Kuutti 199
 Kuvernöörintie 223
 Kyllikinkatu 114
 Kylväjäntie 167, 214
 Kylvöpolku 171
 Kyläkirkonkuja 214
 Kyläkirkontie 214
 Kyläkunnantie 171
 Kylänlahti 159, 227
 Kylännevankuja 155
 Kylännevan puisto 155
 Kylännevantie 155
 Kylänpää 171
 Kylänraitti 182
 Kylänvanhimmankuja 151
 Kylänvanhimmantie 151
 Kylänrinne 182
 Kyläsaarenkatu 114
 Kyläsaari 114
 Kyläsepänkuja 151
 Kylätie 156
 Kylävoudinkuja 151
 Kylävoudintie 151
 Kymintie 114
 Kyntäjäntie 167
 Kypäräpolku 217
 Kyrkogatan, Norra, Östra,
 Stora, Södra, Västra 114
 Kytkintie 194
 Kyttäläntie 167
 Kytöniityntie 174
 Kytöpolku 191
 Kytösuontie 114
 Kyyhkyspolku 194
 Kyyluodontie 163
 Kyynäркуja 159
 Kyösti Kallion tie 199
 Kyöstinkuja 199
 Käenkuja 114
 Käpylänkuja 186
 Käpylänuntie 186
 Käpylä 21, 114
 Käpylänaukio 114
 Käpylänkujat 114
 Käpyläntie 114, 151
 Käpyläntori 115
 Käpylän urheilupuisto 115
 Käpytie 151
 Kärkikallionkuja 199
 Kärkipaasi 233
 Kärkitie 159
 Kärppäkuja 202
 Kärret 115
 Kärrgatan, Nedre, Norra,
 Södra, Östra 115
 Kärr Tvärgatan 115
 Kärjäkirjurintie 174
 Kärjäätuvantie 174
 Käsikiventie 209
 Käslynhaltijantie 151
 Kääpätie 194
 Käärmekarit 163
 Käärmeluoto 163
 Käärmeniemi 238
 Käärtipolku 167
 Käätypolku 209
 Kōlitie 223
 Kōydenpunojankatu 115
 Kōökarinkuja 223
 Laajalahdenaukio 159
 Laajalahdentie 159
 Laajalahden valkama 159
 Laajalahti 159
 Laajasalo 18, 221
 Laajasalonkaari 223
 Laajasalon kanava 205, 223
 Laajasalontie 223
 Laajasalon öljysatama 223
 Laajasuon puisto 156
 Laajasuontie 156
 Laajasuon urheilukenttä 156
 Laakapaadenkari 233
 Laakapaasi 233
 Laakso 115
 Laaksokatu 115
 Laaksokuja 194
 Laakson ratsastuskenttä 115
 Laaksopolku 194
 Laaksotie 194
 Ladonlukonpolku 169
 Lahdenperäntie 238
 Lahdentie 115, 176, 182, 194
 Lahnalahden puisto 163
 Lahnalahdentie 163
 Lahnaruohtontie 163
 Laiduntie 182
 Lainkaarentie 174
 Lainlukijantie 174
 Laippatie 209
 Laitakuja 194
 Laitamyötäisentie 223
 Laitapolku 194
 Laitatie 194
 Laivalahdenkatu 202
 Laivalahden laituri 202
 Laivalahti 202
 Laivanvarustajankatu 115
 Laivapojankatu 115
 Laivaranta 115
 Laivasillankatu 115
 Laivastokatu 115
 Laivastoranta 115
 Laivurinkatu 116
 Laivurinpuisto 116
 Laivurinrinne 116
 Lakikuja 174
 Lakimiehenkatu 116
 Lallinkuja 182
 Lallintie 182
 Lammassaarenkatu 116
 Lammassaari 176
 Lampipolku 217
 Lampuotilantie 151
 Lanakuja 163
 Langinkoskenpolku 209
 Lankieniemi 159
 Lapikastie 217
 Lapinlahdenkatu 116
 Lapinlahden puistikko 116
 Lapinlahden silta 116
 Lapinlahdentie 116
 Lapinlahti 116
 Lapinmäentie 156
 Lapinniemenluodot 116
 Lapinniemi 116
 Lapinrinne 116
 Lapostie 171
 Lappalaislahti 223

NIMIHAKEMISTO

- Lappeentie 209
 Lapuankatu 116
 Larin Kyöstin tie 151
 Larin Parasken polku 169
 Lars Sonckin tie 199
 Lasimestarinletto 233
 Lassila 156
 Lastatie 171
 Lastauttajankatu 116
 Lastenkodinkatu 116
 Lastenkodinkuja 116
 Lastenlehto 116
 Lastenlinnantie 116
 Latokartano 176
 Latokartanonkuja 182
 Latokartanonlahti 176
 Latokartanontie 176, 182
 Latosaarenniemi 223
 Laukkaluoto 163
 Laukkaniemen puisto 163
 Laukkaniemensalmi 163
 Laukkaniementie 163
 Laukkaniemi 163
 Laukkasaarenkatu 116
 Laukkasaari 163
 Laukkipääntie 186
 Laukolahti 227
 Laululinnuntie 186
 Laulurastaanpolku 187
 Laulurastaantie 187
 Laurankuja 179
 Lauri Mikonpojan tie 223
 Laurinmäenkuja 156
 Laurinmäentie 156
 Laurinniitty 156
 Laurinniitynkuja 156
 Laurinniityntie 156
 Laurinpojankuja 223
 Laurinpolku 187
 Lautamiehenpolku 174
 Lautatarhankatu 116
 Lauttasaarenkatu 116
 Lauttasaarenmäki 164
 Lauttasaarenranta 116
 Lauttasaarensalmi 116
 Lauttasaaren silta 116
 Lauttasaarentie 164
 Lauttasaaren urheilupuisto 164
 Lauttasaari 19, 162
 Lautturinkuja 199
 Lavettikuja 169
 Leankatu 117
 Lehdesniityntie 159
 Lehdesaari 238
 Lehmustie 117, 187
 Lehmäsaarenlahti 229
 Lehmäsaarenletto 229
 Lehmäsaari 229
 Lehtikuusentie 117
 Lehtimajankuja 171
 Lehtimajantie 171
 Lehtimäen puisto 167
 Lehtisaarensalmi 159
 Lehtisaarentie 159
 Lehtisaari 159
 Lehtotie 151
 Leikkikuja 217
 Leikosaarenkuja 238
 Leikosaarentie 238
 Leimukukanpolku 179
 Leinikkitie 209
 Leipurintie 151
 Leivosenkuja 187
 Leivosentie 187
 Lemislahti 164
 Lemissaarentie 164
 Lemissaari 164
 Lemmenlampi 231
 Lemmikinkuja 117
 Lemminkäisenkuja 117
 Lemunkuja 117
 Lemuntie 117
 Lentokapteeninkuja 164
 Lentokuja 194
 Lepokiventie 182
 Lepolankuja 117
 Lepolantie 171
 Leposaarentie 199
 Leposaari 199
 Leppisaarenkuja 205
 Leppisaaren puisto 205
 Leppisaarentie 205
 Leppäkuja 117
 Leppälinnuntie 187
 Leppäluodonkari 164
 Leppäluoto 160, 164, 238
 Leppäniementie 238
 Leppäniemi 209
 Leppäniemi 229
 Leppäniemi 238
 Leppäsaari 238
 Leppäsuu 117
 Leppäsuonkatu 117
 Leppätie 117, 187
 Lettopolku 217
 Levytie 209
 Leväluhdantie 217
 Liekotie 187
 Lieksantie 117
 Lielahdentie 164
 Liesipolku 151
 Liiketie 187
 Liikkalantie 209
 Liisankatu 117
 Liisanpuistikko 117
 Liljasaarentie 160
 Lilla Fabriksgatan 117
 Lilla Malmgatan 117
 Lillfastaholm 202
 Lillinkuja 182
 Lillukkapolku 117
 Limingantie 117
 Limppu 231
 Linjakeppi 171
 Linjat 117
 Linnanleirinaukio 156
 Linnanallas 117
 Linnanherrankuja 209
 Linnanherrantie 209
 Linnankatu 117
 Linnankoskenkatu 117
 Linnankuja 117
 Linnanlaituri 117
 Linnanmäki 117
 Linnannihdintie 209
 Linnanpellonkuja 209
 Linnanpihantie 209
 Linnanrakentajantie 202
 Linnanrouvanpolku 209
 Linnavuorentie 209
 Linnaväenkuja 209
 Linnunlauluntie 117, 118
 Lintulahdenkatu 118
 Lintulahdenkuja 118
 Lintupaadet 233
 Lippikuja 171
 Liukumäentie 151
 Liuskaluoto 118
 Liuskasaarenkatu 118
 Liuskasaari 118
 Liusketie 182
 Lohenpyrstö 151
 Lohiapajanlahti 164
 Lohiapajanniemi 164
 Lohikari 229
 Lohimiehenpolku 151
 Lohiniemi 238
 Lohjantie 118
 Lohkaretie 194
 Lohkopellontie 152
 Lokikirja 238
 Lokipolku 238
 Lokitie 238
 Lokkalanlehto 160
 Lokkalantie 160
 Lokkikuja 164
 Lokkiluoto 233
 Lokkisaarenpolku 238
 Lokkisaarentie 238
 Lonna 231
 Loosarinpolku 209
 Loppi 176
 Loppikari 238
 Loppilahti 203, 205
 Louekari 233
 Louekarinpaadet 233
 Louesaari 229
 Louhenkallio 118
 Louhenkuja 118
 Louhentie 118
 Louhikkokuja 194
 Louhikkotie 194
 Lounaisväylä 164
 Loviisankatu 118
 Loviisan puisto 118
 Ludviginkatu 118

- Luhtalaidanpolku 171
 Lukkarinmäenkuja 171
 Lukkarinmäentie 171
 Lukkarintie 171
 Lukupolku 171
 Lumikintie 203
 Luokomiehentie 194
 Luoteisväylä 164
 Luoto 118
 Luotonen 118
 Luotsikatu 118
 Lupiinipolku 179
 Lustokuja 179
 Lustopolku 179
 Lutherinkatu 118
 Luumukuja 187
 Luuvakuja 182
 Luuvaniementie 160
 Lyylinkuja 182
 Lyypekinlaituri 118
 Lyytikänkuja 223
 Lyökkisaarenkatu 118
 Långa gatan 118
 Låhdelåhti 238
 Låhdeniemi 238
 Låhdeniitynpolku 187
 Låhdenokka 238
 Låhdepolku 171
 Låksyrinne 194
 Låmmittåjånkatu 118, 203
 Låmmittåjånkuja 203
 Lånsi-Herttoniemi 203
 Lånsikari 233
 Lånsilåhdenkuja 164
 Lånsilåhti 164
 Lånsiloppi 233
 Lånsiluoto 233
 Lånsi-Mustasaari 231
 Lånsi-Påkila 171
 Lånsipellontie 167
 Lånsireimarintie 238
 Lånsirinnentie 187
 Lånsisatama 118
 Lånsitoukki 233
 Lånsiulapanniemi 164
 Lånsivåylå 164
 Låntinen Alppirinne 118
 Låntinen Brahenkatu 118
 Låntinen Iiluoto 238
 Låntinen Kaivopuisto 118
 Låntinen moottoritie 160
 Låntinen Papinkatu 118
 Låntinen Puistotie 118
 Låntinen rantakatu 119
 Låntinen Rantatie 119
 Låntinen Samporanta 119
 Låntinen Satamakatu 119
 Låntinen Teatterikuja 119
 Låntinen Vaihdekatu 119
 Lååkarinkatu 119
 Lååkarinkuja 119
 Lånnrotin puistikko 119
 Lånnrotinkatu 119
 Lååksaarenkatu 119
 Maalarikatu 119
 Maamiehenkuja 194
 Maamiehentie 194
 Maamonlahden puisto 164
 Maamonlahdentie 164
 Maamonlahti 164
 Maanmittarintie 171
 Maarlahti 209
 Maasålvånpolku 182
 Maasålvåntie 182
 Maavallintie 169
 Madeluoto 160
 Magdaleenankatu 119
 Magistratsgrånden 119
 Maisterintie 160
 Maistraatinkatu 119
 Majakkakatu 119
 Majgatan 119
 Majavatie 203
 Makasiinikatu, Pohjoinen,
 Eteläinen 119
 Makasiinilaituri 119
 Makasiiniranta 119
 Maljatie 169
 Malkapolku 152
 Malkasaari 238
 Mallaskatu 119
 Malmi 22, 181, 183
 Malmikari 233
 Malminkartano 169
 Malminkartanonkuja 167
 Malminkartanontie 167
 Malminkatu 119
 Malmin lentokenttå 183
 Malmin raitti 183
 Malminrinne 119
 Malmin tori 183
 Maneesikatu 119
 Mankalantie 120
 Mannerheimintie 120
 Manttaalitie 171
 Marholmankatu 120
 Mariankatu 120
 Marjalahdentie 209
 Marjaniemenranta 209
 Marjaniementie 209
 Marjaniemi 209
 Marjastajankuja 187
 Marjatankatu 120
 Marjatantie 120
 Marjatie 187
 Markelininpolku 171
 Markkinatie 183
 Markunkuja 214
 Marsalkantie 199
 Martankatu 120
 Martinkallio 156
 Marttila 214
 Marunakuja 223
 Maskuntie 120
 Mastokatu 120
 Matalahara 233
 Matalakari 233
 Matalasalmenkatu 120
 Matalasalmenkuja 120
 Matiaksenlehto 120
 Matkamiehenpolku 156
 Matkamiehentie 156
 Matkustajalaituri 120
 Matosaarentie 223
 Matosaari 223, 238
 Matroskatan 120
 Matti Heleniuksen puisto 120
 Maunula 152
 Maunulanmåki 152
 Maunulanpolku 152
 Maunulanpuisto 152
 Maunulantie 152
 Maununkari 227
 Maununneva 169
 Maununnevankuja 169
 Maununnevantie 169
 Maurinkatu 120
 Mauritzgatan 120
 Mechelininkatu 121
 Mehilåiskuja 194
 Mehilåistie 194
 Meilahdenkatu 121
 Meilahden silta 160
 Meilahdentie 121
 Meilahden urheilupuisto 121
 Meilåhti 121
 Meilanstori 121
 Mekaanikonkatu 203
 Meklarinkatu 121
 Melakuja 238
 Melatie 238
 Melkinkari 233
 Melkinpaasi 233
 Melkki 233
 Melkonkatu 164
 Melkonkuja 164
 Melkånkatu 121
 Mellunkylå 22, 216, 217
 Mellunkylåntie 217
 Mellunmåentie 217
 Mellunmåki 217
 Melojantie 164
 Merikannontie 121
 Merikatu 121
 Merikorttikuja 238
 Merikorttipolku 238
 Merikorttatie 238
 Merikylpylån puisto 164
 Merimiehenkatu 121
 Meripellontie 209
 Meripihkatie 183
 Meripuistotie 164
 Merisatama 121
 Merisatamaranta 121
 Meritori 121

NIMIHAKEMISTO

- Meritullinkatu 121
 Meritullinlaituri 121
 Meritullintori 121
 Meriväentori 121
 Mertakatu 121
 Mesaanikuja 224
 Mesikuja 194
 Mesipuu 194
 Messeniuksenkatu 121
 Messukenttä 121
 Mestarintie 152
 Mestariväylä 171, 179, 183, 209
 Metsolantie 121
 Metsäherranmäki 199
 Metsälä 152
 Metsäläntie 152
 Metsänvartijanpolku 167
 Metsäpuronkuja 152
 Metsäpuronpolku 152
 Metsäpurontie 152
 Metsästäjänkatu 121
 Metsätie 121
 Metsätien puisto 122
 Miekkamiehentie 179
 Miekkapolku 187
 Mielikintie 194
 Miilutie 172, 174
 Mikael Lybeckin katu 122
 Mikael Soinisen tie 179
 Mikkolankuja 152
 Mikkolantie 152
 Mikonkatu 122
 Mikonpojankuja 224
 Mikonpolku 194
 Minervankatu 122
 Minervanpolku 122
 Minna Canthin katu 122
 Mittaajankatu 122
 Mittakuja 172
 Mjöltnaregatan 122
 Moisionpolku 187
 Moreenitie 183
 Morsiamenkatu 122
 Morsian 122
 Morsianluoto 122
 Morsianpaasi 238
 Mottitie 214
 Muinaistutkijantie 217
 Munkinpolku 160
 Munkkiniemen aukio 160
 Munkkiniemenkatu 122
 Munkkiniemen puistotie 160
 Munkkiniemenranta 160
 Munkkiniemen silta 160
 Munkkiniemen uimaranta 160
 Munkkiniemen urheilukenttä 160
 Munkkiniemi 158
 Munkkirinne 160
 Munkkisaarenkatu 122
 Munkkisaarenranta 122
 Munkkisaari 122
 Munkkivuori 160
 Muonamiehentie 214
 Murattipolku 179
 Murtajankatu 122
 Murtokatu 122
 Museokatu 122
 Museon puisto 122
 Museotorninkatu 122
 Mustakupu 233
 Mustalahdenpolku 238
 Mustalahdentie 238
 Mustalahti 238
 Mustamatala 233
 Mustanmatalankari 233
 Mustanniemenkuja 194
 Mustanniementie 194
 Mustapuro 202
 Mustasaarenkuja 164
 Mustasaari 164
 Mustikkamaa 122
 Mustikkamaansalmi 122
 Mustikkasuontie 217
 Mustikkatie 122
 Muukalaiskatu 122
 Muuntajankatu 203
 Muurahaisenpolku 224
 Muuraintie 122
 Muurarinkatu 122
 Muurarinkuja 172
 Muurimestarintie 172
 Muuttolinnuntie 187
 Myllykallio 164
 Myllykallionrinne 164
 Myllykalliontie 164
 Myllymatkantie 209
 Myllymestarintie 209
 Myllynkiventie 210
 Myllynsiipi 210
 Myllypadontie 210
 Myllypellontie 152
 Myllypuro 210
 Myllypurontie 210
 Myllyrengintie 210
 Myllytie 123
 Myllytuvatantie 210
 Mylläri 233
 Myllärinkatu 123
 Myllärintie 210
 Myrskylänkuja 123
 Myrskyläntie 123, 152
 Myrttipolku 179
 Mäenälus 187
 Mäenharju 187
 Mäenlaskijantie 203
 Mäkelänkatu 123
 Mäkelänrinne 123
 Mäkipellonaukio 156
 Mäkipellonkuja 156
 Mäkipellontie 156
 Mäkipolku 156
 Mäkiriiehtie 183
 Mäkitorpankuja 152
 Mäkitorpanpolku 152
 Mäkitorpantie 152
 Männikkötie 152
 Mäntsäläntie 123
 Mäntykari 233
 Mäntykarinrivi 233
 Mäntykukantie 183
 Mäntylahdenkuja 160
 Mäntymäentie 123
 Mäntymäki 123
 Mäntyniementie 238
 Mäntypaadentie 205
 Mäntysaari 165
 Mäntysaari 199
 Mäntytie 123
 Märssykuja 224
 Mätäjoki 214
 Mätäpuro 123
 Mäyrätie 203
 Mörssäritie 169
 Naantalintie 160
 Naapurintie 217
 Nackapuisto 165
 Nahkahousuntie 165
 Nahkahousut 165
 Nallenmäentie 183
 Nandelstadhinniitty 199
 Napinvalajantie 152
 Nappula 194
 Narinkka 123
 Nastolantie 123
 Naulakallionkuja 217
 Naulakalliontie 217
 Nauriskuja 172
 Naurislahti 199
 Naurissaaren silta 199
 Naurissaarentie 199
 Naurissaari 199
 Naurissaari 199
 Naurissaari 199
 Naurissalmi 199
 Naurulokinpolku 238
 Nedre Glogatan 123
 Neilikkakuja 179
 Neitsytpolku 123
 Neitsytsaarentie 238
 Neitsytsaaret 238
 Neitsytsaari 229
 Nelikkokuja 169
 Neljänviitankari 123
 Neljäs linja 123
 Neptunuksenkatu 123
 Nervanderinkatu 124
 Nervanderin puistikko 124
 Neulapadontie 210
 Nicolai Gatan 124
 Nicolaitorget 124
 Niemenpaja 238
 Niemenmäenkuja 160
 Niemenmäentie 160
 Niemenmäki 160
 Niemitie 187

- Nihti 124
 Niilintie 124
 Niinilahti 239
 Niinimäentie 183
 Niinisaarenkaarit 233
 Niinisaarentie 239
 Niinisaari 239
 Niittajankatu 203
 Niittyholma 224
 Niittykatu 124
 Niittyluhdankuja 172
 Niittyluhdantie 172
 Niittylänpolku 152
 Niittyläntie 152
 Niittyrannankuja 210
 Niittyranta 210
 Niittyvillankuja 187
 Niitynperä 187
 Nikolainkatu 124
 Nilsiäkatu 124
 Nimismies 224
 Nimrodkatu 124
 Niskala 174
 Nissaksentie 210
 Nokiankuja 124
 Nokian puisto 124
 Nokiantie 124
 Nordenskiöldin aukio 124
 Nordenskiöldinkatu 124
 Norokuja 191
 Norotie 191
 Norppa 199
 Norra gatan 124
 Norra Kyrkogatan 124
 Norra Röddäldsgatan 124
 Norrtäljentie 152
 Notaarintie 174
 Notkokuja 183
 Notkotie 183
 Nousiaistentie 124
 Nuijamiestenaukio 156
 Nuijamiestentie 156
 Nukarinkuja 187
 Nukarintie 187
 Nummikuja 194
 Nummipolku 194
 Nummitie 194
 Nuolikuja 214
 Nuolitie 214
 Nuoranpunojankatu 124
 Nuoskatie 183
 Nuottakari 233
 Nuottakarintie 239
 Nuottakuja 160
 Nuottaniemi 239
 Nuottaniemi 224
 Nuottapolku 160
 Nuottarannankatu 124
 Nuottasaari 239
 Nuottasaari 229
 Nupikuja 217
 Nurkkakiventie 183
 Nurkkatie 194
 Nurmiluoto 165
 Nya torget 124
 Nyyrikintie 124
 Näkinkuja 124
 Närekuja 179
 Näyttelijäntie 156
 Näätäkuja 203
 Näätätie 203
 Ohjaajantie 156
 Ohjaskuja 191
 Ohrahuhdantie 172
 Ohralanpolku 217
 Oihonnankatu 124
 Oikokatu 124
 Oikotie 124
 Oinaantie 191
 Oksasenkatu 124
 Oksasenlehto 124
 Olavinkatu 124
 Olavinlinnantie 210
 Olkitie 187
 Ollilankuja 187
 Ollilantie 187
 Ollinvainiontie 224
 Oltermannintie 152
 Olutpanijankatu 124
 Olympialaituri 124
 Olympiastadion 125
 Onkikuja 187
 Onkiluoto 239
 Onnenaukio 125
 Onnenpuisto 125
 Onnentie 125
 Oopperakatu 125
 Opettajankuja 172
 Opettajanpolku 172
 Oppipojantie 152
 Orakas 195
 Orapihlajakuja 156
 Orapihlajatie 156
 Oraspolku 172
 Oravatie 203
 Orioninkatu 125
 Orisaarentie 224
 Orkokuja 195
 Orkotie 195
 Ormuskuja 183
 Ormusmäentie 183
 Ormuspellontie 183
 Ormusrinne 183
 Orpaanporras 210
 Orvokkitie 210
 Oskarinkuja 210
 Oskarintie 210
 Oskelanaukio 156
 Oskelantie 156
 Osmonkuja 125
 Osmonpolku 125
 Osmontie 125
 Ostostie 217
 Osuuskuja 172
 Osuuskunnantie 172
 Otaniementie 160
 Otavankatu 125
 Otavankuja 125
 Otavantie 165
 Otermankuja 195
 Otermantie 195
 Otto Brandtin kuja 152
 Otto Brantin tie 152
 Oulunkylä 29, 150, 152
 Oulunkyläntie 125, 152
 Oulunkylän tori 152
 Ouluntie 125
 Ounasvaarantie 217
 Ourit 125
 Paalukuja 172
 Paanukuja 152
 Paanutie 152
 Paasi 239
 Paasikivenkatu 125
 Paasitie 205
 Paasivuorenkatu 125
 Paasivuoren puistikko 125
 Paatsamatie 156
 Paavalinpuisto 125
 Paavolantie 183
 Paciigatan 125
 Paciuksenkatu 125
 Paciustie 125
 Packaregatan 125
 Packhus Kajen 125
 Paimenhuilunpolku 169
 Pajalahden puisto 165
 Pajalahdentie 165
 Pajamäentie 214
 Pajamäki 214
 Pajukonkuja 187
 Pajukontie 187
 Pajuniityntie 156
 Pajupillintie 169
 Pakaankatu 125
 Pakaantie 125
 Pakila, 15, 170
 Pakilan puisto 172
 Pakilan siirtolapuutarha 172
 Pakilantie 152, 172, 174
 Pakkahuoneenlaituri 125
 Pakkahuoneentori 125
 Pakkastie 183
 Paljerinne 156
 Pallastunturintie 217
 Pallokenttä 126
 Paloheinä 174
 Paloheinäntie 172, 174
 Palokaivonaukio 156
 Paloluoto 220
 Palomaankatu 126
 Palopirtintie 210
 Palosaari 126, 199
 Palosuontie 172

NIMIHAKEMISTO

- Palsamipolku 179
 Pamppulankuja 187
 Panelianpolku 217
 Paneliantie 217
 Panimokatu 126
 Pannipolku 169
 Pannukakku 126
 Panunkallio 126
 Panunkuja 126
 Panuntie 126
 Papinkatu, Itäinen,
     Läntinen 126
 Papinkuja 126
 Papinlahti 229
 Papinmäentie 152, 172
 Papinpöydänkuja 160
 Pappikatu 126
 Papukuja 172
 Paraistentie 126
 Parikkalantie 218
 Parraskuja 224
 Parrukatu 126
 Parsakuja 172
 Partiotie 214
 Parvipolku 195
 Pasila 126
 Pasilankatu 126
 Pasilan Puistotie 126
 Pasilan tori 126
 Pastori Jussilaisen tie 156
 Pastorintie 224
 Patakuja 152
 Patalahti 224
 Patola 152
 Patolantie 152
 Patomäentie 152
 Paturintie 152
 Paukkipolku 183
 Paulantie 126
 Paulsgatan 127
 Peilitie 210
 Peippokuja 179
 Pellavakaskentie 152
 Pellavapellontie 152
 Pellervonkuja 127
 Pellervontie 127
 Pellonperäntie 205
 Peltojyränkuja 195
 Peltojyräntie 195
 Peltolantie 127
 Pengerkatu 127
 Pengerkuja 127
 Pengerpuisto 127
 Peninkarit 233
 Peninniemi 234
 Pensaskuja 195
 Pensastie 195
 Penttiläntie 191
 Perhekuja 172
 Perhonkatu 127
 Perhonkenttä 127
 Pernajantie 127
 Pernartinkatu 127
 Perttulantie 165
 Peruskivenkuja 183
 Peruskiventie 183
 Perustie 160
 Perämiehenkatu 127
 Peräpohjolantie 127
 Peräsintie 239
 Petaksenkuja 152
 Petaksentie 152
 Petsamontie 127
 Peukaloisentie 203
 Peuratie 203
 Pieksupolku 179
 Pienenvillasaarentie 239
 Pieni Kuismatie 179
 Pieni Roobertinkatu 127
 Pieni Villasaari 239
 Piennar 172
 Piensporsas 165
 Pietari Hannikaisen tie 156
 Pietarinkatu 127
 Pietiläntie 183
 Pihatie 187
 Pihlajamäentie 183
 Pihlajamäki 183
 Pihlajasaarenkatu 127
 Pihlaisto 234
 Pihlajakari 234
 Pihlajaletto 234
 Pihlajaluodonkupu 234
 Pihlajaluoto 234
 Pihlajasaarenlahti 234
 Pihlajasaarensalmi 234
 Pihlajasaari, Itäinen,
     Läntinen 234
 Pihlajatie 127
 Pihlajisto 183
 Pihlajistontie 183
 Piikinkuja 172
 Piikintie 172
 Piikintie 172
 Piikintie 172
 Pikalähetintie 153
 Pikipolku 174
 Pikkaraiskuja 191
 Pikkaraistie 191
 Pikku Ahvensaari 239
 Pikku Huopalahden
     laiturit 160
 Pikku Kallahti 239
 Pikkukivi 239
 Pikku Kortlahti 239
 Pikkukoskentie 153
 Pikku Kuivasaari 234
 Pikku Kuusisaari 160
 Pikku Lehdessaari 239
 Pikku Leikosaari 239
 Pikkumatintie 153
 Pikku Mustasaari 231
 Pikkuniementie 160
 Pikkuniemen valkama 160
 Pikkuniemi 160
 Pikku Niinisaari 239
 Pikkupolku 153
 Pikkupurontie 203
 Pikku Pässe 127
 Pikku-Sarvasto 224
 Pikku Satamakari 234
 Pikku Satamakatu 127
 Pikku Satamasaari 239
 Pikku silta 127
 Pikku Siltasaari 127
 Pikkusuontie 174
 Pilvitie 183
 Pionipolku 179
 Pirjontie 153
 Pirkkola 153
 Pirkkolantie 153
 Pirttipolku 153
 Pitkäkari 234
 Pitkälähti 239
 Pitkäläluoto 224
 Pitkämäentie 172, 175
 Pitkänsiimantie 239
 Pitkänsillanranta 127
 Pitkäouri 234
 Pitkäpaasi 227
 Pitkäriivi 234
 Pitkäsaari 229
 Pitkäsilta 127
 Pitäjänkuja 214
 Pitäjänmäen teollisuusalue 214
 Pitäjänmäentie 156, 214
 Pitäjänmäen urheilukenttä 214
 Pitäjänmäki 213, 214
 Pohjanpellonkuja 187
 Pohjanpellontie 187
 Pohjantähdenkuja 191
 Pohjantähdentie 191
 Pohjoinen Esplanadikatu 127
 Pohjoinen Hesperiankatu 127
 Pohjoinen Hiiliranta 127
 Pohjoinen Kaanaantie 127
 Pohjoinen Makasiinikatu 128
 Pohjoinen Rautatiekatu 128
 Pohjoinen Samporanta 128
 Pohjoinen Stadiontie 128
 Pohjoinen Uunisaari 128
 Pohjois-Haaga 156
 Pohjoiskaari 165
 Pohjoisniementie 165
 Pohjoisranta 128
 Pohjoisreimarintie 239
 Pohjoisrivi 239
 Pohjoissatama 128
 Pohjolan aukio 128
 Pohjolan katu 128
 Pohjolan puisto 128
 Poijukuja 239
 Poijupolku 239
 Poijutie 239
 Poikaluodot 224
 Poikasaartentie 224

- Poikasaari 220
 Poikkikatu 128
 Polttilankuja 187
 Poppelitie 128
 Porintie 160
 Porkkalankatu 128
 Pormestarinhepo 128
 Pormestarinluodot 231
 Pormestarinrinne 128
 Pornaistenkuja 177
 Pornaistenniemi 177
 Porolahti 203, 205
 Porrastie 128
 Porsas 128
 Porsassaari 239
 Porslahdentie 239
 Porsta 165
 Porthaninkatu 128
 Porthanin puistikko 128
 Porthaninrinne 128
 Portimopolku 203
 Porttikuja 218
 Porttitie 218
 Porvarinlahti 239
 Porvoonkatu 128
 Porvoon puistikko 128
 Porvoontie 210, 218
 Poseidoninkatu 128
 Postikatu 128
 Postikuja 128
 Poutamäentie 214
 Poutuntie 156
 Prikinkuja 224
 Prikiväylä 224
 Prinsessa 239
 Prinsessantie 203
 Prinssi 239
 Prinssintie 203
 Professorintie 160
 Puhemiehenkatu 128
 Puhospolku 239
 Puijonkatu 128
 Puijon puistikko 128
 Puikkari 205
 Puikkotie 195
 Puistokaari 165
 Puistokatu 128
 Puistola 195
 Puistolannraitti 195
 Puistolantie 195
 Puistolann tori 195
 Pukinmäen aukio 179
 Pukinmäenkaari 179
 Pukinmäenkuja 179
 Pukinmäentie 179
 Pukinmäki 17, 178, 179
 Pukinpolku 179
 Pukkilantie 153
 Pukkiluoto 227
 Pukkisaari, Eteläinen, Itäinen,
 Läntinen 129
 Pukkisaari 231
 Pulttitie 210
 Punahilkantie 203
 Punaisen Ristin kuja 129
 Punakivenpolku 239
 Punakiventie 239
 Punaluoto 229
 Punamäki 129
 Punanotkonkatu 129
 Punanotkon puisto 129
 Punapaadenkuja 210
 Punapaadentie 210
 Punapaasi 203
 Punatulkuntie 187
 Punatuvantie 172
 Punavuorenkatu 129
 Punavuoret 129
 Punavuori 129
 Punkaharjuntie 129
 Puolaharju 210
 Puolaharjunkuja 210
 Puolimatkanpolku 210
 Puolimatkansaaari 129
 Puolukkatie 129
 Puotila 210
 Puotilanniemi 210
 Puotilantie 210
 Puotinharju 210
 Purjeentekijänkuja 165
 Purjehtijankuja 199
 Purjekankaantie 239
 Purjekatu 129
 Purjepolku 239
 Purjetie 239
 Purjetuulenkujat 224
 Purjetuulentie 224
 Purolahti 177
 Puroniityntie 179
 Puronvarsi 153, 172
 Purotie 214
 Pursimiehenkatu 129
 Pursipolku 224
 Putkitie 210
 Puunkaatajanpolku 195
 Puunkaatajantie 195
 Puupolku 195
 Puusepänkatu 203
 Puuskakuja 224
 Puuskaniementie 224
 Puuskaniemi 224
 Puusuutarintie 153
 Puutarhakatu 129
 Pyhtääntie 130
 Pyhän Laurin tie 160
 Pyhätunturintie 218
 Pyykivi 224
 Pyrytie 183
 Pyylyoto 224
 Pyyisaari 224
 Pyöli 130
 Pyörökivenkuja 205
 Pyörökiven puisto 205
 Pyörökiventie 205
 Pyörörinne 205
 Pähkinätie 187
 Päijänteenukuja 130
 Päijänteen tie 130
 Päitsitie 191
 Päiväläisentie 214
 Päivänkukantie 210
 Päivänpalauksentie 191
 Päiväsalontie 172
 Päiväperhontie 195
 Päivärinnankatu 130
 Päivölänkuja 187
 Päivöläntie 187
 Pälkäneentie 130
 Pällinpolku 210
 Päntäri 234
 Pässä, Iso, Pikku 130, 199
 Pässinkari 130
 Pässinkuja 130
 Pääskylahdentie 224
 Pääskylänkatu 130
 Pääskylänpuistikko 130
 Pääskylänrinne 130
 Päätie 224
 Päävartiontori 130
 Raakelinkatu 130
 Raaseporintie 210
 Raatekuja 187
 Raatatie 187
 Raatimiehenkatu 130
 Radanvieruskuja 179
 Radanvierustie 179
 Radioniemi 229
 Raekuja 183
 Raetie 183
 Rahakirstu 239
 Rahapajankatu 130
 Rahapajanranta 130
 Rahkatie 187
 Rahkoniemi 220
 Rahtikatu 130
 Raidepolku 195
 Raisiontie 130
 Raitalahdenkuja 199
 Raitalahdentie 199
 Raitalahti 199
 Raitamaantie 169
 Raitamäenkuja 210
 Raitämäentie 210
 Raivio 175
 Raiviontie 175
 Rajakupu 165
 Rajametsäntie 153
 Rajasaarenpengeri 130
 Rajasaarentie 130
 Rajasaari 130
 Rajasampaanranta 131
 Rajaveräjänkuja 205
 Rajaveräjänlehto 206
 Rajaveräjätie 206
 Rakennusmestarin tie 153, 172

NIMIHAKEMISTO

- Rakentajankuja 214
 Rakentajantie 214
 Rakovalkeantie 175
 Rakuunantie 160
 Ramsaynranta 160
 Ramsinkannas 239
 Ramsinkivi 220
 Ramsinniementie 239
 Ramsinniemi 239
 Ramsinsalmi 220
 Ranckenintie 218
 Rantakartanontie 210
 Rantakatu 131
 Rantakivenrinne 239
 Rantakiventie 239
 Rantalaivurintie 224
 Rantapolku 161
 Rantatie 131
 Rantatöyry 199
 Rapakivenkuja 183
 Rapakiventie 183
 Rapolantie 218
 Rapparinkuja 172
 Rapparintie 172
 Rasintie 187
 Rasmuksenkuja 188
 Rasmuksentie 188
 Rastasniemi 240
 Rastila 24
 Rastilantie 240
 Rastilan ulkoilualue 240
 Rasturinlehto 156
 Ratakatu 131
 Ratamopolku 210
 Ratasmyllyntie 210
 Rati 240
 Ratsastie 131
 Ratsastushalli 131
 Ratsukatu 131
 Rattitie 195
 Rauhankatu 131
 Raumantie 161
 Rauninkallio 131
 Rauninkuja 131
 Raussinpolku 218
 Raussintie 218
 Rautahatuntie 218
 Rautalammintie 131
 Rautapaidantie 218
 Rautatiekatu, Pohjoinen,
 Eteläinen 131
 Rautatienatori 131
 Rautaviitta 131
 Rautjärvenkatu 131
 Reginankatu 131
 Rehbindertie 131
 Reiherintie 224
 Reijolankatu 131
 Reimarla 214
 Reimarinkuja 240
 Reimarinpolku 240
 Reimarinsaari 231
 Reikukuja 218
 Rekipellonkuja 218
 Rekipellontie 218
 Rekitie 210, 218
 Relanderinaukio 199
 Renvallinkuja 224
 Renvallinpolku 224
 Renvallintie 224
 Reposaarentie 224
 Reposaari 224
 Reposalmentie 225
 Reposalmi 225
 Repovuorentie 175
 Resedapolku 179
 Residenshusbacken 131
 Residenshusgatan 131
 Residenshustorget 131
 Revontulentie 191
 Ribbinginhovi 199
 Rihlakuja 210
 Riienkulma 183
 Riihilähti 165
 Rihipellonkuja 167
 Rihipellontie 167
 Riikitie 161
 Riimusauvantie 191
 Riistavuorenkuja 157
 Riistavuoren puisto 157
 Riitankuja 225
 Rikalantie 218
 Rikhardinkatu 131
 Rikhard Nymanin tie 214
 Rikuntie 188
 Rimpisuontie 188
 Rinne 157
 Rinnemaa 172
 Rintamasotilaantie 188
 Rintinpolku 218
 Ripekuja 188
 Ripetie 188
 Ripusuonpolku 172
 Ripusuontie 172
 Riskutie 210
 Ristikkotie 131
 Ristipellonkuja 167
 Ristipellontie 167
 Ristolantie 157
 Risto Rytin tie 199
 Ritarinkatu 131
 Ritaritalon puistikko 132
 Ritokallionpolku 161
 Ritokalliontie 161
 Ritolehto 161
 Ritvalantie 218
 Rivelilähti 240
 Riveliniemi 240
 Robert Hermansonin tie 157
 Rohkatie 172
 Roihuvuorentie 203
 Roihuvuori 203
 Roineen puisto 132
 Roineentie 132
 Rolfsgatan 132
 Roobertinkatu, Iso, Pieni 132
 Rousku 195
 Rudolfinkuja 225
 Rudolfintie 225
 Ruiskukantie 210
 Rukatunturintie 218
 Rukokuja 195
 Rukotie 195
 Rukoushuoneentie 195
 Runebergin esplanadi 132
 Runeberginkatu 132
 Runninranta 132
 Runoiljanpolku 153
 Runonlaulajantie 169
 Runopolku 169
 Ruohokari 161
 Ruohokarinniemi 177
 Ruoholahdenkatu 132
 Ruoholahdenpuistikko 132
 Ruoholahdenranta 132
 Ruoholahdensatama 132
 Ruoholahden silta 132
 Ruoholahti 132
 Ruohotie 188
 Ruonakuja 206
 Ruonapolku 206
 Ruonasalmen puisto 206
 Ruonasalmentie 206
 Ruorimiehintie 225
 Ruoritie 225
 Ruosilankuja 167
 Ruosilantie 167
 Ruotsinsalmenkuja 210
 Ruotsinsalmentie 211
 Ruotutorpankuja 183
 Ruotutorpantie 183
 Ruskeasuon 132
 Ruskeasuon siirtola-
 puutarha 132
 Ruskeasuon urheiluhalli 132
 Rusthollarinkuja 211
 Rusthollarintie 211
 Rusthollinpolku 211
 Ruuhikuja 161
 Ruukinlahden puisto 165
 Ruukinlahdentie 165
 Ruukinlahti 203
 Ruusankatu 132
 Ruusulankatu 132
 Ruusumarjapolku 133
 Ruusuniemi 240
 Ruusutarhantie 157
 Ruutanakuja 153
 Ruutanatie 153
 Ruutintie 133
 Rynnästie 225
 Rypsiukuja 172
 Ryssdal 133
 Ryssänsaari 133
 Rysäkari 234
 Ryytikuja 225

- Ryytimaankuja 157
 Ryytimaantie 157
 Ryönälahti 203
 Ränkitie 191
 Röntty 234
 Rödbergsdal 133
 Rödbergshammen 133
 Röddäldsgatan 133
- Saanatunturintie 218
 Saapaspolku 179
 Saaranpolku 133
 Saarenkatu 133
 Saarenkuja 133
 Saarihuhdantie 165
 Saarniemenkatu 133
 Saariseläntie 218
 Saarnaajantie 172
 Saarnitie 188
 Sadetie 183
 Sahaajankatu 203
 Sahamylyntie 177
 Sahatie 195
 Saimaankatu 133
 Sakara 218
 Sakarinkatu 133
 Sakerintie 195
 Salakkakuja 165
 Salavatie 188
 Salkotie 172
 Sallatunturintie 218
 Sallinkatu 133
 Salmikatu 133
 Salmintie 133
 Salmisaarenkatu 133
 Salmisaarenlaituri 133
 Salmisaarenranta 133
 Salmisaari 133, 225
 Salomonkatu 133
 Salotie 188
 Salpausselänpolku 183
 Salpausseläntie 183
 Sammalhuhdantie 195
 Sammatintie 134
 Sammonkatu 134
 Sammonpuistikko 134
 Sampokuja 134
 Sampolaituri 134
 Samporanta 134
 Samposatama 134
 Sampsantie 134
 Sandelsinkatu 134
 Sanaistie 188
 Sankaritie 157
 Santahamina 24, 228, 229
 Santahaminan Ilosaari 229
 Santavuorentie 157
 Santerlantie 188
 Santinen 240
 Sapilastie 195
 Saramäentie 175
 Saraniitynlahti 203
- Sarastustie 191
 Sariolantie 134
 Sarkatie 188
 Sarsantie 211
 Satakielentie 188
 Satamakari 234
 Satamakatu 134
 Satamasaarentie 240
 Satamasaari 240
 Sateenkaarenkuja 191
 Sateenkaarentie 191
 Satulamäenkuja 225
 Satulamäentie 225
 Satulasepäntie 153
 Satumaanpolku 203
 Saturnuksentie 191
 Saukko 134
 Saukonkatu 134
 Saukonkari 134
 Saukonlaituri 134
 Saukonnokan laituri 134
 Saukonpaasi 134
 Saunakatu 134
 Saunalahdentie 161
 Saunalahti 161
 Saunalahti 203
 Saunalahti 225
 Saunatie 188
 Sauramapolku 211
 Sauramatie 211
 Sauvontie 134
 Savilankatu 134
 Savitaipeentie 211
 Savolaksgatan 134
 Savonkatu 134
 Savonpuisto 134
 Schybergsonintie 199
 Seiväskuja 172
 Selim Lindqvistin kuja 214
 Seljatie 157
 Selkämerenkatu 134
 Sellerikuja 172
 Selmankatu 134
 Senaatintori 134
 Senats Gatan 135
 Sepeteuksentie 195
 Seppämestarintie 179, 184
 Sepänkatu 135
 Seulastentie 191
 Seulatie 211
 Seurasaarensalmi 135
 Seurasaarenselkä 135
 Seurasaarentie 135
 Seurasaari 135
 Shemeikankuja 169
 Siamintie 135
 Sianpuolapolku 135
 Sibeliuksenkatu 135
 Sibeliuksen puisto 135
 Sidetie 188
 Sienukuja 195
 Sienitie 195
- Sigurd Steniuksen puisto 161
 Sihteerintie 175
 Sihtikuja 211
 Siilitie 203
 Siimakuja 188
 Sikosaari 227
 Silatie 191
 Silkinkutojantie 211
 Silkkikuja 211
 Silkkitie 211
 Sillilaituri 135
 Siltamäentie 191
 Siltämäki 191
 Siltapolku 218
 Siltasaarenkatu 135
 Siltasaarenkärki 135
 Siltasaarenpuistikko 135
 Siltasaarentori 135
 Siltasaari, Iso, Pikku 135
 Siltasaari 135
 Siltatie 135
 Siltavoudinkuja 153
 Siltavoudintie 153
 Siltavuorenhaka 135
 Siltavuorenkatu 135
 Siltavuoren kenttä 135
 Siltavuorenpenger 135
 Siltavuorenranta 136
 Siltavuorenrantakatu 136
 Siltavuorensalmi 136
 Siltavuorensatama 136
 Siltavuori 136
 Simeonintie 188
 Simonkatu 136
 Simppukari 203
 Simpukkakuja 188
 Simpsionkuja 157
 Sinebrychoffinkatu 136
 Sinebrychoffin puisto 136
 Sinikankuja 136
 Sinikantie 136
 Sinikuja 179
 Sinimetsänpolku 179
 Sinivuokonpolku 211
 Sinivuorenpolku 179
 Sinivuorentie 179
 Sipoonkatu 136
 Sipoon puistikko 136
 Sipoon silta 136
 Sipoontie 136
 Sippolankuja 211
 Sipulipaasi 234
 Sireenitie 136
 Sirkkalanmäki 195
 Sirkkalanpolku 195
 Sirkkalantie 195
 Sirkkelikatu 136
 Sirkuskatu 136
 Sirkuspuistikko 136
 Sirpalesaarenkatu 136
 Sirpalesaari 136
 Sirpalesalmi 136

NIMIHAKEMISTO

- Sissosentie 203
 Sisä-Hattu 165
 Siuntionkatu 136
 Sivukatu 136
 Sivutie 136, 195
 Sjögatan 136
 Sjöströmintie 199
 Skatanluoto 240
 Skatanniemi 240
 Skatanselkä 234
 Skatuddshagen 136
 Skatudds Södra Quain 136
 Skatuddstorget 136
 Skeppsbron 136
 Skolgatan 137
 Skyttevägen 137
 Slotts Gatan 137
 Snellmanin aukio 137
 Snellmaninkatu 137
 Snellmanin puistikko 137
 Sofiankatu 137
 Sofianlehdonkatu 137
 Sofianlehto 137
 Soihutupolku 175
 Soinintie 188
 Sokkotoukki 234
 Solakallionkuja 172
 Solakalliontie 153, 172
 Solavuorentie 184
 Solkipolku 211
 Solmukuja 225
 Solnantie 161
 Somerontie 137
 Sompasaarensalmi 137
 Sompasaari 137
 Sompiontie 188
 Sopulitie 203
 Soraharjuntie 211, 218
 Somuspaasi 234
 Sormuspolku 211
 Sorvaajankatu 203
 Sotilaspellontie 167
 Sotkamonkuja 137
 Sotkamon puisto 137
 Sotkatie 165
 Soturinpolku 199
 Soutajankuja 199
 Soutustadion 137
 Speranskintie 137
 Spärrmakarsgatan 137
 Stadion 137
 Stadiontie, Pohjoinen,
 Eteläinen 137
 Stadshagen 137
 Stadsviken 137
 Stallgatan 137
 Stansvikin kartano 225
 Stansvikintie 225
 Stellakatu 137
 Stellankatu 137
 Stenbäckinkatu 137
 Steniuksentie 157
 Stora gatan 138
 Stora Kyrkogatan 138
 Strandgatan 138
 Strandgränd 138
 Stråjkogatan 138
 Strömbergintie 214
 Strömsin kartano 203
 Strömsinlahti 203
 Strömsinlaituri 204
 Strömsinsalmi 204
 Strömsintie 204, 211
 Strömstadin puisto 157
 Sturenkatu 138
 Sturesilta 138
 Ståhlberginkuja 199
 Ståhlbergintie 200
 Sudenkatu 138
 Sudenkuja 138
 Sudenmarjapolku 138
 Sulhanen 138
 Sulhasenkuja 138
 Sumatrankuja 138
 Sumatrantie 138
 Sunila 25
 Sunilankuja 179
 Sunilanpolku 179
 Sunilantie 180
 Suntionpolku 214
 Suokatu 138
 Suolakivenkatu 204
 Suolakiven laituri 204
 Suomalaislahti 225
 Suomen Kaartin
 hautausmaa 138
 Suomenlinna 230, 321
 Suomenniemenkuja 211
 Suomenniementie 211
 Suomensuo 225
 Suomusjärventie 218
 Suomussalmentie 138
 Suomäentie 184, 188
 Suonionkatu 138
 Suonionrinne 138
 Suopursunkuja 188
 Suopursuntie 188
 Suorttio 240
 Suovakuja 172
 Suovaniitynpolku 195
 Suovaniityntie 195
 Suovatie 172
 Susannankatu 138
 Susikuja 204
 Susiluodonlahti 231
 Susiluoto 231
 Susisaari 231
 Susitie 204
 Sutelantie 138
 Suuntimopolku 195
 Suuntimotie 195
 Suurkaski 173
 Suurlahti 229
 Suurmetsä 192, 195
 Suurmetsäntie 195
 Suursuonlaita 153
 Suursuonpolku 153
 Suursuontie 153
 Suurtori 138
 Suutarila 25, 190
 Suutarinkyläntie 191
 Suutarinpolku 195
 Suutarintie 195
 Suvanne 191
 Suvannontie 138
 Suvilahdenkatu 138
 Suvitie 184
 Svanströminkuja 225
 Svanströmintie 225
 Svartbäck 204
 Svinhufvudinkuja 200
 Svinhufvudintie 200
 Sylvesterinkuja 214
 Sylvesterintie 214
 Sylviankatu 138
 Sysimiehentie 173, 175
 Sysmäkuja 158
 Syväkari 234
 Syvänesaari 211
 Syväoura 240
 Syyriankatu 138
 Syystie 184
 Sähkötie 214
 Säiliökatu 138
 Sänkikuja 167
 Sänkitie 167
 Sällskapsträdgården 138
 Särkikuja 165
 Särkiniemen puisto 165
 Särkiniementie 165
 Särkiniemi 165
 Särkkä 231
 Särkkälahti 240
 Särkkäniemi 240
 Särkänsalmi 231
 Säterinportti 180
 Säterintie 180
 Säveltie 180
 Säveltäjänkuja 180
 Säynäslahti 177
 Säästöpankinranta 138
 Säätytalon puisto 138
 Söderholminkupu 23
 Södernäs Stationsväg 138
 Södra Kyrkogatan 138
 Södra Kärrgatan 138
 Södra Röddäldsgatan 139
 Södra Strandgatan 139
 Sörnäinen 139
 Sörnäistenkatu 139
 Sörnäisten rantatie 139
 Sörnäisten satama 139
 Sörnäisten silta 139
 Sörnäisten silta 139
 Sörnäisten tori 139
 Sörnäs Träsk 139

- Taavinkuja 215
 Tahkokuja 195
 Tahvonlahdenniemi 225
 Tahvonlahti 225
 Taikinamarjapolku 139
 Taipale 139
 Taipaleentie 139
 Taivaanvuohentie 165
 Taival-alue 139
 Taivallahdenranta 139
 Taivallahdentori 139
 Taivallahden verkkopallokentät 139
 Taivallahti 139
 Taivalluoto 139
 Taivalsaari 139
 Taivaskallio 139
 Taivaskalliontie 139
 Takalantie 188
 Takametsäntie 153
 Takaniemenlahti 165
 Takaniemen puisto 165
 Takaniementie 165
 Takaniemi 166
 Takaniityntie 184, 188
 Taka-Töölö 140
 Takilatie 225
 Takkakuja 215
 Takkatie 215
 Takomontie 215
 Tali 25, 215
 Talinkatu 140
 Talin siirtolapuutarha 215
 Talitiaistie 188
 Talkootie 173
 Tallberginkatu 140
 Tallbergin puistotie 166
 Tallikatu 140
 Tallikuja 161
 Talontie 157
 Talttakuja 184
 Talttatie 184
 Talvelankuja 184
 Talvelantie 184
 Tammakari 234
 Tammaletto 234
 Tammaluodontie 240
 Tammaluoto 234
 Tammasaaren laituri 140
 Tammikuja 140
 Tamminiementie 140
 Tamminiemi 140
 Tammissaarenkatu 140
 Tammisalo 205
 Tammisalon aukio 206
 Tammisalon puisto 206
 Tammisalon tie 206
 Tammitie 140, 161
 Tamppitie 211
 Tanelinkuja 215
 Tanelintie 215
 Tanhuantie 218
 Tarkovainionkuja 211
 Tankovainiontie 211
 Tanotorventie 169
 Tapanila 188
 Tapanilantie 188
 Tapanilan tori 188
 Tapaninkallio 188
 Tapaninkylä 25, 185
 Tapaninvainio 188
 Tapiolantie 140
 Tapionkuja 140
 Tapperinkuja 184
 Tarhurintie 188
 Tarkkampujankatu 140
 Tarmonkatu 140
 Tarvo 26, 161
 Tarvonsalmi 161
 Tasankotie 188
 Taskulanpolku 211
 Tattariharjuntie 195
 Tattarikuja 196
 Tattarisuo 196
 Tattarisuontie 196
 Tatti 196
 Taulukari 234
 Taulutie 173
 Tavastgatan 140
 Tavastplatsen 140
 Tavastholmen 26
 Tavaststjernankatu 140
 Teatergatan 140
 Teatteriesplanadi 140
 Teemuntie 196
 Teerikaislikko 225
 Teeripolku 184
 Teerisaari 229
 Teerisuontie 184
 Tehtaankatu 140
 Tehtaanpuisto 140
 Teininkuja 153
 Teininmäki 153
 Teinintie 153
 Teiskonkuja 140
 Telakanpuistikko 140
 Telakkakatu 141
 Telakuja 211
 Teljokuja 211
 Teljäntie 161
 Telkkäkuja 166
 Temppeleaukio 141
 Temppelekatu 141
 Tenavapolku 196
 Tenavatie 196
 Tengströmintie 225
 Tenholantie 141
 Teollisuuskatu 141
 Teollisuuskatu 141
 Terhotie 188
 Terrinkuja 196
 Terrintie 196
 Tervaluoto 220
 Tervapääskynpolku 188
 Tervasaari 141
 Tervastie 175
 Terveystie 188
 Tiilenlyöjänkuja 188
 Tiilimäenlehto 161
 Tiilimäki 161
 Tiilipolku 161
 Tiilirinne 161
 Tiiliruukintie 206
 Tiiliruukin puisto 206
 Tiirakari 234
 Tiirakiventie 240
 Tiiraluoto 166
 Tiirapaasi 235
 Tiirasaarentie 166
 Tiirasaari 166
 Tiirismaantie 184
 Tikkurila 18
 Tilhipolku 188
 Tilhitie 188
 Tilkantie 141
 Tilkka 141
 Timonkuja 188
 Timonkuja 188
 Tinasepantie 153
 Tiurinlinnan tie 218
 Toinen linja 141
 Toivo Kuulan puisto 141
 Toivolantie 141
 Toivonkatu 141
 Tokankatu 141
 Tokantori 141
 Tokoinranta 141
 Tolarintie 157
 Tolvajärventie 141
 Tomaattikuja 173
 Tonttuvuori 225
 Topeliuksenkatu 141
 Topeliuksen puisto 141
 Topeliusplatsen 141
 Topiaksenpolku 196
 Topiaksentie 196
 Torggatan 141
 Torikatu 141
 Torivoudintie 153
 Torkkelinkatu 141
 Torkkelinkuja 141
 Torkkelinmäki 141
 Torkkelinpuistikko 141
 Torpparinmäki 175
 Toukola 141
 Toukolan puistotalot 142
 Toukolantie 142
 Toukoniitty 142
 Toukote 189
 Traktorikuja 184
 Traktoritie 184
 Trekantiga Torget 142
 Trädgårds Torget 142
 Tuhkanummentie 218
 Tuhkelo 196
 Tuhkimontie 204

NIMIHAKEMISTO

- Tuhtotie 206
 Tuiskutie 184
 Tukholmankatu 142
 Tukholman puisto 142
 Tukkipolku 196
 Tukkipolku 196
 Tukkirinne 196
 Tukkisillankuja 184
 Tukkisillantie 184
 Tukkitie 196
 Tulenmaantie 196
 Tulikallio 227
 Tulisuojuja 211
 Tulisuojuja 211
 Tullaajankatu 142
 Tullaajankuja 142
 Tullikatu 142
 Tullisaaren kansanpuisto 225
 Tullisaarensalmi 225
 Tullisaarenselkä 204, 225
 Tullisaari 225
 Tullivuorenkuja 184
 Tullivuorentie 184
 Tullivuorentie 184
 Tulppatie 211
 Tulustie 175
 Tunnelitie 157
 Tunturikatu 142
 Tunturipolku 218
 Tuohikoivuntie 189
 Tuohimäentie 173, 175
 Tuohustie 175
 Tuomaankuja 189
 Tuomarilantie 175
 Tuomarinkartano 175
 Tuomarinkylä 19, 174
 Tuomikuja 142
 Tuomipolku 189
 Tuorinniemi 204
 Tupasaarentie 200
 Tupasaari 200
 Tupavuori 200
 Tupsu 227
 Turjantie 142
 Turkhaudantie 184
 Turkismiehentie 215
 Tursontie 211
 Turunlinnantie 211
 Turuntie 142
 Turvapolku 169
 Turvetie 184
 Tutkijanpolku 200
 Tuukanpolku 218
 Tuukkalankuja 218
 Tuukkalantie 218
 Tuulaspolku 161
 Tuulikinkuja 142
 Tuulikintie 142
 Tuulilasantie 196
 Tuulimyllytie 211
 Tuulitie 184
 Tuumakuja 161
 Tuusulankatu 142
 Tuusulankuja 142
 Tuusulantie 153, 173
 Tyghusbacken 142
 Tykistökapteenintie 161
 Tykistönkatu 142
 Tykistölahti 231
 Tykistöpiha 142
 Tynnyrintekijänkatu 143
 Tyyneläntie 184
 Työkunnankuja 173
 Työmiehenkatu 143
 Työnjohtajakatu 143
 Työnjohtajankatu 204
 Työpajakatu 143
 Työpajakuja 143
 Täbyn kallio 215
 Tähkätie 167, 215
 Tähtitie 143
 Tähtitorninkatu 143
 Tähtitornin vuori 143
 Töllinmäki 153
 Töllinrinne 153
 Törmäkuja 196
 Törmätie 196
 Töyrytie 153
 Tölö Träsk 143
 Tölvägen 143
 Töölö 28, 143
 Töölökuja 143
 Töölönkatu 143
 Töölönlahti 143
 Töölön pallokenttä 143
 Töölön puisto 143
 Töölöntori 143
 Töölöntorinkatu 143
 Töölöntulli 143
 Töölöntullinkatu 143
 Ungsmunsberg 143
 Uimaluoto 240
 Uimarannantie 189
 Uimarinpolku 161
 Uimastadion 143
 Uimastadioninpolku 143
 Uiskokuja 211
 Uiskotie 211
 Ukkostie 180
 Ulappasaarentie 240
 Ulko-Hattu 166
 Ulkokari 235
 Ulkosaaret 232
 Ullankatu 143
 Ullanlinna 143
 Ullanlinnanpolku 143
 Ullanlinnan laituri 144
 Ullanpuustikko 144
 Ulriikaporinvuori 144
 Ulvilantie 161
 Ummeljoentie 211
 Umpiaidanpolku 225
 Unikkotie 180
 Unilukkarintie 173
 Unioninkatu 144
 Untamalantie 218
 Untamonkuja 144
 Untamontie 144
 Untuvaisentie 204
 Uotinmäenkuja 218
 Uotinmäentie 218
 Uppoluoto 235
 Urakkakuja 173
 Urakkatie 173
 Uranuksentie 191
 Urheilukatu 144
 Urheilulehto 144
 Urkurintie 173
 Ursininkallio 144
 Uskallikonkuja 211
 Usvatie 184
 Utterikatu 144
 Uudenkaupungintie 161
 Uudenkirkonrinne 144
 Uudenmaan esikaupunki 144
 Uudenmaankatu 144
 Uudenmaankuja 144
 Uudenpellonkuja 189
 Uudenpellonpolku 189
 Uudentuvantie 173
 Uudisraivaajantie 189
 Uunilinnuntie 189
 Uunisaarensalmi 144
 Uuninsuu 144
 Uunisaari, Pohjoinen
     Eteläinen 144
 Uunisepäntie 153
 Uurtajantie 169
 Uusi luterilainen
     hautausmaa 144
 Uusimatala 235
 Uusipelto 144
 Uussillankuja 218
 Uussillanrinne 218
 Uussillantie 219
 Utelantie 240
 Uutelan ulkoilualue 240
 Vaahterkuja 173
 Vaahtermäki 173
 Vaajapolku 219
 Vaakalinnuntie 144
 Vaasankatu 144
 Vaasanpuustikko 144
 Vaasanrinne 144
 Vadelmakupu 235
 Vadelmatie 145
 Vahtitie 189
 Vaihdekatu, Itäinen,
     Läntinen 145
 Vainiokuja 189
 Vainiotie 184, 189
 Vakkatie 169
 Valamontie 145
 Valapolku 175

- Valas 200
 Valhallankatu 145
 Valhallankenttä 145
 Valhallankuja 145
 Valimotie 215
 Valjastie 191
 Valkamatie 211
 Valkealantie 211
 Valkosaarenkari 145
 Valkosaarensalmi 145
 Valkosaari 145
 Valkovuokonpolku 211
 Vallesmannintie 189
 Vallila 145
 Vallilan puisto 145
 Vallilan siirtolapuutarha 145
 Vallilantie 145
 Wallininkatu 145
 Wallininkuja 145
 Wallinin puisto 145
 Vallinkoskentie 145
 Vallirinne 169
 Vallisaarenlampi 231
 Vallisaari 231
 Valpurinpuisto 145
 Valpurintie 145
 Valtamerilaituri 145
 Valtimontie 145
 Valurinkatu 204
 Vanajantie 145
 Vanamotie 211
 Vandagatan 145
 Vanda Plats 146
 Vanha Hämeen kyläntie 167
 Vanhaistenpuisto 169
 Vanhaistentie 169
 Vanhakaupunki 146
 Vanha kelkkämäki 200
 Vanha kirkkopuisto 146
 Vanha lutherilainen
 hautausmaa 146
 Vanha Malmintie 184
 Vanha Munkkiniemi 161
 Vanhankaupunginkoski 146
 Vanhankaupunginlahti 177
 Vanhankaupunginranta 146
 Vanhankaupungin selkä 146
 Vanhankaupungintie 146
 Vanhanlinnankuja 211
 Vanhanlinnantie 211
 Vanhanväylänkuja 206
 Vanhanväylän puisto 206
 Vanha Porvoontie 196
 Vanha Puistolantie 196
 Vanha-Räntty 231
 Vanha sotilastie 225
 Vanha talvitie 146
 Vanha Tapanilantie 189
 Vanha Turun maantie 157
 Vanha viertotie 157
 Vanhaväylä 206
 Vankilankatu 146
 Vankkurikuja 191
 Vankopolku 196
 Vankotie 196
 Vannastie 240
 Vannekuja 169
 Vannetie 169
 Vantaanjoki 28, 146, 153
 Vantaan koski 146
 Vantaantie 173
 Vanttikuja 240
 Vanttipolku 240
 Vanttitie 240
 Vapaaherrankuja 200
 Vapaamuurarinkuja 200
 Varastokatu 146
 Variksenmarjapolku 146
 Variksennokka 225
 Variskari 146
 Varisluodonkari 225
 Varisluoto 226, 240
 Varissaari 146, 240
 Varjakanvalkama 211
 Varjosaari 200
 Varpekuja 240
 Varpustie 184
 Varsapuitikko 146
 Vartiijankuja 212
 Vartioharju 212
 Vartiokylä 16, 207
 Vartiokylän lahti 212
 Vartiokylän teollisuusalue 212
 Vartiokyläntie 212
 Vartiosaari 29, 220
 Varvilahti 231
 Varviluoto 227
 Vasarakuja 184
 Vasaratie 184
 Vasikkahaanlahti 229
 Vasikkahaka 146
 Vasikkaluoto 220
 Vasikkasaarenriutta 231
 Vasikkasaari 231
 Vaskilahdensalmi 166
 Vaskilahti 166
 Vaskiniementie 166
 Vaskiniemi 166
 Vaskipellonkuja 191
 Vaskipellontie 191
 Vaskisepäkuja 153
 Vaskisepäntie 153
 Vatakuja 166
 Vattuniemenkatu 166
 Vattuniemenkuja 166
 Vattuniemen puistotie 166
 Vattuniemenranta 166
 Vattuniemi 166
 Vattunokankari 166
 Vattunokka 166
 Vauhtitie 146
 Wecksellintie 146
 Vegankatu 146
 Vehkalahdentie 212
 Vehmaistentie 219
 Vejarivuorenniemi 166
 Vejarivuorenpuisto 166
 Veistämönkatu 146
 Veitikka 196
 Veljestentie 189
 Vellamonkatu 146
 Vemmelkuja 191
 Veneentekijäntie 166
 Venekuja 161
 Venemestarintie 240
 Venlanpolku 189
 Verkkokatu 147
 Verkkosaarenkatu 147
 Verkkosaari 147
 Verkkotie 240
 Veropellontie 189
 Veräjämäenkuja 153
 Veräjämäentie 153
 Veräjämäki 153
 Veräjänkorva 153
 Vesakkotie 153
 Vesala 219
 Vesalankuja 219
 Vesalantie 219
 Vesannontie 147
 Vesijohtokatu 147
 Vesilinnankatu 147
 Vesilinnanmäki 147
 Vesiluodot 235
 Vesimiehentie 191
 Vesimyllyntie 212
 Vesirattaantie 212
 Vespertie 157
 Westergatan 147
 Vesuripolku 196
 Vesuritie 196
 Viapori 231
 Viertolantie 189
 Viertotienaukio 157
 Viertotienkuja 147
 Viestitie 215
 Vihdintie 157, 167, 215
 Viherlahti 227
 Viherniemenkatu 147
 Vihtorinkuja 196
 Viidenrajantie 153, 173
 Viides linja 147
 Viikinginkuja 212
 Viikingintie 212
 Viikinkatu 147
 Viikinmäen ampumarata 177
 Viikinmäentie 177
 Viikinmäki 177
 Viikintie 177, 204
 Viikki 29, 176
 Viilarintie 212
 Viilipunkka 240
 Viinakupu 235
 Viinentie 215
 Viipurinkaita 229
 Viipurinkatu 147

NIMIHAKEMISTO

- Viipurinkivi 229
 Viirikuja 166
 Viitasuonkuja 196
 Viitasuonpolku 196
 Viitasuontie 196
 Viittapolku 212
 Vikiaskivi 235
 Viklakuja 166
 Viksberg 147
 Vilhonkatu 147
 Vilhonvuorenkatu 147
 Vilhonvuoreнкуja 147
 Viljakuja 184
 Vilkastuksentie 196
 Vilkenintie 153
 Villaluoto, Itäinen, Läntinen,
   Pohjoinen 220
 Villasaarenselkä 227
 Villinginlahti 227
 Villinginluoto 235
 Villingsalmentie 226
 Villingsalmi 227
 Villinki 227
 Vilppulankuja 184
 Vilppulantie 184
 Violankatu 147
 Vipusentie 147
 Virolahdentie 212
 Virolaislahdenpaasi 229
 Virolaislahti 229
 Vironallas 147
 Vironkatu 147
 Vironniemi 148
 Virtaintie 148
 Viskaalintie 175
 Vitsastie 167
 Vladimirkatu 148
 Voinappi 240
 Voirasia 240
 Vuohikallionpolku 226
 Vuokatintie 148
 Vuoksentie 148
 Vuolukiventie 184
 Vuorelankatu 148
 Vuorelankuja 148
 Vuorenpelikontie 204
 Vuorikatu 148
 Vuorikummuntie 167
 Vuorilahdenlampi 227
 Vuorilahdenniemi 226
 Vuorilahdenpaadet 226
 Vuorilahdentie 226
 Vuorilahti 226, 227
 Vuorilinnakkeentie 169
 Vuorimiehenkatu 148
 Vuorimiehenpuistikko 148
 Vuorineuvoksentie 200
 Vuorotie 226
 Vuosaarenlahti 240
 Vuosaaren puistopolku 240
 Vuosaarenselkä 240
 Vuosaaren silta 240
 Vuosaarentie 240
 Vuosaari 24, 236, 240
 Vuotie 240
 Vyökätkä 148
 Vähäkari 235
 Vähäkaski 173
 Vähäniityntie 200
 Vähänkyröntie 148
 Vähäntuvantie 167
 Väinämöisenkatu 148
 Väinämöisen urheilukenttä 148
 Väinölänkatu 148
 Väinölänkuja 148
 Väinölän puisto 148
 Välikatu 149
 Välikarit 235
 Välimetsänkuja 153
 Välimetsäntie 153
 Väliatalonkuja 173
 Väliatalontie 173
 Välskärinkatu 149
 Vänrikki Stoolin katu 149
 Värjärintie 153
 Västinki 240
 Västra Glogatan 149
 Västra Kyrkogatan 149
 Västra Mellan Gatan 149
 Västäräkintie 189
 Väylänrinne 206
 Väylänsuu 206
 Väylänsuun puisto 206
 Vääksynkuja 149
 Vääksyntie 149
 Väärämäentie 184
 Yhdistystie 157
 Yhdyskunnantie 153, 173
 Yhteistuvankuja 173
 Ylerminkuja 196
 Ylerminpolku 196
 Ylermintie 196
 Yliopistonkatu 149
 Ylipalontie 175
 Yliskylä 226
 Yliskylänkaari 226
 Yliskylänlahti 226
 Yliskyläntie 226
 Yllästunturinkuja 219
 Yllästunturintie 219
 Yläkaskenkuja 189
 Yläkaskentie 189
 Yläkivenpolku 212
 Yläkivenrinne 212
 Yläkiventie 212
 Ylä-Malmi 184
 Ylänkötie 153
 Yrjöläänkuja 184
 Yrjöläntie 184
 Yrjönkatu 149
 Yrttimaantie 189
 Äestäjänkuja 167
 Äestäjäntie 167
 Ähtärintie 149
 Äijänpolku 173
 Ängsgatan 149
 Äraninkari 235
 Ässärinne 149
 Örskinkuja 184
 Örskintie 184
 Östra Kyrkogatan 149
 Östra Kärrgatan 149
 Östra Mellan Gatan 149
 Östra Strandgatan 149